Bayerische StaatsBibliothek

Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Danz, Johann Andreas,

Literator Ebraeo-Chaldaeus

Jena 1745

L.as. 152
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10571903-1
VD18 14434660-005

Ad Bibliothecam
Canoniæ SS. Apoſt. Petri & Pauli
in Weyarn
comparavit
P. Valentinus Hansch Conventualis ibid.

TITULUS SCRINII.	SERIES.	NUMERUS.

L. St5. 105.
hebr. 152

Bibl. Gott. univ.
L. II. Cp. II. Sect. I.
Ling. Ebr. Gramat.
Pg. 520.

IO. ANDR. DANZII

מדקדק
SIVE

LITERATOR EBRAEO-CHALDAEVS,

PLENAM

Vtriusque Linguæ *Vet. Teſtam.*

INSTITVTIONEM

HARMONICE ITA TRADENS

ut cuncta, *firmis* ſuperſtructa *fundamentis*, innoteſcant *ſcientifice*;

crebrioribus Aliorum *anomaliis* analogiæ reſtitutis ut plurimum.

EDITIO QVINTA

IENAE

Sumtu IO. FELICIS BIELCKII

M D CC XXXXV.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

בשש

CAPUT. I.

De LECTIONE.

§. I.

L*iteræ*, quæ apud Ebræos Chaldæosque *a dextra versus sinistram* coordinantur, *sunt XXII* a, eæque omnes *Consonæ* b. Quarum notetur.

(a) Vid. Prov. 31. 10. sqq Ps. 25. Ps. 34. Ps. 111. 112. 145. Thren. capita priora, & inprimis Ps. 119. (b) Ex *cum* & *sono*, quod *una cum vocali sonent.* Nam in se & absque vocali consideratæ, nudum eumque irritum soni conatum continent: qui tum demum perficitur, quando vocalis una accedis, literam ut corpus inanimatum, quasi animans.

Figura c,	*Nomen*,	*Poteſtas* d,	
א	Aleph e	Spiritus lenis.	1.
ב	Beth	bh.	2.
ג	Gimel	gh.	3.
ד	Daleth	dh.	4.
ה	He	h.	5.
ו	Vau	v.	6.
ז	Sain	s.	7.
ח	Hheth	hh.	8.
ט	Teth	t.	9.
י	Jod	j.	10.
כ	Caph	χ.	20.
ל	Lamed	l.	30.

(c) Quæ eadem eſt cum antiqua illa, qua Deus in Decalogo manu ſua deſcribendo uſus, quaque Moſes ac Prophetæ alii omnes, in Sacris ad minimum, uſi ſunt perpetuo, Controverſiam de hoc Antiquis motam Vid. Cod. *Megilla* Hier. f. 71. c. 2. fin. c. 3. *Sanhedr.* Bab. f. 21. b. l. 38. ſqq. f. 22. a. *Schabbath* f 103. b. l. 32. ſqq. f. 104. a. *Maim & R. Obad. de Bardenura* Com. ad *Iadajim* cap. ult. th. 5. De apicibus, literis quibusd. adjiciendis, Vid. Cod. *Menach*. fol. 9. b. l. 8. ſqq. l. 24. ſqq. De illis quæ figuram inter ſe cognatam habent, Vid. *Schabb.* f. 103. b. l. 32. ſqq. (d) De literis quibusd. ſono ſibi invicem vicinis Vid Kimch. *Michlol.* f. 25. c. 3. l. 3. fin. (e) *Dux* literarum (quæ reliquas præcedit, ut Rex populum) dicitur in *Ialkut*. f. 1. c. 1. l. 25. 30.

Figura, Nomen, Poteſtas.			
מ	Mem	m.	40.
נ	Nun	n.	50.
ס	Samech	s.	60.
ע	Ain Spiritus aſperior.		70.
פ	Pe	ph.	80.
צ	Tſade	ts.	90.
ק	Kuph	k.	100.
ר	Reſch	r.	200.
שׁ	Schin	çſ.	300.
שׂ	Sin	ſ durum.	
ת	Tau	th.	400.

Obſ. I. Quæ in Scriptura e. occurrunt literæ, a figura decenti vel quantitate f, vel

(f.) Gen. 2. 4. בְּהִבָּרְאָם quo de Vid. Cod. *Menahboth* f. 29. b. l. 29. ſqq. & R. *Elieſer Cellarius*, cit. *R. Moſ. Botril.* Comment. ad libr. יצירה fol. 28. b. fol. 29. a. Edit, Mant. In l. c. Talmudis *R. Iuda Princeps* ille aſſerit, ה ideo fore minuſculum, ut materialiter ſuppoſitum ſignificet, præſentem hunc mundum creatum fuiſſe per literam ה. Vnde *R. Moſ. Botril*, ope Gematriæ, ea interveniente Alphabetui diviſione, qua primæ literæ reſpondet ultima, ſecundæ penultima &c. elicit, *per Tres Subſiſtentias, quarum quælibet ſit* יהוה hunc *Mundum eſſe conditum.* Sed Deut. 6. 4.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד

Duæ ſunt majores literæ ע & ד, quæ combinatæ, עד denotant, *i. e. teſtem* juxta *Baal Hatturim* in h. l. *Tres* hic re-

vel qualitate g, recedentes, aut pun-

ctis

---

censentur: *Jehova, Deus noster, Jehova,* quibus *R. Menahem Rekanati*, explicatione קָשׁ, in *Taame hammizvoth* f. 40. a. *Tres, ait, Patres innui supremos.* (Vid. Cod. Sopherim cap. 14. th. 10.); qui teste *Sohar sunt unum* Conf. 1. Joh. V, 7. & Vid. *Sohar.* ad Num. col. 376. l. 3. sqq. col. 501. l. ult. col. 502. col. 504. l. 12. fin. inprimis in Exod. col. 75. l. 10. sqq. Edit Lubl. circa finem Sectionis בא. (g) Num 11. v. 1. כְּמִתְאֹנְנִים quo de Vid *Bechai* f. 161. c. 3 l. 16. destructionem mundi eiusque devastationem hinc adstruens; cum נ vocem נפילה i. e. *ruinam* denotet Jud. 18. 30. מְנַשֶּׁה *Glossa* ad mentem Gemaræ Cod. *Baba Bathra* f. 109. b. l. 23. sqq. ideo נ vocis מנשה suspensum fuisse asserit, ut declaretur abundans: quum non Manassis, sed Mosis fuerit filius; Jonathan scil. filius Gersom, qui Mosis filius; 1. Chron. 23. 15. Conf. Jud. 17 7. ibique *R. D. Kimch.* sed *R. Sal. Jarchi ac Abendanam* ad Jud. 18. 30. qs. נ ab hominibus sequioris ævi demum sit additum, qui indigne tulerint, eum Mosis filium dici, qui opera ab isto tam diversa fecerit, ut eapropter porius Manassis filii Ezechielis idololatræ filius sit dicendus. Reliqua Vid. ad ductum Masoræ Ps. 80. 14. Job. 38. 13. 15. Sic. ם finale in medio Jes. 9. 6. לְםַרְבֵּה Ubi *Isaac Abarbanel* f. 23. c. 2. l. 50. tradit, Talmudistas hanc variationis hujus reddere rationem, *quod Principatus Regis Messiæ jam sit* OCCLVSVS, *mæniaque Sanctuarii nunc* DIFFRACTA; APERTO *autem principatu isto ac manifestato in diebus Messiæ* OCCLVDANTVR *mænia Sanctuarii* EFFRACTORVM Vid. Cod. *Sanhedr.* f. 94. a. l. 6. ubi factum statuunt, ut innuat *Messiam.* *Bechai* ad Gen. 2. f. 10. c. 1. l. 93. existimat factum, ut valor literarum in supputa-

ctis notatæ extraordinariis [h]; ad ipſum ſenſum aliquid afferunt extraordinarii [i].

tione attendatur, juxta quem literæ hujus nominis 837. efficiunt; quot annos in lætitia tranſegerint Iſraelitæ, utroque durante templo. *Lyranus* &c. Virginis, quæ Meſſiam enixa eſt, uterum in partu clauſum, indigitari hinc conjicit. *Galatinus* l. 4. c. 19. coll. l. 7. c. 13. ex Raym. Mart. P. F. f. 426, 431. præterea etiam tempus natiuitatis Chriſti, poſt 600. dehinc annos, ac nomen θεοτόκȣ *Mariæ* determinatum putat. Contra ם apertum in fine Neh. 2. 13. הם *Aben Eſra* ad l. c. *Mem apertum alludere* putat *ad* deſcripta hic *mœnia* ubivis *aperta* & rupta, quo & Abarbanelis verba jam citata collineare, probat inſtituta ibi oppoſitio (h) Gen. 18. 9. אליו in Cod. *Baba Mezia* f. 87. a. l. 22. *R. Joſe* id factum exiſtimat, ad docendum, in diverſorium venientibus non de hoſpita ſaltem inquirendum eſſe; ſed honeſtius de ejus marito, qs. literæ punctatæ vocem conſtituant איו *ubinam eſt ille?* Vid. *Bereſch Rabba* Sect. 46. f. 30. c. 3. poſt med. *Raſchi* & *Bechai* ad l. c. hic f. 27. c. 2. circa fin. Maſora novem alia loca ita in lege punctata afferit, ſcil. Gen. 16. 5. c. 19. 33. c. 33. 4. c. 37. 12. Num. 3. 39. c. 9. 10. c. 21. 30. c. 29. 15. Deut. 29. 29. Conf. 2. Sam 19, 20. Jeſ. 44. 9. Ez. 41. 20. c. 46. 22. Pſ. 27. 13. (i) Vid. *Maim.* Hilc. ספר תורה c. 7. §. 8. Cod. *Sopherim* cap. IX. tot. *Kidduſchin* f. 30. a. l. 34. ſqq. „*Non* tamen *crediderim, has tales minutias primis literarum*, „*Authoribus adſcribendas, ſed Maſorethis*, quibus inſervie- „bant ſubinde pro meris notis Criticis. Profecto *nec* ו *ma-* „*juſculum* Lev. 11. 42. aut. ג vocis התגלח c. 13. 33. & „quod דרש Lev. 10. 16. in principio lineæ collocari de- „beat, *Moſi adſcripſero; nec Dabidi ſignram litteræ* ע *bocis*, „ויער Pſ. 80. 14. majorem, ſingularemque conſtitutio,

2. Litera ע non est ἄφωνος: neque tamen per *ng* pronuncianda. Sed aspirationem e Gutture protractam ad palatum allidit, naribus quoque nonnihil affectis. Sonus ejus quasi medius est inter *hh* & *g*, sola viva voce demonstrabilis [k].

3. Du-

„nem circa Ps. 88. 38. והוא רחום וגו׳. Eo quod „ו inter literas Pentateuchi media sit, ע Psalterii, „ג vocis inter reliquas Pentateuchi mediæ, דרש „autem inter versus Pentateuchi medius, ut והוא „Psalterii. Quasi vero Mosi ac Davidi tantum fuis„set otii, ut temporis fallendi ergo, literas librorum „numerare debuerint, voces ac versus! Qui inter occu„pationes ferme deficiebant, Vid. Ex. 17. v. 13. 18. sqq. 2. „Sam. 8. sqq. c. 15. 10. sqq. Adhæc connumerata ea simul „sunt, quæ post Mosis mortem ab alio libris ejus sunt „superaddita: quæ vel vivus numerasset, antequam ex„titissent; vel post mortem demum hunc exercuissent a„ctum, quorum quodque perabsurdum. Quin imo sine „manifesta ignominia, varietatem hanc Autoribus li„terarum adscribi non posse, ea evincunt exempla, quæ „aperte illis contradicunt: cujusque e. g. Jud. 18. 30. „ubi, litera נ in eadem serie cum aliis constituta, Jona„than dicitur filius Manassis: eadem v. supra reli„quas, atque ex earum numero, elevata, erit filius „Mosis. Vid. supra ad l. g. (k) De difficultate hujus „Pronunciandæ literæ, omni ævo conquesti fuerunt Ebræi Vid. *Ab. Esra* ad Ex. 3. 15. B. Buxt. f. 59. c. 3. l. 6. fin. Antiquissimos quosque video, aut cum א eam confudisse, aut cum ח finali. De tota *R. Elisaris f. Jacob* familia pronunciatur illud in Cod. *Berach.* f. 32. a l. 5. 6. coll. l. c. f. 53. b. l. 11. de Bethseanitis, Bethchiphitis ac Gibeonitis idem *Megilla* f. 24. b. l. 22.

3. Durius Germani literam צ, & ש plerique Europæi, pronunciant. Orientales *illam* per *ts*, litera *t* subobscure saltem sonante, efferunt; *hanc* per *çs* vel *ss*.

Imo de integra Galilææ gente, in Cod. *Erubin* f. 53. a. l. 33. b. l. 10. Quin & Tannæus quidam l. c. cap. IV. th. 1. de *corroboranda* urbe interrogans, tam parum inter se distinxerat literas א & ע, ut *Rab & Samuel* inter se disceptarent, utrum מעברין fuisset pronunciatum ab illo, an vero מארבין. Atque duarum harum literarum confusio tam solennis fuit, ut ea propter Alii Sacerdotum a publica benedictione fuerit exclusi, *Maim.* hilc. *Tephilla* c. 15. §. 1. e *Megilla* l. c. Alii hinc etiam in ipsa scriptione easdem inter se permutarint, Cod. *Schabbath* f. 103 b. l 32 ubi Conf. Glossa. Cum ח finali permutatum fuisse, comprobat *Kimchio* in *Michlol*. f. 25. c. 3. l. 5. observata cautela; qua in *Krischma* recitando operam adhibere jubentur, ne נשבע יהוה Deut. 11. 21. efferant ut נשבח. *Neutra* vero *harum literarum sonum effert hac sede sensibilem. Vnde conjecturam facio haud improbabilem, literam* ע *jam olim in pronunciatione omissam fuisse penitus.* Alioquin מי בצים dicens, i. e. *liquorem ovorum* ad massam farinaceam subigendam permissam, Cod. *Sanhedrin*. f. 5. b. l. 10. sqq. nunquam occasionem præbuisset, ut pronunciatum id audiendes מי בצעין *aquas in fimeto stagnantes* admiserint Deinde id ipsum evidentissime evincunt tot Nomina propria Ebræa; aut hujus originis, occurrentia in Versione LXX. Interpr. aliorumque Antiquorum, item in N. T. Josepho, Philone, aliisque Scriptoribus gentilibus: quæ aliis expressa characteribus nil substituunt pro ע. *Hannibal*, *Asdrubal*, *Adherbal* nomina sunt virorum Carthaginensium, *Ab-*

In *huius* pronunciatione, aspiratione omissa, lingua magis quam vulgo fieri solet, ad anteriores dentes allidat: in *istius* magis ad dentium superiorum radices, omisso isto ad dentium summitates tremulo.

4. In Supputatione (α) numeri ex diversis speciebus compositi exprimuntur, maiori ad dexteram præmisso, minori postposito ad sinistram [l]. Hinc (β) Chara-

---

dolonimus apud *Curtium* l. 4. c. 1. Sidonii, Phœnicum: omnia derivata ex Ebræo, illa ex בעל, hoc ex עבד & עליון; litera ע nuspiam expressa. Nec eam referunt Appellativa ejusd. originis, aliis exarata literis. cujusmodi apud *Plautum* in *Pœnulo* Act. 5. Sc. 1. occurit vers. 4. *alonim* vers. 1. *alonim Vualonuth*: quæ exprimunt Ebræum עליונים ועליונית, attestante nomine *Abdolonimi* modo citati, ac *Phil. Bybliensi*; qui, juxta *Scalig.* Append. de Emend. diserte docet, Deum dici Phœnicibus ἐλιοῦν. Ita l. c. vers. 2. dicitur *ischi* pro עסקי vers: 6. *Vssidele* pro שירע לי איש vel שאירע ליה, v. 9. *id* pro עד. Eadem ratione supremi Persarum Monachi religionem propagantes dicuntur *Abdalli*, Olear. Itiner. p. 684. quod idem ac עבדי עליון *servi Dei supremi.* In quibus omnibus sonus literæ ע omissus est penitus. „Existimo ergo, longe melius facturos, qui itidem „prorsus omittent eandem, quam qui insulsum substi„tuunt *ng* vel *gn.*

(l) *Masora* ad calcem Deuteron. ופרשיותיו יא׳ וסדריו כז׳ ופרקיו לד׳ Sectiones ejus sunt 11. Periochæ 27. & capita 34.

racteres *Vnitatem* alias denotantes, *Centenariis* m, vel *Denariis* n præpositi, exprimunt *Millenarios*. (γ) Numerus 15. ordinarie, & haud raro quoque 16. per solas *Unitatis* notas exhibetur; ille quidem per ט״ו, hic per ט״ז. (δ) *Centenarios* quinque reliquos aut per literas Finales o exprimunt; aut regularium p additione conficiunt.

5. In *Pentateucho* פ & ס distinctionem indicant, *triplicatæ* quidem majorem, *Sectionem* scil. cujuslibet *lectionis Sabbathicæ* q; solitariæ vero intermediam. Illa

(m) *Masora* in fine *Exodi* refert, versus hujus libri fore ארט. 1209. in *Numeris* ארפח 1288. (n) *Eadem* in fine *Jobi* (Edit. Buxt.) habet, contineri hic versus אע i. e. 1070 (o) *Eadem, in Levidico* fore vers. ךנט 859. in *Genesi* אך ל ד 1534. (p) *Eadem*, in *Samuele* v. אשרו 1506. *Mos. Botril.* l. c. f. 29. a. תתק 900 (q) Apostolorum jam tempore Jacobus dicebat Act. 25. vers. 21. Μωσῆς ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τȣ̀ς κηρύσσοντας ἀυτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. *Antiquitatis* istius originem quidam *Esdræ* adscribunt, constituenti, ut *secundo, quinto ac septimo* cujuslibet hebdomadis die publice prælegerentur Mosis scripta. Cod. *Sopherim* c. 10. th. 2. Vid. Actor. 24. 42. Alii in ipsa Mosis tempora rejiciunt; qui populo in deserto per triduum sine aqua legis aberrante Ex. 15. 22. ordinarit cum Collegis suis ne amplius triduum absque legis auditione commora-

la notatur פתוחה, subaudi פרשה, i. e. *Sectio aperta*, in correctis exemplaribus, post lineam in fine suo vacuam [r] inchoata: Hæc סתומה [s] *clausa*; quod suo initio semper claudat lineæ ultimum [s]

§. 2.

rentur diebus memoratis ad lectionem eius definitis. Vid. Cod. *Bava Kamma* f. 82. a l. 14. sqq. *Maim.* H. *Tephilla* c. 12. §. 1. sqq. Cod. *Soph.* c. 10. th. 1. Ut autem justo ordine quotannis, Religiosiores quidem aliquoties (ter, præter ea, quæ saltuatim diebus festis tempori convenientia, prælegebantur extra ordinem. *Maim.* H. *Tephilla* c. 13. §. 8. e. Cod. *Megilla* Cap. *Bene-hair* th. 4.5.6.) reliqua v. fæx hominum, quos auri sacra fames diebus profestis negociandi ergo tabernis affigit; semel ad minimum, integram Legem absolverent: diviserunt eam in Sectiones LIV. singulas singulis ordinarie absolvendas hebdomadibus, initio in Sabbatho festum Tabernaculorum sequente facto, ac fine in festo ipso. Vid. *Maim.* H. *Tephilla* c. 13. §. 1. sqq. Cod. *Megilla* f. 31. b. fin. (r) Maim. hilc. Sepher. Tora c. 8. §. 1. *Sectio* inquit *Aperta duas habet formas*; *Si quis præcedentem absolverit in medio lineæ, reliquum istius lineæ relinquat vacuum, incipiatque Sectionem, quæ aperta dicetur, a principio lineæ secundæ. Quando hæc valent? quum spatium relinquitur in superiori linea pro capacitate novem literarum. Verum si non nisi exiguum relinquatur, aut in ipsa lineæ extremitate absolverit; secundam lineam prorsus intactam relinquat sine Scriptura ulla, & incipiat Sectionem apertam in principio lineæ tertiæ.* (s) Maim. l. c. §. 2. *Sectio* ait *clausa triplicem sortitur formam. Si quis in medio lineæ* præcedentem *absolverit, relinquat spatium satis conspicuum, incipiatque extremitati lineæ eiusdem unam adjicere vocem de Sectionis, quæ Clausa dicetur, principio; adeo*

§. 2. Generatim dispescuntur Literæ primo *ratione Organi* in pronunciatione præ reliquis affecti, in *Gutturales* אהחע t, *Palatinas* גיכק, *Linguales* דטלנת u, *Den-*

ut spatium deprehendatur in medio lineæ satis sensibile. Quod si tantum non supersit de linea ista, ut spatium relinquatur satis conspicuum, voce una extremitati lineæ adjecta; integram illam vacuam relinquat, modicumque spatium de principio lineæ secundæ, & incipiat scribere Sectionem Clausam in lineæ secundæ medio. Ita si in fine lineæ absolverit, relinquat a principio lineæ secundæ spatium justum, incipiatque scribere Clausam a lineæ medio. Hinc observare licet, Sectionis Apertæ principium semper ac perpetuo ab initio lineæ fieri; & Sectionis clausæ principium semper in lineæ medio.

(t) *Gutturalium sonus est mera Aspiratio* quæ in א quidem lenissima, sed deinceps secundum ordinem reliquarum magis magisque evadit fortior, quacunque sequente sonum præcedentis geminatum exprimente. Quo fortior autem est Aspiratio, eo & majorem labiorum apertionem requirit ad decentem sui pronunciationem, & majori cum molimine e Gutture protrahitur. Proinde hæ literæ pronunciatu sunt difficillimæ, & ob id ipsum moram postulant longiorem. Præ reliquis veniunt observandæ ob §. 25. & §. 20.

(u) *Lingualium* 1.) נ *cum schva quiescenti efferendum*, nisi aliud נ sequitur, aut litera gutturalis, *sonum æmulatur literæ sequentis*, perinde ac apud Arabes, latinos, græcosque; qui v. g. irritus, illicitus, immunis dicunt pro *inlicitus* &c it. συλλαμβάνω ex σὺν &c. Vid. *A. Gellius* Noct. Attic. lib. 19. ult.

2) ר raphatum aliquamdiu cum sibilo leniori pronun-

ciatum fuisse ad instar ן, asserit Autor *Kene bina* f. 32. 2 Cujus tamen exigua occurrunt indicia. Vid. Cod. *Nidda* f. 36. b. l. 38 coll. Gloss. exteriori. Sed dubio procul.

3. ת *raphatum*, perinde ac Græcorum θ, *sibilum aspirantem denotat, haud secus ac Anglorum Scotorumque th*, atque *Arabum* ث; quod suo modo æmulatur latinorum *t* ante *i*, alia insuper vocali sequente. Hujus, præter authoritatem memorati libri, haud levia hinc inde occurrunt vestigia. Certe Marc. 11. vers. 1. dicitur βηθσφαγὴ pro בית פגי, sibilo nimis manifeste expresso. Ita Nonnulla peregrina per s efferenda in Ebræorum scriptis exarata per ת; cujusmodi *Semiramis* in *Vaijikra Rabba* Sect. 19. fin. f. 119. c. 1. l. 32. sqq. *Esther Rabb.* ad c. 1. vers. 9. f. 40. c. 3. l. 4. sqq. expressum per שמירמות & שמירמית; pro *Adrianus Cæsar* scribit *R. Ob. de Bartenura* ad *Pea* c. 7. th. 1. אדריינות קיסר. Græcorum ζωμὸς in Cod. *Berach.* f. 36. a. l. 23. 24. f. 40. b. l. 30. exhibet זומות, & πανδοχίς Cod. *Kiddufchin* c. 4. th. 12. *Jebam.* f. 122. a. fin. b. l. 1. 2. 4 &c. פונדקית, aliaque hujus generis plura. Præterea idem evincere videtur ת Chaldæorum, Syrorum, Arabumque ex Ebræorum ש derivatum: & inprimis literæ ת raphatæ, cum prima sibilante in Hithpael transpositio, qua de Vid. infra § 41. III. 4. Utrum latinorum v. g. *Asinus*, facta derivatione ex Ebræorum אתון aliquod probationi huic momentum addat, item כנרת Jos. 11. 2. c. 19. 35. facta literarum transpositione, in גנוסר vel גניסר mutatum. prout Cod. *Megilla* f. 6. a. l. 3. 4. כינרת זו גניסר dicitur. Vid. *Pesach.* f. 8. b. *Berach.* f. 44. a. l. 6. sqq. Num. 34. 11. Deut. 33. 23. Jos. 12. 3. 1. Reg. 15. 20. Atque Græcorum τ tam Attice pro σ positum, quam alias in futurorum formatione in σ mutari solitum. Nec non Germanorum Atholff, quod Gregorius II. Pont. Rom. A. C. 713. „pronunciat *Asulfus* &c. id pondereut alii. Ipse mallem „cum ת leniter Dagescharo confundere, quam, Anglorum „*th*, non legitime enunciato, cum Germanorum ß.

Dentales זסצרש x, ac *Labiales* בומף y.

Obſ. 1. Literæ unius Organi facile inter ſe alternant z.

Obſ. 2.

(x) *Dentalium* ר præter *ſonum horridum pronunciatuque difficillimum*, aſpirationem continere, non modo autoritas libri *Jezira* c. 4. init. p. m. 75. b. Edit. Mand. approbat; ſed & Græcorum: qui per *Cadmum* edocti, Vid. Plin. l. 7. c. 56. hodienum initiali ſpiritum addunt aſperum cujus valorem ſubinde ipſimet exprimunt latini. De reliquis Vide §. 41. III. 4. (y) *Labialium qualibet* in ſui formatione *labia comprimit*: ſive id, ob vocalis varietatem nunc poſtpoſitæ nunc præpoſitæ, in primo pronunciationis conatu obſervetur, ut in בוף; ſive in ejus termino, cujusmodi in litera מ. Conf. § 50. III. 1.

(z) ob mutuam, quam inter ſe habent, affinitatem. De pleriſque exempla paſſim ſunt obvia. Vide etiam ad Obſ. 2. Sic ה *cum* ח ALTERNARE *creditur* Cod. *Schebuth* c. 2. th. 2. ubi בית שלחין explicant ex Targumico מְשַׁלְהֵי *feſſus, laſſus*, Gen. 25. 29, Jeſ. 44. 12. 2. Sam. 16. 2. &c. *Ibidem* c. 3. th. 4. סהר explicatur per סחר *ſepimentum caula*; ubi Conf. *Toſeph. jom Tobh.* Cod. *Pea* c. 7. th. 6. apud *R. Obad. de Bartenura*, & Toſeph. *Jom tob*, voce הלולים Lev. 19. 24. per חלולים ex hoc fundamento explicata, in Cod. *Berach.* f. 35. a. l. 8. ſqq. coll. Gloſſa ad l. 11. Vid. *Baba Kamma* f. 69. b. l. 3. ſqq. Syr. טעה *erravit*, procul dubio eſt ex טעה *Bochart.* Hieroz. Part. II. l. 5. c. 5. coll. 679. l. 29. ſqq. huc refert ברלח radicis ברל, ut גביח in *Targ. Hieroſ.* pro גביה Lev. 21, 20. & קשח quod in *Jobo* ac *Jeſaia* idem ac קשה alibi. Hac ipſa *regula* os *obduratur Atheis*, SABACHTANI *illud Matth.* c. 27.

Obs. 2. *Chaldæi* præter Alternationem literarum vel ejusdem Organi a, vel Quiescentium b, nec non Transpositio-

---

46. coll. Marc. 15. 34. *impugnantibus*, tanquam minus significativum. Est enim Chaldæorum שבקתני pro Ebræorum עזבתני, *literis* כ & ק *invicem alternantibus*. Quemadmodum v. g. in כובע 1. Sam. 17. 5. &c. &, קובע l. c. v. 38. Ez. 23. 24. *galea*. Ita תקן Eccl. 12. 9. & תכן Jes. 40. 13. *aptavit*. Vid. *Abendan.* ad Gen. 41. 47. Tosephoth *Iom Tob* ad Cod. *Pea* c. 2. th. 7. vocem קרסמיה explicandam; e Ps. 80. 14. יכרסמנה *conculcabit eam*, asserit, se vidisse aliquam Commentationem a *Rambam* in Lev. 23. confectam, qua statuat, *Sapientes ubivis usurpare* עכבה *cum* כ, *derivatum ex* יעקבם Job. 37. 4. sensu *retardandi* similiterque מתקשט significatione ex תכשיטין *ornatu muliebri* desumta, ac קרסמיה ex l. c. יכרסמנה. Vid. *Bartenura* ad Cod. *Schevüth.* c. 2. th. 3. vocem מקרסמין, quam reddit per מכרסמין cum Caph. Sic קומצא idem ac כומצא Jes. 24. 18. &c. *fovea*.

(a) ut pro בַּרְזֶל *ferrum*, est Dan. 2. 33: פַּרְזֶל, גָּפְרִית *sulphur* כִּפְרִית, כּוֹבַע *galea* קוֹבַע, תִּקֵּן *ordinavit* תַּכֵּן, תָּעָה *erravit* טְעָה, אַלְמָנָה *vidua* אַרְמְלָא, שָׁמַר *custodivit* סְמַר, עֲשָׂרָה *decem* עַסְרָא (b) ex quarum mutatione sæpe fit, ut verbum *Ebraice* Imperfectum Quiescens, *Chaldaice* reddatur Perfectum. v. g. pro נוּר est נְהַר *luxit*, Vid. Dan. 2. 12. pro רוּץ *currere* רְהַט pro

positionem [c], Ablationem [d], & quandoque Adjectionem [e], *Ebræorum voces faciunt suas*, *mutantes* v. g. *istorum literam* ז *in* ד [f]; צ in ט [g], vel in ע [h]; ש in ת [i]; raro in ט [k]; & quandoque ל in ר [l], & ר in ע [m]; ac contra [n].

§. 3. Deinde *ratione Soni*, Literæ sunt.

I. *Mobiles*, quæ, ope vocalis [o], *sonum* competentem *ubivis perficiunt*; cujusmodi, præter אהוי, omnes.

II. *Quie-*

טוֹב *bonum esse*, Dan. 6. 24. מְאֵב &c. (c) Vid. §. 58. 1. (d) Vid. §. 55. 3. (e) Vid. §. 41. III. 5. (β), & (γ). §. 52. 53. 54. (f) זְרוֹעַ *brachium*, Dan. 2. 32. דְּרַע. (g) יָעַץ *consuluit*, Dan. 6. 8. יְעַט (h) אֶרֶץ *terra*, Dan. 2. 38. אֲרַע (i) שׁוּב *reverti* Dan. 4. 31. תּוּב (k) קָשַׁר *ligavit*, Dan. 5. 12. קְטַר (l) אַלְמָנָה *vidua*, dicitur Chald. אַרְמְלָא (m) קָרָה *evenit*, עֲרַע & אֲרַע (n) אֲרוּ *ecce* Chaldaice dicitur אֲלוּ, עֵץ, *lignum*, Chaldæi efferunt quandoque per קֵיס (o) vel suæ vel literæ alterius.

II. *Quieſcentes* אהוי, *vocali*, ſe animante, *deſtitutæ*, *latitare poſſunt*, quælibet *quoties præcedit vocalis* ipſi *cognata*. Et quidem.

1. א vocali caſſum ubivis [p].

2. ה v. quieſcit tantum in fine, cum nec vocalem habet [q], nec Mappick impreſſum [r].

3. ו quatenus eſt fulcrum vocalium Hholem, atque Schurek [s].

4. י præ-

(p) ob vix ſenſibilem aſpirationem ſuam, in quocunque fere puncto præmiſſo poteſt quieſcere. v. g. Geneſ. 31. 37. מצאת *ma-tsa-tha* c. 26. 37. לאדני *La-do-ni* c. 1. 1. ראשית *re ç ſith.* Jeſ. 9. 5. פלא *Pe-le*, Pſ. 31. 22. הפליא *hiph-li*, Gen. 3. 15. ראש *roçſ*, Eſth. 5. 12. קרוא *Ka ru*; Gen. 1, 4. וירא *Vai-jar.* (q) Gen. 1. 2. היתה *ha jetha*, c. 1. 29. הנה *hin-ne*; c. 4. 10. מה *me*, c 48. 11. ראה *reo.* Contra c. 4. 11. פיה *pi-ha.* (r) Sic legitur. c. 1. 25. למינה *lemi nah*; Pſ. 131. 1. גבה *ga bhah* (s) *Quando* nim. nec. ו vocalem habet, nec litera præcedens, ut Gen. 1. 5. יום *jom.* 6. 7. ובין *V-bhen* Contra Jeſ. 49. 23. קוי *Ko-vaj*, fidentes mihi. Pſ. 27. 14. קוה.

4. י vocali deſtitutum *quieſcit*, præcedente (ֵ) (ֶ) vel (ִ) t, itemque quando eſt inter ו & (ָ) conſtitutum u.

Obſ. 1. Omnis litera *Mobilis* non vocalizata, cum (:) notetur x. Sed Schva illud ſub ultima vocis nunquam

B ex-

Kav - ve ſpera. th. קוה utrinque. In his ו vocalizatum movetur: ne, quieſcente eo, duæ, imo quandoque tres vocales conveniant, contra §. 9. (t) Gen. 1, 2. בין *ben*, inter. v. 2. פני *pene*, facies, c. 3, 14. חייך *Chai-ie-cha* vitæ tuæ, rad. חיי. c. 1. 1. אלהים *Elo - him*, v. 6. ויהי *Vi-hi*, & ſit, R. היה in 3. fut. Kal, Apoc. Vid. §. 57. l. 3. (u) Gen. 4, 5. פניו *Panav*, facies eius. (x) tanquam omnibus conſpicua nota, quæ teſtetur, hanc literam quæ, utpote *mobilis*, ſonum neceſſario perficere debet, ni per contractionem in adjecto *mobilem* dicere velis, & *non moveri*, ſine vocali quaſi mortuam, non propria vocali animari, ſed literæ alterius. Vid. §. 9. Hinc ſi ad פקד *viſitavit*, 3. ſing. maſc. Kal. apponis ת ſecundæ perſonæ, prodit Pſ. 17, v. 3. פקדת *viſitaſti*. Si ultimæ vocis בלי (*non*, *nihilum*, *res vetuſtate conſumta*, R. בלה) præponis ת Epentheticum, foret בלתי; hinc coll. §. 24. l. 1. eſt בלתי *absque*. Præponas tertiæ radicali verbi שחה *proſterni*, in *Hithp.* literam ו ex §. 41. III. 4. (a) foret השתחוה; pro quo Ez. 46, 2. השתחוה *incurvavit ſe*.

exprimitur y: nisi (α) ante ipsam moveatur schevanda alia z; atque adeo (β) in Pronomine secundæ personæ singul. fœm. אַתְּ a. nec non (γ) sub litera ךְ b

Quiescentes autem (׃) toties respuunt

(y) *Kimchi* Michlol f. 49. c. 1. l. 23. *quia nullum erroris periculum*, si scil. præcedens litera vocalem habeat. Cum hinc omnes conjicere possint, per eandem *animari* etiam literam sequentem. e. g. Gen. 1, 1. בְּרֵאשִׁית *in principio*, i. e. *primum*, coll. 130. Synt. (z) ne, præcedente per vocalem tertiæ abhinc literæ jam animata, suspicionem præbeat, ultimæ animam propriam esse adjiciendam. Quia in vocis medio vocalis nunquam duas animat literas sibi postpositas: sed vel duas saltem sibi aut utrinque vicinas, aut præmissas; vel tres, quarum duæ sint præpositæ. Jud. 13, 3. יָלַדְתְּ *Ja-ladt, peperisti*. Gen. 9, 27. יַפְתְּ *Japht*, i. e. *alliciet, blandis verbis adducet*, Rad. פָּתָה, fut. Hiphil. Apocop. §. 57. l. 2. Obs. 1. Versio *dilatet*, ex usu Chald. est, & Judaizat. Ez. 16, 33. נָתַתְּ *na-thatt*, i e. *dedisti*, R. נָתַן. Vid. §. 44. Obs. 1. 1 Reg. 14, 3. וְלָקַחַתְּ *Vela-ka-acht*, i. e. *& capies*, coll. §. 9. l. 2. Obs. 2. (a) Ruth. 3, 9. אַתְּ, *att*, i. e. *tu* fœm. Ubi virtualiter præcedit litera mobilis schvata, sc. נ in Dag. forti expressum. (b) Primum in Suffixo 2. pers. fœm. Ne parum attendentibus occasionem præberet confusionis cum gen. masc. literam ךָ cum (ָ) pronunciaturis. Quod paulatim progressu temporis etiam ad ךְ radicale derivatum est. *Kimchi* l. c. l. 27. Ed. Ven. fol. e. g. Gen. 3, 16. בָּךְ *bach*. i. e *in te*, vox ex Præfixo & suffixo conflata, אִישֵׁךְ *I-sch. sech.* i. e. *maritus tuus*, v. 24.

spuunt c, quoties, præcedente vocali sibi homogenea d, in eadem commode possunt quiescere.

Obs. 2. *Literæ* hæ אהוי (α) sæpe invicem *alternant* e. (β) interdum cum aliis

---

דֶּרֶךְ *via.* (c) Quia non opus, ut per hanc notam restringantur ad alterius literæ vocalem, per quam moveantur: cum sonum edere nolint, sed latitare potius in vocali præcedente. (d) Quæ cuique cognata sit, Vide in exemplis, ad §. 3. II. adjectis, observata in quolibet vocali literam quiescentem actu talem præcedente. (e) v. g. א *pro* ה Jer. 25. 3. אַשְׁכֵּים *matutinando*, Inf. Hiph Gen. 41. 43. אַבְרֵךְ *in genua procumbe*, quisquis te obviam geris, Imp. Hiphil. Ps. 76. 6. אֶשְׁתּוֹלְלוּ *spoliati fuerunt*, pro הִתְשׁוֹלְלוּ ex Hithp. Rad. שלל coll. §. 48. III. 4. §. 45. II. 2. §. 26. num. penult. Jes. 63. 3. אֶגְאָלְתִּי *contaminavi* pro הִגְאַלְתִּי coll. §. 24. l. 3. §. 27. I. 2. Chr. 20. 35. אֶתְחַבַּר *conjunxit se*, ( ) insuper pro (·) §. 26. 13. §. 24. l. 3. א *pro* ו Ex. 5. 7. תֹאספוּן *addetis* pro, תוֹסִיפוּ R. יסף cum ן Epenth. §. 53. II. & י per Syncop. excidente § 56. I. 6. (δ) coll. §. 46. I. 2. א *pro* י Jes. 30. 21 תַאֲמִינוּ *ad dexteram declinabitis*, rad. ימן, pro תֵּימִינוּ Vid. §. 46. I. 5. ה *pro* א Jes. 21. 14. הֵתָיוּ *venite*. Imo vero *venire fecerunt*, adduxerunt, vel *adducite*, ut sit ex Hiphil, more Chaldaico §. 46. I. Obs. 2. (β): non ex Imperat. kal coll. §. 26. num. ult. §. 48. II. Obs. ex אתה. ה *pro* ו Gen. 49. 11, עִירֹה *asellum suum*. ה *pro* י, Jud. 16. 18, לָה pro לִי *mihi*. Ut quidem volunt *Masorethæ*, existimantes, Delilam ipsam in-

aliis *transponuntur* [f]. ac (γ) nonnunquam

troduci loquentem in literis. Quod si dixeris, nuncium ab ipsa missum, eumque loquentem adduci, quod Simson לה *ei*, *Delilæ* sc. totum indicarit animum; hac mutatione literæ scriptæ contraria non erit opus. Postliminio video eadem fere ap. *R. D. Kimchium*, Comment. ad l. c. ו pro א Gen. 20, 6. מחטו pro מחטא *a peccare*, i. e. ne pecces ו *pro* ה, Gen. 18, 18. היו *esse*, rad. היה Vid. §. 48. l. 1. (γ). ו *pro* י. Gen. 8, 17. הוצא *egredi fac*, pro היצא secundum *Masorethas*, formam applicantes Perfectorum §. 43. Obs. 2. Secundum literas legeres הוצא, juxta usitatam huic Imperfectorum speciei formationem, ex §. 46. l. 2. rad. יצא. י *pro* א Jer. 26, 9. נבית *vaticinatus es*. Vid. §. 49. Obs. 2. י *pro* ה Deut. 32, 18. תשי *oblivisceris*. pro תשה rad. נשה ubi Dagesch excidit. §. 20. 2 & (:) quod sub præformativo, caussa permutationis suæ cessante, redierat §. 17. Caut ult. ob accentum in (..) mutatum, §. 27. 3. י *pro* ו, 2. Sam. 13, 31. שימה secundum *Masorethas* quidem, qs. foret partic. Paul, *fuit impositum*, sc. Servis &c. ad formam לוטה 1 Sam. 21, 9. Sed quid obstat, quo minus, literis servatis, legas nominaliter שימה? i. e. *impositio* servis facta, vel *stigma*, *nota impressa & firmiter imposita* animo Absalonis, juxta propriam ipsius confessionem, ad formam בינה ex בין &c. Certe pro Nomine sumsit *Jonathan b. Usiel*, & *R. Sal. Jarchi*. (f) Num. 32, 24. לצנאכם *gregi vestro*, pro quo Ex. 10, 24. צאנכם Vid. Ps. 8, 8. &c. Vnde occasio suppeditata *Bocharto* Hieroz. P. 1. l. 2. c. 43. coll. 432. l. 23. sqq. derivandi ex

quam *eliduntur* penitus s.

Obs. 3. Quando Eædem alicubi dicuntur *quiescere in vocali* aliqua; tunc punctum

---

Arab. ضنأ vel ضنى *sobolescere fœcundum esse*
2 Sam. 20, 14. ויקלהו *& congregati sunt*, pro quo Num. 16, 3. ויקהלו Vid *Kimchi* ad Sam. l. c. Aut. si is minus placet, lege secundum literas ויקלהו *& vilipendit* Seba *eum* sc. Davidem, i. e. contemptim de eo loquens movit, cives, *ut venirent* &c. Jer. 9, 7. שׁוחט pro quo 2. Chr. 9, 15. שׁחוט *politus, tersus*: ad mentem sc. *Masoretharum*. Sed nullum dubium, quin autor literarum *Ieremias* intenderit שׁוחשׁ i. e. sagitta *jugulans* est lingua eorum &c. Vid. v. 2. coll. Ps. 57, 5. Ps. 64, 4. Sap. 1, 11. De sagitta Procris Cephalo donata Vid. *Ovid.* metam. l. 7. vers. 684. 685 *Homero* dicitur βέλος ἐχεπευκές, θαναληφόρος ἰός &c. Sagitta *cruenta penetrabile* telum &c. Virgilio. Prov. 31, 27. הילכות pro quo Hab. 3, 6. הליכות *incessus*. Ita & ibi juxta *Masorethas*: cum secundum literas procul dubio sit legendum, duce י lectionis matre, הליכות *mores, ritus* &c. voce & forma penes Talmudistas frequentissima. (g) Lev. 11, 43. נטמתם pro quo Ez. 20, 43. נטמאתם *contaminati estis*, Jes. 41, 13. ונרא *& videbimus*, pro quo Gen. 47, 20. ונראה. Imo v. autor literarum adhibuit futurum apocopatum ונרא rad. ראה Vid. §. 57. l 2. Obs. 2. Gen. 1, 14. לאתת *in signa*, pro quo Ps. 74, 4. אתות *signa*, אותתם *signa ipsorum*, Jud. 1, 7. ירושלם pro quo Jer. 16, 18. ירושלים Vid. de hac voce §. 56. l. 6. (s).

vocale ſibi adjectum tollunt (h), præcedens autem in eam mutant vocalem, in qua jubentur quieſcere (i).

§. 4.

(h) Dependet hoc totum a deſcriptione literarum *Quieſcentium*, ex eaque fluit pronisſime. Vid. ſupra II. Quamdiu enim punctum adſcriptum manet nullam litera quietem invenit, ſed moveri debet: ſive per propriam id fiat animam, ſi ſcil. punctum adſcriptum vera vocalis fuerit; ſive per vocalem literæ alterius, quoties nim. ſchva fuerit adjectum.

(i) Vocalis in qua litera quietem invenit vel latitat, ſemper præcedit literam, eique quoad ſonum eſt cognata; adeoque apta, quæ motum literæ in ſe ſuſcipiat, ipſi quaſi ſubſtituta. Hinc etiam originem accerſerim locutionis Rabbinorum, qua vocalem longam נח *Quieſcentem* vocant, & quandoque תנועת המשך i. e. *Motionem attractionis*: quod in ea *quieſcat* litera, explicite modo, modo implicite, eamque *poſt ſe trahat*. Conf. Kimchi *Michlol*. f. 48. c. 1. fin. Exempla locutionis occurrunt Paragraphis citatis ad ſequentia, v. g. Gen. 2, 16 תֹּאכֵל *comedes*, Pro תֹּאְכֵל §. 46. Obſ. 1. rad. אָכַל. Sic Deut. 6, 11. מִלֵּאתָ *implevisti*, pro מִלְּאְתָ §. 49. II. rad. מָלֵא. Ita Ruth 1, 9. מְצֶאןָ *invenite*, pro מְצֶאְנָה §. 49. II. coll. §. 57. II. 3. rad. מָצָא. Similiter Gen. 38. 25. מוּצֵאת *producta, egredi facta*, Partic. Hophal. rad. יָצָא pro מוּצְאֵת §. 46, 1. 2. & §. 56. II. Gen. 4, 7. תֵּיטִיב *benefeceris* pro תֵּיְטִיב §. 46, 1. Obſ. 3. rad. יָטַב Eodem modo Gen. 4, 10. עָשִׂיתָ *feciſti*, pro עָשַׂיְתָ §. 48. II. 2.

§. 4. Porro literarum aliæ sunt *Variabiles*, *Invariabiles* aliæ: Et hoc tam ratione Figuræ, quam Soni. Quæ

I. *ratione figuræ* variant k, vocantur vel

rad. עָשָׂה. (k) Origo hujus *Variationis* ob *antiquitatem veneranda est.* Parum foret, ad Epiphanium provocasse, qui de *Mensuris & pond.* §. 4. εἴκοσι inquit, καὶ δυό ἔχουσι στοιχείων νοήματα, πέντε δέ εἰσιν ἐξ αὐτῶν διπλούμεναι. τὸ γὰρκὰΦ ἐστι διπλοῦν, καὶ τὸ μὲν, καὶ τὸ νοῦν, καὶ τὸ Φὶ, καὶ τὸ α, lege σαθή. Quod enim circa *Mischnicorum* tempora jam obtinuerit. frequens comprobat ejus in Talmude mentio. Vid. *Cod. Schabbath* f. 103. b. l. 34. sqq. f. 104. a. l. 20. sqq. Et si horum asserto fides est habenda, ipsa attinget tempora Mosis. Hic enim consuetudinem hanc e monte Sinai deduxisse illis creditur, Cod, *Megilla* Hier. cap 1. f. 71. c. 4. l. 30. acceptam ab ipso Deo. Qui, in Decalogo describendo, vel inde literas finales adhibuisse concipiendus est, quod *literas* ם & ס *virtute miraculosa constitisse* tradant. v. g. in Cod. *Schabb.* f. 104. a. l. 1, sqq. l. 9. sqq. ad, eumque *Cothnoth Or* f. 60. c. 4, med. f. 61. c. 2. med. Edit. Amst. Cod. *Megilla* Bab. f. 2. b. l. ult. Siquidem ex ipsorum sententia, literarum sculptura integram pertransibat lapidum densitatem, easque a latere etiam exteriori exhibebat conspicuas Quo posito, pars memoratarum literarum media non habuisset per quod reliquo adhæreret tabularum corpori, a quo ob clausam sui figuram abscissa fuerit undique. Equidem R. Jeremia statuit, a Prophetis demum sequiorum temporum hanc divulgatam fuisse varietatem, *Schabb.* l. c. l. 3.

1. *Finales*, quales ſunt כמנפצ: e quibus מ *in fine vocis* formam asſumit quadratam ם; cæterarum vero infima linea baſis loco transverſim alias ducta, *in fine vocis* in linea recta deſcendenti protrahitur liberius, in hunc modum ךןףץ

---

4. *Megilla* f. 2. b l. antep. Cui pollicem premebant, qui pueros ſui temporis, ad hanc ipſis notam differentiam, doctiores felicioresque prædicabant viris ætate Joſuæ florentibus, Cod. *Schabb.* l. c. l. 13 ſqq. coll. *En Jiſrael* ad l. c. f. 60. c. 2. l. 31. ſqq. Verum his neutiquam adſcribunt primam *Varietatis* hujus inventionem; ſed ſolam reſtaurationem ejus, quod *a Deo fuerat autore*, quodque ob bella, quæ ſub Joſua gerebantur continua, *in deſuetudinem* ſaltem *venerat*, *& oblivionem*. Vid. *Schabb*, f. 104. a l. 4. 5! 8. ſeqq. Cum nulli Prophetarum integrum ſit, mutare quicquam in his, quæ divinam agnoſcunt originem. Id quod confirmant verbis Num. 36. v. „ult. Si conjecturæ indulgere liceat, dicerem, hac „fine excogitatas fuiſſe literas finales, ut, poſtquam „numeros, ad Judæorum æmulationem, literis inciperent exprimere, libroſque deſcribere frequentius, „eſſent, quæ in claſſe *Centenariorum* defectum ex„pleant reliquorum, Vid. ſupra *§.* 1. Obſ. 4. 5. ſcri„bendique promoveant celeritatem. Vid. *R. Moſ.* „*Kimchi* שבילי הדעת cap. 1. Serm. 5. Parum ſo„licitus, quantumvis ipſa a Talmude poſita ſupra pri„mordia id tempus anticipet. (l) ſequentium vocum quælibet bis exhibet literam eandem, ut diverſitas figurarum collatarum invicem pateſcat cla-

רוּץ [m] vel

2. *Dilatabiles*, quarum ductus transversi *spatii decore* [n] *explen-*

B 5 di

---

riùs v. g. Gen. 1, 9. מָקוֹם *locus*, rad. קוּם (m) Gen. 17, 13. כַּסְפְּךָ *argentum tuum*, ex כֶּסֶף coll. §. 21. 22. 24. I 2. §. 27. 3. Gen. 41, 33. נָבוֹן *intelligens, prudens*, Part. Niph. rad. בּוֹן coll. §. 47. I. 2. Obs. 1. Gen. 1, 20. יְעוֹפֵף *Volitabit*, 3. fut. sing. Piel, rad. עוּף, coll. §. 47. II. Jes. 1, 31 לְנִיצוֹץ *in scintillam*, rad. נֵרץ ad formam נִיחֹחַ radicis נוּח, Perfectorum צִפּוֹר *quis*, coll. §. 29. Obs 1. §. 47. II. 1. (n) Inprimis hoc obtinet in legitimè exprimendis quibusdam Carminibus: cujusmodi Exod. XV. Deut. XXXII. Jud. V. &c. Ut voces, quæ vel singulis vel alternis lineis sibi respondere debent deficiente literarum numero, per productam existentium lineam transversam, coaptentur hoc modo, longitudine sibi invicem adæquatæ. Talia quippe Carmina existimantur requirere planè diversum scribendi modum, ab eo, quem Scriptura reliqua: adeo ut adæquata aliis, integrum Codicem credantur reddidisse ineptum; non magis venerandum, quam qui adhibetur ad instituendos pueros. Ita *Maim.* hilc. *Sepher Tora* c. 7. §. 11. è Cod. *Schabb.* f. 103. b. l. 36. 37. *Menachoth* f. 31. b. l. 13. 14. *Arba Turim* Part. 2. num. 275. *Schülchan Aruch* Jore Dea, num. 275. §. 3. Volunt enim, ut in scribendis illis *later imponatur lateri dimidiato*, & *later dimidiatus lateri integro; item later dimidiatus dimidiato alii*, & *integer later integro alii*: secundum *Abarbanelis* verba comment. ad Exod. 15, f. 157. c. 1. l. 44. Majorum suorum addu-

di o ergo dilatantur longius: qua-
les

centis ſententiam. Scil. ad eundem modum, quo lateres aëri exponi ſolent, in extremitatibus ſuis ſibi invicem impoſiti: ut, via ad permeandum afflatibus conceſſa, ac undique ſpatio ventis dato, exſiccentur citius, præparati clibano. Hoc eſt, juxta *Rabbenu Aſcher* in Arba Turim l. c. paulo inferius: *Extra* Carmen *Deut.* 32, cujus ſingulæ lineæ æqualiter ſibi invicem impoſitæ, in medio relinquunt ſpatium, *in reliquis* v. g. Exod. 15, & Jud. 5, *prima linea more conſueto ſcribitur, reliquarum omnium ſpatium, quod una reliquit in medio, altera huic ſubjuncta ſcriptis ſuppleat, ad duo; diſtributis loca; quo linea inveniatur tripartita, & ſpatium reſpondeat oppoſitæ ſcripturæ, & ſcriptura ſpatio.* Ex ſententia R. Seiræ & R. Jeremiæ cit. Cod. Sopherim c. 12. §. 10. in Cantico maris & Deboræ, id unice requiſivit *Rab*, ut ſcribantur *dimidiato latere ſuper laterem integrum poſito, & latere integro ſuper dimidiatum.* Linearum principia eodem prorſus modo exhibent nobis *Athiæ* Biblia (& quæ dehinc ad horum exemplar exſcripta ſunt), quo enumerata invenis in Cod. *Sopherim* l. c. §. 11. & 12. Pro quorum idea formanda concipe, ſecundum datam ſimilitudinem, duos lateres in quacunque ponendos linea, juſto disjunctos ſpatio. Ita tamen ut alter laterum, alternis ſubinde lineis, in medio diſſectus utrosque lineæ terminos impleat; & integer alter in media linea, duobus integris ad utrumque terminum ſequentis lineæ, ſpatio in medio relicto, locatis, per ſuas imponatur extremitates. (o) Scil. in Scriptura ſacra, aliisque libris qs. in Canonem receptis, *ob materiæ quam tractant gravitatem,* ejusdem *vocis literas*, quas omnes eadem non capit linea, *non videntur divellere a ſe invicem;* ut, prioribus in fine lineæ poſitis, reliquas ad initium lineæ ſequentis rejici-

ant. ne, parte istarum vocem significativam constituente, occasio detur errandi cum periculo ac damno. Sin vero liber, res minoris momenti comprehendat, passim *literæ unius vocis in duas lineas divulsæ* observantur. Cujusmodi in *Josepho f. Gorionidis* singulæ fere paginæ nonnullas exhibent. Imo ipse *nummus* ille *æneus*, *Mosis* nomine ac effigie cornuta insignitus, tam *Lansianus*, a Schikardo Proœm. ad Tarich Reg. Pers. p. 34. depromtus, quam *Seldenianus* lib. 2. de Jure N. & G. c. 6. p. 187. excusus, voces quasdam exhibet, literis in diversas lineas distributis. Quem, si reliqua modo genuina forent, ob id ipsum neutiquam rejicerem, ut adulterinum. Vid. *Lud. Capelli* Index Nummographorum, num. 69. tit. *Ebræorum nummi*, circa finem. Quod si Talmudistarum regulæ de literis nec dilatandis, nec diminuendis observentur sedulo; quas Vid. *Menach*. f. 30. a. l. 41. *Schülcham Aruch* in Jore Dea num. 273. §. 3. Itemque illæ, quæ de spatio inter vocem ac literam quamcunque relinquendo, extant Cod. *Menach*. f. 30. a. l. 39. sqq. *Sopherim* cap. 2. th. 2. *Maim*. Hilc. *Sepher. Tora* c. 7. §. 4. Non potuit non subinde fieri, quin, quantacunque adhibita cautela, omnes ejusdem vocis literas eadem non caperet linea. Aut ergo divellendæ fuerunt, aut spatium relinquendum in linea vacuum. Hoc observatum passim legimus. Vid. *Maim*. l. c. c. 1. §. 16. c. 7. §. 5. 6. *Schül. Aruch* l. c. §. 3. 4. &c. Sed & illud usitatum fuisse, *primo* leges docent, de modo divellendi conscriptæ. Cujusmodi sunt v. g. e quinque vocis literis tres intra paginam scribendas esse, duabus, more Arabum, ad marginem rejectis, Cod. *Menach*. f. 30. a fin. *Maim*. l. c. c. 7. §. 5. Item e tribus duas ad marginem rejici posse, una saltem intra paginam servata, *Schülch. Aruch* l. c. num. 273. §. 3. *Arba Turim* l. c. circa finem. Conf. Cod. *Menach*. f. 30. b. l. 1. 2. Similiter e decem vocis literis quinque intra paginam scribendas esse, totidem rejectis ad marginem, *Maim*. l. c. c. 7. §. 6. *Schül. Aruch*. l. c. num.

les potiſſimum ſunt אהלתם p.

II. *ratione Soni*

1. Sex literæ בגדכפת q puncto ipſis

---

273. §. 4. Vid. Cod. *Sopherim* c. 2. th. 3. *Deinde* hanc litterarum unius vocis diviſionem arguunt etiam ea, quæ de parte vocis ſupernè intrà lineas ſuſpendenda commemorant *Maim*, H. *Tephillin* c. 1. §. 16. *Jore Dea* num. 273. § 6. è Cod. *Menach*. f. 30. b. l. 3. ſqq. Omnium vero *manifeſtiſſime* illa evincunt, quæ de ultima libri pagina tradunt: quod in ea ſc. plures ſubinde lineæ conſignandæ ſint, quam voces obtineat. Quo obſervato, non poteſt non vox numero unica in plures divelli lineas, pauciores modo, modo plures. Curioſiſſimi Judæorum Legis periti diſertis verbis concedunt, hoc caſu vocem unam in tres vel quatuor ſubinde dividi lineas. Vid. *Rabbenu Iacob* Jore Dea, num. 272. fin. *Ioſeph Karo* l. c. §. 4. *Maim*. l. c. c. 7. § 7. e Cod. *Sopherim* c. 1. th. 11. *Menach*. f. 30. a. l. 34. Et hæc etiam omnibus curioſe nimis obſervat s, *Ioſeph Karo* l. c. n. 273. §. 5. Alioquin, neglecto hoc rigore, una vel altera vocis litera, ſine punctis poſita, vel etiam figura inverſa, explent prioris lineæ ſpatium: quas tamen, inſtructas punctis ſuis & convenienti figura, in principio lineæ ſequentis repetunt. In profanis negocium ordinarie conficit transverſa lineola, Abbreviaturæ imperfectæ index aptiſſimus. (p) Ex. 15, 15. אֵילֵי *robuſtos*, rad אול v. 6. יְהוָה v. 16. בִּגְדֹל *ad magnitudinem*; Vid. §. 50. III. §. 11. l. 2. Exc. (γ). v. 8. תְּהֹמֹת *abyſſi*, ex תְּהוֹם. Ibid. יָם *mare*, rad. ימם. In MS. deprehenduntur etiam aliarum ductus quandoque dilatati, quotquot modo id apte admittunt, cujusmodi ר, ח, ד, &c. (q) Autor libri *Iezira* cap. IV. init. f. 75. b. item *Sohar* in

ipsis impresso, aspirationem, quam con-

Gen. col. 153. *Septem* numerant, quæ vocant כפ לית inserta scil. litera ל. Quam e numero reliquarum, sequioris ævi Grammatici eliminasse creduntur, quo facilius Regulam constituerent omnibus communem. Vid. *Ephod.* c. 31. *R. Mos. Kimch.* l. c. l. 1. port. 3. c. 2. & ad illud *Elias.* De פ dubium movere poterant *lingua Arabica* ex Ebræa derivata: quæ eam semper servat raphatam. Item ea, *quæ apud LXX. Interpretes.* Autores N. T., Iosephum, Philonem, aliosque Antiquos *occurrunt*, ibi *eum aspiratione pronunciata*, ubi secundum leges fuisset omittenda. v. g. *Pharao*, *Philistæus*, *Phaleg*, *Phalaja*, *Phanuel*, *Pharisæus*, *Bethphage* pro בית פגי *Hephphata* i. e. הפתח imperat. Niphal, aliaque propria infinita. *Philo* Mosis conjugem l. 2. de Cherub. f. 88. σεπφώρων vocat, eodemque nomine f. 389. alteram obstetricem Ebræorum, cujus socia Φȣά. *Josephus* Antiq. l. 1. c. 2. Φεισών, inquit. fluvii nomen, *multitudinem* significat, & Φορὰ *dispersionem* vel *florem*. Atque ita *Hieronymi* autoritas, quo cum & *Bedæ* facit, movere posset: dum scribunt, *Ille* quidem aliquoties, *sermonem Ebræum literam P non habere, sed ejus loco F pronunciare, seu φ græcorum*. Vid. in Nominibus de Actis Apost. it. Comment. in Jes. 2, & Dan. 11. *Hic* in Lucam: *Ebræi Pe non habent, Fetrus abusive pro Petrus dicentes.* Conf. quod ex Epiph. supra p. 23. ad I. allatum, ad not. (k). Modo non occurrerent similiter v. gr. *Paradisus*, *Pascha*, *Cappa*, *Joppe*, *Persa*, *Python*, (unde Apollini nomen Pythii, e nece *draconis* inditum e Græcorum fabulis. Vid. *Macrob* Saturn. l. 1. c. 17. p. m. 281. vel quod *virum atrocem* Πύθωνα τȣ̆νομα ἐπίκλησιν δὲ Δράκοντα juxta *Ephorum*, referente hinc *Strabone* lib. 9. *intere̱merit*; qui ex sententia *Bochart*. Hier. P. 2. l. 3. c. 5. ita dictus ob *crebriores concitatos tumultus, & commis-*

connotant, dimittunt [r]. Et

2. ש puncto, in *dextro* cornu collocato, *crassius* sonat [s]; in *sinistro lenius* [t]. Cæteræ sunt *Invariabiles*.

§. 5.

sa latrocinia, cum alias nominaretur *Delphynes*); item Macedonum παραός, quod secundum *Hesychium* aquilam denotat, ex Ebr. פרס; aliaque quamplurima, aspirationem ablatam indicantia. Quæ animum reddunt suspensum. (t) Eccl. 11. 5. בְּבֶטֶן *bebhe-ten*, in utero. Ps. 102. 8. גָּג *gagb*, tectum. Jes. 15. 1. שֻׁדַּד *çsud-dadh*, devastatur. Jes. 1. 22. כַּסְפֵּךְ *Caspech*, argentum tuum, ex כֶּסֶף. Dan. 1. 5. מִפַּתְבַּג *mip-path-bagh*, i. e. juxta *Ab Esram*, quem *Junius* expressit, *de portione cibi*; voce composita ex פַּת *frustum*, *buccella*, & בַּג quod Ex. 25. 7. occurrit in textu: cui non repugnat significatio *cibi*. Vid. Jes. 1, 20, c. 31. 8. Ps. 44. 12, Ps. 74. 14. Gen. 1. 7. מִתַּחַת *mit-ta-bbath*, i. e. *ab infima parte*, a fundo, a depressione sc. *istius expansi*: ut ל Genitiv. notet. (s) Gen. 11. 13. שָׁלוֹשׁ *çsa-loçs*. (t) Jes. 66. 10. שִׂישׂוּ מָשׂוֹשׂ *Si-su-ma-sos*, pro הַשִׂישׂוּ coll. §. 55. 1. *gaudete gaudio*, rad. שׂוּשׂ Vid. §. 47. 1. Parum efficiunt, qui morem Antiquis contrarium probaturi, ad Arabicam confugiunt linguam, qua subinde crassius efferuntur voces, quæ Ebræis, quoad hanc literam, hodiernum sonant

§. 5. Denique ratione *Originis* Aliæ sunt

Serviles, quæ aptæ, ut *nonnunquam*

---

lenius, & contra. Prout Chaldæi quoque Ebræorum כנס efferunt per כְּנַשׁ. Multo minus, quod Nomina quædam propria, loco literæ שׁ, apud græcos latinosque solum s substituant, v. gr. in שְׁמוּאֵל, שָׁאוּל, שְׁלֹמֹה &c. pro quibus dicunt *Samuel*, *Saul*, *Salomo* &c. quum videatur v. g. דַּמֶּשֶׂק efferri durfuscule. Quia id Arabibus perpetuum non est. Et præterea cognatæ saltem linguæ sunt, non prorsus eadem: variatis locis, variatur sonus adhuc hodie penes gentes quamplurimas! Inopia vero Græcorum Latinorumque, quibus non datur character æquivalens, hanc ipsis imposuit necessitatis legem; sine præjudicio usurpandam. Vid. *Hieron.* Comment. in epist. ad Titum. Cæterum antiquitatem pronunciationis nostræ probat luctuosus Ephraemitarum casus, Jud. 12, v. 16. descriptus: qui ex loquela neutiquam agniti fuissent, si שׁ cum dextro puncto sonuisset lenius. Vid. *Michl. Jophi* ad Eccl. 2. 8. coll. Cod. *Gittin* f. 68. a. l. 15. sqq. Adhæc ipse textus Ebræus in locis quamplurimis, pro שׂ quidem (non æque pro שׁ) adhibet ס. Quod tam frequens est Chaldæis, ut penes hos non minus, quam apud Syros, שׂ videri posset exulasse penitus Id quod non fieret, nisi שׂ majorem haberet cum ס convenientiam, quam שׁ; atque adeo illud lenius fuisset pronunciatum, hoc crassius.

quam serviant : cujusmodi compre-
henduntur vocibus משה וכלב איתן (u)
Radi-

(u) Antiqua hæc Nomina retineo eo lubentius, quod non modo viros ex Sacris notissimos exhibeant; e quibus etiam *Ethan* a Musica celebratur 1. Chr. 15. v. 17. 19. Davidis tempore. Vid. Ps. 89. 1. Verum etiam prudentissime tales combinatæ sint literæ, quæ vel eundem habent præfigendi modum, „vel usum eundem. *Mosis* seorsim considerandi severitas „literæ sequenti *Dageſch* imprimit, *Ethan* grato suo „concentu operatur etiam in *Futurum*; Et *Caleb* in signi-„ficationis expeditione declaranda novi *quid addit de suo*, „obtinens *distinctum* occupatæ notationis *locum* Vid. Num. 13. 30. Jos. 14. 13. & Conf. Infra Obs. 3. Aliorum à diversis diversa sunt excogitata, propria modo modo appellativa: hæc sola subinde fine, ut Autor sui nominis conservaret memoriam. Ita *R.* SALOMON *f. Gabbirol* comprehendit eas vocibus אני שלמה כותב i. e. *Ego Salomon scribo.* R. ABRAHAM *Aben Esra*, verbis: כשתיל אב המון i. e. *Ut* (vel *certe*) *planta Patris multitudinis*, sub. ego sum, h. e. Abrahami filius; vel שית לך אב המון i. e. *propone tibi Patrem multitudinis*; memoria *Abrahami* ob Gen. 17. 4. 5. utrinque inculcata. R. MOSES *Kimchi* præstitit id verbis: משה כתב אלינו i. e. *Moses scripsit ad nos.* prout equidem de ipso testatur frater *David Kimchi*, in *Michlol* f. 13. c. 1 fin. it. c. 2. Exhibet. alias easd. in *Schebile haddaath* l. 1. Port. 2. c. 1. verbis: אתכנה משלי, בו i. e. *dirigam dicterium meum adversus ipsum.* Nec minus suæ inserviit memoriæ *Elias Germanus*, vel *Grammaticus* cognominatus, dum in Additionibus ad utriusque Kimchii ll. cc. ita Serviles exhibet: שם אליהו נכתב i. e. *Nomen* ELIAE *scriptum est.* Boni ominis ergo *R. Jonæ*, f. *R. Marinus*, his

Radicales aliæ quæ *servire nunquam possunt*: quales sunt reliquæ.

Obs. 1. (* *Chaldaice* ד servilibus superaddendum; quin etiam *Ebraice*) ד una cum ט servit quandoque pro ת *in Hithpael* transposito x. Ita ר aliquando servire videtur ut epenthetica y; & ה juxta non neminem, ut heemanthica z. בכלש autem serviunt tantum ab initio.

C 2. *Ser-*

videtur comprehendisse vocibus: שלומי אך תבנה i. e. *Pacem meam omnino ædificabis.* Quas *R. Menahem* exhibuit verbis שמלאכתו בינה i. e. *cujus opus prudentia.* Vid. R. David. Kimchi *Michlol*, l. c.

(*) Vid. ad §. 57. 1.

(x) Vid. §. 41. III. 4. (α). (y) ut Esth. 4, 11. שַׁרְבִיט pro שֵׁבֶט *sceptrum* Ps. 94, 19. שַׂרְעַפַּי quod idem ac שְׂעִיפִּים Job. 4, 13. c. 20. 2. *cogitationes*, juxta *Targum. Ab. Esram* &c. Proprie *rami* quod, ut hi ex arbore, ita e corde cogitationes propullulent, ut *R. D. Kimchi* habet ad rad. סעף. Perinde ut שִׂיח de *virgulto* & *meditatione* usurpatum. שַׁרְשְׁרוֹת Ex. 28, 14. idem ac שַׁרְשׁוֹת l. c. v. 22. *catenæ.* Desumta hæc sunt ex *Additionibus Eliæ*, adjectis *Kimchio*, in rad. שרבט. Ubi insuper observat, in ultimo, ר juxta quosdam poni pro ל, exprimique per illud שלשלת Rabbinorum. Sic אַבְרָהָם Gen. 17, 5. idem ac אַב הֲמוֹן *pater multitudinis*: ut a Deo ipso redditur, significatione רב *magnitudinis* neglecta. Vid. plura in *Ad. Syriæ* §. 41. 2. p. 68. (z) in

2. *Servilis* ab initio Radicalibus apposita Essentialiter talis vocatur *Præformativum* [a], Extraessentialis vero *Præfixum* [b]. In fine adjecta, Essentialis dicitur *Afformativum* [c], Extraessentialis autem *Suffixum*

בדלח Gen. 2, 12. quod *Bochart.* Hier. P. II. l. 5. c. 5. col. 675. sqq. *Vnionem* reddit, ex rad. בדל Synonyma τῷ פרד, unde Arabum פריד *singularem* denotans *margaritam*, inter alias in monili connexas *eminentem*. Vocibus quippe *separationem* exprimentibus, *excellentia* innuitur & *eminentia*. Vnde *Pharisæi*, *Schem ha-mphoraſch*, *Angeli* creaturarum Eminentissima נבדלים Rabbinis. Vid. *R. Jos. Albo* in „*Jkkarim*, Orat. 2. c. 28. Imo quæcunque alia, per„petuo cœteroquin Radicalis, in Quiescentibus & Ge„minantibus Ain servire videtur formationi Conjugatio„num Gravium; quando duplicata vel in locum secundæ „abjectæ aut transmotæ ponitur, vel vicem occupat „Dagesch characteristici. Vid. §. 45. II. 2. §. 47. II. 1. 2. Verum cum hic potius Geminatio sit Radicalis ad thema constituendum necessariæ; ibi vero nuda alternatio, quæ eas suppeditat numerandas, pro quibus alternat; & de derivatione בדלח Bochartiana res adhuc dubia: satius est, ad usum communem conservandum, in numero Radicalium istas relinquere; quam ob unicum & leve aliquod officium, totum hunc turbare ordinem, in themate investigando alias haud parum conducibilem. (a) Quales sunt Literæ *heemanthica* in Nominibus, de quibus §. 29. & Characteristicæ Conjugationum ac Temporum in Verbis, juxta §. 41. (b) Cujusmodi Particulæ, plerumque consignificantes, §. 38. & §. 50. (c) quales Notæ Generis, Numeri, ac Personarum, in Nominibus

xum [d]: quæ vox tamen ſtrictiſſime ſumta, ſola denotat Pronomina Inſeparabilia e.

3. Ratione Vſus, *Seruiles* vel *vocis ſignificationem augent*, aut *variant*; vel ejus *euphoniam* tantum *promovent* f.

4. Litera Servilis (ut litera g) Radicalibus Perfectorum h ab initio appoſita,

C 2 pun-

pariter ac Verbis, ſecundum §. 31. II. §. 32. § 33. §. 42. atque Heemanthicæ in Nominibus, de quibus §. 29. (d) ut Pronomina, ac literæ Paragogicæ, ad §. 39. & §. 54. (e) de quibus §. 39. (f) Quæ ſignificationi vocum affectarum aliquid ſeorſim ſuperaddunt de ſuo, Ebræis משמשות vocantur i. e. *Serventes*, ſeu אותיות השמוש; reliquæ omnes נוספות *Addititia*. Parum profecto appoſite. Præformativæ enim & Afformativæ, non leve addunt monumentum ad vocum ſignificationes diſtinguendas. in determinando Tempore perſona, genere, ac numero, derivandisque e Verbo Nominibus: quarum adeo *negocioſam* occupationem dehoneſtant titulo, *otioſe* inſervientibus, ſolius ornatus cauſa, proprio. (g) i. e. pro ſola litera poſita, non autem pro voce integra. Nam ſecus ſe habent literæ משה, de quibus §. 38. & §. 50, I. quæ, utpote pro integris vocibus poſitæ, vocibus poſitæ, vocalem ſervant ſuæ originis. (h) ſecus §. 45. l. 3. & §. 47. I. Obſ. 1. ac in Nominibus inde ortis, ut Pſalm. 27. verſ. 1. מָעוֹז *robur*, *ab* עָזַז robuſtus fuit., Gen. 1, 9. מָקוֹם *locus*, *a* קוּם, &c. *in quibus vocalis brevis*, ex ſchva ob alterius concurſum, ad analogiam Perfectorum facta, *ſyllaba compoſita*, ob ablatum ſimul cum ſecunda radicali ſchva

punctum regulare amat (:) i. Et, si Praeformativa fuerit, etiam prima Radicalis, accipit (:) k; nisi Dagesch subsequens id impediat l.

§. 6. Vt plene sonent Literae m, ad-

primae radicalis, *in simplicem abeunte*, elevatur in oppositam longam; ut satisfiat §. 6. Obs. 2. (i) tanquam ordinarium & unicum medium, quo cum radicalibus in unam vocem transeundo coalescat. Vid. §. 9. (k) *Ad intimiorem nexum Servilis cum Radicali*, per Syllabam compositam stricte talem, *constituendum*. Hujusmodi Praeformativum ad Radicem se habet per modum surculi, qui stipiti a se cognominandae inserendus, hiatum requirit; per quem se insinuet, stipitisque succum attractum, in indolem convertat sibi ingenitam, suae attemperatum naturae. (l). Quo casu *compendii ergo* vocalis primae radicalis *dici potest retineri*. Quod si enim vel maxime in (:) transiret; elevaretur tamen denuo, ob consequens (:) aliud in litera dageschata latitans (tanquam ex tribus medium §. 24. Not. 1.) in vocalem suae convenientem origini §. 17. III. occupatione frustra & solius doctrinae ergo instituta.

(m) Conf. omnino naturam literarum supra ad §. 1. annot. b). Bene in hanc rem *Apulejus* de Mundo: *ex literis* inquit, *aliae sunt insonae, semisonantes aliae, pars sonantes, attamen* MVTVIS SE AVXILIIS ADIVVANTES, *Syllabas pariunt, & de syllabis voces. Lucianus* in judic. Vocal. χωρὶς ait φωνηέντων ὐδὲν καθόλυ τι γράφεσθαι. Idem mox: τὸ ταῦ τοῦτο, ὅ μὰ τὺς θεὺς, εἰ μὴ ἐξ ὑμῶν (φωνηέντων) δύο συνῆλθον ἀγαθοὶ, καὶ καθήκοντες ὁραθῆναι, τό τε ἄλφα, καὶ τὸ υ, ὐκ ἂν ἠκύσθη μόνον,

adjiciuntur illis *Vocales* (n), post lite-

C 3 ram

Plato in Theæteto f. 203. τȣ̃ βῆτα ȣ̓́τε φωνὴ, ȣ̓́τε ψόφος, ȣ̓δὲ τῶν πλείςων ςοιχείων. De mutis omnibus ita *Aristoteles* de Poetica c. 20. ἄφωνόν ἐςι τὸ μετὰ προσβολῆς καθ᾽ αὑτὸ μὲν ȣ̓δεμίαν ἔχον φωνὴν, μετὰ δὲ τῶν ἐχόντων τινὰ φωνὴν γινόμενον ἀκȣςόν. Priscianus lib. I. de litera: *Multa* ait, *est differentia inter Consonantes & Vocales. Tantum enim fere interest inter vocales & consonantes, quantum inter animas et corpora. Animæ enim per se moventur, ut Philosophis videtur, & corpora movent. Corpora vero nec per se sine anima moveri possunt, nec animas movent: sed ab illis moventur.* VOCALES *similiter* ET PER SE MOVENTVR *ad perficiendam syllabam,* ET CONSONANTES MOVENT *secum.* CONSONANTES *vero* SINE VOCALIBVS IMMOBILES SVNT.

(n) Eod. sensu, quo *Tibullus* l. 2. Eleg. 5 *Vocales* inquit, *impellere pollice chordas*; ob *vocalitatem*, juxta *Probum*, ita dictæ: *a voce* h. e. *sono, quem edunt perpetuo* omnes, etiam sine ope alterius. Vnde & *Apulejo* de Mundo, ubi supra, vocantur literæ *sonantes*. Vid. *Diomedes* l. 2. c. 1. & Antiquis istis, quos *Isid. Hisp.* citat Orig. l. 1. c. 4. *sonæ*. Eodem prorsus valore, quo *Platoni* in Theæteto & Cratylo, *Aristoteli* de Poetica c. 20. *Galeno* lib. 1. Method., *Plutarcho* Sympos. l. 9. Probl. 3. aliisque Græcis dicuntur φωνήεντα; & Ebræis quandoque קולות *voces*, aut הברות *soni*. Vid. *Bechai* in Gen fol. 26. c. 3. l. 46. 47. *R. Salom. Jarchi* ad Cod. Nedarim fol. 37. b. l. 17. Cæterum, cum non modo *in se sonent*, sive, ut Isidorus loquitur l. c. *per se vocem impleant*, etiam *nulla adhærente consonante*; sed & literas *sonare faciant*: ab hoc ipso officio appellantur communiter Ebræis תנועות *Motiones*. Hoc quippe vocales, ceu alte-„

„ra pars vocum essentialis, præstans literis, ut eas„dem per se non magis mobiles, ac corpus anima„destitutum, suo accessu animent reddantque mo„biles; eam suppeditantes vim, qua inanem alioquin „conatum in actum possint perducere. Conf. supra dicta ad §. 1. not (b) & Vid. *Kimchi Michlol* f. 48. c. 1. med. Cujus intuitu *Vocales haud inepte dixeris literarum animos*, quum ad eas perinde se habere videntur, ac anima ad corpus. Qua allusione dudum usus est autor antiquissimi libri *Bahir*, cit. *R. Bechai* ad Gen. 18. v. 3. f. 26. c. 4. l. 27. 28. itemque *Sohar* in Genesin col. 3. l. 31. Vide quæ in fine notæ præceden„tis adducta sunt ex Prisciano, p. 37. Atque adeo *vix* „*mentis compotem se probaret, qui vocales literis negave„rit coævas*, Posito enim pleno literæ sono, eoque ar„ticulato; ex jam dictis necessario ponitur vocalis: qua „negata, statim ipsius literæ perfectus negabitur sonus, „etiam ejus, quam (hæsito, an satis apposite) latini *semivocalem* vocant seu *Semisonam*, græci ἡμίφωνα. Profecto & hæc per se muta, quicquid soni habet articulati, accipit unice a vocali præmissa. Vnde etiam ad hanc classem referunt, *quæ* ut *Isidori* verbis l. c. exprimam, *ab* E *vocali incipiunt. & desinunt*, in *naturalem sonum*, per præmissam scil. vocalem iam motum s. excitatum. Vid. Priscianus l. 1. de litera. Quod si sustuleris vocalem hanc, a qua dicuntur incipere sonum articulatum, qui ipsis naturalis est, nunquam sonum perficient: sed non nisi *murmur*, ut *Isidorus* l. c. loquitur, sonabunt, vel ad summum ψόφον, secundum *Platonem* in Theæteto f. 203. B. οἷον συριττούσης τῆς γλώττης, quem literæ S adscribit; dictæ ob peculiarem suam potestatem, juxta *Diomedem* l. c. ap. græcos μοναδικὸν γράμμα. Nec impediebat iste, quo minus ab eodem S. inter ἄφωνα h. e. *insona* s. *muta* referatur. Quisquis modo paulo accuratius attenderit, manifesto deprehendet etiam hunc *sibilum*, quem creditur per se edere, non perfici sine vocali i vel e, qua animatur, præmissa. Idem judicium esto de

ram ſonantes o, *quinque breves*, *to-*

C 4 *tidem-*

---

reliquis, quicquid *Diomedes* l. 2. c. 1. *Probus* de Element. lit. *Donatus*, inque eum *Sergius* atque *Priſcianus* l. 1. dixerint, ipſeque *Ariſtoteles*] Tom. IV. de poetica c. 20. ſi quidem ipſius verba τὸ μετὰ προσβολῆς ἔχον φωνὴ ἀκουστὴν alium ſenſum habent ab illis *Luciani* in Judic. Vocal. ἡμίφωνα προσθήκης εἰς τὸ ἀκουσθῆναι δεῖται: quorum verſio: *Semivocales ut audiantur, accesſione egent vocalium*, noſtram mirifice defendit ſententiam. Nulla per ſe proferri poteſt, aut ſine vocali aliquem ſui ſonum articulatum habet, Etiam leviſſimum. Solis *vocalibus* hæc competit prærogativa, ut (1) *Per ſe vocem* articulatam *vel ſonum edant* perpetuo *Ariſtot.* l. c. ,, ἔστι δὲ φωνῆεν μὲν, τὸ ἄνευ προσβολῆς ἔχον φω- ,, νὴν ἀκουστήν. Lucianus l. c. καθ' αὑτὰ δύνανται ,, φθέγγεσθαι. *Vocales* inquit Priſcianus l. c. *dicuntur,* ,, *quæ per ſe voces perficiunt*; & *ſine quibus vox literalis,* ,, *proferri non poteſt.* Atque adeo (2) *literam* mutam *ani-* ,, *mant* ſeu *movent*. (3) *Accentum ſuſtinent*, tam *tonicum,* ,, quam *ordinativum.* Ac tandem (4) *cum literis a ſe ani-* ,, *matis conſtituunt ſyllabam*, cum una ſimplicem, compo- ,, ſitam cum pluribus. (o) Vocalizatam ſcil., cui adjiciuntur, & quæ cum hac connectitur quandoque per Schva mobile. Tantum enim abeſt, hic ſolam vocalem per ſe Syllabam conficere, quamvis cum *Sergio* in Donatum abuſive talem dixeris, ut *nulla* potius *Syllaba a vocali incipiat,* ,, *a conſonante omnes.* Cum vero conſonans tali ſitu, ut- ,, pote animata vocali, ſemper mobilis ſit, *literæ* י *initiali,* ,, *per ſchureck animatæ*, cave alium *adſcripſeris* ſonum, ,, quam *aſpirationem leniſſimam ad inſtar* א. Id quod com- ,, muni Judæorum pronunciationi convenit, & Traditioni iſti quam a *R. Juda* primo inter Ebræos Grammatico ad ſe propagatam exhibet R. Dav. Kimchi in Mich-

tidemque longa p; brevibus suo sono homo-

Iol. f. 17. c. 1. l. 3. sqq. omnemque tollit cacophoniam, alioquin non parum conspicuam De cætero non impedit, quo minus vocalis sono suæ jam postposita literæ, ante talem sonet literam, quæ istam sine vocali sequitur, atque adeo animanda est vocali præcedente: quæ vim suam in tali casu impertitur utrinque Quo de Vid. §. 9. Schva quiescens, & §. 15. Syllaba stricte composita.

(p) Quia *Vocales*, ut Isidorus loquitur l. c. *directo hiatu faucium sine ulla collisione* (id quod Aristoteles l. c. ἄνευ προσβολῆς vocat) *varie emittuntur*; pro hac varietate varias, necesse est, constituamus vocales. Omnis illa deprehenditur in labiis. Hæc sunt quædam quasi valvulæ, quæ aerem intra os collectum, & ad distinctum sonum formandum erepturum moderantur, ut pro capacitate concessi meatus nunc crassius so-„net, mox tenuius. Quot igitur modis labia in „sui diductione, magis minusve ad distinctos, sed sim-„plices eosque articulatos & literatos sonos forman-„dos, aperienda variant; tot naturaliter constituun-„tur vocales. Et vero, in hunc scil. finem, non deprehen-„duntur variare Labia, nisi *quinquies*; post maximam sui aperturam, quatuor tantum vicibus magis magisque coarctata arctius. Vt ex hoc fundamento non nisi *quinque in universum* sint *numerandæ vocales simplices*, A E I O V. Quæ prout modo crassius, productiusque erumpunt, modo tenuius celeriusque, varias peperere apud varias gentes subdivisiones, appellationes, & subinde etiam figuras. *Apud Latinos, vocales* inquit Priscianus l. 1. de lit. *omnes sunt ancipites, vel liquidæ*: *h. e. quæ facile modo produci, modo corripi possunt.* Pinguius pronunciandas in scribendo geminabant Antiqui. Id quod ad Accium usque & ultra, durasse Quintili-

nus autor eft lib. 1. c. 7. p. m. 70. Poftmodum adjecto apice vel fublato, longitudinem denotabant vel brevitatem. Nævium & Andronicum geminaffe vocales fcribit Marius Victorinus lib. 1. de Orthogr. In folo I. producendo diverfa utebantur ratione, non duplicantes id ipfum, nec notantes apice; fed aut prolongabant, altitudini quafi eius alteram imponentes figuram, aut præponebant E. *Diphthongo ei*, Prifcianus inquit l. c. *Veteres Latini utebantur ubique loco i longæ: nunc autem contra pro ea* I *longum ponimus*. Quintilianus l. c. *diutius duraffe* ait, *ut, e i jungendis, eadem ratione qua Græci* ει, *uterentur. Quod & fupervacuum effet & aliquando etiam incommodum.* Exempla illius exhibent ifta Lucilii, quæ in Fragmentis ejus e *Sat.* l. 9. annotat Franeifcus Doufa p. 44.

Jam PVEREI *venere:* E *poftremum facito, atque* I
Vt plures puerei fiant. I *fi faci' folum*
PVPILLI, PVERI, LVCELLI: *hoc uniu' fiet.*
Hoc ILLI *factum eft uni*: *tenue hoc facies* I.
Hæc ILLEI *fecere: addes* E, *ut pinguiu' fiat.*
MEILLE *hominum, duo* MEILLIA, *item huic utroque opu'*, MEILES.
MEILITIAM, *tenues* I, PILAM *qua ludimu'.* PILVM
Quo pinfo, tenues I. *plura hæc feceri'*, PEILA
Qua jacimus, addes E, PEILA, *ut pleniu' fiat.*
MENDACEI FVREI*que addes* E, *quum dare* FVREI
Jufferis.

Hujus exempla Lipfius de recta Pronunc. lat. ling. c. 8. ponit in verbis PISO. VIVVS. AEDILIS &c. exiftimans, ideo κατ' ἐξοχὴν, inter omnes literas hanc proprie longam dictam, non modo in ifto Aufonii Epigr. 128. p. m. 78. ad Eunum liguritorem verf. 10. 11.

Quid imperite ? putas ibi scriptum,

Vbi locari I *convenit longum ?*

Sed etiam apud Plautum Aulul. Act. 1. Sc. 1. v. 39. 40.

- - - *ex me unam faciam literam*

Longam, meum quando laqueo collum obstrinxero.

Vbi tamen illis potius accesserim, qui literæ T crucis figuram referenti applicant. In quam rem lectu dignissima sunt, quæ Lucianus depromit in Judicio Vocalium circa finem. Vid. *Quintilianus* lib. 1. c. 7. Vbi etiam de apice adjiciendo adfert monita. Conf. *Gellius* N. A. lib. 6. c. 15. lib. 9. c. 6.

De *Germanis* vocalem producendam sæpius adhuc hodie geminantibus res notior, quam ut opus sit, in ea probanda moram nectere.

Græcos quoque olim idem observasse, & ea comprobant Prisciani, quibus l. c. *antiquissimorum græcorum vocales ancipites* fuisse tradit: gemina cum illis Fabii, quibus *ante repertam temporis longi notam, vocales productas in scribendo geminatas* adstruit. Et quæ Plato refert in Cratylo: ὃ γὰρ H ἐχρώμεθα, ἀλλὰ ε τὸ παλαιόν. Et quamvis idem l c. p. 418. C. η afferat successisse quandoque in locum ι; subjicit tamen, tum demum id factum, cum ι jam inclinaret ad e. Proinde etiam Ausonius in Technopegn. de lit. gr. & lat. v. 3.

Hta quod Æolidum, quodque ε, valeo hoc Latiare E

Similiter quoque Terentianus Maurus.

Literam namque E inquit, *videmus esse ad* HTA *proximam*

Sicut O & Ω *videntur esse vicinæ sibi.*

Temporum momenta distant, non soni nativitas.

Quo faciunt etiam sequentia Mart. Capellæ de Nuptiis Philol. lib. 3. p. m. 53. E *vocalis duarum græcarum vim possidet. Nam cum corripitur,* E *græcum est, ut ab hoc* HOSTE. *Cum producitur,* ἦτα *est, ut ab hac* DIE. Ex Βεὲλ Belus derivatur, græ-

tis Βῆλος dictus primus Assyriorum Rex. De o Ausonius l. c. vers. 6.

Ω *quod & o græcum compensat Romula vox* o Terentius Maurus:

Ω grajugenum longior altera est figura:
Alter sonus & nota temporum Minori.

Primus fuit, teste Plinio N. H. lib. 7. c. 56. Simonides, qui duarum harum vocalium E & O figuras divisim olim geminatas, redegit in unam, coalitione haud infelici. In ω res satis manifesta est. Simul ac enim superne clauseris, distincte desideratum exhibes. in H videtur primum alterum E inversum fuisse, ad imitationem antiquissimi moris per Cadmum sibi communicati, hunc in modum E ∃; donec successive, trabibus quibusdam dejectis, hæc nasceretur forma H. qua de Vid. Francisc. Verga.

His omnibus feliciores fuerunt EBRAEI, qui a primis vocalium incunabulis varias pro quantitatis varietate figuras adhibuere, unicuique longæ productionis signum adjicientes: sive litera, illud sit, sono vocalis cognata; sive figura vocalis parvæ geminata. Quid enim obstat, quo minus _ ex (-) geminato conflatum dixeris, perinde,, uti (..) ex (.) parvo geminato? Certe ipsa figuræ facies,, indicat, *patahh pendulum* adjectum fuisse *transverso*, ad,, productum seu geminatum (*a*) constituendum. Perin-,, de uti sonus *chirek parvi*, quem, in syllaba composita, si-,, bi propria, obtinuisse olim, mox declarabitur, in tsere,, coalescit, cum figura duplicatus. Nisi malis ex (·.·) du-,, plicato fingere; tribus punctis in unum, confusionis,, vitandæ ergo, coalescentibus. Vid. tamen *Abrah. Bal*-,, *mesi* in *Peculio* suo cap. 3. Ubi tres modo simplices constituit *patach*, *cholem* & *chirek*. Et (_) ex patach & cholem componi asserit, sono vocalis superioris prævalente: (..) vero ex chirek & cholem; sono ejus vocalis prædominante, cujus situm sequitur: atque ו ex cholem & chirek, situ sonum ab utroque medium indicante. Quæ abludunt a scopo superiori nimium.

homogeneæ vel analogæ, juxta Schema ſequens.

Breves.

1	◌ַ	Patach [q]	A.
2	◌ֶ	Sægol [t]	E
3	◌ִ	chirek parvum [u]	I
4	◌ָ	Kamez hhatuph	O
5	◌ֻ	Kübbuz (Y)	ü

Longæ.

1	◌ָ	Kamez [r]	A
2	◌ֵ	tſere [t]	E
3	◌ִי	chirek longum	I
4	וֹ	cholem	O
5	וּ	Schurek (ȣ)	V

Obſ. 1.

(q) (-) in ſyllaba ſimplici, & *ubicunque ſyllabam terminat, ſonat A* clariſſimum ac *purum*, *ſed in ſyllaba compoſita, in literam terminata, aliquid attrahit* impuritatis *ex* E *ſibi immixtum*: quando conſonans poſterior, utpote per vocalem præcedentem mota, naturam induit Latinorum Græcorumque ſemivocalis, ab e inchoatæ. Quod ipſum E ſono a quaſi poſtponitur, & antiquitus vel tam evidenter quandoque ſonuit, vel tam tenaciter auditui inhæſit, ut (ad exemplum omnium iſtorum, quæ, cum ultimo ſenſus feriunt, adhærent diutius), ſubinde ſolum expreſſum fuerit, ſono A neglecto penitus.

Exempla ubivis sunt obvia. Quod Moses dixerat מַלְכִּי צֶדֶק id Epistola ad Ebræos cap. 7. 1. effert Μελχισεδὲκ, quod ille נַפְתָּלִי, hoc Matthæus c. 4. 15. Νεφθαλείμ, חַוָּה redditur Εὔα, חֲקַל דְּמָא est Act. 1, 19. Ἀκελδαμὰ, חֲמוֹר Act. 7, 16. Ἐμμῶρ, הַר מְגִדּוֹ Apoc. 16, 16. apud Aretham Ἑρμαχεδών. Ægyptum, quæ Pf. 78, 5. Pf. 105, 23. אֶרֶץ חָם dicitur', *Plutarchus* Part. II. de Iside & Osiride p. m. 364. C. Vocat χημίαν. Idem ibid. p. 356. D. *Satyri* inquit, *loca circa* χέννιν *sita incolunt.* Similia his commemorat *Diodorus Siculus* Biblioth. hist. l. 1. p. 16. A. quando in honorem primi inhabitatoris ab Ægyptiis urbem ædificatam esse ait, χέμμιν dictam, quam *Panos urbem* interpretarentur: sed idem est ac *Chami mansio* vel *tabernaculum*, *myn* enim Coptitis mansio est s. tabernaculum, & Ægyptus adhuc hodie *Chemi*, secundum Kircherum, Prodr. Copi. p. 293. Quando *Plutarchus* in Theseo asserit: Ἐλελεῦ ἰȣ̀ ἰȣ̀ ἀναφωνεῖν οἱ Παιωνίζοντες εἰώθασι, formula ista procul dubio originem traxit ex Ebr. הַלְלוּ יְהוָה vel הַלְלוּ יָהּ. Vid. *Eustath.* in Iliad. p. 1147. & Scholia in *Aristoph.* εἰρήν. p. 654. Anglis hodienum suum a obscure sonat, ut vix determines, utrum a dicant, an e, nisi ante ll. depreheudatur. Et quod græci per a efferunt, id latini quandoque in e mutarunt. Ita enim *Donatus* ad Terent. Hecyræ Act. 1. Scen. 2. v. 8. *Mecastor. Me* inquit, aut adjectio est & abundat: aut positum est pro μὰ Syllaba: ut Græci μὰ τὸν ἀπόλλωνα dicunt. *Hodie ubivis sonat* A *purum.*

(r) *Elias Levita*, in suis ad R. Mosis Kimchi שבילי הדעת Additamentis, commemorat, *Tiberienses* istos, qui accurata linguæ elocutione immortale inter Ebræos nomen sibi acquisiverunt, pal-

mam in hoc præripientes omnibus, *subobscure hanc vocalem pronunciasse*, *sono ex* a *atque* o ita *commixto*, ut prædominetur nihilominus o. Arripiunt hoc hodienum Judæi Germani ac Poloni omnes: huic solo innixi fundamento, quod figuram referat ex (◌ַ) & *kholem* conflatam, accommodatam suo sono. Sed plura pro hac sententia militare videbantur. Vt nomen taceam ob *contractionem* impositum vel *collectionem* a primo Autore; procul dubio, quod *labiis* nonnihil *contractis* efferatur, prout loc. supra cit. observat Abrah. Balmesi. Certe *Talmudistarum* tempore vocalem hanc aliquid ex O continuisse, & græca quædam vocabula probare videntur & Ebræa, quæ tam illorum (α) quam horum (◌ָ) exhibent per ו, literam vocalis O alioquin indicem. Cujusmodi v. g. *in Schemoth Rabba* Sect. 30. f. 89. col. 3. l. 13. fin. דיוטגמאות ex gr, διάταγμα: Cod. *Berach* f. 50. b l. 20. *Avod. sara* f. 14. b. l. 24. 26. 28. קרויטיי, quod Talm. Jerus l. c. c. 1. th. 5. effert קורויטה e. gr. καρυωτός, lat. caryota: *Berach.* f. 56. b. l. 16. 17. קפורקיא pro Cappadocia. Ita in *Shevüth*, c. 2. th. 8. גמלונין ex גַּמְלָן, c. 1. th. 7. דלועים ex דְּלַעַת &c. Quod si hæc procederet illatio, an proclivi foret, ostendere, hunc sonum jam Danielis tempore, itemque Ezechielis, ac Samaritanorum obtinuisse: quum ille v. g. אֲנָשָׁא exprimat c. 4. 13. per אנושא; ille c. 34. 25. בַּיְּעָרִים per ביעורים; hi hujus generis exempla depromant ubivis, cujusmodi Gen. 1, v, 1. &c. שומיה pro שְׁמַיָּא forma ex Ebræo Chaldæoque mixta, it. v. 15. וליומים pro וְלְיָמִים, & alia passim. Atque adeo parum foret, evicisse, sonum hunc obtinuisse ævo LXX Interpretum, approbatum versione οὐχὶ, vocis לָכֵן Gen. 4, 15. ex auditu redditæ, quasi esset לא כן. Ipsa turris Babylonicæ extruendæ tempora attingeret: Inde enim est, quod

Chaldæi, quibus cum alioquin in quamplurimis Syri coincidunt, (ָ) adhibeant pro Ebræorum ֹ, & pro isto rursus Syri suum (o). Igitur eo minus mireris, si currente ætate hujusmodi alternatio subinde in textu pure Ebræo deprehenditur: qualis est, quum v. g. pro הַשִּׁלֵנִי Num. 26, 20. dicitur 1 Chron, 9, 5. הַשִּׁילוֹנִי, item Nah. 1, 2. קַנּוֹא pro eo quod communiter dicitur קַנָּא. Unde quoque dubio procul altera ista forma Participii Benoni nata est, quæ sub prima radicali (ָ) substituit pro ֹ more Aramæo; qualis in גָּדֵל אָבֵל, &c. Et quid prohibet, quo minus Jupiter *Hammon* denominationem suam accepisse diceres ex Ebræo חַמָּן, quod jam Mosis ætate de cultu idodololatrico usurpatum fuisse, Lev. 26, 30 testatur. Ni forte convenientius sit, ex *Chamo* Noæ filio derivasse, quo de Vid. *Marsham* Can. Sect. 1. p. m. 30, sqq. Conf. *Bochart* in Chanaan lib. 2. c. 17 p. m 857. Sic *Solyma* est ex שָׁלֵם. Et penes latinos olim *Fovios* dictos fuisse qui nunc *Fabii*, Pompejus Festus testis est; quod Princeps gentis ejus vel ex ea natus sit, cum qua Hercules concubuerit in *fovea*; vel primum ostenderit, quemadmodum ursi & lupi caperentur *foveis*.

Enim vero his omnibus non obstantibus, multo rectius efferunt ii, qui sonum A præferunt: quales Judæi Hispani, omnesque illi, quos l. c Elias cognominat barbaros. Obstat enim sententiæ priori, quod 1. infinita *exempla Nominum propriorum* penes LXX. Interpretes, Autores N. T. nec non inscriptis Josephi, Philonis, alioquimque voces Ebræas incidenter quandoque exprimentium, *occurrant*, *in quibus* (ָ) *eodem prorsus sono pronunciatum deprehenditur, quo pronunciarunt* (-); *vocali* nim. *A utrinque adhibita.* Ex infinitis hæc pauca perpende, quorum singula utramque vocalem exhibent, sed eodem modo enunciatam: אַבְרָהָם, אַבָּא, אַבְשָׁלוֹם, אַחְאָב, עֲרָעֵר, אֲדָר,

עמיזבד , עמינדב , עלין , אחבן , אחלב , עמרם , אמרפל &c. Non minus enim pro ( ) quam pro ( ) uſurpatum deprehenditur A. 2. Ipſa *figura externa*, ſive ex ( ) geminato conflatam eam mecum dixeris, ſive cum Aliis ex ( ) & cholem, *ſonum* o *non admitteret.* Priori enim modo utraque compoſitionis pars nil niſi A ſonat: poſteriori autem gratis aſſumto, totum Compoſitum nihilominus ejus partis ſonum exprimeret, cujus occupat ſitum. 3. Confuſio oriretur inter ( ) hhatuph & ( ) longum, ſi utrumque eodem fere efferretur ſono. 4. ( ) *non haberet vocalem longam ſono ſibi cognatam*; in quam, ſyllaba compoſita in ſimplicem abeunte, vi Hypoth. III. § 17. elevari queat, ut reliquæ breves omnes. Et contra 5. ( ) *hhatuph duas haberet longas in ſono ſibi correſpondentes*; atque adeo dubium foret, quoties brevis in longam elevanda veniret, in quamnam iſtarum tranſiret, in ( ) vel cholem. Quo utroque admiſſo, tota permutandorum punctorum doctrina periclitaretur, & omni inverſo fundamento, totalis induceretur confuſio. 6. *Non debuiſſet* ( ) *in* ( ) *corripi*, quod factum eſt perpetuo, *quoties* ſyllaba ſimplici in compoſitam reſoluta, *longa in brevem tranſit*; ſed in ( ) hhatuph; Id quod nuſpiam factum deprehenditur. 7. Infirmiores ſunt rationes oppoſitæ, quam ut illis tuto innitamur. Eliana, ab externa *figura* deſumta, ob ſuperius dicta cadit. *Nomen* vero aut in reſpectu ad ſolum (-) impoſitum eſt, ut apud *Abr. Balmeſ.* l. c. habetur, quod in ſui pronunciatione magis *coarctentur* labia *colliganturque*, quam in ſono (-); aut, perinde ut in ( ) ab externa forma: quæ geminum (.) in unam figuram *collectum* atque *contractum* exprimit. *Mater lectionis* ו eo minus ſonum O in his autoribus vocali ( ) adjudicare poteſt, quo certius eſt, non modo iſtam etiam in Syllaba compoſita, atque adeo pro (-) adhiberi, v. g. in *Cod. Jebam.* cap. ult. Vid. ibid. f. 122. a. fin. b. l. 1. 2.

4. *Kidduschin* c. 4. th. 4. *Gittin.* c. 8. th. 11. &c. פונדקית pro πανδοχὶς, & פונדוק pro πανδόκειον; sed & literam א, vocalis (‗) indicem esse ordinarium: quæ tamen haud dubie sonum A denotat. Sic. v. g. Dan. 2. 35. מלאת dicitur, pro מְלַת, formæ מחת versus ejusdem. c. 7. vers. 6. 7. באתר pro בָּתַר, quod c. 2. occurrit vers. 37. Ita Hos. 10. 14. occurrit וקאם, pro eo quod alibi dicitur וְקָם. *Samaritani* Gen. 1. 26. בהמאתה dicunt, pro בְּהֶמְתָּה: ad differentiam singularis, perinde ut alibi per eandem literam א (·) indicant. v. g. l. c. v. 2. שאמה pro eo quod Jes. 24. 12. ac alibi dicitur שַׁמָּה. Longe igitur tutius foret, (si omnino secundum matres lectionis pronuncianda est sententia), eum arripere sonum, quem determinant usitatius; quam ex exemplis concludere rarissimis. Vt nemo ideo vocali (·) sonum O adscripserit, quod LXX *Seniores* eam quandoque ita expresserint: v. gr. Jos. 15. 16. Jud. 1. 12. עַכְסָה per ὀξά, 2. Reg. 14. 22. אֵילַת per ἐλώθ, Gen. 36. 40. עַלְוָה per γῶλα, c. 23. 2. c. 35. 27. אַרְבַּע per ἀρβόκ: prout vice versa ו quandoque enunciarunt per A. v. g. 1. Reg. 9. 26. אֵילוֹת pro quo ponunt αἰλάθ. *Ex alternatione vero* (‗) *pro Ebræorum* ו non magis istius sonum O probabis; quam pars adversa sonum A, ex eo quod pro Ebræorum (‗), Chaldæi

 fre-

frequentius adhibeant (-), ut in עלם, זמן &c. dubio procul per A pronunciandum. Si in eadem lingua ſubinde formæ diverſæ, pro loquentium ſaltem diverſitate, rem unam denotant; quid ni diverſæ nationes diuerſas uſurpent formas, ſonum gignentes diverſum?

(s) *Primum ſortitur locum ſonus* A, non modo latinis, de quibus *Auſonius* Technop. p. m. 490. canit:

Dux elementorum ſtudiis viget in latiis. A. ſed &, *Iſidoro* Hiſp. judice, Orig. lib. 1. c. 4. *gentibus* aliis *omnibus*. Vnde apud *Plutarch.* Symp. lib. 9. probl. 3. p. m. 737. E ſine reſtrictione ad certam gentem facta, abſolute quæritur: *cur alpha primum inter literas haberet locum?* & talis ſubjungitur reſponſio, quæ de Ebræis aliisque Orientalibus minus quæſitum indicat, quam de Græcis. Vid. etiam quæ ſupra dicta ſunt p. 2. not. (k).

Nec dubium, quin jure merito hanc ſibi ſedem vindicet. Quum ſimul ac labia diducuntur ſatis, ſine ullo molimine, & absque omni operoſa linguæ inflexione, naturali quaſi impetu erumpat: ſuam veluti vocem perficiens, priusquam ſatis de ea formanda quis ſit ſolicitus. Quapropter eundem omnes etiam infantes primum enunciant, & non immerito *Iſidoro* l. c. *prior* dicitur *vocem aperire naſcentibus*. Quotidiana hoc evincit experientia. *Omnes* quippe *in-*

fan-

fantes, adultorum imitaturi actiones, quod ab his ſæpius ſonum edi deprehenderint, quum libros aperiunt vel literas quacunque arrepta ſchedula aut libro, *cantant* ſuum *A*, *quam primum fari incipiunt*. Quapropter in eundem ſenſum, ad quæſtionem apud *Plutarch.* ſupra motam, reſpondet *Lamprias*, πρώτην φύσει φωνὴν τῶν ἐνάρθρων ἐκφέρεσθαι διὰ τῆς τȣ̃ ἄλφα δυνάμεως, i. e. *primam natura vocem articulatam facultate litteræ A efferri. Nam ſpiritum, qui in ore eſt, maxime labiorum motibus fingi, quibus ſurſum verſum diductis, primo exeat ſonus iſte ſimplex admodum, & nullum exhibens negotium, neque linguæ operam flagitans vel expectans, ſed ea ſe loco ſuo continente emiſſus. Itaque* καί τὰ νήπια ταύτην πρώτην ἀφιέναι φωνήν, *etiam infantes hanc primam edere vocem.*

(t) Tam (̤) quam (̤) eodem prorſus modo ſonant: & quicquid habent varietatis, id utrique competit æqualiter. Scilicet *in ſyllaba ſimplici*, E. *purum ſonant*, ac maxime clarum; quod nil quicquam immixtum habet heterogenei. Eodem prorſus modo, quo aqud Gentes quaſcunque, E illud in fine ſyllabæ poſitum. Vbi non modo purum de-

prehenditur; sed, pro capacitate situs, (in quo quælibet vocalis porrigi potest in quantumcunque temporis spatium, per sequentem literam attrahendam non impedita,) etiam productum. Cujusmodi in latinorum v. g. *te*, *re*. *sede* &c., scriptis quandoque ad *Accii* voluntatem, (quam Vid. supra p. 40. 41. coll. Vossio l. c. lib. 2. c. 12. p. 185.) in Inscriptionibus *a Grutero* procuratis & *Smetio*: REE, SEEDE. Et quale, etiam assumta consonante, concipi par est in ES, EST, juxta *Servii* annotationem ad Æneid. IV. vers. 66. ex *edo* declinatis: aut in priori ESSET, & ESSEMVS, juxta *Donati* monitum, producte pronuncianda, in illis *Terentii* Andr. Act. 1. Sc. 1. vers. 54.

filium
Perduxere illuc secum, ut una ESSET,
meum.

Et alibi Eunuch. Act. 3. Sc. 4. vers. 2.

In hunc diem ut de symbolis ESSEMVS.

Vt idem significet, ac *cibum caperet*, *ederemus*. Ad differentiam earundem vocum ex *sum* derivatarum: quæ E sono correptum habent, & impurum. Quippe quod, ob attractam post se consonantem, haud parum ad (*a*) inclinat: atque adeo eodem ferme modo pronunciandum venit, quo Germanorum ä. Vtriusque differentia conspicua est in latinorum v. g. *sedes*, *sedet*, *tenes*, *tenet*, *memet*, *leget* &c. ac germanorum **reden**, **gehen**, **stehen**, **sehet**, **flehet**, aliisque innumeris: quæ eandem

vocalem in fine ſyllabæ pure efferunt ac producte, ante conſonantem vero impure & correpte. Quum itaque non minus (ֶ) in fine„ ſyllabæ deprehendatur, v. gr. in priori מֶלֶךְ„ quam (ֵ) ante conſonantem, v. gr. in poſte-„ riori תֵּכֵל: manifeſtum eſt, quod (ֶ) non„ minus E clarum ac producte pronunciandum„ (præſentia toni productionem hanc procu-„ rante), denotare posſit, quam (.) E corre-„ ptum, & ex (*a*) permixtum. Niſi quod hoc ex„ ſua natura, atque adeo frequentius, in ſylla-„ ba ſimplici deprehendatur; illud vero in„ compoſita, & in ſimplici ſine tono aut„ metegh nunquam.

(u). (ִ) *chirec ſyllabæ ſimplicis denotat I purum* ac clarum: cuiusmodi deprehendimus v. g. in *mihi, tibi, ſibi* &c. noſtro, non Anglorum more, pronuntiatis. *Et hunc ſonum re„ tinet hodie ubivis. Olim* vero *in compoſita*,„ quam proprie occupat, *Syllaba*, (qua animat ſimul literam ſibi poſtpoſitam, ab hac, naturam ſemivocalis æmulata, ſæpius) *mutuabat ſonum* (e), nativæ ſuæ voci ita immixtum, ut novus quaſi ſonus inter (i) & (e) medius reſultaret. Quem cum interpretes aliarum linguarum in ſuo idiomate haud commode poterant exprimere; factum eſt, ut ſubinde ſolum E retinuerint aſcititium. Cujus rei veſtigia vbivis obvia deprehenduntur. Ita Ebræum עִמָּנוּ אֵל Matth. 1. 23. expreſſum

deprehendis per ἐμμανουήλ, הִפָּתַח (imperat Niphal) per ἐφφαθά, Vid. p. 29. Marc. VII. v. 34. בִּנְיָמִין per *Benjamin*, יִשַׁי per *Ieſſe*, גִּדְעוֹן per γεδεών, יִפְתָּח per *Iephta* &c. Quod Ebræi ſcribunt מִמֶּנּוּ, *Hieronymus* effert *memmennu*. Et ex eodem fonte derivamus, quod duorum ſchvaim concurrentium prius Syri toties in (ₒ) mutarint, quoties Chaldaice tranſit in (.). Id quod in linguis adeo cognatis, ut non ſine omni ratione pro eadem reputentur quibusdam, vix fieret; niſi *chirec* illud *parvum* ſummam cum Græcorum (ε), unde *revoxo* mutuarunt Antiocheni, haberet convenientiam. Et fallor, aut hinc factum, ut & *Græci*, teſte *Platone* (in Cratylo fol. 418. Edit. Ser.) in eadem dialecto, progreſſu temporis (ε) quandoque adhiberent in tali loco, ubi olim uſi fuerant (ι); & *Latini* eundem caſum per (i) modo efferant, modo per (e) v. g. Idem *Virgilius*, qui autore *Gellio*. N. A. lib. XIII. cap. 20. Æneid. III. verſ. 106. dixerat: *centum urbes habitant*, eandem ejusdem caſus vocem Georg. lib. I. verſ. 25. effert per i, verbis:

——*incertum eſt* VRBIS *ne inviſere Cæſar*!
Terrarumque velis curam.

Et alibi, eodem in loco, quod *tres* dixerat, ilico convertit in *tris*, Æneid. lib. X. verſ. 350. 351. inquiens:

TRES

TRES *quoque Threicios Boreæ de gente suprema,*
Et TRIS *quos Idas pater & patria Ismara mittit.*

Quin ipse *Fabius* aliquem sonum admisit inter i & e medium, lib. I. cap. 4. asserens: *Et in* HERE neque E plane, *neque* I auditur. Et alibi cap. 8. HERE *nunc* E *litera terminamus: at veterum Comicorum adhuc licris invenio,* HERI *ad me veuit. Quod idem in epistolis Augusti, quas sua manu scripsit aut emendavit, deprehenditur.*—SIBE & QVASE, *scriptum in multorum libris est: sed an hoc voluerint autores, nescio. T. Livium ita his usum, ex Pediano comperi; qui & ipse eum sequebatur. Hæc nos* i *litera terminamus.* Superius cap. 4. idem de eadem re dixerat, antiquos per E extulisse *Menerva, Leber, Magester*, & *Dijove*, ac *Vejove*, pro *Dejovi*, & *Vejovi.* Etiam *Donatus* in Terent. Phorm. act. 1. sc. 1. v. 2. *propter cognationem* inquit, E & I *literarum, non dubitaverunt antiqui* HERE & HERI *dicere*; & MANE, *ac* MANI; & VESPERE & VESPERI. *Varro* quoque lib. I. de R. R. cap. 1. *rusticos* vult VEAM & VELLAM *dicere, ubi* VIAM & VILLAM. Et *Festus* ait, veteres dixisse ME *pro* MI, *seu* MIHI; & AMECI *pro* AMICI. *Servius* vero in II. Æneid. *pennas*, pro *pinnas*. Observante *Vossio* de art. Gram. lib. I. c. 12. p. 55. 56. Vnde latina hæc pleraque scias mutuata.

Obſ. I. Quamvis *nec longa vocalis*, ſequentem literam animans, *faſtidioſe* nimis *producenda* ſi; *nec brevis*, ſyllabam terminans, *acceleranda nimium. Autor* tamen *vocalium* x, *vocali brevi pro-*

(x) Quisquis ille fuerit, qui præſentes vocalium figuras invenit, aut perfecit. „Equidem *non crediderim, ab iisdem Autori-* „*bus, qui Scripturæ Sacræ exhibuerunt literas,* „*etiam vocalium hodie extantium figuras fuiſſe* „*additas*. Quod hæ in quamplurimis locis „adeo contrariæ ſint literis, quibus deprehen- „duntur adſcriptæ, ut, quamdiu veritas ſaltem „unica eſt, autori uni per impoſſibile adſcri- „pſeris: niſi eundem inconſtantem admodum; „incertum, & ſibi imprudenter contradicen- „tem ſtatuas. Qualem in ſacris literis, nefas eſt, „concipere, nedum ſtatuere. Prout hæc talia ſpeciali tractatu *Maſoræ throno motæ* ex inſtituto perſequor prolixius. Adjecerit easdem primum *Esdras*: ſive is ſolus, divino excitatus inſtinctu, hoc opus laboris immenſi, nec minoris utilitatis, aggreſſus ſit; ſive cum Collegis ſuis, quorum plurimi afflatu ſubinde agitabantur ſublimiori, communicarit conſilium. Continuata tamen fuit eadem opera per ſubſecuta aliquot ſecula: pluribus plura, & ſuis literis ſubinde minime, conſonantia puncta adſcribenti-

bus. Qualia nimirum aut constructioni & formationi a se conceptæ convenire credebant aptius, aut textum interpretari clarius. Ne quid enim celasse videar, קרי „ *ubivis ferme locorum est magis perspi-* „ *cuum quam* כְּתִיב, *formasque & constru-* „ *ctiones exhibet frequentius usitatas:* „ *nisi ubi ejus Autores manifesto humani aliquid offenduntur passi.* Proinde non dubito, quin id ipsum (קרי scil.) primum a piis & religiosis viris margini sit adjectum: hac saltem fine, ut sibi, & ad summum, suæ quoque familiæ, inserviret, interpretationis loco: servatis aliquamdiu sub כְּתִיב iisdem vocalibus, quas Esdras apposuerat. Donec, progressu temporis, alii, qui concisam hanc & subtiliter excogitatam explicationem, & ad usitatiorem loquendi modum recte accommodatam emendationem magni faciebant, ut conservarent eam diutius, alteram ejus partem, vocales nimirum, in ipsum inferrent textum. Satis certi, quod autoritati Scripturæ, ejusque incolumitati incorruptæ nil quicquid derogarent, quando *divinitus inspiratum* כְּתִיב religiosissime servarent, singulasque ejus literas: quibus quisque gnarus, puncta valeret adscribere debita.

Enim vero *non obstant hæc, quo minus vocalium figuras ultra tempora Esdræ extendas.*

Eumque non tam a ſe excogitatas, quam *dudum extantes, textui adjeciſſe dicas.* 1. Nomina quippe ipſarum & Ebræam habent originem, & ſimul formam. Id quod probat, tali eadem indita fuiſſe ætate, qua viguit adhuc lingua Ebræa inter Judæos vernacula. Diſpar certe ratio eſt accentuum: Hi quippe, quantumvis eos momento ſaltem, priores literis adſcriptos dixeris, nomina pleraque aut origine, aut certe forma Chaldaica habent: atque adeo eam exiſtentiæ ſuæ ætatem produnt, qua lingua Ebræa per captivitatem Babylonicam corrupta, multum de nativo nitore ſuo perdiderat. 2. Adhæc valor vocalium una cum ipſis literis ſimul extitit, ut ſupra p. 37. 38. 39. probatum fuit prolixius. Quid autem obſtat, quo minus eundem, ne oblivione periret, ſigno cuidam alligatum credat. perinde ut literarum? utut non ubivis locorum uſurpatum fuiſſe ſtatuas. 3. Quod ſi inventum hoc ſoli humanæ induſtriæ adſcripſeris; hæc videtur prius incubuiſſe figuræ inveniendæ ejus, quod per ſe ſonat, quam iſtius, quod aliunde adjumentum indipiſcitur. 4. Et ſi Esdras tot novis figuris, nunquam antea viſis & cognitis. ſuos oneraſſet contribules: operoſum earum addiſcendarum ſtudium plus illis peperiſſet moleſtiæ: quam facilitatis attuliſſet diſtincta earum expreſſio. Quod ipſum intentioni ipſius e diametro eſſet, oppoſitum.

5.

pronunciandæ nonniſi *ſimplicem temporis moram* y *impendi voluit*; *longæ vero ge-*

5. Præterea tanta eſt iſtarum perfectio, ſive *ſitum* conſideraveris, labiorum depreſſioni vel elevationi in pronunciandis illis convenientem ſive *nomina*, poteſtati ut plurimum accommodata; ſive ipſam etiam *formam*, temporis ſpatio menſurando adaptatam: ut ſimul inventas, &, inter tot graviſſimas occupationes alias, una ad tantum faſtigium humana induſtria evectas ægre dixeris.

(y) Sonum quippe edit. Cuilibet vero ſono formando certum temporis ſpatium competit. Quia fit mediante aere, qui corpus eſt. At corpus ſine aliqua temporis mora nunquam moveri poteſt. Vnde & orationem, quæ tamen nil aliud eſt, quam plurium ſonorum complexus continuatus, horis dimetimur & minutis, certoque circumſcribimus tempore. Ipſi multas quotidie horas in mero ſono formando tranſigimus. Id quod fieri non poſſet, niſi ſingulis orationis partibus certum temporis ſpatium competeret; utut ſeorſim in quacunque parte, ob ſequentem indivulſo nexu accelerandam, non ſatis ſit menſurabile. *Quantulumcunque* autem *temporis*,, *ſpatium*, vocali brevi impendendum, *conci-*,, *pias per moram iſtam ſimplicem*; *tantundem*,, memineris, *impendendum* ſore cuicunque,,

geminam z. Quapropter etiam.

2. *Vocalis longa est in Syllaba simplici, brevis in Composita* a; *nisi utrobique ad-*

„*literæ mobili*: nisi quod *duabus ante vocalem* „suam conjunctim *sonantibus una* saltem ac „simplex *mora competat*; distinctis literis ob communem animam, æquali actu utrumque simul afficientem, in unam quasi (aliarum gentium) compositam coalescentibus.

(z) Quia aut *ipsissimam brevis figuram* in sua figura *geminatam complectitur*: aut, ubi confusionem peperisset geminatio, loco partis geminandæ, *literam substituit*, suo sono *vocali* componendæ non modo *cognatam*; sed *& in vocalem*, more latinorum I & V, facile *liquescentem*. Quod si jam utrique parti componenti certum sibique competens temporis spatium adscripseris; *non poterit non* in vocali longa, tanquam ex duabus composita, *resultare temporis mora geminata*.

„ (a) Quia *quælibet Syllaba tria temporis* „*spatia complectitur*, sine quibus nulla prorsus „fieri potest. Quemadmodum *nec plura* penes Ebræos *concurrunt unquam*, *nisi tonus adfuerit*, (aut minimum, ejus loco, Metegh). Quum enim tonus in quacunque lingua tantum ponderis habeat, ut Syllaba tono affecta protractiori efferatur mora, quam ulla alia totius vocis: subinde evenit, ut, etiam apud Ebræos, quatuor quin & plura tem-

adſit tonus b *vel Metegh* c. * *Chaldaice* vero vocalis longa ſæpe occurrit etiam in Syllaba compoſita.

3. Pun-

poris ſpatia in ſyllaba tono affecta concurrant. (*) *Chaldaice* vero temporis ſpatia tribus plura, concurrunt etiam in ſyllaba tono deſtituta. (b) Tonus cum vocali brevi ſyllabæ ſimplicis, tertiam temporis moram ſupplet; cum longa vero ſyllabæ compoſitæ, cauſatur, ut etiam ultra tria temporis ſpatia in eadem ſyllaba poſſint concurrere. Vid. ad lit. (a) p. 60. (c) Adſtrictum ſc. quod vocali brevi additum, ſubinde ſupplet tertiam temporis moram, peculiari nomine *Maarich* inde dictum Ebræis: & ſufflaminando vocalem quam afficit (Vid. §. 13.), efficit, ut retineatur longa in ſyllaba compoſita. Vid. §. 18. Obſ. Cæteroquin fundamentum hic traditum tam certum eſt, ut vel *hæc ſola regula* legitime limitata *ſine* ulla ſit *exceptione*. Cave enim pluralem בָּתִּים excipias, e ſingulari בַּיִת formandum, coll. §. 21. §. 22 i IV. §. 25. II. Obſ. 4. §. 56. I. Obſ. 7. lit. (*n*). In hoc quippe accuratiores Codices vel Dageſch forte non agnoſcunt, literæ ת in quibusdam impreſſum: vel, ſi habent, præcedenti vocali ſimul adiiciunt metegh. Satius vero eſt, id ipſum Dageſch omiſiſſe, tanquam ſupervacuum. Ne enim charaſteriſticum dicas, ad differentiam Participii ex themate בּוּת flexi, impreſſum, vi-

3. Puncta Vocalia accommodent ſe literis, maxime ſuis [d], ſæpe & ſequentibus [e]: quarum pronunciationem, quantum in ſe, promoveant ac facilitent.

4. In

ſ. 20. Obſ. 3. β. obſtat thematis hujus apud Ebræos defectus; apud Chaldæos vero, qui illud omnino agnoſcunt, diverſa formatio (בֵּיתִין vel בְּאַתִּין), quæ cum hoc nomine nullam penitus confuſionem pareret. Vid. tamen *Kimchi* Michlol. f. 28. c. 1. l. 36. ſqq. Nec eſt, ut אַחֵר, אַחַר vel אַחַת eximenda cenſeas: quamvis tonum ipſorum in ultima plurimi comprobent accentus ordinativi intermedii; ſive vocalem brevem ultimæ ſyllabæ retinuerint, ſive etiam in longam produxerint. In penultima quippe ( ) alternat pro ( ), vi §. 26. 12. cum ſit formæ חָכָם: ( ) vero eſt pro ( ), tenore ejusdem §. 26. 11. tam in maſculino conſtructo, quam fœminino. Illud enim ad analogiam חֲכַם inflexeris, hoc vero ex אַחֲרָה, coll. §. 32. ſ. 56. l. 4. §. 42. II. Obſ. 2. Vicarium autem alternans, ſequitur naturam ejus pro quo alternat, ſ. 9. III. Obſ.

(d) Poſt quas nimirum efferuntur. Vid. ſ. 25. §. 26. (e) Ordinarie quidem toties, quoties ſequentes literæ propriam vocalem non habent, ſed per præcedentem animandæ ſunt. Vid. p. 39. 40. ad lit. (o).

4. In pronunciatione vocalium, *A* labia aperit omnium maxime: quæ deinceps secundum ordinem reliquarum, in unaquaque magis magisque contrahuntur arctius [f].

5. Vocales absque literis positæ, literas respiciunt explicationis ergo in margine [g] locatas: literæ vero absque vocalibus

---

Quum enim hæc tali casu vim suam retrorsum & antrorsum exserat; æquum quoque est, ut non minus postponendæ literæ inserviat, quam præmissæ. Exempla prostant §. 26. 9. §. 41. III. 3. Haud raro tamen sequentis rationem habent, quantumvis vocalizatæ. Vid. §. 20. Obs. 1. §. 26. num. 11. 12.

(f) Asserti veritatem autopsia comprobat, etiam in speculo manifesta. Vid. etiam *Helmontii* Alphab. nat. iconismum 34.

(g) Jud. 20. 13. occurrunt ‥ : quæ legunt בְּנֵי *filii*, Talia vocant Ebræi קְרֵין וְלָא כְתִיבָן *legenda quamvis non sint scripta*: & in Cod. *Nedarim* (quo autoritate Mosis hanc suam crisin incrustare satagunt, audacter, pro more suo, traditionem vocantes, per istum e monte Sinai diductam (huc referri volunt 2 Sam. 8, 3. ¯ ˙ : legenda per פְּרָת *Euphratis*: 2 Sam. 16, 23. ¯ · legendum אִישׁ *ali-*

bus censentur multis otiosæ [h]. Mihi vero

---

quis; Jer. 31. 38. pronuncianda per באים *venturi*: Jer. 50. 29. legendum לה *ei*: Ruth 2. 11. ad indicandum את: Ruth. 3. 5. & 17, pro אלי *ad me*: atque ibidem per לי legendum.

(h) 2. Reg. 22. 5 בבית pro quo legendum monet Masora בית, Gen. 30. 18. & passim alibi יששכר posterius ש autoribus punctorum prorsus otiosum est. Gen. 27. 4. צידה cujus ה, ex sententia Masoræ abundat: sicut integræ voces, 2. Sam. 13. 33. אם, &c. Hujusmodi vocant Ebræi כתיבן ולא קרין *Scripta, sed non legenda.* Et in Cod. *Nedarim* l. c. eo referri volunt נא 2. Reg. 5. 18. ואת ante המצוה quod *Rabbenu Nissim* sectioni ואתחנן adjudicatum fuisse dicit, forte Deut. 6. v. 1. quamvis in nostris Codicibus ita non extet: *R. Sal. Iarchi* vero ad Jeremiam referendum censet, dubium, an ad cap. 32. 11. Item ידרך illust posterius voci הדורך præmissum Jer. 51. 3. ac חמש alterum de angulo australi Ezech. 48. 16. atque אם voci גואל additum Ruth. 3. 12. Quæ otiose putant inserta, atque adeo nec legenda, nec ad sensum eruendum consideranda.

vero Salvatoris mei sententiam ; omni-
E bus

(i) Quæ habetur Matth. V, 18. verbis; Ἰῶτα ἓν ἢ κεραία ἐ μὴ παρέλθη ἀπὸ τῦ νόμυ. Equidem non negaverim, scopum Salvatoris, subsequenti versu evidentius manifestatum, hunc fuisse ut doceret locutione hac, *nullam prorsus rem maximam minimam legis perituram*. Sed hunc scopum non obtinuisset, si per meram hyperbolen locutus, verba secundum literam intelligenda noluerit. Quin potius a minori argumentatur ad majus: „*nulla litera*, Synecdochice per literarum mini-„mam jod intellecta, quin *nec literæ particula*,„ *peribit*; *nedum integra vox nedum res ulla*,„ *quantumvis minima*. Eodem prorsus modo,„ quo in *Vaijikra rabba* Sect. 19. f. 151. col. 3 Deus Deuteronomio de violentia Salomonis, literam jod vocis ירבה Deut. 17. 7. deleturi, querulo, respondisse dicitur: *Salomon & centum alii ipsi similes peribunt, sed jod unum de te non peribit in æternum*. In Cod. *Sanhedr*. Hier. f. 20. col. 3. l. 41. ad eandem querelam respondisse fertur, paucis mutatis: *Salomon & mille ei similes peribunt, sed aliquid* (דבר non מלה in fonte habetur) *de te non peribit*. At lubentius adduxerim *Schemoth rabba* Sect. 6. f. 101. col. 3. init. quippe unde pateat insimul, quid per κεραίαν Salvator intellectum voluerit. Non puncta scil. vocalia, nec præcise coronulas illas, quibusdam saltem

bus Masorethis k præferenti, ut Scriptu-
ram

literis, certo casu, addi consuetas, tactas supra ad p. 2. lit (c). Quæ hodie impressis Codicibus omnibus periere: illa v. tuto abesse possunt. Verum *ductum* sive *lineolam, particulam literæ* (speciatim jod) *minimam*. Ita enim l. c. inquiunt: *Ascendit litera jod vocis* ירבה Deut. 17. 7. *& supplex prostrata coram Deo dixit: o dominator mundi! nonne constituisti, ut ne ulla litera periret. de lege in æternum? en Salomon occupatus est in eo, ut me deleat. Fortassis hodie* (a minima incipiens) *abrogabit unam, & in crastinum alteram, donec tota lex quantacunque illa est, pereat. Cui respondit sanctus ille benedictus: Salomon & mille ei similes peribunt, sed* APICEM DE TE *non abrogari sinam.* Quæ si hyperbolice intelligerentur, responsio non foret aptata petitioni: & nihil inde solatii redundasset in literam jod, quæ sola accusationem movit. Quorum illud sapientiæ; hoc justitiæ, bonitati & veritati divinæ contrariaretur. Quæ ut magis erigeret literam de sui interitu solicitam, *ne particulam* quidem *sui minimam* (qua de vid. Cod. *Menach.* fol. 29. a. l. 5. fin. coll. Glossa marginali) *perituram promisit, nedum totam.* (k) Quicunque demum fuerint; *Esdra* tamen ac *Collegis suis recentiores.* Vid. supra p. 56. sqq. utut longe antiquiores Talmu-
„de. Quoties enim hi annotant, vocem quan-

dam defective scribi, aut literam vel vocem,„ legi debere, quamvis scripta non sit: toties,„ asserunt, aliquid *jam tum* periisse de lege. Et ubi-„ cunque aliquid abundare volunt; aut non le-„ gendum, quod scriptum extat; ibi aliquid de„ lege *adhuc* abrogari volunt, vel perire Vtrum-„ que contra disertum Salvatoris, & Talmudista-„ rum supra citatorum, pronunciatum. Nam il-„ lud idem est, ac si dicant, *aliquid de lege periis-„ se*; & hoc, perinde ac, *aliquid perire debere*.„ Quod qui perpenderit, mihi homini Christiano non amplius vertet vitio, quod *quamcunque sententiam, Salvatori meo contradictorie opposi-tam, repudiem*. Venerentur hujusmodi sequioris ævi Masorethas, quicunque velint; eosque etiam invitos in Sanctorum numerum referant, ac ipsorum glossemata, vel repugnantibus ipsis, in Canonem recipiant. Sed & mihi permittant, meo adhærere Salvatori. & ut, Scripturam nec corruptam esse, nec salva Dei justitia ac bonitate, corrumpi posse in æternum, meo (at quam grato!) periculo asseram, quoad vixero. Nullum in divino Codice deprehenditur mendum, libris omnibus commune. Non datur כְּתִיב, sive nihil scri-„ ptum extat in sacris literis quod exercitatis,„ ac omnia accurate perpendentibus, non pari-„ at sensum commodum. Et *hoc tanquam divi-„ nitus inspiratum recipio unice*. Quicquid huic,„ sub nomine קְרִי, quocunque prætextu super-„

ram ab omni corruptione mendaque vindicem,

(α) *Vocales absque literis positæ, otiosæ* 1 *sunt.*

(β)

„additur, *inventum est mere humanum*, & alia „penes me notam non invenit, quam „interpretationis; ut plurimum satis feliciter institutæ, subinde tamen temere, & in ignominiam sacri scriptoris susceptæ. Veritas una est: quæ diversas, nedum, contradictorie oppositas, de eodem sententias non fert. Idem Spiritus sanctus non potuit uno actu eidem inspirasse personæ, *idem ita se habere*, & *non ita sese habere.* (l) Videamus ordine singula sup. ad lit. (g). p. 63. & 64. ex Masoretharum sententia adducta. Certe Jud. 20. 13. per additionem vocis בְּנֵי nil novi accedit sensui. Nam idem prorsus significat בִּנְיָמִן solitarie quidem positum; sed, per metonymiam causæ, pro *Benjaminitis* sed Benjamini posteris sumtum, atque בְּנֵי בִּנְיָמִן i.e. *filii Benjamin.* Res ipsa enim loquitur, quod *filii*, per Synecdochen speciei, ponantur pro *posteris*; & *filii Benjamin*, *posteros Benjamini notent*, seu, (coll. §. 27. Interp.) *Benjaminitas.* Quod ad loca a Talmudistis adducta attinet itidem præter omnem necessitatem aliquid inseritur, ubi scriptum non erat. 2. Sam. 8. v. 3. sufficiebat dixisse בַּנָּהָר *in fluvium istum*; sine *Euphratis* mentione expressa. Quia non modo adjecta mentio Zo-

bæ, ac regis Syrorum Hadareſer, Euphratem ſufficienter determinat: ſed & in quam plurimis aliis Scripturæ locis, idem Euphrates intelligitur Synecdochice per *fluvium*, ſine reſtrictione poſitum. In quam rem conferri merentur Gen. 31. 21. Exod. 23. 31. Joſ. 24. 2. 3. 14. 15. 2. Sam. 10. 16. 1. Chr. 19. 16. 2. Chr. 9. 26. Eſr. 8. 36. Nehem. 2. 7. 9. cap. 3. 7. Mich. 7. 12. Zach. 9. 10. Pſ. 72. 8. Quæ ratio ſubeſt, ut in his atque aliis Scripturæ locis, ubi tot reſtringendi occaſiones non extant, per generalem *fluvii* appellationem intelligas *Euphratem*; eadem quoque 2. Sam. 8. 3. militabit: idque eo magis, quo plura alia inibi occurrunt ſpecialia momenta, quæ rationem univerſalem corroborant. Igitur aut hic, ſalvo ſenſu, vox *Euphratis* omitti poteſt, ut alibi; aut in aliis locis omnibus, inſerenda erit ſimiliter. De ſimilibus enim non poteſt non ſimile ferri judicium. Eodem modo 2. Sam. 16. v. 23. ad verbum finitum יִשְׁאַל ſine nominativo poſitum, præter omnem neceſſitatem, adjiciendum monent איש *quiſpiam* quum id ipſum jam virtualiter in conſtructione comprehendatur, tradita *Interpr.* §. 111. p. 116. Quod ſi enim in plus mille locis Biblicis, ubi eadem obtinet conſtructio, ſine errore aut *quisque* vel *quiſpiam* ſupplemus; aut ſubintelligimus, eodem ſenſu, verbi finiti participium; aut paſſive vertimus, vel imper-

sonaliter, juxta ductum loci citati: quid obstat, quo minus idem fieret 2. Sam. 16. 24? Aut hic ergo, salvo sensu, vox איש omitti potest; aut suppleri debet, in locis aliis ejusdem constructionis omnibus. Præterea non erat necesse, ut Jer. 31. 38. substantivo ימים *dies* diserte adderetur באים *venturi.* Quia id ipsum vi contextus, eorum inprimis quæ sequuntur, tempusque futurum inferunt, poterat concipi. Perinde ut alibi substantivum occurrit, adjectivo non nisi ex circumstantibus subintellecto. Vid. §. 222. *Interpr. Ebr. Ch.* Quod si inibi necessarium non fuit, ut diserte exprimeretur: idem etiam in loco Jeremiæ militet; aut contra. Quemadmodum & in reliquis ll. cc. omnibus. Sensus ubivis clarus est, nec ullibi confusionis aut erroris subest periculum, si quodque in suo loco omittitur. Quod literæ deest, id supplet contextus. In plus mille locis, penes Scriptores quoscunque, sine vitio textus, per ellipsin deficit pronomen: in pluribus particula את. Adeo ut etiam hac utantur regula grammatici Ebræi: *in quacunque oratione manifestum est, quis sit agens, & quis patiens, non est opus, ut vocula* את *adjiciatur diserte.* Quam Vid. *Interpr.* Ebr. Ch. §. 163. I. p. 215. coll. *Nold.* Concord. Part. p. 124. 125. *Kimch.* Michlol. f. 17. col. 4. f. 18. c. 1. sqq. Quod si autem in uno loco, vel ex solo contextu, vel constructione, vocem latentem indubitato elicimus: quid ni iisdem

(β) *Literæ* vero vel *vocalibus destitutæ penitus* m, *vel punctis adfectæ ineptis,*

ſubſidiis, etiam in altero? Nemo Maſoretharum particulam אֵלַי legendam aſſerit Ruth. 3. v. 11. ubi eadem prorſus locutio occurrit cum v. 5. & 17. Et omnes tamen concipimus ejus ſignificationem, ob eandem primam perſonam, in oratione redditiva (*faciam*) expreſſam. Eadem ergo facilitate conciperem itidem in 5. verſu: quamvis omiſſa eſſet Maſoretharum explicatio. (m) Non dubito ergo, quin l. c. ſupra p. 64. 2. Reg. 22. 5. ex intentione Autoris literarum, atque adeo *Dei* ipſius, legendum ſit בַּבַּיִת, ſervata præpoſitione: quæ ipſa quoque extat 2. Chr. 34. 10. ubi recenſetur res eadem. Sane hoc ipſum verbum פָּקַד in *præficiendi* ſignificatione uſurpatum, ordinarie adjicit objecto cui præficitur, aliquam ex præpoſitionibus עַל, לְ, aut בְּ; ut videri poteſt Gen. 39. 4. cap. 41. 34. Num. 4. 27. Jer. 15. 3. cap. 51. 27. Pſ. 109. 6. & paſſim, it. 1. Reg. 11. 28. Et ſemel forte 2. Reg. 22. 9. occurrit ſine præpoſitione, ſed facile ex parallelis ſupplenda. Tutius autem imitamur id, quod ſæpius imo ordinarie dicitur; quam quod ſemel ſaltem, aut certe rarius. Ad 2. Reg. 12. 12. impertinenter provocarent: cum ſecundum literas, diverſa hic detur conjugatio, & ſignificatio. Nam הַפְּקֻדִים בֵּית יְהוָה, *qui luſtrabant*, ſeu *vi-*

stabant domum Domini, sunt, quos *Visitatores* dixeris, seu *Revisores templi Domini*. In יששכר forte ante usum Dagesch fortis, actu geminabatur litera dageschanda: ut notionem passivam, ex Niphal desendentem, indicaret evidenter. Et nil obstat, quo minus Gen. 27,4. צירה legeris: quod significatione cum ציר coincidit. Proprie utrumque *venationem* denotat: mox *rem inde captam*, quæ olim sæpius iter, per loca inprimis inculta & saltuosa, facientibus, *commeatus* præstabat vicem. Vt exempla passim obvia id comprobant. Vid. *Xenoph.* de exped. Cyr. lib. 1. 2. Sam. 13. 33. אם optime retinetur: sive cum כי conjunctum, כי אם adversative reddideris, contextui apprime conveniens (*ne ad animum rem revoces, ut dicas, omnes filios Regis mortuos esse*, כי אם SED *Amnon solus mortuus est*); sive אם seorsim usurpatum dixeris in significatione *asseverandi*, Interpr. §. 181. IV. 1. indicata. Siquidem textui huic non minus apte redditur: *nam* PROFECTO *Amnon solus mortuus est*. Vid. p. 75.

Quæ amplius Talmudistarum calculo approbata, subjiciuntur superius, tantum abest, Scripta non legi; ut omissa, sensum non sinant esse integrum. Ea propter dubio procul nostri Codices, ex confessione *R. Nissim*, hujusmodi ואת quod vocali destitutum omitti possit, non agnoscunt. Et si נא 2. *Reg.* 5. 18. omitteretur, verba forent

con-

conceſſionem certo ſibi promittentis, non impetraturi demum precibus. Sed tota argumenti iſtius natura, factaque verſu ſequenti 19. de petitione demum impetranda ſpes, poſtulat, ut *humiliter deprecantis* verba concipias. At enim talibus particula נא apprime convenit: in hac ipſa deprecatione, jam ſupra v. 17. adhibita. Hiulca quoque foret oratio, & ſcopo dicentis, ac conſtructioni mox ſubjunctæ non ſatis conveniens, ſi *Jer.* 51. 3. alterutrum ידרך expungeres. Qui tale quid, a Maſorethis faſcinati, ſuſcipiunt, Judæi ſint ſive Chriſtiani, duram ſtatuant neceſſe eſt, trajectionem ſenſus pariter atque vocum. Neque tamen, niſi coacte admodum, elicient, quod ſatis cohæreat cum præcedentibus. Quod ſi vero retineas quicquid ſcriptum extat, omnia ſponte fluunt, in hunc ſenſum: *Contra* eum qui *arcum intendere auſit* (vel poteſt, coll. §. 96 Interpr.) *tendet ſagittarius* (Perſa) *arcum ſuum, & contra* eum, *qui ſe extollit lorica ſua.* i. e. contra eos inprimis hoſtis impetum faciet, qui vel auſi fuerint reſiſtere, vel ad reſiſtendum apti: ſive levis armaturæ milites ſint; ſive loricati, ſeu armaturæ gravioris. Nulli parcet juveni: confoſſi corruent omnes, verſ. eod. & ſeq. coll. Jeſ. 13. Ob. inſertum אשר nemo mihi movebit dubium. Quia in hujuſmodi conſtructione, qua præpoſitio tempori finito jungitur, id ordinarium

eſt: & ultro conceditur in ejusdem hemiſtichii parte poſteriori. Vid. etiam 1. Chr. 15. 12. ac. Conf. *Interpr.* §. 165. II. 2. p. 235. §. 166. II. 2. p. 240. fin. §. 169. I. 2. p. 245. §. 179. II. §. 220.

De altero חמש *Ex.* 40. 16. conſervando, plus erit deſudandum. Neque enim diſtributiva ſignificatio, ex *Interpr.* §. 7. II. hic locum invenit. Quia aliquid ſaltem de numero cardinali, non totus repetitur: & præterea quoque partes ipſæ, in quas diſtributio fieri debebat, ſigillatim exprimuntur: quo caſu ultro ceſſat iſta notatio. Neque vero prius חמש, ſi utrumque retinueris, formam regiminis admittit: deficit enim rectum. Si quid igitur conjicio, prius in ſtatu abſoluto, & alterum ſaltem in conſtructo efferas חמש חמש מאות. Quaſi numero quinario expreſſo, reticere voluerit reliqua, ad exemplum præcedentis anguli, ceu nota præſupponens: ſed in ipſo orationis curſu ſe corrigat, ac, ne errandi præbeatur occaſio, de integro rem plene enumeret, omnibus ſufficienter ac ordine repetitis. Cujusmodi quaſi correctio ex tali elucet conſtructione, qua pronomini ſuum ſubjungitur objectum, tradita *Interpr.* §. 39. I. & III. p. 50. ſqq. Conf. § 216. Sed hæc bono, non ſtatuo. Plenius, quia meretur, examinabo hunc locum Tractatu ſupra indicato, *Maſora throno mota.* Vltimus e cap. 3. 12, libri Ruth deſumtus, minori vindicatur moleſtia.

ptis [n], *exornentur sibi competentibus*; adscriptis, si quæ sunt, ad literas marginales rejectis.

§. 7. Vo-

lestia. Præterquam enim quod כי אם conjunctim sumtum, sæpius idem videatur exprimere ac כי solitarium, tam pro adverbio asseverandi *profecto* acceptum, ut 1. Sam. 21. 5. Jud. 15. 7. quam pro conjunctione causali *quod*, v. g. Gen. 47. 18. Haud raro אם seorsim consideratum, asseverandi significationem occupat, juxta superius dicta ad 2. Sam. 13. 33. p. 72. Quo observato, omnia cohærent optime: ועתה כי אמנם כי אם גאל אנכי *nunc inquam, quamvis verum sit* (quod dixisti vers. 9.), *nam* OMNINO *vindex ego sum*; *est tamen præterea alius me vicinior*. (n) Inepta voco illis præcise literis, quibus adjecta sunt. Suis enim, quibus ex intentione autorum competunt, adscripta, nil prodigiosi inferunt. V. g. 2. Reg. 18. v. 27. Jes. 36. v. 12. חראיהם & שיניהם Si quis punctationem hanc literis, quibus subscripta est, attribuerit, monstrosi quid nobis obtruderet, & primis linguæ fundamentis contrarium. Omnis quippe litera apud Ebræos aut Mobilis est, aut Quiescens, supra §. 3. Mobilis autem, quæ ope vocalis sonum sibi competentem semper perficit, aut propria animatur vocali, aut literæ alterius. Quæ

propria gaudet, non tamen niſi unicam admittit vocalem, §. 9. Quæ vero vocali alterius literæ movetur, id indicat per (:) in medio ſemper exprimendum, §. 3. Obſ. 1. Quieſcens vero tum demum actu ſilet, quum ipſa vocali deſtituta, cognatam ſibi præmittit; cujusmodi habet litera י *i* & *e*. §. 3. ll. 4. Contra hæc omnia peccaretur multoties. ר enim & י nec propriam vocalem habent, nec notam vocalis abſentis: & hæc inſuper deſtituitur vocali cognata, literæ præcedenti ſubſcribenda. In altera vero voce tota vocalium congeries unam obrueret literam. Quapropter in hoc conjugio nec formas conſtituunt dabiles, nec voces ullibi gentium uſitatas. Quod ſi vero puncta ad literas marginales rejeceris, aliis in iſtorum locum, quæ literis textus apta ſunt, ſubſtitutis: prodibunt & formæ & voces penes Ebræos uſitatiſſimæ, חראיהם coll. §. 45. II. Not. 2. vel חריהם, & שניהם vel שיניהם coll. §. 20. Obſ. 2. Quarum illa proprie *foramina* notat; hæc *dentes*, i. e. *ramos* ſeu *muſculos*, Avicennæ lib. 3. fen. 16. & 17. fol. 490. l. 39. f. 526. l. 7. 24. 27. &c. عضلة dictos, ſeu *lacertos*, *anum vel conſtringentes*, *vel* poſt excretionem ſurſum *retrahentes*. Vid. Cod. *Schabb.* f. 81. b. ad lin. 23. Gloſſ. it. fol. 82. a. l. 6. ſqq. l. 14. 15. coll. *Raſchio* ad 2. Reg. 18. 27. Jeſ. 36. 12. *Bartol. Anatomiæ* p. 70. ſqq. Vtraque autem tropice in modo me-

memoratis Scripturæ locis, per eandem Metonymiam ſubjecti ſumitur: illa quidem pro *fœcibus ſolidioribus*, pleno meatu, per anum toto foramine diſtentum, erumpentibus; hæc vero pro *liquidiori excremento*, quod muſculos anum conſtringentes, ſæpius, invito domino, fallit. Quapropter hoc potui determinat obſcænus nuncius, illas eſui.

Cum hæc hæſitabundus ſcriberem, commode animum ſubit Arabum مَثَانَةٌ, pro *veſica urinaria*, in Medicorum libris paſſim obvium. *Avicenna* lib. 3. tr. 1. fen. 19. a p. 538 ſqq. in ea deſcribenda aliquod implet capita: in quorum quolibet hujus vocis meminit aliquoties. Si *mim* initiale ſerviret, ut in infinitis quieſcentium media hujus formæ aliis, v. g. مَقَالَةٌ *tractatus* ex קוּל; مَقَامَةٌ *conſeſſus*, ex קוּם; مَثَابَةٌ *hoſpitium*, ex שׁוּב; مَتْيَنَةٌ *ficetum*, ex تِيْنٌ תְּאֵנָה *ficus*; مَجَاعَةٌ *inedia*, ex جَاعَ *eſurivit* &c. themate ثَانَ conſtituto: nil textui noſtro convenientius excogitari poſſet unquam. *Ano* contra diſtingueretur *veſica*; & utrique metonymice ſumto, juxta explicationem ad marginem rejectam, apta re-

refponderent verba, illi *edere*, & huic *bibere*. Quo admiffo שֵׁינֵיהֶם legeres, ex abfoluto שֵׁין. Talmudiftæ Cod. *Berach.* f. 62. b. l. 3. שֵׁינְת dicunt, tali contextu, ubi *veficæ exonerationem*, ob fubftratam materiam, denotat evidentiffime.

Quod fi extranea videantur fubfidia hactenus adducta omnia, partim etiam dubia; non aberrabis a vero, fi ex מַשְׁתִּין *mingens*, (cujus fervilis מ videri poterat Arabibus, more Rabbinorum, Chaldæorum, Syrorumque primam radicalem fuppeditaffe in voce modo citata, ut in מסכן, משכן &c.), שיניהם textus derivaveris; ת ob difficultatem pronunciandi, e fibilante vicino natam, per Syncopen elifo. Ita nec Parallelifmus fignificationi eruendæ neceffarius deerit, ex eadem petitus lingua: Vid 1. Sam. 25. 22. 34. 1. Reg. 14. 10. cap. 16. 11. cap. 21. 21. 2. Reg. 9. 8. Nec ab analogia recedet formatio. Vid. §. 41. III. 4. (β). & not. (γ). §. 56. I. 4. & 7. ac conf. שֵׁשׁ *fex*, pro שרש, quomodo Arabibus fcribitur; קַמָּא pro קדמא *primus*, הַשְׁתָּא ex שעתא *nunc*, סָלְקִין מִסַּק *afcendunt afcendendo*: אי pro אוי *væ* &c. ne in fimilibus tantum obtinere exiftimes.

Similiter ineptum foret, fi quis 2. Sam. 3. 2. וַיִּלָּדוּ vocales literis his junctas legeret, *Vai jialedu*; aut cap. 21. 12.

§. 7. Vocalium Tres, *hhirek*, *hholem*, & *Schurek*

I. *Aſſumſerunt* a *Conſonis*, pro geminanda mora, adjumentum *aliquod*, o uſitate *fulcrum* dictum,

1. *Chirek* quidem litteram י p,

2. *Duæ*

תְּלוּם *telaum*. Duæ enim vocales concurrerent ad eandem literam, contra *§*. 9. Sed ſi illud legeris וַיִּלְדוּ *& nati ſunt*, ob verſ. 5. coll. *Interp*. §. 85. 2. aut וַיְּלֵדוּ *& pepererunt*, coll. §. 111. 1. vel 3. Hoc vero תְּלוּם *ſuſpenderunt eos*, ad formam וְרָעוּם *& paſcent eos* Jer. 23. 4. Ac viciſſim puncta textus literis ad marginem, elucitationis ergo rejectis, ſubſcripſeris; conſtituturus ibi צוֹאָתָם *excrementum ſuum*, & מֵימֵי רַגְלֵיהֶם *aquas pedum ſuorum*; hic וַיִּוָּלְדוּ *& nati ſunt*, atque תְּלָאוּם *ſuſpenderunt eos*, coll. § 49. Obſ. 2. Tunc puncta utrinque apta ſunt literis, & cum analogia cuncta conveniunt optime.

(o) Vid. ſupra p. 40. fin. p. 43. med. p. 60. (2).

(p) Gen. 1. 1. אֱלֹהִים *Elo-him*, Deus ſupremus, coll. *Interpr*. *§*. 10. & 37. prior ſyllaba tria temporis ſpatia habet; poſterior, quum tono gaudeat, quatuor Vid. §. 6. Obſ 1. p. 59. ſqq. Hen. 2. 13. גִּיחוֹן *Gi-hhon*, prior ſyllaba perfecta non foret, niſi litera jod geminaret

2. *Duæ reliquæ* vero literam ו 9, Quorum tamen

3. *Chirek* fulcrum iſtud rarius «, *hbolem* frequenter •, *ſchurek* nunquam

---

moram vocalis chirec. (q) Gen. 1. 4. טוֹב *tobh* (bonum), quatuor temporis ſpatia ſunt in eadem ſyllaba, quia tonum habet. Vid. §. 6. Obſ. 2. p. 61. & ob eandem rationem in ultima רוֹמֵשׂ Gen. 1. 20. *ro-meſ*; cujus penultima, fulcro vocalis moram producente, tria temporis ſpatia habet, cuicunque ſyllabæ neceſſaria. Similiter Gen. 1. v. 2. תֹּהוּ *to-bu*, quælibet ſyllaba, quia fulcro producta aut producenda fuit, agnoſcit tria temporis ſpatio. (r) Gen. 2. 19. וַיִּצֶר pro וַיִּיצֶר (quod eod. capite verſ. 7. occurrit) & *formavit*, rad. יָצַר coll. §. 46. 1. §. 50. III. 2. (6). Rarius vero hoc fulcrum perit, quia pereunte eo, *nulla in ſitu differentia* foret, vocalem longam inter & brevem; atque adeo, cum metegh non ſemper actu expreſſum ſit, ſpeciem præbere poterat defectus rei ad ſyllabam neceſſariæ. (s) Cum enim ſitu ſuo contradiſtinguatur vocali brevi; non opus eſt, productionis ſignum adjectum ſemper habeat. Quod figuræ decedit, compenſat ſitus: v. gr. Gen. 1. v. 14. מְאֹרֹת *Meo-roth*, prior ſyllaba nihilominus tria temporis ſpatia habet, quamvis fulcrum pro-

quam amittit [t]. Et

II. Idem *hholem* præterea *cum puncto diacritico literæ* ש in vicinia, quoad formam, *ordinarie coalescit.*

1. Cum dextero quidem, quando præcedens litera mobilis [u] puncto vocali destituitur [x].

F 2. Cum

ductionis signum sit omissum. Quia hic situs non nisi geminatæ aut geminandæ vocali competit. (t) Quia, fulcro pereunte, punctum vocalis ad ventrem rejiceretur literæ præcedentis; in qua confunderetur cum Dagesch. (u) Omnis enim mobilis, si veram vocalem non haberet, notaretur minimum schvate §. 3. Obs. 1. Quoties ergo (:) deest, toties necesse est, adjecta sit vera vocalis: quæ alia esse non potest, quam punctum illud literæ ש additum. v. g. Gen. 1. 2. וְחֹשֶׁךְ *Vecho-schech*, &caligo. Vnicum punctum gemino gaudet officio; quia ש non minus diacrisi destitui potest, quam ה vocali. (x) Dispar est ratio, cum litera præcedens silere potest, v. g. Exod. 12. 2. רֹאשׁ *rosch*, non *ro-osch*, caput: ibid. רִאשׁוֹן *rischon*, non *rioschon*, primus. Exod. 6. 11. וִישַׁלַּח *Vi-schal-lach*, non *vi-jo-schal-lach*, ut dimittat. Nam א & י, quia

2. Cum ſiniſtro vero, quando ipſummet שׁ vocalem non habet aliam [y]. At

III. *Puncto in utroque cornu* literæ שׁ *collocato*,

1. Si præcedens litera vocali careat, punctum cornu dexteri hholem indicat, שׁ lenius pronunciato [z].

2. Sin litera שׁ vocali careat, eam exhibet punctum cornu ſiniſtri, litera craſſius pronunciata [a].

§. 8.

latitare poſſunt, non requirunt vocalem adjectam. (y) Quia & ipſum ad literas mobiles refertur, quæ, extra finem vocis, nunquam ſine puncto vocali occurrunt. E. gr. Deut. 15. 4. שֹׂנֵא *Sone*, pro שׂוֹנֵא quod occurrit Pro. 13 24. i. e. oſor. Sed Jeſ. 1. 14. ſcribitur נשֹׂא quod Gen. 4. 13. eſt נְשׂוֹא *neſo*, ferre.

(z) Gen. 37. 25. נֹשְׂאִים *no-ſeim*, portantes. Si enim vera vocalis non fuiſſet expreſſa, minimum apparuiſſet (:), §. 3. Obſ. 1.

(a) Gen. 4. 9. הֲשֹׁמֵר *haſcho-mer*, numquid cuſtos. Si enim punctum dexterum notaret vocalem, duo puncta vocalia ad unam literam ה concurrerent, & ipſum שׁ careret omni. Quorum illud contra §. 9. hoc contra §. 3. Obſ. 1.

§. 8. Figura (ָ) *valet* o, & *Kamets bhatuph vocatur*

I. *In syllaba composita,*

I *Quæ*, in Schva subintellectum terminata, *tono & Metegh destituitur* [b],

(b) Quia vi §. 6. Obs. 2. ad vocalem brevem necessario referri debet: quæ sub hac figura non nisi O denotat. e. g. Gen. I. 21. & *Chald.* Dan. 2. 10. —כָּל *col*, complexus. Vid. §. 14. Gen. 4. 8. וַיָּקָם *Vai-ja-kom*, & surrexit, 3. fut. Kal. rad. קוּם coll. §. 50. III. Obs. 2. β. Vnde primum constat, tonum vocis esse in penultima. *Secus* fit, si eædem quidem quoad figuram vocales compareant; nec tamen tonum retrahant, v. g. Gen. 20. 10. הַדָּבָר. Quia tonus est in ultima, quamvis composita ea sit, non respuit vocalem longam, nec spatia temporis tribus plura: pronunciatur enim *had-da-bar*, i. e. hæc res. Et ita Gen. 1. 27. זָכָר *sa-char*, masculus. Penultima utrinque simplex, vocalem longam requirit §. 6. Obs. 2. quæ sub hac figura vi schematis §. 6. p. 44. aliter enunciari non potest, quam per A. Similiter Esth. 4. 8. כְּתָב־הַדָּת quamvis utraque syllaba, hac vocali gaudens, composita sit: quia vero posterior tonum habet, & primæ (tono destitutæ ob §. 14.) metegh additum est, legimus *Chetabh-haddath*, i. e. scriptum legis, vel coll. §. 26. *Intr.* scri-

Obs. * *Chaldaice* ex syllaba composita tono destituta, non satis tuto sonus *O* elicitur, nisi a formatione fuerit approbatus [c].

2. *Quum ante* expressum (ְ) *simplex posita*, Metegh *non habet* sibi *adjectum*, aut *accentum alium* [d].

Obs.

---

pta lex. (c) * Dan. 2. 10. 36. קדם־מלכא *coram Rege*: Dan. 6. 9. 13. כדת־מדי *secundum legem Medorum*. Pronunciemus ibi *Kodam*, & hic *Kedath*, quamvis tono per Makkeph ablato, nec hic nec ibi Metgh habeatur. Vtriusque origo Kamez chatuph respuit. Dan. 4. 3. dicitur קדמי *coram me*, v. 5. קדמוהי v. 4. קדמיהון in syllabis simplicibus. Et ita Dan. 2. 15. &c. דתא *lex illa*. Similiter ad num. seq. 2. Dan. 2. 39. בתרך *bathrach* legimus, i. e. *post te*; quia est ex באתר Dan. 7. 6. 7. quamvis metegh adjectum non sit: & contra Dan. 3. 3. לקבל *lokbbel*, i. e. *ex opposito*, utut metegh habeat. Est enim pro לקבל Dan. 5. v. 1. 5. 10. (d) Ex. 31. 6. חכמה *choch-ma*, sapientia. * *Chald.* Esr. 5. 8. אספרנא *os-par-na* dicto celerius. Contra Zach. 9. 2. חכמה *bba-chema*, sapiens fuit: Gen. 1. 5. לילה *lai-la*, nox: Psal. 116. vers. 15. המותה *bam-mav-tha* mors. In quorum illo accentus euphonicus, in isto ordinativus, in hoc vero tonicus ob §. 16, I, Obs. 1.

Obſ. In שָׁמְרֵנִי [e], עָמְדְךָ [f], מִיּוֹרְדִי [g],

(perperam nonnulli codices metegh habent, quod cum tono nunquam combinatur § 13.) vocalem longam indicat, pronunciandam per A. (e) *Cuſtodi me*, Pſ. 16. 1. ita *Kimchi* allegat Michlol. f. 11. col. 4. l. 37. conſentientibus editionibus plerisque, q. d. *ſcho-mere-ni*. R. Sal. Melech Comment. loc. cit. צווי והשין מועמדת בגעיא והיה ראוי בקמץ חטף *ad imperativum*, inquit, *referri debet: & litera* ש *ſufflaminatur per metegh, quæ efferri debebat per Kamez hhatuph.* Plantiniana omiſit metegh. (f) *Stare te*, Obad. verſ. 11. ubi itidem *b. Melech* in Michl. Jophi aſſerit: במכלל בקמץ חטף ויש ספרים מדויקים המם מועמדת בגעיא *in Michlol* (de hac voce *Kimchi* fol. 11. col. 2. circa fin. ait), *quod cum Kametz hhatuph legatur: Sunt tamen codices accurate ſcripti, in quibus* מ *ſufflaminetur per metegh.* Denuo id omiſerunt *Plantiniana*. Eſt enim ad formam אָכְלְךָ *comedere te*, Gen. 2. 17. vel לְשָׁמְרְךָ Exod. 2. 3. 20. *ut cuſtodiat te*, &c. (g) Pſ. 30. 4. Ita legi vult *Kimchi* l. c. f. 11. col. 4. l. 39. conſentientibus ad mentem Maſoretharum, plerisque: quaſi ſit Infinit. *Kal*. rad. ירד *a deſcendere me*, h. e. coll. *Interp*. §. 127 *ſ*. 128. *ſ*. 174. II. 1. *ne deſcendam ego* in foveam Sed Infinitivus hujus thematis a præpoſitione recti, eſt רֶדֶת v. g. Job. 33. 24. Ex. 34. 29. Gen. 44.

רְדוּפִי [h], & juxta Kimchium לְהַרְגֵךְ

---

26. Nec repugnat contextui, quo minus, ſervatis literis, legas מִיּוֹרְדִי conſervaſti me *a deſcendentibus* in foveam. Extra quem caſum, ſervato Infinitivo, dici quoque poterat, literam ו matrem lectionis fore vocalis brevis O. (h) Pſ. 38. 21. ex ſententia Maſoretharum, quam *Kimchi* l. c. cum plerisque approbat. Vt ſit infinit. Kal, *perſequi me*, literis transpoſitis, juxta §. 3. Obſ. 2. β. ſupra p. 19. ſqq. Aſt retineri poteſt Infinitivus Kal רְדוּפִי טוֹב durante omnium literarum ſitu. Cum enim vox ſubſequens monoſyllabica ſit, ad vitandam colliſionem tonorum § 16. III. 1. (δ), tonus ad ſuffixum non dimittitur, aut dimiſſus retrahitur. Quo poſito, hholem manet: aut correptum jam, rediret. Quod ſi hoc minus placeat, licebit vocem nominaliter conſiderare, coll. *Interpr.* §. 38. תַּחַת רְדוּפִי loco *perſecutionis meæ fervidæ*, i. e. coll §. 127. 128. loco quod *fervide perſequor* bonum. In quem ſenſum *Targum* reddidit חֲלוּפִי דִּרְדֵפִית טַב. Vtraque lectio eodem recidit. *R. Sal. b. Melech.* literas ſervatas effert ex Paul, verbis: רדופו כתיב רוצה לומר שהטוב רדופי שאני רודף אחריו i. e. *quod ſcriptum extat* רדופי, *vult innuere, quod bonum* PERQVIRITVR A ME (coll. *Interpr.* §. 67.), *ipſe enim perquiro illud.* Quic-

לְהָרְגֶךָ [i] multa exemplaria extraordinarie Metegh habent: quod non obſtat,

quid horum elegeris, literas ſervat incolumes, ſalvis conſtructionum legibus. (i) *Occidere te*, vel *ut occiderem te*, 1. Sam. 24. 11. *Kimchi* Michl. f. 11. col. 2. lin. ult. lectionem hanc Kamez longi *ben Aſcher* attribuit, qui inſuper ſub ג ( ) ponat, לְהָרְגֶךָ. Quæ ſi genuina foret, formaretur ex inaudito abſoluto הֲרֹג, ad analogiam מָשְׁחֲךָ *ad ungendum te*, 1. Sam. 15. 1. De quo ſimiliter *ben Melech* השין בקמץ רחב והחית בקמץ חטף *litera* ש inquit, *habet Kamez longum*, & ח *bhateph Kamez*. Sed hæc ſunt incompatibilia. Poſito ( ) ſub ח, ponitur neceſſario etiam *kamez bhatuph* ſub ש; quia illud ab hoc eſſe ſuum mutuatur, vi §. 25. II. 1. Si enim ſchva literæ ח ſubſcribendum, mobile foret; potius tranſiret in ( ), quam in ( ), vi §. 25. I. 1. Præterea Infinitivus memoratorum thematum non eſt מָשֹׁחַ aut הֲרֹג; ſed מְשֹׁחַ. Vid. Jud. 9. 8. Dan. 9. 24. Exod. 29. 29. Lev. 6. 36. Num. 18. 8. atque הֲרוֹג vid. 1. Reg. 11. 24. Num. 11. 15. Exod. 2. 14. 15. cap. 5. 21. cap. 32. 12. Quin & ſi maxime foret מָשֹׁחַ & הֲרֹג, non tamen produceretur ( ) in ( ) ſuffixo superveniente: ſed in ( ), prout videre eſt §. 22. IV. Obſ. 1. (γ). §. 41. III. 3.

quo minus (ָ) pronuncietur, ut *o* k.

II. *In syllaba simplici* per Metegh suffulta l, *ante* (ֳ) m, *vel*

(k) Invitis quidem Ebræorum multis. Formatio tamen vocum non admittit vocalem aliam. Nec (ָ) hhatuph in syllaba simplici inusitatum est: quoties sc. ea, novo emergente superveniente, talis effecta est e composita. Vid. membr. II. Legamus ergo *scho-mere-ni, Amo-decha, mi-jo-redbi, ro-dephi, la-baro-ghecha, &lim-scho-bhocha.* Quin si metegh laxum dixeris, (:) maneret quiescens, juxta §. 13. II.

(l) Absque metegh subsistere non posset, vi §. 6. Obs. 2. Hoc vero ad tertium temporis spatium supplendum, aliis quoque brevibus vocalibus adjici solet: quoties nim. mora literæ vocali brevi subjiciendæ, ob schva compositum, aut vocalem ex hoc concisam, sequenti annumeratur syllabæ. V. g. ad formam אֶמְשׁוֹל *em-schol*, dicerem priori syllaba composita אֶעֱזוֹב: sed ob §. 25. II. 1. fit 1 Reg. 6, 18. אֶעֱזֹב, & cum ה parag. Job. 9, 27. אֶעֶזְבָה *derelinquam.* Ita Lev. 19, v. 10. תַּעֲזוֹב *relinques*; Ps. 27, 9. תַּעַזְבֵנִי *derelinques me.* (m) Deut. 32, 4. פָּעֳלוֹ *po - olo.* opus ejus, ex פּוֹעַל coll. §. 21. §. 22. IV. §. 24. I. 4. §. 25. II. 1. Huc quoque referri volunt Ez. 20. 5. בָּחֳרִי *bo-bhori*, eligere me, ex בָּחַר. Amos 2, 4. מָאֳסָם *mo-osam*, spernere eos,

vel (ֲ) *hhatuph* [n] *Gutturalium*, non dageschandarum [o].

Obs. 1. Sicut in כְּקָרְבְכֶם [p], ac * *Chald.*

 לְקַבֵּל

ex מָאַס. Hos. 9. 10. כְּאָהֳבָם *keo-hobbam* circa amare ipsos, vel coll. *Interpr.* §. 127. §. 197. 3. §. 128. quum amarent ipsi. Ruth. 3. v. 13. לְגָאֳלֵךְ *legho-olech*, vindicare te. Quæ ipsis perperam *Kimchi* Michlol f. 11. col. 3. l. 12. sqq. pronuncianda putat וּפַעַל הַפּוֹעֵל רחב בקמץ *per Kamez longum primæ radicali attribuendum*; sed bene, si (ֲ) primæ retineri dixeris, ad imitationem §. 21. Obs. I. 5. (n) Hab. 3. v. 2. פָּעָלְךָ *po-ol-cha*, coll. membr. l. 2. *opus tuum.* & vid. insuper §. 24. II. Jes. 30. 12. מָאָסְכֶם *mo-os-chem*, spernere vos, ex מָאַס. Vid. tamen proxime ad lit. (m) in fine.

(o) Ex qua enim Gutturali Dagesch extruditur, compensatum in vocali præcedente; ante talem, (ָ) constituit A longum ex (·) productum, vi §. 20. I. v. g. Jon. 1. 4. וְהָאֳנִיָּה *veha-oni-ja*, & navis ista. Vid. §. 38. 1. coll. §. 20. Ezech. 13. 4. בֶּחֳרָבוֹת *ba-hhora-bhoth*, in certis desolationibus: 2. Chr. 21. 15. בָּחֳלָיִים *ba-hhola-jim*, in morbis, coll. insuper §. 56. I. 1. Jes. 44. 13. יְתָאֳרֵהוּ *delineabit illud*: pro quo ibid. dictum fuerat יְתָאֲרֵהוּ ex Piel. (p) Legunt *Cekorobb-chem*, Deut. 20. 2. secundum appropinquare vos. Vid. vero §. 21. Obs. I. 5.

לְקָבֵל q analogia urget r, ut O legas ante (ָ) ac (ֳ) hhatuph non - Gutturalium; nec non in קָדָשִׁים s, atque שרשים

(q) * *lo-kobel*, Dan. 3. 3. &c. ex oppofito. (r) Si illud q. eft ex קְרוֹב Infinitivo: in quo, accedente fuffixo gravi, vel ו in ( ) correptum, vi §. 22. III. rediret in (ָ) hhatuph, §. 24. I. 4. ut בֶּאֱמָרְכֶם Mal. 1. 7. *in dicere vos*: vel ex tribus (:) concurrentibus, mutaretur prius, juxta §. 24. I. 4. coll. membr. III. not. ad formam בעברכם *in tranfire vos*, Deut. 27. 4. 12. Vterque mutandi modus coaluiffet in voce una. Nifi ex קְרֹב formaris, ad imitationem §. 21. Obf. I. 5. quod ferme mallem. Vid. fupr. p. 89. ad (m) & (n). In לְקָבֵל, pro quo in nonnullis codicibus לְקֳבֵל fchva compofitum euphonicum faltem, juxta § 9. III. 2. §. 26. 15. cum neceffario gutturalium permutatum fuit, in §. 24. III. Kamez longi enim hic nulla datur fedes. Quia nec articulus extrufus dici poteft, cum talem præmittendum Chaldæi non habeant: nec, fi haberent, ante non gutturalem notandus effet vocali longa. (s) *Kimchi* Michlol. f. 53. col. 2. l. 15. exempli loco adducit Ezech. 36. v. 28. כצאן קָדָשִׁים *inftar gregis facrificiorum*; quod ipfe pronunciandum putat בקמץ רחב *per kamez longum*, kadafchim. Inepte, &

שרשים [t], ſub prima, ante ( ) longum.

2. Ita eadem analogia viciſſim vix admittit euphoniam illam, qua ( ) literæ ו [u], aliorumque Præfixorum, prius cum (:) notatorum [x], quidam efferunt per

---

contra omnem analogiam. Primum enim kamez antepenultimum in (:) corriperetur, §. 21. Quo minus autem impurum ſtatuas, efficit litera dageſchabilis, & ſignificatio nominum ex Piel, ad formam גנב *fur*, derivatorum: quæ concretorum eſt, non rerum. Cum in pleriſque locis legatur קדשים ad formam חרשים coll. §. 26. 15. ex ſing. קדש חרש; prima origo ſuadet, ut etiam, *excidente hhateph* (ut *Kimch.* loquitur Rad. col. 449. l. 7. fin.), per O pronuncies, *ko-da-ſchim.* Non obſtante metegh: hoc enim ad ſupplendam ſyllabam neceſſario adjici debuit, *§.* 6. Obſ. 2. §. 13. I. Obſ. *§.* 26. 11. (t) *Scho-ra-ſchim*, v. gr. Jeſ. 11, 1. משרשיו *e radicibus ejus.* Kamez hhatuph eſt ſub priori ש, non ( ) longum, quaſi foret formæ פרשיו *equites ejus*, Exod. 14, 26. Illud enim *rem* denotat, hæc vero forma oonvenit *concretis.* (u) 1 Reg. 9, 26. ואני *Va-oni* & claſſis, Eccl. 6. v. 2. וחלי *Va-hholi*, & morbus. (x) Exod. 11. v. 8. בחרי אף *ba-chori aph*, excandeſcentia iræ. 1. Sam. 1. 11. בעני אמתך *ba-oni* in miſeriam ancillæ tuæ. Quo referunt,

per A y.

§. 9. *Diphthongos* proprie dictas *non habent* z. *Habent* vero *notam*, *vo-*

Jes. 1. 5. לחלי, *ad morbum*: ubi tamen nil obstat, quo minus sit, (ָ) Articuli, coll. §. 56. I.

(y) *Buxt.* Thes. lib. 2. c. 21. p. 565. Sed *R. Davidis Kimchi* Michlol f. 13. col. 4. l. 19. 20. verba ambigua sunt, quæ non minus ad (ֳ) hhatuph trahi possunt, quam kamez longum, dum inquit: תהיה הוו קמוצה, i. e. *Vau sit Kamezatum.* Enim vero ו per (ָ) non præfigitur, nisi ante tonum immediate sequentem, vocis penacutæ aut monosyllabicæ. Et, si ante, (ֱ) atque (ֲ) ו schvando vocalis adjicitur illis cognata; ex paritate rei idem inferre liceat de (ֳ): Vid. §. 24. III. Neque est, ut in בחרי atque בעני Gutturalem dageschandam dicas, præposito articulo. Quia hic nominibus constructis non adjicitur, *Intr.* §. 57. 2.

(z) Quia nunquam duæ vocales, eandem animantes literam, conveniunt in eadem syllaba. Patach furtivum, de quo membr. II. Obs. non est vocalis, sed signum vocalis absentis. Vox ירושלם defective scribitur. pro ירושלים expresso י Vid. §. 56. l. 6. Aut secundum literas effertur ירושלם, ad analogiam pristini nominis שלם Gen. 14. v. 18. Ps. 86. 3. &c. Vid. *Onkelos* ad

vocalis absentis sub litera mobili indicem [a], *chateph* dictam seu *schva* [b] Quod

locum priorem, coll. *Josepho* Ant. lib. 1. c. 10 In אוֹי, פָּנַי &c. non duæ vocales coalescunt in syllaba una; sed vocalis & litera. Quin ne nomen quidem Diphthongorum, unquam innotuit Orientalibus: evidentissimo signo, quod etiam rem nominandam nunquam habuerint. (a) Quoties plures literæ ad„ eandem coalescunt syllabam, eas inter se qua-„ si copulat schva, vel copulatas indicat. Est„ enim a parte rei *Schva* nihil aliud, quam *ne*-„ *xus diversarum literarum, per vocalem unam*„ omnibus communem *pronunciandarum*. Vel„ quod eodem recidit: *Schva est signum, indi*-„ *cans literam* quam afficit, *actu* quidem *moveri*;„ at non *per* propriam, sed *alterius literæ* (qua„ cum in unam coalescit syllabam) *vocalem*.„ Nam *tot* saltem *syllabæ in quacunque voce numerentur, quot dantur in illa veræ vocales*. In quarum classem neutiquam referri potest schva: quippe in quo omnia veræ vocalis requisita, supra p. 39. enumerata, deficiunt.

(b) Synonymice usurpatur hoc nomen cum præcedente, & cum eodem æque late patet in Masoretharum reliquorumque Rabbinorum scriptis: *nec illud minus de simplici adhibetur, quam hoc de composito*. חָטֵף autem vocatur, i. e. *corripiens* vel *abripiens*, literam nim. cui subscribitur, ad vocalem literæ alterius. שְׁוָא *va*-

Quod *vel ſimplex* eſt, *vel Compoſitum.* Compoſitum ſemper movetur. *Simplex* autem (:) vel *Mobile* [b] *eſt,* vel

---

nitas vel *nihilum* : quoad ſonum ſcil. ac tempus.

(c) Propter adhærentem veram vocalem: quæ quamvis per chateph adjectum tempore corripiatur, non tamen ſono. (d) Quod *abripit literam ſuam ad vocalem ejusdem vocis immediate ſequentem.* Vel *quod deſignat, literam ſuam a vocali ejusd. vocis immediate ſequenti moveri.* Cave enim ſtatuas *mobile* dictum a ſono; quod aut moveat literam ſuam, aut ipſum moveatur, tempore ſenſibili, ac ſono determinato. Si quid ſoni habet, erit rapidum illud ac incertum, quod in quacunque lingua, paulo accuratius attendentes ſub priori conſona concipiunt, ſyllabæ a geminata conſona incipientis: quod ex I atque E mixtum eſt, inflexum ad naturam vocalis ſequentis. Atque adeo eundem in modum abſorbeatur quoque Ebraice, ubicunque commode poterit. Cum vero id ſine difficultate inſuperabili vix ubivis fieri queat, in tyronum gratiam E ſonat rapidiſſimum. Cæteroquin non dubium, quin *Mobile* dictum fuerit, per denominationem extrinſecam. Litera quam afficit, eſt proprie *mobilis* : tam quod actu *moveri*, i. e. pronunciari velit; quam quod pronuncians, formaturus ſyllabam, *movere* ſeu *promovere* eam debeat ad ſequentia, nec

Quiescens [e].

9. (:) *Mobile*, ante vocalem, *occurrit* [f]

1. Ab initio [g].

2. Post vocalem longam [h] tono de-

in ea pronunciata subsistere, syllabæ finem facturus. Quo casu *Quiescens* diceretur, quod pronuncians in litera, quæ tali (:) afficitur, pronunciata *quiesceret*, nec ad alias vocalizatas in eadem syllaba efferendas gressum *moveat*.

(e) *Quiescens* (Chateph) *abripit literam suam ad vocalem ejusd. vocis*, nisi in fine sit, *immediate præcedentem.* Atque adeo designat, literam suam moveri quidem, per vocalem præmissam; sed in ejus sono *quiescere* pronunciantem, ac syllabam definere. Hinc *Kimchi* Michlol f. 49. c. 2. l. 6. literam א a quibusdam voci שְׁתַּיִם præmitti asserit, כדי שתהיה השין נחה *ut* ש *quiescat.*

(f) Quoties scil. observato principio primo §. 6. Obs. 2. tradito, eidem repugnat definitio quiescentis. (g) Gen. 1. 1. בְּרֵאשִׁית *bere-ssith*, in principio. Hic certe repugnat natura Quiescentis: nulla præcedit vocalis, ad quam litera ב, pro constituenda syllaba composita, possit abripi. (h) Gen. 1. 2. הָיְתָה *ha-jetha*, fuit, 3 fœm. sing. præt. Kal. rad. הָיָה, coll. §. 48. II. 1. β. Gen.

destitutam [i].

3. Post aliud (:) [k]. Et sic quo-

27. 27. בֵּרְכוֹ *be-recho*, benedixit ei, 3. masc. sing. præt. Piel. cum suffixo pronomine 3. pers. m. sing. coll. §. 20. §. 39. IV. §. 21, §. 17. caut. 6. §. 22. II. Gen. 21. 17. תִּירְאִי *ti-rei*, timeas (2. fæm. sing. fut. Kal. rad. יָרֵא coll. §. 49. l. 1. Gen. 2. 4. תּוֹלְדוֹת *to-ledoth*, nativitates, h. e. origines: plur. constr. ex sing. תּוֹלְדָה rad. יָלַד coll. §. 29. Obs. 1. Jos. 24. 19. תּוּכְלוּ *tu-chelu*, poteritis, 2. m. pl. fut. Kal. rad. יָכֹל coll. §. 41. III. 1. (γ). §. 46. I. obs. 3. Post singulas ordine vocales longas (:) deprehenditur: ubi simul ac quiesceret, h. e. literam suam ad præcedentem vocalem retraheret, pro syllaba composita constituenda; impugnaretur principium primum, supra §. 6. Obs. 2. traditum. (i) Quia tono præsente, etiam in syllaba composita locum invenit longa, supra §. 6. Obs. 2. Quin accidentaliter sæpe ex brevi facta est, ob solum accentum, §. 27. Hinc Job. 27. 4. תְּדַבֵּרְנָה *tedhab-ber-na*, loquentur: tonus in Penult. ob ה Paragog. §. 16. I. Obs. 1. Ita Gen. 41. 3. וַתַּעֲמֹדְנָה *Vat-ta-amodh-na*, & steterunt. Gen. 3. 11. אָכָלְתָּ *A-chal-ta*, pro אָכַלְתָּ coll. §. 27. 1. comedisti. (k) Gen. 3. 5. וְנִפְקְחוּ *Veniph-kebhu*, & aperientur. Re-

quoque

4. Sub litera fortiter dagesſchanda l.

Obſ. * *Chald.* (: poſt vocalem longam ſæpe quieſcit, in primis ſi deſtituatur Metegh m.

G II.

pugnat hic natura (:) quieſcentis, quo minus id quod ſub ו & ק habetur, quieſcat: quia non præcedit vocalis, ad quam rejiciat ſuam literam; ſed vel nihil prorſus, vel nota tantum vocalis abſentis. (l) Si enim virtutem dageſch fortis obſervaveris, §. 11. II. coll. §. 3. Obſ. 1. traditam, rurſus apparebit huiusmodi (:) nullo modo quieſcere posſe. Quia non vocalis præcedit, qua cum posſit connecti; ſed (:) in Dageſch forti latitans. v. g. Gen. 3. 3. תִּגְּעוּ *tig-geu*, tangetis: 2. pl. fut. Kal. rad. נגע coll. §. 44. I. Gen. 1. 3. t. וַיְהִי *Va-jehi*, & fuit. 3. maſc. ſing. fut. apocopati Kal, rad. היה coll. §. 48. I. 2. §. 57. l. 2. Obſ. 4. §. 50. III. Obſ. 2. (β) §. 11. II. Obſ. 1. (m) * v. g. Eſr. 4. 12. מָרָדְתָּא *ma-radh-ta*, rebellis. Metegh quod extat in quibusdam Codicibus, hic nil aliud efficere potuit, quam ſignare vocalem longam Eſr. 5. 16. שֵׁשְׁבַּצַּר *ſcheſch-bats-tſar*. Ibid. verſ. 8. מְדִינְתָּא *medhin-ta*, provincia, ex דִּין judicare: Ibid. עֲבִידְתָּא *Abhidh-ta*, opus illud: Eſr. 4. 12, בְּאוּשְׁתָּא *bi-uſch-ta*, mala

II. *Scheva quiescit* [n], post vocalem,

1. In fine vocis [o].

2. Post

---

illa: Dan. 2, 23. גְּבוּרְתָא *gebbur-ta*, fortitudo. Quia ubivis dagesch lene literæ schvatam sequenti impressum extat, exinde (coll. §. 11. l. 2.) patet, (:) præcedens quiescere; utut sit post vocalem longam. Quippe quæ Chaldæis sæpe deprehenditur in syllaba composita, etiam tono destituta. Vid. sub. §. 6. Obs. 2. p. 60. 61. (*). (n) Quoties, præter observatam §. 6 Obs. 2. repugnat natura (:) mobilis.

(o) Gen. 3, 8. בְּתוֹךְ *bethoch*, in medio, ex תָּוֶךְ coll. §. 34. I. & II. Obs. 2. (β). Quamvis vocalis longa præcesserit, aut (:), aut utrumque: mobile tamen dici non potest, quia hujus natura repugnat. Nulla enim sequitur vocalis, in eadem voce, qua cum suam literam possit conjungere. Vid. supra p. 94. ad lit. (d). Præterea etiam vocalis ista longa, afficitur tono, atque adeo syllabam compositam sustinet, salvo manente principio primo. Vid. ad lit. (i). Gen 9, 27. יַפְתְּ *Japht*, alliciet: coll. p. 18. Similiter l. c. v. 21. וַיֵּשְׁתְּ *Vai-jescht*, & bibit, 3. m. s. fut. apoc. Kal. rad. שָׁתָה conf. §. 48. I. 2. §. 50. III. Obs. 2. β. §. 57. I. 2. Obs. 2. Gen. 1, 4. וַיַּרְא *Vai-jar*, & vidit, rad. רָאָה coll. §. jam citatis.

2. Post vocalem brevem, non notandam cum Metegh p. Atque

3. Ante aliud (:) q.

Obs. (-) *Pathahh* aliquod *furtivum*, r *alternat pro schva* quiescenti,

(p) Gen. 1, 6. מַבְדִּיל *mabh-dil*, dividens. Nam brevis vocalis cum sua litera non absolveret syllabam, nisi mora attraheretur literæ sequentis. vid. §. 6. Obs. 2. Contra Gen. 1, 24. וְחַיְתוֹ *Vebha-jetho*, & vivens: adjectivum fœm. sing. Constr. cum ו Parag. rad. חיי, unde חַי coll. §. 32. §. 19. §. 34, II. 1. &. 3. §. 54. II. 2. §. 22. IV. Gen. 1, 22. וַיְבָרֶךְ *Va-jebbarech*, & benedixit. 3. m. s. fut. Piel, coll. § 50. III. 2. β, §. 18 §. 11. II. Obs. 1. §. 13. I. γ. In his (:) non est post vocalem brevem, sed post Metegh: quod tertium temporis spatium, syllabæ perfectæ necessarium supplet. Quin dici poterat, fore sub litera fortiter dageschanda, juxta memb. I. 4. (q) Gen. 27. 38. וַיֵּבְךְּ *Vai-jebhc*, & flevit. Moveri non poterat (:) prius, utut post vocalem longam, quia non ante vocalem. Vid. similem formam וַיֵּשְׁתְּ & *bibit*, ad lit. (o). Est enim ex בכה.

(r) Quia *furtim* quasi effertur, ante suam literam pronunciatum per (a) rapidissimum. *Differt* a vocali (si sub ultima qui-

1. *Subintellecto* sub tribus ultimis vocum literis radicalibus ה [s], ח [t] & ע [u], quoties præcedit aliquam istarum vocalis longa heterogenea [x], vel (ֻ) [y].

2. *Pro*

---

dem extat) *situ*; quod nulla vox in vocali brevi, cujus figuram induit, desinit: sed vel in (:), vel in vocalem longam, (..) excepto. Si vero sub penultima occurrit, dignoscitur ex subsequenti (:) expresso sub ultima, affecta, si habilis fuerit, dagesch leni. (s) Jes. 7, 11. הגבה *hagh-beah*, exalta: Prov. 17, 19. מגביה *magh-biah*, attollens. 1. Sam. 9, v. 2. גבה *ga-bhoah*, altus. * Sed si ה servile sit, cujusmodi *Chaldæorum* suffixum 3. masc. sing. tale (-) furtivum non adhibetur: v. g. Dan. 2. 9. פשרה *pischrech*, interpretatio ejus.

(t) Exod. 35. 15. זבח *sa-bheahh*, sacrificans: Ps. 33. 14. השגיח *hisch-giahh*, prospexit: Job. 27. 22. ברוח *ba-roahh*, aufugere: Jes. 26, 3. בטוח *ba-tuahh*, confisus.

(u) Gen. 1. 29. זרע *so-rea*, seminans: v. 6. רקיע *ra-kia*, expansum, diductum Exod. 15, 26. שמוע *scha-moa*, audire: Job. 30. 24. שוע *schua*, vociferatio. (x) i. e. quæ diversum sonum habet a patach furtivo.

(y) Jos. 1, 1. יהושע *jeho-schüa*, coll. III. Obs. Ratio hujus in eo sita videtur,

2. *Pro schva exprimendo* sub Penultimis ח [z], & ע [a], quoties sequitur eas litera schvata.

III. *Schva Compositum adjicit* [b] *figuræ simplicis unam ex tribus* [c] *bre-*
G 3 *vibus*

---

quod hæ vocales (quæ, ob defectum propriæ sub ultima vocalis, etiam sequenti literæ sese accommodare debebant, §. 6. Obs. 3.) fortioris aspirationis Gutturalibus decenter formandis, non satis aperiant labia. Conf. §. 2. lit. (t) p. 11. cum §. 6. Obs. 4. Quapropter simul ac, vocali A. penultimæ subscripta, causa ista cessarit, aut א minus spirarit; cessat & ipsum (ַ) furtivum. (z) 1. Reg. 14, v. 3. לָקַחַתְּ *la-kàabht*, sumsisti. Quidam tamen Codices (ַ) retinent לָקַחַתְּ. Exod. 18, 9. וַיִּחַדְּ *Vai-jiachd*, & gavisus est: 3. masc. sing. fut. apocop. in Kal, (ad formam וַיֵּשֶׁב Jer. 41, 10. vel וַיִּפְתְּ Job. 31, 27.) é rad. חָדָה coll. §. 48. I. 2. §. 25. II. 2. §. 50. III. Obs. 2. & inprimis §. 57. I. 2. Obs. 1. & 2. Vid. *Kimchi* Michlol fol. 40. c. 2. l 20. ac *b*. *Melech* in l. c. * *Chald.* Dan. 5, 27. וְהִשְׁתְּכַחַתְּ *Vehisch-techaabht*, (duarum syllabarum) & inventus es. (a) Jer. 4, 19. שָׁמַעַתְּ *Scha-maat*, audivisti. Gen. 4, 23. שְׁמַעַן *audite*, 2. pl. fœm. Imp. Kal. coll. §. 57. II. 3. (b) Forte ad longiorem parandam moram, utut modo dimidiatam. (c) Duæ enim

vibus vocalibus (ֲ), (ֱ), vel (ֳ) *hhatuph.*

1. Quælibet vocalium sonum suum retinet, (:) in pronunciatione neglecto [d]. ac

2. Proprie competit Gutturalibus: improprie, & ob solam Euphoniam, extat nonnunquam sub aliis [e].

Obs.

---

reliquæ vocales ad hanc compositionem ineptæ sunt: quod non modo figura istarum schvati superaddita, confusionem pareret, (ְ) cum (ֵ) & (ֶ) cum (ֶ) Sed & sonum istarum, ceu gracilis nimium, & labia ferme integra contrahens, minus aptus efferendis Gutturalibus. (d) Gen. 1, 16. נַעֲשֶׂה *na-ase* (non *na-ease*), faciemus. Similiter in sequentibus: Gen. 1, 27. חֲמִישִׁי *quintus* Ps. 110, 1. הֲדֹם *scabellum.* Gen. 1. 11. אֲשֶׁר *qui,* c. 1. vers. 1. אֱלֹהִים *Deus supremus*, c. 2. 18. הֱיוֹת *esse*: Jud. 7. 8. הֶחֱזִיק apprehendit: Gen. 2, 18. אֶעֱשֶׂה *faciam*: 1, 1. Reg. 10, 11. אֳנִי navis, Deut. 28, 61. חֳרִי morbus, Ezech 3. 7. עֳנִי miseria. (e) Vid. §. 26. 15. Scil. *Ebraice* tantum (ֲ) & (ֳ) sub non Gutturalibus oc-

Obs. Vicarium alternans sequitur fere naturam ejus pro quo alternat.

§. 10. Præter literas, & puncta vocalia, hic etiam observanda veniunt Dagesch, Mappik, Metegh, & Makkeph.

§. 11. *Dagesch* est punctum ventri literæ impressum, specialem ejus indicans pronunciationem. Distribuitur in *Forte*, ac *Lene* .[f], itemque *Neutrum* [g].

G 4 I. *Da-*

currit, & nuspiam ( ); nisi apud Chaldæos. v. g. Gen. 2, 12. וּזְהַב & *aurum*, constr. pro וְזָהָב ad formam דְּבַר, ex absoluto זָהָב, coll. §. 34. I & II. Hinc etiam וּ eodem modo præfixum est, quo ante (:) simplex, §. 50. III. Obs. 1. Gen. 2, v. 23. לֻקֳחָה pro לֻקְּחָה *sumta est*: præt. Pual. * Dan. 2, 30. גֲּלִי pro גְּלִי *revelatum est*: part. Peil. Vid. 48. I. Obs.

(f) Differunt inter se, quod *forte* semper vocalem præmissam habeat, *lene*, nunquam.

(g) Ita placuit appellare punctum literæ ת vocis שְׁתַּיִם duæ inditum. Ad neutrum enim præcedentium commode referre licet. Non ad *forto*, quia non præcedit vocalis:

nec ad *lene*, ob defectum (:) quiescentis præmittendi. Neque vero dixeris, per id compensari literam נ masculini שְׁנַיִם pereuntem. Hoc enim si foret, sonus literæ ת fuisset geminandus: priori in locum abjecti נ succedente. Vid. supra p. 11. (u). Quo facto, ob concursum duorum schvaim (coll. §. 3. Obs. 1.) prius necessario transiret in vocalem brevem: quia et mobilis & quiescentis natura eidem repugnaret, tradita §. 9. I. p. 94. 95. coll. §. 24. I. Quod si autem vicem literæ pereuntis non præstat, *compensativum* dici minime par est. Foret enim compensativum non compensans: quod contradictionem infert in adjecto. Neque etiam *Kimchio* pollicem premere ausim: qui, ut *lene dagesch* evincat, in *Michlol* fol. 49. col. 2. l. 5. sqq. coll. fol. 65. c. 4. l. 43. sqq. cum *ben Ascher* ac *Orientalibus* legit per prosthesin א, אֶשְׁתַּיִם schva sub שׁ quiescente. Id enim nuspiam scriptum extat, atque adeo nec sui vim potest exserere. Non entis nullæ sunt affectiones. Quod si exempla deessent ex שׁתה (*bibit*) inflexa, in quibus (:) ptimæ subscribitur: ob id unice impressum dicerem, ut ablata a ת aspiratione: atque tunc consequente sibilo (Vid. p. 12.), & faciliorem redderet, & magis distinctam literarum contiguarum, una vocali postposita efferendarum, pronunciationem. Certe lenior ille sibilus ת ra-

I. *Dagesch lene*, quod *è sex literis* בגדכפרת *aspirationem tollit*, imprimitur illis,

1. *Ab initio* totius periodi [g].

2. *Post quiescens schva*, aut ejus vicarium [h], vel *vocis ejusdem* [i], vel *præcedentis* [k].

phati a fortiori in ead. Syllaba præmisso obruitur quasi, & absorbetur penitus. Vnde & Chaldaice ad hoc vitandum, eidem primæ schvandæ adjiciunt א prostheticum, Dan. 5, 34. quo, dagesch leni impresso, sibilum amitteret, ac pronunciaretur facilius. Quicquid horum sit, ad *dagesch lene* propius accedit, quam *ad forte.* Illius quippe officium exercet, non hujus. Et, si ad aliquod istorum omnino referendum sit; satius foret, illud in loco minus competenti irregulariter admittere: quam hoc statuere, quod suum non exerceret munus. (g) Gen. 1, 1, בְּרֵאשִׁית *bere-schith*, in principio. (h) Scil. (-) furtivum, quo de §. 9. II. Obs. 1. & 2. p. 100. (i) Gen. 1, 4. וַיַּבְדֵּל & *divisit*: Gen. 9, 21. וַיֵּשְׁתְּ & *bibit*, Vid. p. 98. Jer. 50, 24. יָדַעַתְּ pro יָדַעַתְּ coll. §. 9. II. Obs. 2. *cognovisti.*

(k) Num. 24, 17. דָּרַךְ כּוֹכָב *da-rach*

Obſ. *Dageſch L. non imprimitur poſt* (:) *quieſcens.*

1. Imperativi ac Infinitivi Kal, ſub ſecunda radicali I.

2. Ex

---

co-chabh, procedit ſtella. ה afficitur dageſch leni, quia ab initio periodi: כ vero, quia poſt (:) quieſcens, expreſſum ſub ultima præcedentis, Gen. 1, 1. בָּרָא *ba-ra*, creavit: literæ ב dageſch lene impreſſum eſt, propter ſchva ſubintellectum præcedentis ת, vi §. 3. Obſ. 1. Geneſ. 1, verſ. 6. רָקִיעַ בְּתוֹךְ *expanſum in medio:* literæ ב Dageſch lene impreſſum eſt, ob (-) furtivum præcedentis vocis, pro ſchva ſubintellecto alternans, §. 9. II. Obſ. 1. Exod. 8, 11. וַיַּרְא פַּרְעֹה *& vidit Pharao.* Quia primæ vocis ultima compoſita eſt, deſinens in literam (:) quieſcenti affectam; initiali פ dageſch L. impreſſum eſt, non impediente id א otioſe inſerto. Quando vero in tribus ſequentibus (Jeſ. 34, v. 11. קַו־תֹהוּ *funiculus deſolationis.* Ezech. 23, 42. שְׁלֵו בָהּ *tranquillus in ea*, Pſ. 68, 19. אֲדֹנָי בָם *Dominus cum illis*) litera initialis aſpirata manſit, poſt (:) præcedentis ſubintellectum; dudum id a *Maſora* annotatum eſt, tanquam extraordinarium.

(I) Joſ. 2. 5. רִדְפוּ *perſequimini*, Num. 35. 12. עָמְדוֹ *ſtare eum* &c.

2. Ex vocali longa ortum [m].

3. ob præfixum, in Nominibus [n].

4 Poſtpoſitum vocali, ex ſchva compoſito factæ [o].

5. Ex

(m) Gen. 16, 16. מַלְכֵי *Reges*, ex מְלָכִים coll. §. 34. I. & II. 4. §. 24. I. 2. (n) 2. Chron. 28, 19. בִּכְתָב *in ſcripto*: 1. Reg. 6, 16. לִדְבִיר *ad adytum*: Exod. 15, v. 16. בִּגְדוֹל *ad magnitudinem*. Sic Pſ. 131, 1. Pſ. 65, 7. בִּגְבוּרָה *in fortitudine*: Jer. 31, v. 17. לִגְבוּלָם *ad terminum ſuum*. Sed cave traxeris hoc ad (:) ſub prima radicali Verborum, ob Præfixum, quieſcens. Poſt hoc enim ſemper tollitur aſpiratio, v. g. Thr. 5, 6. לִשְׂבֹּעַ *ad ſaturandum*, vel (coll. *Interpr.* §. 127. §. 200.) *ut ſaturemur*. Num. 9. 22. לִשְׁכֹּן *ad habitandum*: Gen. 24, 19 לִשְׁתּוֹת *ad bibendum*: Gen. 15, 5. לִספּוֹר *numerare*, coll. *Interpr.* §. 105.

(o) 1. Sam. 4, 19. נֶהֶפְכוּ Exod. 20, 5. תָעָבְדֵם *cogeris ſervire illis*, 2. maſc. ſing. fut. Hophal. Ez. 6, 6. יֶחֶרְבוּ *deſolentur*. Et ita in duobus civitatum Propriis יָקְתְאֵל Joſ. 15, 38. (quomodo *Petram* Arabiæ metropolin, Amazias cognominaſſe dicitur 2. Reg. 14, verſ. 7. Vid. etiam 1. Chr. 4, 18.) & יָקְדְעָם Joſ. 15, 56.

5. Ex (.) correptum, ob ה Paragogicum vel Locale p.

6. Ante כ suffixum, vel tertiam radicalem vocis בֶּגֶד q. Neque

7. Si litera aspirata fuerit ante ות e-jusque pluralem t.

3. *Post* syllabam *simplicem praecedentis vocis*, vel

(*α*) *penacutae* in (ָ) & (ֶ) exeuntis •: vel

(β)

(q) Ps. 68, v. 7. בַּיְתָה *in domo*, ex בַּיִת. Contra Exod. 26 18. נֶגְבָּה *ad meridiem*, ex נֶגֶב. Sed נֶגְדָּה ex נֶגֶד Ps. 16, v. 14. 18. ד extraordinarie raphatum reliquit.

(q) Gen. 2, 18. אֲכָלְךָ *commedere te* c. 49, 1. אֶתְכֶם *vos* Esdr. 9, 3. 5, בִּגְדִי *vestis mea.* Gen. 39, v. 12. 13. 15. sqq. בִּגְדוֹ *vestem suam.*

(r) Esth. 1, 6. מַלְכוּת *imperium*: Eccl. 11. 10. הַיַּלְדוּת *pueritia*: Dan. 8. vers. 22. מַלְכֻיּוֹת *Regna* * Chald. Dan. 2 44. מַלְכוּתָא *imperia.* (s) Deut. 16. 2. וְזָבַחְתָּ פֶּסַח *ideo mactabis Pascha*: vid. v. 1. Gen. 38, 29. עָלֶיךָ פָּרֶץ *super te ruptura.* Gen. 30, v. 21. יָלְדָה בַּת *peperit filiam*: tonus in priori est retractus, ob tonum immediate sequentem, Vid. §. 16. III.

(β) *cum accentu Domino* [t], aut Psik [u] *notatæ.*

Obs. 1. Si syllaba dagesschanda tono destituitur, aspirata manet initialis, post simplicem, etiam penacutam [x].

2. Octo

Gen. 11. 31. אַ֫רְצָה כְּנַעַן *in Terram Canaan.* Psalm. 88, v. 11. תַּעֲשֶׂה פֶּ֫לֶא *facies miraculum*, Gen. 1, 11. עֹ֫שֶׂה פְּרִי *faciens fructum*: ad vitandam collisionem toni, in priori tonus est retractus, Vid. §. 16. III. Sed *in* (..) *terminata*, *relinquunt sequentem aspiratam*, v. g. Ps. 77, 15. עֹשֵׂה פֶלֶא *factor miraculi.* Vid. *Kimchi* l. c. f. 28. c. 2. l. 15. sqq. (t) Reputatur enim ac si a principio foret periodi. v. g. Gen. 1, 27. בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם *ad imaginem suam: ad imaginem* &c. Saceph katon prioris vocis fit Dominus propriæ ditionis, & sequitur eum accentus Dominus alius dignitatis ejusdem: quorum quodque indicat, distinctionem constituendam esse in prima voce sensibilem.

(u) Gen. 18, 21. עָשׂוּ ׀ כָּלָה *fecerint consummationem.* Minister *munach*, priori additus, non dagesscharet sequentem כ, nisi *Psik* euphonicum intercederet. (x) v. gr. Gen. 47. 14. בֵּיתָה פַרְעֹה *in domum Pharaonis.* Raphatum est פ initiale, quia tonus in ultima: quamvis penacuta sit prior. Quod si hoc casu dagesch deprehenditur, *Kimchi* l.

2. Octo illa, quæ post simplicem syllabam vocis nec penacutæ, nec accentu Domino affectæ, dagesschata occurrunt, ipso Masoretharum judicio, sunt anomala y.

4. *Si*

---

c. I. 30. sqq. id censet irregulare, cujusmodi Ps. 77, 16. גָּאַלְתָּ בִּזְרוֹעַ *redemisti brachio:* Deut. 32. 15. עָבִיתָ כָּשִׂיתָ *obesus factus es, obduxisti adipem.* Certe Athias aliique Dagesch non agnoscunt in ב atque כ; expressere tamen Plant. Buxt. & alii. (y) Exod. 15, v. 1. 21. כִּי־גָאֹה גָּאָה *nam excellendo excelluit.* Ad quem locum *Masora* marg. ח׳ דגשין בתר יהוא בלא מבטל *Octo* inquit, *dagesschata sunt, absque pausa.* Ibid. vers. 11. מִי כָּמֹכָה *quis sicut tu?* Vbi Masora *aquum fuisse* tradit, *ut aspiratum retineretur. Sed dagesschatum fuisse, ne speciem præbeat nominis Micha*, qui cultum Idololatricum Jud. XVII. introduxisse dicitur. Ib. v. 16. יִדְּמוּ כָּאָבֶן *silebant instar lapidis.* Quod factum ait Masora, שלא יראה כמחרף ידמוך אבן *ne videatur blasphemanti similis,* dicturo, *assimilent te lapidi*: vel silebant tecum, aut tui causa quisque lapidum, vel *silebant tibi Lapis!* Dan. 5. 11. וְחָכְמָה כְּחָכְמַת אֱלָהִין *& sapientia sicut sapientia Deorum.* Kimchi l. c.

4. *Si aſpirata ſchvata* [b], fuerit *ante* aſpiratam *eandem* [z], *vel ejusdem organi* [a].

Obſ. כ & ג ita concurrentium priorem raphatam reliquit *ben Aſcher*, ſed *ben Naphtali* dagesſchat [c].

II. *Da-*

f. 28. c. 3. l. 28. 29. hoc factum ait, ob difficultatem pronunciandi כ raphatum ante ח, ex congruentia ſoni ortam. Reliqua ponit Dan. 3, v. 2. & 5. quæ talia nobis non apparent. Nec, ab aliis conſtituta Pſ. 35 10. Jeſ. 54, 12. Jer. 23, 9.

(z) Jer. 3, 25. נִשְׁכְּבָה בְּבָשְׁתֵּנוּ *dormiemus in opprobrio noſtro:* 1. Reg. 18, v. 44. קְטַנָּה כְּכַף־אִישׁ *parva inſtar volæ viri.* Vid. Jeſ. 10, 9. (a) Lev. 25. 53. לֹא־יִרְדֶּנּוּ בְּפָרֶךְ *ne dominetur ei per odium* Vid. Pſ. 98. 8. (b) Si prior raphata, vocalem habeat, aſpirata manet. v. g. Lev. 21, verſ. 13. אִשָּׁה בִבְתוּלֶיהָ *mulierem in virginitate ſua;* Athias tamen ב prius dageſſchat. Jeſ. 13, v. 19. וְהָיְתָה בָבֶל *& erit Babylonia.* * Chald. Eſdr. 4, 23. אֲזַלוּ בִבְהִילוּ *abierunt in celeritate.*

(c) Vid. *Kimchi* l. c. f. 28. c. 2. l. 3. fin. ut Job. 38, 3. אֱזָר־נָא כְגֶבֶר *accinge nunc inſtar viri* lumbos tuos. Vbi *R. Sal. b. Melech* ex Kimch. l. c, annotat: פלוגין עליה יש

II. *Dagesch forte literas* (quibus omnibus, præter Gutturales & ר, inſcribi poteſt), aſpiratione, ſicubi ſit. ablata, *duplicat* d.

Eſtque *triplex*: *Characteriſticum*, *Com-*

שקוראין הכף רפה והיא קריאת בן אשר ויש שקורין דגש והיא קריאת בן נפתלי i. e. *diſſentiunt circa vocem* כגבר: *Sunt, qui* כ *raphatum legunt, ad mentem ben Aſcher; ſed alii legunt drageſſchatum, ſecundum lectionem ben Naphthali.* (d) Eodem modo, quo, teſte Iſidoro, *Sicilicus* apud antiquos Latinos. (e) Quod loco *notæ diſcretivæ* uſurpatur, per quam v. gr. Conjugatio una ſecernitur ab altera: cujusmodi mediæ radicali impreſſum, indicat claſſem II. & IV. primæ autem, Niphal. v. gr. *Piel* Præt. Ecc. 12, 9. לִמַּד *diſcere fecit*, vel *docuit*. Prov. 20, 25. לְבַקֵּר *inquirere*: Infinit. 2. Reg. 8, 12. תְּבַקֵּעַ *diffindes*, Fut. Prov. 24, 5. מְאַמֵּץ *confortans*, Part. Similiter hujus Paſſivum *Pual*, v. gr. Gen. 40. 15. גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי *mero furto ablatus ſum*: prius ad infin. ſpectat, ex Pual & Kal mixtum, coll. §. 42. II. 3. Poſterius vero ad Præterit. Pual. Geminatio ejusdem verbi, intendit; coll. *Inter*. §. 108. 1. Jeſ. 1. 20. תְּאֻכְּלוּ *comedemini*, Fut. Niſi quis ob defectum ב voci

Compenſativum[f], atque *Euphoni-* H *cum*

חֶרֶב præfigendi, ac fulcri ו in voce ſuperius ex Kal adhibita, dicere auſit חֶרֶב תְּאֻכְּלוּ i. e. *gladium* (loco optimi terræ, de quo verſ. præc. *comedetis*. Ad quam tn. mutationem, deficiente קְרִי, ægre acceſſerim. Pſ. 144, 12. מְגֻדָּלִים *educati*, Part. Atque ita determinat *Hithpael*, v. g. 2. Chr. 13. 7 הִתְחַזֵּק *corroboravat ſeſe*. Præter. Pſ. 106, 5. לְהִתְהַלֵּל *ad gloriandum*, vel, coll. *Interpr.* §. 127. 200. *ut felicem me prædicem*, Infinit. Job. 15. verſ. 25. יִתְגַּבָּר *virum ſe geret*, Fut, Gen. 3, verſ. 8. מִתְהַלֵּךְ *ſeſe moventem*, Part. (f) 2. Chor. 33. v. 23. כְּהִכָּנַע *ſecundum humiliari*, vel coll. *Interpr.* §. 127. §. 197. 3. *ſicut humiliabatur*, Infin. Niph. ex נִכְנַע ibid. & 1. Reg. 21. 29. coll. §. 41. III. 2. Pſ. 89, 24. אֶגּוֹף *percutiam*, fut. Kal, ex נָגַף 2. Chr. 13, 15. coll. §. 44. I. Gen 9, v. 11. מַבּוּל *diluvium*, ex נבל coll. §. 29. Obſ. 1. Gen. 14 13. אֶקַּח *ſumam* ex לָקַח coll. §. 44. Obſ. 3. (α) Gen. 24, 13. נִצָּב *conſtitutus* ex יָצַב coll. l. c. (β). Pſ. 88, 18. סַבּוּנִי *circumdederunt me*, pro סְבָבוּנִי quod eſt Pſ. 18, 6. coll. §. 45. §. 19. Gen. 1, 29. נָתַתִּי *dedi* ex נָתַן Confer §. 44. Obſ. 1. Exod. 34, 27. כָּרַתִּי *percuſſi*, ex כָּרַת coll. §. 41. III. 4. Conf. etiam l. c. (β). it. Not.

cum f.

Obſ. 1. Horum *quodlibet ex literis ſchvatis ſæpe excidit*: defectu Characteriſtici & Compenſativi per Metegh notando, praecedenti vocali brevi tono deſtitutæ adjectum g.

2. E con-

γ. §. 56. l.2. §. 53. II. Obſ. 1. (f) Exod. 15, v. 17. מקדש *Sanctuarium*, pro מקדש paſſim alibi occurrente, ad formam משקל *pondus* Gen. 49, 10. יקהת *obedientia*. Conf. §. 20. Obſ. 3.

(g) Exod. 10, 11. מבקשים pro מבקשים *quærentes*, excidente *dageſch characteriſtico* Conjug. Piel. Gen. 2, v. 2. ויכל pro ויכל *& abſolvit* 3. fut. ſing. apocop. Piel. rad. כלה, itidem excidit *Dageſch characteriſticum*, quod ſecernit ו converſivum a nude conſignificativo. Vid. §. 50. III. Obſ. 2. (β). coll. §. 57. l. 1. Gen. 14, v. 24. יקחו pro יקחו *accipient*, ex לקח coll. §. 44. Obſ. 3. (α) excidit *Dageſch* compenſativum ל pereuntis. Gen. 1, v. 24. וחיתו *& vivens*, cum ו Paragog. pro וחיתו ex conſtructo חית abſoluti חיה maſculini חי rad. חיי coll. §. 32 §. 19. §. 54. II. 2. §. 34. II. 1. 3. §. 22. IV. Sed Lev. 12, 4. המקדש in quo Dageſch Euphon. excidit ſine compenſatione.

2, E contra quodlibet horum, ad analogiam communem, deprehenditur quandoque literæ ר inditum h. Et quatuor

 tuor

(h) *Characteristicum* quidem Ezech. 16, 4. כֻּרַּת *resectus est*, pro כָּרַת ex Pual. *Compensativum* vero ibid. שָׁרֵּךְ *umbilicus tuus*, Prov. 3. v. 8. לְשָׁרֶּךָ *umbilico tuo*, rad. שָׁרַר ex absoluto שֹׁר ad formam עֻזֵּךְ *robur tuum*, Jes. 52, 1. בְּעֻזְּךָ *robore tuo*. Ps. 21, 14. rad. עזז coll. §. 29. Obs. §. 43. §. 19. §. 18. §. 26. 14. Ita Prov. 14, 10. מָרַּת נַפְשׁוֹ *amaritudo animæ suæ*, ex מָרַר, ad formam חֻקַּת Exod. 12, 14. rad. חָקַק *æquus, justus fuit.* Cant. 5, 2. שֶׁרֹּאשִׁי *nam caput meum*, coll. §. 38. 2. Sed ad *Dagesch Euphonicum* referas 1. Sam. 10, 24. הַרְּאִיתֶם *numquid vidistis?* quod amplius legitur 1. Sam. 17, 25. 2. Reg. 6, 32. Vid. tamen §. 50. II. 2. Inprimis hanc solam speciem efflagitat 1. Sam. 1, 6. הַרְּעִמָהּ *intonare facere eam*, vel (coll. *Interpr.* §. 127. 128. §. 166. II. 2.), ut murmurare seu conqueri faceret eam: nisi referendum censeas ad *Interpr.* §. 87. eo quod intonabat illa, i. e. *impetuose nimis convitiabatur* Prov. 11, 21. לֹא־יִנָּקֶה רָּע *non innocens erit malus*: cap. 15, 1. מַעֲנֶה־רַּךְ *responsio lenis.* Id geminatum videmus præter morem.

tuor in locis, contra omnem analogiam, literam א onerat [i].

3. * *Chal.*

Irritata canes quod, homo quam, planiu' dicit,

ſecundum *Lucilium*, a *Douſa* notatum, Reliq. p. 25. Quapropter nullum mihi dubium, quin in plurimis ſaltem, ipſo ſono horrido mordacique ad ſenſum aliquid addere voluerit, Dum *hirritum* concitati canis, quem lingva inter dentes vibrata *oggannit*, ſtudioſe nimis æmulatur; animum indicat ſubjecti furore abrepti haud leviter irritatum. Inprimis voce e 1. Sam. 1, allegata, & vehementiam iræ ac geſtus mulierum rixantium, vivis depingit coloribus. Nam ſi unquam (ut *Perſius* alicubi Sat. 1. loquitur),

- - *ſonat hic de nare canina.*

litera. Id quod augetur non modo difficultate inſequentis ע, ſed & altero inſuper Dageſch, etiam tertiæ radicali extraordinarie prorſus indito. (i) Gen. 43, 26. וַיָּבִיאּוּ *& attulerunt*: ita Eſdr. 8, 18. & Lev. 25, 17 in eadem ejusd. thematis conjugatione: ſed Job. 33, 21. רֻאּוּ *viſa ſunt*, ex Pual, rad. ראה. Verum in II. claſſe hoc verbum inuſitatum eſt. Et ridiculum, in præcedente voce ejusd. commatis וְשֻׁפּוּ *Vau decurtatum* dicere, quemadmodum alibi *jod prolongatum*. Pueris hæc

3. * *Chaldæi* loco dageſch fortis ſæpe adhibent נ [k], raro literam, quam compenſare debebat [l].

erant proponenda, nutricum fabulas adhuc expetentibus & credulis mulierculis; non viris. His *jod prolongatum nil aliud* eſt, *quam Vau*; & *Vau decurtatum*, *ipſiſſimum jod*. Retineantur ergo omnia, prout literæ, & uſus linguæ poſtulant: וּשְׁפִי עַצְמֹתָיו לֹא רֻאּוּ *quamvis prominentiam* (Num. 23. 3. Jeſ. 41, 18. cap. 49. 9. Jer. 3, 2. 21.) *oſſium ejus non viderint*, i. e. quamvis antea tam obeſus & pinguis extiterit, ut nullibi prominentiam oſſium obſervare licuerit: nunc tamen ita *attenuetur caro ejus*, & macie extabeſcet, *ut non cernatur ultra*. (k) * Eſdr. 4. 13. מִנְדָּה pro מִדָּה quod v. 20. occurrit, *cenſus*, pro menſura & quantitate bonorum impoſitus, rad. מְדַד coll. §. 19. §. 29. Obſ. §. 43. Dan. 4, 11. אִנְבֵּהּ *fructus ejus*, ex אבב. cap. 4. 3. לְהַנְעָלָה *introducere*, infinit. Aphel. rad. עלל. coll. §. 45. l. 2. Ita Dan. 2, 9. אִנְדַּע *ſciam*, verſ. 30. תִּנְדַּע *ſcies*, fut. Peal, rad. יְדַע, coll. §. 44. Obſ. 3. (l) * Dan. 3, 4. עַמְמַיָּא *populi* ex עַם rad. עֲמַם qua de Vid. *Interpr.* §. 173. 3. p. 257. ſqq.

§. 12. *Mappik* [m] est punctum, quod *literæ* ה [n] *finali* vocali destitutæ

(m) מַפִּיק *producens*, in publicum scil. in aures præsentium, ut, sono edito, audiatur: quod cæteroquin sua natura domi quasi se contineret, & quiesceret latitaretque. Partic. Aphel, rad. נְפַק *egredi, prodire* &c.

(n) Non ו mediano post (.) Quia 1. *otiosum in eo foret*, litera jam antea, ob propriam vocalem sibi additam, mota. Dispar certe ratio est patach furtivi, v. gr. in אֱלֹהַּ cum Mappik combinati: quippe quod motum non efficit, sed consequitur; non indicat, sed facilitat. Hinc excidit, quoties vocalis sequenti הּ accommodata præcesserit. Quin simul ac propria vocalis literam הּ occuparit, non (ַ) modo furtivum expirat, sed mappik ipsum excidit. Quæ omnia de ו diversimode se habent. 2. *Impingeretur in principium primum*. §. 6. Obs. 2. traditum; nec brevis vocalis syllabæ simplicis tantum moræ haberet, quantum syllabæ constituendæ sufficeret. Longa vero dici non potest, fulcro absorpto. Quia nil absorbetur: sed litera quæ in absoluto fulcrum dicebatur, ut alia quæcunque, crescente voce, novam syllabam inchoat; vocali in qua modo quieverat, præcedenti syllabæ relicta. 3. Punctum literæ jod impressum compensat aliquid abjectum,

tutæ *impressum*, *indicat eam moveri* °: ac proinde etiam

2. *Secundæ radicali* natura mobili ᵖ

v. gr. נ characteristicum Niphal in וַיִּיָּחֶל Gen. 8, 12. ac determinat Conjugationem gravem, e. c. in חִיַּבְתֶּם Dan. 1, 10. atque חָיָה Ps. 22, 30. Quæ omnia Dagesch forti quidem competunt, sed Mappik neutiquam. Rerum vero diversarum coalitionem, cujusmodi supra §. 7. II. p. 81. tradidi, tum demum admittimus, quando evidens eam urserit necessitas: quæ hic nulla est penitus. Illud modo י quiescere potest, quod vocali caret. Vid. supra §. 3. II. 4. p. 17. (o) Hinc est, vt non modo ipsum ה quandoque (-) furtivo afficiatur signo motus infallibili; &, terminatione pluralis superveniente, retineatur: sed & (-) eidem possit præmitti, ac sequens raphata dageschari. Quorum nullum ה quiescenti competit. Vid. supra §. 9. II. Obs. 1. coll. §. 33. I. §. 48. I. & perpende sequentia: v. g. Ps. 131, 1. גָּבַהּ *turgidus superbus fuit*. Ps. 63, 2. כָּמַהּ *desiderat* Job. 22, 28. נָגַהּ *fulsit* Eccl. 5, 7. תִּתְמַהּ *miraberis*. Deut. 32, v. 15. אֱלוֹהַּ *Deus*, in plur. אֱלֹהִים ה ultimo servato. Prov. 24, 27. וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה *& para illud in agro*.

(p) 2. Sam. 15, 28. מִתְמַהְמֵהַּ *cunctans sum*

quiescentium tertia, illico *imprimendum est*. quoties ultima per Apocopen abjicitur.

Obs. 1. *Raphe* lineola transversa superne collocata, *indicat*, *literam ea affectam*, *absque Dagesch* q, *vel Mappik* r *esse*,

---

ex מחה coll. §. 41. III. 5. (p) sic Prov. 26, 18. בְּמִתְלַהְלֵהַּ *instar simulantis se lassum*. Part. Hithp. & Gen. 47, 13. וַתֵּלַהּ & *defatigata fuit*, 3. fœm. sing. fut. apoc. Kal. rad. להה, quæ idem significat ac לאה. Ejusdem formæ est Job. 17, 8. וַתֵּכַהּ & *caligavit*, ex כהה formæ וַתֵּתַע & *aberravit* Gen. 21, 14. e rad. תעה, coll. §. 57. I. 2. Obs. 4. (q). Exod. 20, 13. לֹא תִּרְצָח׃ לֹא תִּנְאָף׃ לֹא תִּגְנֹב *Non occides: non mœchaberis: non furaberis.* Dagesch lene literæ ת ubivis impressum est, etiam post quiescentem; quia respectu ad Præceptum habito, vox præcedens, in ditione duarum vocum, accentu Domino notatur, loco ministri. Sed consecutione accentuum ratione versus instituta, ת ubivis raphatum retineri debebat; ob præcedentem syllabam simplicem, in tali casu cum ministro notatam. Vid. §. 27. Obs. 1. coll. §. 11. l. 3.

(t) Num. 32, v. 42. לָהּ pro לָהּ *ei*.

ſe efferendam: quoties ſc. hæc videbantur imprimenda.

2. Circellus [s], vel aſteriſcus [t], aut punctorum ſupra literam congeries [u], notam indicant Maſorethicam, in margine, vel ſub calcem, collocatam [x].

(s) Gen. 8, 17. הוֹ°צֵא *exire fac.* Ad quod in marg. notatur הַיְצֵא ק quaſi ſcil. perfectorum more flectatur ex abuſu §. 43. Obſ. 2. Sed hoc Moſes ne quicquam intendit; verum formam huic verbo, & aliis ejusd. ſpeciei alias receptam הוֹצֵא, coll. §. 46. I. 2. Alioquin eadem opera pro ו exhibuiſſet י. (t) Gen. 6. verſ. 19. הַחַי *vivens illud*, rad. חיי, & articulus, de quo § 38. 1. Maſora in marg. החא בקמץ i. e. *litera* ה *cum* (ָ), ſcil. contra §. 20. Obſ 1.

(u) Vid ſupra §. 1. Obſ. 1. p. 5.

(x) In perpetuis aut frequentius occurrentibus, hujusmodi nota marginalis una cum ejus indice omittitur. Cujusmodi יְהוָה & יֱהֹוִה quæ ſecundum puncta, ex intentione autoris vocalium, leguntur per אדֹנָי & אֱלֹהִים. Valde abſurdum eſt, legiſſe *Jehovi.* nec enim ה quieſcit unquam in (ִ): nec (ֱ) Ebraice aliis competit, quam Gutturalibus. Et qui v. gr. לַיהֹוָה *Laibova* pronunciunt, non vident, literam יְ *moveri* non potuiſſe;

§. 13. *Metegh* [y] est lineola perpendicularis, *vocalis affectæ* [z] *sonum decore & cum Euphonia; sed absque tono sufflam nans.*

Estque duplex, *adstrictum* [a] aliud. seu

quia signum motus, (:) scil. in medio semper exprimendum §. 3. Obs. 1. non extat. Neque tamen potest quiescere, vocali motui ejus cognata *I* vel *E* deficiente, Vid. §. 3 II. 4. Similiter annotatum non est, quoties pro ירושלם legendum volunt ירושלים de quo Vid. §. 56. I. 6. (*e*). Nec הוא, cum היא juxta quosdam, mutandum. Certe lectio *hiv* inconcinna est, & legibus punctandi contraria. Si ו moveretur, notari debebat cum (:), juxta §. 3. Obs. 1. ad exemplum שָׁוְא *vanitas* חֵטְא *peccatum* גַּיְא *vallis* &c. Quod si vero quiesceret, requirebat vocalem motui suo cognatam O vel V, vi §. 3. II. 3.

(y) מֶתֶג FRENVM *retinaculum, sufflamen.* Ps. 32, v. 9. בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם FRENO *ac Lupato os ejus constringendum.* Vid. Prov. 26, v. 3. 2. Reg. 19, v. 28. Jes. 37, v. 29.

(z) Vocali affectæ postponitur, quoties hæc suæ literæ subscribitur: sin minus, supponitur literæ. (a) Et PREMERE, & LAXAS *novit dare* tempore *habenas*, juxta illud *Virgilii*

seu pressum aliud *Laxum* b.

I. Ne-

Æn. I. vers. 63. Nam Metegh *adstrictum cohibet, ne vocalis longa*, pronunciatione ad syllabam acutam properante, *citius elabatur, quam duorum temporum moram absolverit*, *Brevi* autem *vocali* syllabæ simplicis *additum*, tempore refrenationis *tertiam moram* syllabæ necessariam *supplet*. Et hoc *necessarium* dixeris: cui Ebræorum denominatio מַאֲרִיךְ (ex Hiphil formata) proprie competit. Si enim vocalem longam afficit, vocem Ebræam reddere licet *prolongari permittens*; & si brevem, *prolongari faciens*, vi *Interpr. §. 86.* In progressu syllabæ pronuncians ad hoc pedem „ semper figat, nec ad aliam literam huic syl- „ labæ adjiciendam unquam pergat aut decur- „ rat. Haud secus ac equus recte institutus, „ sessore frenum premente, gressum sistit illico. „

(b) *Laxum* docet ita pronunciationem instituendam esse, ut *vocali* (sæpius ob difficultatem sequentis literæ melius superandam), *sufflaminata nonnihil*, cum majori deinceps impetu & quodam quasi *saltu transilias* ad sequentem literam, in ead. syllaba efferendam. Quomodo laxatis habenis, equus fossam accedens, momentanea cunctatione deprehenditur se præparare, ad transiliendum commodius. Et huc trahi possunt Ebræorum חִירוּק & גַּעְיָא: quamvis hoc Synecdochice sumtum, sæpe usurpatum sit de specie præceden-

I. *Metegh adſtrictum*, in ſyllaba ſimplici, *adjicitur vocali* tertiæ [c], vel quartæ [d] ante tonum.

1. *Longæ* ante longam aliam.

2. *Cui*

---

ti: illud vero (.) refrenato proprie competat, quo de membr. II. 1. (α). Quod vero ad *Metegh* hujusmodi nunquam greſſus ſiſti debeat, quaſi per illud, mora aliqua ad vocalem ita ſufflaminatam accedente, ſyllaba abſolvatur, patet 1. Ex dageſch leni literæ ſchvatam ſequenti impreſſo. Vid. II. 1. (β) p. 128. 2. Ex gemino (:) ſine mutatione poſtpoſito. Vid. l. c. ad lit. (s). 3. E natura Gutturalium, quæ ab omni (:) mobili abhorrent penitus. Vid. l. c. num. 1. (α) coll. §. 25. I. 4. Ex ineptitudine (:), quod ad ſyllabam conſtituendam prorſus eſt inhabile. Vid. l. c. num. 2. coll. §. 9. p. 93. 5. E Dageſch forti immediate ſequenti; quod non poteſt non per (:) quieſcens trahi ad vocalem præcedentem. Vid. membr. II. 1. (β) ad (s). (c) Gen. 1. 21. הָֽרֹמֶשֶׂת *reptans* v. 9. וְתֵֽרָאֶה & *videbitur*, 3. f. fut. Niph. v. 21. לְמִֽינֵהֶם *juxta ſpecies ſuas* v. 16. הַכּֽוֹכָבִים *quaſcunque ſtellas* coll. *Interpr.* §. 60. 1. c. 4. 7. תְּֽשׁוּקָתוֹ. *accurſus ejus*, ſcil. fratris Abelis. (d) Gen. 4. 4. וּמֵֽחֶלְבֵהֶן & *de pingvedinibus*, h. e. *pingvis-*

2. *Cuivis ante Schva compositum* vocali e: *Longæ* quidem, ne qua sui parte truncetur f; *brevi* vero; ad tertiam moram supplendam .

3. *Brevi* (*α*) *ante eandem* brevem *ex Schva composito factam* h: aut

(β) Post quam Dagesch characteristicum i aut compensativum

---

simis eorum, coll. Inter. *§*. 14. 4. §. 37. (e) Tam longæ, quam brevi; & huic quidem ex absoluta necessitate. Quod, quum omne schva compositum mobile sit, supr. p. 94. præcedens brevis non absolvat syllabam, si absque Metegh. foret. Vid. supr. §. 6. Obs. 2. p. 60.

(f) Gen. 2. 5. הָֽאֲדָמָה *hæc humus*. Vid. ad §. 8. II. (g) Gen. 1. v. 26. נַֽעֲשֶׂה *faciemus*, Gen. 1, 18. אֶֽעֱשֶׂה *faciam*, Gen. 26. 25. אָֽהֳלוֹ *O-holo, tentorium ejus*. Metegh enim huic vocali additum, tum demum longam vocalem denotat, cum (:) simplici præmittitur, supr. §. 8. l. 2. (h) Jud. 9. 28. 38. נַֽעַבְדֶנּוּ *serviemus ipsi*, ex נַֽעֲבֹד *colamus* Exod. 10, 26. Sic ex modo citato אֶֽעֱשֶׂה fit Ezech. 35. 6. אֶֽעֱשֶׂךָ *comparabo te*, coll. §. 39. IV. & I. 2. §. 24. II. Ps. 61. 5. בְּאָֽהָלְךָ *in tentorio tuo*. (i) Ps. 104. 35. הַֽלְלוּ־יָהּ

vum k excidit:

4. *Ante* (:) *simplex* longæ l, vel brevi pro longa alternanti m.

Obs. I. Metegh hoc necessarium sæpe abest, ex sola analogia supplendum n.

2. Ob duplicem causam, duplex subinde Metegh accumulatur in voce eadem o.

3. Pro

---

pro הַלְלוּ Imper. Piel. *laudate Dominum.*

(k) Gen. 1, 24. וְחַיְתוֹ *& vivens*, ex חַיַּת rad. חיי coll. §. 19. & Vid. supr. p. 114. Exod. 4, 19. הַֽמְבַקְשִׁים *quærentes illi*, pro הַמְבַקְשִׁים coll. §. 11. II. Obs. 1. §. 38. 1.

(l) Gen. 1, 2. הָֽיְתָה *fuit*, 3. fœm. sing. præt. Kal. rad. היה coll. §. 48. II. 1. c. 2. 14. הָֽרְבִיעִי *quartus ille* c. 3. 16. תֵּֽלְדִי *paries* 2. fœm. sing. fut. Kal. rad. ילד coll. §. 46. l. 1. Gen. 21, 17. תִּֽירְאִי *timebis*, rad. ירא coll. l. c. Gen. 2. 4. תּֽוֹלְדוֹת *generationes.* c. 1. 18. וְֽלְהַבְדִּיל *& ad dividendum.* (m) Jos. 4, 14. וַֽיִּרְאוּ *& timuerunt*, coll. §. 46. I. 1. §. 7. l. 3. Ex. 23, 31. גְּֽבֻלְךָ *terminus tuus*, pro גְּבוּלְךָ quod legitur Exod. 7, 27. (n) Exempla ubivis obvia sunt. Vid. supr. ad §. 9. I. 4. §. 11. II. Obs. 1. Non tamen illud omitti debet, quod figuræ (ֽ) ante (:) simplex additum, determinat vocalem longam. §. 8. I. 2. ob periculum confusionis.

(o) Gen. 12, v. 3. וַאֲבָֽרְכָה מְבָֽרְכֶיךָ

3. Pro Metegh alternat nonnunquam accentus ordinativus p.

II. *Metegh laxum* datur,

I. Ad vocalem brevem, in ſyllaba compoſita,

(*a*) Primæ radicali verborum הָיָה q &

& *benedicam benedicentibus tibi.* Vid. ſeqq.

(p) Gen. 12. 2. וַאֲבָרֶכְךָ & *benedicam tibi.* Gen. 1, 14. וּלְמוֹעֲדִים & *inſtatuta tempora.* Gen. 4, 18. Idem nomen proprium *Methuſaël* bis repetitum immediate, modo *Metegh* habet, modo *Munach* מְתוּשָׁאֵל וּמְתוּשָׁאֵל. Ita *pro Metegh laxo* Num. 1. 11. לְבִנְיָמִן ibid. v. 15. לְנַפְתָּלִי. Sed Deut. 16, v. 16. זְכוּרְךָ *maſculus tuus*, Gereſch loco *Metegh preſſi* adhibuit ſervum ſuum Kadma Num. 28. 26. בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם *in ſeptimanis veſtris*, Atnach ſuum ſubdiſtinctivum. De quibus ac ſimilibus Conf. doctrinam *Accentuatoriam.*

(q) Gen. 1, v. 29. יִהְיֶה *erit*, Gen. 2, v. 25. וַיִּהְיוּ & *fuerunt*, Mich. 2, 4. נִהְיָה. Ita ob præfixum, Gen. 4, 8. בִּהְיוֹתָם *in eſſe eos*, ex הֱיוֹת, Gen. 3, 5. וִהְיִיתֶם & *eritis*, ex הֱיִיתֶם coll. §. 24. III. 2. Similiter ad (..) v. gr.

& חָיָה [r] præmissam, perpetuo.

(α) Polysyllaborum, in tertia vel quarta ante tonum, sive natura talium [s], sive propter Makkeph [t].

2. Ad (:) initiale literæ, vel

(β) Difficulter cum sequenti in unam syllabam coalescentis [u], vel

---

Exod. 3, 12. אֶהְיֶה *ero*; & ob præfixum, Gen. 12, 2. וֶהְיֵה *& esto.* (r) Gen. 27, 40. תִּחְיֶה *vives*: ob præfixum, Ez. 33. 12. לִחְיוֹת *vivere.* Ad (:·) 2 Reg. 1, 2. אֶחְיֶה *vivam*: ob præf. Gen. 20, 7. וֶחְיֵה *& vive.*

(s) Jer. 8, 2. הִשְׁתַּחֲווּ *incurvarunt sese*, 3. pl. præt. Hitph. rad. שָׁחָה coll. §. 41. III. 4. not. (α). Exod. 32, 3. וַיִּתְפָּרְקוּ *& abruperunt se*, Gen. 11, v. 8. וַיַּחְדְּלוּ *& cessarunt*, Lev. 6, vers. 3. וּמִכְנְסֵי *& femoralia*, Exod. 23, vers. 13. לְזַרְעֲכֶם *semini vestro*, Gen. 4, v. 5. וַיִּפְּלוּ *& ceciderunt*, rad. נָפַל: Gen. 19, 34. מִמָּחֳרָת *a postero die*, Gen. 22, v. 6. הַמַּאֲכֶלֶת *culter*: Gen. 3, vers. 8. וַיִּשְׁמְעוּ *& audiverunt*, &c. (t) Ex. 32, 8. וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ וַיִּזְבְּחוּ־לוֹ *& incurvarunt se illi, & sacrificarunt eidem.* (u) Quin &

(β) Pronunciatu difficilem attingentis ˣ.

§. 14. *Makkeph* ʸ est lineola transversim communi literarum vertici in fine addita; quæ *vocem affectam*,

I ab-

---

ad unum saltem tempus constituendum. Quia litera per (:) mobile ad sequentem tracta, cum hac coalescit in tempus unum, supr. §. 6. Obs. 1. p. 60. Id quod in certa literarum combinatione videtur propemodum ineluctabile. Vid. *Rav.* Orthogr. Hypom. p. 41. v. g. Thr. 5, 21. וְנָשׁוּבָה & *revertemur*. (x) Ps. 81, 3. שְׂאוּ *proferte*, 2. pl. imper. Kal rad. נָשָׂא: Esth. 9, v. 7. sqq. וְאֵת Ps. 10. v. 8. לְחֵלְכָה *in pauperem*, cum ה Parag. Vid. ad §. 16. I. 1. Obs. 1. lit. (m). Quamvis hoc proprie & primum גַּעְיָא dixerint, quod 84. exempla hujus in Lege occurrant, secundum valorem literarum hac voce comprehensarum: translatum tamen id nominis deinceps fuit ad Metegh quodcunque aliud. (y) Perperam *Makkaph*: quippe quod voci copulatæ competit, non lineæ copulanti. Est enim Partic. Aphel rad. Syr. נְקַף *copulari*: quod in præsenti est מַקֵּף *copulans*: in præterito autem pass. מַקַּף *copulatum*. Vid. §. 41. III.

abblato tono z, *ad continuam cum ſequente pronunciationem cupulat* a.

§. 15. Ex litera atque vocali, uno halitu comprehenſis, oritur Syllaba b: quæ vel Simplex eſt, vel Com-

(z) Voces *makkephatæ* habentur pro una: quum igitur vox una non niſi unicum habeat tonum, qui vel in ultima eſt, vel in penultima: neceſſe eſt, omnem, cui *Makkeph* in fine additum eſt, tono deſtitui. *Cicero* in Oratore, *Ipſa* inquit *natura. quaſi modularetur hominum orationem, in omni verbo poſuit acutam vocem, nec una plus.* (a) Si abſque copula foret, Dageſch ſubinde literæ vocis ſequentis initiali impreſſum, nec vim ſuam poſſet exſerere, nec præcedentem vocalem longam corripuiſſe in brevem. Quod ſæpius factum deprehendimus. Præterea quoque ob multitudinem monoſyllaborum, ſyllabas potius numeraret lingua Ebræa, quam voces: & continua ferme foret tonorum colliſio. v. g. Gen. 1. 19. אֶל־מָקוֹם *ad locum*, Gen. 1, 29. אֶת־כָּל־עֵשֶׂב *omnem herbam*, Gen. 25, 5. אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ i. e. *omne quod ipſi.*

(b) *Sergius* in Donatum: *ἀπὸ τῦ συλλαμβάνειν τὰ γϱάμματα, eo quod complectatur & conglutinet literas?* Priſcianus l. 2. De Syll. *Syllaba* inquit, *eſt, comprehenſio literarum conſe-*

Composita [c].

I. Syllaba *simplex*, quad sonum [d]

quens sub uno accentu & uno spiritu prolata. Vel *est vox literalis, quæ suo tono accentu & uno spiritu indistanter profertur.* (c) Quamvis *in quacunque voce tot* sint *syllabæ, quot adsunt vocales*, supr. p. 93. *Vocalis* tamen uti syllabam inchoare non potest, supr. §. 6. & p. 39. ita quoque *sola nunquam eam conficit*; sed combinata literæ. *Syllaba* enim *vt* memoratæ *originis*, nil aliud *denotat*, quam *compositionem, seu comprehensionem plurium*, uno halitu indivisim pronunciandorum. Syllabam nomina, compositionem nominas. Quæ ipsi tam própria est, ut sine ea syllabam concipere perinde sit, ac si quid compositum dixeris, non admissis partis componentibus. Cum vero, hoc non obstante, nihilominus in simplicem dividatur & compositam. Manifestum est, non eam intelligi compositionem, qua combinatur cum vocali; alias compositæ forent omnes: sed *eam* duntaxat, *quæ e diverso oritur tempore*, seu mora *consonantium, ita dispositarum, ut vocalis locum obtineat medium.* (d) Non figuram: nil enim impedit, quo minus simplicem dixeris, in qua vocali postponitur litera quiescens, syllabam terminans. v. gr. Prov. 6, 35. יאבה *volet*, utramque habet simplicem, quamvis utraque

desinit in vocalem [e]: siue in qua *ultimum sonat vocalis.*

2. *Composita* vero syllaba *desinit in* sonum *Consonantis* [f]: seu in qua *ultimum sonat litera.*

§. 16. *Tonum vox vel in ultima habet,* ac dicitur milra; *vel in Penultima*, quæ vocatur Millel. Sed in Antepenultima nunquam.

I. *Vltimam* Syllabam *acuit*

1. *Vocalis longa ultimæ* vel

(α) *Compositæ* [g], vel

(β)

---

in literam quiescentem desinat, quia neutra sonat. Ita etiam Gen. 1, v. 1. in בְּרֵאשִׁית *in principio*, prior simplex est, quamvis tres in ea concurrant literæ: prima enim cum sequente non nisi unam temporis moram conficit, p. 60. & tertia prorsus non sonat.

(e) Gen. 1, 2. תֹהוּ *vastitas*, utraque est simplex. (f) Gen. 1, v. 1. אֵת v. 2. תְּהֹם *abyssus*, Gen. 9, 27. יַפְתְּ *alliciet.*

(g) Quia longa non potuisset consistere, nisi adesset tonus. Conf. §. 6. Obs. 2. & §. 18. e. g. Gen. 1, 4. וַיַּבְדֵּל *vai-jabb del, & discriminavit*: Gen. 1, vers. 9. אֶל־מָקוֹם אֶחָד *el-ma-kom, e-bhad*, ad locum unum: Ibid. vers. 7. הָרָקִיעַ *ba-ra-kia*, expansum illud:

(β) *In* א & ה quiesc. *exeuntis* ה.

Obs. in Penultima tamen tonum habet vox *terminata in* ה

1. *Paragogicum* [i], aut *Locale* [k]: nisi litera in Verbis ultimam radicalem præcedens Schvata sit [l], aut in Nominibus (:) præcedat geminum [m].

Gen. 7, 7. הַמַּבּוּל *bam-mab-bul*, diluvium illud, rad. נָבַל. (h) Gen. 1, 1. בָּרָא *ba-ra*, creavit: vers. 9. הַיַּבָּשָׁה *hai-iab-ba-scha*, aliquod aridum: vers. 11. תַּדְשֵׁא *tadh-sche*, herbascet: vers. 10. וּלְמִקְוֵה *U-lemik-ve*, & confluxus &c.

(i) Gen. 6, 4. הֵמָּה ex הֵם *illi*: Gen. 11, 4. הָבָה *da*, 2. masc. sing. Imper. Kal. rad. יהב coll. §. 46. II. §. 22. IV. Obs. 1. (δ). c. 6. 16. מִלְמַעְלָה *inde ad superius*. Vid. *Intr*. §. 154.

(k) Vid. *Intr*. §. 192. Gen. 13, 14. צָפֹנָה וָנֶגְבָּה וָקֵדְמָה וָיָמָּה *za-pho-na*, *va-negh-ba*, *va-kedh-ma*, *va-jam-ma*, i. e. versus Septentrionem & ad meridiem, atque versus orientem ac mare seu occidentem. (l) Gen. 11, 7. נֵרְדָה *ne-redha*, descendemus, 1. pl. fut. Kal. rad. ירד coll. §. 46. I. 1. §. 54. I. 1. v. 3. נִלְבְּנָה *nil-bena*, lateres faciemus.

(m) Deut. 4, 41. מִזְרְחָה *mis-rehha*, ad ortum. Et ita si alterum (:) in litera dages-

2. *Intendendi* [n].

3. *Afformativum Hiphil*, extra verba ultimi ה quiescentis [o].

4. *Afformativum Levium in Geminantibus* [p], *aut Quiescentibus* [q] *Ajin*; extra Participia. Nec non

5. Suffixum, vel tertiæ sing. fœm. Præteritorum additum [r], vel compositum

schanda latitet, Pf. 10, 8. לְחֵלְכָה *lebbele-cha*, in pauperem, formæ אֵלֶּם & חֵרֵשׁ. Sed secus Gen. 1, 5. לָיְלָה *nox.* (n) Vid. *Intr.* §. 192. 3. Pf. 3, 3. יְשׁוּעָתָה *omnimoda salus.* Exod. 15, 16. אֵימָתָה *terror maximus.*

(o) Jud. 7, 2. הוֹשִׁיעָה *ho-schi a*, servavit, salutem contulit, sc. יָדִי manus mea; quod fœmininum, §. 31. II. Exc. 1. (β). *Sola verba* ל"ה *tonum dimittunt ad ultimam.* Quapropter etiam vocalis præcedens corripitur, juxta normam §. 22. I. Obs. 2. (p) Exod. 26, 2 נָסַבָּה *circumducta est*: tam ( ) literæ ב, quam (..) indicant, tonum esse in penultima. Sed 2. Chr. 10, 15. נְסִבָּה *devoluta*, es wår verhångt worden, rad. סבב coll. §. 18. 19. 21. (q) Deut. 32, v. 27. רָמָה *extulit sese*, Præt. Sed Exod. 14, 8. רָמָה *excelsa*, part. Kal. rad. רוּם. (r) 1. Sam. 1, 6. וְכִעֲסַתָּה

tum ex נ Epenthetico [s].

2. Vocalis *brevis ultimæ ſimplicis* [t], non Paragogicæ [u].

II. *Penultimam* e contra *acuit.*

1. *Vocalis longa ultimæ ſimplicis* [x].

& ad indignationem movit eam, ex Piel, coll. §. 39. IV. Obſ. 2. & 4. Vid. Intr. §. 84. 2. (s) Gen. 3, 17. תֹּאכֲלֶנָּה *comedes eam*, 2. fut. Kal. rad. אכל coll. §. 46. Obſ. 1. (t) Non producta nim. per ſequentem matrem lectionis. Quo caſu, niſi tonus moram temporis deficientem ſuppleret, (§. 6. Obſ. 2. p. 61.) vocalis brevis non ſufficeret conſtituendæ ſyllabæ. v.g. Gen. 4, 20. מִקְנֶה *res pecuaria*, c. 3. 1. הַשָּׂדֶה *hic ager*, cap. 1, 9. וְתֵרָאֶה *& videbitur*, cap. 30, 36. רֹעֶה *paſcens.* Et ita etiam cum ſervili ה v. g. Gen. 30, 37. לִבְנֶה *populus*, arbor. Non vero ſi ultima א fuerit, quæ brevem videtur producere. Vid. infr. II 2.

(u) in qua enim (ֶ) pro (ַ) alternat, obſervatur ſupr. 1. Obſ. 1. Vid. etiam II. 2. Obſ.

(x) Gen. 1, verſ. 2. תֹּהוּ *vaſtitas*: Gen. 13, verſ. 12. לְמִינֵהוּ *lemi-ne-hu*, ſecundum ſpeciem ſuam: Gen. 2, verſ. 17. מִמֶּנּוּ *mimmen-nu*, de eo: Dan. 9, verſ. 6. שָׁמַעְנוּ אֶל־עֲבָדֶיךָ *Scha-ma-nu, el Ava-dhe-cha*, attendimus ad ſervos tuos: ibid. שָׂרֵינוּ *Sa-*

Obſ. *Vltimam* tamen *acuunt* Servilia Aſyllabica, ֵי —— u, ִי —— x, וֹ —— y, ו —— z, atque Syllabicum ךְ —— a:

---

ré-nu, principes noſtri. Gen. 9, v. 26. לָמוֹ *la-mo*, ei: cap. 6. 7. נִחַמְתִּי *ni-hham-ti*, pœnitet me; cap. 3. 13. הִשִּׁיאַנִי *biſch-ſchiáni*, decepit me: Gen. 3, 11. אָכָלְתָּ *a-chal-ta*, comediſti: cap. 2. 22. וַיְבִאֶהָ *Va-jebbi-e-ha*, & venire fecit eam, 3. m. ſing. fut. Hiph. rad. בּוא coll. §. 47. I. §. 7. I. 3. §. 11. II. Obſ. 1. (u) Gen. 9, v. 26. אֱלֹהֵי שֵׁם *Deus Semi*, ex pl. אֱלֹהִים: Jeſ. 26, verſ. 6. רַגְלֵי עָנִי פַּעֲמֵי דַלִּים *pedes afflicti*, & *greſſus tenuium*, ex Dual. רַגְלַיִם & pl. פְּעָמִים. Et ita ad formam horum לוּלֵי *niſi* Gen. 31, 42. &c. (x) Gen. 4, v. 9. אָחִי *frater meus*, Jud. 5, 14. מִנִּי *a me*, ex מִן coll. §. 20. Obſ. 3. Pſ. 113, v. 8. לְהוֹשִׁיבִי *ad ſedere faciendum me*: Gen. 1, verſ. 8. שֵׁנִי *ſecundus*. Ita in Verbis, Zeph. 3, v. 4. שִׂמְחִי *lætare*: Gen. 3, 16. תֵּלְדִי *te-ledhi*, paries, 2. ſing. fœm. fut. Kal. rad. ילד coll. §. 46. I. 1.

(y) Gen. 2, 18. לְבַדּוֹ *leb[illegible]ad-do*, in ſolitudine ejus: Jeſ. 56, v. 9. חַיְתוֹ שָׂדָי *hhaietbo*, vivens agrorum, cum וֹ Parag. Vid. p. 114. coll. §. 33. VII. 2. (z) Jeſ. 1, 14.

ךָ — [a]: præter *Affirmativa, in Hiphil* [b], *ac* omnibus *Levibus* Conjug. *Geminan-*

הָיוּ *ha-ju*, fuerunt: Deut. 11, v. 21. וַיִּרְבּוּ *jir-bu*, multiplicabantur: Mal. 3, v. 15. נִבְנוּ *nibb-nu*, ædificati sunt; כִּלּוּ *kil-lu*, perfecerunt: Gen. 2, 1. וַיְכֻלּוּ *Va-iechul-lu*, & consummati sunt: 1. Chr. 4, vers. 27. הִרְבּוּ *hir-bu*, multiplicarunt: 1. Chr. 9, 1. הָגְלוּ *hogh-lu*, in exilium abducti sunt. Omnia ex quiescentibus tertia diversarum Conjugationum, formata vi §. 48. II. 1. Sed & in Perfectis tonus est in ultima, v. g. Jes. 1, 17. לִמְדוּ *lim-dhu*, discite: Gen. 3, 7. וַיִּתְפְּרוּ *vai-jith-peru*, & consuerunt vel applicuerunt, ex Kal. Gen. 3, 5. וְנִפְקְחוּ *venipb-kebbu*, & aperti sunt, ex Niphal &c.

(a) Gen. 3, v. 10. קֹלְךָ *ko-lecha*, vox tua: cap. 17. 5. שִׁמְךָ *schim-cha*, nomen tuum: cap. 2. 17. אֲכָלְךָ *achol-cha*, comedere te. Sed si vocalis suffixo ךָ præmittatur, vox penacuta est. Vid. p. 135. ad lit. (x).

(b) Gen. 24, 23. הַגִּידִי *hag-gi-di*, indica: Jos. 2, v. 20. תַּגִּידִי *tag-gi-di*, indicabis: 2. Sam. 29, 9. הִגִּידוּ *hig-gi-du*, indicarunt: Gen. 24, v. 49. הַגִּידוּ *indicate*, Jos. 2, v. 14. תַּגִּידוּ *indicabitis*, Deut. 17, 10. יַגִּידוּ *indica-*

tium [c], *aut Quiescentium* [d] *Ajin*: ubi *penacuta manent.*

2. Vocalis *Brevis ultimæ compositæ* [e], aut exeuntis in א [f],

Obſ. *Vltimam* tamen *compoſitam acuit Brevis vocalis*, ſi ſint in ea

1. Tres Conſonæ [g].

2. (:)

---

bunt, rad. נגר coll. §. 44. I. (c) Thr. 2, 19. רֹנִּי *exulta*, Jeſ. 44, 23. רָנּוּ *cantate*, cap. 24, 14. יָרֹנּוּ *cantabunt*, ex Kal. rad. רנן. Gen. 19, 4. נָסַבּוּ *circumacti ſunt*, Ezech. 1, 9. 12, 17. יִסַּבּוּ *vertent ſeſe*, ex Niphal, rad. סבב. 1 Sam. 5, 9. 10. הֵסַבּוּ *circumduxerunt*, Cant. 6, 4. הָסֵבִּי *averte*, ex Hiphil. Mich. 1, v. 7. יֻכַּתּוּ *contundentur*, ex Hophal, rad. כתת coll. §. 45. I. §. 20. Obſ. 3. *β*.

(d) Gen. 16, 9. שׁוּבִי *redi*, cap. 43, 13. שׁוּבוּ *revertimini*, Joſ. 23, 12. תָּשׁוּבוּ *revertemini*, ex Kal. Nehem. 5, 11. הָשִׁיבוּ *reſtituite*, 1 Reg. 2, 16. תָּשִׁבִי *reverti facies*, ex Hiph. &c.

(e) Gen. 1, 5. בֹּקֶר *mane*, עֶרֶב *veſpera*.

(f) Gen. 1, 11. דֶּשֶׁא *herba tenera*: videtur א, quia mater eſt lectionis, fulcire vocalem præcedentem; quæ alioquin ſyllabam non conficeret. (g) Jud. 17, v. 2. אָמַרְתְּ

2. (̤) ante ם [h] & ן [i] Servilia.

3. Alternatio brevis pro longa [k].

4. (ַ) ante tertiam radicalem [l] Verborum.

5. Ter-

---

dixisti, 1 Reg. 14, 3. ולקחת *& accipies*, coll. §. 9. II. Obs. 2. Ezech. 16, v. 33. נתת *dedisti*, rad. נתן coll. §. 44. Obs. 1. Gen. 1, 4. וירא *& vidit*, 3. m. sing. f. Kal. apocop. rad. ראה coll. §. 57. I. 2. Obs. 4. Sed אחת *una*, ideo tonum in ultima habet, quia est pro אחדה Vid. supr. p. 62. & conf. infra Obs. 6.

(h) Gen. 42, 22. שמעתם *audivistis*: Gen. 3, 5. עיניכם *oculi vestri*: Gen. 37, 25. עיניהם *oculi eorum*. (i) Exod. 1, v. 16. וראיתן *& videbitis*, 2. pl. f. præt. Kal. rad. ראה coll. §. 48. II. 2. Esth. 1, 17. בעיניהן *in oculis ipsarum*. Gen. 31, 5. אביכן *pater vester*, F. ex אב coll. §. 39. I. II. 4. (k) Hos. 9, v. 1. תשמח pro תשמוח *lætaberis*, coll. §. 41. III. 3. (l) Exod. 12, v. 27. פסח *transiit*, Num. 31, 49. נפקד *desideratus est*. Deut. 21. 3. עבד *servitum fuit, servitus vel cultura facta est*. Dan. 8, 11. השלך *abjectus est*. Et ita in Imperfectis, v. g. 2. Reg. 3, 18. ונקל *& leve visum est*, Niph. rad. קלל: Jes. 11, 8. ושעשע

5. Terminatio ִי [m].

6. Vocalis ob statum Constructum brevis [n].

7. Si vox, ab initio per Præfixum aucta, absolute fuerit monosyllabica [o].

8. Ex quatuor constet radicalibus [p].

III. *De sede* jam *constituta*, ob novum emergens, *tonus translocatur* varie. Sæpe enim

(α) *Ex ultima* tonus *retrabitur ad penultimam*, scil.

1. Ob ו Conversivum futuri [q].

2. Ob

& demulcebit ex שָׁעָה Job. 33, v. 25. רֻטֲפַשׁ *mollitur* &c. in quibus, & aliis ad §. 41. III. 5. indicatis, secunda litera vicem obtinet Dagesch fortis, & consequenter ultima litera vicem tertiæ radicalis. (m) Gen. 4, 10. אֵלַי *ad me*, Gen. 27, 12. אוּלַי *fortassis*.

(n) Gen. 16, 8. שִׁפְחַת *ancilla*, ex שִׁפְחָה Gen. 21, 15. אַחַד *unus*, ex אֶחָד formæ חֲכַם coll. §. 26. 12. Vid. supra p. 62.

(o) Gen. 1, 7. מֵעַל *a parte superiori*. ex עַל de quo Vid. *Intr.* §. 132. p. 135. sqq. (p) Num. 35, vers. 16. בַּרְזֶל *ferrum*: Jes. 32. 15. כַּרְמֶל *arvum*. Sed בְּדֹלַח Gen. 2, 12. tonum habet in penultima. (q) Gen. 4, 16. וַיֵּצֵא *& egressus est*, rad. יָצָא coll. §. 46. I. 1.

2. Ob accentum Dominum [r].

3. Ob particulam אַל præcedentem [s].

4. Ob tonum immediate ſequentem [t]. atque

5. Ob Dageſch euphonicum, literæ מ vocis לָמָּה inditum [u]. Et

---

tonus juxta ſuperius I. 1. β. dicta foret in ultima, ut eſt in יֵצֵא Gen. 15, 4. &c. *prodibit*. Jer. 10. 13. וַיּוֹצֵא רוּחַ *& produxit ventum*. Sed in hoc retractus videtur potius e num. 4. Nam, extra hunc caſum in Hiphil hujus verbi manet, v. g. Gen. 15, v. 5. וַיּוֹצֵא אֹתוֹ *& eduxit eum*. &c. Quapropter etiam Num. 17, 23. pro diverſo reſpectu retractus & ſervatus apparet, verbis וַיֹּצֵא פֶרַח וַיָּצֵץ צִיץ *& produxit gemmam, ac emiſit florem*. Vid. etiam § 50. III. Obſ. 2. ϵ. (r) Gen. 6, v. 12. נִשְׁחָתָה *corrupta fuerat*, ex נִשְׁחֲתָה coll. §. 27. 4.

(s) Deut. 2, 9. אַל תָּצַר *ne anguſtia afficias, hoſtiliter tractes*, 2. ſing. fut. Kal. rad. צוּר coll. §. 41. III. 3. (t) Ad vitandam colliſionem tonorum: quo, modulatione quadam inſtituta, jucundior reddatur oratio. E. g. Gen. 4, 6. חָרָה לָךְ *exarſit ira tibi*: Gen. 1, verſ. 5. קָרָא לָיְלָה *vocavit noctem*: utrinque prima forma radicis eſt, quæ alias tonum habet in ultima. (u) Alioquin (ָ) ſub ל non poſſet ſubſiſtere, §. 18. Sed in (ַ) correptum, ſpeciem præberet extruſi articuli, ex §. 56. I. 1.

Et vice versa

(β) Ex *penultima tonus dimittitur ad Vltimam.*

1. Ob ו conversivum Præteritorum[x].

2. Ob accentum ministrum, vel distinctionis minoris, in אַתָּה, אָנֹכִי ac עַתָּה[y].

3. Extra hujusmodi casus, in Afformativis י, ו & ה Quiescentium ac Geminantium Ajin[z], potissimum tono immediate præcedente, initio versuum.

CAP.

qui in interrogativo non invenit locum. Vid. Gen. 4, 6. לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ׃ *ad quid exarsit ira tibi? & ad quid prociderunt vultus tui?* (x) Vid. §. 50. III. Obs. 2. (α).

(y) Exod. 20, 2. אָנֹכִי *ego*. Gen. 27, 5. אַתָּה tu. c. 3. 22. וְעַתָּה *igitur nunc*. Conjunctim extant Jos. 1, 2. וְעַתָּה קוּם עֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם NVNC *igitur surge, transi Jordanem hunc*, TV *& totus hic populus in terram istam, quam* EGO *do vobis*. (z) Jud. 5, 12. עוּרִי עוּרִי *evigila, evigila*. Vbi Masora, tanquam extraordinarium, annotat מלרע i. e. *tonum fore in ultima*. Jer. 7, 29. גֹּזִּי *tonde*: Thr. 4, 18. צָדוּ *venati sunt*: Ps. 55, 22. רַכּוּ *tenera sunt*: Jes. 37, 22. בָּזָה *contemnit*, præt. ob sequens לָעֲגָה *subsannat*.

CAP. II.

De PERMVTATIONE a PVNCTORVM.

§. 17. **H**ypothes. I. *Quoties*, ſine tono aut metegh, *vocalis longa fuerit in ſyllaba compoſita* [b], *aut brevis in ſimplici* [c], *toties mutantur* [a],

II.

(a) *Cauſa* genuina *permutandorum punctorum, eſt toni* cum incremento vocis mutatio. Cæterum cogniturus, an in voce vocalis mutanda ſit, nec ne; ſubſidio utatur duarum priorum Hypotheſium. Qui vero de modo, *unam mutandi in alteram*, eſt ſolicitus, ſublevatur hypotheſi tertia. In illis fundata eſt quæſtio *an* mutari quid debeat; in hac *quomodo*? (b) Plura enim tempora in una concurrerent ſyllaba quam uno halitu comprehendi poſſent commode. Vid. ſupr. §. 6. Obſ. 1. & 2. p. 59. ſqq. (c) Quia non ſufficeret conſtituendæ ſyllabæ perfectæ. Vid. l. c. (d) Ex hypoth. l. fluit §. 18. 19. 20.

II. *Tono*, per incrementum finale *e sede pristina moto, danda est opera* [e], *ut pauciores fiant syllabæ* [f].

III. Indicium primæ Originis, in sono, quantum fieri potest, indicetur [g]

Can-

23. & quoad breves vocales §. 21. & 22. IV. Esecunda vero §. 21. & §. 22. quantum ad vocales longas. Tertia autem inprimis dirigit §. 24. & 25. (e) Quia ob simplicitatem linguæ, quod omnium sit primigenia, parum delectatur vocicus polysyllabicis. Experientia quoque quotidiana in quacunque docet lingua, quod, quo longius quælibet vocalis a tono distat, eo pronuncietur correptius. Cum enim pronuncians continuo proclivis sit, & concitatus in syllabam tono adfectam: acceleratio ista prohibet, quo minus vocali longæ longius a tono remotæ decens impendatur mora.

(f) Id quod aliter fieri non potest, nisi plures literæ, interveniente schva, ad unam referantur syllabam. (g) Vt plurimum, in concursu schvaim, attendunt ad originem prioris, in vocalem elevandi: raro tamen ob-

Cautela 1. Quando in voce non solæ vocales mutandæ sunt, sed & literæ; *a literis sit initium* h.

K 2. Quan-

servatur origo ejus, propter quod mutatio instituitur, ut videre est §. 24. I. 4. §. 45. l. 3. (α) in Kal. & Niphal. it. §. 57. I. 2.) v. gr. Gen. 2, 2. מְלַאכְתּוֹ *opus suum*, ex מְלָאכָה quod pro מְלַאכְתּ׃ Gen. 36, v. 6. בְּהֶמְתּוֹ ex בְּהֵמַת pro בְּהֵמָה *jumentum*: Gen. 17, v. 8. גְּבִרְתִּי *hera mea*, ex גְּבֶרֶת, quod pro גְּבִירָה 1 Reg. 11, 19. coll. §. 39. II. 3. Vid. plura ad §. 24, I. (h) Quia vocalis non tantum tota est propter literam §. 6. p. 36. sqq. sed & ad literam accommodanda, §. 6. Obs. 3. Frustra igitur de vocali quis occuparetur, si deinceps, litera vel abjecta, nihil prorsus sit, quod vocali opus habeat; vel in aliam literam mutata, mox nova ac talis eligenda veniat vocalis, quæ conveniat literæ recens constitutæ. Si v. g. ad צְדָקָה *justitia*, apposita terminatione plurali, statim puncta mutes, corriperes (ָ) sub ד in (ְ) juxta §. 21. quod tamen, ה prius abjecto, secundum §. 33. Not. 1. manet: ut Ps. 11, 17. צְדָקוֹת *justitiæ*. Si eandem apponas voci בָּנָה *filia* (pro qua dicitur בַּת coll. §. 56. l. 2), litera primum sublata, evadet בָּנוֹת Gen. 19, 8. sed, vocalibus prius corre-

2. Quando litera traditur abjicienda, *cum ea simul perit punctum* i (si adfuerit) *præcedens* k: in cujus lo-

---

ptis, בְּנוֹת coll. §. 21. & §. 22. IV. 1. quæ forma est Constructi. Vid. §. 34. I. (i) Alterutrum (subscriptum aut precedens) necessario pereat simul; ne vel duæ vocales in eadem concurrant syllaba, vel posterior syllabam inchoet. Quorum utrumque hic inauditum. Vid. §. 9. & §. 6. coll. p. 39. (*o*). p. 131. (k) Quod sæpe accommodarat sese ad literam sequentem, §. 6 Obs. 3. Ea itaque pereunte, merito una perit simul cum ipsa id quod ejus gratia eo fuerat locatum. Sæpius etiam in loco præcedentis puncti instituenda est compensatio literæ pereuntis: quo casu eadem retineri non potest quæ antea aderat, quum nulla compensatio esset necessaria. Quid quod litera, quam dagesch sequitur, pereunte, ne posset quidem simul tolli punctum subscriptum; nisi sustuleris una Dagesch forte subsequens: quod, puncto præcedente pereunte, commode retinetur. Verbo, *aut retineri debet significatio literæ pereuntis, aut cum figura simul perire omnis ejus memoria.* Si illud: commodissime fit, vocali, per quam animabatur, servata, Vid. de articulo §. 56. I. 1. Sin hoc, substitui in ejus locum debet notio

locum retrograditur, quod literæ ablatæ ſubſcriptum erat l.

incrementi ſuperinducti in cujus gratiam litera fuit abjicienda. At hoc fieri non posſet, niſi periret punctum præcedens. Quippe incrementum hoc finale ſuperveniens, aut ex ſola conſtat vocali per fulcrum producta; aut talem præmiſſam ſimul adfert, quæ ſuæ naturæ ac ſcopo accommodata jam eſt Sin illud, v. g. in וּ, וֹ, וֹ, & tolleres cum litera abjicienda, punctum vocale adſcriptum; periret penitus id, propter quod litera adjici debuit: & ſic ceſſante cauſa, ceſſaret effectus. Si vero hoc, tali vocali, neceſſario literæ abjiciendæ ſubſcribenda, pereunte, reliquum incrementum ineptum foret ad id ſignificandum, cujus cauſa fuit adjectum: quum vel vocalis præmiſſa parum ei conveniat, vel ſæpius eadem prorſus redeat forma, quæ ante omnem operoſe habitam occupationem, jam ante adfuerat. Veriſſimum deprehendet, quisquis vel maſculinum הָ— in fœmininum moverit, vel fœminino תֵ— terminationem pluralem adjecerit. Ne plura nunc moveam.

(l) Gen. 1, 10. לַיַּבָּשָׁה *arido huic*, pro לְהַיַּבָּשָׁה coll. §. 56. I. 1. Ez. 39, 23. גָּלוּ *exularunt*, pro גָּלְהוּ coll. §. 48. II. 1. 1 Sam. 22, 18. סֹב *verte te*, pro סְבֹב coll. §. 45. 1.

Obſ. *Cum non geminato* נ (& litera quæ ad formationem ejus inflectitur,) *pereunte, ſimul tolli poterit ſubſcriptum* (:) *quieſcens* [m].

3. Ebræi non facile aliquid, ſine facta *compenſatione* [n], tollunt. Quæ *in univerſum triplex* eſt:

(α)

(m) Quia Dageſch forte ſequenti literæ compenſationis ergo, imprimendum, virtualiter jam continet punctum ſubſcriptum, §. 3. Obſ. 1. nec adeo opus, ut res eadem duplici exhibeatur ſigno. Adhæc inſervit hic modus lucrando tempori. Cujus qui fuerit prodigus, vocalem tollere poterit, more conſueto, præcedentem; ſubſtituto in ejus locum (:) literæ pereuntis. Quum enim hoc, propter aliud ſubſequens, in dagesſchata latitans, in vocalem brevem abeat, vi §. 24. I. poſtliminio redit, quod modo abjectum fuerat. V. g. Lev. 11, 32. יִפֹּל *cadet*, pro יִנְפּוֹל coll. §. 44. I. Jeſ. 44, 3. אֶצָּק *effundam*, pro אֶיְצָק coll. §. 44. I. Obſ. 3. β. Sed in Geminatis morem communem obſervemus, ſive (:) literæ נ ſit ſubſcribendum, ſive vocalis alia: quamvis (:) ſub ſecunda radicali, extra Imperativum & Infinitivum Kal, nunquam analogice quieſcat. Hine dicitur Prov. 29, 6. יָרוּן *cantabit* pro יָרְנֻן coll. §. 45. I. (n) Vt non tantum perfectioni ſyllabæ conſulatur, complemento

(α) Literam *mobilem compenſat Dageſch* forte, literæ abjectam ſequenti imprimendum o.

(β) *Quieſcentem vocalis longa compenſat,* adſcribenda literæ quieſcentem præcedenti P.

(γ) *Excluſum Dageſch*, præter vocalem longam, *compenſat Metegh* ꟼ, adjiciendum vocali præcedenti.

moræ, quæ exciderat, aliunde reſtituto: ſed & vocum origini, ſignis compenſantibus certas radicales denotantibus. (o) Eleganti ſcripturæ compendio. Sonus enim literæ pereuntis vicarius, exprimitur per id, quod a dageſch forti geminatum, refertur ad vocalem præcedentem. Quamvis interdum expreſſa, relata fuiſſet ad ſequentem. In hoc modo nuda datur ad ſummum ſoni cum ſono alternatio. (p) Quia etiam, ſi expreſſæ moverentur, in fine ſyllabæ tam tenue ſonarent, ut magis moram vocalis præcedentis deficientem quantitate ſuppleant, quam nova ſoni qualitate. Idem ergo præſtant, quando vel cum vocali liqueſcunt penitus, vel figura vocalis parvæ geminata vicem ejus præſtat. (q) Perfectioni quidem ſyllabæ, ſeu

4. Suffixo in voce requisito *Præfixum non apponitur*; *nisi antea vocalibus cum Suffixo legitime ordinatis* [r].

(β) Ex pluribus vero præfixis id prius apponatur, quod voci cui additur, est propius [s]; utut pronunciatione deinceps fiat posterius.

5. *Voce*

---

quantitati ejus bene prospicitur per utrumque. Et metegh. vocali brevi syllabæ simplicis additum, & geminatio aut productio brevis. supplent moram, quæ per dagesch forte syllabæ debebat accedere, salvaque sunt supr. §. 6. Obs. 2. tradita. Verum in qualitate soni aliqua relinquitur diversitas. Exigua quidem aut ferme nulla, quando Dagesch ex necessitate excidit e Gutturalibus: major vero, si e schvatis §. 11. II. Obs. 1. aliisque §. 20. Obs. 2. indicitatis, excidit: quam euphonia suppeditasse videtur, aut promtior pronunciandi facilitas. (r) Gen. 2. vers. 15. לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ *ad colendum eam*, & *ad custodiendum eam.* Alias foret לַעֲבָדָהּ וְלִשְׁמָרָהּ: alterum enim est ex שָׁמוֹר, cui ל schvandum §. 50. III. accederet per (·) §. 24. I. 1. & ex עָבוֹר alterum, cui ob gutturalem ל accederet per (-) §. 24. III. (s) Hinc

5. *Voce a fine crescente, prima* semper *cura* sit *de sede toni* [t], qua cognita,

Mutationis *initium fit ab ea vocali, quæ a tono distat longissime* [u]; ordine progrediendo deinceps

K 4

enim est, ut dicas Gen. 3. 17. וּלְאָדָם & *Adamo*, cum schurec præfixo, §. 50. III. Obs. 1. Sed Gen. 4. 1. וְהָאָדָם & *Adam ille*, cum (:).

(t) Quia mutatio toni e sede pristina, maxima causa est mutandorum punctorum. Vid. supr, ad titulum hujus §. lit. (*a*) p 143. (u) Scil. juxta naturæ ordinem, quo primum sonaturo, primum quoque paramus id, quod sonum perficit. Et *ut definita servetur a tono distantia*: pro cujus varietate, eadem puncta sese habent diversimode. Quemadmodum experientia in quacunque testatur lingva, quod plus damni inferatur vocali in tertiam ante tonum rejectæ, solito ob id afferendæ celerius; quam ei, quæ tonum proxime præcedit, & parum ut plurimum damni sentit a tono mutato. Ita eadem quoque vocalis longe aliter mutatur in antepenultima, quam mutaretur in penultima. Exempla id docent ubivis obvia. V. gr. si in קֹדֶשׁ suffixo ִי— Lev. 20. 3. accedente, (·:·) prius corripias; hholem deinceps retineretur, tanquam

ceps ad reliquas; donec, pluribus in (:) correptis, denuo nova Schevaim est habenda ratio x)

6. Quæcunque regula vocalem tradit in (:) corripiendam, intelligenda est unice de Vocalibus puris y, ac in syllaba simplici.

Impuræ enim, quæ scil. *literam quiescentem* z, *aut Dagesch forte exclu-*

---

in penultima, §. 22. III. 1. Quod si vero a hholem ex §. 21. incipias; (∴) deinceps mutabitur juxta §. 22. IV. & in concursu duorum (:), prius juxta §. 24. I. 4. ut prodeat קָדְשִׁי *sanctitas mea.* l.c. (x) De quibus Vid. §. 24. & 25. (y) Quæ scil. nihil, quod diversæ a se essentiæ fuerit, complectuntur: similitudine derivata a liquidis. Impurum est illud argentum, quo cum liquescit stannum; nec vinum purum, quod vel aqua est dilutum, vel potu temperatum medicato. Literæ vero atque Dagesch diversæ sunt essentiæ a vocalibus, quamvis cum illis interdum liquescant una. (z) Hos. 8, 14. הֵיכָלוֹת *palatia*, ex הֵיכָל litera י vicem Dagesch characteristici, de quo Vid. §. 41. III. 5. aut secundæ radicalis, (si thema quadratum facies) supplente. Arabibus هَيْكَلٌ *quamvis structu-*

clusum ª *includunt*, vel sunt in Syl-

K 5 laba

---

ram magnificam denotat, *templum*, *basilicam*; a rad. جلندن *magnus & procerus fuit.* Proinde (..) manet, non obstante §. 21. Et sic Jer. 1, 16. רָעָתָם *malitia ipsorum*, ex רָעָה *mala*, vel coll. *Interp.* §. 2. *malum* tam culpæ quam pœnæ, ex masc. רַע thematis רוּעַ *malum esse.* (ˍ) sub ר literam ו secum liquescentem continet: ideo retinetur in antepenultima, non obstante §. 21. itemque in penultima Regiminis, non impediente §. 34 I. Gen. 6, 5. רָעַת *malitia.* Ita Gen. 3, vers. 19. בְּזֵעַת *in sudore*, non quocunque modo, sed *continuo motu*, ad laborem pertinaciter subeundum, excitato: vi thematis זוּעַ *moveri*, Gen. 49, 5. מְכֵרֹתֵיהֶם *gladii ipsorum*, Gr. μάχαιρα. Neque enim opus est, ut cum *R. Eliefer* capit. 38. (cujus, & *Tanchumi* vestigia seqnitur *Raschi*) dixeris, lingua græca usum Jacobum. (..) in quarta ante tonum, contra §. 21. servatum, indicat thema כּוּר, quod idem ac כָּרָה *fodere*, coll. §. 43. Obs. 3. Vi hujus מְכֵרוֹת omnis generis arma denotat, quibus corpora hostium *perfodimus*. (a) 1 Chron. 29, 5. חָרָשִׁים *artifices*, nomen *concretum* ex Piel formatum, coll. §. 29. Obs. 1. formæ

laba composita [b], non corripiuntur in (:) [c].

7. *Cessante causa*, plerumque [d]

Cessat

גַּנָּב *fur.* 2 Reg. 9, 32. סָרִיסִים *eunuchi aulici*, formæ שַׁלִּיט *dominator, potens.* Gen. 3, 16. הֵרוֹנֵךְ *conceptus tuus*, rad. הָרָה *concepit*, ex הֵרוֹן pro הֵרָיוֹן formæ גִּלָּיוֹן *volumen*, rad. גָּלָה Vid. §. 20. §. 29. Obſ. 1. §. 48. II. 1. Obſ. (b) כַּרְמִלּוֹ *arva ejus*, ex כַּרְמֶל non obſtante §. 21. coll. §. 22. IV Obſ. 3.

(c) *Impuræ* quidem, ut conſulatur vocum inveniendæ origini: quæ confunderetur, vocalibus indifferenter in (:) correptis. Adhæc ſola vocalis in (:) corripi poteſt, nunquam litteræ aut Dageſch forte: ob naturam ſuam, toto genere ab illo diſcrepantem. Quod autem *vocalis ſyllabæ compoſitæ* non tranſeat in (:), fit temporis lucrandi ergo. Quia correpta in (:), ob (:) ſequens aliud denuo mutari debebat in brevem §. 24. I. quæ ſuam referret originem, ſupr. Hypoth. III. Et ſic frustra hæc impenderetur opera. Quod ſi longa fuerit vocalis, cum ea erit tonus: quo manente, manet etiam vocalis. Vid. ſupr. p. 143. (d) Quod enim perpetuum non ſit, patet ex §. 45. I. 3. §. 47. I. Obſ. 1. §. 57. I. 2. Obſ. 2.

cessat effectus, etiam in esse suo constitutus [e].

§. 18. I. *Vocalis longa Syllabæ compositæ tono destitutæ, permutatur in brevem* [f].

1. *Sibi cognatam* [g]. Sed

2. *An-*

(e) Non tantum in fieri occupatus, ut in physicis. v. gr. Gen. 1, 28. פְּרוּ *fœcundi estote*, imp. Kal. rad. פָּרָה pro פְּרֵהוּ coll. §. 48. II. 1. Ex אֱלֹהַּ *Deus*, fit. Gen. 1, 1. אֱלֹהִים *Deus supremus*, coll. §. 33. §. 9. II. Obs. 1. §. 12. *Interp.* §. 37. Nah. 2, 9. עִמְדוּ עֲמֹדוּ *state, state!* ex sing. עֲמֹד *sta*, Deut. 5, 28. coll. §. 27. 4.

(f) Vi §. 17. hypoth. I. (g) Vi §. 17. hypoth. III. v. gr. ex תָּם *integer*, *simplex*. Gen. 25, vers. 27. radicis תָּמַם fit coll. §. 19. Exod. 26, 24. תַּמִּים *integri*, non תָּמִים, quia tonus est dimissus in ult. coll. §. 17. Caut. 5. §. 16. I. 1. (α). Atque ita 1 Sam. 5, 6. וַיַּשְׁמֵם & *desolavit eos*, rad. שָׁמַם coll. §. 19. ex יַשִׁים pro quo Jer. 49, 20. dicitur יַשִּׁים *devastabit*, coll. §. 20. Obs. 3. Nec minus tono per Makkeph §. 14. ablato penitus, v. g. Gen. 1, 29. כָּל־ ex כֹּל *complexus omneitas, universitas*, כָּלַל, ad formam תְּחֹם

2. *Ante Dagesch forte* (..) in (.) h, & frequentius quoque (ֻ) in (ֻ) i transit.

3. *Ob*

---

coll. §. 29. Obſ. 1. §. 43. Gen. 1, 4. אֶת־ ex אֵת quo de Vid. *Interpr.* §. 163. Similiter *tono* aliunde *retracto*, v. g. ex תֹּסֵף *addet*, Gen. 4, 12. eſt ibid. verſ. 2. וַתֹּסֶף *& addidit*, coll. §. 50. III. Obſ. 2. β. & ita Jud. 3, v. 10. וַתָּעָז *& dura* vel *corroborata fuit*, 3. fœm. ſing. fut. Kal. rad. עָזַז, ex תָּעֹז Pſ. 89, 14. Ita, ſi tono in ſede ſua commorante, e ſyllaba ſimplici, ob dageſch aſſumtum euphonicum, fiat, compoſita, v. g. Jeſ. 24, 12. יֻכַּת *contere-tur*, 3. ſing. m. fut. Hoph. rad. כָּתַת pro יוּכַת coll. §. 20. 3. poſt §. 45. I. (h) Quia (.) olim in ſyllaba compoſita ferme per (e) pronunciatum fuit, ut ſupra vidimus p. 53. ſqq Quo obſervato, ſatisfit hypoth. III. §. 17. v. g. ex שֵׁן *dens*, Exod. 21, 24. fit Gen. 49, 12. שִׁנַּיִם *dentes*, duo dentium ordines, coll. §. 33. §. 19.

(i) Per alternationem euphonicam, Vid. §. 26, 14. unde etiam perpetuum non eſt. E. g. Gen. 3, v. 7. עֵירֻמִּם *nudi*, ex עֵירוֹם coll. §. 20. Obſ. 3. it. §. 17. Caut. 6. §. 21. Jer. 52, 21. יְסֻבֶּנּוּ *circuibit eum*, ex יָסֹב 1 Reg. 7, 15. coll. §. 19. §. 21. 3. m. ſing. fut. Kal, rad. סָבַב coll. §. 45. 1. Sed Jer. 50. verſ. 26. eſt סֹלּוּהָ

3. *Ob tonum retractum*, וֹ mutatur in (ָ) hhatuph [k].

Obſ. 1. * *Chaldæi* correptionem hanc vocalis longæ in brevem, negligenter admodum obſervant. Sed

2. Si Ebraice *tono per Makkeph ablato*, *vocalis longa* maneat, *ſuſtentetur Metegh*. Id quod contingit uſitatius

1. In Quieſcentibus Ain [l].

2. In

---

contumulate eam, rad. סָלַל, ex סֹלּוּ Pſ. 68, 5. *viam ſternite*, *exaltate*, 2. pl. imp. Kal. coll. §. 45. I. (k) Alternat enim hujusmodi וֹ pro וּ Perfectorum, §. 47. I. 1. γ. cujus ideo ſonus ſervatur vi §. 17. hypoth. III v g. Gen. 4,8. וַיָּקָם *& reſurrexit*, 3. m. ſing. fut. Kal. rad. קוּם, ex יָקוּם *ſurget*, Exod. 21, 19. coll. §. 50. III. Obſ. 2. β. * Vi §. 6. Obſ. 2. p. 61. Hinc factum, ut Dan. 2. v. 9. dicatur תְּהוֹדְעֻנַּנִי *notum facietis mihi*, & ibid. v. 5. תְּהוֹדְעוּנַּנִי 2. pl. m. fut. Aphel. rad. יְדַע cum pron. 1. perſ. & נ epenth. coll. §. 46. I. 2. §. 41. III. 2. §. 53. II. Dan. 3, 7. כָּל־ *complexus*: ſed c. 2. 4. כֹּלָּא & c. 4, 9. לְכֹלָּא *unicuique*.

(l) Mich. 5, v. 1. בֵּית־לֶחֶם *Bethlehem*, Gen. 4, 25. שָׁת־לִי *ſubſtituit mihi*, 3. maſc. ſ. præt. Kal., rad. שׁוּת Jer. 29, 32. בְּתוֹךְ־

2. In Defectivis אֵם m, אֵשׁ n, atque עֵת o.

3. In (‥) vocis עֵץ p, atque Participiorum; item לֵב q, בֵּן extra Regimen r, ac תֵּת s: nisi interdum, quando immediate

בְּקֶרֶב־הָעָם *in medio hujus populi*, nom. status constructi; ex abs. תָּוֶךְ coll. §. 34. I. & II. 2. β. §. 24. I. Obs. 2. Reg. 7, 9. יוֹם־בְּשׂרָה *dies læti nuntii..* (m) 1 Reg. 1, 11. אֵם־שְׁלֹמֹה *mater Salomonis.* (n) Nah. 2, 4. בְּאֵשׁ־פְּלָדוֹת *igne tædarum.* (o) Jer. 51, 33. עֵת־הַקָּצִיר *tempus messis.* Sed Hag. 1, v. 2. עֵת־בֹּא עֵת־בֵּית *tempus venire, tempus domus* Domini. Et sic Lev. 15, vers. 25.

(p) Gen. 2, v. 16. עֵץ־הַגָּן *arbor hujus horti.* (q) 2 Sam. 24, v. 10. לֵב־דָּוִד *animus Davidis.* (r) 1 Sam. 22, vers. 10. בֵּן־אֶחָד *filius unus*: Sed Masorethæ annotarunt id, tanquam peculiare. Nam alibi v. g. Gen. 15, vers. 2. dicitur וּבֶן־מֶשֶׁק & *filius cursus*, i. e. coll. *Interp.* §. 27. *cursor*: Ex. 33, 11. בִּן־נוּן *filius Nuni.* (s) Gen. 4, v. 12. תֵּת־כֹּחָהּ *dare robur suum*, i. e. fructuum proferendorum augendorumque facultatem: prius *Infinit.* Kal. rad. נָתַן pro תֶּנֶת coll. §. 44. II. §. 56. I. 2. Quin etiam tono imminente, Exod. 5, 21. לָתֶת־חֶרֶב *dando gla-*

kepb. ablato, Vocalis lo 1ga ubi;

diate eas sequitur tonus [t].

4. In ו (α) Infinitivi Kal, Geminantium Ajin [u], & Quiescentium tertia ה [x].

(β) Pluralis fœminini generis [y].

(γ) Nominum Perfectorum, extra Statum Constructum [z].

(δ) Servilis ןו Imperfectorum [a].

II. *Vo-*

---

dium. (t) Exod. 15, 8. בְּלֶב־־יָם *in corde maris*, i. e. in medio mari. (u) Prov. 21,7. שֹׁד־־רְשָׁעִים *vastitas impiorum.* (x) Zach. 5, 11. לִבְנוֹת־־לָהּ *ædificare ei.* (y) Gen. 19, 36. בְּנוֹת־־לוֹט *filiæ Loti.* (z) Jos. 4, 18. כִּתְמוֹל־ *sicut die hesterno.* Sed Prov. 19, 19. גְּדָל־חֵמָה *magnus excandescentia*, ex גָּדוֹל coll. §. 34. I. ut quidem Masorethæ legendum contendunt. Sed, secundum literas, derivabis ex גּוֹרָל *sorte*, seu *portione* sorte adjudicata גֹּרַל־ חֵמָה נוֹשֵׂא עֹנֶשׁ *sors excandescentiæ fert pœnam*, q. d. nihil certius sibi promittat iracundus, quod sua occupaturus sit excandescentia, quam mulctam. Ps. 74. 5. בִּסְבָךְ־־עֵץ *in perplexitatem arboris.*

(a) Extraordinarie retinetur vocalis longa Gen. 10, v. 9. גִּבֹּר־־צַיִד *fortis Venatione*: Jos. 18, v. 20. יִגְבֹּל־־אֹתוֹ *terminabit illud.* Mich. 6, 15. תִּדְרֹךְ־־זַיִת *calcabis olivam.*

II. *Vocalis brevis* syllabæ compositæ *in simplicem reductæ, elevatur in* oppositam *longam*, vel Dagesch assumit, aut in (:) corripitur.

§. 19. *Defectiva ex Geminantibus Ajin, voce in fine crescente* [b], *ultimæ radicali* [c] *imprimunt Dagesch forte* [d].

2. * *Chal-*

(b) Nam voce nondum in fine crescente, vel *Dagesch* ex ultima vocis litera, utpote schvata, rursus *excideret*, §. 11. II. Obs. 1. *vel* servatum, *vim suam non exsereret.*

(c) Vt prior ejus per Dagesch geminatæ sonus, qui nim. in Dagesch latitans, semper ad præcedentis syllabæ vocalem pertinet, eundem retineat locum, quem litera compensata obtinuerat. Vid. supr. §. 17. Caut. 3. (*a*) coll. §. 43. (d) Ex סֹב *verte te*, 1 Sam. 22, 18. fit v. 17. סֹבּוּ *vertite vos.* Ibi nulla compensatio apparet; sed si Dagesch impressum fuisset, excidisset rursus, ob defectum vocalis, qua cum demum suam exserere potest vim, ut in voce posteriori. Ita ex קֵן *nidus* Ps. 84. 4. fit Gen. 6, 14. קִנִּים *nidi.* Ex עִם *cum*, de quo Vid. *Intr.* §. 173. dicitur Gen. 3, v. 6. עִמָּהּ *cum illa.* * *Chaldaice* Dan. 4, 11. גֹּדּוּ

2. * *Chaldæi* tamen, voce per Præformativum crescente, *dagesch forte imprimunt primæ* radicali [e].

§. 20. *Dagesch forte* ex analogia *in litteris Gutturalibus* & ר *requisitum, extruditur* [f]: & *compensatur*

L

---

exscindite, radicis גדר, Imperat. Peal, ad form. Ebr. Dan. 6, v. 19. נדת *recessit*, 3. fœm. sing. præt. Peal. rad. נדד coll. §. 43. & 45. I.

(e) * Dan. 6, 25. הדקו *comminuerunt*, pro הַדִּקּוּ 3. pl. præt. Aphel. unde & Dan. 7, 19. מַדִּקָה *comminuens*, rad. דקק. Proinde ob indageschabilem primam radicalem, aut præcedens vocalis brevis in longam elevatur, vi §. 20. aut נ substituitur, in locum soni per Dagesch forte causandi, vi §. 11. II. Obs. 2. v. g. Dan. 2, 24. הַעֵלְנִי *fac me introire*, & Dan. 4, 3. לְהַנְעָלָה *introducere*: quorum illud 2. masc. sing. Imperativi, hoc infin. *Aphel*, rad. עלל. Vnde etiam nomen formatum Dan. 6, v. 17. מֶעָלֵי *occasus*, pro Ebræo מָבוֹא, compensato Dagesch literæ ע gutturali imprimendo, per vocalem longam; ad formam מְטַל, unde Lev. 23, 34. חַגָּא דִמְטַלַּיָּא *festum tabernaculorum*, rad. טלל, & ibid. vers. 42. יִתְבוּן בִּמְטַלַּיָּא *habitabunt in tuguriis*, s. umbraculis. (f) E Gutturalibus, quidem,

tur g, *mutando* plerumque *antecedentis literæ vocalem brevem, in analogam longam* h;

1. ( )

ne easdem, si non prorsus ineptas, certe nimis difficiles pronunciatu redderet; difficultate pronunciandi, quæ his literis connata est seu insita, per id geminata. Vid. supr. p. 11. (*t*). Ex ר vero, ad vitandam κακοφωνίαν, quæ ex stridore horrido literæ caninæ geminato, resultaret indubie. (g) Ad moram syllabæ necessariam supplendam, Vid. p. 60. (*a*), quæ excidente dagesch, alioquin deficeret.

(h) Seu brevi cognatam, §. 17 hypoth. III. v. g. ex א Gen. 28, 22. הָאֶבֶן *lapis ille*, coll. §. 38. 1. Gen. 6, vers. 7. מֵאָדָם *ab homine*, coll. §. 50. I. Mal. 1, 7. מְגֹאָל *inquinatus*, Part. Pual. ad formam מְנֻדָּח *depulsus* vel *propulsus*, Jes. 8, v. 22. vel מְאָדָּם *rubricatus*, Nah. 2, 4. Quæ ex Masoretharum mente irregulariter Dagesch afficiuntur. Vid. supr. §. 11. II. Obs. 2. Ex ה Jos. 2, 23. מֵהָהָר *de monte isto*. E ח Ez. 13, 4. בֶּחֳרָבוֹת *in locis desolatis*, coll. §. 38. 1. §. 56. I. Jes. 4, 6. מֵחֹרֶב *contra æstum*, Gen. 3, v. 10. וָאֵחָבֵא *& absconditus sum*, Psal. 36, v. 13. דֹּחוּ *impelluntur*. Ex ע 1. Sam. 17, v. 34. מֵהָעֵדֶר *de grege isto*: Ez. 47, v. 5. יֵעָבֵר *trajicietur*, Job. 19, 7. אֶעֱנֶה *exau-*

1. (ַ) nimirum in (ָ),
2. (ִ) vero & (ֻ) in (ֵ) *i*, ac
3. (ֻ) in ו *k*.

Obſ. 1. *Dageſch forte* nonnunquam *excidit*, potiſſimum ex ה & ח, nude *compenſandum per Metegh l*, adjiciendum vocali præcedenti.

diar: Jeſ. 54, 11. סֹעֲרָה *turbine abrepta eſt*, præt. Pual; quamvis etiam formari poſſit ex Part. Kal. * *Chald.* Dan. 5, 9 מִתְבָּהַל *perturbatus*, ibid. verſ. 19. מַחֵא *in vita conſervans*, pro מְחַיֵּא vel מְחַיֵּא radicis חַיָּא pro חיי: quæ in diverſis linguis Orientalibus, Chald. Syr. Arab. imitatur quandoque naturam Geminatorum. Vid *Gram. Syr.* §. 35. Obſ. 1. *Erp.* Gram. Arab. p. 104 Dan. 4, 33. יְבַעוֹן *quærent*, 3. pl. m. fut. Paël, rad. בְּעָה Ex ר v. g. Gen. 28, v. 3. יְבָרֵךְ *benedicet*, ex Piel, Jeſ. 44. 14. Gen. 16, 10. מֵרֹב *ob multitudinem*, Lev. 16, 1. אֵרָאֶה *videbor*, Gen. 44, 28. טֹרַף *dilaniatus eſt*, formæ עֻבַּד *ſervire factus eſt*. * *Chald.* Dan. 2, 43. מִתְעָרַב *miſcetur*, ibid. מִתְעָרְבִין *commixti* &c. (i) Quatenus (ִ) in ſyllaba compoſita antiquitus inclinabat ad *E* p. 53. (u), agnoſcit oppoſitam longam (ֵ), vi hypoth. III. §. 17. (k) Ratione ſupra tradita ad §. 18. 2. (l) Adſtrictum ſcil. quod

2. Dagesch forte interdum sine necessitate excidit, vocali præcedente brevi (*α*) Communius in longam elevata [1]; (β)

& ipsum vocali brevi additum, complementum temporis syllabæ necessarium continet, supr. §. 6. Obs. 2. p. 61. (c) & §. 13 p. 123. & 125. V. g. Gen. 2, 14. הַהֹלֵךְ *incedens ille*; sed Ex. 3, 12. הָהָר *iste mons*, Gen. 1, 4. הַחֹשֶׁךְ *caligo illa*, sed Gen. 6, 19. הָחַי *ille vivens*, Job. 3, 6. מֵחוֹל *præ arena* &c. in quibus vocalis brevis in longam est producta: forte ne Metegh apponeretur syllabæ immediate tonum præcedenti, sine intercedente schva mobili. Vid. supr. §. 13. I. Obs. 3. * *Chald.* Dan. 4, v. 16. יְבַהֲלָךְ *conturbabit te*, 3. m. s. fut. Paël. Ibid. vers. 2. ויבהלנני *& perterrefaciet me*, itidem ex Paël, cum Suffixo 1. pers. & נ epenth. §. 53. II. Ibid. vers. 24. בְּמִחַן *per miserere*, ubi metegh in penult. omissum. Est enim Inf. Peal, rad. חנן, ad formam לִמְגֹּז *ad tondendum*, Gen. 31, 19. vel לְמָחֹג *ad celebrandum festum*, Ps. 42, 5. in Targum. Dan. 4, 22. יְטַעֲמוּן *gustare facient*. (1) Jer. 9, 4. יְהָתֵלּוּ *illudent*, sic Job. 13, 9. Jes. 44, v. 20. הוּתַל *illusus fuit*; illud ex Piel, hoc ex Püal. & ita in hoc themate semper, excepto 1 Reg. 18, 27. וַיְהַתֵּל *& illusit*: quod solum Dagesch exprimit. Similiter פִּקֵּד in toto Hithpael

(β) Rarissime immutata [m], vel

Dagesch ejicit, v. g. Jud. 20, 15. 17. הִתְפָּקְדוּ *lustrati fuerunt*, &c. Eodem modo Ex. 1, 16. וָחָיָה *tunc vivet*, pro וְחַיָּה rad. חיי. Sic Num. 22, 11. קָבָה *exsecrare*, 2. sing. Imperat. Kal, pro קַבָּה ex קַב pro קוֹב rad. קבב. *In Niphal quoque plerumque dagesch omittit* rad. קלל *levis, vilis fuit* ut Gen. 16, 5. וָאֵקַל & *vilis videor*, vel contemnor. Rarius id contigit in aliis, v. g. Jes. 24, 9 יֵמַר *amarescet*. pro יִמַּר rad. מרר. Ps. 19, 14. אֵיתָם *integer ero, vel fiam*, fut. Niphal. rad. תמם cum י redundante: Prov. 7, 13. הֵעֵזָה *corroboraverit* vultum suum, i. e perfricat frontem), 3. f. s. præt. Hiph. rad. עזז 1 Sam. 14, 36. נָבֹזָה *diripiamus*, rad. בזז 1. pl. fut. Kal, cum ה Parag. Prov. 8, vers. 29. בְּחוּקוֹ *in statuto suo*, pro quo l. c. v. 27. בְּחֻקוֹ ex abs. חוֹק rad. חקק *æquus fuit*, &c. Quo referas, quum litera pro Dagesch character. vi §. 41. III. 5 posita, excidit: cujusmodi Gen. 11, 9. בָּבֶל *confusio*, pro בַּלְבֵּל Inf. Piel, rad. בלל; Ex. 13, 16. טוֹטָפֹת rad. טוּף *spectare*: Cod. Kilaim c. 6. th. 9. מְטוּטֶלֶת *ferrum perpendiculi*, rad. טוּל *moveri*. *Chald*. קִיקַלְתָּא *sterquilinium*, שׁוּשַׁלְתָּא *catena* &c.

(m) Num. 17. ult. תַּמְנוּ pro תַּמּוֹנוּ coll. §. 45. I. (δ) *consumimur*: Jer. 19, 3. תְּצִלֶּנָה pro תְּצַלֶּינָה *tinnient*, 3. pl. fœm. fut. Niphal.

(γ) In (:) correpta [n]. E contra

3. *Haud raro Dagesch forte assumitur,*

(α) *Ob vocalem brevem Syllabæ simplicis* non mutabilem in (:) [o].

(β) Vel nulla [p] urgente causa, vel exi-

(n) Gen. 11, 7. וְנָבְלָה *& cofundemus*, pro וְנִבֹּלָה 1. pl. fut. *Kal*, rad. בלל, Jes. 18, 3. וְנָבְקָה *& exhaurietur, evacuabitur*, 3. f. s. præt. *Niph.* Deut. 1, 44. וַיַּכְּתוּ *et contriverunt, contuderunt* 3. pl. fut. *Hiph.* pro וַיַּכְתּוּ, rad. כתת. Sed de his & similibus commodius Vid. §. 45. I. Obs. 1.

(o) Jes. 22, v. 4. מִנִּי *a me*, ex מִן. * *Chald.* Dan. 2, 33. מִנְּהוֹן *pars ipsorum*, coll. *Interp.* §. 174. II. 1. Ezech. 14, 22. מֻתַּפְּקִין *educuntur*, rad. נְפַק ex Ittaphal; quod nomen אִתַּפְעַל formatum est hac ratione ex אַפְעֵל, pro אִתְאַפְעַל coll. §. 41. III. 2. § 17. caut. 2. Ita in Ithpeel verborum Quiesc. Ain, v. g. Dan. 2, 5. יִתְּשָׂמוּן *disponentur*, rad. שׂוּם.

(p) Ob meram euphoniam, potissimum post præformativum quiescentium & Geminantium Ajin: atque in Nominibus in radicalem terminatis, voce in fine crescente, v. g. Exod. 16, 7. תַּלִּינוּ *murmurabitis*, ex Hiphil, juxta Masorethas. at secundum literas, ex Niphal, sub eadem significatione תִּלּוֹנוּ, ad formam יִכּוֹנוּ *confirmabuntur*, Ps. 119, 5. rad. לון & כון. Mira est circa hanc vocem

exigua secernendæ significationis q.

(γ) In literis initialibus, inprimis post ( ) aut ( ), vocum vel per Makkeph copulatarum r, vel affectum exprimen-

 tium

Masoretharum inconstantia: ad quorum palatum non erat quomodocunque tandem ea uteretur Moses. Cum enim eodem capite vers. 2. literas Conjugationis Hiphil expressisset, puncta adjecerunt Niphal propria וַיִּלֹּינוּ: & nunc literis Niphal denotantibus, puncta adscripta sunt Hiphil propria. Videtur verbum, ut plura alia, in diversis Conjugationibus significationem obtinere eandem. Jud 18, v. 23. וַיַּסֵּבּוּ & *fecerunt ut converterent*, 3. pl.m. fut. Hiph. rad. סבב, Vid. §. 45. I. Jer. 11. vers. 7. הַעִדֹתִי *contestatus sum*, pro הַעִירוֹתִי Deut. 4, 26. 1. sing. præt. Hiph. ex עוּר coll. §. 47. I. (q) Gen. 3, 7. עֵרֻמִּים *nudi*, ex עָרוֹם *nudus*, ac *callidus*. Masora ad l. c. חַכִּימִין ערום רפין ערטלאין דגשין i. e. *quando* ערום *in plurali sapientes denotat, dagesch destituitur; sed si nudos exprimit, dagesschatur*, a. v. *sapientes raphati sunt, nudi dagesschati*. Vid. supr. §. 12. Obs. 1. Exigua hæc videtur causa, quia ambiguitatem, ut in mille aliis, contextus poterat dirimere. (r) Ps. 133, 1. מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים *quam bonum & quam jucundum*: 1 Sam. 2, 34. וְזֶה־לְּךָ *& hoc tibi*:

tium vehementiorem [s].

§. 21. Vocales (ָ) [t] (ֵ) [u] (ֶ) [x] (ַ) [y],

Job. 35, 6. מַה־תַּעֲשֶׂה־לּוֹ *quid facies illi?* Psalm. 120, 6. שָֽׁכְנָה־לָּהּ *habitavit sibi.*

(s) Gen. 14, 10. הֶרָה נָּסוּ *ad montem fugerunt*: Gen. 19, 14. קוּמוּ צְּאוּ *surgite exite*, ob festinationem acceleratam duas effert instar unius, omissa ideo etiam copula. Ita etiam קוּמוּ סְּעוּ Deut. 2, 24. *surgite proficiscimini*: Ps. 4, 2. הִרְחַבְתָּ לִּי *spatium fecisti mihi*: Ps. 3, 3. אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ *non est ulla salus ei*: Exod. 25, 28. וְעָשִׂיתָ קְּעָרֹתָיו *& facies scutulas ejus*: Exod. 27, 3. וְעָשִׂיתָ סִּירֹתָיו *& facies ollas ejus*: Exod. 28, v. 36. וְעָשִׂיתָ צִּיץ *& facies bracteam*: Jes. 27, 4. אֲצִיתֶנָּה יָּחַד *succendam eam una* &c. Vid. *Kimchi* Michlol. f. 27. c. 4. & f. 28. col. 1. *init.* Sed רחיק & אתי מרחיק eidem l. c. l. 43. sqq. species sunt Dagesch lenis, non fortis, de quo hic agitur unice.

(t) Ex דָּבָר *res*, fit Exod. 4, 10, דְּבָרִים *verba*: ex אָבוֹת *patres*, Gen. 48, 21. אֲבוֹתֵיכֶם *patres vestri.* (u) Ex לֵבָב *cor*, Gen. 20, 5. לְבָבִי *cor meum*: ex תּוֹעֵבוֹת *abominationes*, Ps. 88. 9. fit Ez. 6, 9. &c. תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם *abominationes ipsorum.* (x) Ex מֶלֶךְ *Rex*,

(-) [y], *item* ׳ *penacutum* antea [z], ob incrementum finale, *in tertiam vel quartam ante tonum rejecta, in* (:) [a] *corripiuntur.*

Obſ. I. ( ) *quandoque manet*, præsertim.

1. Sub מ Heëmantico nominum ortorum e Verbis geminantibus secundam [b].

---

fit Gen. 14, 9. מְלָכִים *Reges*, coll. §. 22. IV. 2. (y) Ex בַּעַל fit Jud. 2, 11. הַבְּעָלִים *Domini isti, Dii* Vid. §. cit. (z) Ex קֹדֶשׁ fit Ps. 3, 5. קָדְשׁוֹ *sanctitas eius*, coll. §. 22. IV. 1. §. 24. I. 4. Ex פֹּעַל *Opus*, fit Ps. 95. 9. פָּעֳלִי *opus meum*, coll. §. 22. IV. 1. §. 24. I. 4. §. 25. II. 1. Contra ex שֹׁמֵר *custos*, fit Num. 3. 38. שֹׁמְרִים *custodes*: ex כֹּתֶרֶת *corona* vero, fit 1 Reg. 7, 16. כֹּתָרוֹת *coronæ*, coll. §. 22. IV. Cæterum vocales hæ longæ mutantur, ob *hypoth.* II. §. 17. Breves autem, ob *hypoth.* I pariter atque *secundam* §. 17. (a) Ceu unicum vinculum, quo mediante plures literæ ad unam coalescunt syllabam, Vid. §. 17. *hypoth.* II. coll. §. 9. p. 93. (b) Ad differentiam ortorum sub hac forma ex quiescentibus Ajin. V. gr. 1 Reg. 10, 17 מָגִנִּים ex מָגֵן *clypeus*, rad. גָּנַן, coll. §. 19. & 18.

2. In nominibus hominum propriis acutis [c].

3. Immediate ante terminationes וּת & ִית— [d].

4. Sub prima Niphal [e], & plerumque sub

ex מָעוֹז *robur*, Ps. 27, 1. rad. עזז fit Ps. 43, 2. מָעֻזִּי *robur meum*, coll. §. 19. §. 18. Sed ex מָקוֹם *locus*, Gen. 1, 9. rad. קום, fit. Gen. 30, 25. מְקוֹמִי *locus meus* An dixeris, ad imitationem *Chaldæorum* id fieri, quibus vocalis Præformativi in Geminantibus retinetur ob Dagesch subsequens? at Verbi præformativum id non observat, nisi quando formam integram. Vid. §. 45. I. Obs. 2. (c) Jud. 1, v. 32. הָאָשֵׁרִי Num. 26, 12. לְיָמִין הַיָּמִינִי לְיָכִין מִשְׁפַּחַת הַיָּכִינִי *de Jamin*, familia *Jaminitarum*, *de Jachin familia Jachinitarum*. Et ita in seqq. v. 13. שָׁאוּלִי v. 21. הֶחָמוּלִי v. 24. הַיָּשֻׁבִי v. 29. מָכִירִי alibi עֲמָלֵקִי &c. Huc quoque referri potest יָרָבְעָם qs. יָרִיב עָם *litigabit pro populo*. (d) Ps. 22, 20. אֱיָלוּתִי *fortitudo mea*, Jes. 45, 13. וְגָלוּתִי *& exilium meum*, i. e. exules meos, coll. *Interp.* §. 225. Similiter Jer. 11, 16. דָּלִיּוֹתָיו *propagines ejus*, ex inusitato דָּלִית. Hos. 14, v. 1. וְהָרִיּוֹתָיו *prægnantes ejus*: Zach. 9, vers. 15. זָוִיּוֹת *anguli*. (e) Ne, eo in (:) correpto, Dagesch aut excideret §. 11. II. Obs. 1.

ſub ſecunda Nominum dageſchanda f; niſi nomen in ןֹ exeat g, aut Dageſch illud ſit compenſativum h.

5. *Sub prima Kal, accedentibus*

(α) *In Præterito*, nudis tertiæ perſonæ *afformativis* i, &

(β)

---

aut ob ſonum nimis concitatum, auditum falleret. Quo facto, diverſarum Conjugationum oriretur confuſio. v g. Ez. 21, v. 24. (A. 29.) הִזָּכֶרְכֶם *commemorari vos*, i. e. quia in memoria verſamini. Ez. 6, verſ. 8. בְּהִזָּרוֹתֵיכֶם *in diſpergi vos*, cum diſpergemini, coll. *Interp.* §. 201. II 2. (f) Eſr. 7, v. 6. בַּקָּשָׁתוֹ *petitionem ſuam*: Job. 6, 10. נֶחָמָתִי *ſolatium meum*: coll. §. 20. & 26. 12. Jeſ. 61, verſ. 5. אִכָּרֵיכֶם agricolæ veſtri.

(g) Gen. 3, verſ. 16. עִצְּבוֹנֵךְ *dolor tuus* F.

(h) Ez. 20, 40. מַשְׂאוֹתֵיכֶם *munera veſtra*, ex מַשָּׂא, pro מַנְשָׂא formæ מַמְתַּק *dulcedo*, rad. נשא coll. §. 29. Obſ. 1. §. 44. I. 1. (i) Ne in (:) correptum, tertia ſingularis quidem confundatur cum Imperativo, aut Infinitivo Kal, cui (-) ſub media quandoque habenti, acceſſerit ה Paragogicum; pluralis autem cum 2. pl. Imperativi Kal. v. g. Num. 26, 63. פָּקְדוּ *numerarunt luſtrarunt*, ex פְּקֹד Num. 1, v. 44. Sed 2 Sam. 24, 2.

(β) In Infinitivo, *Suffixis* [i].

6. In paucis aliis, v. g. [l] בָּגוֹר [k] אַזְכָּרָה הָרָה

פִּקְדוּ *recensete*. Ruth. 4, 3. מָכְרָה *vendidit*: Sed Gen. 25, 31. מִכְרָה *vende*, ה Parag. Ita Lev. 20, 16 לְרִבְעָה *ad ineundum*, Deut. 4, 10. לְיִרְאָה *ad timendum*, &c. (i) Deut. 20, 2. כְּקָרָבְכֶם *secundum procedere vos*, i.e. coll. *Interp.* §. 197. 3. *quum procedetis*, ex abs. קָרוֹב. Ad hunc modum sine difficultate & cacophonia, expedies citata supr. ad §. 8. II. p. 88. fi. p. 89. Est tamen hæc forma rarior, plerisque ex infinitivo primæ schvatæ inflexis. Quæ (ֳ) servant ad antepenultimam dimissum ob ו conversivum, vel viliorem accentum, cujusmodi Gen. 3, 18. וְאָכַלְתָּ *& comedes*, 2 Sam. 13, v. 5. וְאָכַלְתִּי *& comedam*, it. אָנֹכִי *§.* 16. III. β. huc non spectant: quia non incrementum finale hanc sedem toni efficit, sed initiale, & casu superveniens. Quapropter etiam (..) ex hac causa ad antepenultimam rejectum, manet, v. g. Lev. 15, vers. 29. וְהֵבִיאָה *& afferet*: ad quod Masora annotat מלרע i. e. tonum fore in ultima. Genes. 27, vers. 12. וְהֵבֵאתִי *& venire faciam*, cap. 26, vers. 10. וְהֵבֵאתָ *& adduces* &c. (k) Lev. 2, vers. 16. אַזְכָּרָתָהּ *suffimentum eius*. (l) Jer. 3, vers. 7. בָּגוֹרָה *perfida*.

הָרָה m חֲטָאִים n חָמוֹת o כְּנוּת p
מוֹצָא q מָנָה r מַעְבָּד s עַד t
קָבָל u קֶטֶב x קָטֹן y קְעָרָה z
extra שְׁבוּעַ a & קָרְבָּן b קְשׁוֹרֶת c

Dua-

(m) 2 Reg. 15, v. 16. הֶהָרוֹתֶיהָ *ipsas prægnantes ejus*: c. 8. 12. וְהָרוֹתֵיהֶם *& prægnantes eorum.* (n) Jes. 1, vers. 18. חֲטָאֵיכֶם *peccata vestra.* (o) Ruth. 2, 19. חֲמוֹתָהּ *socrus ejus.* (p) Es. 4, v. 7. כְּנָוֺתוֹ *collegium ejus.* (q) Mich. 5, vers. 2. וּמוֹצָאֹתָיו *& exitus ejus*: Num. 33, 2. מוֹצָאֵיהֶם *exitus ipsorum.* (r) Esth. 2, v. 9. מָנוֹתֶהָ *portiones ejus.* (s) Job. 34. vers. 25. מַעְבָּדֵיהֶם Eccl. 9, 1. וַעֲבָדֵיהֶם *& opera eorum*: ad differentiam עַבְדֵיהֶם *servi eorum* Es. 2, v. 65.

(t) Job. 32, 12. וְעָדֵיכֶם *& usque ad vos,* i. e. intima vestra: coll. §. 39. III. 1. β. §. 22. IV. Obs. I. β. (u) Ezech. 26, vers. 9. קָבָלּוֹ *pars ejus adversa.* (x) Hos, 13, 14. קָטָבְךָ *excisio tua.* (y) 1 Reg. 12, vers. 10. קָטָנִּי *minimus meus*, sc. digitus. (z) Ex. 25, v. 29. קְעָרֹתָיו *scutellæ ejus.* (a) Lev. 7, vers. 38, קָרְבְּנֵיהֶם *oblationes ipsorum.* (b) Exod. 25, v. 29. וּקְשׂוֹתָיו *& scutularum tegmina*: sed plerique Codices hic habent קְשׂוֹתָיו conf. Exod. 37, v. 16. (c) Dan. 9, v. 24. שָׁבֻעִים

Dualem [d], ac שָׁלִישׁ quod non est *tertius* [e], item אָלָה [f], & מוֹרָשׁ [g].

Not. Quoad num. 1. 3. & 4. item duas voces ultimas num. 6. recensitas, id etiam procedit de (ָ) Penultimæ syllabæ in Statu Constructo [h].

Obs. II. Et *sic quoque* (..) *manet*

1. In nominibus propriis acutis antea [i].

2. In

septimanæ: sed. (d) Lev. 12, v. 5. שְׁבֻעַיִם *hebdomades duæ.* (e) Ez. 23, 15. שָׁלִישִׁים *tribuni*, at 1 Sam. 19, v. 21. שְׁלִשִׁים *tertiani.* Prov. 22, v. 20. שָׁלִישִׁים *duces*, i. e. ducalia, principalia, ut cap. 8, 6. insignia & eximia. Sed hæc ex mente Masoretharum: in textu scriptum extat שלשום *nudius tertius*, i. e. jam olim conscripsi tibi. 1 Sam. 18, 6. וּבְשָׁלִשִׁים *& cum panduris*; specie instrumenti musici,

(f) Ez. 17, v. 16. אָלָתוֹ *iuramentum eius.*

(g) Obad. 17. מוֹרָשֵׁיהֶם *hæreditates suas.*

(h) (α) 2 Sam. 1, 21. מָגֵן גִּבּוֹרִים מָגֵן שָׁאוּל *clypeus heroum, clypeus Saulis.* (β) Jer. 24, 5. גָּלוּת יְהוּדָה *exilium Judæorum.* (γ) Esth. 4, 7. פָּרָשַׁת הַכֶּסֶף *expressio argenti*, i. e. expressa & clare definita argenti summa. (δ) Deut. 29, 21. אָלוֹת הַבְּרִית *juramenta fœderis.* Job. 17, v. 12. מוֹרָשֵׁי *possessiones hæreditariæ* cordis mei. (i) Num.

2. In sequentibus: [l] אֲשֵׁרָה [k] אֲפֵלָה
[p] יָתֵד [o] חָצֵרָה [n] גְּנֵבָה [m] גְּדֵרָה
[s] מַסֵּכָה [r] מְלֵאָה [q] מַגֵּפָה
[x] מַצֵּבָה [u] מְרֵרָה [t] מֵעִים
פְּאֵר

26, v. 26. לְאֵלוֹן מִשְׁפַּחַת הָאֵלֹנִי *de Elon familia Elonitarum*: ibid. vers. 36 הָעֵרָנִי &c. Sed *in voce penacuta* corripitur, v. g. ibid. v. 32. וְחֵפֶר מִשְׁפַּחַת הַחֶפְרִי *item Chepher*, unde *familia ista Chephritarum*. Ita vers. 45. חֶבֶר הַחֶבְרִי ex חֶבֶר coll. §. 22. IV. §. 24. l. 3. Gen. 14, v. 13. הָעִבְרִי *Ebræus ille*, ex עֵבֶר Gen. 10, 21. 24. 25. (k) Jes. 58, vers. 10. וַאֲפֵלָתְךָ *& caligo tua*. (l) 1 Reg. 14, 15. אֲשֵׁרֵיהֶם *lucos ipsorum*. (m) Ps. 89, 41. גְּדֵרֹתָיו *macerias ejus*. (n) Exod. 22, 2. בִּגְנֵבָתוֹ *pro furto suo*. (o) Ps. 100, 4. חֲצֵרֹתָיו *atria ejus*: sed Ps. 96, 8. לְחַצְרוֹתָיו *ad atria ejus*: Neh. 8, vers. 17. וּבְחַצְרֹתֵיהֶם *& in atriis ipsorum*. (p) Exod. 27, 19. יְתֵדֹתָיו *paxilli ejus*. (q) Exod. 9, 14. מַגֵּפֹתַי *plagæ meæ*. (r) Exod. 22, 28. מְלֵאָתְךָ *plenitudo tua*, fruges *plene* maturatæ, primitiæ areæ tuæ. (s) Num. 33, 52. מַסֵּכֹתָם *sculptilia ipsorum*. (t) Ex. 7, 19. וּמֵעֵיהֶם *& intestina ipsorum*. (u) Job. 16, 13. מְרֵרָתִי *bilem meam*. (x) Exod. 23, 24.

פְּאֵר [y] שְׁאֵרִית [z] תְּאֵנָה [a] item רֵעַ [b] & מֵרֵעַ *amicus* [c], ac שְׁאֵלָה [d]; quod tamen bis [e] mutat: נְבֵלָה [f] vero, excepto Jes. 26, 29. alias semper ( ) corripit.

III. 1. וֹ pro Dagesch Characteristico adhibitum, in paucissimis irregulariter [g] in (:), & ob aliud (:) sequens in ( ) hhatuph mutatur [h].

בתן 2.

מַצֵּבוֹתֵיהֶם *statuas ipsorum* ubi *Masora* annotat: כל אורייתא כתוב כן i. e. *ubicunque in lege occurrit, ita scriptum est*, Mich. 5, v. 13. וּמַצֵּבוֹתֶיךָ & *statuas tuas*.

(y) Exod. 24, 23, וּפְאֵרֵכֶם & *tiaræ vestræ*.

(z) Ex. 5, 10. שְׁאֵרִיתֶךָ *residuum tuum*.

(a) 1. Reg. 4, vers. 25 תְּאֵנָתוֹ *ficus ejus*

(b) Ps. 28, vers. 3. רֵעֵיהֶם *amici ipsorum*

(c) Jud. 14, v. 11. מֵרֵעִים *amici*: Sed Job. 8, 20. מְרֵעִים *maligni*. Participium Hiphil pl. rad. רוע coll. §. 47. I. Obs. 1. (d) 1. Sam. 1, 27. שְׁאֵלָתִי *petitio mea*. (e) scil. Job. 6, 8. שֶׁאֱלָתִי *postulatum meum*: & Ps. 106, v. 15. שֶׁאֱלָתָם *petitionem suam*. (f) Jes. 26, 19. נְבֵלָתִי *cadaver meum*. Alias vero v. g. Deut. 21, vers. 22. נִבְלָתוֹ *cadaver ejus*, &c.

(g) Debebat enim manere tanquam impurum §. 17. Caut. 6. & quo cum tonus non fuerat, Vid. supr. p. 169. ad lit. (z). (h) Jer. 5, 6.

יְשֻׁדֵּם *vastabit eos*: Pſ. 94, v. 20. יְחָבְרְךָ *ſociabitur tibi*: Pſ. 101, 5. מְלוֹשְׁנִי ex ſententia ſcil. Maſorethatum ו abundat. Criſi profecto inani. Quaſi vero analogia, quam literæ ſervant, fruſtra deſerta, tutius ſit eligere extraordinaria! Literæ formam indicant §. 41. III. 5. declaratam מְלֹשְׁנִי part. Piel, rad. לשן *deferens*, ut Job. 9, 15. לִמְשֹׁפְטִי *judicanti me*. Niſi quod ibi ו, juxta pleroſque, ſit Paragogicum: quod tamen coll. *Interp.* §. 66. non incommode reddas *deferens apud me* &c. Job. 20, 26. תְּאָכְלֵהוּ *conſumet eum*. Et, juxta quosdam, Jeſ 44, 13. יְתָאֲרֵהוּ *delineabit illud*, format illud. Sed nil obſtat, quo minus (ָ) longum ſit, ob extruſum Dageſch, eodem modo, ut יְתָאֲרֵהוּ ibidem. Vid. ſupr. §, 8. II. p. 89. It. 1 Chr. 23, 6. c. 24, 3. וַיֶּחָלְקֵם ita utrinque legunt Plantiniana, ſine metegh: quo caſu (..) præformativi, ob euphoniam, alternaret pro (:), §. 26. 16 Sed Codices alii apponunt vocali primæ radicalis metegh, ac præformativo (∴), וַיֶּחָלְקֵם. *Kimchi* ad 1. Chr. 24, 3. היוד בסגול והחית בקמץ והוא כמו ויחלקם האמור למעלה כי שוים הם בניקוד *jod inquit, effertur cum* (∴) & ח *cum* (ָ), & *eodem modo ſeſe habet, quo* ויחלקם *obvium ſuperius: utraque enim in punctatione*

2. בֹּהֶן [i] vero; & נֹגַהּ [k] *puncta*, antequam horum *in plurali* fiat mutatio, *transponunt.*

IV. * *Chaldæi* ob incrementum finale, eam modo vocalem regulariter mutant, quæ antea fuerat ultima. Itaque rarissime hic §. obtinet 1, ad solam imitationem Ebraismi.

§. 22. *Vocales* ob accedens incrementum *rejectæ ad syllabam, quæ tonum immediate præcedit,*

I. (ָ) & (ֵ) alioquin manent [m]. At

Obs.

ne conveniunt. Id quod etiam *Masora* comprobat, utrique adjiciens ב, i. e. *bis occurrit.* Quo recepto, וַיְחַלְּקוּם (& *distribuerunt eos*) v. 4. & 5. faceret, ut ibi v. 2. וַיְחַלְּקֵם dictum putes pro וַיְחַלְּקֵם & *distribuit eos*, alternante primum (ָ) pro (ַ) sub prima radicali, quemadmodum §. 26. 2. & tunc (ְ) pro (ַ) ibid. num. 12. (i) Jud. 1, v. 6. 7. בְּהֹנוֹת *pollices*: (k) Jes. 59, 9. לִנְגֹהוֹת *splendores*: alias Joel. 2, v. 10. נָגְהָם *splendor ipsorum.* * (l) Dan. 2, vers. 4. חֶלְמָא *somnium illud*, ex חֵלֶם, quod occurrit Dan. 4, vers. 2. Sic Ebraismum redolet נָגְהָא *splendor*, Dan. 6. 20. formatum ex Ebr. נֹגַהּ Prov. 4, 18. &c. (m) Quia hypoth. I. §. 17.

Obſ. Vtrumque nonnunquam in (:) corripitur;

1. (ָ) quidem in נֶחְבָּא n, נִטְמָא o, נִמְצָא p, atque נִבָּא q accedente terminatione Participii plurali maſculina, & ſemel in יִקְרָא cum Suffixo וֹ r.

2. (ֵי) autem in Hiphil Verborum ל״ה s, (ſalvo tamen §. 48.) or-

prorſus non contrariatur; neque etiam directe hypotheſi II. quod parum damni ſentiat ex tono ablato ſyllaba tonum proxime præcedens. V. gr. ex שַׁבָּת *Sabbathum*, *quies*, eſt Lev. 23, verſ. 15. שַׁבָּתוֹת *Sabbatha*: ex צַדִּיק *juſtus*, fit Exod. 23, 8. צַדִּיקִים *juſti*. * *Chald.* Dan. 7, 4. נְטִילַת *ſublata eſt*, verſ. 12. יְהִיבַת *data fuit*, v. 11. קְטִילַת *occiſa eſt*.

(n) Joſ. 10, v. 17. נֶחְבְּאִים *abſconditi*.

(o) Ez. 20, 30. 31. נִטְמְאִים *polluti*.

(p) Eſth. 1, 5. c. 4. 15. הַנִּמְצְאִים *inventi* ſed Joſ. 22, 3. נִמְצָאֶיךָ *inventi tui*: Eſr. 8, 25. הַנִּמְצָאִים *inventi illi*, vel præſentes.

(q) Jer. 14, 15. הַנִּבְּאִים *vaticinantes*: ſed Ez. 13, 21. הַנִּבָּאִים (r) Jer. 23, 6. יִקְרְאוֹ *vocabit eum*. (s) Jer. 49, v. 24.

dinarie corripitur; & in paucis aliis extraordinarie t, ad formam Chaldai-

---

הִפְנָתָה *vertit ſe, obvertit vultum*, 3. fœm. ſing. præt., rad. פנה coll. §. 48. II. 1. hinc eſt, ob accentum dominum, Gen. 24, verſ. 46. הִשְׁקָתָה *potum dedit, bibere fecit*, coll. §. 27. 4. 1 Sam. 2, 19. וְהַעֲלָתָה *& aſcendere fecit*, rad. עלה. Et cum ה inſuper Paragogico, Joſ. 6, 17. הֶחְבְּאַתָה *abſcondidit*, coll. §. 54. I. 1. (γ) Job. 19, 2. תּוֹגְיוּן *mœrore afficietis*, rad. יגה coll. §. 48. II. 1. Obſ. §. 46. I. β.

(t) 2 Chr. 28, v. 23. מְעַזְרִים *juvantes*: Jer. 29, verſ. 8. מַחְלְמִים *ſomniari curantes*: Zach. 3, v. 7. מַהְלְכִים *diducentes*, euntes, 2 Chr. 7, v. 6. cap. 29, v. 28. מַחְצְרִים *tubis clangentes*: litera צ, ſecundum Maſorethas, abundante. Sed enim commode ſervaveris כתיב, forma ex Piel aſſumta, qua litera, quam Dageſch exprimere ſolet, ſeipſam præbet conſpiciendam. §. 11. II. Obſ. 3. מְחַצְצְרִים Plantiniana, & ad ipſorum regulam directa, non placent, cum legunt מַחְצְּרִים, ad nullius formam. Rectius ad formam nominis legeres מַחְצֹצְרִים; ſi quidem Participia nominum æmularentur formam, & non potius verborum. Quod ſi nomen dixeris,

daicam [u].

II. (..) *penultimum*

1. *In* (:) *corripitur* [x]. Sed

2. *Si* Ebraice (:) *mobile* id *præcesserit* [y]. aut *in Nomine* (extra incrementum finale) *monosyllabico* fuerit [z], *manet.*

---

formæ מַשְׁקוֹף *superliminare*, litera ר per epenthesin inserta, Vid. §. 5. Obs. 1. p. 33. ejus significationem vix admittit contextus. 1 Sam. 31, 2. וַיַּדְבְּקוּ & *hærere fecerunt*. Vid. *Interpr.* §. 164. 3. p. 230. Jer. 9, v. 2. וַיַּדְרְכוּ & *intendunt*. De Num. 24, 45. וַיַּכְּתוּם & *contuderunt eos*, rad. כתת, Vid §. 45. I. Obs. 2. & Lev. 26, 15. Jes. 35, 4. (u) Quæ scil. recepta est in hac Conjugatione, non qua (יְ) in (:) corripitur: quod nunquam contingit. (x) Ob. §. 17. hypoth. II. v. g. Ex Jer. 26, v. 3. חֹשֵׁב *cogitans*, fit Neh. 6, vers. 2. חֹשְׁבִים *cogitantes*: ex Prov. 16, 9. יְחַשֵּׁב *reputat, computat*, fit 2 Reg. 12, 16. יְחַשְּׁבוּ *computare facient, rationes exigent.* * *Chald.* ex Dan. 2, 31. צְלֵם *imago*, fit ibid. צַלְמָא *imago ista*? ex Dan. 6, vers. 21. עֲבֵד *servus*, fit. Dan. 3, 26. עַבְדוֹהִי *servi eius.* (y) Gen. 8, vers. 11. זְקֵנִים *senes*, ex זָקֵן (z) Ex עֵץ *lignum*, fit Lev. 1, v. 7. עֵצִים *ligna.*

3. * *Chaldaice* vero, verbo per Afformativa ־ִי [a], ־ו [b] ac præteritorum ־ָא [c] crescente, (..) *mutatur in* (.).

Obſ. 1. (..) *Penultimum retinet*

(a) אַבְנֵט [d] עֲטַלֵּף [e] & שׁוֹמֵם [f] itemque pluralia מַקְהֵלִים [g] aut מַקְהֵלוֹת [h], סנורים

(a) Per alternationem Euphonicam, qua conformetur variationi Ebræorum, in Hiphil receptæ, §. 26. 3. Joſ. 2, 3. אַפִּיקִי *egredi fac*, 2. f. ſing. imp. Aphel, rad. נְפַק egreſſus fuit, coll. § 44. (b) Ex Dan. 3, 26. קְרֵב *appropinquavit*, fit ibid. v. 8. קְרִבוּ *acceſſerunt*: ex הַנְפֵּק Dan. 5, v. 2. *proauxit*, fit verſ. 3. הַנְפִּקוּ *produxerunt*. Ita Dan. 3, 22. הַסִּקוּ *aſcendere fecerunt*, ex הַסֵּק rad. נְסַק. (c) Mich. 6. verſ. 5. אִתְעֲבִידָא *factæ ſunt*, ex אִתְעֲבֵד rad. עֲבַד. Participia vero ſequuntur naturam Nominum, (..) in (:) correpto. (d) Exod. 28, 40. אַבְנֵטִים *balteos*: Jeſ. 22, v. 21. וְאַבְנֵטְךָ *& baltheo tuo*. (e) Jeſ. 2, verſ. 20. וְלָעֲטַלֵּפִים *& ad veſpertiliones*; quaſi, transpoſitis literis §. 58. עַף מֵלֵל dixeris, *avem tenebroſam*, aut *tenebrarum*. (f) Thren. 1, 16. שׁוֹמֵמִים *deſolati*: Jeſ. 54, verſ. 1. שׁוֹמֵמָה *deſolata*. (g) *Cœtus*, Pſ. 26, verſ. 12. (h) Pſ. 68, verſ. 27. בְּמַקְהֵלוֹת *in cœtibus*.

סַנְוֵרִים [i], פַּרְדֵּסִים [k], רִבֵּעִים [l], שִׁלֵּשִׁים [m], & תֹּפְפוֹת [n].

(6) בּוֹגֵד [o], זוֹלֵל [p], יוֹלֵד [q], מְשַׁכֵּל [r], נוֹטֵר [s], סוֹרֵר [t], רוֹמֵם [u], & semel quoque אוֹכֵל [x], ac בּוֹעֵר

(i) Gen. 19, v. 11. בַּסַּנְוֵרִים *cæcitatibus, scotomate.* Ex mente *Ab. Esræ,* non oculorum tantum, sed & mentis notat tenebras cæcitatemque. Videtur vox conflata ex סנה *rubus,* & עור *excæcavit,* q. d. excæcatio per spinas oculis infixas producta. (k) Eccl. 2, 5. וּפַרְדֵּסִים *& pomaria.* (l) Ex. 20, 5. עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים super *nepotes* & super *abnepotes,* posteros tertiæ & quartæ generationis. (m) Gen. 50, 23. בְּנֵי שִׁלֵּשִׁים *filii posterorum tertiæ generationis,* filii neporum, seu abnepotes. (n) Psalm. 68, 26. *tympanizantes, tympanistriæ.* (o) Jer. 3, 8. בּוֹגֵדָה *perfida.* (p) Thr. 1, 11. זוֹלֵלָה *vilis, vilescens,* at Prov. 28, 7. זוֹלְלִים *comedones, lurcones.* (q) Jes. 21, v. 3. יוֹלֵדָה *parturiens.* (r) Exod. 23, 26. מְשַׁכֵּלָה *abortum faciens.* (s) Cant. 1, 6. נֹטֵרָה *observans, custodiens.* (t) Hos. 4, v 16. סוֹרֵרָה *immorigera, refractaria.* (n) Psal. 118, 16. רוֹמֵמָה *exaltata.* (x) Jes. 30, 30.

בּוֹעֵר [y] &c. *in fœminino singulari.*

(γ) Sub ל verbi שלח toties, quoties cum Suffixo ךָ_ [(ָ) aliunde non producto [z],] conjungitur [a].

(δ) Id quod imitatur תְּכַבֵּדְךָ [b].

2. Etiam monosyllabica בֵּן, יֵשׁ [c] atque שֵׁם [d] (‥) *corripiunt in* (:) [e], extra plu-

---

אֵשׁ אֹכְלָה *ignis consumens.* (y) scil. Jes. 34, v. 9. בֹּעֵרָה *ardens.* (z) 1 Sam. 21, v. 3. שֹׁלֵחֲךָ *mittens te*: Deut. 15, vers. 18. בְּשַׁלֵּחֲךָ *in dimittere te*, i. e. coll. *interp.* §. 128. 127. 201. *quum dimiseris tu.* Gen. 32, v. 27. אֲשַׁלֵּחֲךָ *dimittam te.* Jer. 28, 16. מְשַׁלֵּחֲךָ *dimissurus te.* (a) Quo casu corripitur ut Prov. 22. v. 21. שֹׁלְחֶךָ *mittens te.* At quia י insertum est, לְשֹׁלְחֶיךָ, pluralem indicat, *mittentibus te*, & huc non spectat. Bene vero 2 Sam. 11, 12. אֲשַׁלְּחֶךָּ *dimittam te.* Conf. 1 Sam. 9, 26. 1 Reg. 20, 34. in quibus omnibus, ob נ Epentheticum per Dagesch literæ ך expressum, habetur (‥). Vid. §. 54. II. Obs. 1. (b) *honorabit te*, Pro. 4. 8. (c) Gen. 4, 17. בְּנוֹ *filius ejus.* (d) Deut. 13, 4. הֲיִשְׁכֶם *an sitis*, (ad formam שִׁמְכֶם *nomen vestrum*, Jes. 65, 15): Gen. 24, 42. יֶשְׁךָ *es tu* &c. Vid. *Kimchi* Michlol. f. 68 c. 2. l. 22. seqq. (e) Gen. 48, 16. שְׁמִי *nomen meum.*

pluralem abſolutum: in quo שֵׁם (..) retinet[f], בֵּן autem mutat illud in (ָ)[g]. Ita 3. (..) *in* (ַ) *mutant* in plurali abſoluto מַזְלֵג[h], מַשְׁבֵּר[i], atque שֵׁת[k].

(f) Gen. 2, 20. שֵׁמוֹת *nomina* ſed Gen. 25, 13. שְׁמוֹת בְּנֵי *nomina filiorum*, coll. §. 34. I. (g) Gen. 5, 4. בָּנִים *filii* &c.

(h) Exod. 38, 3. הַמִּזְלָגוֹת *fuſcinulæ illæ*.

(i) Pſ. 42, 8. מִשְׁבָּרֶיךָ *illiſiones tuæ, fluctus repercuſſi*, modo hoc non habeat forte formam propriam מַשְׁבֵּר, illa *matrici*, aut *ſellæ parturientium*, ſignificandæ ſervata.

(k) Pſ. 11, 3. הַשָּׁתוֹת *fundamenta illa*, Jeſ. 19, 10. שָׁתֹתֶיהָ *aggeres ejus*: cum (ָ) impuro, Vid. §. 17. Caut. 6. eſt enim ex שׁוּת, unde Jeſ. 22, 7. שֹׁת שָׁתוּ הַשָּׁעְרָה *aggerando aggerabunt* ad portam, ut *Curt.* l. 4. c. 2. loquitur, i. e. omnino ponent aggerem ad ipſam portam. Sed neque hic opus eſt, ex שֵׁת derives, quod occurrit Jeſ. 20, 4. & *nates* denotat. Diverſæ potius formæ ſunt, ex eadem derivatæ radice: protuberantia illa in natibus conſpicua, valli gerit ſimilitudinem, ad propugnaculum congeſti. Quod ſi שְׁתוֹתֵיהֶם 2 Sam. 10, 4. *nates eorum*, inde diduxeris, propius ad analogiam בֵּן accederet, quo de Obſ. 2. lit. (g).

III. ׳ 1. *In Nominibus manet* [l],

2. *In Verbis corripitur in* (:) [m]. Obs. 1. * *Chaldaice* etiam (ֶ) *futuri*, *in* (:) *corripitur* [n]. Quin &

2. Ebraice cum Verbis mutant ׳ in (:) Nomina sequentia: אַרְמוֹן [o], אֶשְׁכּוֹל [p], גֻּלְגֹּלֶת [q], כְּתֹנֶת [r], מַחֲלֹקֶת [s], סְבוֹךְ [t], קטוב

(l) Ex גָּדוֹל *magnus*, est Jer. 6, 13. גְּדוֹלָם *magnus ipsorum*. (m) Ex יִפְקֹד Gen. 50. 24. *visitabit*, fit Jer. 3, 6. יִפְקְדוּ *visitabunt*. * (n) Ex יִסְגֻּד Dan. 3, 6. *adorabit*, fit v. 28. יִסְגְּדוּן *adorabunt*: ita v. 15. תִּסְגְּדוּן *adorabitis*. *Sed* (ֻ) *Imperativi manet*, v. gr. Dan. 4, 7. שְׁבֻקוּ *relinquite*, caq. 7, 5. אֲכֻלִי *comede*. (o) Jer. 17, v. 27. אַרְמְנוֹת *Palatia*: singularis אַרְמוֹן *extat*, 1 Reg. 16, v. 18. &c. (p) Num. 13, 23. 24. &c. unde est Cant. 7, 9. כְּאֶשְׁכְּלוֹת *sicut botri*.

(q) *cranium*, 2 Reg. 9, 35. Exod. 16, 16. &c. unde est. Num. 1, 2. לְגֻלְגְּלֹתָם *in crania*, i. e. *singula capita*. (r) *Tunica*, Gen. 37, v. 3. 23. 31. sqq. unde fit Gen. 3, 21. כָּתְנוֹת *tunicæ*. (s) *distributio*, 1 Chr. 27, 1. 2. 4. unde est 1 Sam. 23, 28. הַמַּחְלְקוֹת *distributiones*. (t) Hinc enim est Psal. 74, 5.

קָטוֹב [u], item, כְּתֹּנֶרת [x], סִבְּלּ [y], צִפֹּר [z], קָדְקֹד [a], & שִׁבֹּלֶת [b]; in quibus tamen posterioribus pro (:) simplici, adhibetur. (ֲ).

(β) *Ita etiam* שׁוֹר [c], מָדוֹן [d], & semel quoque חוֹחַ [e] *in plurali*, litera ו per

---

בְּסֻבְךְ *in perplexitate*; & inde Jer. 4, 7. מִסֻּבְּכוֹ *de perplexitate sua.* (u) Hos. 13, vers. 4. קָטָבְךָ *exitium tuum*, seu *excidium.*

(x) *Tunica* הַכְּתֹנֶת Gen. 37, 31. Ex. 29, v. 5. Lev. 8, 7. Unde est Exod. 28, 40. כֻּתֳּנֹת *tunicæ.* (y) Inde enim est v. g. Jes. 9, v. 3. סֻבֳּלוֹ *onus ejus.* (z) *Avis* v. g. Lev. 14. v. 5. 6. 7. 50. sqq. הַצִּפּוֹר *avis ista*, unde est Lev. 14, v. 5. 4. צִפֳּרִים *aves.* (a) Deut. 33, v. 20. Jes. 3, v. 17. *vertex*, rad. קדד; inde enim est 2 Sam. 14, vers. 25. קָדְקֳדוֹ *verticem eius.*

(b) *Spica*, *fluxus*, v. g. Jud. 12, 6. Ps. 69, 16. unde est Gen. 41, 5. שִׁבֳּלִים *spicæ*: coll. §. 26. n. 15. (c) *Bos* Gen. 32. v. 8. &c. unde est Hos. 12, v. 12. שְׁוָרִים *boves*, sed Ex. 23, 12. שׁוֹרְךָ *bos tuus*, Deut. 5, v. 21. שׁוֹרוֹ *bos eius.*

(d) *Lis, contentio*, ex דּוּן v. g. Prov. 29, 22. unde est Prov. 21, 9. מִדְוָנִים *contentiones.*

(e) *Spina*, Job. 31, v. 40. 2 Reg. 14. vers. 9. הַחוֹחַ *spina illa*: unde est 1 Sam. 13, 6. וּבַחֲוָחִים

per (ֻ) mota, *hholem in* (:) *corripiunt.*
3. רֹאשׁ [f] (extra Jeſ. 15, verſ. 2. [g], *item* יוֹם [h], אֱנוֹשׁ [i], *atque* אשפות

& in ſpinetis. Alias Cant, 2. הַחוֹחִים *Spinas quascunque.* (f) Gen. 2, v. 10. רָאשִׁים *capita.* (g) Vbi eſt רָאשָׁיו *capita eius.* (h) Gen. 4, 3. יָמִים *dies* * *Chaldæi* raro hoc imitantur, v. g. Eſr. 4. verſ 7. וּבִימֵי *& in diebus*, quod eſt ex יָמִין coll. §. 34. I. & II. 4. frequentius autem dicunt יוֹמִין *dies*, Dan. 6. 8, 13. &c. יוֹמַיָּא *dies illi*, Dan. 7, v. 13, 23. וּבְיוֹמֵי & *in diebus*, Dan. 5, v. 11. וּבְיוֹמֵיהוֹן *& in diebus illorum* &c. (i) Gen. 12, v. 20. אֲנָשִׁים *viri.* Nec eſt, ut ideo de veritate hujus derivationis dubites, quod, ea admiſſa, ceſſet frequens illa in Sacris oppoſitio inter בְּנֵי אָדָם ac אֲנָשִׁים; quorum illud *plebejos* denotat, hoc *magnates*, ſeu *ſtrenuos*: quoniam אֱנוֹשׁ *hominem* inferat *fragilem*, *calamitoſum*, *variisque expoſitum ærumnis*, ob אָנַשׁ *calamitoſus fuit.* Nam hæc accidentalia ſunt homini, primario a Conditore ejus non intenta, nec apta ipſi in ſtatu primævo, quo tamen nominatus fuit dubio procul. Convenientius derivares ab אָנַשׁ, quatenus idem ac Arabum أنس *ſocietatem iniit*, vel *coluit.* Id omni homini, etiam in ſtatu primævo conſtituto, commune. *Socialis* eſt

אשפות [k], ו *mutant in plurali in* (ָ).

IV. (-)[l] & (∴)[m], *nec non* (.) sub-

quam maxime perpetuo. Proinde etiam idem nominis impositum Sethi primogenito, Gen. 4, 26. Qui ideo אנוש vocatus dicitur, quod eodem natus fuerit tempore, quo *Societates publicæ* seu Ecclesiæ primum cœperint institui. Perinde ut a notabili illa actione, qua *dividebatur* mundus inter Noachi posteros, *Phaleg* dicebatur Eberi filius Gen. 10, 5. Kaini *Enoch*, ab *initiatione* civitatis nuper a patre conditæ, Gen. 4, 17. a *risu* matris *Isaac*, Gen. 18, 12. sqq. coll. cap. 21, 3. 6. Vid. Gen. 29. v. 35. cap. 28. 29. 1 Sam. 1, 20. &c.

(k) Thr. 4. 5. אשפתות coll. §. 20. Obs. 3. β. *fimeta*, *stercora*. (l) Peccaretur enim alioquin contra §. 17. hypoth. I. conf. §. 18. II. Proinde dicitur Prov. 17, 19. פתחו *ostium suum*, ex פתח coll. §. 21. §. 24. I. 1. * *Chald.* Dan. 2, 25. פשרא *interpretatio*, ex פשר Dan. 4, 3. in Nom. Dan. 2, 29. הודעך *notum fecit tibi*, ex הודע l. c. vers. 15. Aphel, rad. ידע coll. §. 46. I. 2. in Verbo Dan. 2. v. 39. בתרך *post te*, ex בתר in Partic. Quin & ad terminationem pluralem nominum v. g. Dan. 2, 21. מלכין *Reges*, vers. 27. מלכיא *reges isti*, ex מלך (m) 2 Sam.

substantivorum formæ פְּרִי n, & בַּיִת o,

1. *Corripiuntur in* (:).

2. *Ebraice terminatione* Nominum *plurali accedente*, quælibet istarum *producitur, in* (ָ) p. Sed

3. * (-)

19, vers. 14. מַלְכִּי *rex meus*, ex מֶלֶךְ coll. §. 21. §. 24. I. 2. * *Chald.* Dan. 4, 3. חֶלְמָא ex חֵלֶם v. 2. *somnium*: ex לְחֶם Dan. 5, 1. *convivium* (facta denominatione a parte altera, quemadmodum alias ab ejus opposita). fit Jos. 9, v. 12. לַחְמֵנוּ *panis noster.*

(n) Lev. 19, 23. פִּרְיוֹ *fructus ejus*: 1 Reg. 17, 17. חָלְיוֹ *morbus ejus.* ex חֳלִי. * *Chald.* Jes. 3, 38. בִּכְיָא, ex בְּכִי *fletus.* (o) Ex חַיִל *robur*, *exercitus*, fit coll. §. 21. §. 24. I. Obs. 1. Exod. 14, 4. חֵילוֹ *exercitus sui*: & ita Exod. 15, 27. עֵינֹת מַיִם *fontes aquarum*, ex עַיִן *oculus*, it. *fons.* Gen. 49, v. 11. עִירֹה *asinus ejus*, ex עַיִר *pullus asinorum*, coll. insuper §. 26. 3. * *Chald.* prior vocalis retinetur, vi §. 21. Obs. IV. ut Esr. 5, v. 3. בַּיְתָא *domus hæc*, Dan. 3, 20. בְּחַיְלֵהּ *in exercitu suo* &c. (p) Ex מֶלֶךְ *Rex*, est Jos. 12, 24. מְלָכִים *Reges*, ex פֶּתַח *ostium*, Prov. 8, v. 3. פְּתָחִים *ostia*: ex שְׁפִי *eminentia*, fit Jes. 41, 18.

3. * (·) *Chaldaice* (α) *Desinentium in* ִי ־ terminatione generis q, numeri r, ac status s superveniente, *producitur in* (ָ). Et

(β) Verbo per afformativum ִי וּ ־ ־ u & א ָ ־ x crescente, *manet.*

Obs. I.

שֵׁפִּים *divi* ex: אֲרִי *leo*, Nah. 2, vers. 12. אַרְיָוָתָא *leones*. Sic. 2. Chr. 21, 15. בְּחֳלָיִים *in morbis*. Ita 1 Chr. 7, 5. חֲיָלִים *exercitus, robora*, ex חַיִל *robur*: Jud. 10, 4. עֲיָרִים *aselli*, vel *civitates*, ex עַיִר *asinus* &c. Sic Gen. 30, 35. הַתְּיָשִׁים *hirci*: Deut. 8, 7. עֲיָנֹת *fontes*.

* (q) Ex תְּלִיתַי *tertius*, fit Dan. 2, v. 39. תְּלִיתָאָה *tertia*: ex רְבִיעַי *quartus*, Dan. 2, 40. רְבִיעָאָה *quarta* (r) Dan. 3, 8. כַּשְׂדָּאִין *Chaldæi* ex כַּשְׂדַּי; & ita vers. 12. יְהוּדָאִין *Judæi*. (s) Ex כַּשְׂדַּי illo Dan. 2, 10. fit Dan. 5, 30. כַּשְׂדָּאָה *Chaldæus ille*. (t) Quia tonus manet in sede pristina. Conf. §. 16. I. Obs. 2. & II. 2. tit. cap. II. p. 143. (a) §. 17. Caut. 7. v. g. 2 Reg. 17, 10. סְבִי *accipe*, ex סַב imper. Peal, rad. נְסַב (u) Esr. 5, 7. שְׁלַחוּ *miserunt*: Dan. 3, 23. נְפַלוּ *ceciderunt*: cap. 2. 9. אֱמַרוּ *dicite*: Dan. 6, 12. וְהַשְׁכַּחוּ *& invenerunt*. (x) Dan. 7, 20. נְפַלָה

Obs. 1. Ebraice *cum plurali Nominum*, (ֵ) (ַ) *vel* (ִ) *in* (ָ) *producunt* (α) שַׁד y, דֶּלֶת z, (quasi ex דַּלָּה) לְחִי a, & plerumque קֶרֶן b, *in Duali*. Item

(β) Particulæ עַל c, &

עַד

& exciderunt; secundum Masorethas quidem, existimantes subiectum verbi (קַרְנַיָּא *cornua*) fœmininum perpetuo: sed autor literarum construxit in masculino נְפַלוּ, perinde ut Dan. 8, v. 9. & alibi. Ita Dan. 5, v. 5. נְפַקָה *egressæ sunt*. Dan. 7, v. 8. אֶתְעֲקַרָה *evulsæ, eradicatæ fuere*. In quibusdam Codicibus (ָ) est sub secunda radicali, alternans pro (ַ) coll. §. 26. 2. Si tonus in ultima foret, brevem productam diceres, ob §. 18. II. Sed situs accentuum appositorum repugnat. Vid. præced. (t). (y) Vnde est Gen. 49, vers. 25. שָׁדַיִם *ubera*. (z) Deut. 3, 5. דְּלָתַיִם *fores, valvæ bifidæ*. (a) Deut. 18, vers. 3. וְהַלְּחָיַיִם *& ambæ maxillæ*. (b) Dan. 8, 6. הַקְּרָנַיִם *duo illa cornua*, &c. Sed Hab. 3, v. 4. קַרְנַיִם *cornua duo*. Et sic Am. 6, 13. (c) Est enim, ut pleræque aliæ, sua natura Substantivum, Vid. *Interp.* §. 132. quod, si significationem præpositionum subire debet, alii præmittitur substanti-

עַד [d] ,atque
(ע) (-) in Kal [e] (extra Infinitivum [f]),
N levi

---

vo, in forma Regiminis *Interp.* §. 20. Quoties autem cessarit hæc constructio, (quæ suffixis accedentibus, necessario cessat, vi *Interp.* §. 65.) toties forma requiritur Absoluti: quam nomina אָב, אָח, צַו, בֵּן &c. determinant, Vid. *Interp.* p. 135. sqq. V. g. Exod. 15, v. 26. עָלֶיךָ *super te*: coll. §. 39. III. 1. (d) Jes. 45, v. 24. עָדָיו *ad eum.* coll. §. cit. Æmulatur sc. naturam Nominum: quamvis, ob defectum Præpositionis, reliquis ea subinde gaudentibus annumerare non ausim. Quæ enim cum ב occurrunt, v. g. Thr. 3, 7. בַּעֲדִי *post me*, Gen. 20, v. 7. בַּעַדְךָ *pro te* &c. ex בְּעַד Exod. 32, 30. habent primam hanc literam radicalem. Vid. *Interp.* §. 169. p. 244. coll. p. 159. (e) Ad secernendam hanc formam, etiam crescente voce ab ea quæ cholem habet ante ultimam, id quod in (:) corripitur, supr. III. Conf. etiam §. 17. hypoth. III. §. 39. IV. Obs. 1. v. gr. Jud. 5. v. 21. גְּרָפָם *everrit eos*, ex גָּרַף: Exod. 15, v. 12. תִּבְלָעֵמוֹ *absorbebit eos*: Gen. 23, 11. שְׁמָעֵנִי *audi me*. Ad quæ duo conf. insuper §. 41. III. 3. (f) In hoc enim dijudicatur forma restricta e vocali primæ radicalis. Quia, si cholem ante ultimam radicalem fuerit, prima effertur cum (ֳ) chatuph, Vid. §. 24. I. 4. sed cum (.), si (-) ad-

levi accedente Suffixo. g. Et

(δ) הַב h (ex יְהַב), quocunque finali incremento accedente.

2. Sed (ֵ) (ַ) vel (ָ), etiam terminatione Nominum plurali acceden-

---

fuerat. V. g. Ez. 37. v. 13. בְּפִתְחִי *in aperire me*, i. e. coll. *Interp.* §. 127. 128. 201. 2. *cum aperuero.* Et ab hac forma nec quicquam eximitur, ut aliorum Temporum æmulum, 1 Sam. 15, verſ. 1. לִמְשָׁחֲךָ *ad ungendum te*: quod nonnulli codices legunt לִמְשָׁחֳךָ quaſi (ָ) longum foret ſub שׁ, ut *Kimchi* inquit, ex eoque *Ben Melech.* Nam hi ipſi, & recte quidem, literam gutturalem cum ( ) efferunt: quod non daretur, niſi præcederet (ֳ) chatuph, vi §. 25. II. 1. Adhæc formæ, לִמְשָׁחָה *ad unguendum*, 1 Sam. 29, 29. & מָשְׁחוֹ *ungere eum*, Lev. 6, v. 36. ſatis clare indicant, abſolutum infinitivum hujus Verbi non fore מְשֹׁח ſed מָשׁוֹחַ. Vid. ſupra §. 8. l. 2. Obſ. p. 87. (g) Cum Gravi enim obtineret §. 39. II. 2. (h) Vid. §. 46. II. Gen. 47. 6. הָבוּ *date*, Ruth. 3, v. 15. הָבִי *da* F. Gen. 11, 3. הָבָה *da*, imperat. 2. m. ſing. cum ה Parag. Conf. §. 54. I. 1. (*a*), poſt §. 46. II. Et huc referri deberet Num. 22, 11. קָבָה *exſecrare*: ſi quidem foret ex נקב Lev. 24. v. 11. ut nonnulli volunt, q. d. *defige, confode* illum tuis artibus. Sed rectius forte *B. Me-*

dente, in (:) corripiunt אגרת [e], איל [f], אמן [g], זית [h], ליל [i], ac פילגש [k]. (β) Quo & שבע [l], תשע [m], ac עשר [n] referas.

lech ex קבב derivat, pro קבה coll. §. 20. Obſ. 2. (e) Neh. 2, 7. אגרות *epiſtolæ, literæ.* (f) Exod. 25, 5. אילים *arietes*. coll. §. 24. I. Obſ. 1. (g) 2. Reg. 18, 16. האומנות *antæ illa.* (h) Deut. 28, 40. זיתים *oleæ.* (i) 1 Sam. 30, 12. לילות *noctes.* (k) 2 Sam. 5, 13. פלגשים *pellices, concubinæ.* cum Dageſch inſuper Euphon. §. 20. Obſ. 3. (l) Gen. 4, 24. שבעים *ſeptuaginta.* (m) Gen. 5, v. 9. תשעים *nonaginta.* (n) Gen. 13, v. 31. עשרים *viginti.* coll. §. 21. & §. 24. I. Quæ tamen, quoniam cum ſubſtantivis fœm. gen. conſtruuntur, formare licebit ex ſingularibus שבעה תשעה & עשרה cum Subſtantivis maſc. gen. conſtrui ſolitis. Neque etiam opus eſt, ut huc referas רחם רחם vel רחם *uterus*, ob plur. רחמים Gen. 43, 14. *miſericordia, commiſeratio*; vel אחר *tergum poſt*, ob plur. אחרי. Illud enim potius ex רחם diduxeris, infinit. Piel, *amare*: qui, pro more ſuo, degenerat in naturam Nominis, coll. *Interp.* §. 129. vel ex forma חלק *lævitas*, coll. *Kimchi* Michlol. f. 53. col. 3. circa fin. Et אחר conſtructum eſt, itidem ex abſoluto אחר Vid. *Interp.* §. 164. II. p. 225. vel pro אחר

3. כְּלִי (*vas, instrumentum* o) & בַּיִת p, eliso per Syncopen י, pluralem formant בָּתִּים & כֵּלִים.

(β) אֳנִי *navis* (.) retinet, י dageschato q.

(γ) גְּדִי in plurali (.) modo retinet r, mo-

coll. §. 26. 11. ex אָחָד, ad formam אחד *unus*, quo de Vide supra p. 62. (o) Exod. 22, v. 6. כִּי — יִתֵּן אִישׁ אֶל — רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ — כֵּלִים לִשְׁמוֹר *quum dederit quis amico suo argentum, aut* VASA, *ad custodiendum.* Sed si *renes* denotat, sub terminatione fœm. ordinariam formam retinet. v. gr. Jer. 11, 20. בֹּחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב *explorans* RENES *ac cor*: Exod. 29, 13. שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת *duos renes*: Ps. 26, v. 2. כִלְיוֹתַי *renes meos.*

(p) Exod. 1, 21. בָּתִּים *ædes*, litera ת in quam plurimis codicibus raphata, pro בָּיְתִים Vid. supra p. 61. Et ad hanc formam commode diduxeris עָרִים *civitates*, ad differentiam עֲיָרִים *aselli*, Jud. 10, 4. &c. Certe sub terminatione fœm. עירות in Mischnicis, ac alibi frequens est; haud dubie ad formam עֲיָנוֹת *fontes*, 2 Chr. 32, 3. inflexum.

(q) Ob § 6. Obs. 2. §. 20. Obs. 3, (α) v. g. Prov. 30, 19. אֳנִיָּה *navigium*: Deut. 28, 68. בָּאֳנִיּוֹת *navibus.* (r) Vnde est Cant. 1, 8,

modo in (ֶ) producit [s]. Sed

(δ) כַּרְמֶל voce crescente, (ֵ) mutat in (ִ) sequente Dagesch [t].

§. 23. *Vox Penacuta*, *assumto* ה *locali vel Paragogico*, *vocalem posteriorem in* (ְ) *corripit*, *priori manente* [u].

גְּדִיֹּתַיִךְ *capellas duas*, ex inusitato sing. גְּדִיָּה more Adjectivorum formato, quæ (ִ) retinent. Quæ vero amplius huc trahunt ex Gen. 27, 9. 16. גְּדָיֵי הָעִזִּים *hædi caprarum*, ut etiam *Buxtorfius* legit in concordantiis; Substantivorum more formata, occurrunt in Codicibus nostris גְּדָיֵי, ex absoluto sequenti.

(s) 1 Sam. 10, 3. שְׁלשָׁה גְּדָיִים *tres hædos* Sed * *Chaldæorum* נְבִי *vates*, *propheta*, facit Ef. 5, 1. &c. נְבִיָּא *propheta ille*, & in pl. נְבִיַּיָּא ex mente quidem Masoretharum: at literæ requirunt in Emphatico sing. נְבִיאָה & in plur. נְבִיאַיָּא *prophetæ illi*. (t) 2 Reg. 19, 23. כַּרְמִלּוֹ *arvum ejus*. (u) Quia ad differentiam ה — afformativi, Paragogicum & Locale tonum relinquunt in sede pristina, supra §. 16. I. Obs. 1. p. 133. qui tamen nunquam existit in antepenultima, ibid. p. 132. Adhæc penultima

§. 24. *Duorum Schvaſim concurrentium*, *Prius*, quod mobile videri poterat, in ſyllaba compoſita *mutatur* [x] *in vocalem brevem* [y]. Et quidem, ſi

I. *Vtrum-*

---

brevem haberet vocalem, quæ ex hypoth. I. §. 17. mutatur, ob §. 6. Obſ. 2. Ea vero in (:) correpta, ilico conſpirant omnia. v. gr. Gen. 13, 14. צָפֹנָה וָנֶגְבָּה וָקֵדְמָה *verſus aquilonem*, & *verſus auſtrum*, *ac Eurum verſus*: ex נֶגֶב, קֶדֶם, ac צָפוֹן; ubi, cum penacutum non ſit, vocalis manet. Gen. 12, 10. מִצְרַיְמָה *in Ægyptum*, ex מִצְרַיִם: Gen. 15, v. 5. הַשָּׁמַיְמָה *cœlum verſus*, ex שָׁמַיִם Gen. 18, 6. הָאֹהֱלָה *in tentorium*, ex אֹהֶל: Gen. 19, 23. צֹעֲרָה *in Zoar*, ex צֹעַר: Pſ. 68, 7. בַּיְתָה *domum*: Pſal. 116, 15. הַמָּוְתָה *mors iſta*, ex מָוֶת.

(x) Quia nec mobile foret, nec quieſcens; repugnante utriusque natura, ſupra §. 9. p. 94. 95. tradita: & tamen tertium ; non datur. Quod ſi, hac parum obſervata, cum aliis, nudas regulas de (:) mobili & quieſcenti attenderis; impoſſibile tamen foret, ut retineatur prius: quum h. m. idem ſimul eſſet, & non eſſet. Idem enim (:) mobile foret, ab initio, aut poſt vocalem longam, vi §. 9. I. 1. & 2. & quieſcens, ob §. 9. II. 3. quod inferret contradictionem. (y) Ob §. 6. Obſ. 2. p. 60.

I. *Vtrumque simplex* est, tunc

1. *Primitivum* communissime *mutatur in* (.)[z]:

β. Posteriori tum, si sub ־ sit, plane sublato[a].

Hinc quoties posterius (:) literæ quiescenti subscribendum, toties, ea actu quiescente, tollitur; vocali præmissa, ob literam secum colliquescentem, producta. Vid. mox 1. (β). it. paulo post Obs. 1. & 2. (z) Vi §. 17 hypoth. III. Cum enim (:) mobile aliquid mixti ex *I* & *E* sonet indicatum supra p. 94. nulla vocalium parvarum propius ad sonum ejus accedit, quam (.) descriptum supr. p. 53. ad mentem antiquorum. v. gr. si ad פְּקֹד *recensere*, præponas ב §. 50. III. fit Ex. 30,12. בִּפְקֹד *in lustrari*, vel *recenseri*, *numerari*.
(a) Vi §. 3. Obs. 1. p. 18. 19. E. g. ex יְהִי *erit*, (3. m. sing. fut. apoc. Kal, rad. היה coll. §. 48. I. 2. §. 57. I. 2. Obs. 3.) præfixo וְ fit Gen. 1, 6. וִיהִי *& fit*: ex ישׁוּעה *salus*, præfixo לְ est Exod. 15, 2. לִישׁוּעָה *in salutem*. * *Chald.* ex רְגַז *commotio*, *ira*, fit Dan. 3, 13. בִּרְגַז *per iram*: ex יְדָךְ *manus tua*, Dan. 3, v. 17. fit cap. 2, 38. בִּידָךְ *in manum tuam*, ibid. v. 34. בִּידַיִן *manibus*, a sing. יַד *manus*.

2. *Interdum elevatur in* (-), fere ſi *ortum* eſt *ex* (∵)[b]. vel

3. *In* (∵) *mutatur*, potiſſimum *ſub Gutturali* א[c], *aut alia* quacunque, inprimis *tſerata antea*[d], vel

4. *in*

(b) Vi §. 17. hypoth. III. Partim quod (-) ſyllabæ compoſitæ, aliquid ex E ſibi immixtum habeat, juxta ſup. dicta p. 44. Partim etiam ut communis evadat forma cum illis, in quibus, ob Gutturalem, (-) alternat pro (∵), vi §. 26. 9. quæ tali caſu ipſiſſimam repetunt primam originem. v. gr. ex מֶלֶךְ *Rex*, fit Pſ. 18, 51. מַלְכּוֹ *Rex ejus*: ex זֶרַע *ſemen*, fit Gen. 1, 12. זַרְעוֹ *ſemen eius*: ex בַּעַל *Dominus maritus*, fit Deut. 24, 4. בַּעְלָהּ *maritus eius*, F. coll. §. 21. §. 22. IV. 1. §. 25. II. 1. (c) Quæ Gutturalium omnium leniſſime ſpirat, §. 2. p. 11. atque adeo non præciſe opus habet, ut animetur vocali maxime aperiente labia, §. 6. Obſ. 4. p. 63. ſed ejus aſpirationi formandæ ſufficit ea, quæ Maſorethis פַּתַח קָטֹן vocatur, h. e. *apertura minor*. V. gr. ex פָּקַד *viſitare*, coll. §. 41. II. 2. §. 5. Obſ. 4. fit Jeſ. 10, v. 12. אֶפְקֹד *viſitabo*, *animadvertam*. (d) Ob convenientem utriusque (..) ſc. &(∵) ſonum, explicatum ſupra p. 51. coll. §. 17. hyp. III. V. g. ex חֵפֶץ *deſiderium*, fit Pſalm. 107, 30.

4. *In* (ֳ) *hhatuph* elevatur, *si aut ipsum* ֶ, *aut posterius* ֶ *ex* ֹ *factum sit.*

Obs. 1. (:) *factum ex* (-) *ante* ׳ *mutatur in* (..) ֶ, *posteriori* (:) *sub* ׳ *sublato.*

חֶפְצָם *desiderium ipsorum.* Et sic ex נֶגֶד Gen. 2,18. כְּנֶגְדּוֹ *certe correlatum eius.* Vid. Interp. §. 170. II. 1. p. 248. §. 196. 2. p. 330. Ita ex גֵּלֶל fit Job. 20, 7. כְּגֶלְלוֹ *tanquam stercus suum.* Similiter יֶשַׁח *depressio,* לֶכֶת *ire,* verbi יָלַךְ coll. §. 46. II. נֶכֶר *nepos* &c. * *Chald.* חֵלֶם Dan. 4, v. 2. *somnium,* fit Dan. 2, 4. חֶלְמָא *somnium istud.* (e) Ex קֹדֶשׁ est Ps. 3,5 קָדְשׁוֹ *sanctitas eius.* * *Chald.* Dan. 6, 20. נָגְהָא *splendor ille,* ex נֹגַהּ &c. Ratio petitur e §. 17. hypoth. III. & similiter ad num. seq. Conf. supr. p. 144. (g) 145. (f) Ex מְלֹךְ *regnare,* fit 2 Reg. 25, vers. 27. מָלְכוֹ *regnare eum,* i. e. coll. *Interp.* §. 127. 128. §. 94. *quo regnare cœpit ipse.* (g) Hinc Gen. 15, v. 2. בֵּיתִי *domus mea,* ex בַּיִת coll. §. 21. §. 22. IV. 1. Sed * *Chaldæi contractionem hanc non amant, nisi in statu constructo:* extra quem, more consueto, vocalem tantum posteriorem in (:) corripiunt. v. g. Dan. 5,3.

2. (:) *correptum ex* (ְָ) *ante* ו Nominis orti ex verbo actu [i] quiescenti, *transit in* וֹ, *posteriori schva* sub ו *sublato* [k].

3. Quæ de productione (:) in (ָ) hhatuph dicta sunt, non valent de וֹ Impe-

---

בֵּית אֱלָהָא *domus Dei*: sed Esr. 6, vers. 15. בַּיְתָא *domus illa*. Dan. 4, v. 32. בְּחֵיל שְׁמַיָּא *in robore*, seu *exercitu cœlorum*: sed Dan. 3, 20. בְּחֵילֵהּ *in exercitu suo*. Quod autem Dan. 4, 1. occurrit בְּבֵיתִי *in æde mea*, pro בְּבַיְתִי est ad formam pure Ebræam: cujusmodi in his libris exempla extant plurima. (h) Hinc Lev. 11, 33. תּוֹכוֹ *medium eius*, ex תָּוֶךְ. In utraque obs. præmissa fundamentum petitur ex Obs. 1. §. 3. p. 18. coll. cum §. 24. & §. 6. Obs. 2. Cum enim composita syllaba non fiat, sed simplex; non brevis adhiberi potest vocalis, sed longa: quæ literæ quiescenti sit cognata, §. 3. II. Sed * *Chaldaice* neutrum horum contingere potest, quod ob neglectam mutationem vocalis antepenultimæ, §. 21. Obs. IV. hujusmodi concursus schvaim prorsus non detur. De Regimine vero Vid. §. 34. I. Obs. 3. β. (i) Vid. §. 29. Obs. 1. Propterea ex עָוֶל *iniquitas*, Lev. 19, vers. 15. fit Exod. 18, v. 26. בְּעוֹלוֹ *ob iniquitatem suam*, quia radix mediam semper habet mobilem.

peratívorum, Afformativo accedente ʰ; præterquam in חָרְבוּ ⁱ, מָלְכִי ᵏ, מָשְׁכוּ ˡ, עֲלֹזִי ᵐ, קָסֳמִי ⁿ, קרחי

Vid. §. 43. Obs. 2. (h) Sed ex פִּקְדוּ *lustra, numera*, Num. 3, 15. est 1 Sam. 14, 17. פִּקְדוּ *lustrate, visitate*: ex אֱמֹר *dic* M., §. 25. l. 3. Gen. 45, 17. est c. 12. 13. אִמְרִי *dic* F. coll. §. 22. III. 2. §. 24. II. Obs. (i) Jer. 2, 12. וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ & *horrescite*, DESOLAMINI: atque in eodem themate amplius ex (-) sub media, juxta §. 41. III. 3. cum *Atnabh* Jes. 44, v. 27. חֳרָבִי *exsiccare*, 2. fœm. sing. coll. §. 27. 4. ad formam צַעֲקִי *clama*, Jer. 22, 20.

(k) Jud. 9, 10. 12. לְכִי־אַתְּ מָלְכִי עָלֵינוּ *i tu* (ficus fœm.) REGNA *super nos*.

(l) Ez. 32, 20. מָשְׁכוּ אוֹתָהּ TRAHITE *eam*. (m) Zeph. 3, v. 14. שִׂמְחִי וְעָלְזִי *lætare* & EXVLTA *filia Hierosolymæ*. בַּת יְרוּשָׁלָם (n) 1 Sam. 28, v. 8. וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה קָסוֹמִי־נָא & *dixit ad mulierem istam*, DIVINA *quæso*! cum ו, juxta Masorethas quidem, exundante. Mihi vero, cui nil in scriptura positum abundat, supr. §. 6. Obs. 5. p. 64. sqq. secundum literas legendum videtur קְסוֹמִי נָא tono in priori voce, ob tonum immediate sequentem, retracto, §. 16. III. (a). 4. Vid. simile p. 86.

שֲׁדְדוּ & קָרְחִי° p.

II. *Schva* vero *Compositum ante simplex, abjicit*

1. *Chateph* suum q.

2. *va-*

(o) Mich. 1, 16. קָרְחִי וָגֹזִּי CALVITIVM INDVC TIBI *ac tonde.* (p) Jer. 49, 28. קוּמוּ עֲלוּ אֶל־קֵדָר וְשָׁדְדוּ אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם *surgite, ascendite contra Kedar, &* VASTATE *filios Orientis.* Perperam nonnulli Codices metegh apponunt, quasi ex Præterito formandum sit Repugnat contextus qui Imperativos præmiserat: & dissentiunt Codices accuratiores, cuiusmodi *Plant. Steph.* &c. *Kimchi* quoque & *R. Sal. b. Melech* cum chateph pronunciandum monent. (q) Vt, cum vocalis brevis, vi principii primi §. 6. Obs. 2. necessario requiratur, servari possit sonus primæ originis, §. 17. hypoth. III. Conf. §. 9. III. 1. v. g. ex עֳנִי *afflictio*, est coll. §. 22. IV. Thr. 1. v. 7. עָנְיָהּ *afflictio, miseria sua*: ex עֲבָדִים *servi*, Gen. 9, 25. fit cap. 21. 25. עַבְדֵי coll. §. 34. I. & II. 4. ex אֶעֱזֹב *derelinquam*, 1 Reg. 6, 13. fit. Job. 9, 27. אֶעֶזְבָה cum ה Parag. coll. §. 54. I. 1. (*a*). * *Chald.* ex אֲמַר *dixit*, Dan. 2, 24. fit. coll. §. 22. IV. 1. Dan. 4, 5. אַמְרֵת *dixi*: ex לֶהֱוֵא *sit*, Dan. 2, 20. (pro לְיֶהֱוֵא) fit Dan. 5, 17. לֶהֶוְיָן *erunt, sunto.*

2. *varius* (cum quiescere potest) *vocalem* [r].

Obs. Schva Compositum Infinitivorum, ac Imperativorum [t] Kal, (cum Nominibus quibusdam [u]) naturam sequitur simplicis.

III.

pro ליהוין 3. pl. fœm. fut. Peal, per Syncop. coll. §. 25. II Obs. 4. §. 56. I. 6. (r) Conf. infr. §. 25. II. Obs. 2. v. g. ex יחדל *cessabit*, Job. 10, 20. (quod est pro יֶחְדַּל coll. §. 25. II. 2. (α). §. 26. 15. §. 41. III. 3.) est Gen. 11, v. 8. וַיַּחְדְּלוּ & *cessarunt*. Ex אֶעֱבוֹר *transibo*, Job. 19, v. 8. fit Num. 21, v. 23. אֶעְבְּרָה cum ה Parag. coll. §. 54. I. 1. §. 22. III. 2. * *Chald.* Dan. 3, 25. מְהַלְּכִין *ambulantes*, ex sing. מְהַלֵּךְ: Dan. 4, 13. יַחְלְפוּן *præteribunt*, ex יַחֲלֹף &c. (s) Ex עֲבֹד *servire*, Exod. 14, 12. est Job. 39, 9. עָבְדֶךָ *servire tibi*: Gen. 2, v. 15. לְעָבְדָהּ *ad colendum eam*, coll. *Interp.* §. 126. (t) Ex עֲבֹר *transi*, Exod. 17, 5. est Gen. 32, 17. עִבְרוּ *transite*.

(u) אֲמָרִים *sermones*, Prov. 19, 17. est Gen. 49, 21. אִמְרֵי coll. *Interp.* §. 20. & infra §. 34, I. & II. 4. Ex חֲלָבִים *adipes*, Lev. 8. 26. a sing. חֵלֶב *adeps*, fit Lev. 6, 5. חֶלְבֵי coll. §. 34. I. & II. 4. §. 17. hypoth. III. Ex

III. *Simplex* autem (:) *ante Compositum*, mutatur in talem vocalem, ex qua illud (sub Gutturali y) com-

---

חילים *robora, opes* (Vid. ad §. 22. IV. (p) p. 191.), fit. Jes. 30, 6. חיליהם *opes ipsorum*, coll. supr. I. Obs. 1. * *Chald.* ex חזו *visio*, fit Dan. 2, 19. חזוא in statu emphat. Dan. 7, 2. בחזוי *in visione mea* &c. Sed in Verbis non datur hujus occasio. Quia Infinitivus perpetui præformativi sui rationem habere debet? Imperativus autem, ob servatam sub media radicali vocalem, concursum schvaim ignorat.

(y) Secus sub non Gutturali, cui (:) compos. non nisi per alternationem euphonicam competit. Quia enim vicarium alternans sequitur naturam ejus, pro quo alternat, supr. §. 9. III. obs. coll. l. c. III. 2. Vid. etiam §. 50. III. obs. 1. Hinc est Gen. 2, 12. וזהב *& aurum*, haud secus, ac si, cum aliis Codicibus, diceretur וזהב, quod Exod. 35, 24. extat, & alibi perpetuo. Ita * *Chald.* Dan. 7, 13. וקדמוהי *& ante ipsum*: quamvis absolutum dicatur קדם (*coram*) ordinarie. Solum קבל *ante*, dictum pro קבל, format v. g. Dan. 3, 3. cap. 5. 1. &c. לקבל *ex opposito*, Vid. *Interp.* §. 184. p. 302. (a): haud secus, ac si ex quadam necessitate adesset ( ), non alternatione euphonica, Vid. §. 9. III. obs. §. 26. num. 15.

compositum est[x]. aut

2. Vbi Gutturalem sequitur, Composito in simplex redeunte, mutatio fit juxta membr. I. [z].

Nota.

(x) ob hypoth. III. §. 17. Communis quippe Ebræorum sententia est, tradita *R. Dav. Kimchio* in Michlol. f. 48. c. 4. l. 12. sqq *R. Mos. Kimch.* in Schevile haddaath, præcogn. §. 3. it. lib. I. port. IV. §. 5. *quod*, minimum *ante Gutturales*, de quibus hic sermo, (:) *mobile sonum induat vocalis immediate sequentis.* Vnde & factum, haud improbe dixeris, ut vocalis Gutturali schvandæ præmissa, suum eidem largiatur sonum, vi §. 25. II. 1. Quid quod, ante alias quoque literas, idem antiquitus subinde obtinuisse, quamplurima comprobent nomina propria: cujusmodi v. gr. כְּנַעַן quam Græci pariter ac latini efferunt *Canaan*, שְׁבַקְתַּנִי Matth. 27. 46. pronunciatur σαβαχθανὶ, פְּלִשְׁתִּים dicunt *Philistæos*, נְרִיָּה νηρίαν, סְדוֹם *Sodomam* &c. Hinc est v. g. ex עֲבֹד *colere*, præfixo לְ, Gen. 2, vers. 5. לַעֲבֹד *ad colendum*: si אֱלֹהַּ *Deus*, præponas וְ, habes Job. 24, 12. וֶאֱלוֹהַּ *& Deus.* * *Chald.* Dan. 3, vers. 13. וַחֲמָא *& excandescentia*: Esr. 5, 5. וֶאֱדַיִן, *& tunc*: Dan. 7, v. 4. כֶּאֱנָשׁ *sicut homo.* (z) For-

Nota 1. Ex tribus Schvajim concurrentibus in quibusdam mutatur Medium [a], in aliis Prius [b].

2. Ex quatuor vero concurrentibus mutatur ſecundum [c].

§. 25.

te, ut Gutturali per (:) quieſcens in fine ſyllabæ abſorpto quaſi, י ante ſe inveniat ſonum cognatum, in quo alioquin poteſt quieſcere. Vid. ſupr. §. 3. II. & 4. Quod autem (:) mobile ante י per I. pronunciarint Ebræi constans eſt Doctorum iſtorum aſſertio. Vid. *D. Kimchi* l. c. f. 48. col. 4. l. 28. ſqq. *Moſ. Kimch.* l. c. §. 6. quam pronunciationem a Tiberienſibus approbatum fuiſſe, contendit *Elias Germanus*, Animadv. ad l. c. Hinc ex הֱיוֹת *eſſe*, Gen. 2, 18. eſt Gen. 4, 8. בִּהְיוֹתָם *in eſſe eos*, i. e. coll. *Interp.* §. 127. 128. 201. 2. *dum eſſent illi*: ex הֱיִיתֶם *fuiſtis*, fit Gen. 3, v. 5. וִהְיִיתֶם & *eritis*, coll. *Interp.* §. 194. I. 1. ſic Ez. 37, v. 5. וִחְיִיתֶם & *vivetis*. (a) Geneſ. 2, verſ. 17. אֲכָלְךָ *commedere te*, ex אֲכֹל coll. §. 2. III. §. 24. I. 4. (b) 1 Sam. 8, verſ. 18. מַלְכְּכֶם *Rex veſter*, coll. §. 21. §. 22. IV. 2. (c) Jon. 1, v. 8. מְלַאכְתְּךָ *opus tuum*, ex מְלֶאכֶת, quod ſub alia forma מְלָאכָה coll. §. 39, II. 3. §. 21. §. 22. IV. 1. Ex בְּהֵמַת *jumentum*, eſt Lev. 26, verſ. 9. בְּהֶמְתְּכֶם *jumentum veſtrum*, coll. II. cc.

§. 25. Literæ Gutturales reſpuunt (:) ſimplex, Et

I. *Mobile* quidem *penitus* [d]: *pro quo uſurpant*

1. (ֲ) communiſſime [e]: Raro

2. (ֳ), ſi nimirum ſimplex ex ו ortum fuerit [f]. Vel

3. (ֱ), fere

O (α) Sub

(b) Ob diſparitatem utriusque naturæ, §. 6. Obſ. 3. Gutturalibus enim pronunciatio eſt lentiſſima, §. 2. p. 11. (t), Schvati vero celerrima, § 9. p. 93. 94. Quæ nullo modo ſunt compatibilia, niſi acceſſione vocalis temperentur. Vid. §. 9. III. p. 101. (b). (e) Quod pleræque Gutturalium aſpirationem exprimant ſatis ſenſibilem ac fortem, §. 2. p. 11. (t); quam ſonus A efficit omnium convenientisſime, §. 6. Obſ. 4. p. 63. v. g. 1 Reg. 22, 34. הֲפֹךְ *verte, deflecte*, formæ פְּקֹד: & ſic Ez. 3, v. 26, חֲטֹא *peccare*: Exod. 18, v. 23, עֲמֹד *ſtare ſubſiſtere*. * *Chald.* Dan. 2, verſ. 33. חֲסַף *lutum*, formæ פְּשַׁר *interpretatio*: & ita Eſr. 6, 9. חֲמַר *vinum*: Dan. 3, v 1. עֲבַד *fecit*: Dan. 2, 31. הֲוַיְתָ *fuiſti* coll. §. 48. II. 2. §. 42. II. 2. β. (f) Ut referat ſonum ſuæ originis, §. 17. hypoth. III. v. g. Gen. 38, 24. חֳדָשִׁים *menſes*, ex חֹדֶשׁ *novilunium*, formæ פְּעָלִים *opera*, 2 Sam. 23, 2.

(α) Sub prima radicali א Imperativi g ac Infinitivi h Kal, nec non in Nominibus quibusdam i atque

(β) Sub ה verbi הֱיָה k, ac Præte-

(g) Quia א lenem ſaltem aſpirationem exprimit, §. 2. p. 11. (t), cui mediocris labiorum apertio ſufficit: quam optime conficit (ֱ), Maſorethis ea propter פַּתַח קָטָן (*apertura parva* dictum. Conf. §. 6. Obſ. 4. p. 63. §. 24. l. 3. p. 200. v. g. Gen. 45, 17. אֱמֹר *dic.* *Chald. Dan. 2, 9. אֱמַרוּ *dicite*: Quod (ֲ) Chaldæi exhibent in Imperativo, etiam ſub reliquis Gutturalibus, ad differentiam Præteriti v. g. Eſr. 4, 22. הֱווֹ *eſtote*: ſed Dan. 5, 19. הֲווֹ *fuerunt*: Dan. 3, 9. חֱיִי *vive.* De אֲמַרוּ *dixerunt*, Dan. 4, 23. Vid. p. 209. ad e). (h) 2 Reg. 5, 7. לֶאֱסֹף *ad colligendum.* * *Chaldaice*, ob præformativum, (:) primæ radicalis non poteſt eſſe mobile; hinc nec quicquam huc ſpectat, ſed ad Quieſcentia פא, de quibus §. 46. I. 1. Obſ. 1. (i) Deut. 32, v. 15. אֱלֹהַּ *Deus*: Pſ. 8, 15. אֱנוֹשׁ *homo*, formæ גְּדוֹל Ex. 15, 16. *magnitudo majeſtas*: Exod. 17, 12. אֱמוּנָה *firmitas*, formæ מְלוּכָה *Regnum, imperium*, 1 Reg. 21, 7. * *Chald.* Dan. 2, 18. אֱלָהּ *Deus*: cap. 3. verſ. 10. אֱנָשׁ *homo*: Dan. 4, v. 12. וּבֶאֱסוּר & *in vinculo*: & ita Dan. 2, 15. אֱדַיִן *tunc.* (k) Gen. 2, 18. הֱיוֹת *eſſe*, for-

teritorum Hiphil in tertiis Personis Quiescentium Ajin, ob Suffixa superinducta [l].

II. (:) autem *Quiescens respuunt* [m] Gutturales, *sub prima præsertim radicali: quod*

mæ גְּלוֹת *exulare*, Jud. 18, 30. * *Chaldaice* vero (-:) usitatius illud in Præt. retinetur v. g. Dan. 6, 4. הֲוָא *fuit*: cap. 4, 1. הֲוֵית *fui*: cap 5. 19. הֲווֹ *fuerunt.* Et hoc quidem ad differentiam Imperativi. Vid. supr. pag. 210. ad (g) (l) Gen. 11, vers. 9. הֱפִיצָם *dispersit eos*, ex abs. הֵפִיץ coll. §. 47. I. Obs. 1. §. 39. IV. §. 21. 2. Chr. 22, 11. הֱמִיתַתְהוּ *interemit* vel *interfecit eum*, 3. fœm. sing. rad. מוּת coll. §. 39. IV. Obs. 2. 4. 1 Reg. 14, 28. וֶהֱשִׁיבוּם *postea restituerunt eos.* Alias v. g. Num. 22, 8. וַהֲשִׁבֹתִי *tunc redire faciam*, seu *reddam.* * *Chaldaice* modo (·.·:) deprehenditur modo (-:), v. g. Dan. 5, 11. הֲקִימֵהּ *constituit eum*: Dan 3, 1. אֲקִימֵהּ *erexit illud.* At quia ibi præformativum ה simul occurrit, dicere licebit, ad analogiam potius Ebræam id formatum esse quam communem Chaldæam. (m) Quod in fine syllabæ, potissimum א & ה, non percipiantur satis, pronunciata: atque hinc audien-

1. *Vocalem precedentem*, si talis quidem sit, ex qua componi potest n, *sibi assumit* o.

2. *Si* vero (.) *praecesserit*, (:) simplex *associat sibi*, *simulque pro* (.) *praecedente substituit* p, (-) *vel* (∵):

a.

---

ti dubiam facerent radicem, & inde dependentem significationem. (n) Enarratas vide supra §. 9. III. Pro ( ) vero praeformativi *Hophal*, seu rectius *Hüphal*, alternat ( ) chatuph; atque ita sub Gutturali requiritur ( ). (o) Job. 8, v. 15. יחזיק *confirmabit*, *suffulciet*, formae יפקיד Jes. 10, 28. *lustraverit*, esto! Gen. 30, 32. אעבר *transibo*, formae אפקד Jes. 10, 12. *visitabo animadvertam*: 1 Reg. 22, 35. מעמד *detentus*, *constitutus*, formae משחת Prov. 25, 26. *corruptus*, *vitiatus*, pro משחת Vid. §. 41. I. Obs. 1. coll. §. 26. XIV. Job. 29, 4. אהלי *tentorium meum*, ex אהל coll. §. 21. §. 22. IV. 1. formae קדשי Lev. 20, 3. *sanctitas mea*, ex קדש coll. §. 21. § 22. IV. 1 §. 24. I. 4.* *Chald.* forma ex Ebraeo mixta Esr. 4, 15. החרבת *devastata est*. Vid. §. 41. I. 1. γ. (p) *Immediate* quidem, (:) *simplici* sub prima radicali (propter quod (.) factum erat, ex (:), proprio servilibus omnibus §. 5. Obs. 4.) *pereunte*, in (:) *redit*, §. 17. Caut. 7. Quod deinceps mutatur vi §. 24. III.

α. (-) quidem

1. *In Futuro Kal*, Gutturali existente ה (q), ע, (r), vel Transitivorum

(q) Thr. 3, v. 3. יַהֲפֹךְ *vertet*, vel coll. *interp*. §. 72. §. 213. 2. *vertit*, *obvertit*, formæ יִקְטוֹל Job. 24, 14. *occidet*. Jes. 33, 11. תַּהֲרוּ *concipietis*, rad. הרה, ad formam תִּבְכּוּ Jer. 22, 10. *flebitis* rad. בכה coll. §. 48. II. 1. Exod. 15, 7. תַּהֲרֹס *destrues* &c. *Sed in Intransitivis* (:.) *amant*, v. g. Ps. 1, 2. יֶהְגֶּה *meditatur*, coll. Obs. 2. Jer. 6, v. 23. יֶהֱמֶה *fremet*. *Quin nec Transitiva id renuunt*, v. g. Prov. 10, 3. יֶהְדֹּף *depellet*, cum Metegh laxo, coll §. 13. II. & infra Obs. 2. Ps. 141. 5. יֶהֱלְמֵנִי *obtuntet me* &c. In quibus obtinere dicas §. 26. num. XV. Nam. alibi v. g. Ps. 74. 6. יַהֲלֹמוּן *conterunt*, *confringunt*, coll. infra Obs. 2. it. §. 27. 4. β. §. 54. I. 2. Vt, viceversa, quando (.) obtinet in Intransitivis, v. gr. Job. 16, 6. יַהֲלֹךְ *abscede* &c. * *Chald*. Ps. 126, 6. מַהֲלָכָא יְהָלֵךְ *eundo ibit*: sed Dan. 2, 20. ordinarie dicitur לֶהֱוֵא *erit*, *esto* pro לִיהֱוֵא coll. Obs. 3. it. §. 56. l. 6. (r) Job. 23, 9. יַעֲטֹף, *teget*. * *Chald*. Esr. 6, 8. תַּעַבְדוּן *facietis* coll. §. 24. II. Sæpius vero etiam ad hanc literam (:.) amant: unde est, coll. Obs. 3. Esr.

rum ח *.

2. *In*

4, 22. לְמֶעְבַּר *facere.* Dan. 7, 14. יֶעְדֵּה *præteribit M.* cap. 6. 9. 13. תֶּעְדֵּא *transibit, intercidet F.* (s) Exod. 17, 13. וַיַּחֲלֹשׁ & *debilitavit*: Prov. 20, 4. יַחֲרֹשׁ *arabit*: Jud. 9, v. 43. וַיַּחֲצֵם (ubi in quibusd. Cod. וַיֶּחֱצֵם) & *in duas partes divisit eos.* * *Chald.* Jud. 21, 21. תַּחְטְפוּן *rapietis*, coll. Obs. 2. Non dubito, ex Peal derivare; quod sæpius legatur חָטְפִין ut Ez. 22, 26. &c. *Sed Scriptura sub quacunque Gutturali, in Transitivis non minus, quam Intransitivis, approbat vocalem* (∴); ad differentiam forte Conjugationis Aphel, quæ cæteroquin, in personis a fine crescentibus, cum Peal confunderetur penitus. Erronea proinde est punctatio *Targumi* v. g. 2 Sam. 14, 32. אַחֲזֵי *videbo*: Gen. 45, 28. וְאַחֲזִנֵּיהּ & *videbo eum*: 2 Reg. 3, vers. 14. אַחֲזִנָּךְ *videbo te*, &c. pro אֶחֱזֵי, וְאֶחֱזִנֵּיהּ, & אֶחֱזִנָּךְ. Præterquam enim quod scriptura dicat Esr. 4, 14. לְמֶחֱזֵא *videre, intueri* &c. in 1. fut. Kal. ea præcedit vocalis, ex qua (:) componi potest, ex num. 1. Quæ adeo Gutturalem sequentem cognata sibi afficit. Quin iidem punctatores Exod. 6, 1. legunt תַּחֲזֵי *videbis.* Et ita in personis reliquis, in quibus tamen magis excusari potuis-

2. *In præterito Hiphil*, cui ו Conversivum præfigitur [t]. atque

3. *In Nominibus* [u], ac particulis [x].

β. (˙.˙) *vero* sibi associat

I. *In* Præterito ac Participio *Niphal* [y].

2. Præterito *Hiphil* absque ו Conversivo [z]. ac

---

sent, adhibentes (·), (·.·:) approbant (t) Jes. 49, 26. וְהַאֲכַלְתִּי *& comedere faciam*: sed Ex. 16, 32. הֶאֱכַלְתִּי *comedere feci.* (u) Jud. 7, 11. נַעֲרוֹ *puer ejus*, ex נַעַר coll. §. 21. §. 22. IV. 1. §. 24. 1. * *Chald.* Dan. 2, 38. דַּהֲבָא *aurum*, stat. emphat. ex abs. דְּהַב pro Ebræo זָהָב, coll. §. 2. Obs. 2. (x) Gen. 7, v. 16. בַּעֲדוֹ *post ipsum*, ex בְּעַד de quo Vid. *Interp.* §. 169. coll. p. 159. * *Chald.* Gen. 17. 9, 20. לַחֲדָא לַחֲדָא in *Onkeloso*, pro Ebræorum בִּמְאֹד מְאֹד *vehementissime*: Vid. tamen *Interp.* p. 137. seqq. (y) Gen. 22, 3. נֶאֱחַז *detentus erat*: Prov. 11, 8. נֶחֱלָץ *eruitur, liberatur*: Ez. 36, 9. וְנֶעֱבַדְתֶּם *& colemini, ut colamini.* (z) Num. 24, v. 19. וְהֶאֱבִיד *& perdidit*: a quo tamen etiam Job. 14, 15. הֶאֱבַדְתָּ *perdidisti*: Jud. 7. 8. הֶחֱזִיק

3. *Sub* א [a], *atque Intransitivorum* (inprimis, [b] sub ח [c]) *futuri Kal.*

Obs.

---

retinuit: Gen. 47, 21. הֶעֱבוּר *transire fecit*.

* *Chald.* Dan. 7, 22. הֶחֱסִנוּ *possederunt*. est ex forma prorsus Ebræa: quum alioquin (-) Præformativi, sub Gutturali schva ex se compositum postulet, vi num. 1. (a) Jer. 51, v. 52. יֶאֱנֹק *gemet*. Prov. 3, v. 12. יֶאֱהַב *amabit*: * *Chaldæi*, ut omnia ab א incipientia Qviescentium more inflectant, juxta §. 46. Obs. 1. servant quasi morem punctandi hic positum adhibito insuper §. 56. II. v. gr. Dan. 4, 33. יֵאכֻל *comedet*, quasi contractum foret ex יֶאֱכֻל, ut לֵאמֹר Ebræorum, ex לֶאֱמֹר *dicendo*: Jer. 10, 11. יֵאבַדוּ *peribunt, pereant*, quasi ex יֶאֱבְדוּ: cum afformativo Ebræo, pro יֵאבְדוּן Vid. §. 41. II. 2. β. §. 42. II. 3. (b) 1. Chr. 28, 7. יֶחֱזַק *fortis erat*: Job. 5, 24. תֶּחֱטָא *aberrabis a scopo, peccabis*: Jer. 3, 1. תֶּחֱנַף *contaminabitur, impietatis rea fiet*: Ps. 28, 1. תֶּחֱרַשׁ *silebis*: ibid. תֶּחֱשֶׁה *tacebis*: Job. 14, 10. וַיֶּחֱלַשׁ *& debilitatur, infirmatur* morbo. Sic etiam Transitivum יֶחֱצֶה Jes. 30, 28. *dividet, dimidiabit*.

(c) Sæpius enim sub ח similiter (∵:) adhiberi, exempla comprobant sup. ad lit. (q) addita. * *Chald.* vero, ad differentiam con-

Obs. I. In *Niphal* עָלָה atque עָנָה, nec non עָשָׂה extra 3. fœm. præt. habent (ַ) d: & עלם modo (-:), modo (·.·:) e. At

(β) In *Kal.* חָסֵר singularium amat (·.·:) f, pluralium (-:) g: sed

(γ) חָפֵץ modo hoc, modo illud h:

jugationis Aphel, in Peal sub quacunque Gutturali amant (·.·:). Vid. supr. p. 214. pluribus.

(d) 2 Sam. 2, 27. נעלה *abductus fuisset*: Jes. 53, 7. נַעֲנָה *afflictus*: Eccl. 1, 9. שֶׁנַּעֲשָׂה *quod factum est*: ibid. vers. 14. שֶׁנַּעֲשׂוּ *quæ facta sunt*: Neh. 5, 18. נַעֲשָׂה *factum paratum*: Esth. 9, 18. וְנַעֲשִׂים & *fiant*, coll. *Interp.* §. 74 Ezech. 9, 4 הַנַּעֲשׂוֹת *quæ fiunt*. Sed Num. 15, 24. נֶעֶשְׂתָה *facta est*: & ita, ob pausam, Dan. 11, vers. 36. נֶעֱשָׂתָה *facta est*.

(e) 2. Chr. 9. 2. נֶעְלַם *occultum fuit*: Ps. 26, 4. נַעֲלָמִים *obscuri*, *occultantes se*, *tenebriones*. (f) Deut. 8, v. 9. תֶּחְסַר *deficiet* F.: c. 15. vers. 8. יֶחְסַר *deficit*: M.

(g) Psalm. 34, vers. 11. יַחְסְרוּ *deficient*.

(h) Deut. 25, 7. יַחְפֹּץ *volet*: Ps. 37, 23. יֶחְפָּץ *delectatur*, *amat*. Psalm. 51, 8. תַּחְפֹּץ *voles*: Cant. 2, v. 7. עַד שֶׁתֶּחְפָּץ *donec voluerit*.

עָתַר [i] vero atque עָשַׁן [k] (·.·:) tantum.

2. *Schva Compositum* quandoque *iterum in simplex quiescens redit* [l], vocali componente nihilominus ad præcedentem literam manente.

3. א m, & quæ eam h. m. sequitur) י n.

(i) Job. 33, verf. 26. יֶעְתַּר *deprecabitur*.

(k) Deut. 29, 19. יֶעְשַׁן *fumabit*. Vid. *a*. 3. & Conf. Obf. 2. (l) inprimis fub ח, utpote cujus pronunciatio præ reliquis cum (:) quiefcenti eft perceptibilis. Quo admiffo, merito ceffante caufa fupr. II. lit. (m) indicata, ceffabit effectus, §. 17. Caut 7. v. g. Sub א Prov. 15, 9. יֶאֱהָב *amabit*, i. e. amare folet, coll. *Interp.* §. 72. § 96. Exod. 15, 6. נֶאְדָּרִי *majeftate præditus*, cum Jod. Parag. §. 54. III. 3. Sub ה Exod. 7, 15. נֶהְפַּךְ *converfus fuit*. Sub ח Prov. 19, v. 20. תֶּחְכַּם *fapies*: Exod. 12, 34. יֶחְמָץ *fermentabitur*: Jof. 10, 27. נֶחְבְּאוּ *abfconditi fuerunt*: Jof. 6, 25. הֶחְבִּיאָה *abfconderat*. Sub ע Prov. 28, v. 18. וְנֶעְקַשׁ *fed tortuofus, perverfus, intricatus*. Ex 19, 18. הֶעְדִּיף *abundare fecit*, cum metegh laxo §. 13. II. Plura vide ad num. 2. *a*.

(m) Ex מֵאָה *centum*, foret in Dual מְאָתַיִם coll. §. 33. 3. §. 21. Sed Gen. 11, 23. &c. eft מָאתַיִם *ducenti*: fic Gen. 10, 10. רֵאשִׁית *principium*, formæ שְׁאֵרִית *refiduum*, Gen.

45, 7. it. Exod. 12, 16. מְלָאכָה *opus*, formæ מַמְלָכָה *regnum*, 2 Chr. 9, 19. item Num. 22, 34. לִקְרָאתִי *in occurſum meum*, formæ צִדְקָתִי *juſtitia mea*, Gen. 30, 33 ex צְדָקָה Abſoluta ergo forma foret קְרָאָה, in qua tamen nunquam occurrit; ſed ubivis cum ſuffixo, aut in Regimine, itemque cum præfixo. Jeſ. 44, v. 22. חַטֹּאתֶיךָ *peccata tua*, formæ יַבָּשָׁה *ariditas*. Si quidem derivatur ex ſingulari חַטָּאָה *aberratio a ſcopo*, coll. §. 21. qui occurrit Exod. 34, 7. Jeſ. 5, 18. Sed, cum legatur etiam abſolutus (v. g. Gen. 4, v. 7.) חַטָּאת, & Lev. 4, 8. 14. 20. &c.) cum articulo הַחַטָּאת coll. §. 42. II. 2. præterea etiam in præcedenti forma (ָ) ſecundæ dageſſchatæ non corripiatur in (:), ſupr. §. 21. Obſ. I. 4. atque adeo utrinque Syriaſmus hic applicari non poſſet: forte non *aberrabis a ſcopo*, ſi primam formam vel ex Piel deſcendentem dixeris חַטָּאָה, quaſi Infinitivus foret cum ה Paragog. §. 54. I. 1. α. in Nomen degenerans. coll. *Interp.* §. 129. §. 206. ſicut & alibi Nomina ex hac Conjugatione formata occurrunt, quorum media ſchvata eſt, quemadmodum v. g. עִקְּשׁוּת *perverſitas*, Prov. 4, 24. קִמְּשׁוֹן *urtica*, Prov. 24, 31. &c. vel ex Kal derivatam, cum Dageſch euphonico, coll. §. 20. Obſ. 3. ad analogiam שִׂמְלָה *veſtis*, שַׁלְוָה *tranquillitas*, &c. at prius ex Piel malim. Porro ex eadem radice 1 Sam. 14, v. 33. חֹטְאִים *aberrant a ſco-*

י [n], *quandoque Syrorum more*, etiam *ſub præcedente litera*, (:) *reſpuunt*: in cujus locum, vocalem ſibi adjiciendam collocant

po: Pſ. 99, 6. קֹרְאִים *vocantes erant*, *clamabant*, formæ הַמֹּצְאִים Num. 15, 33. *invenientes*, ſeu coll. *Interp.* §. 59. §. 74. *qui inveniebant* vel *invenerant*. Et Syriaſmus hujusmodi ſæpe occurrit in Infinitivo verborum ל״א cum verbis ל״ה compoſitorum, ut Ex. 31, 5 לְמַלֹּאת *ad explendum* vel *inferendum*, pro לְמַלֹּאת quod eſt 2 Chr. 36, 21. *ad adimplendum*. Plura Vid. §. 49. Obſ. 2. צֵאת *egredi*, Gen. 24, v. 11. formæ שְׂאֵת *portare*, *elevare* Gen. 4, 7. coll. §. 49. Obſ. 1. * *Chald.* Eſr. 6, 17. מָאתַיִן *ducenti* &c.

(n) 2 Chr. 32, 30. וַיְּיַשְּׁרֵם pro וַיְיַשְּׁרֵם *& direxit*, ſeu *recta diduxit eas* (aquas): Nah. 1, 4. וַיַּבְּשֵׁהוּ *& exarefecit illud*. בָּתִּים *ædes*, pro בַּיְתִים ex ſing. בַּיִת *domus*: it. עָרִים *civitates*, pro עֲיָרִים ex ſing. עִיר Vid. ſupr. §. 22. IV. Obſ. 3. p. 196. coll. §. 56. II. 5. β. Et huc refer etiam v. g. Num. 26, 7. הָרְאוּבֵנִי *Rubenita ille*, in quo vocalis ſede ſua manet, ne rejecta, ob fulcrum ſimul retrahendum, confuſionem pareret diſtinctarum radicum. Vid. *Ad Syr.* §. 20. 1. p. 16. 17. Job. 29, v. 21. וְיִחֵלּוּ *& expectabunt*, pro יִחֲלוּ quod eſt verſ. 23. præt. Piel, coll. §. 20. Obſ. 3.

cant, quiete sibi ipsis inducta.

§. 26. *Ob Euphoniam* o nonnunquam *alternat invicem*

I. (̤) *cum* (··).

1. (̤) quidem *pro* (··) potissimum in Hithpael, accentu præsente p

2. (··) vero *pro* (̤) in paucis ante Gut-

(o) Suavitas sonitus, quam *sonoritatem* vocat *Priscianus*, non modo a varietate gentis vel civitatis dependet: juxta quam ejusdem linguæ eadem subinde vox varie enunciatur, hac gente ac sæpe civitate hunc, alia diversum sonum, ut suis suaviorem auribus, præferente. Sed & una haud raro natio, quid idem scriptor, pro juncturæ differentia, *variante vocum vel literarum proximarum consonantia*, eandem vocem (aut formam) pronunciat, diversis adhibitis vocalibus, diversimode. *Aurem tuam interroga*, respondit *Probus Valerius* apud A. Gellium N. A. lib. 13. cap. 20. in rationem hujus inquirenti, *quo quid loco conveniat dicere: quod illa suaserit, id profecto erit rectissimum*. Omnem quippe *orationem voluptati aurum morigerari debere*, autor est *Cicero*, eo ipso, quo Oratorem instruere satagit, loco. Hanc igitur fundamentum pono totius paragraphi, de nulla alia ratione, præterquam in paucissimis, solicitus. (p) Jes. 1, 3. הִתְבּוֹנָן

Gutturalem q, vel Suffixa Verbalia r.

II. (ָ) *cum* (ַ).

1. (ָ) quidem pro (ַ)

β. In עַם s, הַר t, רַע u, & חַג x,
po-

animadvertit: Gen, 2, 25. יִתְבֹּשָׁשׁוּ *erubuerint*, ex בּוֹן atque בּוֹשׁ coll. §. 47. II. 1. & §. 27. 4. Videtur oriri hæc forma ex altera in hac Conjugatione recepta, qua (-) ultimæ radicali præmittitur, infr. §. 41. III. 3. Quod & passivam admittat significationem, atque intransitivam. Vid. *Interp.* §. 90.

(q) Zach. 2, 17. נֵעוֹר *excitatus fuit*, pro נַעוֹר, nisi dicas vi §. 45. II. Not. 1. formationem esse ex parte Chaldaicam, juxta §. cit. I. Obs. 2. ut 2 Chr. 34, 7. לְהֵדַק *comminuendo*, Infinit. Hiph. rad. דקק ex mente *R. Dav. Kimchi.* Nisi, quod malim ob (-), formes ex Niphal coll. §. 20. Obs. 2. quam sententiam *R. Sal. b. Melech.* in Michl. Jophi l. c. adscribit etiam *R. Jacobo f. Eliefer.* (r) Vid. §. 39. IV. Exc. 4. (s) Num. 23, v. 9. עָם לְבָדָד *populus in separatione, solitudine*, i. e. coll. *Interp.* §. 15. *separatus, solus* &c. Gen. 11, vers. 6. עַם אֶחָד *populus unus*.

(t) Exod. 3, 12. הָהָר *mons ille*: Jes. 30, 25. הַר גָּבֹהַּ *mons altus*. (u) Gen. 2, 17. וָרָע *& malum*, c. 6. v. 5. רַע *malus*.

(x) 1 Reg. 12, 32. חַג־כֶּחָג אֲשֶׁר בִּיהוּדָה

Potissimum, litera Kametsata ipsis præfixa.

β. In quibusdam Futuris Apocopatis [r].

γ. Itemque in שָׁגָג [s], & שָׁפָט [t].

2.

& celebravit Jeroboam *festum* ——, *instar istius festi, quod in Judæa*: sed, Exod. 12, 14. חַג לַיהוָה *festum Domino*. (r) 1 Sam. 21, 14. וַיְתָו *& signavit*, ex יְתַוֶּה 3. m. sing. fut. apocop. Piel: & ita Prov. 23, 3. אַל תִּתְאָו *ne concupiscas*, 2. m. s. fut. Hithp. coll. §. 57. II. 1. & *Interp*. §. 89. q. d. *ne nimio* erga cupedias Principum *desiderio te ipsum affligas*.

(t) Lev. vers. 18. שָׁגָג *erravit*. Masora קמץ בתביר *Kamez* inquit, habetur *ad accentum Tebir*, Hic in tertio saltem dignitatis gradu, minimus est Ducum. Fit tamen hic propriæ ditionis Dominus: quo casu alias constituit pausam. (t) 1 Sam. 7, 17. שָׁפָט *judicabat, jus dicebat*. Iterum *Masora* tanquam extraordinarii quid כולו קמץ *totum* inquit, *est Kamezatum*. Accentus *munach* minister, etiam hic non nisi ministri vices subit, & conjungit actu. * *Chald*. Esr. 4, 19. וּבַקַּרוּ *& quæsiverunt*, analogice enim בַּקִּרוּ diceretur, nisi obstaret §. 41. III. 3. De Dan. 5, 5. נְפַקָה *egressæ sunt* &c. Vid. ad §. 22. IV. 3. β. p. 192.

2. (-) vero *pro* (ַ) *ponitur.*

α. In plurali vocis אַח (u), & singulari vocis מִבְטַח (x), toties, quoties, ח non est Kametsatum.

β. In aliis (y) rarius.

III.

(u) Gen. 13, 8. אַחִים *fratres*: Gen. 36, vers. 12. אַחֶיךָ *fratres tui*: sed Gen. 9. v. 22. אֶחָיו *fratres ejus*: in quo rursus (ֶ) alternat tam pro (-) quam (ַ), Vid. Inf. XII. 1.

(x) Job. 31, 24. מִבְטַחִי *fiducia mea*: Pro. 22, 9. מִבְטַחֶךָ *fiducia tua*; Job. 8, 14. מִבְטַחוֹ *fiducia ejus* M. sed Prov. 21, 22. מִבְטַחָהּ *fiducia ejus* F. coll. scil. infra memb. XII. 1.

(y) Ps. 37. 7, 8. תִּתְחַר *succenseas*, ne *facias te inaestuare ira*, ne *ad iram te commoveas*, 2. m. sing. fut. Hithp. rad. חרה. Dagesch charact. ex ר extrusum, compensari debebat praemisso (ַ), Vid. §. 20. 1. coll. §. 57. I. 1 Deut. 10, 11. & Num. 10, 2. לְמַסַּע *ad profectionem, motionem.* In ultimo enim loco dicitur, *tubae erunt tibi* לְמִקְרָא הָעֵדָה וּלְמַסַּע אֶת־הַמַּחֲנוֹת *ad convocationem Ecclesiae & ad* MOTIONEM *castrorum*, h. e. coll. *Interp.* §. 38. *ad convocandam Ecclesiam, & ad* MOVENDA *castra.* Ben Melech in Michl. Jophi ll. cc. בָּא חשבם שהוא

III. (ֵ) *cum* (ִי),

1. (ֵ) quidem *pro* (ֵי), præcipue *in* Temporibus *Hiphil*; potiſſimum voce vel nondum z, vel per נָה a creſcente. P 2, (ִי)

בתוספת מם בתחלת כענין המקור כאלו אמר ולהסיע את המחנות *Nomen* inquit, *occurrit cum* מ *heemamthico ab initio auctum, juxta ſignificationem Infinitivi; quaſi dixiſſet, & ad movendum caſtra.* * *Chaldæi* (ֶ) pro (ֵ) uſurpant, *in quibusdam Participiis Benoni*, v. g. Dan. 2, 5. 8. אָזְדָא *abiens, excidens*: Dan. 3, v. 16. חַשְׁחִין *curantes*, vel *utilitatem præſtantes, proſumus*: Eſr. 6, 9. חַשְׁחָן *conducentia*, coll. *Interp.* §. 2. Dan. 4, 16. לְשָׂנְאָיךְ *oſoribus tuis*: Dan. 5, 25. וּפַרְסִין *& dividentes, ſeparantes*: Eſr. 7, verſ. 12, 21. כָּהֲנָא *Sacerdos*: ibid. verſ. 14. יָעֲטוֹהִי *conſiliarii ejus.* (z) Gen. 1, verſ. 4. וַיַּבְדֵּל *& diviſit*: Ex. 44, 7. וַיָּפֵרוּ *& irritum fecerunt*: Num. 20, 15. וַיָּרֵעוּ *& malefecerunt.*

(a) Gen. 4, 23. הַאְזֵנָּה *auribus percipite*, coll. §. 44. Obſ. 1. * *Chald.* Eſr. 4, verſ. 24. בְּטֵלַת *ceſſavit*, pro בְּמִילַת formæ נְטִילַת *ſublata eſt*, Dan 7, 4. de qua ſupr. §. 22. I. p. 179. niſi hanc, formam dixeris, ex Participio Peil & præterito mixtam.

2. (ִ) vero *pro* (ֵ), ut alibi b: ita &

β. Sæpe in futuro Kal verborum פ״י c; ac

γ. Sub ſecunda radicali Præteritorum in verbis ל״ה d & ל״א e.

IV. (ֵ) *cum* (ַ)

1. (ֵ) quidem *pro* (ַ) præter §. 44. l. 2. in pauciſſimis f.

2. (.)

(b) Pſ. 16, 5. תּוֹמִיךְ *ſuſtentans*, part. Benoni: & ita Jeſ. 29, 14. יוֹסִף ego *additurus* ſum, coll. *Interp.* §. 74. * *Cald.* Dan. 2, 19. בָּרִךְ *benedicens*, *celebrans*: plura Vide ad §. 41. III. 1. 8. (c) Ordinarie, quando ſimul in Verbis intranſitivis, vi §. 41. III. 3. ſub media vocis a fine non creſcentis, (ַ) deprehenditur. v. g. Pſ. 102, 5. וַיִּיבַשׁ *& exaruit.*

(d) Exod. 29, 35. צִוִּיתִי *præcepi*, (e) 2. Reg. 2, v. 21. רִפִּאתִי *ſanavi.* Non dubium, quin per Chaldaiſmum. * *Chaldæis* quippe hæ vocales adhibentur more Ebræis contrario: ultima in י mutata, quieſcit in Præteritis Peal in (ֵ), & cæterarum in (ִ): Vid. §. 48. II. 2. (f) Prov. 1, 22. תְּאֵהֲבוּ *amabitis*, *deperietis*, *nimium diligetis*, ex Piel (juxta *Ab. Eſram*, &, citante *R. Sal. b. Melech* in M. I.

2. (-) vero *pro* (‥), præter §. 41. III. 3. interdum ante Suffixum נִי Futurorum [g].

V. (‥) *cum* (∴).

1. (‥) quidem *pro* (∴) ponitur in voce חֲצִי cum accentu Domino notata [h]: ac

β. Nonnunquam ante Makkeph [i].

2. (∴) vero *pro* (‥) in Verbis quibusdam Conjugationis Piel, ſcil. דִּבֶּר [k], כִּפֶּר [l], & כִּבֶּס [m], ac

 pau-

---

hujus loci. *R. Jonam*), ſub ſignificatione intenſiva coll. *Interp.* §. 84. 1. pro תְּאַאֲבוּ coll §. 20. Obſ. 1. Hoſ. 13, 3. יְסֹעַר *turbine abripitur*, ex Pual, non Piel: quia ſubjectum ejus eſt *gluma*, quæ non abripit, ſed abripitur de area.

(g) Gen. 19, 19. תִּדְבָּקַנִי *adhæreat mihi, aſſequatur me*: Vid. §. 39. IV. Exc. 4.

(h) 1 Reg. 10, 7. הַחֲצִי *ipſum dimidium*, coll. §. 27. 3. (i) Gen. 30, 19. בֶּן־ *filius*: Job. 41, 26. אֶת־ Vid. ſuper. §. 18. 1 Obſ. 2.

(k) *locutus eſt*, Gen. 21, 4. (l) *expiavit*, Exod. 30, 10. (m) *lavit*, Lev. 13, 6.

paucis alias [n].

VI. ו *cum* (ֳ) *hhatuph vel* (ָ).

1. ו quidem *pro* (ֳ) *hhatuph* vel (ָ) ponitur, *potissimum sub vel ante Gutturalem* [o]. 2.

(n) Job. 27, 8. ישל *extrahet*, pro ישל 3. masc. sing. fut. apoc. Hiphil, rad. שלה coll. §. 57. I 2. Aut est ex Kal, ejusd. radicis ad formam ירא *videbit*. Exod. 5, 21. modo radix hæc in Kal transitivam significationem subeat, quam necessario requirit contextus. Ez. 26, 15. בהרג *in interfici*, Infin. Niph. pro בהרג coll. §. 56. I. 1. Ez. 43, 18. העשותו *fieri illud*, juxta quosdam Codices: Alii enim decentem formam Infin. Niph. העשותו exhibent Gen. 30, 39. ויחמו *& incaluerunt, fervore coitus ardebant*, 3. pl. masc. fut. Kal, pro ויחמו ex יחם. Ps. 51, v. 7. יחמתני *calefecit me*, 3. fœm. sing. præt. Piel, pro יחמתני, coll. §. 39. IV. Obs. 2. & 4. Jud. 5, 28. אחרו pro אחרו *differunt*, ad formam מאנו *renuerunt*, Prov. 21, 7. (o) Jud. 6, v. 28. העלה *ascendere factus*, i. e. in *holocaustum oblatus erat*, pro העלה 3. m. s. præt. Hoph. Hinc Nah. 2, 8. העלתה *ascendere facta, abducta est*, coll. §. 27. 7. Gen. 25, 27. אהלים *tentoria*, pro אהלים ex אהל coll. §. 21. 22. §. 25. I.

(ָ) *chatuph* vero vel (ֳ) *pro* ֹ in paucis P, Geminantibus potiſſimum ſecundam q.

P 3 VII.

Forte, quod literæ Gutturalis ſchva compoſitum, ante Gutturalem aliam, commodioris pronunciationis ergo, chateph ſuum abjiciat, vi membr. XI. infr. traditi: unde, ne cum (ָ) longo confundatur, ipſa longæ figura, cujus referret ſonum, aſſumitur. Et ita Jeſ. 52, v. 14. וְתָאֲרוֹ & *forma ejus*, pro תֳּאֲרוֹ quod extat 1 Sam. 28, 14. abſoluti תָּאַר: eſt enim ad formam פָּעֳלוֹ *opus ejus*. Pſ. 111, 3. ex פֹּעַל coll. §. 21. §. 22. IV. 1. §. 24. I. 4. §. 25. II. 1 Gen. 32, 20. בְּמֹצַאֲכֶם *in invenire vos*, i. e. coll. *Interp*. §. 201. II. 2. *quum vos inveneritis* eum, *incideritis* in eum: pro בְּמְצֹאֲכֶם Inf. Kal. ex מָצָא coll. §. 22. III. §. 24. I. 4. §. 17. Caut. 4. (p) Vid. ſupr. §. 21. Obſ. III. 1. p. 177. Ita Deut. 32, 13. בָּמֳותֵי *excelſa* form. pl. conſtr. rad. בּוֹם ob (ָ) impurum, coll. ſupr. §. 17. caut. 6. Dicitur pro בָּמוֹתֵי ex ſing. בָּמָה, cum terminatione pluralis & dualis numeri ſimul. vid. §. 33. I. obſ. 4. Cant. 7. 4. תָּאֳמֵי *gemelli*, pro quo Ex. 26, 24. c. 36. 29. תְּאֹמִים *gemelli par.r.* Sed Gen. 48, 27. תְּאוֹמִים (Vid. §. 22. III. 2.), unde Cant. 4, 5. תְּאֹמֵי. (q) Jeſ. 44, 23. רָנּוּ *exultate*: Jeſ. 7, 29.

VII. ו cum וֹ, (aut (:) ex וֹ formando).

1. ו quidem *pro* וֹ, ut ſaro ante ultimam radicalem futuri Kal r: ita

β. Frequentiſſime in verbis quieſcentibus Ain s 2. וֹ

גֹזִּי *tonde* F. tono extraordinarie ad ultimam dimiſſo. Et huc ſuo modo referres קֳדָשִׁים *ſanctitates*, pro קֳדָשִׁים ex קֹדֶשׁ; & שֳׁרָשִׁים *radices*, pro שֳׁרָשִׁים ex שֹׁרֶשׁ: de quibus ſupr. §. 8. II. Obſ. 1. p. 99. 91. (r) Exod. 18, 26. יִשְׁפּוּטוּ הֵם *judicabunt ipſi*; Ruth. 2, 8. תַּעֲבוּרִי *diſcedes*: Prov. 14, v. 3. תִּשְׁמוּרֵם *cuſtodies illa*, ſc. labia ſapientum Conf. *Interp.* §. 9. II. Pſ. 69. 21. וָאָנוּשָׁה & *ægritudine afficior*, 1. ſing. fut. Kal, cum ה paragog. rad. אנשׁ pro וָאֶאֱנוֹשָׁה coll. §. 56. II. Obſ. 2. & hoc pro אֶאֱנֹשָׁה coll. §. 25. II. 1. §. 26. XV. Jeſ. 25, 10. כְּהִדּוּשׁ *ſecundum triturare*: Jeſ. 59. 5. הַזּוּרֶה *quod compreſſum fuerit* בֵּיצָה ovum): nomen, ad formam part. paul. quadantenus inflexum, coll. num. XII. & ita Thr. 1, 4. נוּגוֹת *afflictæ*: Zeph. 3, 18. נוּגֵי *afflicti* rad. יגה: Ez. 6, 12. נָצוּר *obſeſſus*: Jeſ. 1, 8. נְצוּרָה *obſeſſa*, rad. צוּר, Part. Niph. Ex. 14, 3. נְבֻכִים *perplexi*, *confuſi*, rad. בּוּךְ coll. membr. VIII. (s) Vid. §. 47. I. 1. (γ)

2. וּ vero aut (:) *pro* ו, inprimis ante Dagesch exclusum [t].

VIII. ו *cum* (ֻ).

1. וּ quidem *pro* (ֻ), rarius ante Dagesch forte [u].

2. (ֻ) vero *pro* וּ, ut alibi [x], ita frequentius in terminatione Verborum plurali [y], potissimum ante

---

(t) Vid. §. 20. 2. (u) Gen. 2, v. 25. עֲרוּמִּים *nudi*: Vid. supr. §. 20. Obs. 3. β. Ez. 16, 34. זוּנָּה *scortatio*: Ps. 102, 5. הוּכָּה *percussus est*, 3. masc. s. præt. Hoph. rad. נכה coll. §. 44. I. & §. 48. I. 1. 1. Chr. 3, 5. נוּלְּדוּ *nati sunt*, 3. pl. præt. Niph. cum Dagesch euphonico; absque quo foret נוֹלְדוּ rad. ילד coll. §. 46. I. 2. (x) Jes. 10, 33. גְּדֻעִים *excisi*; part. paul. Gen. 20, 3. בְּעֻלַת *inita, maritata*: (y) Jud. 21, 20. וַיְצַוֻּ *& præceperunt*: 1 Reg. 12, 7. וְדִבַּרְתֻּ *& locuti sunt*: Esth. 9, 26. וְקִבֻּל *receperunt*: 2 Reg. 22, 5. וְיִתְּנֻהָ *& tradant illud*: Gen. 1, 28. וְכִבְשֻׁהָ *& subjugate eam*: Exod. 22, 8. יַרְשִׁיעֻן *impios*, seu *reos declarabunt*, coll. *Interp.* §. 86. Horum ac similium infinitorum alio-

rum literæ numerum singularem indicant: qui & sæpius, contextu non repugnante retineri potuisset; quamvis sub constructione non ubivis obvia. Ita supr. Jud. 21, 20. eodem sensu manente, legi poterat וַיְצַו & *jussit*, sc. כָּל־הָעֵדָה *complexus Ecclesiæ*, ex v. 13. vel coll. *Interp.* §. 111. 2. subint. *quispiam.* 1 Reg. 12, 7. וַיְדַבֵּר & *dixit*, sc. *quisque* Consiliariorum Salomonis seniorum. Vid. *Interp.* §. 114. Atque ita Esth. 9, 27 קִיְּמוּ וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם. *confirmarunt, postquam* coll. *Interp.* §. 193, III. 2.) SUSCEPERAT *quisque Judæorum, super se, & super semen suum.* 2 Reg. 22, 5. וְיִתְּנָה & *det* (Hilkia Pontifex M. cum ה Paragog.), vel *tradat in manum curatorum operis.* Quod autem hoc temere scriptum non fuerit, patet ex relatione Regi deinceps facta, ubi v. 9. denuo Autores punctorum וַיִּתְּנֻהוּ & *dederunt illud*, pro eo quod autor literarum וַיִּתְּנֵהוּ *postquam dedisset illud* (sc. Hilkia P. M) *curatoribus* Gen. 1, 28, וְכִבְשֻׁהָ & *subjuga eam*, tu scil. vir: secundum illud Cod. *Kidduschim*, fol. 35. a. l. 8. *Jevammoth.* f. 65. b. l. 12. איש דרכו לכבש ואין אשה דרכה לכבש *virorum mos est, subjugare terras; non autem mulierum.* Sin hoc minus placuerit, reddere posses: & *quisque vestrum subjuga eam.* Atque hujus generis exempla in Sacris occurrunt infinita. Certe nemo mortalium, quantum,

Suffixum. הוּ z.

P 5 IX.

vis analogiæ Ebraicæ peritissimus, Biblia absqe punctis exarata lecturus, in his talibus puncta jam expressa assequetur; nisi integrum locum ante memoriæ fideliter impresserit. Similiter Ez. 7, 21. וְחִלְּלוּהָ quasi וחללוהו diceretur, i. e. *qui profanabunt eum*, in masc. (scil. צְבִי עֶדְיוֹ *decorem ornatus*, cujus vers. 20. facta fuerat mentio), indigitatum jam per quatuor suffixa proxime præmissa: per quem Templum intelligunt. Verum si literam sequeris, leges וְחִלְּלוּהָ Suffixo ad præmissam *terram* F. relato. hoc sensu, *quum profanabunt eam*, sc. terram &c. (z) Zach. 13, vers. 3. וּדְקָרֻהוּ *& transfigent eum*. Quod si quis, literarum modo ductum secutus legat וּדְקָרֵהוּ *& transfiget eum* (pater sc. ipsius, atque mater); nec constructioni vim faciet, nec naturæ rei. Illam confirmat *Interp.* §. 118. hanc durior virorum indoles: qua ad sanguinem effundendum, multo aptiores facti sunt quam sequior sexus, inprimis amore prolis enervatus. 1 Chr. 13, 3. דְרַשְׁנֻהוּ *consuluimus eum*. Qui nudas literas considerat, in 3. masc. sing. efferet, cum נ epenthet §. 53. II. לא דְרַשְׁנֻהוּ *nemo consuluit eum* in diebus Saul Conf. *Interp.* §, 140. 3. Jes. 55, v. 6. קְרָאֻהוּ *invocate eum*: secundum literas קְרָאֵהוּ *invoca eum*, quis-

IX. (-) *cum* (∵),

I. (-) quidem *pro* (∵) ordinarie ſub vel ante Gutturales; ה mobile, ח & ע; ſive ultimas [a], ſive penultimas [b].

2. (∵) vero *pro* (-), in formis חֲצִי accedente ſuffixo ◌ֶ: item

β. In ◌ֵי ante Suffixa Gravia [d];

γ.

---

quis es. (a) Prov. 4, 18. נֹגַהּ *ſplendor*, formæ קֹדֶשׁ *ſanctitas*: Prov. 1, v. 5. לֶקַח *doctrina*, & Gen. 1, v. 12. זֶרַע *ſemen*, formæ מֶלֶךְ *Rex*: ad quam etiam (b) Job. 39, 23. לַהַב *flamma*, Jeſ. 24, 17. פַּחַד *timor*, Gen. 37. 2. נַעַר *puer* &c. Rationem hic ſuppeditat natura Gutturalium §. 2. p. 11. deſcripta: Quæ quum ad aſpirationem ſuam, ampliorem requirant labiorum apertionem (-) eam efficit convenientiſſime. Vid. §. 6. Obſ. 4. p. 63. coll. §. 9. II. Obſ. 1. p. 100, fin. §. 41. III. 3.

(c) Exod. 38, 4. חֶצְיוֹ *medium ejus*: Ex. 33, v. 4. עֶדְיוֹ *ornatum ſuum*, ex עֲדִי Jer. 4, 30. *ornatus*: ſcil. coll. §. 24. II. Obſ. & I. 3. (d) Vbi cæteroquin (◌ֵ) in (-) corripitur. §. 39. II. 2. v. gr. Exod. 32, 29. מִלְאוּ יֶדְכֶם *replete manum veſtram*,

γ. Paucis aliis nonnunquam [e].

X. (-) *cum* (.),

1. (-) vero *pro* (.) admodum raro [f].

2. (.) vero *pro* (-) interdum in prima & ſecunda perſonis præteritorum [g]:

(β) In

Ez. 13, v. 21. 23. מִיֶּדְכֶן *e manu veſtra* F. &c. * *Chald.* Eſ. 5, v. 8. יְדֵהֹם *manus ipſorum.*

(e) Pſ. 102, 14. לְחֶנְנָהּ *gratiam conferendi illi*: Inf. Piel, perfectorum more formatus. Vid. §. 43. Obſ. 2. coll *Interp.* §. 126. Exod. 33, 3. אֲכֶלְךָ *conſumam te*, pro אֲכַלְךָ 1. ſ. f. Piel, rad. כלה. 1 Sam. 12, 13. שְׁאֶלְתֶּם *petiiſtis.* * *Chald.* Eſr. 7, 25. מֶנִּי *conſtitue*, Imper. Paël, pro מַנִּי *ad differentiam* Præt. rad. מנה.

(f) Nah. 3, 5. וְהַרְאֵיתִי *& videre faciam, oſtendam*: partim ex lingua Chald. Sic Gen. 41, 51. נַשַּׁנִי *oblivisci me fecit*, præt. Piel, rad. נשה, pro נִשַּׁנִי. An vero forma, v. gr. שַׂמְלָה *veſtis*, pro שִׂמְלָה, huc etiam referenda veniat, judicent alii. Certe in derivatis h. m. ex Kal, (-) primæ radicalis, ob hanc vel ſecundam Gutturalem, obtinet. (g) Pſ. 2, 7. יְלִדְתִּיךָ *genui te*,: 1 Sam. 1, v. 28. הִשְׁאִלְתִּהוּ *mutavi, commodato dedi eum.*

β. In Nominibus quibusdam absolute monosyllabicis, postquam Dagesch fuerat assumtum h.

γ. In Infinitivo Piel i. ac Hiphil

ad cujus formam 1 Sam. 17, v. 35. וַהֲמִיתִיו *& mori feci, interemi eum*, pro וַהֲמַתִּיו 1. sing. præt. Hiph rad. מוּת coll. §. 47. §. 41. III. 4. (β). י indicat vocalem. Vid. sqq. Ez. 38, 23. וְהִתְגַּדִּלְתִּי וְהִתְקַדִּשְׁתִּי *& majestate ac sanctitate conspicuum me præbebo*: Lev. 11, v. 44. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם *ideo sanctos exhibeatis vos*: Mal. 3, 20. וּפִשְׁתֶּם *& incrementum capietis, crescetis*, rad. פּוּשׁ: Ex. 1, 10. וַהֲמִתֶּן *tunc interficietis*, ex Hiph. rad. מוּת coll. §. 47. §. 41. III. 4. (γ). (h) Ex צַד *latus* Jes. 60, 4. fit 1 Sam. 20, 20. צִדָּה *latus ejus*, (scil. lapidis אֶבֶן Ebr. Fœm. §. 31. Exc. 1.) pro צַדָּהּ coll. §. 12. Obs. 1. (i) Hos. 1, 2. דִּבֶּר־ *loqui*, pro דַּבֵּר: Confer tamen *Interp.* §. 25. Sic Lev. 14, vers. 43. אַחֲרֵי חִלֵּץ *post eruisse*, h. e. coll. *Interp.* §. 127. §. 164. II. 2. *postquam eruerat.* Ut sit Inf. piel. Quod si præteritum dixeris, quo cum similiter אחר construi, patet ex exemplis ad §. cit. allatis; sc. subint, אֲשֶׁר *Interp.* §. 25. forma est Præteriti analoga. 2 Sam. 12, 14. בִּאֵץ

phil [k].

(δ)

נָאַצְתָּ *spernendo sprevisti*, Vid. *Interp.* §. 108. (Deut. 32, 35. שִׁלֵּם *retributio*: nam ex Infinitivo potius descendunt nomina, quam ex Præterito. Vid. *Interp.* §. 129. Sed cum plura alia sub forma præteriti occurrant, v. g. קְטֹר *suffitus*, אִלֵּם *mutus* &c. non opus est, alternationem statuas). (k) Jer. 51, 33. עֵת הִדְרִיכָהּ *tempus calcandi eam*: Deut. 28, v. 48. עַד הִשְׁמִידוֹ אֹתָךְ *usque ad perdere eum te*, i. e. coll. *Interp.* §. 127. 128. 169. 2. *donec perdiderit ille te*. Quod si subaudias אֲשֶׁר, valore ejus, quod e *Kimchio* l. c. p. 245. adductum extat; Præteritum quidem retineri poterat, sed otiosum esset Suffixum. Periculosum vero nimis foret, etiam hoc in afformativum mutare, ad *hostes* relatum, עַד הִשְׁמִידוּ *donec perdiderint te* hostes tui. Tutius est, Infinitivum retinuisse, (ׄ) pro (ׅ) ad præformativum substituentem. Atque ita verbum per copulam in eod. tempore connexum, eundem urget Jes. 31, v. 5. גָּנוֹן וְהִצִּיל פָּסֹחַ וְהִמְלִיט *defendendo ac eripiendo, transeundo atque eruendo*. Si tamen litera ו convenienter per *simul, interim, illico, certe* vel *ecce* reddita vertas: *defendendo simul eripiet, transeundo simul eruet*; ordinariam Præteriti formam retinebis. Similiter Jer. 50, 34. לְמַעַן

δ. Quandoque etiam ante (-:) [l] ac

ε. Alibi [m].

XI. (-) cum (-:).

1. (-) quidem *pro* (-:) sub ה ante Gutturalem perpetuo [n]: &

β.

הִרְגִּיעַ וְהִרְגִּיז *ut quietam reddat* hanc terram *& commoveat* incolas Babyloniæ. Si nihil suppleas, alternant pro הַרְגִּיעַ & הַרְגִּיז. Sed inserto כִּי vel אֲשֶׁר coll. *Interp.* §. 165. II. 2. p. 235. recte Præteritum retines. At necessario (.) pro (-) alternat Lev. 14, 43. וְאַחֲרֵי הִקְצוֹת *post detraxisse*: terminatio enim præterito nullo modo competit.

(l) Pſ. 73, 9. תִּהֲלַךְ *perambulat*, 3. fœm. ſ. fut. Kal. (m) Jeſ. 57, 4. יִלְדֵי *nati* (ex יְלָדִים ſing. יֶלֶד), pro quo c. 2, 6. וּבְיַלְדֵי *& in natis*. Ex כֶּבֶשׂ *agnus*, fit 2 Sam. 12, 3. כִּבְשָׂה *agna*, pro כַּבְשָׂה §. 24. I. 2. quod eſt Lev. 14, 10. (n) Ex הָחֵל *incipere*, 1 Sam. 3, 12. Inf. Hiph. verbi חלל fit Gen. 11, verſ. 6. הַחִלָּם *incipere ipſorum*, vel coll. *Interp.* §. 129. *initium ipſorum*, coll. §. 19. 18. 21. 25. I. Jer. 11, 7. הַעֲרֹתִי *conteſtatus ſum*: Eſai. 4, 25. הַעִירוֹתִי *excitavi*, 1. ſing. præt.

β. Sæpius quoque ſub Gutturali alia, quam altera mox Gutturalis ſequitur n.

2. (-:) o. *pro* (-) nonniſi ſemel p.

XII. (∵) *cum* (ָ) *vel* (-)

1. (∵) quidem *pro* (ָ) *vel* (-) potiſſimum ante Gutturalem Kametsatam q; niſi fuerit א°,

---

Hiph. rad. עוּר & עוֹר. (o) Vid. de אֲחַר pro אַחַר ſupr. p. 62. Videtur ratio *in facilitanda pronunciatione* quærenda. Ne, chateph ſervato, impellatur nimium pronuncians in enunciationem literæ inſtantis pronunciatu difficilis: ſed integra mora conceſſa: felicius organa accommodet, ad ſequentem aptius pronunciandam.

(p) * *Chald.* Eſr. 5, 15. אֵחֵת *deſcendere fac, deduc* 2. m. ſ. imper. Aphel. rad. נחת Vnde analogice Eſr. 6, 1. מְהַחֲתִין *deſcendere faciunt, deponunt*: & verſ. 5. תְּחֵת *deſcendere facies, repones*, coll. §. 44. I.

(q) Gen. 7, 20. הֶהָרִים *montes illi*: Gen. 1, verſ. 5. אֶחָד *unus*, formæ חָכָם *ſapiens*: Pſ. 119, 52. וָאֶתְנֶחָם *& memet ipſum ſolatus ſum*, 1. ſ. fut. Hithp. pro וָאֶתְנַחֵם coll. membr. I. it. §. 20. Vid. Deut. 32, 36. Ex. 5, 13.

א ○, aut (præter חַי p) vox monosyllabica q.

β. Item nonnunquam ante ה ultimum, servile potissimum r.

(·:·)

וְהִנֶּחָמְתִּי *& consolabor me*, ultione facta, 1. s. præt. Hithp. pro הִתְנַחַמְתִּי coll. §. 41. III. 4. Not. (γ). §. 27. 1. Num. 33, v. 54. תִּתְנֶחָלוּ *adjudicabitis : constituetis possessores* : ex תִּתְנַחֲלוּ cap. 34. 13. Similiter Num. 8, 7. וְהִטֶּהָרוּ *& purificabunt sese*, 3. pl. Hithp. pro הִתְטַהֲרוּ coll. §. 41. III. 4. β. Sic ante (ֳ) Ez. 33, 24. הֶחֳרָבוֹת *desolationes istæ*: v. 27. בֶּחֳרָבוֹת *in desolationibus illis*: Neh. 10, 34. הֶחֳדָשִׁים *novilunia*. * *Chald.* Esr. 7, v. 18. אֶחָיךְ *fratres tui*. (o) Gen. 2, 25. הָאָדָם *Adamus iste*. (p) Gen. 14, 16. הָעָם *ille populus*. (q) Vnde Lev. 16, v. 20. הֶחָי *ille vivus*: & hinc 1 Sam. 25, 6. לֶחָי *vivo isti*, i. e. *feliciter viventi illi, diviti*. coll. §. 56. I. 11. & *Interp*. §. 102. (r) Jes. 59, 5. וְהַזּוּרֶה *& qui conspergitur*, Præt. Püal. (vid. tamen supr. memb. VII. p. 230.) Sic Jes. 30. 24. זֹרֶה *ventilatum fuit*: Prov. 24, 14. דֵּעָה *scire, notitia*, ex ידע Zach. 5, 4. וְלָנֶה *& pernoctat, commoratur*, (3. fœm. s. præt. Kal, formæ וּבָאָה ibid.) ex לון 1 Sam. 28, vers. 15.

2. (ָ) vero *pro* (ֵ) ponitur in priori (ֵ) vocis אֶרֶץ; quoties (ָ) Articuli, vel particulæ ו, ei præponitur s.

XIII. (ֵ) *cum* (ִ).

1. (ֵ) quidem *pro* (ִ), in formis פְּרִי, accedente potissimum (ְ) ante Suffixum. t.

β. Ante secundam Gutturalem u.

(γ) Sub ה Præformativo Hiphil Verborum quorundam ל״ה x Ac

Q (δ)

וָאֶקְרָאָה & *evocavi*, cum ה Parag. coll. §. 54. I. 1. Ps. 20, 4. יְדַשְּׁנֶה *incinerabit*, sc. Deus, igne cælitus demisso. Gen. 2, 4. אֵלֶּה *istæ* coll. §. 20. Obs. 3. β. post cit, §. 54. I. (s) Gen. 1, 11. הָאָרֶץ *hæc terra*, c. 6. 4. בָּאָרֶץ *in hac terra*, Prov. 25, 3. וָאָרֶץ & *terra*, (t) Hos. 14, 9. פֶּרְיְךָ *fructus tuus*: Ez. 36, 8. וּפֶרְיְכֶם & *fructus vester*, Sed Lev. 19, 23. פִּרְיוֹ *fructus ejus*. Ita Jud. 5, 12. שֶׁבְיְךָ *captivitas tua*: Sed 2 Chr. 6, 37. שִׁבְיָם *captivitas eorum*. (u) Ps. 51, 7. יֶחֱמַתְנִי coll. §. 39. IV. Obs. 2. 4. pro יְחֵמַתְנִי *calefecit, fovit me*, 3. sing. Præt. *Piel*, coll. §. 20. Obs. 1. Jud. 5, 28. אֶחֱרוּ *differunt*, pro אֵחֲרוּ; vel juxta membr. V.

(x) 2 Reg. 17, 11. הֶגְלָה *deportavit*. Gen.

(δ) interdum alibi [y].

2. (.) vero alternat *pro* (∴),
nonnunquam sub א Præformativo Niphal [z]; id quod in Verbis פּ״י est perpetuum [a].

Præterea usurpatur quoque (.) *pro* (.) *bkatuph* ex (:) facto [b], juxta §. 24. l. 4.

XIV.

41, 28. הֶרְאָה *ostendit.* (y) Thr. 2, 17. אֶמְרָתוֹ *sermo ejus*, pro אִמְרָתוֹ quod habetur Pf. 147 15. ex אִמְרָה passim cum diversis Suffixis, obvio. 1 Sam. 25, 7. הֶכְלַמְנוּם *pudore, ignominia affecimus eos*, coll. §. 39. IV. 3. Jes. 63, 3. הֶגְאַלְתִּי *conspurcavi, contaminavi*, pro הִגְאַלְתִּי coll. insuper §. 3. Obs. 2. §. 27. 1. (z) Ez. 20, 3. 31. אִדָּרֵשׁ *consular*: Gen. 21, 24. אִשָּׁבֵעַ *jurabo.* Sed 1 Reg. 2. 8. וָאֶשָּׁבַע *& juravi*, Ez. 26, 2. אִמָּלְאָה *replebor*, cum ה parag. Mich. 6, 6. אִכַּף *incurvabo me*, pro אֶכַּפֵּף coll. §. 54. I. (a) Prov. 30, 9. אִוָּרֵשׁ *pauper fiam*: Pf. 18, 4. אִוָּשֵׁעַ *servabor.* (b) Ex שֹׁקֶת *aqualiculus, canalis*, fit Gen. 30, 38. בְּשִׁקְתוֹת *in canalibus*, coll. §. 21. §. 22. IV. §. 34. I. Ex אֹמֶר *sermo*, Job. 20, 29. fit. אִמְרוֹ *sermo ejus*, coll. §. 21. & 22. IV. Quod idem alternat hoc passu pro

XIV. (ָ) *hhatuph cum* (ֻ).

1. (ָ) *hhatuph* quidem *pro* (ֻ),

a. In passivorum tertiæ classis, vel *Perfectis* [c] vel quiescentibus tertia [d], *usitatius*,

(·) & (·.·), ut videri potest membr. X. coll. supr. 2. (c) Vnde etiam factum, ut punctis ad pristinum paradigma applicatis, *Hophal* potius diceretur ista coniugatio, quam *Hithpal*: utut hanc formam approbet derivatio, itemque verba Imperfecta primæ & secundæ radicalis omnia. Imo haud raro ipsa quoque Perfecta vocalem (ֻ) competentem exhibent: v. g. Ez. 32, 32. וְהֻשְׁכַּב & *decumbere factus est*: Dan. 8, 11. הֻשְׁלַךְ *projectus fuit*: Ez. 16, 4. הֻמְלַחַת *solita fuisti*, coll. §. 9. II. Obs. 2, 2. Reg. 4, 32. מֻשְׁכָּב *cubare factus*: *collocatus*; Ps. 22, 16 מֻדְבָּק *adhærere factus*: Jer. 18, 23. מֻכְשָׁלִים *impingere facti*, &c. Vsitatius tamen in Perfectis (ָ) chatuph sub præformativo conspicitur, ut 1 Sam. 25, 15, הָכְלַמְנוּ *ignominia affecti fuimus*: Joel. 1, 9. הָכְרַת *excisus est*: Dan. 9, 1. הָמְלַךְ *Rex constitutus fuit* &c. (d) Esth. 2, 6. הָגְלְתָה *deportatus fuit*: Jer. 40, 7. הָגְלוּ *deportati fuerunt*: Jes. 42, 22. הָחְבָּאוּ *absconditi sunt*, &c.

β. Sæpe quoque sub prima Püal e.

2. ( ) vero *pro* ( ) *hhatuph*,

α. *Ante Dagesch* forte, inprimis defectivorum f, *usitate*.

β. Raro in Infinitivo Kal g & quibusdam nominibus h.

XV. *Schva compositum cum simplici*; & *unum Compositorum cum altero* k.

XVI.

(e) Nah. 2, 4. מְאָדָּם *rubricatus* c. 3, 7. שָׁדְּדָה *devastata est*, Ps. 62, 4. תְּרָצְּחוּ *exscindemini*: Ps. 72, 20. כָּלּוּ *consummati sunt*: Ps. 80, 11. כָּסּוּ *tecti sunt*. (f) Vid. supr. §. 18. I. 2. (g) Hos. 7, 4. חֻמְצָתוֹ *fermentari eum*, cum ה Paragog. (h) Lev. 19, 20. חֻפְשָׁה *libertas*, (חָפְשִׁי *liber*. Ex. 21. 5. &c. ad formam חָכְמָה *sapientia* &c.

(i) Jer. 22, 20. וְצְעָקִי & *clama*, 2. fœm. s. imper. Kal, coll. §. 41. III. 3. §. 27. 4. §. 50. III. Obs. 1. Ex. 26, 21. וְתֻבַקְּשִׁי & *requireris*: Jes. 18, 4. אֶשְׁקוֹטָה *quiescam*? coll. §. 54. I. Obs. 1. de cætero Vid. §. 25. II. Obs. 2.

(k) Jer. 31, 33. הֶחֱזִיקִי *apprehendere me*, i.e. coll. *Interp* §. 127. 128. *quo apprehendebam ego*: pro הַחֲזִיקִי Infinit, Hiph. Job. 32, 17.

XVI. Pro Schva occurrit rarissime (ַ) [l] & (ֵ) [m].

אֶעֱנֶה pro אֶעְנֶה *respondebo, enunciabo, dicam.* Sic Jer. 46, 8. אֶעֱלֶה *ascendam*: est enim ex Kal, & transitivam Hiphil significationem non admittit contextus. Ruth. 3, 15. וֶאֱחֳזִי pro וְאֶחֳזִי *& tene.* (l) Job. 3, 25. וַיֶּאֱתָיֵנִי *& evenit mihi*, 3. masc. f. fut Kal, rad. אתא coll. §. 48. Obs. Vid. tamen §. 38. IV. Obs. 1. Sic in הַב *da*, (ex יְהַב) voce crescente, perpetuo. Vid. §. 22. IV. Obs. 1. (δ). Contra Jud. 9, 9. 11. 13. הֶחֳדַלְתִּי *numquid deseram, num desisterem?* (ֳ) pro (ְ): si quidem ex Kal fuerit, cum ה interrogativo: quod convenientius, quam cum aliis derivare ex Hophal, aut formam statuere ex Hiphil & Hophal mixtam. (m) Ex Syriasmo, ut Ex. 16, 23. אֵפוּ *coquite*, pro אֱפוּ ex אפה. Sic Jes. 21, 12. אֵתָיוּ *venite*, ex אתה coll. §. 48. II. Obs. §. 27. 4. Pro quo v. 14. הֵתָיוּ coll. insuper §. 3 Obs. 2. Quod ipsum tamen haud inepte quoad imperfectionem primæ, ex Aphel Chaldæorum derivabis. Sive in Imperativo vertas: *in occursum sitientis* VENIRE FACITE, *vel* AFFERTE *aquas*; sive in præterito: *numquid in occursum sitientis* ATTVLERVNT *aquas?* Vid. supr. p. 19. Zach. 7, 14. אֲסָעֲרֵם *turbinis instar propellam eos*, pro

2. Ipsum *Schva* vero nonnunquam pro (∴) " vel (-) (°).

§. 27.

אֲסֻרִים Ita 1 Chr. 23, 6. וַיֶּחָלְקֵם & *distribuit eos*, pro וַיְחַלְּקֵם puncta illa sunt ex Niphal. Vide vero de hac voce, & varia ejus punctatione, supra p. 177. 178. prolixius At נֵאָרִים *maledicti*, Mal. 3, v. 9. pro נֵאָרִים part. Niph. rad. ארר. secundum *R. Jonam*, spectat ad §. 45. Obs. 2. * *Chald.* Dan. 3, 22. אֵזָה *accensus*, pro אֵזֵי Part. Peil, rad. אזא Vid. §. 48. I. Obs. Esr. 5, 15. אֵזֶל־ *abi*, pro אֵזִל Imperat. Peal Vid. §. 41. III. 1. Talm. & Syr. dicunt זִיל *abi*, ex forma verborum פ״י. (n) Prov. 30, 6. אַל־תּוֹסְףְּ pro תּוֹסֶף *ne addas*. Non invenio dagesch lene literæ ף impressum, utut (:) sub ס quiescat, non minus ac ultimum. Vid. supr. §. 9. II. 1. p. 98. coll §. 11. I. 2. Obs. 2. Lev. 11, v. 17. &c. חֵטְא *peccatum*, formæ סֵפֶר *liber*: facit enim plur. חֲטָאִים Eccl. 10, 4. *peccata*, & cum suff. Lev. 20, 20. חֶטְאָם *peccatum ipsorum*. Sic Cant. 4, 14. נֵרְדְּ *nardus*, v. 13. נְרָדִים *nardi*, c. 1. 12. נִרְדִּי *nardus mea*. Prov. 22, v. 21. קֹשְׁטְ pro quo Ps. 60, 6. קֹשֶׁט *veritas, certitudo* Ex. 23, 1. שָׁוְא *vanitas*, formæ תָּוֶךְ *medium*, Jud. 16, 29.

§. 27. *Accentus Domini* (v. gr. : ∴ , , &c. (*mutare possunt.* [k]

1. (-) & (∵) in ( ) [l].
2. ( ) in ו [m].
3. Aliud *Schva primitivum in* (∵) [n]

(k) Non ſemper actu mutant: regulariter tamen mutant, quando Domini propriæ ditionis conſtituti, diſtinctionem efficiunt ſenſibilem. Quo caſu quoties vocalis brevis retinetur immutata, a Maſorethis annotatum eſt tanquam irregulare. Quemadmodum etiam vice verſa, ut irregulare obſervatum eſt, ſi accentus hi ſubdiſtinctivi brevem vocalem produxerunt, actu non diſtinguentes. Exempla ſunt ubivis obvia. Cæterum ideo videntur producere, ut longior impendi poſſit mora ei ſyllabæ pronunciandæ, ad quam, ob ſenſum orationis abſolutum, pronuncianti, ſui ac auditorum cauſa, eſt ſubſiſtendum: quo ipſe reſpirando, vires interea recolligat; auditores vero ſenſum orationis percipiant facilius. (l) Ex מַיִם *aquæ* eſt Gen. 1. verſ. 2. הַמָּיִם *iſtæ aquæ*: ex זֶרַע *ſemen*, Gen. 1, 29. זָרַע. (m) Ex חֳלִי *morbus*, eſt Deut. 7, 15. חֹלִי. (n) שְׁבִי Num. 11, 1. שֶׁבִי *captivitas*: ex עֲדִי Ez. 16, 11. עֲדִי *ornatus*.

4. *Schva* quod *in Verbis* habetur.

α in imperfectis ל״ה quidem; in (ָ) o;

β in reliquis vero *in eam, ex qua ortum est, vocalem* p: quæ tamen si (ַ) fuerit, amplius elevatur in (ָ) q. Quod si

5. (:)

(o) Gen. 27, 17. עָשְׂתָה *fecit*. 3. fœm. s. præt. Kal, rad. עָשָׂה Jes. 21, 12. בְּעָיוּ *petite*, 2. masc. pl. imperat. Kal, ex בְּעָה coll §. 48. II. 1. Obs. (p) Ex יָרְאָה est Gen. 18, 15. יָרֵאָה *timuit*, 3. fœm. s. præt. Kal, rad. יָרֵא coll. §. 41. III. 1. ex יָכְלוּ Gen. 13, 6. fit Ex. 8, v. 14. יָכֹלוּ *potuerunt, valuerunt*, 3. pl. præt. Kal, rad. יָכֹל coll. §. 41. III. 1. Lev. 19, 11. תִּגְנֹבוּ *furabimini*, ex sing. תִּגְנֹב *furaberis*, Exod. 20, 13. In hunc modum dicitur Ps. 10, 14. חֵלְכָה *pauper*, ex חֵלְכָה ibid. vers. 8. quasi Infinitivus foret Piel nominascens, cum ה Paragog. Vid. §. 20. Obs 2. §. 26. X. 2. (γ). §. 54. coll. *Interp.* §. 129. Arab. خَالِكٌ *niger*: quasi atra fame ob paupertatem confectus, nativum vultus colorem in atrum converterit.

(q) Zach. 12, 10. דָּקָרוּ *transfixerunt*, ex

5. (:) *ante* ך sub Particulis ב [r] ל [s], את [t], עם [u], atque verbo השמד [x] fuerit. accedente tali accentu, *cum* ( ) *literæ* ך *transponitur.*

Obs. I. Mutant autem Accentus

(α) Primum Syllabæ tono affectæ punctum [y]; aut

דקרו quod e דקר: Deut. 13, v. 5. est תשמעו *audietis*, ex תשמעו Gen. 34, vers. 17. singularis תשמע *audies*, Deut. 13, vers. 4. coll. §. 41. III, 3. (r) Ex בך *in te*, Hos. 14, 4. est Cant. 1, 4. בך *in* vel *de te*. (s) E לך *tibi*, Gen. 6, 21. est Gen. 3, 18. לך *tibi*. (t) Ex אתך *tecum*, Gen. 8, 17. est Prov. 2, 1. אתך *tecum*: ex אותך *te*, Exod. 19, v. 15. est Jud. 13, v. 15. אותך *te*.

(u) Ex עמך *societas*, *communio tua*, vel *tecum*, Vid. *Interp.* §. 173. 3. Gen. 21, 22. est Gen. 29, 52. עמך *tecum*. (x) Deut. 28, 24. 45. 51. 61. השמדך *perdi te*. (y) In quo vim suam exerunt, quamvis in alia locati sede: ut sæpe contingit, quando vel accentus post positivus fuerit; vel post Schva in vocalem longam productum, vocalis ultimæ syllabæ compositæ sine periculo confusionis, in brevem mutari nequit. v. g. ex ישכנו *habitabunt*, Ps. 69, 37. fit Ps. 102, 29. ישכנו: Gen. 6, 12.

(β) (:) quidem, quod præcedit ante Afformativa י [z], vel ו [a], aut ſuffixum ךָ [b], tono affecta.

2, In Decalogo (α) *minoris diſtinctionis* accentus *Majori* in eadem voce ſuperadditus, vocalem brevem a Majori productam, quæ ſui reſpectu retineri poterat, rejicit ad literam ſequentem, cum competeret priori [c]. (β)

נשחתת *corrupta erat*, ex נשחתה 3. fœm. ſ. præt. Niphal: quia tonus in penultima, quem Participium ejusdem habuiſſet in ultima. Gen. 3, 17. אשתך *uxor tua*, ex אשתך: accentus, utpote poſtpoſitivus, eſt ſuper literam ultimam, tono tamen cum vocali penultimæ e(:) producta, manente. Sed Exod. 15, 14. ירגזון ex ירגזו coll. §. 54. I. 2. In quo & tonus & figura accentus eſt in ultima.

(z) Jeſ. 44, 27. חרבי *exſiccare*, 2. fœm. ſ. imper. Kal, ex חרבי formæ מלכי *regna*, Jud. 9, 10. Sic Jer. 22, 20. וצעקי *& clama*, itidem 2. fœm ſ. Imp. Kal, coll. ad utrumque §. 41. III. 3. & ad hoc inſuper §. 26. XV.

(a) Nah. 2, 9. עמדו עמדו *ſtate, ſtate!* coll. §. 17. Caut. 7. (b) Gen. 12, 2. שמך *nomen tuum*, ex שמך cap. 17, 5.

(c) Exod. 20, 3. & Deut. 5, v. 7. פני *facies mea*. Propter Silluk accentum omnium ſupremum, qui, ratione verſus habita, huic

β. *Distinctivus* autem ad *Conjunctivum* accedens, sequentem literam, respectu Conjunctivi raphatam, *dagesschat* [d]. Vt sic utrinque simul duo conveniant opposita.

CAP. III.

voci ceu ultimæ versus, additur, (-) in (ָ) est productum: sed, cum, ratione Præcepti habita, in hac voce utpote nondum ultima totius Præcepti, non nisi subdistinctivus Rebhia requiratur; ejus intuitu (-) retineri debebat. Quod, quia sub litera צ ob basin nimis decurtatam, locum non invenit, rejicitur ad literam sequentem: quæ nihilominus non nisi per schva subintellectum notata, animanda venit vocali præcedente, *Panai*, non *panaia*. Et ita Exod. 20, 13. Deut. 5, 17. תִּרְצָח *occides*, TIRZAHH legendum, non *tirzahha*, nedum *tirzaahh*. Respectus præcepti finiti in hac voce requirebat silluk, ob quod (-) in (ָ) producitur: & simul in ditione duarum vocum, subdistinctivo vice ministri adhibito, ת initiale dagesschatur juxta §. 11. l. 3. β. p. 109 Quoniam autem, versus ratione habita, qui plura præcepta comprehendit una, non nisi subdistinctivus minor adhiberi debebat; & (-) retineretur, & ת ob præcedentem literam quiescentem non nisi accentu ministro affectam, raphatum relinqueretur. In מִ תָּחַת l. c. vers. 4. utraque vocalis sub eadem retinetur litera, ob spatium latum, utriusque capaci. (d) Exod. 20, 13. Deut. 5, 17. לֹא תִּרְצָח׃ לֹא תִּגְנֹב׃ *non oc-*

CAP. III.

DE NOMINE.

§. 28.

In Nomine considerari potest Forma, Figura, Genus, Numerus, ac Status.

§. 29. Ratione *Formæ* Nomen est vel *Nudum*, constans *ex solis* literis *Radicalibus*: vel *Auctum*, quod *præter Radicales*, aliquam habet vel plures *ex literis* האמנתיו, a quibus dicitur *Nomen Hëemanthicum*.

Vtrumque *sequitur naturam Verbi* (suæ originis [a]) tam *Qualitate* (*verbi*) *servata* [b], quam *Conjugationis*, unde de-

(a) Ex recepta vulgo hypothesi: quamvis sæpe Verbum a nomine descendat, & thema constituendum sit in simplicissimo. (b) Secundum quam a Perfectis derivata, omnes retinent radicales literas; *ab Imperfectis* vero descendentia, tollunt (vel quoad ipsam figuram, vel quoad potestatem minimum seu sonum) eam radicalem, a qua Imperfecta de-

descenderat, *charactere* c.

Obs. Quamvis inde *multæ formæ Actionibus* notandis *appropriatæ* d videantur; *aliæ Actoribus* e, seu Concretis, aut Adjectivis; ac rursum *aliæ Rebus*: pleræque tamen conveniunt speciebus significandi diversis f.

I. *Nudum* ex Kal, Piel ac Pual derivatum, ut plurimum g, & *solas mutat vocales*.

nominantur, vi §. 40. & 43. compensatione pro more verborum, ad §. 44. & seqq. facta. Conf. supr. §. 17. Caut. 3. (c) Non modo dagesch characterem constituit, sed & vocalis Præformativi, &, certo casu, ultimæ radicali præmissa, vi §. 59. (d) Cujusmodi XXXV. ultima *ex Piel* derivata; quæ primam cum (.) afficit, præmisso ultimæ י. Item quæ *ex Hiphil* deducta, apponit ה tam afformativum quam Præformativum. Et sæpius, quæ cum ה afformativo *ex Kal* derivata, præmittit tertiæ (יִ) (e) Cujusmodi XXV. prima *ex Piel* derivata, in plerisque linguis Orientalibus. sub hac notione usitata. (f) Ad id cognoscendum, plura addita sunt exempla formæ sæpe prorsus eidem. (g) Sæpe enim eadem retinetur, quæ in Verbo adfuerat, sive in Præterito, sive in Infinitivo, aut alio, unde immediate descendit, tempore.

α. *Ex Kal* derivatorum *prima* radicalis non modo *quamlibet ex longis vocalibus agnoſcit*, ſed & (·.·) ac ipſum (:); ſecunda, pro varietate primæ, diverſimode affecta.

Nam

1. *prima Kamezata*, ſecundam cum quacunque vocalium longarum afficit h, raro etiam cum

---

(h) Parit itaque ſex formas (ſecundum adjectas ſignificationes) ſequentes:

I. דָּבָר *verbum, res*, Gen. 44, 18. Exod. 9, 4. cap. 18. 16. חָכָם *ſapiens*, Deut. 4, 6. & ita אֶחָד *unus*, Gen. 1, 5. coll. §. 26. XII 1. propter Gen. 11, 1. אֲחָדִים *uni* Nam ſi foret formæ XXV. גָּנָב, ob extruſum Dageſch (··) impurum, non corriperetur in ſchva. Vid. §. 20. *ſ*. 17. Caut. 6.

Atque ita ex Imperfectis ejusdem formæ ſunt, coll. §. 43. (2) a verbis פּ״נ v. g. נָבָל *ſtultus*, Pſ. 14, 1. item גָּר *fluxus*, Job. 28, 4. (3) a geminantibus Ain הָר *mons*, Exod. 3, 13. תָּם *integer*, Gen. 25, 27. (4) a verbis פּ״א v. g. דָּם *ſanguis*, Exod. 7. 19. coll. §. 55. 3. (5) a פּ״י v. g. יָבָם *levir*,

Deut. 25, 7. (6) a verbis ע״ו e. g. צַר *angustia*, Job. 38, 23. item *angustiator*, *hostis*, Job. 3, 23. זָר *alienus*, Exod. 30, 33. Quamvis hæc non incommode etiam referantur ad participium Benoni, coll. §.47. I. 1. β. (7) a ל״ה v. g. אָב *pater*, *sustentator*, Gen. 44, 19. צַו *praceptum*, Hos. 5, 11. (8) a ל״א v. g. צָבָא *exercitus*, Num. 1, 3.

II. זָקֵן *senex*, Gen. 19, 4. חָצֵר *atrium*, 1 Reg. 7, 8. Ad quam formam dirigi possunt derivata ex Imperfectis. (2) a פ״נ v. g. נָמֵר *pardus*, Jer. 5, 6. (3) a geminantibus secundam v. g. לֵב *cor*, *animus*, Gen. 5, vers. 21. (4) a פ״א v. g. אָמֵן *verum*, *stabile*, Num. 5, 22. אָפֵל *caliginosus*, Amos 5, 20. (5) a פ״י v. g. יָשֵׁן *dormiens*, 1 Sam. 26, 7. יָתֵר *clavus*, Esr. 9, 8. (6) a quiesc. Ain, v. g. גֵּר *peregrinus*, Gen. 15, 13. נֵר *lucerna*, Exod. 27, 20. (7) a ל״ה v. g. עָלֶה *folium*, Lev. 26, 36. קָשֶׁה *durus*, Deut. 26, 6. (8) a ל״א v. g. מָלֵא *plenus*, Jos. 3, 15.

III. קָצִיר *messis*, Jos. 3, 15. שָׂכִיר *mercenarius*, Exod. 22, 14. (2) נָדִיב *liberalis*, Prov. 19, 6. (3) כָּלִיל *perfectum*, *totum*, Ez. 16, v. 14. (4) אָמִיר *ramus supremus*. Jes. 17, 6. (5) יָחִיר *unicus*, Ps. 25, 16. יָמִין *dextera*, Gen. 24, 49. (6) עִיר *civitas*, Gen. 4, 17. צִיר *legatus*, Prov. 25, 13. (7) קָלִי

cum (∵) i.

2. *Pri-*

tostum, Ruth. 2, 14. נָקִי *purus*, Gen. 24, 41. & נָקִיא Joel. 4, 19. coll. §. 49. Obs. 2. (8) נָשִׂיא *princeps*, Lev. 4, 22. לָבִיא *leæna*, Job. 4, 11.

IV. כָּבוֹד *gloria*, Jos. 7, 19. גָּדוֹל *magnus*, Gen. 4, 13. Ad quam formam (2) Gen. 30, 32. 33. נָקֹד *punctatam*. (3) Vide formam XXII. (4) Hab. 1, 7. אָיֹם *formidabilis*. (5) Gen. 42, 25. יָכוֹל *potens*, *validus*: Jer. 22, 25. יָגוֹר *metuens*. (6) Gen. 5, 21. עוֹר *pellis*: Gen. 1, 4. טוֹב *bonus*.

V. חָרוּל *urtica*, Job. 30, 7. עָצוּם *fortis*, Num. 22, 6. Similiter (2) Jes. 53, 4. נָגוּעַ *plaga affectus*: & hinc quoque formant tritissimum illud נְאֻם *dictum*, Gen. 22, 16. &c.

(3) Exod. 29, 40. בָּלוּל *mistum*: & imperfecte formatum חוּם *fuscus*, *æstu solis combustus*, Gen. 36, 32. &c. (4) Neh. 13, v. 26. אָהוּב *dilectus*. (5) 1 Reg. 3, 26. 27. יָלוּד *filius*, *natus*; Gen. 49, 4. 1 Reg. 6, 10. יָצוּעַ *stratum*. (6) Deut. 32, v. 13. צוּר *rupes*: Gen. 49, 9. גּוּר *catulus*: & ita Gen. 6, 17. רוּחַ *spiritus*, *flatus*, coll. §. 9. II. Obs. 1. (7) Gen. 41, 2. 18. Job. 8, 11. אָחוּ *ulva*. (8) Esth. 5, 12. קָרוּא *invitatus*, *vocatus*.

(i) VI. עָוֶל Lev. 19, 15. *iniquitas*. In-

2. *Prima Tserata*, secundam cum (̱) k
R affi-

---

primis hanc formam agnoscunt ex Quiescentibus Ain deducta, v. gr. מָוֶת, *mors*, Deut. 19, 6. &c. Et amplius, media actu pereunte, פֶּה *os*, Ex. 4, 10. rad. פוה Arab. فاه Act. فوه *ore extulit, pronunciavit*, unde gr. φάω: item שֶׂה *ovis*, vel *capra*: Arab. شاة & collective sumtum شاء plur. شوي *oves*, شاوي *possessor ovium* נוֹקֵד, Ebraice dictus 2 Reg. 3, 4. Amos. 1, 1. Huc quoque trahunt שָׁוְא *vanitas*, *falsitas*, *vanum*: Exod. 23, 1. (:) pro (·.·) alternante, ut in חטא *peccatum*, Lev. 19, 17. (quod pluralem format חֲטָאִים *peccata*, Eccl. 10, 4. & Suffixa assumit, v. gr. חֶטְאוֹ *peccatum ejus*, Lev. 24, 15. חֶטְאָם *peccatum ipsorum*. Lev. 20. 20. &c. unde dignoscitur formæ XI. ספר) atque in גַּיא *vallis*, 1 Sam. 17, 52. ex quo plur. גֵּאָיוֹת Ezech. 31, 12. 2 Reg. 2, 16. transpositis literis & cum (..) impuro: quæ conjecturam faciunt nominis ex Piel formati, pro גַּיְא Vid. infra XXX.

(k) VII. חֵמָר *bitumen*, Gen. 14. v. 10.

affĭcit , (..) l , j m , n

Ad quam formam (2) Gen. 17, 12. נֵכָר *alienus.* (3) Deut. 28, 28. לֵבָב *cor, animus.* (4) אֵסָר *obligatio*, Num. 30, 5. 6. 8. (unde est אִסָּר Num. 30, 3. 4. 5. 11. 12. 14. coll. §. 20. Obs. 3. (β), quia (∵) deprehenditur sub א ll. cc. superius. At אֵילָם *vestibulum*, dicitur pro אֵלָם coll. §. 20. Obs. 2. quia (..) est impurum: occurrit enim וְאֵלַמּוֹת & *vestibula*, Ezech. 40, 30. it. וְאֵלַמָּיו & *vestibula ejus*, l. c. vers. 21. 22. 24. &c. coll. §. 20. Obs. 3. (β). (7) Gen. 4, v. 25. בֵּן *filius*, pro בֵּנָה. Ita שֵׁם *nomen*, Gen. 2, 11. יֵשׁ *existentia*, Gen. 42, 1. Conf. *Kimchi* Michlol. fol. 63. col. 3. l. 20. sqq. f. 68. col. 2. l. 22. sqq.

(l) VIII. תֵּבֵל *orbis*, 1 Sam. 2, 8. (3) Jes. 14, 12. הֵילֵל *lucifer.* (4) Job. 9, v. 26. אֵבֶה *concupiscentia.* (7) Job. 40. v. 6. 7. גֵּאֶה *superbus, fastuosus.* Sed כֵּסֶה *feria, novilunium* (secundum *Aben. Esr.*), Ps. 81, 4. Prov. 7, 20. huc non spectat, quia penacutum est; quin & in quibusdam codicibus sub prima habet (∵). Satius ergo est, ad formam XI. referas, vel etiam XVIII.

(m) IX. עָרוֹם *nudus*, Gen. 3, 10. זֵרוֹעַ *legumen, satum*, Dan. 1, 12. (4) אֵזוֹר *cingulum*, Job. 12, 18. אֵזוֹב *hyssopus*, Exod. 12, 22.

ו n atque (·.·) n.

אֵלוֹן *planities*, Jud. 9, 6. אֵפוֹד *amiculum*, Exod. 28, 15. &c. Quia vero (..) primæ radicalis immutabile retinetur, ut ex Gen. 3, 7. cap. 13. 18. Dan. 1, 12. Jes. 61, 11. aliisque patet; & eas saltem huc referant voces, quæ vel secundam indagesschabilem habent, vel primam א, videtur hæc forma supposititia, loco XXXIV. nisi ab א incipientia referre malis ad formam XXII. coll. § 26. XVI. quia in profanis legimus אוֹבֵי קִיר (Vid. *Kimchi*, Michl. f. 54. col. 4. circa fin.): in אֵלוֹן tamen haud incommode dixeris וֹן *heemanticum*, verbi quiescentis Ain. Cave vero cum *Kimchio*, l. c. hanc formam eandem dixeris cum sequenti: in illa enim (..) in schva corripi multa evincunt exempla.

(n) X. זֵרוּעַ *sementis*, Lev. 11, 37. modo non sit formæ XXXV. Vid. ad num. præced. (4) אֵבוּס *præsepe*, Prov. 14, 4. Vnde Job. 39, vers. 9. אֲבוּסֶךָ *præsepia tua*. אֵטוּן *funis*, Prov. 7, 16. אֵמוּן *veritas*, *fides*, *fidelitas*, Deut. 32, vers. 20. unde אֱמוּנִים Ps. 12, 2. &c. אֵסוּר *vinculum*, Jer. 37, 15. unde Jud. 15, 14. אֱסוּרָיו *vincula ejus*.

(o) XI. סֵפֶר *liber*, *recensio*, *catalogus*, Gen. 5, 1 atque ita coll. § 26. IX. מֵצַח Exod. 28, 39. Jer. 3, 3. *frons*. (2) בֵּצֶר *surculus*,

3. *Prima Chirekata*, tantum cum ׳ ו p afficit ſecundam.

4. *Prima cum cholem notata*, ecundam afficit cum (ַ) q, (ֵ) r,

---

Jeſ. 60, 21. Et ita Pſ. 49, 20. Jeſ. 34, 10. נֵצַח *æternitas*, *robur*, coll. §. 26. IX. (3) Job. 40, 17. צִלְלוֹ *umbra ſua*, ex צֵלֶל inuſitato: unde etiam Cant. 2, 17. cap. 4. v. 6. הַצְּלָלִים *umbræ*. (4) Num. 19, v. 9. 10. אֵפֶר *cinis*. (5) Gen. 6, 5. יֵצֶר *figmentum*, *cogitatio*: & ſic Pſ. 20, 7. יֵשַׁע *ſalus*, coll. §. 26. IX. (7) Ez. 16, verſ. 33. נֵדֶה *præmium meretricium*. (8) Jeſ. 9, 5. פֶּלֶא *admirabilis*. Et huc referunt haud incommode חֵטְא *peccatum*, Num. 18, 22. 32. item נֵרְדְּ *nardus*, Cant. 4. 14. Pluralis quippe illius eſt, Eccl. 10. v. 4. חֲטָאִים *peccata*; hujus vero Cant. 4, 13. נְרָדִים *nardi*. Vid. ſupr. VI. & infra XVI.

(p) XII. קִיטוֹר *fumus*, Pſ. 148, 8. צִינֹק *compes, nervus*, Jer. 29, 26. Et ita propria גִּיחוֹן Gen. 2, 13. פִּישׁוֹן l. c. verſ. 11. שִׁילוֹחַ Jeſ. 8, 6. שִׁיחוֹר Joſ. 19, 26. צִדוֹן Joſ. 19, 28. Gen. 10, 15. סִיחוֹן Num 21, 23. Dubium, an eadem ſit forma cum XXXIV. excidente Dageſch, §. 20. Obſ. 2. (q) XIII. שׁוֹפָר *buccina*, *tuba*, Exod. 19, 16. (2) נוֹדֵד Nah. 3, v. 17. *vagabundus*.

(ֵ) r, R 3 (ֹ)

profugus. (3) Jer. 6, 11. עוֹלָל *puer, parvulus:* unde Thren. 4, v. 4. עוֹלָלִים *parvuli,* &c. (4) Prov. 21, 10. אוֹצָר *thesaurus.* Et ex hac forma derivat *Kimchi* Michl f. 54. coll. 3. l. 17. seqq. אֹהָלִים *tentoria*, Gen. 13, v. 5. &c. de qua supr. §. 26. VI. p. 228. non ex אֹהֶל; unde dicitur, v. g. Num. 16, 26. אָהֳלֵי Jos. 22, v. 8. אָהֳלֵיכֶם *tentoria vestra*, &c. (5) יוֹאָב *Joab* (desiderium), filius Zerujæ, Princeps exercitus Davidici, 2 Sam. 2, 13. יוֹתָם (*pupillus*) Jud. 9, 5. יוֹאָשׁ 2 Reg. 11, 2. &c. Perperam vero huc trahitur כּוֹכָב *stella*, Num. 24, 17. ad formam XXV. potius referendum, coll. §. 41. III. 5. Loco Dagesch characteristici quippe venit ו, ut alias sæpius: rad. Arab. كَوْكَبَ-كَوْكَبٌ *micuit, fulsit.*

(r) XIV. כֹּהֵן *sacerdos, minister primarius*, Gen. 14, 18. 1 Reg. 4, 5. שׂוֹרֵק *vitis nobilior*, Jes. 5, 2. (2) Job. 3, 18. נוֹגֵשׂ *exactor.* (3) Jer. 44, 7. עוֹלֵל *infans:* Dan. 12, vers. 11. שׁוֹמֵם *devastator.* (4) Jos. 8, 2. 12. 14. אוֹרֵב *insidiator*, (5) Thr. 2, 11. יוֹנֵק *infans, sugens.* (6) Exod. 15, v. 6. 9. אוֹיֵב *inimicus:* cæteroquin Vide formam I. & II. (7) 1 Sam. 17, 34. רֹעֶה *pastor:* Jes. 28, v. 15. חֹזֶה *provisio* (8) Jer. 17, 11. קֹרֵא *perdix*

(˙)[s] atque (∵)[t].

5. *Prima Schurekata*, ſub ſecunda admittit unicum (ˌ)[u].

6. *Pri-*

Jeſ 40, 3, *præco* Vid. *Kimchi* l. c. f. 52. col. 2. fin.

(s) XV. אוֹכֶל *cibus*, Hoſ. 11, 5. אוֹפִיר Gen. 10, 29. plura non habet *Kimchi* loc. cit. f. 54. col. 3.

(t) XVI. קוֹדֶשׁ *ſanctitas*, Exod. 3, v. 5. Et ita תֹּאַר *forma*, *ſpecies*, Gen. 29, v. 17. צֹהַר *feneſtra*, Gen. 6, v. 16. רוֹחַב *latitudo*. Exod. 26, 16. פֹּעַל *opus*, *operis merces*, Job. 34, 11. item גֹּבַהּ *altitudo*, Job. 22, 12. אוֹרַח *via*, *ſemita*, Gen. 18, 11. &c. coll. §. 26. IX. (2) Hoſ. 13, 14. נֹחַם *pœnitentia*: Pſalm. 90, 17. נֹעַם *amænitas*, *gratia*: Prov. 4, 18. נֹגַהּ *ſplendor*: Exod. 26, 35. נוֹכַח *oppoſitio*, Vid. *Interp.* §. 172. coll. ſupr. §. 26. IX. (4) אוֹזֶן *auris*, Exod. 29, 20. אוֹהֶל *tentorium*, Gen. 4, 19. (5) יֹשֶׁר *rectitudo*, Job. 6, 25. (7) נוֹשֶׁא *creditor*, 1 Sam. 22, 2. Pſ. 109, 11. (8) סֹבֶא *merum*, Jeſ. 1, 22. Hoſ. 4, 18. Et huc referunt קֹשְׁטְ Prov. 22, 21. pro quo Pſ. 60, 6. dicitur קֹשֶׁט *veritas*. Vid. ſupra VI. & XI. coll. *Kimchi* l c. f. 53 col. 2. & 3.

(u) XVII. עוּגָב *organum muſicum*, Gen. 4, 21. שׁוּשַׁן *lilium*, 1 Reg. 7, v. 22. 26. (4) אוּלָם *porticus*, *veſtibulum*, 1 Reg. 7, 6.

6. *Prima Segolata*, ſub ſecunda requirit vocalem eandem x.

(5) יוקש *illaqueatus, irretitus*, Eccl. 9, 12. Nonnunquam pro (ָ) alternat (-), vi §. 26. II. v. g. Ezech. 19, v. 9. סוגר *clauſtrum*: Jeſ. 44, v. 20. היתל *illuſio*: יובל *aquæductus*, Jer. 17, 8. Raro ſub media occurrit (..), ut שונ□ unde שונמית 1 Reg. 1, 3. quaſi ex שונ□ coll. §. 20. Obſ. 3. β. Et eo quoque trahunt כס□ *zea, ſpelta*.

(x) XVIII. מלך *Rex*, Gen. 14, 1. גפן *vitis*, Gen. 40, 9. Et ita ob ultimam Gutturalem, coll. §. 26. IX. Gen. 19, 26. מלח *ſal*. Gen. 1, 14. זרע *ſemen*: item ob Gutturalem mediam, Job. 29, 23. להב *flamma*, Nah. 3, 1. כחש *mendacium*, Pſ. 119, 66. טעם *guſtus*, Sed לחם *panis*, Gen. 3, 20. רחם *uterus*, Gen. 20, 18. &c. (..) retinent. (2) נדר *votum*, Gen. 28. 20. נגע *plaga*, Exod. 11, 1. item נהם *fremitus*, Prov. 19, v. 12. נחל *torrens*, Num. 13, 23. נער *puer*, Gen. 27, 2. נעל *calceus*, Gen. 14, 23. (3) גלל *ſtercus*, unde eſt Job. 20, 7. כגללו *ſicut ſtercus ejus*: ex גלל enim 1 Reg. 14, 10. eſſet כגללו Vid. *Kimchi* Michlol. f. 53. col. 1. l. 21. ſqq. (4) ארץ *terra*, Gen. 2. 4. (5) יתר *excellentia*. Gen.

7. *Prima Schevata*, ſub ſecunda admittit quamcunque longarum; ʸ ex bre-

---

49. 3. it. יֵשַׁע *ſalus*, Job. 5, 11. יֶזַע *ſudor* Ez. 44, 18. (6) Quæ ex *Quieſcentibus Ain* huc trahi poſſunt, formam habent חַיִל *robur*, Exod. 18, 21. עַיִר *aſellus*, Zach. 9, 9. &c. paſſim obviam. Certe ut ex ſing. עֶבֶד *ſervus*, dicimus in plur. עֲבָדִים *ſervi*, Gen. 9, 25. ita dicitur חֲיָלִים *vires*, 1 Chr. 7, עֲיָרִים *aſelli*, Jud. 10, 4. (7) בֶּכֶה *fletus*, Eſdr. 10, 1. קֶצֶה Jeſ. 2, 7. (8) דֶּשֶׁא *herba tenera*, Gen. 1, v. 11. Quo referunt גֶּיא *vallis*, Jeſ. 40, 4. coll. ſupr. VI. XI.

(y) XIX. כְּתָב *ſcriptura*, Eſth. 4, v. 8. (2) נְדָן *vagina*, 1 Chr. 21, v. 27. (3) גְּלָל *devolutio*, *occaſio*; unde Gen. 12, 13. בִּגְלָלֵךְ *propter te*, Vid. *Interp.* §. 29. v. 7. (4) אֱסָר *ligatura*, *obligatio*, Num. 30, 5. 6. 8. 15. (5) שְׁאָר *reſiduum*, Jeſ. 20, 10. ſqq. שְׁאָט *contemptus*, Ezech. 25, verſ. 15. cap. 36. 5. אֱיָל *virtus*, *robur*, *vis*, Pſalm. 88, v. 5. Nec quicquam obſtat, quo minus huc trahas, v. g. עָב *nubes*, 1. Reg. 18, 44. & ex geminantibus ſecundam v. g. הַר *mons*, Exod. 19, 2. ſqq. de quibus ſupra I. Tam de illo exempla adducit *Kimchi* l. c. f. 51. col. 1. l. 10. (ָ) in Regimine in (ַ) correpti, v. g. כְּתַב הַדָּת *ſcriptum edicti*, Eſth. 4, 8. וְאֶת־יְקָר תִּפְאֶרֶת

honorem dignitatis, Esth. 1,4. quam de hoc, (..) in Regimine quandoque servati, v. g. Jes. 18, 4. כְּעָב טַל *ut nubes roris*; Prov. 16, 15. כְּעָב מַלְקוֹשׁ *ut nubes pluviæ serotinæ*. (7) שְׂלָו *coturnix*, juxta plerosque, Exod. 16, 13. Ps. 105, 40. secundum Celeb. Dn. *Ludolfum* species *locustæ*: qua de Vid. hist. Æthiop. l. 1. c. 13. not. 96. p. 168. sqq.

XX. כְּרֵשׂ *ingluvies*, Jer. 51, v. 34. זְעֵר *parvus*, *parum*, Jes. 28, 10. 13. (3) צֵל *umbra*, Jud. 9, 36. Vid. tn. supra II. (5) דֵּעַ *scientia*, Job. 32, 6. 10. 17. (6) בְּאֵר *puteus*, Gen. 16, 14. זְאֵב *lupus*, Gen. 49, v. 27. כְּאֵב *dolor*, Jes. 17, 11. פְּאֵר *decus*, *tiara*, Jes. 21, 3. Ez. 24, v. 17. שְׁאֵר *agnatus*, Lev. 18, 6. 12 13. & media actu pereunte v. g. גֵּר *peregrinus*, Gen. 15, 13. נֵר *lucerna*, Ps. 119, 105. Exod. 27. 20. &c. Conf. supra II. (7) שְׁלֵו *tranquillus*, Jer. 49, 31.

XXI. שְׁחִין *ulcus*, Exod. 9, 10. גְּבִיר *herus*, *dominus*, Gen. 27, 28. (2) נְצִיב *statua*, Gen. 19, 26. & prima actu pereunte שִׂיג *insectatio*, 1 Reg. 18, v. 27. (3) בְּלִיל *pabulum*, Jes. 30, 24. אֱלִיל *nihilum*, Job. 13, 4. Vid. num. 5. (4) אֱוִיל *stultus*, Job. 5, v. 3. Vid. num. præc. (5) יְדִיד *dilectus*, Deut. 31, 12. (6) שִׁיר *canticum*, Jud. 5, v. 12. Vid. supra III. (7) פְּרִי *fructus*, Gen. 1, v. 11. ita אֲרִי *leo*,

Prov. 22, 13 אֳנִי *classis*, 1 Reg. 10, 11. חֲלִי *monile, ornamentum*, Prov. 25, 12. חֳלִי *morbus*, Deut. 28, v. 61. צֳרִי *opobalsamum*, Gen. 43, 11. עֲרִי *ornatus*, 2 Sam. 1, 24. Et ita si simul actu quiescant quoad mediam, ut כִּי *adustio*, Jes. 3, 24. cap. 32. 13. נִי *lamentum*, Ez. 27, 32. רִי *irrigatio*, Job. 37, 11. צִי *navis*, Jes. 33, 21. עִי *acervus, tumulus*, Mich. 1, 6. Job. 30, 24. אִי *insula*, Ies. 23, 2. 6. Vid. *Kimchi* l. c. f. 61. col. 3. fin. coll. 4. f. 63. col. 1. fin. col. 2.

XXII. תְּהוֹם *abyssus*, Gen. 1, 2. & ita גְּבוֹהַּ *altitudo*, 1 Sam. 16, 7. הֲדֹם *scabellum*, Ps. 110, 1. חֲלוֹם *somnium*, Gen. 37, 5. עֲבוֹת *contortum*, (2) נֹאד *uter*, Jud. 4, 19. coll. §. 25. II. Obs. 3. (3) שְׁחוֹחַ *admissio humiliatio*, Jes. 60, 14. & media actu pereunte, כֹּל *complexus*, Gen. 1, 30. תֹּם *integritas*, Ps. 25, 21 Vel in א mutata, תְּאֹם *gemellus*, Cant. 4, 5. de qua forma pluribus vide ad *Interp.* §. 132 I. p. 138. seqq. (4) אֱגוֹז *nux*, Cant. 6, 11. אֱדוֹם Gen. 25, 30. אֱלוֹהַּ *Numen adorabile, Deus*, Deut. 32, 15. (5) יְסוֹד *fundamentum*, Hab. 3, 12. & prima actu deficiente, צוֹא *sordes, excrementum*, Zach. 3, 3. 4. (6) סוֹד *arcanum*, Ps. 25, 14. &c. Vid. supra IV. (7) דְּיוֹ *atramentum*, Jer. 36, 18. (8)

מְלוֹא

brevibus, non nisi ( ) ² vel (··).

β. Ex

מְלוֹא *plenitudo*, Jes. 6, 3. Vid. *Kimchi* l. c. f. 53. c. 4. fin.

XXIII. גְּבוּל *terminus*, Gen. 10, vers. 19. (2) נְאֻם *dictum*, Gen. 22, 16. (3) אֱלוּל *mensis Augustus*, Neh. 6, 15. (4) אֱשׁוּן *nigredo*, Prov. 20, v. 20. (5) יָצוּעַ *stratum*, Gen. 49, 4. & prima actu quiescente, בּוּל *proventus* 1 Reg. 6, 38. Jes. 44, 19. Job. 40, 20. pro quo dicitur, alias more Perfectorum, יְבוּל Jud. 6, v. 4. &c. (6) טוּב *bonitas*, Gen. 24, v. 10. Vid. supra V. (7) כִּסּוּי *tegmen*, Num. 4, 6. 14. פְּדוּי *redemtio*, Num. 3, 46. sqq. Vid. *Kimchi* l. c. f. 54. col. 1.

(z) XXIV. דְּבַשׁ *mel*, Deut. 32, 13. גְּבַר *vir*, Ps. 18, 26. (2) נְטַע *planta*, Jes. 5, v. 7. (3) חֲתַת *consternatio*, Job. 6, 21. חֲשַׁשׁ *quisquiliae*, Jes. 5, 24. cap. 33. 11. ita אֲגַג Amalekitarum Rex 1 Sam. 15. quod juxta Masorетharum observationem, ante ג ubivis occurrit cum (-), alias cum ( ). הֲדַד Edomitarum Rex, *filius* בְּדַד Gen. 36, 36. Et media actu deficiente, גַּל *acervus*, Gen. 31, 46. דַּל *tenuis*, Lev. 14, 21. (4) אֲגַם *stagnum*, Ps. 114, 8. (5) יְגַר *acervus*, Gen. 31, v. 47. (6) דְּוַי *languor*, Ps. 41, 4. Et media actu quiescente, רַע *malus*, Gen. 6, 5. צַר *angu-*

β. *Ex Piel* derivatorum *prima* radicalis (-) *habet vel* (.), secunda dagesschata, aut *litera schvata* (sive nova eadem radicalis fuerit, sive aliqua radicalium geminata, sive servilis locum occuparit primæ), in vicem Dagesch, *secundæ præmissa.*

I. *Prima Patachata*, secundam afficit cum vocali longæ quacunque • ; raro cum

(-)

---

stia, Jud. 11, 7. Vid. *Kimchi* l. c. f. 60. c. 2. l. 4. sqq. (7) Vid. ad num. præc. דְּוַי & conf. *Kimchi* l. c. f. 51. col. 1. & 2. At que huc refero שְׁכֶם *humerus*, Gen. 9, 23. coll. §. 26. IX. 2. unde Jud. 9, 1. שְׁכֶמָה *ad Sichem*. Sed שִׁכְמָה Hos. 6, 9. commodius derivatur ex שְׁכֶם Ps. 21, 13. ut נֶגְבָּה *meridiem versus*, Exod. 26, 18. ex נֶגֶב Exod. 27, 9. Vid. *Kimchi* l. c. f. 51. c. 2. fin.

(a) XXV. גַּנָּב *fur*, Ps. 50, 18. שַׁבָּת *Sabbathum*, *cessatio*, Exod. 16, 25. 26 Et ita חָרָשׁ *artifex*, *faber*, Exod. 35, 35. coll. §. 20. unde חָרָשִׁים *artifices*, *fabri*, 1 Chr. 29, 5. coll. §. 17. Caut. 6. it. פֶּחָם *carbo*, *pruna* Prov. 26, 21. גַּחַל *carbo*: unde 2 Sam. 22, 9.

גֶּחָלִים *carbones*, & Lev. 17, 12. גַּחֲלֵי coll. §. 17. caut. 7. כֶּחָשִׁים *mendaces*, Jeſ. 30, v. 9. (2) נַגָּח *petulcus*, Exod. 21, 29. 36. (3.) Vid. Obſ. 1. it. XXX. (4) אַגָּן *crater*, Cant. 7, 3. (6) צַוָּר *collum*, Jeſ. 8, verſ. 9. דַּיָּן *judex*, 1 Sam. 24, 15. צַיָּרִים *venatores*, Jer. 16, 16. דַּוָּי *languidus*, Jeſ. 1, v. 5. (7) פֶּחָה *dux*, *præſes*, Neh. 5, 5. 18. דַּכָּיו *contritus*, Prov. 26, 28. (8) חַטָּא *peccator*, unde Num. 32, 14. חַטָּאִים *peccatores*: קַנָּא *zelotes*, Exod. 20, 5. דַּכָּא *attritus*, Deut. 23, 2. Et (9) huc referri poſſunt (α) quæ quatuor diſtinctas habent radicales, v. g. עַכְבָּר *mus*, Lev. 11, 29. (β) quæ tertiam geminant, v. g. רַעֲנָן *viridis*, *vireſcens*, Deut. 12, 20. (γ) quæ ultima pereunte duas priores duplicant, coll. §. 41. III. Obſ. 5. v. g. עַרְעָר *nudatus*, Jer. 51, 58. ex עָרָה (δ) Ex geminantibus ſecundam hinc formam mutuat, vocalibus transpoſitis, צְלָצַל *ſideratio*. Deut. 28, 42. pro צַלְצַל coll. §. 18. II R. D. *Kimchi* Comment. ad 1 Chr. 13, 8. intelligit ſpeciem *locuſtæ clamoſæ*, ex voce *ſtrepera* dictam. Etiam R. *Sal. Jarchi*, *Ralbach*, & R. *Iſaac Nathan* in concord. interpretantur locuſtæ ſpeciem.

XXVI. חֵלֶק *lævitas*, unde בַּחֲלָקִי *in lubricitatibus*: שַׁבֵּחַ *laudans*, Eccl. 4, 2. ita שָׁרֵת *miniſterium*, 2 Chr. 24, v. 14. רַחֲמִים

misericordia, Psf. 103, 13. unde רַחֲמִים *misericordiæ*, Gen. 43, 14. מַהֵר *festinans*, Exod. 32, 8. *Videtur sua natura Infinitivus Piel.* Sed neutiquam huc trahi debet מַקֵּל *baculus* Gen. 30, 37. Quod nec satis commode cum *Kimchio* l. c. f. 53. col, 3. l. 6. fin. ex נקל derivabis, pro מַנְקֵל Satius est ex participio Hiphil rad. קול deducere, media per Dagesch, Chaldæorum more, in prima compensata: q. d. *sublevare, allevare faciens* corpus innixum. Vnde Samaritanorum קיל, cum germanorum Keil, coincidens. (3) מַלְטֵל *migratio*, Jes. 22, v. 17. סַנְסַן *ramus, palmes*, Cant. 7, 9. (4) אַחַר *tergum*, unde אחר & אַחֲרֵי *post*, Exod. 11, 5. cap. 33. 8. Vid. *Interp.* §. 164. II. (6) לוֹצֵץ *irrisor*, unde לוֹצְצִים *irrisores*, Hos. 7, 5. pro לֵץ coll. §. 47. II. & ita שׁוֹטֵט *flagellum*, Jes. 23, v. 13. (9) פַּרְדֵּס *paradisus, hortus*, Cant. 4, 13. פַּרְתַּם *princeps*, unde הַפַּרְתְּמִים *proceres*, Esth. 1, 3. cap. 6, 9. סַנְוֵר *cæcitas*, unde סַנְוֵרִים Gen. 19, v. 11. 2 Reg. 6, vers. 18. Sic חֶרְמֵשׁ *falx*, (∴) pro (-) Deut. 16, 9. Et huc trahi posset עֲרָפֶל *caligo*, Job. 22, 13. punctis prioribus transpositis, & (∴) insuper pro (··) alternante, pro עֲרָפֶל fornax בַּרְזֶל *ferrum*, Gen. 4, 22. Vnde & tonus est in ultima. Vid. *Kimchi* l. c. f. 65. coll. 2.

XXVII. לַפִּיד *lampas, fax*, Jud. 15, 4. שָׁלִיט

dominator potens, Eccl. 8, v. 8. & ita עָרִיץ *robuſtus, formidabilis*, Pſ. 37, 35. Pſ. 86, v. 14. סָרִיס *eunuchus, aulicus*, 1 Reg. 22, 9. 2 Reg. 9, 32. (quod tamen interdum ſequitur formam III): פָּרִיץ *graſſator, effractor*, Ezech. 18, 10. Jer. 7, 11. (4) אַבִּיר *robuſtus, fortis, potens*, 1 Sam. 21, 7. אַדִּיר *magnificus, illuſtris*, Pſ. 76, 5. אַמִּיץ *robuſtus*, 2 Sam. 15, 12. (5) יַקִּיר *pretioſus*, Jer. 31, 20. (8) שַׂגִּיא *amplus, multus*, Job. 36, 16. Vid. *Kimchi* l. c. f. 5. col. 4. med. (9) Huc referri poſſunt, quæ vel (α) quatuor habent diſtinctas radicales, cujusmodi e. g. כַּרְמִיל *coccineum*, 2 Chr. 2, 6. שַׁרְבִיט *ſceptrum*, Eſth. 4, 11. vel (β) aliquam radicalium geminant, v. g. *Primam* זַרְזִיף *ſtilla, irrigatio, aſperſio*, Pſ. 72, v. 6. *Secundam*, ut זַרְזִיר *accinctus*, Al. *lælaps, vertagus*, Prov. 30, 31. vel *Tertiam*, ut סַגְרִיר *imber vehemens*, homines domi *includens*, Prov. 27, 15. Et huc etiam ſpectant, quæ *puncta priora transponunt*, ut סְנַפִּיר *pinnula piſcium*, Lev. 11, 9. Deut. 14, 9. אֲבַטִּיחַ unde Num. 11, 5. אֲבַטִּחִים *pepones, melones.* Vid. *Kimchi* l. c. f. 65. col. 2.

XXVIII. כַּמֹּן *cyminum*, Jeſ. 28, 27. (4) אַלּוֹן *quercus*, Hoſ. 4, 13. (5) קַנָּא *zelotes* Joſ. 24, 19. Nah. 1, 2. (9) Ex quadratis huc ſpectant חַרְצֹב und Pſ. 73, 4. Jeſ. 58, 6.

חרצבור

חַרְצֻבּוֹת *nexus, vincula, ligaturæ.* חַרְטוֹם vero *magus*, unde חַרְטֻמִּים *magi*, Exod. 8, 3. 14. 15. ultimam habet servilem, ut שִׁלְשׁוֹם *nudius tertius*, Gen. 31, 2. &c. atque adeo huc non quadrat: ut quidem, prima geminata כַּרְכֹּם *crocus*, Cant. 4, 14. Vid. *Kimchi* l. c. f. 54. col. 2. f. 68. col. 2. circa finem.

XXIX. טַבּוּר *umbilicus*, Jud. 9, 37. שַׁכּוּל *orbatus*, Prov. 17, 12. Et ita חָרוּץ *sedulus*, Prov. 12, 26. unde l. c. verf. 24. it. Prov. 10, 4. חָרוּצִים *seduli*; ubi *R. Sal. b. Melech* בקמץ החירק לפי שהוא מן ח הדגושים לולי הריש inquit, *occurrit cum Kamez, quia est ex dagesschandis, nisi id* ר *respueret.* Similiter compensatione per solum Metegh facta §. 20. Obs. 1. רַחוּם *misericors*, Exod. 34, 6. בַּחוּנָיו *speculæ exploratoriæ ejus*, Jes. 23, 13. & sæpius בָּחוּר *juvenis, selectus*, Deut. 32, 25. unde בַּחוּרִים *juvenes*, Ps. 148, 12. quod tamen aliquando ex forma V. inflectitur; ut בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל *selecti Israelitarum*, 1 Sam. 26, 2. perinde ut סָרִיס formæ XXVII. (3) חַנּוּן *gratiosus*, 2 Chr. 30, 9. בַּקְבּוּק *lagena*, inter evacuandum, sonum edens, 1 Reg. 14, 2. Jer. 19, 1. 10. חַרְחוּר *adustio, inflammatio, febris ardens*, Deut. 28, 22. (4) אַלּוּף *dux*, Gen. 36, 15. sqq. (9) Quo referri debent, quæ vel (a) quatuor literas habent distinctas, ut עַכְשׁוּב *aspis*

(.) ḅ ,	cum (:) S	vero	rarissime

aspis, Ps. 140, 4. גַּלְמוּד *solitarius*, *desolatus*, Job. 3, 7. cap. 30. 3. Aut (β) aliquam radicalium *duplicant*; vel *ultimum*, v. gr. שַׁעֲרוּר *horror*, *res horrenda*, Jer. 5, 30. נַאֲפוּף *adulterium*, Hos. 2. 4. נַעֲצוּץ *virgultum*, Jes. 7, v. 19. quamvis hæc talia, ob mediam Gutturalem, etiam ex forma XXXV. כִּפּוּר derivare liceat, coll. §. 25. II. 2. Vel ultima pereunte, *duas priores geminant*, coll. §. 41. III. 5. ut תַּעְתּוּעַ *error*, unde תַּעְתֻּעִים *aberrationes*, *seductiones*, Jer. 10, 15. cap. 51, 18. coll. §. 26. VIII. rad. תעה it. שַׁעֲשׁוּעַ *oblectatio*, unde שַׁעֲשׁוּעִים *oblectationes*, Prov. 8, 30 rad. שעה. & צַעֲצוּעַ *motio*, unde צַעֲצֻעִים *motiones*, 2 Chr. 3, 10. opus quod artificio sua sponte se movet, & vagari videtur, αὐτόματον, rad. צעה *migravit*, Jes. 51, 14.

(b) XXX. פַּדָּן *ager*, *arvum*, Gen. 25, 20. c. 28. 2. c. 48. 7 coll. *Raschi*, & *Ab. Esra*, cum Arabum فدان ap. *Golium* Sent. 10, p. 46. Vid. *Bochart*. Phaleg. p 86. 87. (3) גַּלְגַּל *orbis*. *rota*, Jes. 28. v. 28. (4) אַכַּד nomen civitatis Nimrodo subjectæ Gen 10, 10. Nequaquam vero huc spectat אַחַר *tergum*, *post*. Exod. 11, 5 &c. Alioquin cum suffixis quæ adjiciuntur Nominibus status absoluti, *Interp*. §. 65. dicendum fuisset אַחֲרֵי אַחֲרָיו &c.

me. [c]

2. *Prima Chirekata* itidem ſub ſecunda admittit vocalem longam quamcunque [d]; nec ipſa ſui ſimili pror-

(5) Vid. num. 9. β. infra. (6) דַּרְדַּר *carduus tribulus*, Gen. 3, 18. ob ſemen *rotundum*, in *rotunda* ſiliqua concluſum, quo de *Theophraſtus*, hiſt. lib. 6. cap. 5. rad. Arab. دور *circumire*. (9) Quo etiam pertinent, quæ vel (α) *quatuor* habent literas diſtinctas, v. g. עַקְרָב *ſcorpio*, Deut. 8, 15. כַּרְפַּס *viride*, Eſth. 1, 6. חַשְׁמַל *aurichalcum*, Ezech. 1, 4. 27. Vel (β) aliquam radicalium geminant ut הַבְהָב *donum*, Hoſ. 8, 13. rad. יהב. In אֶרְאֶל *nuncius, legatus*, Jeſ. 33, 7. (∵) pro (-) alternat; Vid. §. 26. IX. In quibusdam puncta priora transponuntur, v. g. סְמָדַר *gemma, folliculus primus, prima poſt florem uva*, Cant. 2, 13. 15. חֲנָמַל *grando, lapis glaciatus*, Pſ. 78, 47. סְפָרַד *Hiſpania*, Obad. 1, 20. אֲרָרַט *Armenia*, Gen. 8, 4. * גְּדָבַר *theſaurarius*, Dan. 3, verſ. 2, 3.

(c) Quo referas גֵּיא *vallis*, 1 Sam. 17, verſ. 52.

(d) XXXI. כִּכַּר *orbis, rotunditas, circus*, Gen. 13, v. 10. ita הֵיכַל *palatium, baſilica, templum*, Eſr 4, 1. litera י vicem dageſch characteriſtici ſubeunte, §. 41. III. 5. (3) צְלָצַל

prorsus excepta [e].

umbrosus, Jes. 18, 1. (4) אִכָּר *agricola*, Jer. 51, 23. אִסָּר *obligatio*, Num. 30, 3. sqq. & coll. §. 20. Obs. 2. אִילָם *vestibulum*, unde coll. §. 20. Obs. 3. β. אֵלַמּוֹת *vestibula*, Ezech. 40, 16. 30. (5) יִסָּר *fundator*, Jes. 28, 16. (9) Et huc referas *Quadrilitera*, v. gr. סִרְפַּד *urtica*, vel juxta alios, *paliurus* Jes. 55, v. 13. פִּתְגָּם *verbum, res, decretum*, Eccl. 8, 11. Esth. 1, 20. Sed גִּזְבָּר *thesaurarius*, persicum est, ex גזא *Gaza* (quo nomine *pecuniam regiam* Persis appellatam, testatur *Curtius* lib. 3. c. 13.), & formativo בר pro communiori ور quo de Vid. *Gravius* Elem. Pers. p. 20. 21.

XXXII. עִקֵּשׁ *perversus*, Deut. 32, v. 5. קִטֵּר *suffitus*, Jer. 44, 21. & ita ob extrusum Dagesch חֵרֵשׁ *surdus*, Exod. 4, 1. vel *surdo mutus Cod, Truma*, cap. 1. th. 2. חֵלְכָה *ater miser*, Ps. 10, 8. 10. 14. coll. §. 20. Obs. 2. (4) אִלֵּם *mutus*, Exod. 4, 11. (6) עִוֵּר *cæcus*, Exod. 4, 11. (8) כִּסֵּא *thronus*, *solium* Deut. 17, 18. (9) Quo referri potest *Quadriliterum* פִּלֶגֶשׁ vel פִּילֶגֶשׁ pro פִּלְגֵשׁ *pellex*, *concubina*, Gen. 32, 22.

(e) XXXIII. חִתִּית *consternatio*, *terror*, Ezech. 32, 23. sqq. Hæc forma rarior est: ad

quam referri liceat, prioribus punctis transpositis, פְּתִיגִיל *fascia pectoralis, lata* Jes. 3, 24, ex פְּתִי *latitudo*, juxta *Abarbanelem*, & גִּיל *exultatio*; quod ea se accinxerint diebus lætis nuptiarum v. g. inter saltandum. *Castellus*, ex פְּתִיל *filum contortum, fascia*, & Arab. גליל *magnus, illustris.*

XXXIV. גִּבּוֹר *potens, robustus,* Gen. 10. 8. 9. צִפּוֹר *avis*, Gen. 7, 14. ex Arab. صفر *sibilavit, sibiloso sono cecinit.* Et ita עֵירוֹם *nudus*, Gen. 3, v. 10. (5) יִלּוֹד *natus*, Gen. 17, 12. יִסּוֹר *eruditio*, Job. 40, 2. (6) ex quiescente Ain, geminata tertia, נִיצוֹץ *scintilla*, Jes. 1, v. 31. נִיחוֹחַ *quietatio, odor gratus*, Gen. 8, 21. (8) מִלּוֹא *munitio*, Jud. 9, 6. 2. Sam. 5, 9. locus comitiis & conventibus publicis destinatus; dictus, quod multitudine repleretur. (9) Quatuor literarum גִּבְעֹל *culmus, canna lini*, Exod. 9, 31. Cod. *Para* cap. 11. th. 11.

XXXV. כִּפּוּר *expiatio*, Exod. 30, 10. 16. בִּכּוּר *primitiæ, fructus primitivus*, Lev. 2, 14. לִמּוּד *doctus*, Jes. 50, 4. Et ita זֵרוּעַ *satum, sativum*, Lev. 11, 37. Jes. 61, 11. פֵּירוּשׁ *Interpretatio*, passim apud Rabb. quibus vix ulla alia forma hac magis trita est, ad exprimendam *actionem.* (2) נִחוּם *consolatio*, Hos. 11, v. 8. (3) דִּקְדּוּק *subtilitas minutorum*

consideratio, Grammatica, Cod. *Succa*, fol. 28. a. בִּלְבּוּל *confusio, consternatio*, &c. (4) אִמּוּרִים *adolenda, partes hostiarum in altari comburenda*, Cod. *Pesach*. cap. 6. th. 5. Conf *Maim*. hilc. Maase Korbanoth cap. 1. §. 18. (5) יִבּוּם *leviratio, nuptiarum celebratio fratrem inter ac uxorem defuncti*: de qua integer tractatus Talmudicus & *Maimonidis* hilc. *Jibbum &c.* (6) נִאוּף *adulterium*, Ezech. 23, 43. כִּיּוּן *basis*, Amos 5, 25. Al. nom. prop. Idoli, *Saturnus* כִּלְכּוּל *nutritio sustentatio*, Cod. *Schabbath* c. 8. th. 4. (7) צִפּוּי *obductio, tectorium*, Num. 17, 3. 4. שִׁקּוּי *potus, irrigatio*, Prov. 3, v. 8. (8) מִלּוּאָה *impletio*, 1 Chr. 29, 2. קִשּׁוּא unde קִשֻּׁאִים *cucumeres*, Num. 11, 5. (9) Vid. ad form. XXIX.

XXXVI. סֹבֶל *onus* unde סֻבֳּלוֹ *onus ejus*, Jes. 9, 3. cap. 10. 27. ad formam, quam multi ponunt Infinitivo Pual. (3) קָדְקֹד *vertex*, Deut. 33, 20.

XXXVII. סֻלָּם *scala*, Gen. 28, 12. Quo referri potest (9) סָלְעָם *attacus* s. *attelabus*, Lev. 11, 22. & omnino etiam דָּרְבָן *stimulus*, 1 Sam. 13, 21. Meteg enim tantummodo laxum est, §. 13. II. alioquin ב foret raphatum, quod tn. plerique exhibent dageschatum. Et huc quoque trahi potest, punctis prioribus transpositis, קָלֹקֵל pro קְלֹקֵל

 vilis

Obſ. 1. Pauca transponunt puncta prioris ſyllabæ; vocali brevi transpoſita vel in oppoſitam longam elevata [f], vel Dageſch ſibi poſtponente [g].

2. Quæ tribus radicalibus ſervatis, poſtponunt geminatas duas poſteriores, in poſterioribus literis formam ſervant Perfectorum, prima ſchevata [h].

3. Quæ vero quinque diſtinctas habent literas, modo in quatuor poſterioribus formam Perfectorum ſervant, prima ſchevata [i]; modo in duabus priori-

---

vilis, Num. 21. 6. בְּרוֹלַח *unio* Gen. 2, 12. niſi tonus penultimæ aliud ſuadeat. Vid. *Bochart.* Hieroz. Part. II. coll. 675. (f) Vid. ad form. XXV. ſqq. (9) (g) Vt hic ſupra, & ita form. XXVI. עֲטַלֵּף *veſpertilio*, Lev. 11, 19 Jeſ. 2, 20. חֲבַקּוּק *Habacuc*, nom. propr. viri. Plura Vid. ad form. XXVII 9.

(h) XXXVIII. אֲדַמְדָּם *rufus*, *ſubrubidus*, Lev. 13 42 49 יְרַקְרַק *ſubviridis*, Lev. 13, 49. הֲפַכְפַּךְ *verſatile*, Prov. 21, v. 8. חֲלַקְלַק *lubricum*. Pſ. 35 6. עֲקַלְקַל *tortuoſum*. Jud. 5, v. 6 Huc quadant nus ſpectat *Quadrilit.* רַעַמְסֵס nom. prop. urbis Ægypti, Gen. 47, v. 11. ultima geminata, ut in שְׁקַעֲרוּרֹת *nigredines*, Lev. 14, 37.

(i) XXXIX. צְפַרְדֵּעַ *rana*, Pſ. 78, 45.

ribus forma Nominum ex Kal derivatorum literis applicata ultimis [k].

II. *Auctum*, ex quacunque derivandum Conjugatione, *apponit insuper*, radicalibus *ex* memora-

אגרטל *pelvis*, *pollubrum*, Esr. 1, 9. שעטנז *heterogeneum*, Lev. 19, 19. Deut. 22, 11. אדרכון *drachma*, 1 Chr. 29, 7. Esr. 8, 27.

(k) XL. ארגון & ארגמן *purpura* Exod. 25, 4. Prov. 31, 19. 2 Chr. 2, 7. פרשגן & פתשגן *exemplar*, Esth. 3, 14. Esr. 4, 11. c. 7. 11. פרשדן *podex*, Jud. 3, 22. אלגביש *grando immanis*, Ezech. 13, 11. Quo etiam referas חלמיש *silex*, *petra durissima*, Deut. 8, 15. Ps. 14, 8. עכביש *araneus*, Job. 8, 14. Jes. 59, 5. de quo vid. *Bochart*. Hieroz. Part. II. col. 603. Si quæ pluribus constant literis, ut plurimum peregrina sunt, e diversis conflata radicibus: cujusmodi אחשדרפן *Satrapa*, proprie *Majestatis janitor*, e Persico اخش אחש *majestas*, *excellentia*, & دربان דרבאן *janitor*, i. e. *Majestatis janitor*. Esth. 3, 12. cap. 8, 9. אחשתרן *regius mulus* l. *mulus excellentior*, ex אחש & استر אשתר *mulus*, &c. Vid. *Bochart*. Hier. P. 1. col. 236.

ratis *Hœmanticis vel unam*, ab initio nunc, nunc in fine; *vel plures*, easque vel in fine; simul, vel inter finem atque initium divisas z.

Obs. Cujuslibet derivationis veritas recte exploratur, per convenientiam *formationis* & *significationis* cum sua Origine.

§. 30. *Figura* Nomen est vel *Simplex* a, descendens ab una radice; vel *Compositum*, quod formatur a pluribus b.

Obs. Si Nomina Propria excipias, Composita erunt paucissima.

§. 31. *Genus* est vel *Masculinum* vel *Fœmininum*, vel *Commune*. Quorum quodlibet dignoscitur vel ex Significatione, vel ex Terminatione.

I. Si-

(z) Singula in classes suas divisa vide prolixius infra ad libri calcem.

(a) Mich. 4, 8. מֶמְשָׁלָה *dominium, imperium*, מָשַׁל *dominatus fuit, dominium exercuit*, Dan. 11, 3. (b) Jes. 9, v. 1. צַלְמָוֶת *umbra mortis, lethalis*: ex צָלַל *obumbrari*, Neh. 13, 19. & מוּת *mori*, Gen. 25, 32.

I. *Significatione*

1. *Masculina* ſunt Nomina Propria Virorum, Virilium officiorum [c], Fluviorum [d], Montium [e], Populorum [f], ac Menſium [g].

2. *Fœminina* ſunt Nomina propria Mulierum, Muliebrium officiorum [h], Vrbium [i], Regionum ac Provinciarum [k].

(c) Neh. 5, 14. הַפֶּחָה *ipſe princeps*: unde v. 15. וְהַפַּחוֹת הָרִאשֹׁנִים & *principes illi* PRIORES. (d) Gen. 2, 11. פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב *Piſon* ILLE *flexuoſo curſu* ALLVIT.

(e) Jud. 5, 5. זֶה סִינַי HIC *Sinai*: Jeſ. 10, v. 34. וְהַלְּבָנוֹן בְּאַדִּיר יִפּוֹל & *hic Libanon per robuſtum* CADET. (f) 1 Sam. 4, 2. וַיַּעַרְכוּ פְלִשְׁתִּים & *aciem* INSTRVXERVNT *Palæſtini.* (g) 1 Reg. 6, v. 1. זִו הוּא *Siv* ILLE. (h) 2 Reg. 2, v. 13. וַתֹּאמֶר אֵם הַנַּעַר & DIXIT *mater pueri iſtius*: Neh. 2, v. 6. וְהַשֵּׁגַל יוֹשֶׁבֶת & *ipſa conjux* SEDENS. (i) נָפְלָה בָּבֶל וַתִּשָּׁבֵר CORRVIT *Babel*, & CONFRACTA EST.

(k) Jeſ. 21, v. 2. עֲלִי עֵילָם צוּרִי מָדַי ASCENDE *Elam* OBSIDE *Media*!

3. *Communia* ſunt nomina animalium ſub una Terminatione utrumque ſexum notantia [l], itemque Numeralia a viginti ad centum [m].

II. *Terminatione* vero *Fœminina* ſunt, quæ *in* ה *quieſcens in* (ָ) [n], *atque* ת [o], *afformativa deſinunt*: cætera Maſculina.

Exc. 1. Fœminina ſunt

(α) *Perpetuo ſeqq.* אֶבֶן [p] אֹזֶן [q] אשור

(l) Gen. 24, v. 63. גְּמַלִּים בָּאִים *cameli* VENIENTES: Gen. 32, 16. גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת *cameli* LACTANTES. (m) Gen. 5, 16. שְׁלֹשִׁים שָׁנָה *triginta anni* Gen. 31, v. 38. זֶה עֶשְׂרִים שָׁנָה *bos viginti annos*, coll. *Interpr.* §. 5. & §. 6. (n) Omnis externa *ſexus ſequioris nota, in his duabus literis conſiſtit unice.* Hinc, quoties una locum non invenit, ejus ſedem occupat alrera. Conf. format. num. Dualis, nec non Suffixa fœmininorum § 33. §. 39. l. 2. v. gr. Gen. 8, 20. בְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה *jumentum illud* MVNDVM. (o) 2. Chr. 20, v. 30. וַתִּשְׁקֹט מַלְכוּת & REQVIEVIT (*pacificum fuit*, ת tertiæ perſ. fut. notat gen. fœm.) *imperium* (p) *Lapis*, ut Joſ. 4, 5. אֶבֶן, אַחַת lapis VNVS. (q) Auris, ut

x	בֶּרֶךְ	u	בֶּטֶן	t	בְּאֵר	s	אֲשׁוּר
b	חֶרֶב	a	דָּת	z	גֵּיא	y	גֶּדֶר
f	כַּד	e	יָתֵד	d	יָרֵךְ		
							בוע

Pro. 15, 31. אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין *auris* AUDIENS *correptionem vitæ, in medio sapientum* PERNOCTABIT, seu COMMORABITUR. (s) Ps. 44, 18. וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ & DECLINAVIT *gressus noster.* (t) Gen. 26, v. 21. בְּאֵר אַחֶרֶת *puteus* ALIUS. (u) Prov. 13, v. 25. וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר & *venter impiorum* INDIGEBIT. (x) Jes. 45, v. 23. לִי תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ *mihi* INCURRABIT *se omne genu.*

(y) Prov. 24, v. 31. וְגֶדֶר אֲבָנָיו נֶהֱרָסָה & *maceria lapidum ejus* (maceria ejus lapidea, coll. *Interpr* §. 26.) DESTRUCTA *erat.*

(z) Zach. 14, 4. גֵּיא גְּדוֹלָה *vallis* MAGNA: sed גֵּיא masc. Jes. 40, 4. כָּל־גֶּיא יִנָּשֵׂא *omnis vallis* EXTOLLETUR. (a) Esth. 3, v. 15. וְהַדָּת נִתְּנָה & *edictum illud* EDITUM *fuit.* (b) Gen. 3, vers. 24. הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת *gladius ille* CONTINUO SE VERTENS, Vid. *Interp.* §. 90. I.

(d) Num. 5, v. 27. וְנָפְלָה יְרֵכָהּ & CORRUET *femur* EIUS. (e) Deut. 23, v. 14. וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ & *paxillus* ERIT *tibi.*

(f) I Reg. 17, 16. כַּד הַקֶּמַח לֹא כָלָתָה

k	כָּתֵף	i	כַּף	h	כִּכַּר	g	כּוֹס
o	עִיר	n	נַעַל	m	נֹגַהּ	l	לְחִי
s	פַּת	r	עֶרֶשׂ	q	עֶצֶם	p	עַיִשׁ
							צָפוֹן

cadus farina non CONSVMEBATVR. (g) Thr. 4, 21 עָלַיִךְ תַּעֲבָר־כּוֹס *super te* TRANSIBIT *calix.* (h) Gen. 13. 10. כִּכַּר הַיַּרְדֵּן כֻּלָּהּ מַשְׁקֶה *planiciei* (coll. *Interp.* § 19. II.) *Jordanis* COMPLEXVS, vel *planities Jordanis* TOTA *erat locus irriguus.* (i) Lev. 14, 15. עַל כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית *super volam sacerdotis* SINISTRAM. (k) Ez. 25, 18. וְכָל־כָּתֵף מְרוּטָה *& omnis scapula* DEPILATA (l) Jud. 15, v. 15. לְחִי חֲמוֹר טְרִיָּה *maxilla asini* SANIOSA. (m) Hab. 3, 4. וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה *& splendor instar luminis solaris* ERIT. (n) Deut. 29, 4. וְנַעַלְךָ לֹא־בָלְתָה *& calceus tuus non* ERAT VETVSTATE DETRITVS. (o) Jos. 10, v. 2. כִּי עִיר גְּדוֹלָה גִּבְעוֹן *nam urbs* MAGNA erat *Gibeon.* (p) Job. 38, 32. וְעַיִשׁ עַל־בָּנֶיהָ תַנְחֵם *& Jovem cum filiis* SVIS *duces?* Conf. *Interp.* §. 19. II. (q) Job. 19, 20. דָּבְקָה עַצְמִי ADHAESIT *os meum.* (r) Deut. 3, 11. עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל תֵּשַׁע אַמּוֹת אָרְכָּהּ וְאַרְבַּע אַמּוֹת רָחְבָּהּ *lectus ejus, lectus ferreus* erat, *novem cubiti longitudo* Ejus, *& quatuor cubiti latitudo* Ejus. (s) Prov. 1, 7. 1.

y תֵּבֵל x רֶשֶׁת u רִבּוֹא t צָפוֹן

(β) *Fœminina frequentius* quidem ſunt, Maſculino tamen non penitus rejecto, ſequentia: * אֶצְבַּע z אֶרֶץ c דֶּלֶת b גֶּפֶן a אֵשׁ זרוע

טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה־בָהּ *bonum* eſt *fruſtum ſiccum, in* QVA *tranquillitas.*

(t) Cant. 4, 16. עוּרִי צָפוֹן EVIGILA *ſeptentrio.* (u) Neh. 7, 72. שְׁתֵּי רִבּוֹאת DVAE *myriades.* (x) Exod. 27, 5. וְהָיְתָה הָרֶשֶׁת & ERIT *rete illud.* (y) Jeſ. 24, 4. אָמְלְלָה נָבְלָה תֵּבֵל LANGVESCIT, MARCESCIT *orbis habitabilis.* (z) Gen. 1, 2. וְהָאָרֶץ הָיְתָה *ſed iſta terra* ERAT: at Jeſ. 9, 18. נֶעְתַּם אָרֶץ OBSCVRATVR *terra.* * Lev. 14, 16. אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית *digitus ejus* DEXTER) ſed Dan. 2, verſ. 42. וְאֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא מִנְּהֵין פַּרְזֶל וּמִנְּהֵין חֲסַף & *digitorum pedum pars* (col. *Interp.* §. 19. II. §. 174. II. 2. *ferrum, & pars* IPSORVM *lutum.* (a) Lev. 10, 1. אֵשׁ זָרָה *ignis* PEREGRINVS: Job. 20, 26. אֵשׁ לֹא־נֻפָּח *ignis non* EXSVFFLATVS. (b) Jud. 9, 13. וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֶּפֶן & DIXIT *illis vitis.* 2 Reg. 4, 39. וַיִּמְצָא גֶּפֶן וַיְלַקֵּט מִמֶּנּוּ & *invenit vitem & collegit de* EA. (c) Si vel maxime ת cenſeas ſer-

זְרוֹעַ [d] יַד [a] יָמִין [f] נֶפֶשׁ [g] סֹלֶת [h] עָב [i]
עַיִן

vile, formæ צְפֶת *coronamentum*, 2 Chr. 3, 15. V. g. Ez. 41, 24. וּשְׁתַּיִם דְּלָתוֹת לַדְּלָתוֹת שְׁתַּיִם מוּסַבּוֹת דְּלָתוֹת שְׁתַּיִם לְדֶלֶת אֶחָת וּשְׁתֵּי דְלָתוֹת לָאַחֶרֶת & DVAE *valvæ ad quascunque januas*, DVAE VERSATILES *januarum*, *duæ ad januam* VNAM, & DVAE *valvæ alteri* Sed Neh. 13, vers. 19. וַיִּסָּגְרוּ הַדְּלָתוֹת & CONCLVSAE FVERVNT *januæ*. Vid. quoque Jud. 16, 3. 2 Reg. 18, 16. 2 Chr. 29, 3. (d) Exod. 6, v. 6. בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה *Brachio* EXTENSO: sed Jes. 17, 5. וּזְרוֹעוֹ שִׁבֳּלִים יִקְצוֹר & *brachium ejus aristas* DEMETET. (e) Exod. 14, v. 31. הַיָּד הַגְּדוֹלָה *manus illa* MAGNA: sed c. 17. 12. וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים & *Manus Mosis* GRAVES. (f) Ps. 118, 16. יְמִין יְהוָה רוֹמֵמָה *dextera Domini* EXALTATA. Sed Thr. 2, 4. נִצַּב יְמִינוֹ כְּצָר CONSTITVTA EST *dextera ejus*, *sicut hostis*: (g) Gen. 1, v. 20. נֶפֶשׁ חַיָּה *anima* VIVAE sed Gen. 46, v. 27. נֶפֶשׁ שְׁנָיִם *anima* DVAE. (h) Lev. 2, v. 5. סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן *simila* MIXTA *oleo*: sed Exod. 29, v. 40. סֹלֶת בָּלוּל בְּשֶׁמֶן כָּתִית *simila* COMMIXTA *oleo contuso*. (i) 1 Reg. 18, 44. הִנֵּה עָב קְטַנָּה *ecce nubes* PARVA: sed Jes. 19, 1. יְהוָה רֹכֵב

עין k	פעם l	צאן m	צלע n
צפור o	קרן p	רגל q	
שנה			

על עב קל *Dominus equitat ſuper nubem* LEVEM. (k) Job. 20, v. 9. עין שזפתו ולא תוסיף *oculus* ASPEXIT *eum & non* ADDET. Sed Pſ. 73, 7. יצא מחלב עינמו PROMINET *præ pinguedine oculus eius* (l) Joſ. 6, v. 3. פעם אחת *vice* VNA: ſed Jud. 16, 28. אך הפעם הזת *tantummodo vice* HAC. Vid. 2 Sam. 23, 8. Deut. 9, 19. (m) Gen. 30, 41. הצאן המקשרות *grex ille* COLLIGATI ſed v. 39. ויחמו הצאן & INCALVERVNT *grex ille*. (n) Gen. 2, v. 21. ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה & *ſurripuit* VNAM *de coſtis ejus, & incluſit carnem loco* EIVS: ſed 1 Reg. 6, v. 34. שני צלעים הדלת האחת גלילים DVAE *valvæ januæ unius* VERSATILES. (o) Pſ. 84, v. 4. גם צפור מצאה בית *etiam avis* INVENIT *domum*: ſed Pſ. 102, 8. כצפור פורד על גג *ſicut avis* SOLITARIA *in tecto*. (p) Dan. 8, 8. נשברה הקרן הגדולה CONFRACTVM *eſt cornu illud magnum*: ſed verſ. 9. יצא קרן אחת PRODIIT *cornu* VNVM. (q) Job. 39, v. 15. רגל תזורה *pes* COMPRIMET *eam*: ſed Pſ. 73, 2. כמעט נטוי רגלי *parum ferme* DECLINARIT *pes meus*: Prov. 7, v. 11.

תֵּימָן [s] שָׁנָה [r] Sed

(γ) *Rarissime* Fœminina sunt בֶּגֶד [t] שֶׂה, [a] מַטֶּה [u] עֶרֶב [x] רֹתֶם [y] שֵׁבֶט [z] atque semel חֲמוֹר. [b]

2. Com-

בְּבֵיתָהּ לֹא יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ *in domo sua non* HABITANT *pedes ejus.* (r) Gen. 5, v. 6. חָמֵשׁ שָׁנִים *quinque anni*, coll. *Interpr.* §. 5 Jer. 25, 1. הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשֹׁנִית ILLE est *annus* PRIMVS: sed Lev. 25, v. 5. שְׁנַת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ *annus cessationis* ERIT *terræ.* (s) Cant. 4, 16. עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן EVIGILA *aquilo &* VENI *auster!* sed Obad. 9. וְחַתּוּ גִבּוֹרֶיךָ תֵּימָן *& conterentur fortes* TVI *auster!* (t) Lev. 6, v. 20. עַל־הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ *super vestem istam, super* QVAM, (coll. *Interpr.* §. 19. II.) *sparserit.* (u) Mich. 6, vers. 9. שִׁמְעוּ מַטֶּה וּמִי יְעָדָהּ *audite virgam, & quis indixerit* EAM: Vid. *Ab. Esr.* h. l. (x) semel, scil. 1 Sam. 20, 5. עַד הָעֶרֶב הַשְּׁלִשִׁית *ad vesperam* TERTIAM. (y) 1 Reg. 19, 4. וַיֵּשֶׁב תַּחַת רֹתֶם אֶחָת *& consedit sub junipero* QVADAM. (z) Ezech. 21, v. 15. שֵׁבֶט בְּנִי מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ *virga filii mei* CONTEMNIT *omne lignum.* Vid. vers. 18.

(a) Jer. 50, 17. שֶׂה פְזוּרָה יִשְׂרָאֵל *ovis* DISPERSA *est Israël.* (b) Scil. 2 Sam. 19, v. 27. אֶחְבְּשָׁה־לִּי הַחֲמוֹר וְאֶרְכַּב

2. Communia vero censentur sequentia [b] [g] גֹּרֶן [f] גָּדֵר [e] אֹרַח [d] אֳנִי [c] אוֹת דֶּרֶךְ
T

עָלֶיהָ *sternam* (Vid. *Interp.* §. 104 i. e. sterni curabo) *mihi aliquem asinum, & equitabo super* EO. (b) *Cujus Generis exemplum primo loco citatum invenis, id, scias, fore usitatius.* E. g. (c) Gen. 9, 12. זֹאת אוֹת הַבְּרִית HOC est *signum fœderis hujus*: & Exod. 4, 8. וְהֶאֱמִינוּ לְקוֹל הָאוֹת הָאַחֲרוֹן *certe credent voci signi hujus* VLTIMI. (d) 1 Reg. 10, v. 11. וְגַם אֳנִי חִירָם אֲשֶׁר נָשָׂא זָהָב מֵאוֹפִיר הֵבִיא מֵאֹפִיר עֲצֵי אַלְמֻגִּים & *etiam classis Hirami, quæ* ADPORTAVIT *aurum ex Ophir*, ATTVLIT *ex Ophir ligna thyina*: & v. 22. אַחַת תָּבוֹא אֳנִי תַרְשִׁישׁ נֹשְׂאֵת זָהָב *semel intra triennium*, VENIEBAT *classis maritima*, AFFERENS *aurum* &c. (e) Prov. 15, 19. וְאֹרַח יְשָׁרִים סְלֻלָה & *semita rectorum* ELEVATA, vel plana & trita: & Ps. 119, 101. מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלִאתִי רַגְלָי *ab omni semita* MALA *cobibui pedem meum.* Ps. 62, 4. גָּדֵר הַדְּחוּיָה *maceria* IMPVLSA: & Ez. 42, 7. וְגָדֵר אָרְכּוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה & *maceria—longitudo* EIVS, i. e. coll. *Interpr.* §. 19. II. maceriæ longitudo erat *quinquaginta cubitorum.* (g) Gen. 50, 11. וַיַּרְא הַכְּנַעֲנִי אֶת־הָאֵבֶל בְּגֹרֶן

דֶּרֶךְ h	הָמוֹן i	זָקָן k	חַלּוֹן l	חָצֵר m	לָשׁוֹן n	
מחנת						

הָאָטָד — עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ אָבֵל מִצְרַיִם & vidit Cananæus luctum illum in area cynosbati: propterea vocavit nomen EIVS luget Ægyptus: & Hos. 9, 2. גֹּרֶן וָיֶקֶב לֹא יִרְעֵם area & torcular non PASCET eos. (h) Jer. 18, 15. דֶּרֶךְ לֹא סְלוּלָה via non TRITA: & Prov. 12, 15. דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו via stulti RECTA in ejus oculis: & ita passim. (i) 2 Chr. 13, 8. וְאַתֶּם הָמוֹן רָב & vos multitudo MAGNA: & Job. 31, v. 34. כִּי אֶעֱרוֹץ הָמוֹן רַבָּה numquid perterrui turbam MAGNAM? (k) Jes. 15, vers. 2. כָּל־זָקָן גְּרוּעָה omnis barba DEPILATA: & 2 Sam. 10, 5. עַד יְצַמַּח זְקַנְכֶם donec PROGERMINARIT barba vestra. (l) Jos. 2, v. 18. בְּחַלּוֹן אֲשֶׁר הוֹרַדְתֵּנוּ בוֹ ad fenestram illam, per QVAM dimisisti nos. Vid. 1 Reg. 6, 4. & Ez. 41, 16. הַחַלּוֹנִים הָאֲטֻמוֹת fenestræ illæ CLAVSAE. Vid. v. 26. (m) Esth. 4, 11. הֶחָצֵר הַפְּנִימִית atrium illud INTERIVS: & Ezech. 42, v. 3. לֶחָצֵר הַפְּנִימִי וְנֶגֶד רִצְפָה אֲשֶׁר לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה atrii INTERIORIS, & coram pavimento, quod atrii EXTERIORIS. (n) Psalm. 137. 6. תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי ADHAERERIT lingua mea palato meo: & Ps. 22, 16. וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק

q	נְחֹשֶׁת	p	מֵצַח	o	מַחֲנֶה
u	רוּחַ	t	קֶשֶׁת	s	עֵת
				r	סִיר
					רְחוֹב

T 2

מַלְקוֹחָי & *lingua mea* ADHAERET *faucibus meis.* Vid. Thr. 4, 4. Job 27, 4. (o) Gen. 32, v. 9. אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה *ad exercitum* VNVM, & *percusserit* EVM; *tunc erit exercitus iste* RELICTVS *evasioni.* (p) Ez. 3, v. 8. מִצְחֲךָ חָזָק *frons tua* DVRA: & Jes. 48, v. 4. וּמִצְחֲךָ נְחוּשָׁה & *frons tua* AENEA.

(q) 1 Chr. 18, 8. לָקַח דָּוִיד נְחֹשֶׁת רַבָּה מְאֹד בָּהּ עָשָׂה *sumsit David aes* MVLTVM *admodum,* EO *fecit* &c. Et Ezech. 1, v. 7. כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל *ut color aeris* TERSI.

(r) Jer. 1, 13. סִיר נָפוּחַ *olla* FERVESCENS. & Ez. 24, 6. סִיר אֲשֶׁר חֶלְאָתָהּ בָהּ *olla in* QVA *spuma* SVA. Vid. c. 11. 7. 2 Reg. 4 38. Job. 41, 23. (s) Cant. 2, 12. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ *tempus cantilationis* avium VENIT: Et Jer. 51, 33. וּבָאָה עֵת הַקָּצִיר לָהּ & VENIT *tempus messis ei.* (t) Ps. 18, 35. וְנִחֲתָה קֶשֶׁת נְחוּשָׁה & CONTERETVR *arcus chalibeus*: & 2 Sam. 1. v. 22. קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן לֹא נָשׂוֹג אָחוֹר *arcus Jonathanis non* AVERSVS FVIT *retrorsum* Vid. cap. 22. 35. (u) Num. 5, 30. אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה

רְחוֹב [x]	רִצְפָּה [y]	שְׁאוֹל [z]	שַׁבָּת [a]	
שמש				

vir, super quem IRRVET *spiritus zelotypiæ*: & v. 14. וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה *si* IRRVAT *super eum spiritus zelotypiæ* 1 Reg. 19, verſ. 11. וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים & *ventus* MAGNVS & VEHEMENS, ERVMPENS *montes*. (x) Dan. 9, v. 25. תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב REVERTETVR & AEDIFICABITVR (i. e. coll. *Interpr.* §. 194. II. 2. §. 107. denuo ædificabitur) *platea*: & Zach. 8, 5. וּרְחוֹבוֹת הָעִיר יִמָּלְאוּ & *plateæ civitatis* IMPLEBVNTVR. (y) Ez. 40, v. 17. וְרִצְפָה עָשׂוּי לֶחָצֵר & *pavimentum* FACTVM *atrio eidem*: & l. c. v. 18. הָרִצְפָה הַתַּחְתּוֹנָה & *pavimentum illud* EXTERIVS. (z) Jer. 5, v. 14. לָכֵן הִרְחִיבָה שְׁאוֹל נַפְשָׁהּ וּפָעֲרָה פִיהָ לִבְלִי חֹק *propterea* DILATAVIT *ſepulcrum animam* SVAM (Vid. *Interpr.* §. 45.), & DISTENDIT *os* SVVM *in immenſum.* Vid. Jeſ. 14, 9. & Job. 26, 6. עָרוֹם שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ NVDVS eſt *infernus coram illo.* Vid. Hoſ. 13, 4. (a) Lev. 25, 4. שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ *Quies omnigena* (coll. *Interpr.* §. 14. 5.) ERIT *terræ*: Exod. 31, 14. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָּל־הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה *igitur obſervetis Sabbatum hoc*: *profanans* ILLVD, *omnino afficiatur ſupplicio*: *quia omnis*

שֶׁמֶשׁ [b] שֵׁן [c] תְּהוֹם [d]:

§. 32. *Motio* Nominis fit, *quando* 1. *Masculino* (ה prius, si quod adfuerit, adjecto,) *ad fœmininum* constituendum, *additur* הָ [e]—.

* Obs. *Chaldaice* pro ה sæpius additur א [f], nisi א jam præcesserit

faciens in EO *opus* &c.' (b) Ps. 104, 19. שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ *Sol* NOVIT *occasum suum*; passim: & Gen. 15, v. 17. וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה *& evenit, Sol* OCCVBVIT. Vid. Ex. 32, 2. Deut. 24, 15. Jud. 19, 14. 2 Sam. 2, 24. c. 12. 11. 2 Reg. 3, 22. Jes. 35, 8. Jon. 4, 8. Mich. 3, 6. Cant. 1, 6. Eccl. 12, v. 2. & sic Jer. 15, v. 9. (c) Prov. 25, 19. שֵׁן רֹעָה *dens* CONTRITVS: & 1 Sam. 14, v. 5. הַשֵּׁן הָאֶחָד מָצוּק מִצָּפוֹן *scopulus* VNVS SITVS *erat versus septentrionem.* (d) Gen. 7, 11. תְּהוֹם רַבָּה *abyssus* MAGNA: & Job. 28, 14. תְּהוֹם אָמַר *abyssus* DIXIT. fere indifferenter.

(e) E. G. ex טוֹב *bonus*, fit Esth. 1, v. 19. טוֹבָה *bona*. Ex מֶלֶךְ *Rex*, l. c. v. 9. מַלְכָּה *Regina*: coll. §. 21. 22. 24. Ex יָפֶה *pulcher*, vero coll. §. 17. Caut. 1. & 2. יָפָה *pulcra*, Gen. 12, 14. & ex עֹשֶׂה *faciens*, est Esth. 2, 20. עֹשָׂה *quæ facit*, * (f) Ex חַד tamen Dan. 2, 31. *unus*, pro Ebræo אֶחָד coll. infra §. 55. 3. fit

rit g.

2. Masculino in ִי exeunte, Fœmininum aut nude ה adjicit h; aut, ־ה apposito, י dageschat i.

3. Participia præter morem n. 1. traditum, formantur quoque in ֶה k. Quam formationem habent & pauca alia l.

§. 33. I. Numerus 1. *Pluralis* fit

(a) e *Masculinis*, addendo ִים m, (* *Chal-*

Dan. 2, 9. חֲדָה *unica*: ita ibidem שְׁחִיתָה *perdita*: vers. 11. יַקִּירָה *preciosa*. (g) Sed Dan. 4. 11. est דִּתְאָא *herba*, ex Ebræo דֶּשֶׁא

(h) Esth. 2, v. 19. שֵׁנִית *secunda*, i. e. coll. *Interpr.* §. 8. secundum: ex שֵׁנִי *secundus*, Gen. 1, v. 8. (i) Exod. 2, 22. נָכְרִיָּה *peregrina*, *aliena*: ex נכרי Exod. 21. 8. *peregrinus*.

(k) Esth. 2. 20 מַגֶּדֶת *indicans* F. ex מַגִּיד *indicans* M. part. Hiph. them. נגד (l) v. g. Esth. 2, vers. 9. עֲשָׂרָה *decem*, ex עָשָׂר

(m) Gen. 1, 1. אֱלֹהִים *Dii*, i. e. coll. *Interpr.* §. 37. Deus supremus; ex אֱלוֹהַּ Deut. 32, v. 15. formæ XXII. coll. §. 17. Caut. 7. Ex צַדִּיק *justus*, Gen. 6, 9. est Ex. 23, 8. צַדִּיקִים *justi*: ex יֹשֵׁב *habitans*, Gen. 4, 20. est Num.

(* *Chald.* ין—ִ [l]).

(β) *e Fœmininis* vero vel *Communibus, adjecto* וֹת—ָ [m] (*Chaldaice* ן—ָ [n]).

2. *Dualis*, qui rarior, occurrit potissimum *in Substantivis*, res natura vel arte geminas exprimentibus,

T 4 bus,

33, v. 55. ישְׁבִים *habitantes*, coll. §. 22. II.

(l) * Dan. 2, 11. אֱלָהִין *dii*: v. 21. מַלְכִין *reges*. (m) Esth. 1, 2. מְדִינוֹת *provinciæ*, ex מְדִינָה Gen. 26, 3. אֲרָצוֹת *terræ*, ex אֶרֶץ coll. §. 21. 22. IV. 1. §. 25. I. 1. (n) * Dan. 2, 6. מַתְּנָן *dona*, Vid. v. 48. ex מַתְּנָה rad. נְתַן *dedit*. Sic Dan. 5, 5. אֶצְבְּעָן *digiti*, ex אֶצְבַּע quo de supr. §. 31. II. Exc. 1 β. Videntur hæ numeri *pluralis Terminationes ex Pronominibus* personalibus *ortæ*, Masculinorum quidem ex הֵם, & Fœmininorum ex הֵן; alternantibus invicem יוה vi §. 3. Obs. 2. quarum quælibet in vocali sibi cognata quiescit, l. c. II. & Obs. 1. Certe Chaldæi, ex Ebræa suam derivantes linguam, mutant ן—ָ constructe in ת—ָ vi §. 34. ipsissimam terminationem Ebræorum וֹת modo traditam, ו pro more in (ֹ) abeunte. Adhæc נ cum ת permutari, evincit §. 2. Obs. 1. coll. §. 41. III. 4. not. (γ) §. 44. Obs. 1.

bus, *formatur in* ים ֵ ‒‒‒ o, (* *Chaldaice* ין ֵ ‒‒‒ p).

Obſ. 1. Quædam Maſculina pluralem formant more Fœmininorum q, & contra r.

2. Alia modo hanc amant terminationem, modo alteram s. 3. Pau-

---

(o) Gen. 34, v. 21. יָדַיִם ex יָד *manus*, Gen. 38, 28 Ex נַעַל *calceus*, Gen. 14, 23 eſt Am. 2, 6. נַעֲלַיִם *par calceorum*. coll. §. 21. §. 22 IV. 1. §. 24. I. 2. §. 25. II. 1. §. 27. 1. Derivarem ex שְׁנַיִם *duo*, *dualitas*, & Grammaticis, *numerus dualis*: ſi quidem literæ radicales ad hanc terminationem conſtituendam adhiberentur; non vero ſerviles, diverſis thematibus communes. (p) * Dan. 2, 34. יְדַיִן *duæ manus*, ex יָד *manus*; cap. 7. 7. שִׁנַּיִן *dentes*, *duo dentium ordines*, ex שֵׁן *dens*, coll. §. 19 & 18. Eſr. 6, 17. מָאתַיִן *ducenti*, ex מְאָה *centum*, Dan. 6, verſ. 2. coll. §. 25. II. Obſ. 3. (q) Gen. 44, 19. אָב *pater*, ſupr. §. 31. I. 1. hinc tn. Ex 12, 3. אָבוֹת *patres* * *Ch.* Dan. 2, 23. אֲבָהָתִי *patres mei*, coll. infra V. Obſ. ex אָב Vid. Dan. 5, 13. (r) Pſ 139, v. 4. מִלָּה *verbum*; hinc Job. 6, verſ. 26. מִלִּים *verba*. * *Ch.* Dan. 7, 1. מִלִּין *verba*, ex מִלָּה *verbum*, Dan. 2, 9. conſtr. מִלַּת cap. 2. 10. 22. 23. emph. מִלְּתָא l. c. verſ. 8. 15. &c. (s) Jeſ.

3. Paucissima utriusque Generis terminationem simul possident [t].

4. Quædam formam Dualis & Pluralis simul exhibent [u]: ita ut terminatio Dualis demum post Pluralem integre formatum apponatur; Pluralis vero postpositus, aliquod tantum Dualitatis relinquat vestigium.

5. Nonnulla Ebraica occurrunt, more *Chaldaico*, formata in ־ִין [x].

6. Alia

14, v. 14. עָב *densitas*; hinc Jud. 5, 4. עָבִים *nubes*, & 2 Sam. 23, v. 4. עָבוֹת *idem*. * *Ch.* ex יוֹם *dies* Esr. 6, 9. 15. fit Dan. 6, 8. יוֹמִין *dies* & Esr. 4, vers. 15, 19. יוֹמָת *idem*, &c.

(t) 1 Sam. 26, 12. מְרַאֲשֹׁתָיו *versus cervicalia*: Deut. 32, 13. בָּמֳתֵי *excelsa*. Vid. §. 26. VI. 2. 1 Reg. 6, 16. מִיַּרְכּוֹתֵי *a lateribus*, secundum literas. Masorethæ legunt in Duali מִיַּרְכְּתֵי *ab utroque latere*. (u) Jes. 22, v. 11. חֹמֹתַיִם *mœnia*. Ezech. 27, v. 5. לֻחֹתָיִם *tabulæ, tabulata*: Ps. 68, 18. רִבֹּתַיִם *myriades*: Eccl. 10, 12. שִׂפְתוֹת כְּסִיל *labia stulti*, quasi ex absoluto שְׂפָתוֹת. Et sic Gen. 30, 38. בְּשִׁקֲתוֹת הַמָּיִם *in potatoriis aquarum*, seu *aquatoriis*; ex sing. שֹׁקֶת, ad imitationem דֶּלֶת *janua*, coll. §. 21. §. 22. IV. Obs. 1. Vid. tamen infra II. Obs. 1. β. (x) *E. g.* Prov. 13, 3. מְלָכִין *reges*, &c.

6. Alia, ad formam Status Conſtructi *Syrorum*, habent etiam in abſoluto י ־ y.

Inſuper etiam in formatione horum Numerorum præter regulas c. II. *not. ſqq.*

II. ת *Servile* n, *atque* ה quieſcens quodcunque o.

1. *Ante Terminationem Pluralem, adjicitur:*
2. Ante Dualem vero ה ־ mutatur in ת ־ p.

Obſ. 1. ת *illud* atque ה *retinent,*

(α) *Monoſyllabica in* ות & ית ־ q.

(β)

(y) v. g. Jer. 22, 14. חלוני *feneſtræ*: Jud. 5, v. 15. שרי *principes*, &c. (n) 1 Reg. 7, v. 16. כתרות *coronæ*, ex כתרת ibid. Exod. 16, 20. תלעים *vermes*, ex תלעת Pſ. 22, v. 7. Sed שבתות *Sabbatha, ceſſationes*, Lev. 23, 15. ex שבת Exod. 16, 25. (o) Pſ. 21, 7. ברכות *benedictiones*, ex ברכה Gen. 12, 2. *benedictio*: Gen. 20, 9. מעשים *opera*, ex Num. 31, 51. מעשה *opus*. (p) Ne, ה pereunte, ob terminationem utrique Generi communem, omnis nota ſexus ſequioris pereat. Quæ in plurali numero, ſervatur in terminatione Fœmininis propria v. g. Ex אמה *cubitus*, Gen. 6, 15. eſt Exod. 25, 10. אמתים *duo cubiti*.

(q) Jer. 3, 2. בזנותיך *ſcortationibus tuis*: Thr. 4, 20. שחיתותם *foveæ iſtorum*: 2.

(β) שֶׁקֶת [r], דֶּלֶת [s], atque אַשְׁפּוֹת [t] (modo ת hic ſervile), & אָמָה [u].

2. Alia mutant ה in Plurali abſoluto in ו, ſcil. קָשָׂה [x], קָצָה [y]. (* *Ch.* עֲלָה) atque קָצָה: quod tamen ו illud etiam in plurali conſtructo retinet [z].

3. מָנָה præter regularem formationem, mutat etiam ה in א, vel י [a]. Quod quadantenus imitatur פֶּה, formans pluralem פִּים [b], פֵּיוֹת [c], פִּיּוֹת [d] ac פִּיפִיּוֹת [e].

4. *Po-*

Chr. 23, 9. חֲנִיתִים *haſtæ*: & Jeſ. 2, v. 4. חֲנִיתוֹתֵיהֶם *haſtæ ipſorum.* (r) Gen. 30. 38. בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם *in potatoriis aquarum*, Vid. ſupr. §. 26. XIII. 2. (s) Neh. 6, 1. דְּלָתוֹת *januæ.* In Duali vero דְּלָתַיִם *duæ valvæ*, Deut. 3, 5. (t) Thr. 4, 5. אַשְׁפַּתּוֹת *ſterquilinia*, coll. §20 Obſ. 3. β. § 22. III. Obſ. 3. (u) Gen. 31, verſ. 33. הָאֲמָהוֹת *ancillæ.* (x) Exod. 37, v. 16. הַקְּשָׂוֹת *ſcutellæ*: Sed Num. 4, 7. קְשׂוֹת הַנָּסֶךְ *ſcutellæ libaminis.* (y) Pſ. 65, 9. קְצָוֹת *fines.* Sed Jeſ. 40, 28. קְצוֹת הָאָרֶץ *fines terræ.* (*) Eſr. 6, verſ. 9. עֲלָוָן *holocauſta.* (z) Pſ. 48, 11. קַצְוֵי *fines*, *extremitates.* (a) Neh. 12, v. 44. מְנָאוֹת v. 47. מְנָיוֹת *portiones.* (b) *Ora.* 1 Sam. 13, 21. (c) Prov. 5, v. 4. (d) Jud. 3, 16. (e) Pſ. 149, 6.

4. *Polyſyllabica in* יִת [f], וֹת [g] atque וּת [h] (α) *Ebraice*, vocali præcedente una cum ה pereunte, ante Terminationem pluralem aſſumunt י Dageſſchatum, præcedente ibi (.), hic ( ).

(β) * *Chaldaice* vero, abjecto ה, præcedentem literam antea quieſcentem, vocali quietis pereunte, faciunt mobilem.

III. י *Ultimum*, Terminatione plurali accedente,

1. Nonnunquam *aſſumit Dageſch forte.* [i]

2. In-

(f) Lev. 26, 1. מַשְׂכִּית *pictura, effigies*; hinc Pſ. 73, 7. מַשְׂכִּיּוֹת *picturæ*. Ex. 1, 19. לֹא כַנָּשִׁים הַמִּצְרִיּוֹת הָעִבְרִיּוֹת *non ſecundum mulieres Ægyptias ſunt Ebrææ iſtæ*.

(g) * ex רִבּוֹ *myrias*, pro רִבּוֹת coll. §. 57. Dan. 7, 10. fit ibid. plur. abſ. רִבְּוָן coll. §. 3. Obſ. 1.

(h) Ex מַלְכוּת *regnum, imperium*, Eſth. 1, 6. *Chald* Dan. 3, 33. fit Dan. 8, 22. מַלְכֻיּוֹת * *Chald.* pl. abſol. מַלְכְוָן & ab hoc conſtructus מַלְכְוָת, unde emphat. Dan. 2, 44. מַלְכְוָתָא *imperia*. Et ita *Ebr.* ex עֵדוּת *teſtimonium* dicimus, v. g. Pſ. 119, v. 14. 36. 99. 111. 109. 144. עֵדְוֹתֶיךָ *teſtimonia tua*,

(i) Jud. 5, v. 17. אֳנִיּוֹת *naves*, ex אֳנִי

2. Interdum *perit* k.

IV. *Fœminina in* ָה *, quæ* præter hanc terminationem *omnes* ac *ſolas tres* literas *radicales expreſſas habent*, primam notatam cum (ֵ) [l], (ֶ) [m], vel (ִ) [n], ſecundam vero cum Schva; *in Plurali abſoluto, ſub ſecunda requirunt* (ָ), *prima ſchvata.*

Obſ. 1. Hanc formationem imitantur חָרְבָּה o, & עָרְלָה p. Sed

2. פִּשְׁתִּים q eſt ex ſingulari פִּשְׁתָּה for-

Vid. ſupra §. 22. IV. Obſ. 3. β. (k) Num. 24, 24. צִים Dan. 11, v. 30. צִיִּים ex צִי *navis*, Jeſ. 33, 21. (l) Ex שִׂמְלָה *veſtimentum*, Exod. 22, 8. fit Joſ. 9, 5. וּשְׂלָמוֹת & *veſtimenta.* Quin בְּשַׁלְוֹתַיִךְ *in tranquillitatibus tuis*, Jer. 22, 21. eſt ex abſoluto שְׁלָוֹת, ſing. שַׁלְוָה *tranquillitas*, Pſ. 122, 7. Ita Deut. 21, 23. נַעֲרָה *puella*: unde 1 Sam. 9, v. 11. נְעָרוֹת *puellæ.* (m) 2 Sam. 2, 25. גִּבְעָה *collis*: hinc Jer. 17, 2. גְּבָעוֹת *colles.* (n) Gen. 34, 17. חֶרְפָּה *opprobrium*; hinc Pſ. 69, v. 11. חֲרָפוֹת *probra.* (o) Pſ. 9, 7. חֳרָבוֹת *vaſtitates, devaſtationes.* (p) Joſ. 5, v. 3. הָעֲרָלוֹת *præputia.* (q) *Lina*, Lev. 13, 47.

formæ לִבְנֶה [r], נְדָנֶה [s], אִשֶּׁה [t] &c.

V. Irregulariter Pluralem formare cenſentur ſequentia:

1. אָחוֹת — אֲחוֹת [x] & אַחְיוֹת [y]
2. גַּיְא quorum גֵּאוֹת [z] & גֵּאָיוֹת [a]
3. חֵטְא Pluralis חֲטָאִים [b]
4. פֶּחָה — פַּחוֹת [c] & פַּחֲוֹת [d]

עִיר

(r) *Populus* (arbor) Gen. 30, 37. (s) *Vagina*, Dan. 7, 15. (t) *Ignitum*, *igne adolendum*, Exod. 29, 18. Alias enim פִּשְׁתָּה dicitur, v. g. Jeſ. 42, 3. וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא יְכַבֶּנָּה *& lignum caligans non extinguet illud*, coll. *Interpr.* § 19. II. (x) Hinc Hoſ. 2, 1. אֲחוֹתֵיכֶם *ſorores veſtræ*. (y) Hinc 1 Chr. 2, 16. וְאַחְיוֹתֵיהֶם *& ſorores ipſorum*. Litera י vicem ſupplet tertiæ radicalis, ut in Suffixis, ad §. 39. II. 4.

(z) *Vallis*, unde Ex. 35, v. 8. וְגֵיאוֹתֶיךָ *& valles tuæ*. (a) Ez. 31, 12 וּבְכָל־גֵּאָיוֹת *& in omnibus vallibus*. (ָ) quidem mediæ radicalis occurrit, quia (:) ſingularis alternat pro (·.·), Vid. ſupr. §. 29. I. form. VI. & XI.

(b) *Peccata* Eccl. 10, 4. Vid. tamen §. 26. XVI. & §. 29. I. 2. form. XI. (c) *Duces*, 1 Reg. 20, 24. Eſt enim formæ XXV. גַּנָּב *fur*, coll. §. 26. XII. unde etiam in Regimine dicitur, coll. §. 17. Caut. 7. v. g. Eſr. 2, v. 6. פַּחַת מוֹאָב *Dux Moabitarum*. (d) Neh. 2, v. 7. עַל־פַּחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר *ad Duces transfluviales*. Et ita,* *Chaldaice* v. g. Dan.

5. עִיר — עָרִים e
6. לָבִיא — לְבָאִים f & לְבָאוֹת g
7. אִישׁ — אִישִׁים h & אֲנָשִׁים i
8. אִשָּׁה quorum נָשִׁים k
9. בִּירָה Pluralis בִּירָנִיּוֹת l
10. רִבּוֹא — רִבּוֹת m & רִבְּאוֹת n

II.

3, v. 2. פחותיא *duces illi*, ſtat. emphat. coll. ſupr. I. Obſ. 2. II. Obſ. 2. & infra §. 34. III.

(e) *Civitates*, Num. 32, 16 Vid. ſupr. ad §. 22. IV. Obſ. 3. p. 196. (f) Pſ. 57, 5. בְּתוֹךְ לְבָאִם *in medio leonum*. Ad imitationem Subſtantivorum formæ פְּרִי: de quibus Vid. §. 22. IV. 2. (g) Hinc Nah. 2, verſ. 13. לְלִבְאֹתָיו *leunculis ſuis*. (h) Ph. 141, 4. *viri*. (i) Jeſ. 2, 11. 17. *viri magnates*. Vid. tamen §. 22. III. Obſ. 3. (k) Gen. 4, 19. *uxores*, *mulieres*. Cave enim *credas*, id nominis tum demum mulieribus tribui, quando nuptæ, in alienam tranſeunt familiam, paternam *oblivioni quaſi tradentes*: quo caſu non inepte a נשה *obliviſci* dicerentur, ut *Maſculi* a *memoria*. Exempla enim biblica evincunt, non minus de virginibus, vel cælibatum colentibus &c. dici, quam de maritatis Vid. Jeſ. 4, 1. Job. 42, 15. Eſth. 2, 3. 8. 9. 11. 12. ſqq. Ezech. 23, 2. Gen. 31, 35. 2 Sam. 1, 26. 1 Reg. 3, 16. coll. §. 55. 3. (l) *Caſtella*, 2 Chr. 17, 12. c. 27. 4. (m) *myriades*, Neh. 7, 21. (n) *myriades*, Eſr. 2, 69. quaſi

11. שׁוּק — שׁוּקִים o

Obſ. * *Chald.* אַב p, אֵם q, & שֻׁם r, ante terminationem pluralem cujuscunque Status, inſerunt ה ָ—.

VI. Non pauca *occurrunt* alterutro *Numero Defectiva*. Sic

1. *Singularia* tantum ſunt, inprimis Propria s, Liquidorum t Metallo-

---

רִבְּאוֹא coll. §. 22. III. Obſ. 2. §. 25. II. Obſ. 3. (o) Cant. 3, 2. בַּשְּׁוָקִים *per vicos*, Vid. §. 22. III. 2. β. *(p) Dan. 2, 23. אֲבָהָתִי *patres mei*: Eſr. 4, 15. אֲבָהָתָךְ *patres tui*: cap. 5. 12. אֲבָהָתַנָא *patres noſtri.* (q) Cod. *Jevammoth* fol. 46. a. l. 35. cum terminatione Ebræa אִימָּהוֹת *matres*: Jer. 16, 3. אִמָּהָתְהוֹן *matres ipſorum.* (r) Eſr. 5, 10. שְׁמָהָתְהֹם *nomina ipſorum*, coll. §. 39. II. 2. (s) Horum enim Requiſita genuina ſunt 1. *Non flecti in Pluralem numerum.* 2. Non poni in Regimine. 3. Nulla aſſumere Suffixa. 4. Nullum de ſe formare Verbum. & juxta pleroſque 5. Reſpuere Articulum: de quo tamen Vid. prolixe diſſert. noſtram in Gen. IV. 1. coll. *Interpr.* §. 57. 1. (t) Gen. 43, 11. מְעַט צֳרִי וּמְעַט דְּבַשׁ *parum* OPOBALSAMI & *parum* MELLIS.

tallorum [u], ac Collectiva pleraque.

2. *Dualia* tantum ſunt, præter ea, in quibus ratio Dualitatis manifeſta non eſt [y], nonnulla alia [z].

3. *Pluralia* tantum ſunt ætatum Nomina [a], paucaque alia [b].

§. 34. Status Nominum vel *Abſolutus* dici poteſt, vel *Conſtructus*, vel *Emphaticus*. In Statu *Conſtructo*, vel Regimine poni Nomen dicitur, quod ita cum alio conſtruitur, ut hoc ab illo *Rectum*, in Genitivo efferatur.

(u) Gen. 24, 22. זָהָב *aurum*. Hinc inferunt, Gen. 42, 25. 35. כַּסְפֵּיהֶם non tam *argentum* innuere, quam *nummos argenteos ipſorum*; & Jeſ. 1, 25. בְּדִילָיִךְ *ſtanna tua*, ſumi metaphorice pro *operibus fucatis*, ſpeciem ſaltem boni referentibus, quamvis ad normam divinitus poſitam non quadrent.

(x) Gen. 12, 16. צֹאן וּבָקָר *grex & armentum*. (y) Gen. 1, 1. שָׁמַיִם *cœli*.

(z) Pſal. 91, v. 6. צָהֳרָיִם *meridies*, &c.

(a) Jeſ. 54, 6. נְעוּרִים *pueritia*. (b) Deut. 2, 34. מְתִים *homines*, &c.

Id ut cognoscatur, mutatur plerumque forma Absoluti [c]. Nam præter ea, quæ §. 21. Obs. I. not. item §. 39. II. Obs. 2. & 3. traduntur, *ob Statum Constructum mutatur* insuper

I. *In Penultima* 1. (ָ) purum quodcunque [d], item

2. (ֵ) quod est ante (ָ) [e], vel terminationem pluralem [f], *in* (ְ) *corripitur.*

Obs. 1. (ָ) *manet*

(α). (extra צָבָא [g]) ante tertiam radicalem א [h].

(β)

(c) Nomina quippe hoc modo constructa invicem, tam arcte cohærent, ut ferme instar unius reputentur. Et quamvis *Regens* sæpius tonum secum retineat; puncta tamen in illo ita fere mutantur, ac si, tono inde ablato. *Rectum* (quotquot etiam syllabas habeat) eidem *incrementum adjecisset unius* tantummodo *syllabæ* tono affectæ. (d) Ex. 16, 17. כְּבוֹד *gloria*, ex כָּבוֹד. (e) Ex. 14, 15. לְבַב ex לֵבָב *cor, animus.* (f) Gen. 6, 14. עֲצֵי *ligna* ex עֵצִים Lev. 1, 7. it. Num. 32, 16. גִּדְרוֹת צֹאן *sepes, sepimenta gregis*; ex גְּדֵרֹת v. 24. (g) Hinc enim Ex. 12, 41. צִבְאוֹת *exercitus*, *ex* צְבָאוֹת. (h) Lev.

(β) Sub Dagesch compensativo vocis מַטָּעִים [i]; atque in מוֹרָשִׁים [k], תְּעָלַת [l], ac תּוֹשָׁבִים [m]. Sed contra

(γ) *In* (:) *corripitur* sub secunda etiam cum Dagesch Characteristico notanda vocum אַיָּלוֹת [f], בַּלָּהוֹת [g], דַּכָּאִים [h] לֶהָבוֹת [i], צַוָּארִים [k].

2. (··) *ante quod Schva quodcunque* (etiam latens in litera dageßchata) *præcesserit.*

23, 2. מִקְרָאֵי *convocationes*: 1 Reg. 10, 29. חַטָּאֵי *peccata.* Et sic Gen. 27, 9. גְּדָיֵי עִזִּים HAEDI *caprarum*: atque Jes. 30, 28 לְחָיֵי עַמִּים MAXILLAE *populorum.* (i) Mich. 1, v. 6. לְמַטָּעֵי כָרֶם *ad plantaria vineæ.*

(k) Vid. supr. §. 21. Obs. 1. 6. not. p. 174.

(l) Jes. 7, 3. תְּעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה AQVAEDVCTVS *piscinæ superioris.* (m) 1. Reg. 17, 1. מִתֹּשָׁבֵי גִלְעָד *ex incolis Gileda.*

(f) Hinc Cant. 2, v. 7. בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה *per hinnulas agri.* (g) Job. 24, 17. בַּלְהוֹת צַלְמָוֶת *terrores umbræ lethalis.* (h) Ps. 34, vers. 19. דַּכְּאֵי רוּחַ *contriti spiritu.*

(i) Ps. 27, v. 7. לַהֲבוֹת אֵשׁ *flammæ ignis.*

(k) Gen. 45, v. 14. עַל צַוְּארֵי בִנְיָמִן *super colla Benjamim.*

(α) In גְּדֵרָה [l], זְקֵנִים [m], חֲצֵר [n], מַצֵּבָה [o], נְבֵלָה [p], עֲקֵבִים [q], פְּאֵרִים [r], ac ſemel in בְּאֵרוֹת [s], atque שְׂמֵחִים [t], *corripitur in* (:);

(β) Alias *manet* [u].

(γ) Sic manet in נֵכָר [x]; at in תְּשַׁע *corripitur in* (:) [y]. 3. Et-

(l) Num. 32, 16. גִּדְרֹת צֹאן *caulæ gregis.* (m) Ex. 3, 16. זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל *Senatores Iſraelis.* (n) Neh. 13, verſ. 7. בְּחַצְרֵי בֵית הָאֱלֹהִים *in atriis domus Dei ſupremi*, 2 Reg. 21, 5. חַצְרוֹת בֵּית יְהוָה *atria domus Domini.* (o) Jer. 43, v. 13. מַצְּבוֹת בֵּית שֶׁמֶשׁ *ſtatuæ domus Solis*, i. e. *Heliopoleos.* (p) 1 Reg. 13, 29. נִבְלַת אִישׁ *cadaver viri.* (q) Pſ. 89, verſ. 52. עִקְּבוֹת מְשִׁיחֶךָ *calces Vncti tui.* (r) Ez. 44, verſ. 18. פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים *tiaræ lini.*

(s) Scil. Gen. 14, v. 10. בֶּאֱרֹת חֵמָר *foveæ bituminis.* (t) Scil. Jeſ. 24, v. 7. שִׂמְחֵי־לֵב *læti animo.* Alias Pſ. 35, v. 26. שְׂמֵחֵי רָעָתִי *lætantes malo meo.* (u) Num. 19, verſ. 6. שְׂרֵפַת הַפָּרָה *combuſtio vaccæ.* Jeſ. 61, 3. לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן *lugentibus Zion.* Jeſ. 1, 7. כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם *ut everſio Sodomæ.* Zach. 14, 15. מַגֵּפַת הַסּוּס *ruina equi iſtius.* (x) Deut. 31, v. 16. נֵכַר־הָאָרֶץ *alienatio terræ.* (y) Gen. 5, v. 5. תְּשַׁע

3. Etiam (.:.) vocis שֶׁבַע in (:) corripitur [z]. At

(β) (-) ante י tranſit in (..), in quo ſequens י quieſcat [a].

4. * *Chaldæi* in penultima nihil mutant [b]: quin nec in ultima Maſculinorum, niſi rariſſime ad formam Ebræam [c].

II. *In ultima* 1. (_) Ebræorum quandoque [d], (* Chaldæorum

 rum

מְאוֹת nongenti. (z) Gen. 37, verſ. 2. שְׁבַע עֶשְׂרֵה *ſeptendecim.* (a) Gen. 17, v. 23. בֵּית אַבְרָהָם *domus Abrahami*: * *Chald.* Eſr. 5, verſ. 2. 13. 14. 16. ſqq. בֵּית אֱלָהָא *domus Dei* &c. ex בַּיִת *domus.*

(b) Fundamentum hujus cognoſcetur ex coll. ſupr. ad (c) dictorum, cum §. 21. Obſ. IV.

(d) Dan. 4, 31. שָׁלְטַן עָלַם *dominatus æternitatis* ſeu æternus, coll. *Interpr.* § 26 ex שָׁלְטָן ibidem. De פַּחַת tamen, quod Fœmininorum formationem ſequitur, Vid. infr. II. 1. p. 310. (d) Ex כּוֹכָב *ſtella*, Num. 24, 17. eſt Amos 5. 26. כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם *ſtella Deorum veſtrorum*: Gen. 21, 22. שַׂר צְבָאוֹ *Princeps exercitus ipſius*; ex שַׂר Hoſ. 3, 4. rad. שׂוּר *principatum agere, de principatu*

rum vero ante ה vel א e); *item*

β. (··) ante quod (ָ) mutabile f, aut schva quiescens Nominum per מ Auctorum g, præcesserit, *corripiuntur in* (-).

Obs.

---

contendere, Prov. 8, 16. (e) * Ex מִלָּה *verbum* Dan. 2, 9. fit vers. 10. מִלַּת: ex פֶּחָה (formæ גְּגַב coll. §. 29. XII.) *Dux, princeps*, Esr. 5, 14. fit vers. 3 פַּחַת coll. §. 17. Caut. 7. Vid. supra I. Obs. 4. (f) Gen. 24, v. 2. זְקַן בֵּיתוֹ *senior domus suæ*, ex זָקֵן Gen. 19, 4. Contra Deut. 33, 29. מָגֵן עֶזְרֶךָ *clypeus auxilii tui*: coll. §. 21. Obs. I. (g) Sive ex Kal formata sint, sive ex Hiphil: ita tamen, ut in statu Constructo (.) ferme sub מ ament, etiam ea quæ in absoluto habuerant (-). v. g. Jer. 6. 26 מִסְפַּר תַּמְרוּרִים *planctus amaritudinum*, seu amarissimus: ex מִסְפָּר Gen. 50, 10. it. Exod. 20, v. 25. מִזְבַּח אֲבָנִים *altare lapidum*: ex מִזְבֵּחַ Gen. 8, 20. Atque ita Ezech. 25, 5. לְמִרְבַּץ צֹאן *in cubile gregis*, ex מַרְבֵּץ quod Zeph. 2, 15. occurrit. it. Hos. 13, 13. בְּמִשְׁבַּר בָּנִים *in vulva fœtuum*: ex מִשְׁבָּר 2 Reg. 19, v. 3. *os matricis*. Jes. 3, 1. מִשְׁעַן לֶחֶם *scipio panis*, ex מִשְׁעָן ibid. (nisi sit ex מִשְׁעַן 2 Sam. 22, 19.). Jes.

Obs. 1. Si א sequatur [h], vel in Nominibus nudis Schva primitivum præcesserit [i], tam (ָ) quam (··) manent.

2. אוּלָם [k], מַתָּן [l], & יָם [m] non construntur.

52, 14. מִשְׁחַת *corruptio*, ex מִשְׁחָתוֹ Ezech. 9, 1. *perditio ejus*: Prov. 8, v. 6. מִפְתַּח שְׂפָתַי *apertio labiorum meorum.* Sed tamen Jes. 22, v. 22. מַפְתֵּחַ בֵּית דָּוִד *clavis domus Davidis.* Lev. 27, 30. מַעְשַׂר הָאָרֶץ *decimæ terræ*, ex מַעֲשֵׂר Gen. 14, 20. Et ita Gen. 30, v. 37. מַקַּל לִבְנֶה *virga populea.* ex מַקֵּל de quo Vid. §. 29. I. β. XXVI. p. 270. unde tamen dicitur Ezech. 39, 9. וּבְמַקֵּל יָד & *baculo manus.* Atque huc referas אַחַר *tergum*, unde dicitur אַחַר *post* &c. Vid. supr. §. 29. I. β. XVI. 4. XXX. 4. p. 270. & 273. *Int.* §. 164. II. p. 225. Sed alio (:) præeunte manet: ut Lev. 16, 4. אַבְנֵט בַּד *balteus lini*: Cant. 4, 13. פַּרְדֵּס רִמֹּנִים *hortus malogranatorum* &c. (h) Deut. 4, 19. כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם *omnis exercitus cœlorum*: Jer. 6, 11. מְלֵא יָמִים *repletus diebus*, i. e. decrepitus.

(i) Esth. 4, 8. כְּתָב־הַדָּת *scriptum edicti*: Gen. 21, 25. בְּאֵר הַמַּיִם *puteus aquarum.*

(k) Ez. 40, v. 7. אוּלָם הַשַּׁעַר *vestibulum portæ.* (l) Prov. 18, 16. מַתָּן אָדָם *donum hominis.* (m) Gen. 14, 3. יָם הַמֶּלַח *mare salis*, vel salsum.

ſtructum cum סוּף [n], ac plerumque עָב [o] (ָ) ſuum retinent. Sed
(β) הֶבֶל [p], חָלָב [q] & לָבָן [r] mutant (ָ) ultimum in (ֵ). Ita

3. אָבֵל [s], חָמֵשׁ [t], יָוֵן [u] ac עָקֵב [x], (ֵ) ſuum retinent. Sed

4. Nomina יָרֵחַ [y], יָרֵךְ [z], כָּתֵף [a], צֵלָע [b], עָוֶל [c] &c. pro vocalibus longis Sta-

(n) Num. 13, v. 18. יַם סוּף *mare algoſum.* (o) Jeſ. 18, 4. כְּעָב טַל *ut denſitas roris:* Sed Exod. 19, 9. בְּעַב הֶעָנָן *in denſitate nubis.* (p) Eccl. 1, 2. הֲבֵל הֲבָלִים *vanitas vanitatum.* (q) Exod. 23, 19. בַּחֲלֵב אִמּוֹ *cum lacte matris ſuæ.* (r) Gen 49, v. 12. וּלְבֶן־שִׁנַּיִם *& candidus dentes.* coll. §. 14 18. (s) Pſ. 35, 14. כַּאֲבֶל־אֵם *ut lugens matrem:* Num. 33, 49. אָבֵל הַשִּׁטִּים *planicies ſittim;* retento etiam (ָ). (t) Gen. 5, 19. חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה *quindecim anni.* (u) Pſ. 69, 3. בִּיוֵן מְצוּלָה *in lutum* ſeu limum *voraginis*, i. e. *profundum.* (x) Gen. 25. 26. בַּעֲקֵב עֵשָׂו *in calce Eſavi.* (y) Deut. 21, 13. יֶרַח יָמִים coll. §. 26. IX. *menſis dierum.* i. e. integer, coll. *Interpr.* §. 224. (z) Gen. 24, verſ. 9 יֶרֶךְ אַבְרָהָם *femur Abrahami.*

(a) Num. 34, 11. עַל כֶּתֶף יָם *juxta litus maris.* (b) Exod. 26, 26. צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן *latus tabernaculi*, coll. §. 26. IX. (c) Ez. 28.

Status absoluti, in Constructo amant (∵).

5. In Vocibus דֵּי [d], גֵּיא [e], vel גֵּיא, ac in חֵי de creaturis in formula jurandi usurpato [f], vocalis brevis mutatur in (‥).

2. (∵) ante ה mutatur in (‥) [g]. at (β) (∵) sub ו Nominis orti ex quiescenti (actu) secunda, in (:) corripitur [h].

3. ה [i],

---

v. 18: בְּעֹול רְכֻלָּתְךָ *in perversitate mercatura tua*: juxta *R. Sal b. Melech* ad l. c. Alii vero Codices legunt בְּעֵוֶל. (d) Jes. 40, vers. 16. דֵּי עֹולָה *sufficientia holocausti.*

(e) 2 Reg. 14, 7. בְּגֵי הַמֶּלַח *in valle salis.*

(f) Gen. 42, 15. חֵי פַרְעֹה *vita Pharaonis.* Sed de Deo vero 1 Reg. 1, 29. חַי יְהוָה *vita Domini! per vitam Domini! quam certe vivit Dominus* &c. modo hoc non sit 3. masc. sing. præt. Kal. (g) Gen. 4, 2. רֹעֵה צֹאן *pastor gregis*, ex רֹעֶה. (h) Et hinc amplius, coll. §. 24. I. Obs. 2. Exod. 14, vers. 23. תֹּוךְ הַיָּם *medium maris*. Vid. supr. l. 1. p. 306.

(i) 2 Sam. 22 31. אִמְרַת יְהוָה *sermo Domini*, ex אִמְרָה unde Gen. 4, v. 23. אִמְרָתִי *sermo meus.* Nimirum altera externa Generis fœm. nota assumitur, quum ה in media

א [k], atque ן [l] terminationes fœmininæ, mutantur in ת.

4. In Terminationibus ים . — [m], (* *Ch.* ין — [n]) atque ַיִם [o], (* *Ch.* ַיִן — [p]) Pluralis ac Dualis numeri, ultima litera abjicitur [q], & præcedens י quiescit in (..) [r].

Obs.

quasi (ob dicta supr. ad p. 306. (c).) voce constitutum non possit quiescere. Conf. infr. ad §. 39. I. Obs. 2. * *Ch.* Dan. 2, vers. 10. מִלַּת *verbum*, ex מִלָּה. (k) Dan. 3, vers. 14. עֲבִידַת מְדִינַת בָּבֶל *opus civitatis Babel*, ex עֲבִידְתָא & מְדִינָא. (l) Ex אֶצְבְּעָן *digiti*, Dan. 5, 5. fit cap. 2. 42. אֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא *digiti pedum.* (m) Gen. 12, 15. שָׂרֵי פַרְעֹה *Principes Pharaonis*, ex שָׂרִים principes.

* (n) Dan. 2, v. 12. חַכִּימֵי בָבֶל *sapientes Babyloniæ*, ex חַכִּימִין cap. 2. 26. (o) Gen. 1, 16. שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת *dualitas luminarium istorum*, vel duo illa luminaria; ex שְׁנַיִם *duo*. * (p) ex יְדַיִן *duæ manus*, Dan. 2, vers. 34. est יְדֵי passim.

(q) Ob faciliorem cum sequenti connexionem: cum altera pluralitatis nota, scil. י sufficiat ad indicandum pluralem. Sed si in terminatione plur. fœm. abjiceres ת, nota periret & Generis & Numeri simul. (r) Vt so-

Obſ. שְׁנַיִם[s], atque שְׁתַּיִם[t], cum voce *Decem* ſignificante conſtructa, ם plerumque retinent, utut præcedens י nihilominus in (··) quieſcat.

III. * Ch. *Emphaticus* ſtatus Nomini in ſtatum conſtructum flexo, adjicit in fine אָ —[u]; ac in terminatione

---

cernatur a י Suffixi. (s) Gen. 17, v. 20. שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִם *duodecim Principes.* Sed Joſ. 3, 12. שְׁנֵי עָשָׂר אִישׁ *duodecim viri.*

(t) Gen. 14, v. 4. שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה *duodecim anni*: ſed Ezech. 32, v. 1. בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה *duodecimo anno*, coll. *Interpr.* §. 7. I. 1. * Ad imitationem articuli ה Ebræorum, quem multi, denominatione a particulari facta vocant ה *emphaticum.* Quod enim hic Ebræi ab initio præfigunt, vi §. 38. I. id Chaldæi ac Syri, nec non Samaritani adjiciunt in fine. (u) Dan. 2, 4. מַלְכָּא *Rex iſte*, ex מֶלֶךְ vel מְלַךְ *rex.* Fœm. Dan. 2, 5. מִלְּתָה *res iſta.* ex מִלַּת verſ. 10. quod ex abſ. מִלָּה verſ. 9, 10. *verbum, res.* Ita Dan. 2, 10. יַבֶּשְׁתָּא *aridum hoc*, ex יַבֶּשֶׁת verſ. 20. חָכְמְתָא *ſapientia illa*, ex חָכְמַת, abſoluti חָכְמָה *ſapientia.* Fœm. plurale Dan. 2, 41. אֶצְבְּעָתָא *digiti illi*, ex אֶצְבְּעָת ibid. verſ. 42. quod ex אֶצְבְּעָן cap. 5. 5. &

ne plurali, י dagesſchat, præmiſſo (-) x.

Obſ. *Deſinentia in* ִי 1. Terminatione ſtatus Emphatici y, Generis z, ac Numeri a accedente, afformativum י mutant in א. Aſt

β. Ac-

---

hoc ex ſing. אֶצְבַּע *digitus*. Ita Dan. 2, 22. עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא *profunda & abſcondita*, coll. *Interpr.* §. 2. (x) Dan. 2, 13. חַכִּימַיָּא *ſapientes illi*, ex חַכִּימַי verſ. 12. quod ex חַכִּימִין *ſapientes*. Sed hæc ad formam felicius conſtituendam, maxime Fœmininorum, unice traduntur; ſalva manente *regula Interpr.* §. 57. 2. Vnde & *Nomina illa, quæ in Regimine etiam in penultima aliquid mutant*, (cujusmodi forma בַּיִת *domus*, unde in conſtr. בֵּית Eſr. 5, 2. 13. 14. 16. ſqq.) *Emphaticum* ſtatum *formant ex abſoluto*, v. g. Eſr. 5, v. 3. 9. 11. בַּיְתָה (non בֵּיתָה) *domus illa*, &c. (y) Ex כַּשְׂדַּי *chaldæus*, Dan. 2, 10. fit cap. 5. 30. כַּשְׂדָּאָה *Chaldæus ille*, coll. §. 22. IV. 3. (z) Ex תְּלִיתַי *tertius*, fit Dan. 2, 39. תְּלִיתָאָה *tertia*. Et ita cap. 2. 40. רְבִיעָאָה *quarta*. (a) Dan. 3, v. 8. כַּשְׂדָּאִין *Chaldæi*: verſ. 12. יְהוּדָאִין *Judæi*.

β. Accedente ad fœmininum terminatione ſtatus Emphatici &c. illud י in א mutatum, redit b.

2. Pluralis maſc. Emphaticus ſimpliciter retinet formam ſtatus Conſtructi c: niſi quod ſæpius literæ י & א transponantur d.

CAP IV.

DE PRONOMINIBVS.

§. 35.

Pronomina ſunt vel Separata, modique vel Inſeparabilia ſive Connexa. Illa iterum vel Integra, vel Defectiva. Hæc vel Præfixa, vel Suffixa.

§. 36. Separata *Integra* ſunt

I. *Perſonalia.* 1. Caſus Recti I. אֲנִי e (cum accentu אָנִי f) vel אנכי

(b) Dan. 7, 19. 23. רְבִיעָיְתָא *quarta illa*: verſ. 4. קַדְמָיְתָא *prima illa*: verſ. 8. קַדְמָיָתָא *priores illæ.* (c) Dan. 2, v. 10. כַּשְׂדָּאֵי *Chaldæi illi.* (d) Dan. 3, 8. יְהוּדָיֵא *Judæi illi.* (e) Gen. 45, 4. (f) cap.

אָנֹכִי g (* *ch.* אֲנָא h) *Ego*: Pl. אֲנַחְנוּ i, vel נַחְנוּ k (* *ch.* אֲנַחְנָא, נַחְנָא, vel אֲנַן l) *Nos.*
II. אַתָּ m, vel אַתָּה n (* *ch.* אַנְתְּ o vel אַתְּ p) *Tu* M. Plur. אַתֶּם q (* *ch.* אנתון

---

27. 23. 34. (g) Gen. 15, 1. (h) Dan. 2, 8. 23. (i) Gen. 42, 11. (k) Exod. 16, v. 7. Dan. 3, v. 16. 17. Eſr. 4, 16. *Onkelos* Gen. 42, 11. (l) Eccl. 7, 23. (m) Gen. 3, 19. (n) ה in fine Paragogicum eſt, coll. §. 54. I. 1. Quod comprobat tonus penultimæ, coll. §. 16. I. Obſ. 1. in qua ſæpius vocalis brevis in longam producta deprehenditur, ob accentum Dominum, qui ibi ſaltem hoc exercet officium, ubi tonus adeſt, §. 27. Obſ. 1. Quod ſi tonus in ultima deprehenditur, eo dimiſſus eſt, ob accentum miniſtrum, vel minoris diſtinctionis Dominum, coll §. 16. III β. 2. Gen. 3, 11. cap. 4. 11. אַתָּה *tu*: Gen. 3, 19. אַתָּה &c. Adhæc derivata hinc v. g. Præteritorum Afformativum, ac omnium partium Suffixum ךָ: ordinarie ה ultimum reſpuunt: quod, quoties utrinque adeſt, pro Paragogico reputatur ab omnibus. (o) Dan. 2, v. 29. 31. 37. 38. ſecundum Maſſorethas. At autor literarum formam ex Ebræo mixtam adhibuit, cui ה Parag. adjicitur, אַנְתָּה *tu.* (p) *Onkelos* Gen. 3, 11. אֲרֵי עַרְטִלָאִי אַתְּ *quod nudus* TV. (q) Gen. 45, 8.

אַנְתּוּן r, vel אַתּוּן; s) *Vos* M. אַתְּ t rarius אַתִּי u *tu* F. Plur. אַתֵּן x vel אַתֵּנָה y (* ch. אַנְתֵּין z vel אַתֵּין a) *Vos* F.

III. הוּא b *ille*: Plur. הֵם c vel הֵמָּה d (* ch. אִנּוּן e vel הִמּוֹן f) *illi.* הִיא g, vel הוּא

(r) Dan. 2, 8. עִדָּנָא אַנְתּוּן זָבְנִין *tempus* vos *redimentes.* (s) Exod. 20, v. 22. אַתּוּן חֲזֵיתוּן vos *vidiſtis.* (t) Gen. 24, 23. * *Ch.* Gen. 12, 13. אֲחָתִי אַתְּ *ſoror mea* TU *es.* (u) Jud. 17, 2. (x) Ez. 34, 31. (y) Gen. 31, 6.

(a) *Onkelos* Gen. 31, 6. וְאַתֵּין יְדַעְתֵּין & vos *noviſtis.* (b) Gen. 20, 5. * *Ch.* Dan. 2, v. 22. הוּא גָּלֵא ILLE eſt *revelans.* Pro quo Talmudici ſæpe dicunt אִיהוּ v. g. Cod. *Sanhedr.* f. 94. a. אִיהוּ עֲדִיף מִנַּיְיהוּ ILLE *præſtantior eſt ipſis*: & mox דְּאִיהוּ חֲזָא *quia* IPSE *vidit.* (c) Gen. 3, verſ. 7.

(d) Gen. 7, verſ. 14. (e) Dan. 2, v. 44. מַלְכַיָּא אִנּוּן *reges iſti.* (f) Dan. 2, 35. הִמּוֹן *illi.* מ eſt ex lingua Ebræa. Vid. §. 42. II. 3. (g) Gen. 20, 5. * *Ch.* Dan. 2, v. 27. הֲלָא דָא הִיא בָּבֶל *nonne hæc* EST (coll. §. 40. *Interpr.*) *Babel.* Pro quo penes Talmudicos, & Paraphraſtes poſteriores ſæpius occurrit אִיהִי, aut אִיהָא, v. g. Thr. 1, 4. אִיתִי מְרִירַת לִבָּא לַחֲדָא

הִוא [h] *illa* F. Plur. הֵן [i] vel הֵנָּה [k] (* *ch,* אִנֵּין [l]) *Illæ.* Quorum

2. *Casus Obliqui conflantur ex Præfixis*, notis cuique Casui propriis, & *Suffixis*, cuilibet personæ, generi ac numero convenientibus

---

ILLA (Hierosolyma) est *amara animo vehementer*: Ruth. 1, 20. אִיהָא כְּמֵרָא אֲנָא IPSA *observatura sum ego.* (h) Gen. 7, v. 2. Et ita in Pentateucho ubivis, exceptis, juxta Masorethas, locis *undecim.* Quæ citata Vid. ad Gen. 38, 25. Nisi me omnia fallunt, הִוא *olim de utroque dicebatur sexu*, perinde ac אַתְּ Chaldæorum. Vt de Ebræorum אַתְּ (occurrente Num. 11, 15. Deut. 5, 24. & Ezech. 28, 14.) nil dicam: nec אַתֵּם urgeam, atque הֵמָּה, ad sequiorem tracta sexum Ezech. 13, 20. Cant. 6, 8. Ruth. 1, 22. & Zach. 5, 10. De הוא & הִיא permutatis, vide inprimis 1 Reg. 17, 15. Job. 30, 11. coll. *Masora* finali lit. ה

(i) Ez. 16, 47. (k) Gen. 21, 29.

(l) * Dan. 7, v. 17. חֵיוָתָא רַבְרְבָתָא דִּי אִנֵּין אַרְבַּע *bestiæ illæ magnæ, quæ* IPSAE *quatuor.* *Ebraice in Pronominibus hisce* א *omnibus personis commune est,* א & נ *personæ primæ ac secundæ.* ת *soli secundæ personæ proprium est,* & ה *tantum personæ tertiæ.*

bus [c]: ita tamen, ut Præfixo מ ple-

X rum-

(c) *In Dativo* ל, coll. §. 39. III. Obſ. 2. Gen. 4, v. 26. לִי *mihi*: Gen. 11, 4. לָנוּ *nobis*, Gen. 3, v. 11. לְךָ *tibi*: Gen. 1, 29. לָכֶם *vobis* M. Ex. 2. 7. לָךְ *tibi* F. Ez. 13, 18. לָכֵנָה *vobis* F. Gen. 4, 15. לוֹ *illi* M. Gen. 3, 7. לָהֶם *illis* M. Gen. 11, 30. לָהּ *ei* F. Gen. 19, 8. לָהֶן *eis* F. * *Chald.* v. g. Dan. 2, 9. 23. cap. 4. 33. לִי *mihi*: Dan. 3. 18. cap. 4. 22. 23. 28. c. 5. 17. לָךְ *tibi* M. Dan. 3, 4. לְכוֹן *vobis*. M. pro quo, forma ex Ebræo mixta, eſt Eſr. 5, 9. לְכֹם *vobis* Dan. 3, 16. 24. 25. 46. 48. c. 4. 13. 32. לֵהּ *illi* M. Dan. 7, 4. ſqq. לַהּ *ei* F. Dan. 2, 35. c. 3. 14. c. 6. 3. c. 7. 12. לְהוֹן, &, forma ex Ebræo mixta, Eſr. 5, 4. לְהֹם *illis* M.

In Accuſativo אֶת, coll. §. 39. III. Obſ. 3. Deut. 31, 50. אוֹתִי *me*: Gen. 42, v. 30. אֹתָנוּ *nos*: Gen. 7, 1. אֹתְךָ *te* M. Ex. 3, 16. אֶתְכֶם & Joſ. 23, 15. אוֹתְכֶם *Vos* M. 2 Sam. 14, 18. אֹתָךְ *te* F. Gen. 4, 15. אוֹתוֹ *eum*: Gen. 11, 8. אֹתָם & Gen. 32, 1. אֶתְהֶם ac Ez. 23, v. 46. אוֹתְהֶם *Eos*: Gen. 6, 14. אֹתָהּ *eam*: Ez. 16, v. 54. אֹתָן Gen. 19, 8. אֶתְהֶן & Ex. 23, 47. אוֹתְהֶן *Eas*. * *Ch.* nunc ל præmittitur, nunc יָת, coll. *Interpr.* §. 19. I. v. g. Dan. 4, 33. לִי *me*: Dan. 2, 23. c. 4. 22. 29. לָךְ *te*: Eſr. 5,

rumque aliud מ Epentheticum postponatur [d]; ad Genitivum vero exprimendum, Dativo præponatur שֶׁ (* Chaldaice דִּי [e]).

II. *Demonstrativa* זֶה [f] (* *Ch.* דֵּךְ [g], דֵּן

---

v. 9. לְכוֹם *vos* M. Dan. 7, v. 27. לֵהּ *eum*: Dan. 3, 12. יָתְהוֹן *eos*.

(d) *In Ablativo* מִן vel מִ, ut Exod. 8, 4. מִמֶּנִּי & Jes. 22, 4. מִנִּי ac Ps. 18, v. 23. מֶנִּי *a me*: Gen. 23, 6. מִמֶּנּוּ *a nobis*: Gen. 17, 6. מִמְּךָ *a te* M. Deut. 2, 4. מִכֶּם *a vobis*: Gen. 30, v. 2. מִמֵּךְ *a te* F. Ps. 62, 2. מִמֶּנּוּ vel Job. 4, 12. מֶנְהוּ & Ps. 68, 24. מִנֵּהוּ *ab eo*. Deut. 20, 1. מֵהֶם Job. 11, v. 20. מִנְהֶם *ab illis* M. Gen. 16, v. 2. מִמֶּנָּה *ab ea*. Ez. 16, v. 47. מֵהֵן *ab illis* F. * *Chald.* Dan. 3, 29. c. 4. 3. מִנִּי *a me*: Dan. 2, 23. 39. c. 4. 28. c. 6. 8. 13. מִנָּךְ *a te*: vel Dan. 4, 6. 15. c. 5. 14. בָּךְ *in te*. Dan. 4, 9. c. 7. 16. מִנֵּהּ *de eo*: vel Dan. 3, 7. 8. c. 4. 9. 18. בֵּהּ *eo*: Dan. 2, 42. c. 7. 24. מִנַּהּ *de ea*: vel Dan. 4, 30. בַּהּ *ea*. Dan. 2, 41. 42. c. 6. 3. מִנְּהוֹן *de illis*: vel Dan. 3, 25, 27. c. 5. 2. 3. c. 6. 25. בְּהוֹן *ex istis* M. (e) Cant. 1, 6. שֶׁלִּי *mei*. * *Ch.* Dan. 2, 20. דִּי לֵהּ *ejus*. (f) Gen. 5, 1. (g) * Esr. 5, 16. שֵׁשְׁבַּצַּר דֵּךְ *Sesbazzar hic*.

דְּכֵן, דֵּךְ h) *hic iſte*: זֹאת i, זֹה k (* *Ch.* דָּךְ l) *hæc*, *iſta*. Commun. זוּ m, vel זוֹ n; (* *Ch.* דְּנָה o) *hic*, *hæc*, *iſte*, *iſta*; quæ tamen & *Relative* ſumuntur nonnunquam p: לָז *ille*, *illa* q, &c. *Plur.* אֵל r, & אֵלֶּה s, (* *Ch.* M. אִלֵּךְ *iſti* t, & Com. אִלֵּין u) *iſti*, *iſtæ*.

III. *Reciproca* ſupplent Nomina נֶפֶשׁ *anima* x, atque עֶצֶם *os*, vel *ſubſtantia* y: ac forte alia.

(h) Dan. 2, v. 31. צַלְמָא דִכֵּן *imago iſta*. (i) Gen. 2, 23. (k) Eccl. 2, 2. (l) * Eſr. 4, 13. קִרְיְתָא דָךְ *civitas* HAEC. (q) Zach. 2, 8. 2 Reg. 4, 25. (m) Hoſ. 7, 16. (n) Ex 15, 16.

(o) * Dan. 2, v. 30. רָזָא דְנָה גֱּלִי לִי *arcanum iſtud revelatum eſt mihi*. Dan. 2, 10. מִלָּה כִדְנָה *verbum juxta hoc*, vel *res huic ſimilis*. (p) Exod. 15, verſ. 18.

(q) Hinc Gen. 24, v. 65. מִי אִישׁ הַלָּזֶה *quisnam* eſt *vir* ISTE? (r) 1 Chr. 20, 2.

(s) Gen. 6, v. 9. (t) * Dan. 3, v. 12. גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ *viri iſti*. (u) * Dan. 6, 3. אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּין *Satrapæ illi*: & Dan. 2, 44. כָּל־אִלֵּין מַלְכְוָתָא *omnia iſta imperia*. (x) Jud. 16, 30. תָּמוֹת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים *moriatur* ANIMA MEA, i. e. moriar ipſe, *cum Philiſtæis*. (y) Gen. 7, 13;

§. 37. *Defectiva* ſunt 1. *Relativum* אֲשֶׁר [z] (* *ch.* דִּי vel דְּ [a]) *qui, quæ* ac 2. *Interrogativum* tam *Perſonæ*, מִי [b] (* *ch.* מַן [c]) *quis, quæ*; quam *Rei*, מָה *quid, quod* [d]? Pro quo ſæpe, potiſſimum ante Dageſch Euphonicum & Makkeph, item ante עהח non Kametsatas, dicitur מַה [e]; &, ante has Kametsatas, מֶה [f].

§. 38.

בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה *in* SVBSTANTIA *diei iſtius*, i. e. eo ipſo die. Proprie ad Syntaxin hæc pertinent, ubi Vid. etiam *Chald. Interpr.* §. 45. (z) Gen. 6, 7. c. 3. 12. (a) * Dan. 3, 15. c. 4. 3. (b) Gen. 27, 32. מִי אַתָּה *quis tu es*? Ruth. 3, 9. מִי אָתְּ *quæ nam tu es*? (c) * Dan. 3, 15. וּמַן־הוּא אֱלָהּ *& quisnam eſt ille Deus*? (d) Pſ. 8, 5. מָה אֱנוֹשׁ *quid* eſt *homo?* * *Ch.* Dan. 2, verſ. 28. 29. מָה דִּי לֶהֱוֵא *illud quod futurum eſt*, coll. *Interpr.* §. 53. Dan. 2, 15. עַל־מָה *propter quod*? (e) Gen. 32, v. 27. מַה־שְּׁמֶךָ *quodnam eſt nomen tuum*? Zach. 1, 9. מָה־אֵלֶּה *quid iſta* ſibi volunt? Pſ. 39, v. 5. מַה־הִיא *quænam illa*? Gen. 31, v. 36. מַה חַטָּאתִי *quodnam eſt peccatum meum?* Job. 26, v. 2. מֶה־עָזַרְתָּ *quid juviſti*? (f) Ex. 32, 1.

§. 38. Pronomina *Inseparabilia* seu *Connexa* sunt.

I. *Præfixa* ה, & ש (* *ch.* ד), eadem in omni Genere, Numero, ac Casu. Quorum

1. ה, ex pronomine tert. personæ formatum, *Articulum denotat*; *præfigiturque per* (-) & *Dagesch forte*, literæ sequenti imprimendum g.

2. ש, ex Relativo אֲשֶׁר (cujus ideo etiam refert significationem)

X 3 de-

מַה־הָיָה לוֹ *quid factum sit ipsi.* Ps. 39, v. 5. מֶה־חָדֵל *quodnam ævum?* Gen. 4, vers. 10. מֶה עָשִׂיתָ *quid fecisti?* Jes. 1, 5. עַל־מֶה תֻכּוּ *ad quid percutiemini?* (g) Dagesch forte compensat literas Pronominum mobiles ם & ן: hinc, quia syllaba fit composita, vi §. 6. Obs. 2. vocalem requirit brevem, quam א pronominis separati restringit ad A. Vt Gen. 2, 2. הַשָּׂדֶה *hic ager*: v. 9. הַדַּעַת *hæc scientia*: v. 4. הַשָּׁמַיִם *hi cœli*: Gen. 25, 22. הַבָּנִים *hi filii*: c. 31. v. 43. הַבָּנוֹת *hæ filiæ*: c. 2. 11. הָאֶחָד *istorum unius.* * *Chaldæi* articulum fini adjiciunt, *statum formantes*, dictum *Emphaticum.* Vid. supr. §. 34. III.

detruncatum, *præfigitur per* (:) *vel* (-), *sequente Dagesch forti* [h].

§. 39. II. *Suffixa* (quæ penes *Chald.* succedunt in locnm terminationis Emphaticæ א,) sunt *Terminationes*, desumtæ *ex Pronominibus Personalibus* separatis; ת saltem ipsorum hic *in* כ *mutato*, juxta Schema sequens:

SINGV-

(h) Ps. 124, 6. שֶׁלֹּא *qui non*: Cant. 1, v. 7. שַׁלָּמָה *nam* (coll. *Interpr.* §. 47.) *ad quid?* Sed Eccl. 3, 18. שֶׁהֵם *quod illi*, (:) alternat pro (..), coll. §. 26. XVI. * *Ch. Onkel.* Gen. 1, 29. דְּעַל אַפֵּי כָל אַרְעָא QVOD *super facies totius hujus terræ.* (i) * Solius compendii ergo: ne punctorum instituenda sit mutatio. Forma quippe status emphatici plerarumque vocum in Lexicis obvia est, Absoluti forma vel ignorata penitus, vel tamen neglecta. Cæteroquin quoad rem ipsam salva manent *Interpr.* §. 57. 3. & §. 65. dicta: &, si forma absoluti se offerat, eidem Suffixa adjicienda memineris. Nisi quod הָ— fœmininum, ad differentiam pluralis, mutetur in תְ— V. g. Dan. 6, 19. שִׁנְתֵּהּ *somnus ejus*: Dan. 5, 23. נִשְׁמְתָךְ *anima tua.*

SINGVLARIVM NOMINVM.

	SINGVLARIA		PLVRALIA
	־ִי — ־ֵנִי (i) — C. meus, a, um.		
SINGVLARIA	־ֵךְ — ־ֵכִי — F. Tuus,	־ְךָ — ־ֶךָ — (*־ְךָ —־ָךְ) M. a, um.	SINGVLARIA
	־ָהּ — ־ֶהָ — ־ֶנָּה (m) F. (*־ָה — ־ֶהָא) Ejus,	־וֹ, ־הוּ — ־ֵהוּ — ־ֶנּוּ (k) — ־מוֹ (i) (*־הִי — ־ֵהִי) Suus, a, um. M.	
	־נוּ — ־ֵנוּ (*־ָנָא —) C. Noster, a, um.		
PLVRALIA	־ְכֶן — ־ֵכֶן (*־כֵן —) F. Vester,	־ְכֶם — ־ֵכֶם (*־כוֹן ־כוּם —) M. a, um.	PLVRALIA
	־ָן — ־ֵהֶן (*־הֵן —) F. Earum.	־ָם — ־הֶם — ־מוֹ (n) M. (*־הוֹן ־הוּם) Eorum.	
	SINGVLARIA		PLVRALIA

(i) Dageſch eſt compenſativum ejecti נ Epenthetici §. 53. II. Obſ. 1. (k) Pro נְהוּ — inſerto per Epentheſin נ, §. 53. II. & ה Suffixi, quod periit, compenſato per Dageſch præcedens: ad formam § 39 IV. Obſ. 4. (l) מ hic eſt epentheticum. Conf. *Kimchi* Michl.

PLVRALIVM NOMINVM		
SINGVLARIA	ַי —— C. mei, æ, a.	
	ִךְ —(* ַיְכִי —)— ַיִךְ F. tui, æ, a.	ָךְ —(* ֶיךָ —ֵיךָ —)— ֶיךָ M. tui, æ, a.
	ָהּ —(* ֶהָא —)— ֶיהָ F. Ejus, Sui, æ, a.	ו —(* וְהִי —וִי)— ָיו M. Ejus, Sui, æ, a.
PLVRALIA	ֵנוּ —(* ֵנָא —)— ֵינוּ C. Nostri, æ, a.	
	ְכֶן —(* ֵיכֶן —)— ֵיכֶן F. Vestri, æ, a.	ְכֶם —(* ֵיכוֹן —)— ֵיכֶם M. Vestri, æ, a.
	ָן —(* ֵיהֶן —)— ֵיהֶן F. Earum.	ָם —(* ֵיהוֹן —)— ֵימוֹ - ֵיהֶם M. Eorum.

Quod rite applicatur obſervatis ſeqq.

I. Suffi-

f. 68. col. 3. init. Compoſitum videtur hoc Suffixum ex utroque numero pronom. ſeparat. הוּא & הֵם : quorum modo hoc prævalet, modo illud. In illo ם eſt epentheticum, in hoc ו paragogicum. (m) נ eſt epentheticum, §. 53. II. Dageſch autem loco Mappik, ad imitationem memb. IV. infr. Obſ. 4.

(n) ו nunc eſt Paragogicum. Vid. ſupra ad (l).

1. Suffixorum כֶם — & כֶן, (* *cb.* כוֹן & כֵן) item הֶם & הֶן (* *cb.* הוֹן & הֶן) dicuntur *Gravia*, reliqua *Levia*.

2. Fœmininum ה ָ ante Suffixa transit in ת ַ a, aliud ה quodcunque tollitur b.

3. Vox in ה Radicale aut vocalem terminata, (*α*) pro uſitatiori ו (* *cb.* ה —), utplurimum adhibet הוּ c (* *Ch.* הִי — d). Et (*β*) Pro ה ָ — uſurpat minus uſitatum ה ַ — e: ac

(a) Ceu alteram manifeſtam generis Fœminini notam, cum ה in medio non poſſit quieſcere. Vid. ſupr. §. 31. II. (n). V. g. Gen. 4, verſ. 23. אִמְרָתִי *ſermo meus*, ex אִמְרָה: Gen. 31, v. 32. גְּנָבָתַם *furata eſt eos*, ex גְּנֻבָה coll. infr. IV. Obſ. 2. & §. 18. Sed Neh. 5, 14. פֶּחָם *Dux ipſorum*, ex פֶּחָה: Vid. tamen infra §. 56. I. 5. (b) Gen. 8, 29. מַעֲשֵׂנוּ *opus noſtrum*, ex מַעֲשֶׂה: Deut. 32, 7. עָשְׂךָ *fecit te*, ex עָשָׂה *fecit.* Deut. 1, 10. הִנְּכֶם *ecce vos*! ex הִנֵּה *en, ecce.* (c) Jud. 19, v. 16. מַעֲשֵׂהוּ *opus ejus*, ex מַעֲשֶׂה *opus.* (d) Ex בְּנָה *ædificavit*, fit Eſr. 5, 11. בְּנָהִי *ædificavit eum*: Dan. 7, 13. הַקְרְבוּהִי *admoverunt eum*: cap. 5. 6. שְׁנוֹהִי *mutarunt eum*: Dan. 5, verſ. 2. אֲבוּהִי *pater ejus*: coll. II. Obſ. 3. (e) Gen. 4, v. 11. פִּיהָ *os ſuum*, ex פֶּה *os*,

(γ) Pro ם ָ— usurpat הֶם [f]: &

(δ) Pro ן ָ— integrum הֶן [g].

II. *In Nominibus*, *Terminationes* masculinæ *Pluralis*, ac *Dualis* numeri [h] *pereunt*: præposita

---

coll. II. Obs. 3. β. * Quæ *Chaldaica* occurrunt, Dan. 7, v. 4. 5. 6 7. 8. 19. 20. secundum literas, ad formam Fbraicam inflexa, v. g. גַּפַּיהּ *alæ ejus*, שִׁנַּיהּ *dentes ejus*, בְּרַגְלַיהּ *pedibus suis*, קֳדָמַיהּ *coram ea* &c. pluralia sunt usitatissima: atque adeo huc non quadrant.

(f) Gen. 9, 23. אֲבִיהֶם *pater ipsorum*. Vid. infr. II. Obs. 3. (α). (g) Gen. 19, 33. אֲבִיהֶן *pater ipsarum*, ibid. (h) Hæ scil. geminam pluralitatis notam simul continent, quarum una sola subinde *Multitudinis* numerum indicat, ut supr. §. 33. I. Obs. 6. §. 34. II. 4. §. 7. l. 3. Vt autem מ ceu litera mobilis, intimiorem nexum Suffixi cum subjecto suo impedit: ita litera י altera pluralitatis nota, in schemate jam extat, præmissa Suffixo. V. g. Ex. 3. 18. אֱלֹהֵינוּ *Deus noster supremus*, ex אֱלֹהִים *dii*: Gen. 3, 5. עֵינֵיכֶם *oculi vestri*, vel *uterque oculorum vestrorum*, ex עֵינַיִם *duo oculi*,

* *Chald.* Dan. 3, 8. קַרְצֵיהוֹן *calumniæ, obtrectationes ipsorum*, ex קַרְצִין. Dan. 2, 34. רַגְלוֹהִי *pedes*, vel *uterque pedum ejus*, ex

ta tamen in מַיִם hic, & ſæpe in Conſtructo, ſyllaba מֵי i.

Obſ. 1. (ָ) & (ֵ) ante Suffixa Gravia mutantur in (ַ) k.

2. Fœminina, quæ præter Terminationem ָה — l vel ַה — m, agnoſcunt etiam ֶת — l vel ַת — m, (cujusmodi

---

רַגְלַיִן *duo pedes.* (i) Num. 20, 8. מֵימָיו *aquæ ejus*, ex מַיִם *aquæ*: & hinc etiam Joſ. 4, 7. מֵימֵי הַיַּרְדֵּן *aquæ Jordanis.* (k) Jeſ. 1, 7. אדמתכם *arvum veſtrum*, ex אֲדָמָה *arvum, humus*, coll. §. 21. §. 24. II. Num. 15, 39. לְבַבְכֶם *animus veſter*, ex לֵבָב *cor.* * Quia fundamentum hujus in §. 18. I. ſitum, derivato ex §. 6. Obſ. 2. & *Chaldæi* non ſatis curioſe ad hoc attendunt: hinc vocalem longam modo ſervatam invenis, modo correptam. V. g. Dan. 2, 47. אֱלָהֲכוֹן *Deus veſter*: Eſr. 4, 9. 17. כְּנָוָתְהוֹן *collegæ ipſorum.* Sed Dan. 2, 9. דָּתְכוֹן *ſententia veſtra*; Eſr. 5, 10. שמהתהם *nomina ipſorum*, ex שֵׁם coll. §. 33. V. Obſ. (l) Ex מְלָאכָה *opus*, Exod. 12, 16. pro מַלְאָכָה coll. §. 25. II. Obſ. 3. eſt Exod. 35, 24. מְלֶאכֶת הָעֲבֹדָה *opus ſervitutis*, ſeu *ſervile*, coll. *Interpr.* §. 26. & hinc Gen. 2, verſ. 2. מְלַאכְתּוֹ *opus ſuum.*

(m) Gen. 2, 23. אִשָּׁה *mulier, uxor*, coll.

di præter utrinque aucta pleraque, pauca a ſolo fine creſcentia [n]) *formam in* ת *finitam regulariter adhibent cum Suffixis, & in Statu Conſtructo,* 3. *Tria*

אִשְׁתּוֹ אֵשֶׁת אַבְרָם *uxor Abrami*: c. 4. v. 1. אִשְׁתּוֹ *uxor ejus*. Sic 1 Reg. 11, 19. הַגְּבִירָה *Domina, hera*: Jeſ. 47, 5. גְּבֶרֶת מַמְלָכוֹת *domina Imperiorum*: unde amplius Gen. 17, 8. גְּבִרְתִּי *hera*, ſeu *domina mea*. (n) Cujusmodi præter אִשָּׁה *mulier*, & גְּבִירָה *domina, auguſta*, modo commemorata, ferme ſeqq. אַיָּלָה Gen. 49, 21. & אַיֶּלֶת Prov. 5, 9. *cerva*. (אַרְבָּעָה Gen. 14, 9. & אַרְבַּעַת Num. 7, 7. *quatuor*, ad utrinque aucta referendum). It. בְּהֵמָה Gen. 1, 24. בֶּהֱמַת Num. 3, 41. *jumentum*, בְּהֶמְתּוֹ Gen. 36, 6. *jumentum ſuum*: דְּבֵלָה 1 Sam. 30, v. 10. & דְּבֶלֶת 2 Reg. 20, v. 7. *palatha*: חֲבֵרָה (ex חָבֵר *ſocius*, Pſ. 119, 63.), ſed חֲבֶרְתְּךָ *ſocia tua*, Mal. 2, 14. eſt ex חֲבֶרֶת *ſocia*: חֲמִשָּׁה Gen. 18, 28. & חֲמֵשֶׁת Num. 3, 47. *quinque*: יְבָמָה ex maſc. יְבָמִי *affinis meus*, Deut. 25, v. 7. Sed יְבִמְתֵּךְ *fratria tua*, Ruth. 1, v. 15. eſt ex יְבֶמֶת *fratria*: לֶהָבָה Jeſ. 4, 5 & לַהֶבֶת Ezech. 20, 47. 1 Sam. 17. v. 7. *flamma*, coll. §. 26. XII. & §. 17. Caut. 7. עֲטָרָה Ez. 21, v. 31. & עֲטֶרֶת 1 Chr. 20, v. 2. Prov. 4, 9. *corona*: עֲצָרָה 2 Reg. 10, v. 20. &

3. *Tria Nomina* אָב [o] אָח [p] & חָם [q] *in ſingulari*, uti ob Regimen [r], ita *ante* *Suffi-*

עֲצֶרֶת Deut. 16, 8. *feſtum, dies feriatus*: עֲקָרָה Gen. 11, 30. & עֲקֶרֶת Pſ. 113, 9. *ſterilis*: עֲשָׂרָה Gen. 18, 32. & עֲשֶׂרֶת Gen. 31, 7. 41. *decem*: שִׁבְעָה Gen. 7, 2. ſqq. & שִׁבְעַת, unde שִׁבְעָתָם *ſeptem illi*: 2 Sam. 21, 9. שְׁכֵנָה unde חֲשְׁכֵנוֹת *vicinæ*, Ruth. 4, 17. & שְׁכֶנֶת unde מִשְּׁכֶנְתָּהּ Exod. 3, 22. *a vicina ſua*: שְׁלֹשָׁה Gen. 40, 10. 16. & שְׁלֹשֶׁת Gen. 30, 36. c. 40. 12. ſqq. *tres*: שִׁשָּׁה Gen. 30, 20. & שֵׁשֶׁת Ex. 20, 9. 11. *ſex*. (o) Gen. 2, v. 24. אָבִיו pro אָבוֹ *pater ejus*: Gen. 31, v. 29. אֲבִיכֶם pro אֲבִכֶם *pater veſter*. * *Chald.* Dan. 5, v. 2. אֲבוּךְ pro אֲבָךְ *pater tuus*. (p) Gen. 31, 32. אָחִינוּ pro אֲחֵנוּ *frater noſter*. * *Ch.* Onkel. Gen. 4, v. 9. אֲחוּךְ *frater tuus*: verſ. 8. אֲחוּהִי *frater ejus*, coll. ſupr. I. Obſ. 3. (q) Gen. 38, 13. חָמִיךְ pro חֲמֵךְ *ſocer tuus* F. * *Ch.* Onkel. Gen. 38, 25. חֲמוּהָא *ſocer tuus* F. Scilicet י vel ו vicem ſupplent tertiæ radicalis. Vid. *Rav.* Orthogr. hypomn. p. 40. (r) Gen. 9, 18. אֲבִי כְנַעַן *pater Canaanis*: Gen. 14, 12. אֲחִי אַבְרָם *frater Abrahami*. Differunt ab abſoluto, cui Suffixum primæ perſonæ additur, in eo, quod Abſolutum in penultima (ָ) habeat, Regimen autem (ֵ). Cæterum pro

Suffixa a י *diversa, pro puncto alias requisito, assumunt* (ִי), (* *Chald.* וּ)

(β) Quo referunt vocem פֶּה, cujus ה tali casu transit in (י), quiescens in (ִ); ante suffixum ִי vero ה excidit [u]. Sed

(γ) שֶׂה facit שֵׂיו [x] & שֵׂיהוּ [y]. At

(δ) מַר habet מַרְוֵיהֶם [z], גָּלָל vero גְּלָלוֹ [a].

4. Nonnunquam *Nomina Pluralia* (*fœmininæ* potissimum *terminationis*) *assumunt Suffixa Singularium* [b]; & contra

אָבִי *pater*, occurrit etiam אַב v. g. Gen. 17, 5. אַב הֲמוֹן גּוֹיִם *pater multitudinis gentium.* Vid. l. c. verf. 4. (s) Conf. ad (o) (p) (q). (t) Exod. 4, 15. פִּיהוּ *os ejus*: Exod. 38, v. 21. פִּי מֹשֶׁה *os Mosis.*

(u) Gen. 45, 12. פִּי מְדַבֵּר אֲלֵיכֶם OS MEUM *loquitur ad vos.* (x) Deut. 22, v. 1. (y) 1 Sam. 14, 35. (z) 2 Sam. 10, 4. (a) Job. 20, 7. (b) Exod. 4, 5. אֲבוֹתָם *patres ipsorum*: Num. 17, 3. לְנַפְשׁוֹתָם *animabus ipsorum*: Pf. 34, v. 18. צָרוֹתָם *angustiæ ipsorum*: Pf. 132, 12. עֵדֹתִי TESTIMONIA MEA: si quidem hoc plurale fuerit, & non potius singulare, ob sequens זוֹ. Vid. etiam supr. §. 33. II. Obf. 4.

tra c.

III. *Particulis* ordinarie adjiciuntur Suffixa Singularium d. Sed Obs. I. אֶל d, עַל f, עַד g, אַחַר h, & יחד

Deut. 28, 59. מַכּוֹתְךָ *plagæ tuæ*: Job. 24, 23. עֵינֵיהוּ *oculi ejus*: Nah. 2, 4. גִּבֹּרֵיהוּ *heroes ejus*: nisi in his י suffixo præpositum, sit mater Lectionis. * *Chald.* Dan. 2, 23. אֲבָהָתִי *patres mei*, vel *majores mei*, ex אַב coll. §. 33. V. Obs. Dan. 2, 32. יַרְכָתֵהּ *latera ejus*: Dan. 4, 34. אֹרְחָתֵהּ *semitæ ejus*. (c) Num. 14, 33. זְנוּתֵיכֶם *scortatio vestra*: Ez. 16, 15. תַּזְנוּתַיִךְ *scortatio tua*: Jes. 47, v. 13. עֲצָתָיִךְ *consilium tuum*: Lev. 5, 24. וַחֲמִשִׁתָיו *& quinta ejus*: Jer. 3, v. 8. כְּרִיתֻתֶיהָ *excisio ejus*. (d) 1 Sam. 23, 10. בַּעֲבוּרִי *propter me*: Gen. 3, 17. בַּעֲבוּרֶךָ *propter te*. * *Ch.* Dan. 3, 32. עִמִּי *mecum*: c. 2. 42. מִנַּהּ *de ea*. (e) Gen. 4, 10. אֵלַי *ad me*. (f) Exod. 15, vers. 26. עָלֶיךָ *super te*. * *Chald.* Dan. 4, 31. עֲלַי *super me*: Dan. 5, 29. עֲלוֹהִי *de eo*. (g) Jes. 45, 34. עָדָיו *ad ipsum*. De בְּעַד Vid. supr. §. 22. IV. Obs. 1. β. (h) Gen. 32, 19. 21. אַחֲרֵינוּ *post nos*. Enim vero אחר Suffixa respuit: quia positum est in Regimine. Vid. *Interpr.* §. 65. §. 164. II. & conf. supr. §. 29. I.

יַחַד [i], (item * *Chald.* קֳדָם [k] atque אִית sive אִיתַי [l]), tantum assumunt Suffixa Pluralium.

(β) בֵּין [m] vero, atque תַּחַת [n] (* nec non *Chaldæorum* בָּתַר [o]) modo Singularium habent Suffixa, modo Pluralium.

2. בְּ

β. form. XXX. p. 273. Rectius ergo derivabis ex אַחֲרֵי, ejusdem cum priori significationis. Et ita * *Chald.* Dan. 7, 24. אַחֲרֵיהוֹן *post illos.*

(i) Jer. 46, 12. 21. יַחְדָּיו *una*: & ita cap. 49. 3. quibus locis innixi Masorethæ, in infinitis aliis eadem puncta apponunt, utut literæ urgeant singularem יַחְדּוֹ Vid. Gen. 13, 6. &c. (k) * Dan. 4, v. 5. קָדָמוֹהִי *coram eo.* (l) Dan. 2, 11. אִיתוֹהִי *est ille*: Dan. 3, 14. אִיתֵיכוֹן *estis vos.* Sed cap. 3, 18. אִיתַנָא *sumus nos.* Derivatum est ex Ebræorum יֵשׁ coll. §. 2. Obf. 2. de quo Vid. §. 22. II. Obf. 2. (m) Gen. 9, v. 12. בֵּינִי *inter me*: Gen. 30, v. 36. בֵּינוֹ *inter eum*, Jof. 3, 4. בֵּינָיו *inter ipsum.* Gen. 26, v. 28. בֵּינֵינוּ *inter nos.* * *Chald.* Dan. 7, 8. בֵּינֵיהֵן *inter illas.* (n) Gen. 2, 21. תַּחְתֶּנָּה *loco ejus*: sed Jof. 7, 21. תַּחְתֶּיהָ *sub ista*: 2 Sam. 22, v. 37. תַּחְתֵּנִי Sed Pf. 18, 37. 40. 48. תַּחְתַּי *sub me, loco mei.* * *Chald.* Dan. 4, 9. תְּחֹתוֹהִי *sub eo*: sed verf. 11. תְּחֹתוֹהִי *idem*, forma est ex Ebræo mixta. Vid. infra §. 42. II. 3. (o) Dan.

2. ב p, ל q, (כל r, atque עם s, (ante
Y Suf-

2, v. 39. בַּתְרָךְ *post te*: sed *Onkel.* Gen. 18, 19. בַּתְרוֹהִי *post ipsum*: Gen. 9, 9. בַּתְרֵיכוֹן *post vos*. (p) Gen. 3, 16. בָּךְ *in te*: Exod. 1, v. 10. בָּנוּ *contra nos*: Lev. 19, v. 28. בָּכֶם *in vobis*: Exod. 12, v. 7. בָּהֶם *in illis*: Gen. 30, 37. בָּהֵן *in illis* F. Gen. 19, 29. בָּהֵן *in illis*, sc. civitatibus. Vnde constat, (·.·) Suffixi hujus ordinarii, alternare pro (··): quapropter & secum habet tonum. Vid. supr. §. 16. II. 2. Obs. 2. (q) Gen. 11, 4. לָנוּ *nobis*: Esth. 5, 3. מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר *quid* TIBI est *Esther*! Gen. 1, 29. לָכֶם *vobis*: Ez. 13, v. 18. לָכֵנָה *vobis* F. Gen. 3, 7. לָהֶם *ipsis*: Gen. 19, 8. לָהֵן *illis* F. Deut. 32, 35. לָמוֹ *illis*. (r) Jes. 53, 6. כֻּלָּנוּ *omnes nos*: Jes. 22, 1. כֻּלָּךְ *tota tu* F. 1 Reg. 7, 37. לְכֻלָּהֵנָה *omnibus illis* F. cum ה Paragog. pro לְכֻלָּהֵן: tono ad literam radicalem manente, (··) corripitur, §. 18. II. Vid. infra IV. Obs. 4. Et hoc imitatur Ezech. 16, 53. בְּתוֹכָהֵנָה *in medio ipsarum*. Integrum enim Pronomen separatum (supr. §. 36. I. 3.) additum est: nec prius ה Paragogicum, sed pronomini tertiæ personæ essentiale. In כֻּל הֵם 2 Sam. 23, 6. *omnes illi*, nude (-) alternat pro (··), pro כֻּלָּהֶם Vid. supr. I. Obs. 3.

(s) Exod. 10, 26. עִמָּנוּ *nobiscum*: 2 Sam. 13, 20. עִמָּךְ *tecum*: Gen. 42, v. 38. עִמָּכֶם

Suffixa נו, ךָ, כֶם, כֶן, הֶם & הֶן requirunt (̤).

3. אֵת (α) ante נו- & ךָ habet (̤) [m]: ac præterea

(β) Si *nota* ſit *Accuſativi*, cum *Suffixo Levi* junctum, (̈) ſub א mutat in ו [n], cum *Gravi* rarius [o]; quippe ante quod uſitatius (̈) mutat in (̤) [p].

(γ) Quando vero præpoſitionem *cum, apud* &c. exprimit, ת dageſſchatur [q]: pauciſſimis exceptis, quæ in punctatione notam Accuſativi æmulantur [r].

4. הִנֵּה *ecce*, (α) ante ךָ poſtulat (̤) [s].

(β) Ante Suffixum prim. perſonæ ſing. ſæpius aſſumit נ Epentheticum, præcedente (:) [t]; quod (:) rarius quoque ſervat

---

vobiscum: Num. 22, 12. עִמָּהֶם *cum illis*. Et hæc talia imitatur etiam Job. 22, 20. קִימָנוּ *ſubſiſtentia, ſubſtantia noſtra*. (m) (n) (o) Vid. ad §. 36. I. 2. p. 321. (p) Vid. §. 36. I. l. c.

(q) Gen. 30. 29. אִתִּי *mecum*: Gen. 8, 17. אִתָּךְ *tecum*: Gen. 7, 23. אִתּוֹ *cum eo*: coll. §. 18 1. (r) 2 Reg. 22, 24. אֹתָךְ *tecum*: 2 Reg. 3, 12. אוֹתוֹ *apud eum*: Lev. 15, 18. 24. אוֹתָהּ *cum ea*. (s) Gen. 16, 11. הִנָּךְ *ecce tu*, F. (t) Gen. 6, 17. הִנְנִי *ecce ego*.

vat ante primam pluralis u: in pausa vero utrinque mutat in (‥) x.

5. בִּלְתִּי y, ac זוּלָתִי z, י ante Suffixa abjiciunt.

IV. *Verbis* adjiciuntur Suffixa Singularium: nisi quod pro ִ dicatur נִי, in quo a, ut

(u) Jos. 9, 25. הִנְנוּ *ecce nos.* (x) Gen. 22, v. 1. הִנֵּנִי *ecce ego*: Job. 38, v. 35. הִנֵּנוּ *ecce nos.* Sed Gen. 22, 7. הִנֶּנִּי *ecce ego*; Gen. 44, 16. הִנֶּנּוּ *ecce nos.* (y) Hos. 13, 4. וּמוֹשִׁיעַ אַיִן בִּלְתִּי & *redemtor non est* PRAETER ME: 1 Sam. 2, vers. 2. בִּלְתֶּךָ *præter te.*

(z) Jes. 45, 5. 21. זוּלָתִי *præter me* Ruth. 4, 4. זוּלָתְךָ *præter te*: 1 Sam. 21, 9. זוּלָתָהּ *præter eam.* Si quicquam judico, י hujus vocis Deut. 1, 36. זוּלָתִי כָּלֵב *præter Calebum*, it. Deut. 4, 12. Jos. 11, 13. 1 Reg. 3, 18. c. 12, 20. Ps. 18, 32 &c. est mere Paragogicum, formaque nominis absoluti זוּלָה ut צִירָה. Legitur enim 2 Reg. 24, v. 14. non relictus est זוּלַת דַּלַּת עַם־הָאָרֶץ PRAETER *tenuitatem populi terræ*, vel tenuem plebem. (a) Gen. 27, 34 בָּרְכֵנִי *benedic mihi*; Job. 23, 10. בְּחָנַנִי *exploravit me*: sed Ps. 26, v. 2. בְּחָנֵנִי *explora me*: Ps. 25, v. 5. הַדְרִיכֵנִי *fac me incedere.*

* *Chald.* Dan. 4, v. 2. יְבַהֲלֻנַּנִי *exterrebit*

ut & in נוּ [b], הוּ [c], ם [d], מוֹ [e] ac ן [f], ea regulariter observatur differentia, ut Futuris suffigenda præmittant sibi (‥), Præterito autem (ָ): nisi quod נִי (-) habeat.

(Exc. 1. Irregulariter in quibusdam extant Suffixa nominum Pluralium, scil. בִּבְנוֹתַיִךְ [g], בַּהֲזָרוֹתֵיכֶם [h], & אַפְאֵיהֶם [i].

2. Infinitivis modo (ִי) affigitur, id quod significat active [k]; modo נִי, idque in significa-

---

me: Onkel. Gen. 45, v. 5. שַׁלְּחַנִי *misit me*: Jonath. 1 Sam. 24, 19. דְמַסְרַנִי *quod tradiderat me*. Vid. infr. Exc. 4. (b) Ps. 115, v. 12. זְכָרָנוּ *recordatus est nostrum*: Hos. 6, 1. וְיַחְבְּשֵׁנוּ *ut obliget nos*. (c) Num. 17, 7. כִּסָּהוּ *operuit eum*: sed Exod. 24, 16. וַיְכַסֵּהוּ *& operuit eum*. (d) Ps. 107, v. 2. גְּאָלָם *redemit eos*: sed 2 Chr. 25, 10. וַיַּבְדִּילֵם *& divisit eos*. (e) Exod. 15, vers. 10. כִּסָּמוֹ *operuit, texit eos*: sed v. 12. תִּבְלָעֵמוֹ *absorbebat eos*. (f) Exod. 2, v. 7. וַיּוֹשִׁעָן *& servavit eos*: coll. Exc. 3, (g) I. e. *in ædificare te* F. h. e. coll. *Interpr*. §. 201. II. 2. *dum ædificas tu* F. Ez. 16, 31. (h) h. e. *in dispergi vos*, i. e. quum dispersi fueritis, Ex. 6, 8. (i) I. e. *in angulos dissipabo eos*, angulatim profligabo eos, Deut. 32, 26. (k) 1 Reg. 2, v. 7. בְּבָרְחִי

ficatione paſſiva [l].

3. In nonnullis Præteritorum Suffixis, præmiſſa vides puncta Futurorum [m], & contra [n]. Quin (β) יְחִיתַן [o], & (in quibusdam Codicibus) אֲמִילֵם [p] amplius (-) habent, pro (ָ) loco (ֵ).

4. * *Chald.* (α) נִי etiam in Futuro præmittit (-) [q], ſed in Imperativo (:) [r]. (β) Pro הוֹן vero ac הֵן dicitur וֹן ac ָ ן [s])

Cœteroquin etiam *obſerves*

1. *Schva ſub ſecunda* radicali *in Kal*, in Quieſcentibus quidem tertia, mutatur in (ָ) [t]; alias, niſi ortum ſit ex hholem

in fugere me, i. e. coll. *Interpr.* §. 201. II. 2. *cum ego fugio.* (l) Exod. 2, verſ. 14. הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אוֹמֵר *num interfici me*, i. e. coll. §. 200. *ut interficias me*, tune hæc dicis?

(m) Jeſ. 8, v. 11. וְיִסְּרֵנִי *& erudivit me.*

(n) Gen. 19, 19. תִּדְבָּקַנִי *adhærebit mihi*: Pſalm. 74, verſ. 8. נִינָם *depopulabimur eos*, ex ינה coll. §. 46. I. §. 48. II. Obſ. Sic Num. 21, v. 30. וַנִּירָם *& ſagittis confecimus eos*, 1. pl. fut. Kal. rad. ירה &c. (o) h. e. *terrefaciet eos*, Hab. 2, 17. (p) i. e. *exſcindam eos*, Pſ. 118, v. 10. 11. 12.

(q) * Vid. ſupr. ad (a). (r) Dan. 2, 24. הַעֲלְנִי *introduc. me*, 2. maſc. ſing. Aphel, rad. עלל *venit, ingreſſus eſt*, coll. §. 45. 2.

(t) Jer. 28, 3. אוֹבִלְנוּן *deducam ea*, cum נ Epenthet. coll. §. 53. II. (t) Job. 3, 25.

lem imperativi x vel Futuri y, *redit in eam vocalem, ex qua ortum erat* u: quæ tamen si ( ) fuerit, Ebraice amplius elevatur in ( ) z. (* *Chaldaice* insuper (.)

ויאתיני *& evenit mihi*, 3. f. fut. rad. אתה coll. §. 48 II 1. Obs. Jes. 21, 12. תִּבְעָיוּן *postulabitis*. 2. m. pl. cum ן parag. Vid. §. 54. I. 2. coll. II. Obs. 2. At Jes. 16, 9. אֲרַיָּוֵךְ *irrigabo te*, pro אֲרַיֶּוְךָ est ex Piel, 1. sing. fut. ultima ה in ו mutata, §. 48. II. 1. Obs. atque adeo huc non spectat sed ad §. 27. 4. (α). coll. §. 18. I. §. 47. II. 3. (u) Ex שְׂנֵאוּ *oderunt*, Prov. 1, v. 29. verbi שָׂנֵא Deut. 12, 31. fit Ps. 25, 19. שְׂנֵא נִי *oderunt me*: 1 Sam. 18, 28. אֲהֵבַתְהוּ *amavit eum*: Job. 20, 5. יִמְצָאֻהוּ *invenient eum*, ex יִמְצְאוּ *invenient*, Jud. 5, v. 30. e sing. יִמְצָא Gen. 44, v. 34. *inveniet*. * *Chald.* Jud. 9, 54. קְטַלְתֵּיהּ *occidi eum*, ex קִטְלֵת: Exod 3, 12. שְׁלַחְתִּךָ *misi te*, ex שָׁלַחְתִּי *misi*. Ad quorum formam est Dan. 4, 27. בְּנַיְתַהּ *ædificavi eam*, coll. §. 42. II. 3. (x) Amos 5, 4. דִּרְשׁוּנִי *consulite me*, e sing. דְּרשׁ 1 Reg. 22, 5. (y) Jes. 46, v. 7. יִסְבְּלֻהוּ *portabunt eum*, ex יִסְבֹּל Jes. 53, 11. Vt scil. etiam crescente voce, constet, quænam vocalis e diversis mediam occupet, quoties incrementa omittuntur. Vid. supr. ad §. 22. IV. Obs. 1. (γ). (z) Ex

(.) reliquarum Conjugationum ſub ſecunda radicali, corripitur in (:) [a].

2. *Afformativæ* quædam *Terminationes mutantur*; ſcil.

(α) *In Præterito* quidem ה ָ ——— convertitur in ת ַ —, tono in vocali hac (-) manente [b]; quæ tamen, quoties (:) eam ſequitur, mutatur in (-) [c]. Sed

(β) ת ſecundæ perſonæ, *Singularis* quidem *in maſculino* (ָ) *abjicit* [d], *in fœm.* (:) *convertit*

עֲזָבוּ *deſeruerunt*, Gen. 50, 8. verbi עָזַב c. 24. 27. fit 1 Reg. 11, 33. עֲזָבוּנִי *deſeruerunt me.* Sic Jeſ. 62, v. 5. יִבְעָלוּךְ *maritabunt, uxorem ducent te*: ex יִבְעָלוּ, quod e יִבְעַל *uxorem ducet.* ibid. Item Gen. 22, v. 8. שְׁמָעוּנִי *audite me*: ex שִׁמְעוּ Gen. 37, 5. ſingularis שְׁמַע *audi*, c. 21. 12. Fundamentum hujus petitur ex §. 18. II.

(a) * *Chald.* Dan. 7, 13. הַקְרְבוּהִי *admoverunt eum*, ex הַקְרִבוּ. Dan. 6, 23. חַבְּלוּנִי *perdiderunt me*, ex חַבִּלוּ (b) Hoſ. 2, 9. וּבִקְשָׁתַם *& quæret eos*: Am. 9, 4. וַהֲרָגָתַם *ut interficiat eos*, ex הָרְגָה coll. §. 18. & hinc

(c) Jud. 9, verſ. 54. הֲרָגַתְהוּ *interfecit eum.*

(d) Hinc Deut. 11, 20. וּכְתַבְתָּם *& ſcribes ea*: Hab. 1, v. 2. שַׂמְתּוֹ *poſuiſti eum*, rad.

vertit in (.) e; *Pluralis* vero, differentia generis ם vel ן pereunte, *assumit* ( ) f.

(γ) *In Futuris* vero נָה convertitur in י vel ( ) g.

(δ) * *Chald.* א — Infinitivi Pael h & Aphel i mutatur in ות.

3. *Ver-*

שׂוּם *poni*: Ps. 89, 44. הֲקֵמֹתוֹ *stare ivisti eum*.
(e) Jer. 15, 10. יְלִדְתִּנִי *peperisti me*: coll. §. 26. X. Cant. 4, 9. לִבַּבְתִּנִי *animo privasti me*: 1 Sam. 19, 17. רִמִּיתִנִי *decepisti me*. Et ita Exod. 2, 10 מְשִׁיתִהוּ *extraxisti eum*: mater enim Mosis introducitur loquens, quæ nomen certe origine Ebræum imposuerat, & puerum ad filiam Pharaonis adduxerat. Vid. *Abarban.* in h. l. it. *R. D. Kimchi* Michl. f. 9. col. 4. l. 38. sqq. (f) Zach. 7, 5. צַמְתֻּנִי *jejunastis mihi*, coll. *Interpr.* §. 66. Num. 20, v. 5. הֶעֱלִיתֻנוּ *ascendere fecistis nos*. (g) Job. 19, 15. וְאַמְהֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֻנִי & *ancillæ meæ pro peregrino* REPUTANT ME, coll. *Interpr.* §. 213. 2. Jer. 2, v. 19. וּמְשֻׁבוֹתַיִךְ תּוֹכִחֻךְ & *aversiones tuæ* CONVINCANT *te*. Nisi sit Enallage generis. (h) * Dan. 3, v. 17. לְשֵׁיזָבוּתַנָא *liberare nos*: Dan. 6, vers. 15. לְשֵׁיזָבוּתֵהּ *liberare eum*: ex שֵׁיזִבָא coll. §. 41. III. 5. (i) Dan. 4, 15. לְהוֹדָעוּתַנִי & cap. 2. 25. לְהוֹדָעֻתַנִי *notum facere mihi*, coll. §. 26. VIII. rad. ידע. Dan. 3, vers. 16.

3. *Verbo in vocalem* (etiam per numerum præcedentem) *terminato, punctum ante Suffixa alias requisitum tollitur* [d].

4. Pro puncto Suffixis præmittendo, ה *tertia sing. fœm. in* ת *mutata*, etiam ante נִי [e] נוּ [f] הוּ [g] & מוֹ

לַהֲתָבוּתָךְ *respondere tibi*, rad. תּוּב *redire*: Dan. 6, 4. לַהֲקָמוּתֵהּ *constituere eum*, rad. קוּם coll. §. 47. I. (d) Quia duo puncta vocalia nec ad unam conveniunt literam, nec syllaba a vocali incipit, supr. §. 9. Et, si alterutra pereat, satius est, punctum Suffixo præmissum tollere, cujus jactura nullum confusionis periculum inducit; quam terminale Verbi: quia, hoc pereunte, illico & numeri confunduntur invicem, & distinctæ personæ. v. g. Jes. 4, 8. בְּחַרְתִּיךָ *elegi te*: Jes. 65, v. 10. דְּרָשׁוּנִי *consuluerunt me*: Jer. 8, 2. דְּרָשׁוּם *consuluerunt eos*: Ez. 31, 4. גִּדְּלוּהוּ *crescere fecerunt eum.* * *Chald.* Dan. 7, 13. הַקְרְבוּהִי *obtulerunt eum*, coll. supr. I. 3. IV. Obs. 1.

(e) Quia tonus retinetur in (ָ) Afformativi, supr. Obs. 2. qui nunquam occupat antepenultimam, §. 16. v. g. Ps. 119, v. 53. אֲחָזַתְנִי *apprehendit me*: Job. 33, 4. עָשָׂתְנִי *fecit me*.

(f) Jer. 6, 24. הֶחֱזִיקַתְנוּ *comprehendit nos*.

(g) Prov. 31, 12. גְּמָלַתְהוּ *contulit, rependi*

מוֹ h *accipit* (:). ac

(β) Sæpe quoque ה ex הוּ i, atque Mappik ex הּ k abjectis, quaſi loco Compenſationis, aſſumit Dageſch.

5. Schva ante ךָ nonnunquam cum (ָ) Suffixi, potiſſimum in verbis ל"ה, transponitur l.

CAP. V.

DE VERBO PERFECTO

§. 40.

Verbum ratione *Qualitatis*, eſt vel *Perfectum*, vel *Imperfectum*. *Perfectum* omnes inter Conjugandum literas retinet, easque mobiles. *Im-*

---

ei: Jud. 14, 17. הֱצִיקַתְהוּ *preſſit, afflixit eum*:

(h) Pſ. 73, 6. עֲנָקַתְמוֹ *ut torques cinxit eos*.

(i) Job. 21, v. 18. גְּנָבַתּוּ *furata eſt eum*. Zach. 5, 4. וְכִלַּתּוּ *& conſumet eum*: Prov. 7, 21. הִטַּתּוּ *declinare fecit, flexit eum*. (k) Jer. 49, 24. אֲחָזַתָּה *apprehendit eam*: Jeſ. 34, 17. חִלְּקַתָּה *diviſit eam*: Ruth. 3, 6. צִוַּתָּה *præcepit ei*. (l) Jeſ. 55, 5. פֵּאֲרָךְ *ornavit te*: Jeſ. 54, 6. קְרָאָךְ *revocavit te*: Jer. 23, 27. עֲנָךְ *reſpondit tibi*: & ita Jeſ. 30, 19.

Imperfectum in una vel altera aliquid mutat. In utroque

1. *Genus*, ut in Pronominibus, vel Maſculinum eſt, vel Fœmininum, vel Commune.

2. *Numerus* duplex, Singularis & Pluralis.

3. *Personæ* itidem tres (m): quarum *Tertia* hic, ob facilitatem ſuam, cæteris præponitur, atque *ſolo nomine Conjugationis*, ex antiquo Paradigmate פָּעַל deſumto, *quoad formam ſuam indicatur.*

4. *Tempora* ſunt quinque: *Præteritum*, Indefinitum, quod *Infinitivus* dicitur, Futurum primum ſive *Imperativus*, *Futurum* proprie ſic dictum, ac *Participium.*

Con-

(m) Omnis enim in univerſum oratio inſtituitur aut de oratoribus ipſis, aut de aliis a ſe diverſis. Et ſi hoc, tunc de aliis ſermo, eſt vel de præſentibus, l. abſentibus. Iſtud conſtituit perſonam primam, illud ſecundam, & hoc tertiam.

5. *Conjugatio* ſtricte loquendo non niſi unica eſt; diſtincta tamen

(α) *Ebraice* ſecundum Claſſes quatuor: quarum priores ſingulæ, & Activam formam habent, & Paſſivam; Vltima autem, ſub unica forma, eſt Reciproca. * (β) *Chaldaice* vero in tres ſaltem claſſes diſtinguitur; quarum ſingulæ & Activam formam habent, & Paſſivam. Quarta vero Ebræorum exulat.

§. 41. I. 1. *Primæ Claſſis*

(α) *forma Activa in tertia perſona Præter. ſing.* ſolas tres [n] literas radica-

(m) *Ariſtoteles*, corpus magnitudinum omnium ſolum perfectam demonſtraturus, quod ad TRIA ſit diviſibile, libr. 1. de cœlo cap. 1. ſubjicit: διὰ τὸ τὰ TRIA πάντα εἶναι, καὶ τὸ ΤΡΙΣ πάντη καθάπερ γάρ φασι καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, τὸ πᾶν καὶ τὰ πάντα τοῖς ΤΡΙΣΙΝ ὥρισαι. τελευτὴ γὰρ, καὶ μέσον, καὶ ἀρχὴ, τὸν ἀριθμὸν ἔχει τὸν τοῦ παντός ταῦτα δὲ τὸν τῆς ΤΡΙΑΔΟΣ. διὸ παρὰ τῆς φύσεως εἰληφότες ὥσπερ νόμους ἐκείνης, καὶ πρὸς τὰς ἁγιστείας τῶν θεῶν χρώμεθα τῷ ἀριθμῷ τούτῳ. ἀποδίδομεν δὲ καὶ τὰς προσηγορίας τὸν τρόπον τοῦτον. τὰ γὰρ

dicales exhibet, atque ideo *thema constituit*, sive Radicem: quam *in Quiescentibus Ajin* Ebraice supplere potest *Infinitivus*. Ejus

(β) *Passivum* pro Charactere *radicalibus præponit* נ.

2. *Secundæ Classis Character* est *Da-*

δύο, ἄμφω μὲν λέγομεν, καὶ τὰς δύο ἀμφοτέρους: Πάντα δ' οὐ λέγομεν· ἀλλά κατά τῶν ΤΡΙΩΝ, ταύτην τὴν προσηγορίαν φαμὲν πρῶτον, ταῦτα δ', ὥσπερ εἴρηται διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν οὕτως ἐπάγειν, ἀκολουθοῦμεν. Plutarchus Sympos. lib. 9. Publ. 2. p. m. 738. fin. ὁ πάντων inquit ἀριθμῶν πρῶτος τέλειος, ἡ μὲν ΤΡΙΑΣ, ὡς ἀρχὴν καὶ μέσον ἔχουσα, καὶ τέλος. Et ita Macrobius (in Somn. Scip. lib. 1. c. 5. p. 30.) *primo* ait, TERNARIO *contingit numero, ut inter duo summa medium, quo vindicetur* (forte *vinciretur*), *acciperet*. Ibid. p. 25. *numeri imparis, qui mas vocatur, primus omnium numerorum est* TERNARIUS. vid. Idem p. 30. 34. 122. & Conf. *Horat:* lib. 3. Od. 19. *Virgil.* Ecl. VIII, vers. 73. sqq. Mart. *Capella* lib. VII. de Arithm. p. m. 239. & inprimis *Ausonius*, qui integro *Gripho* suo id egit unice, ut exemplis probaret innumeris, quod vulgus penes nos trito dicit proverbio: aller guten Ding sind DREY

Dageſch forte mediæ radicali imprimendum.

3. *Tertiæ claſſis character eſt* ה ab initio præpoſitum.

4. *Quartæ* claſſis character, præter *Dageſch forte* ſecundæ radicali imprimendum, eſt Syllaba *Præformativa* הִתְ.

Obſ. 1. *Vocibus activis* Ebræorum formandis, ante ultimam radicalem *inſerviunt vocalium tres priores, ordine* ſuo *adhibitæ* [a]; *Paſſivis* vero poſterioribus *duæ reliquæ, ſyllabam afficientes priorem* [b].

2. * (a)

(a) Vocalis *A* omnium *prima*, ſupr. p. 50. 51. merito competit literis mere radicalibus, vi. §. 6. Obſ. 3. ceu omnium formarum e communi origine derivatarum vocem aperientibus *primum*. Hinc literæ priſtini Paradigmatis pariunt nomen primæ Conjugationis v. g. Num. 23, 23. פָּעַל PAAL, *operatus eſt* a forma factum. Quam tn. ob ſimplicitatem utriusque characteris, externi & interni (de quo Vid. *Interpr.* §. 77.) ſæpius dicunt KAL. *Secundæ* claſſis formam exhibet Eſth. 4. 4. קִבֵּל *recepit*. *Tertiæ* 2 Sam. 8, 11. הִקְדִּישׁ *conſecravit*. (b) *Secundæ* claſſis forma eſt כֻּפַּר extans Ex-

2. * (a) *Chaldæorum activum eandem formam habet in Præterito, quæ Ebraice* in ejusd. claſſis *fuerat Infinitivo* [c]; niſi

29, *v.* 33. *expiatus fuit*, ex ejusd. claſſis activo כִּפֵּר *expiavit*, Exod. 30, v. 10. coll. §. 17. hypoth. III. Vid. infr. III. 3. Et ex eodem fundamento *Tertiæ* claſſis paſſivum potius HÜPHAL diceretur, quam *Hophal*, ut Dan. 8, 11. הֻשְׁלַךְ *projectus fuit*: ( ) enim ad (.) Activi propius accedit, quam ( ) chatuph. Vid. pluribus ſupra ad §. 26. XIV. 1. *Primæ* vero claſſis Paſſivum, characterem, per quem a ſuo ſecernitur activo, non in vocali ponit; ſed in præformativo נ, ſupr. 1. β. Vnde naſcitur forma נִמְשַׁל *aſſimilatus fuit*, Pſ. 49, 13. 21. Priſtini Ebræi ex eodem themate פעל, utut non ubivis uſitato, nomina formam indicantia impoſuerunt Conjugationibus: quæ, memoriæ ergo, & ob uſum cuilibet proprium, comprehendi poſſunt ſeqq.

Nuda PAAL, NIPHAL: PIEL, PÜAL-*que intendunt*:
Promovet HIPHIL, *&* HOPHAL: *at* HITHPAEL *ſibi confert*

(c) Hinc eſt ex II. claſſe Ebr. Num. 14, 30. לְשַׁכֵּן *ad habitare faciendum*, Chald. Cant. 3, v. 10. דְשַׁכִּין *qui habitare fecit*: pro quo Eſr. 6, 12. שַׁכִּן dicitur *habitare fecit*, coll. infr. III. 1. E *Tertia* claſſe Ebræorum v. g. Jer. 9, 23. הַשְׂכֵּל

niſi quod in prima claſſe ſecunda radicalis frequentius amet (-) d.

(β)

intelligere, provenit Chaldæorum הַשְׁפֵּל *humiliavit*, unde Dan. 2, v. 22. הַשְׁפַּלְתְּ *depreſſiſti*. Et Ebræorum אַשְׁכֵּם *mane ſurgendo*, Jer. 28, 3. fecit Chaldæorum אַשְׁפֵּל *humiliavit* in Targ. Hieruſ. Lev. 10, 25. (d) Ebræorum שְׁכַב *cubare*, 2 Reg. 14, 22. 2 Chr. 26, 2. formam ſuppeditat Chaldæorum שְׁכַב *occubuit*, i. e. mortuus eſt, Deut. 32, 50. apud *Pſeudo-Jonath*. Equidem omnia verba intranſitiva, & quæ ſecundam vel tertiam Gutturalem habent, frequenter (-) adhibent loco ֹ, infr. III. 3. ſed id ad Infinitivos a fine non creſcentes trahere haud convenit, præterquam in hoc verbo, (quod præter l. c. ita occurrit 1. Reg. 1, 21. Gen. 34, 7. c. 39. 10. 14. 2 Sam. 11, 11. 13. Prov. 6, 10. c. 24. 33. Ruth. 3, 7.) & in paucisſimis aliis, ſcil. שְׁלַח *mittere, extendere*, Jeſ. 58, 9. בִּגְוַע *in exſpirare*, Num. 20, 3. ac duobus Geminantibus ſecundam, ſcil. לָרַד *ad expandendum*, Jeſ. 45, 1. rad. רדד, & כְּשַׁךְ *ſecundum tendere*, Jer. 5, 26. Quæ ipſa tamen ו non reſpuunt v. g. Lev. 15, 24. שְׁכֹב *cubare*, בְּשָׁכְבְּךָ *in cubare te*, Deut. 6, 7. &c. ex שְׁכַב. item לִשְׁלוֹחַ *mittere*, 1 Sam. 22, 17. &c. לִגְוֹעַ *exſpirare*, Num. 17, 13. Id quod procul dubio ſit, ad differentiam Imperativi, itidem in fine non creſcentis. Vnde tali in-

(β) *Passivum* vero ubivis *Activo præponit* אתְ [e]: & in tertia classe אתּ [f], pereunte scil. א characteristico Activi [g] & literæ ת, ob vocalem brevem, Dagesch impresso [h]. Pro hoc tamen

(γ) Passim reperitur forma Ebræorum Hüphal [i]; Chaldæis quandoque,

Z sicu-

cremento accedente, quod Imperativo vix competit, plura numerare licet exempla, ex (·) ante ultimam radicalem formata. Vid. infra III. Obs. 3. (e) Ante ultimam vero radicalem vocis non crescentis (-) habent, ob seq. III. Obs. 3. extra primam classem, quæ sæpius (..) exhibet. Vid. Schema, &, analogia Imperfectorum simul observata; perpende יִתְבְּנֵא *ædificabitur*, Esr. 5, 15. rad. בְּנָה coll. 41. Obs. 2. הִתְמְלִי *repletus fuit*, Dan. 3, 9. ex מְלָא coll. §. 48. I. it. תִּתְחַבַּל *destruetur*, Dan. 2, 44. ex חַבֵּל act. *Pael.* (f) Gen. 39, 1. אִתַּחַת *descendere factus est*, ex נְחַת *descendit*. Ita ex נְפַק Gen. 38, 25. מִתַּפְּקָא *educitur*, part. fœm. sing. (g) Vid. infr. III. Obs. 2. coll. supr. §. 17. Caut. 2. (h) Vid. sup. §. 20. Obs. 3. (α). (i) Dan. 5, 20. הָנְחַת *deductus est*: Dan. 6, 24. וְהֻסַּק *& eductus fuit*: ex נְסַק *ascendit*, ibid. coll. §. 44. Dan. 7, 11. וְהוּבַד *& perditus fuit*, ex אֲבַד *periit*, coll. §. 46. I. Dan. 5, 13. הֻעַל *intromissus fuit*, ex עֲלַל coll. §.

ſicubi opus, afformativis adjectis [k].

3. Quæ Dageſch forte habent in media radicali characteriſticum, vocantur *Graves*, reliquæ *Leves*.

II. Cæterum 1. a *Præterito* ſingularum Conjugationum (liceat ita cum vulgo loqui,) *formatur Infinitivus*, variatis punctis in quibusdam [l], & inſuper ה in Niphal præ-

45. (k) Dan. 4, v. 33. הִתְקְנֵת *confirmatus ſum*: ibid. הוּסְפַת *addita fuit*, יסף coll. §. 46. l. 2. Eſr. 4, 15. הָחָרְבַת *deſtructa fuit*: Dan. 5, v. 15. הֻעַלּוּ *introducti ſunt*, ex עלל ut ſupr. (l) Siquidem tres formam Præteriti retinent, ſcil. PÜAL, HOPHAL, & HITHPAEL. (Cave enim fictitiam *Kimchianam* formam פָּקוֹד in *Püol*, qua multis impoſuit, recipias.) Modus derivandi Tempus unum ab altero, idem eſt verbis Perfectis, qui imperfectis omnibus. At nulla ſpecies horum ו habet in ultima, excepta ל״ה, in qua vocalis hæc omnibus Conjugationibus eſt communis. Nec ſufficit, hanc formam confirmaſſe exemplo גֻּנּוֹב *furando*, Gen. 40, 15. Vnicum quippe eſt: & e diverſis potius Conjugationibus *Kal* & *Püal* mixtum. Vid. infr. §. 42, Obſ. 3. In *Hüphal* vero (præ-

præpoſito ם.

(β) * *Chald Infinitivus* omnium Conjugationum, *formæ Præteriti adjicit* א ; excepto Peal; ubi Præterito præponitur מ °.

3. *Ab Infinitivis Ebræorum* deinceps

ter formam cum Præterito convenientem, approbatamque Lev. 26, 34. 35. 2 Chr. 36, 21. voce הָשַּׁמָּה *deſolari. deſolatio*; Infinit. cum ה Parag. rad. שמם), occurrit ſæpius media tzerata, V. g. Ez. 16, 4. הַמְלֵחַ *ſale conſpergi*, הָחְתֵּל *faſciis involvi*. 2Reg. 3, 23. הָחֳרֵב *deſolari*: Joſ. 9, 24. Ruth. 2, 11. הֻגֵּד *nunciari*: Lev. 19, 20. הָפְדֵּה *ad redimendum exhiberi*). Sed *Kal, Piel*, & *Hiphil* ſolas *mutant vocales*: nimirum (.) *parvum*, ſicubi eſt, *tranſit in* (-); & (·), ſicubi eſt mutatur in ֹ. (m) Quod characterem præteriti expellit, per Dageſch compenſandum, ſupr. §. 17. Caut. 3. (α). Vnde, ne hoc ex litera ſchvanda excideret, §. 11. II. Obſ. 1. prima origo repetitur, §. 17. hypoth. III. Integram formam Vid. in ſchemate

(n) Dan. 1, 13. לְהִתְקְטָלָה *ut occiderentur*, ex Ithpeel: verſ. 14. לְקַטָּלָה *ad occidendum*, ex Pael: Dan. 4, 34. לְהַשְׁפָּלָה *ad humiliandum*, ex Aphel. (o) Dan. 3, 2. לְמִכְנַשׁ *congregare*: Dan. 4, verſ. 23. לְמִשְׁבַּק *relinquere*.

eps, ut *a Chaldaeorum Praeterito, proveniunt* reliqua *Tempora omnia*:

(α) *Futurum* quidem, præpoſitis Infinitivo literis איתן p; ac in ſecunda tertiaque perſonis q, differentia Numeri ac Generis per Afformativas ינוה r indicata.

(β)

(p) Quarum quælibet eam denotat perſonam, e cuius perſonæ pronomine ſeparato eſt deſumta. א ſcil. primam ſingularem, ex אני *ego*: נ primam pluralem, ex אנחנו, quod eam literam bis continet: ת ſecundam, ſed utriusque generis & numeri: & י, ex ה factum, coll. §. 3. Obſ. 2. tertiam maſc. utriusque numeri. (q) In quibus ſolis Præformativum pluribus eſt commune. (r) Sc. י ad ſecundam fœminini ſing. determinandam additur, in qua ſola cum ת conjungitur: ו vero ex ם formatum eſt, vi §. 2. Obſ. 1. tam in ſecundæ, quam tertiæ perſonæ pronominibus occurrente, ad maſculinum in plurali formandum. Hinc pro varietate Præformativi, nunc hujus, nunc illius perſonæ pluralem maſc. indicat. Et ita etiam נָה, quia tam in אַתֵּנָה *vos* F. terminationem conſtituit, quam in הֵנָּה *illæ*, modo ſecundæ plur. fœm. index eſt, modo tertiæ. Vt hinc manifeſtum ſit, *litera* א *ceu*

(β) *Participia* vero præmittunt Infinitivo מ [s]; extra primam claſſem, in qua a Præteritis Participia per ſola puncta differunt [t].

Obſ. 1. *Ebraice* in verbis פּא commodiſſime formatur Futurum a participio Benoni [u], vocali primæ per Syriaſmum ad præformativum rejecta [x].

2. * *Chaldæi* in perfectis *cum Ebræis conveniunt*: Sed tamen in Futuris

(α) *Pro* ֹ ſub media radicali Kal, *habent* ( ) [y]. Et in omnibus Conjugationibus

omnibus perſonis communi, pereunte, cæteroquin totum Pronomen Infinitivo adjici; ſed inter principium, ac finem ejus diviſum. (s) cum (:) notandum, vi §. 5. Obſ. 4. niſi ה in Infinitivo invenerit: cujus expulſi (Vid. infr. III. Obſ. 2) vocalem tunc occupat. (t) Vid. in ſchem. (u) Facilitatis cauſa, & quod cæteroquin etiam in uno tertio conueniant: quia ab Infinitivo alias ubivis formatur utrumque. (x) Vid. ſupr. §. 25 II. Obſ. 3. (y) Quod & Ebraice ſæpe alternat pro ֹ, ut in quieſcentibus Ain, de quibus §. 47. I. 3. Conf. §. 26. VII. VIII.

(β) *Præformativum* (י) adhibent etiam *in fœminino* plurali [z].

(γ) *Perſonis in* ִי & וּ creſcentibus, ן *Paragogicum apponitur* ordinarie [a].

(δ) *Plurale fœmininum, amat terminationem Nominum* ָן — [b].

3. *Imperativus* in ſecunda perſona utriusque Generis ac Numeri, qua ſola flectitur, Ebraice *a Futuro* ejusdem perſonæ, generis, numeri, ac Conjugationis *non differt*; niſi quod ת Præformativum Futuri tollatur [c], aut pro ſeo Præformati-

(z) Dan. 4, 8. יִשְׁכְּנָן *habitabunt*.

(a) Dan. 2, 5. תִּתְעַבְדוּן *efficiemini*: Ruth. 2, 8. תַּעְבְּדִין *facies*: Dan. 3, v. 28. יִפְלְחוּן *colent*. Interdum tamen Afformativa occurrunt Ebraica, v. g. Jer. 10, 11. יֵאבַדוּ *pereant*: Dan. 5, 10. אַל־יְבַהֲלוּךְ *ne perterreant te*: & mox אַל־יִשְׁתַּנּוֹ *ne mutentur*. (b) Amos 9, 1. יִתְפַּגְּרָן *destruentur*: Vid. ſup. ad (z).

(c) Gen. 31, 24. תְּדַבֵּר *loqueris*: Gen. 24, v. 33. דַּבֵּר *loquere*. Job. 2, v. 10. תְּדַבְּרִי *loqueris* F. Jud. 5, 12. דַּבְּרִי *loquere* F. 1 Sam. 2, v. 3. תְּדַבְּרוּ *loquemini*: Gen. 50, 4. דַּבְּרוּ

tivum in Futuro expulſum repetatur *d*.

---

loquimini &c. (d) Vi §. 17. Caut. 7. V. g. in Niphal, cujus Infinitivus radicis לחם eſt Exod. 17, v. 10. הִלָּחֵם *pugnare*, dicimus תִּלָּחֵם *pugnabis* (Vid. Zach. 14, 14.): at Exod. 17, 9. הִלָּחֵם *pugna*. it. Deut. 1, 42. תִּלָּחֲמוּ *pugnabitis*: ſed 2 Reg. 10, 3. וְהִלָּחֲמוּ & *pugnate*. it. Jeſ. 23, 16. תִּזָּכֵרִי *commemoraberis*: & Jud. 13, 4. הִשָּׁמְרִי *cave tibi* F. Conf. *Kimchi* Michl. f. 18. col. 4. ſqq. Eodem modo, quia in Infinit. Hiphil, Prov. 27, 14. הַשְׁכֵּים *mane ſurgendo* dicimus; inde a fut. Jud. 9, 33. תַּשְׁכִּים *mane ſurges*, eſt Ex. 8, 20. הַשְׁכֵּם *mature ſurge*, coll. §. 26. III. ex Pſ. 50, 17. תַּשְׁלֵךְ *projicies* eſt Pſ. 55, 23. הַשְׁלֵךְ *projice*: ex Ezech. 23, 35. תַּשְׁלִיכִי *projicies* F. eſt Jer. 7, 29. וְהַשְׁלִיכִי & *abjice*: ex תַּשְׁלִיכוּ *projicietis*, Gen. 27, 22. הַשְׁלִיכוּ *abjicite*. Ex Pſ. 48, v. 12. תָּגֵלְנָה *exſultabunt*, rad. גול, diceretur הָגֵלְנָה *exſultate* F. Ex. Pſ. 119, v. 171. תַּבַּעְנָה *eructabunt*, rad. נבע, foret הַבַּעְנָה *ſcaturire facite* F. Vt Gen. 4, 23. הַאְזֵנָּה *auribus percipite*, ex תַּאְזֵנָּה *auribus percipietis*, pro הַאְזֵנְנָה coll. §. 44. Obſ. 1. Ita in Hithpael forma תִּתְנַחֲלוּ Num. 34. 13. *poſſidendum ac-*

(β) * *Chaldaice* vero ſine ן Paragogico *Imperativus afformativa* ſequens

PARTICIP. PRAETER.	PARTICIP. PRAES.	IMPERAT.	FVTVRA.
קְטוֹל	קָטֵל	קְטֹל	יִקְטֹל
קְטִיל	קָטֵל	קְטַל	יִקְטַל
—	נִקְטַל	הִקָּטֵל	יִקָּטֵל
—	מִתְקְטֵל	אִתְקְטֵל	יִתְקְטֵל
—	מְקַטֵּל	קַטֵּל	יְקַטֵּל
מְקַטַּל	מְקַטֵּל	קַטֵּל	יְקַטֵּל
מְקֻטַּל	קֻטַּל	—	יְקֻטַּל
—	מִתְקַטַּל	אִתְקַטַּל	יִתְקַטַּל
—	מַקְטִיל	הַקְטִיל	יַקְטִיל
מַקְטַל	מַקְטֵל	אַקְטֵל	יַקְטֵל
—	מָקְטַל	—	יָקְטַל
—	מִתְקְטַל	אִתַּקְטַל	יִתַּקְטַל
—	מִתְקְטֵל	הִתְקַטֵּל	יִתְקַטֵּל

cipietis, peperit 1 Sam. 4, 9. הִתְחַזְּקוּ *confirmate vos*: & הִתְנַעֲרִי *excute te ipſam*, Jeſ. 52. v. 2. factum eſt ex תִּתְנַעֲרִי *te ipſam excuties* &c. (e) Eſr. 6, 7. שְׁבֻקוּ *relinquite*:

Ebræa simpliciter retinet c. Singula hæc demonstrabit

Paradigma:

INFINIT.	PRAETER.			
קְטֹל	קָטַל	PAAL	Act.	I.
מִקְטַל	קְטַל	* PEAL		
הִקָּטֵל	נִקְטַל	NIPH-AL	Pass.	
אִתְקְטָלָא	אִתְקְטֵל	* ITH-PEEL		
קַטֵּל	קִטֵּל	PIEL	Act.	II.
קַטָּלָה	קַטֵּל	* PAEL		
קֻטַּל	קֻטַּל	PÜAL	Pass.	
אִתְקַטָּלָה	אִתְקַטַּל	* ITH-PA-AL		
הַקְטִיל	הִקְטִיל	HIPH-IL	Act.	III.
אַקְטָלָא	אַקְטֵל	* APH-EL		
הָקְטַל	הָקְטַל	HÜPH-AL	Pass.	
אִתַּקְטָלָא	אִתַּקְטַל	* ITTAPH-AL		
הִתְקַטֵּל	הִתְקַטֵּל	HITH-PA-EL		IV.

Dan. 7, 5. אֲכֻלִי *comede*: Jes. 32, 9. שְׁמַעְנָא *audite*. Ex *Ithpeel* Onk. Gen. 9, 7. אִתְילִידוּ *gignite invicem*, pro Ebr. שִׁרְצוּ Ex *Pael*, Dan. 4, 11. בַּדַּרוּ *dispergite*, ibid. קַצִּצוּ *amputate*: Ps.

III. Cæterum ad utrumque membrum præcedens rectius applicandum, ipſumque ſchema intelligendum magis diſtincte, *Obſ.* ſeqq.

1. *Pro* (-) *ſub ſecunda radicali Præteriti Kal*

(*α*) In quibusdam eſt (..) [a].

(β) In aliis modo (..), modo (-) [b]; utut

146, 1. שַׁבְּחִי נַפְשִׁי *lauda anima mea!* Ex *Ithpaal*, Onkel. Gen. 49, 1. 2. אִתְכַּנְּשׁוּ *congregate vos.* Ex *Aphel*, Dan. 4, v. 11. אַתַּרוּ *dejicite, diffluere facite*: Jonath. Jeſ. 51, verſ. 23. אַמְאִכִי *humilia te* &c. Vnde manifeſtum eſt, quod hic a futuris minime derivare liceat: utpote in quibus tam ( ), quam (..) & (-) in tali numero ac genere corripiuntur in (:).

(a) Gen. 34, 19. חָפֵץ *deſideravit.* * *Chald.* Dan. 3, 26. קְרֵב *appropinquavit*: Dan. 2, 10. שְׁאֵל *petiit*: cap. 6. 24. טְאֵב *bonus, gaviſus fuit.* (b) Gen. 26, 13. גָּדַל *crevit, magnus factus eſt*: & ibid. ac Job. 31, 18. גְּדֵלַנִי *crevit mecum*, coll. *Interpr.* §. 66. Ita Gen. 37, 3. אָהַב *dilexit*: & c. 27. 9. אָהֵב *diligit.*

* *Chald.* quod Onkelos diverſis in locis v. g. Gen. 26, 10. Num. 5, 19. שְׁכִיב vel שְׁכַב dixerat, id *Pſeudo-Jonath.* Deu. 32, 50. enun-

utut, in nonnullis, alterutrum tantum cum accentu vel ſuffixo ſeſe exſerat [c].

(γ) In quibusdam eſt (ו) [d].

(δ) Quod ו etiam in diverſis temporibus Niphal, ſub ſecunda radicali, haud raro ſeſe exſerit [e].

(ε)

ciat שָׁבַב *accubuit, occubuit*, &c. Vid. ſupr. ad I. Obſ. 2. (c) Jud. 5, 7. חָדְלוּ *ceſſarunt*, cujus ſingularis ſemper חָדַל *ceſſavit*. (d) Gen. 32, 25. יָכֹל *potuit*: Deut. 9, 19. יָגוֹר *timuit*: Jer. 50, v. 24. יָקֹשׁ, *retia poſuit, illaqueavit*: Gen. 32, 10. קָטֹן *parvus fuit*: Gen. 43, v. 14. שָׁכֹל & שָׁכַל, dicitur enim כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי שָׁכָלְתִּי *quum orbatus fuero, orbus manebo*, coll. *Interpr.* §. 95. Hinc a נזל cum Dageſch Euphonico, coll. §. 20. Obſ. 3. eſt Jeſ. 63, 29. c. 64. 2. נָזֹלּוּ *diffluxerunt*. * *Chaldaice* hinc formes שֻׂמַת *collata fuit*, Dan. 6, 18. coll. §. 47. I. 1. it. §. 26. VIII. 2. (e) Eſth. 8, v. 8. נַחְתּוֹם *obſignatus fuit*: c. 9. v. 1. נַהֲפוֹךְ *inverſum fuit*: 1 Chr. 5, v. 20. נַעְתּוֹר *exoratus fuit*: Similiter *Infinit.* 2 Sam. 17, 11. הֵאָסֹף *congregari*: Lev. 7, 18. הֵאָכֹל *comedi*: Jer. 32. 4. Jer. 38, 3. הִנָּתֹן *dari, tradi*: Ezech. 14, 3. הַאִדָּרוֹשׁ *an conſuli*: coll. præterea §. 3. Obſ. 2. (a). Eſth. 3, 13. וְנִשְׁלוֹחַ & *mitti*, quo de

(ε) * *Chaldaice* etiam (.) occurrit, tam pro (:) Peal [f], quam (..) reliquarum Conjugationum omnium [g].

(ϛ) *In Futuro Kal*, pauca *ultimæ* radicali *præmittunt* (..) [h]: id quod in Verbis quiescentibus prima Ebræis ordinarium [i]. Præterea quoque

(ζ) Vtrinque *ex omnibus his formis* nonnulla *derivantur Verba Imperfecta* [k].

2. *Chal-*

conf. Obs. 2. not. (α). (f) * Dan. 2. v. 46. סגד *adoravit*: Dan. 4, 8. תקף *corroboratus fuit*: Dan. 6, 21. ועק *vocabit*: ibid. יכל *potuit* &c. (g) Ex Pael, v. g. Dan. 2, 19. ברך *benedixit, laudavit*: it. Dan. 3, 22. קטל *interemit*: Esr. 6, 12. שכן *habitare fecit*. Ex Ithpeel, Dan. 2, v. 44. תשתבק *relinquetur*: Dan. 14, 13. יתיהב *dabitur*. Ex Aphel, Dan. 6, 24. הימן *credidit*, ex אמן coll. §. 46. Obs. 1. Conf. §. 26. III. 2. §. 7. I. 3. (h) * Esr. 7, v. 20. תנתן *dabis*: Dan. 3, 6. יפל *cadet*, rad. נפל, coll. §. 44. I. Vnde amplius Esr. 7, 20. יפל־ *accidet*, coll. §. 14. §. 18. I. (i) Vid. §. 46. (k) *In Kal ex forma* חפץ est עשש, quo de Ps. 31, 11. עששו *computruerunt*. Et de Quiescentibus Ain מות *mori*, unde est

2. *Character Conjugationis posterioris,*

Gen. 35, v. 18. מתה *mortua fuit* &c. it. לוץ *illudere*, unde est Part. Ps. 1, v. 1. לצים *derisores* &c. Et semel quoque נור *condolere*, unde Jes. 17, 11. dicitur נר *vagatur*. De Quiescentibus tertia vero מלא *replevit*, Exod. 40. 34, 35. ירא *timuit*, Gen. 19, v. 30. &c. *Ex forma* קטן, est רמם *exaltatus fuit*, unde Job. 24, 24. רומו *evehuntur*, ad dignitates scil. ac honores: it. רבב, unde Gen. 49, 23. ורבו *& jaculati sunt*; ad differentiam רבו *multiplicati sunt*, 1 Sam. 25, 10. &c. Similiter אור *lucere*; hinc 1 Sam. 14, 29. אורו עיני *illuminati sunt oculi mei*; & בוש *erubescere*; hinc Jer. 50, 12. בושה אמכם *erubescit mater vestra*: ac rarissime בוא *venire*; unde Jer. 27, v. 18. לבלתי באו הכלים *ut ne veniant vasa illa*. Item טוב *bene se habere*; hinc Cant. 4, 10. מה־טבו דדיך *quam bona sunt ubera, vel mammæ tuæ!* & זור *exprimere*; hinc Jes. 1, 6. לא זרו *non compressa sunt*. *In Niphal* גלל *convolvere*; unde Jes. 34, 4. ונגלו *& convolventur*: גזז *rasit*, hinc Nah. 1, v. 12. נגזו *tonsi fuerunt*: & קטט, hinc Ez. 6, 9. ונקטו *& fastidierunt*. item נמל *circumcidit*; unde Gen. 17, 26. נמול *circumcisus fuit*: v. 27. נמלו *circumcisi fuerunt*: c. 34.

ris, *expellit characterem Conjugationis prioris* l. Et

(β) *Character temporis poſterioris, expellit characterem temporis prioris* m. Sed

(γ) * Chald. *character* temporis poſterioris, *in Aphel non ſemper ſuccedit in locum prioris*; Sed ſæpe *characteri* ה, *novus* (ſive Futuri n, ſive Participii o) *ſuperinducitur*, notatus cum (:).

Not-

v. 22. נְמוֹלִים *circumciſi*.

(l) Quælibet enim Conjugatio deſcendit ab immediate præcedente. Itaque formaturus *Piel*, tollit נ conjugationis *Niphal*: & *Hiphil* formaturus, tollit Dageſch in *Piel* radicali mediæ inditum, & ita in cæteris. (m) Scil נ, atque ה vel א Chaldæorum. Quoties autem his ſubjungitur *character adjunctus* ת *alter*, hic retinetur. V. g. ex נִפְקַד *deſideratus fuit, defecit*, Num. 31, 49. הִפָּקֵד *deſiderari*, 1 Reg. 20, 39. & hinc amplius l. c. יִפָּקֵד *deſiderabitur*. In *Hiph.* ex הַמְשֵׁל *dominari*, Job. 25, 2. fit Pſ. 8, 7. תַּמְשִׁילֵהוּ *dominari facies eum*: ex הַפְקֵד Pſ. 109, v. 6. fit Jeſ. 10, v. 28. יַפְקִיד *deponet, luſtrabit*. * *Chald.* v. gr. ex אִתְחַבַּל *corruptus fuit*, fit Dan. 2, verſ. 44. תִּתְחַבַּל *deſtruetur, perdetur*. & ſic in reliquis.

(n) Dan. 2, 18. יְהוֹבְדוּן *perdant*, ex הוֹבַד rad, אבד coll. §. 46. Obſ. 1. (o) Dan.

Not. (α) Pauca Ebræa in Imperativo ac Infinitivo *Niphal* nonnunquam retinent Characterem Præteriti [p].

(β) Alia, ex Verbis potissimum פ״י, Chaldæorum more, in Futuro Hiphil utrumque Characterem exhibent [q].

3. *Pro vocali quacunque*, potissimum *sub* [r], *vel ante*

te

2, v. 21. מהשנא *mutans*, ex השני rad. שנה: Dan. 2, 15. מהחצפה *acceleratur*, part. fœm. sing. rad. חצף. (p) Joel 4, 11. ונקבצו *& congregamini*, pro הקבצו: Jer. 50, v. 5. ונלוו *& adjungite vos*, pro והלוו juxta *Kimchium*, aliosve. *Infinit.* Jud. 11, 25. נלחם *pugnando*: Jud. 20, 39. נגוף *percuti*: Gen. 31, v. 30. נכסף *desiderando*: 1 Sam. 20, v. 28. נשאל *petendo*: 2. Sam. 6, 20. נגלות *retegi*: Esth. 3, 13. נשלח *mitti*: 2 Sam. 1, 6. נקרא *casu incidendo*: 1 Sam. 2, 27. הנגלה *an revelari*: Jer. 49. v. 10. נחבה *abscondi*, pro החבא. (q) Ps. 116, 6. יהושיע *servabit*: Jes. 52, 5. יהילילו *ejulabunt*: Ps. 28, 7. אהודנו *laudabo eum*: Ps. 45, v. 18. יהודוך *laudabunt te*: Neh. 11, v. 17. יהודה *laudabit*. Sic Ezech. 46, 22. מהקצעות *angulata*, pro מקצעות coll. §. 26. XIV. (r) Ob aper-

te ^s^ *Gutturales* aut ר *ultimæ* radica-

turam labiorum, quam aſpiratio Gutturalium poſtulat; per nullam vocalium convenientius perficiendam, quam per (-), coll. §. 2. (t) p. 11. §. 6. Obſ. 3. & 4. v. g. ob א Lev. 25, 33. יִגְאַל *vindicabit, redimet*: Exod. 20, 14. תִּנְאָף *mechaberis*: Jer. 14, v. 21. תִּנְאַץ *ſpernes*: Gen. 24, 20. וַתִּשְׁאַב *& hauſit*: Job. 37, 4. יִשְׁאַג *rugiet*: Jeſ. 42, 14. וְאֶשְׁאַף *& hauriam*. Ita ante reliquas, Joſ. 3, 1. אֱהַב *ama*: Ex. 32, 20. וַיִּטְחַן *& commoluit*: Jeſ. 62, 5. יִבְעַל *inibit, fovebit*: Gen. 49. v. 27. יִטְרָף *dilaniabit*: v. 28. בֵּרַךְ *benedixit*.

(s) Prov. 18, 12. יִגְבַּהּ *efferet ſe*: ſed Prov. 17, v. 19. מַגְבִּיהַּ *attollens*. Job. 18, v. 5. יִגַּהּ *ſplendebit*: ſed 2 Sam. 22, 29. יַגִּיהַּ *lucere faciet*. Lev. 16, 32. יִמְשַׁח *unget*: Gen. 3, v. 7. וַתִּפָּקַחְנָה *& apertæ fuerunt*. Gen. 21, verſ. 12. שְׁמַע *audi*, in Imperat. Sed Infinit. Lev. 26, v. 11. לִשְׁמֹעַ *audire*: Pſ. 32, 12. תִּשְׁמַעְנָה *audient*: Jeſ. 7, verſ. 2. וַיָּנַע *& commotum fuit*, ex יָנוּעַ rad. נוּע *moveri*. Gen. 19, 3. וַיִּפְצַר *& urſit, inſtitit*. Eadem quoque ratio eſt tertiæ radicalis א, ante quam ו futuri & Imperativi, non vero Infinitivi (Vid. mox infra ad u) præcederet: primo in (-) mutatur; quod tamen illico, ad compenſandam quietem literæ ſequentis, elevatur in

dicalium *syllabæ*, nec non verbi Intransitivi [t] *quandoque* (-) *assumitur.*

Quod in quamplurimis indifferenter accidit, quanquam altera forma in quibusdam non nisi cum Suffixis appareat [u].

(-) Vid. §. 49. I. coll. §. 17. Caut. 3. (t) Gen. 38, 11, יִגְדַּל *adolescet, adoleverit*. Quin imo Jos. 4, 14. גִּדַּל *magnificavit*. Sed Jes. 49, 21. גִּדֵּל *educavit*. (u) Scil. Infinitivus Kal, ad differentiam 2. masc. singul. Imperativi Conjugationis ejusdem, regulariter ו retinet; utut Gutturalis adfuerit vel ר, aut Verbum Intransitivum. Vix tria numerabis, quæ confusionis illud periculum negligunt; enarrata supra I. Obs. 2 (α) p. 352. Quod si vero vox a fine per Suffixum creverit, pereunte tunc confusionis (cum Imperativo) periculo, plura occurrunt, ita formata, ac si, ante Suffixum (-) adfuerit. Ita Gen. 19, v. 9. dicitur לִשְׁבּוֹר *frangere* & alibi perpetuo; At Lev. 26, v. 26. occurrit שִׁבְרִי *frangere me*. Quasi ex שְׁבַר formatum. Ita 1 Sam. 29, v. 3. נָפְלוֹ *defecisse eum*, ex נְפֹל *cadere*, Job. 4, 13. &c. &c. At 2 Sam. 1, 10. נִפְלוֹ *cecidisse ipsum*, quasi ex נְפַל Neh. 10, v. 32 לִמְכּוֹר *vendere*: hinc Exod. 21, 8. לְמָכְרָהּ *ad vendendum eam*. At

Gen. 25, 31. מִכְרָה *vende*, eſt ex מְכַר. Ita Ez. 37, 13. בְּפִתְחִי *in aperire me*: utut, voce nondum creſcente, v. g. Ez. 21, 27. לִפְתֹּחַ *aperiendo*. Deut. 6, 24. לְיִרְאָה *ad timendum*: quamvis in hac ſpecie Imperfectorum (-) ante ultimam prorſus non habeat locum. Vid. §. 17. Caut. 3. β. §. 49. I. Num. 11, 16. אֶסְפָה *congrega*: Job. 33, 5. עֶרְכָה *inſtrue*: Ezech. 23, 39. בְּשַׁחֲטָם *in mactare eos*: quamvis, voce nondum creſcente, dicatur לִשְׁחֹט *ad mactandum*, Gen. 22, 10. Ita Jud. 13, v. 25. לְפַעֲמוֹ *pungere, agere, agitare eum*: Ez. 25, 6. מַחֲאֵךְ *complodere te*: ibid. וְרַקְעֵךְ & *plaudere te*: quamvis illud rurſus, per impoſſibile (..) habere non poſſit, voce nondum creſcente. Vid. §. 17. Caut. 3. β. §. 49. I. Similiter invenimus Jer. 48, 7. בִּטְחֵךְ *fidere te*, quamvis Pſ. 118, 8. 9. בְּטֹחַ *fidere*: Job. 7, 19. בִּלְעִי *deglutire me*, quamvis Jon. 2, 1. לִבְלֹעַ *ad deglutiendum*: 2 Chr. 32, 1. בִּקְעָם *diffindere eos*: Jeſ. 30, 19. בְּזַעֲקֵךְ *in clamare te*, quamvis 2 Sam. 19, 29. לִזְעֹק *expoſtulandum*: Ez. 20, 37. בְּמַעֲלָם *in prævaricando eos*, utut Num. 5, 6. לִמְעֹל *prævaricando*: Jeſ. 9, v. 6. וּלְסַעֲדָהּ & *fulciendo*: Num. 35, 19. 21. בְּפִגְעוֹ *in incidere eum*; quamvis 1 Sam. 22, verſ. 17. לִפְגֹּעַ *irruere*: Jud. 5, 4. בְּצַעְדְּךָ *in procedere te*: Deut. 12, 5. לְשִׁכְנוֹ *ad habitare eum*,

4. ת *cum* (:) *quiescenti* efferendum, (α) Characteristicum characteri postpositum, cum prima sibilante transponitur x: & tunc ת transpositum, post צ mutatur

 tatur

quamvis Num. 9, 22. לִשְׁכֹּן *habitare.* Vid. supra I. Obs. 2. (α). p. 342. (x) Ne, sibilo literæ ת servato, supr. p. 12. in Imperat. Infin. ac Fut. confundatur cum Niphal. v. gr. Eccl. 12, 5. יִסְתַּבֵּל *onerosa erit*: Exod. 9, 17. מִסְתּוֹלֵל *extollens te*: 1 Sam. 21, 15. מִשְׁתַּגֵּעַ *insanum segerens*: Ps. 143, v. 4. יִשְׁתּוֹמֵם *attonitum est*: Nah. 2, 5. יִשְׁתַּקְשְׁקוּן *allident sese*: 1 Reg. 14, 2. וְהִשְׁתַּנִּית *& dissimulabis te* F. Jes. 29, v. 9. הִשְׁתַּעַשְׁעוּ *obstupescite*: potest ex שוע non minus formari, quam שעה, coll. infr. Obs. 5. (β). it. §. 47. II. 2. * *Chald.* Dan. 2, 44. תִּשְׁתְּבִק *relinquetur*: Dan. 5, 9. מִשְׁתַּבְּשִׁין *attoniti, confusi, perplexi*: l. c. vers. 10. יִשְׁתַּנּוֹ *mutent se*, rad. שנה: vers. 11. הִשְׁתְּכַחַת *inventa fuit*: Dan. 7, 8. מִשְׂתַּכַּל *animadvertens*: Dan. 3, 29. יִשְׁתַּוֵּה *disponet*: מִשְׁתָּרַיִן *soluta.* rad. שרה coll. §. 48. II. 1. Dan. 4, 16. אֶשְׁתּוֹמַם *obstupuit*, ex שָׁמַם coll. §. 45. II. In quibus omnibus ת transpositum, impresso Dagesch leni §. 11. I. 2.

tatur in ט y, poſt ז vero in ד z.

(β) Si ſequatur aliud ת, vel cognatæ pronunciationis litera ט & ד in iisdem per Dageſch exhibetur a.

Not.

ſibilum dimittit, nec confuſionis occaſionem ſervat diutius. Vnde etiam, aſpiratione aliunde ſublata, tranſpoſitio negligitur, v. gr. Dan. 2, 5. יִתְּשָׂמוּן *diſponentur*, ex Ithpeel, rad. שׂוּם coll. §. 47. I. (y) Gen. 44, 16. נִצְטַדָּק *juſtificabimus nos*: Joſ. 9, 12. הִצְטַיַּדְנוּ *in viaticum nobis accepimus*, rad. צוּד coll. §. 47. II. 3. l. c. v. 4. יִצְטַיָּרוּ *legatos ſe fingunt*. * *Chald.* Dan. 4. v. 12. 20. יִצְטַבַּע *intingetur* Ratio videtur ex affinitate harum literarum orta. Summa durities ſibilantis צ quæ inter *Dentales* absque dubio eſt duriſſima ex *Lingualibus* ſimiliter elegit fortiſſimam: ut lenior ſibilans ז, ſimiliter ſibi aſſociat ex Lingualibus ד leniſſimam. Ne, ſicubi ab uno extremo illico dilabi conarentur ad alterum, præter difficultatem rei, horridior quoque evadat pronunciatio, auribusque grata minus. (z) * *Chald.* Dan. 2, verſ. 9. הִזְדְּמִנְתּוּן *paratis vos*. Vt quidem legi volunt Maſorethæ, ex Ithpaal: ſed auctor literarum formam Aphel proponit אַזְמִנְתּוּן *paratis*.

(a) 2 Sam. 22, v. 26. תִּתַּמָּם *integrum te*

Not. (*α*) שָׁחָה transpositione in Hithpaël facta, ante ultimam radicalem inserit ו b.

geris: Hab. 1, 5. וְהִתַּמְּהוּ *& in admirationem vos conjicite*: 1 Sam. 22, 27. תִּתַּפָּל *eluctaris*: quia enim Pſ. 18, 27. dicitur תִּתְפַּתָּל exinde patet, illud prius transpoſuiſſe literas פ & ת, & deinceps alterum ת expreſſiſſe per Dageſch. 2 Chr. 36, 16. מְתַעְתְּעִים *seductas se dicentes*, rad. תעה coll. Obſ. 5, v. β. *Item* 2. Chr. 30, v. 18. הִטַּהָרוּ *purificarant ſeſe*. Lev. 21, 1. 3. ſqq. יִטַּמָּא *polluet ſeſe. Item* Num. 7, v. 89. מִדַּבֵּר *loquens*, pro מִתְדַּבֵּר: Job. 5, v. 4. וְיִדַּכְּאוּ *& comminuent ſeſe*: Jeſ. 14, v. 14. אֶדַּמֶּה *aſſimilabo me*: Jer. 51, 6. תִּדַּמּוּ *aſſimilabitis vos*: Jeſ. 38, 15. אֶדַּדֶּה *movebo me, incedam leniter*. Sic Exod. 34, 27. כָּרַתִּי pro כָּרַתְתִּי *ferii, pepigi*, (fœdus): Pſ. 89, 45. הִשְׁבַּתָּ *ceſſare feciſti*: Num. 17, 6. הֲמִתֶּם *mori feciſtis*, 2. pl. Hiph. rad. מוּת *mori*: Pſ. 8, v. 7. שַׁתָּה *poſuiſti*, 2. maſc. ſing. præt. Kal. cum ה Parag. pro שַׁתְּתָּ rad. שות *poni*: 1 Sam. 16, v. 15. מְבַעִתֶּךָ *conturbans te*, pro מְבַעֶתְתֶּךָ, ex מְבַעֶתֶת part. fœm. ſing. Piel, rad. בעת, coll. §, 20. Obſ. 1. (b) Ez. 46, v. 2. הִשְׁתַּחֲוָה *incurvavit ſe*: Jer. 8, v. 2.

(β) שׁוֹט [c], & זַכָּה [d] (ſi hoc quidem eſt ex Hitphael) ת non transponit, & in רפק illud non abjicitur [e].

(γ) Exhibitionem vero literæ ת per Dageſch in prima radicali, admittunt nonnunquam & alia nonnulla pronunciationis heterogeneæ, potiſſimum a נ incipientia [f].

5. *Da-*

הִשְׁתַּחֲווּ *incurvarunt ſe*: 2 Sam. 16, verſ. 4. הִשְׁתַּחֲוֵיתִי *incurvavi me*, coll. §. 48. II.

(c) Jer. 49, verſ. 3. הִתְשׁוֹטַטְנָה *circuito.*

(d) Jeſ. 1, verſ. 16. הִזַּכּוּ *purgate vos*, ת per Dageſch compenſato: niſi ſit ex Niphal, verbi זכך, quod mallem, modo tonus non foret in ultima, qui in Geminantibus occupat penultimam. Satius ergo erit, derivaſſe ex themate זכה, forma ex Niphal & Hithp. mixta. Vid. §. 42. Obſ. 3. Sic Eccl. 7, v. 16. תִּשּׁוֹמֵם *ſtupori te expones.* (e) Jud. 19, 22. מִתְדַּפְּקִים *pulſantes.* (f) Jer. 23, 13. הִנַּבְּאוּ *vaticinantur*: Sic Ez. 37, 10. Zach. 13, 4. Sed 1. Sam. 10, 6. וְהִתְנַבֵּאתָ *& vaticinaberis.* Vid. Jer. 26, v. 20. 2 Chr. 32, 23. וַיִּנַּשֵּׂא *& extulit ſe*: ſic Num. 24, 7. Dan. 11, 14. Alias v. gr. Num. 23, 24. יִתְנַשָּׂא *efferet ſeſe* Ezech. 29, 15. &c. Ita ſemel Ez. 5, v. 13. וְהִנֶּחָמְתִּי *& conſolabor me*, coll. §. 27. 1. & §. 26. XII. Jeſ.

5. *Loco Dageſch Characteriſtici* g *Gravium* (pro verbis *Quadratis*, pluriumque radicalium: quæ nudam Gravium Conjugationum formam exhibent omnia) nonnunquam *adhibetur*

(α) וֹ ad primam radicalem [h]; &

52, 5. מְנֹאָץ *irritatur*, forma ex Püal & Hithp. mixta §. 42. Obſ. 3. Deut. 21, v. 8. וְנִכַּפֵּר & *expiabitur*, forma ex Niph. & Hithp. mixta. Lev. 13, 55. 56. הֻכַּבֵּס *ablui*, forma inſuper ex Hüphal mixta, Vid. §. 42. Obſ. 3. Num. 21, 27. וְתִכּוֹנֵן & *ſtabilietur*: ſic Pſ. 59, 5. Prov. 24, 3. Alias Prov. 24, 3. יִתְכּוֹנָן *ſtabilietur* &c. Sed אֶרוֹמָם *exultabo me*, Jeſ. 33, 10. pro אֶרוֹמָם coll. §. 20. §. 26. I. aut eſt forma ex Niphal & Hithp. mixta. Vid. Ez. 23, 48. (g) H. e. pro litera, quæ ſecundæ radicali ſimilis, per (:) quieſcens cum vocali primæ radicalis conjungenda. Cujus intuitu *Rabbini* eam quoque radicem in his Conjugationibus formatam, *Quadratam* vocant, quæ non niſi tribus radicalibus conſtat; quartam enim ſupplet Dageſch. Unde Gravium conjugationum quamcunque בנין מרובע dicunt, ſeu *Quadratam*.

(h) Jeſ. 40, 24. שׁוֹרֵשׁ *radices agit*: Pſ. 77. v. 18. זֹרְמוּ *inundare fecerunt*: Job. 9, v. 15. לִמְשֹׁפְטִי *judicanti me*, Jeſ. 10, 13. שׁוֹסַתִי

* *Chaldaice* insuper י quiescens in (ֵ) [i].

(β) *Secunda radicalis*, tam in iis, quæ vel natura habent quatuor literas [k]; vel ultimam duplicant [l], aut primam duplicatam, semel statuunt in locum tertiæ [m]: quam quæ, ultima Quiescenti abjecta, duas priores repetunt [n].

(β)

spoliavi, coll. §. 48. II. 1. §. 56. I. Obs. 5. Jes. 25. v. 16. הִתְגֹּעֲשׁוּ *concutiuntur*. Sic c. 46. 8. Jes. 52, 5. מִנֹּאָץ *irritatur*: coll. not. præced. (γ). * *Chald.* Esr. 6, 5. מְסוֹבְלִין *bajulantes*. (i) * Dan. 6, 28. שֵׁיזִב *redemit*: Esr. 6, 15. שֵׁיצִיא *finivit*, coll. supr. Obs. 1. (ε). (k) Job. 26, v. 9. פַּרְשֵׁז *expandit*: Ps. 80, 14. יְכַרְסְמֶנָּה *suffodet eam*: Job. 33, 25. רֻטֲפַשׁ *mollitur*, *tenerescit*; coll. §. 26. XV. 1 Chr. 15, 27. מְכֻרְבָּל *paludatus*: Jer. 12, 5. c. 22. 15. תְּתַחֲרֶה *miscebis te?* (l) Jer. 48, 11. שַׁאֲנַן *tranquillus fuit*: Hos. 4, v. 3. אֻמְלַל *languescit*. (m) Vid. §. 45. II. §. 47. II. (n) Jes. 17, 11. תְּשַׂגְשֵׂגִי *adolescere feceris*; ex שָׂגָא *crevit*: Jes. 11, v. 8. וְשִׁעֲשַׁע & *oblectabit se*, *delicias aget*; ex שָׁעָה. Sic Jer. 51, 58. עַרְעֵר תִּתְעַרְעָר *nudando nudabitur*, prius est ex Piel, posterius 3. fœm.

(β) *Tertia radicalis*, quando in verbis alioquin perfectis, tribus radicalibus subjiciuntur duæ posteriores duplicatæ ⁎.

A a 5 (δ)

---

sing. f. Hithp. Vnde Partic. Prov. 26, v. 18. מִתְלַהְלֵהַּ *simulans se lassum*: coll. §.12. 2. 2 Chr. 36,16. וּמַתְעְתְּעִים *& seductos se simulabant*, coll. Obs. 41. (β). rad. תעת, unde ex Piel Gen. 27, v. 12. כִּמְתַעְתֵּעַ *quasi seductor, impostor*: Jes. 29, 9. הִתְמַהְמְהוּ *cunctantur*. At Psal. 45, 3. יָפְיָפִיתָ *pulcer admodum fuisti*, ex Pual rad. יפה coll. §. 26. XIV. 1. β. ultimam radicalem retinuit: hinc (.) quod alioquin foret sub י vicem mediæ hic sustinente, cum relinquatur in syllaba simplici, transiit in oppositam longam. Vid. §. 18. II. Jes. 14, v. 23. וְטֵאטֵאתִיהָ *& everram eam*: Jes. 10, 14. מְצַפְצֵף *pipiens*. (o) Ps. 38, 11. סְחַרְחַר *continuo circumit*: Lev. 13, 19. 24. 43. אֲדַמְדֶּמֶת *subrubida*, nom. fœm. ex Piel derivatum Thr. 1. v. 20. חֳמַרְמָרוּ *nimis lutulenta facta sunt*, i. e. tanto motu ac vehementia agitantur, quanto mare sævienti procella lutum excitans: Job. 16, 16. חֳמַרְמְרָה *conlutulatæ*, seu *luto fœdatæ sunt*. Secundum Masorethas quidem. Sed Auctor literarum sensum secutus vi *Interpr.* §. 120. legi voluit חֳמַרְמָרָה præce-

(δ) * Chald. *prima Radicalis*, cum præponitur ei ש vel ת, in idiomate Ebræo fervilis p.

§. 42. *Flexio* per Perfonas & Numeros ejusdem Temporis ubivis eadem eft, derivata ex Pronominibus Perfonalibus: quorum

1. *Terminationes* q in prima & fe-

---

dens enim fubiectum, quo cum conftruitur. Synecd. ponitur pro *oculo*, q. d. עֵינִי *oculus meus*. Id quod evincit non modo mentio *fletus*, fed & *palpebrarum*, aut *radiorum oculis vibratorum*. Cæterum utrumque eft ex Pual, & ( ) vicem gerit ( ), non nifi in Syllaba compofita locandi. (p) Efr. 4, 12. שַׁכְלִלוּ *perficiunt*, verf. 13. יִשְׁתַּכְלְלוּן *perficientur*. Vnde conjicio, etiam in præcedenti verfu vocem ex *Ithpaal* adhiberi, ת Talmudiftarum more per Dagefch abforpto; ac in nomine præcedenti, itidem more Talmudico, formam Regiminis ufurpari in Abfoluto, שׁוּרֵי אֲשַׁכְלִלוּ & *muri perficiuntur*. Vid. *Rabbinif.* §. 23. & §. 33. coll. *Interpr.* §. 208.

(p) Differentiam unius perfonæ ab altera fe continentes.

ſecunda perſona *Præteritis* in fine *affiguntur* conjunctim [r], כ ſaltem primæ ſingularis in ת mutato [s]: quod peperit * *Chaldæorum* afformativum תֵ‍ [t].

2. Ad *tertiam perſonam* fœm. exprimendam, ת excerpitur, *quieſcens* in ſingulari *in* (ָ); in plurali vero utriusque Generis *in* ו *mutatum*, *quieſcit in Schurec* [u]. * *Chaldæi* autem תָ‍ pro plurali fœm. ſervato, Singularem hujus generis exprimunt per תַ‍, formam Nominum hujus Afformativi conſtructam.

Schema

(r) Vt ſupra §. 41. II. 2. eas ipſas adjici vidimus, ſed inter principium ac finem diviſas, & interdum litera quadam ex fundamentis communibus mutata. (s) Quo minus enim ex אֲנִי derives, obſtat, quod נ ſecundæ perſonæ cum prima ſit commune.

(t) ת & י transpoſitis, ac deinceps (..) pro י alternante, §. 26. III. (u) Quælibet ſcil. harum Quieſcentium præmittit vocalem ſibi cognatam, §. 3. II.

Schema utriusque linguæ, coll. §. 41. II. esto sequens.

FUTURA.	IMPERAT.	PRAETERITA.		
In Schemate præcedenti		in Schemate præced.		SINGULARIA.
———ת		ה——— / ת———*	M. / F. } III.	
———ת	in Schemate præced.	ת——— / ת———*	M. } II.	
י———ת / ין———ת	י———	ת———	F. } II.	
א		תי——— / ת———*	C. I.	
ו———י / ון———י*		ו	M. } III.	PLURALIA.
נה———ת / ן———י*		ו——— / א———*	F. } III.	
ו———ת / ון———ת*	ו———	תם——— / תון———*	M. } II.	
נה———ת / ן———ת*	נה——— / נא———*	תן——— / תן*———	F. } II.	
———נ		נה———	C. I.	

Ad quod rite applicandum Obs.

1. Prima & secunda personæ utriusque Numeri & Generis in omnibus Præteritis secundam radicalem efferunt cum (ּ) x. Nisi quod

(β)

(x) Ob *syllabam compositam* in secunda pluralis perpetuo, in reliquis vero si ו Conversivum accesserit, *tono destituta, vocalem brevem postulat*; §. 6. Obs. 2. Ea vero assumitur præcise (ּ); non tam ut conformetur cum Conjugationibus in (ּ) exeuntibus, quam ut origo formationis harum personarum, quam Pronominibus debent in penultima plerumque patachatis, evidentius pateat. In *Piel* ex (..) tert. masc. est Neh. 5, 18. בִּקַּשְׁתִּי *requisivi*, coll. Deut. 13, 11. ubi est בִּקֵּשׁ *quæsivit*. Ita Exod. 14, 12. דִּבַּרְנוּ *dicimus*: Ps. 80, 16. אִמַּצְתָּה *roborasti*: coll. Devt. 2, v. 30. ubi וְאִמֵּץ & *obfirmavit*, Porro dicitur Jer. 3, 5. דִּבַּרְתְּ *locuta es*: Ez. 34, 4. בִּקַּשְׁתֶּם *quæsivistis*: Ex. 2, 18. מִהַרְתֶּן *festinastis*. In *Hiphil* ex (ִי) v. g. הִפְקִיר *visitare fecit, præfecit*, Gen. 39, 5. est Jes. 62, 6. הִפְקַדְתִּי *præfeci, constitui*: Num. 10, 29. הֵיטַבְנוּ *benefecimus*, coll. Gen. 12, 16. הֵיטִיב ubi est יֵיטִיב *benefecit*: Num. 8, 14. הִבְדַּלְתָּ *separasti*. coll. c. 16, 9. ubi הִבְדִּיל *separavit*: unde etiam

(β) In iis Verbis, quæ in præt. Kal ˌ pro (-) habent, illud, manente tono, ibi retineatur y; tono vero ablato, tranſeat in (ֳ) hhatuph z.

(γ) * *Chald.* vero *Prima* perſona *pluralis* a, nec non *ſecunda* utriusque generis & numeri b, retinet vocalem ſe-

---

Lev. 20, 25. וְהִבְדַּלְתֶּם *& diſtinguetis*: Ruth. 3, v. 10. הֵיטַבְתְּ *benefeciſti*: Amos. 4, v. 3. וְהִשְׁלַכְתֶּנָה *& abjicietis*, cum ה Parag. & Dageſch Euphon. In HITHPAEL ex (..) Ez. 38, 23. in quibusdam Cod. וְהִתְקַדִּשְׁתִּי *& ſanctum declarabo me*, coll. §. 26. X. 2. Joſ. 22, 17. הִטַּהַרְנוּ *purgavimus nos*: coll. §. 41. III. Obſ. 4. not. (γ). Deut. 22, 1. וְהִתְעַלַּמְתָּ *& occultabis te*, coll. v. 3. Deut. 28, 68. וְהִתְמַכַּרְתֶּם *& vendemini*, vel *vendetis vos*, coll. 1 Reg. 21, v. 25. &c. (y) Gen. 30, 8. יָכֹלְתִּי *potui, prævalui*: Deut. 28, 60. יָגֹרְתָּ *timuiſti*: Jer. 50, v. 24. יָקֹשְׁתִּי *retia poſui*: Gen. 32, v. 10. קָטֹנְתִּי *parvus, minor ſum*: c. 43. 14. שָׁכֹלְתִּי *orbatus fui*: (z) Pſ. 13, 5. יְכָלְתִּיו *prævalui ipſi*: Exod. 18, v. 23. וְיָכָלְתָּ *tunc poteris*, coll. §. 50. III. Obſ. 2. (α). (a) * Eſr. 5, 9. 10. שְׁאֵלְנָא *petiimus*. (b) * Dan. 4, 19. וּתְקֵפְתְּ *& robuſtus factus es*: Dan. 5, v. 27.

secundæ radicalis, quæ in tertia masc. sing. adfuerat.

2. *Afformativum* Ebræum ה ׇ — *Præteritorum* fœm., *interdum*, ad formam Chaldaicam, *mutatur in* ת, præcedente (ַ) [l]; & in Quiescentibus tertia, præeunte (ׇ) [m].

Quod ת ׇ — pro ה ׇ — etiam in Nominibus obtinet [n].

(β)

תְקִלְתָּא *appensus es*, cum א pro ה Parag. Afformativi Ebræi, coll. Obs. 2. δ. it. §. 3. Obs. 2. Dan. 5, v. 22. הַשְׁפֵּלְתְּ *humiliasti*. Onkelos Exod. 16, 3. אַפֵּקְתּוּן *egredi fecistis* &c. fundamentum est in neglectu §. 6. Obs. 2. p. 61.

(l) Deut. 32, v. 36. אָזְלַת *abiit*: Ez. 46, 17. וְשָׁבַת *& revertetur*. (m) Jes. 7, 14. וְקָרָאת *& vocabit*, pro וְקָרָאת coll. §. 25. II. Obs. 3. Deut. 31, 29. וְקָרָאת *& eveniet*, coll. §. 49. Obs. 2. Gen. 35, 1. הֻבָאת *adducta fuit*: Lev. 26, 34. וְהִרְצָת *& benevole acceptabit*, coll. §. 56. I. 5. (β). Sic Jer. 13, v. 19. הָגְלָת *deportata fuit*: Lev. 25, 21. עָשָׂת *fecit*: Ez. 24, 12. הֶלְאָת *defatigavit*. (n) Gen. 4, 7. חַטָּאת *peccatum*: Ps. 16. 6. נַחֲלָת *possessio*: Ps. 60, 13. עֶזְרָת

(β) * *Chald. Afformativum* ת *in tertia* fœm. [o] *ac prima* com. [p] *singularibus* Præteritorum, maxime *in Gutturalem vel* ר, nonnunquam *unicum aut geminum* (·.·) vel (-) vicarium *sibi præmittit.*

(γ) * *Quiescentia ultima* radicali, *pro* תָ — [q] plerorumque *habent* תַ — [r]; & *pro* וְ Præteriti ac Imperativi

---

auxilium: Ps. 118, 14. זִמְרָת *cantio*: Gen. 49, 22. פֹּרָת *fœcunda.* (o) Dan. 5, 10. אֲמָרַת *dixit*: Dan. 2, 34. הִתְגְּזֶרֶת *excisa fuit*: Dan. 5, v. 11. הִשְׁתְּכַחַת *inventa fuit*: Dan. 2, 45. הַדֵּקֶת *comminuit*, in Aphel rad. דקק, coll. §. 45. l. 2. §. 19. 2. (p) Dan. 2, v. 25. הַשְׁכַּחַת *inveni*, it. Dan. 3, vers. 14. הֲקִימֵת *stare feci*, *erexi*: Esr. 5, v. 12. שָׂמֵת *posui* &c. in quibus tamen (·.·) volunt pro (..), ob tonum retractum, coll. §. 16. III, (α) §. 18. (q) Dan. 2, vers. 35. מְחָת *percussit*, ex מחה: Dan. 3, v. 23. עֲדָת *transiit*: Dan. 4, v. 19. רְבָת וּמְטָת *crevit & attigit*, ex רבה & מטה. (r) Dan. 2, vers. 18. בְּעוֹ *petierunt*: Dan. 3, 27. שְׁנוֹ *mutata sunt*: Dan. 5, v. 10. יִשְׁתַּנּוֹ *mutetur*, 3. fut. Ithpael. rad.

tivi [s] (Peal ordinarie) *habent* ו; ac *pro* ין *Futurorum, adhibent* ון [t].

(δ) * Sæpe *in ſecunda maſc.*, potisſimum Quieſcentium tertia *Afformativum occurrit Ebraicum* [u].

(ε) * Loco Præformativi futurorum (י); occurrit nonnunquam ל [x].

שנה coll. §. 41. III. Obſ. 4. (s) Dan. 3, 26. אתו *venite*: Eſr. 4, verſ. 12. אתו *venerunt*. (t) Dan. 4, verſ. 13. ישנון *mutabunt*: verſ. 33. יבעון *expetent*: Dan. 7, 28. ישתנון *mutabuntur*: Dan. 2, 6. תהחון *indicabitis*, 2. pl. Aphel, rad. חוא coll. §. 41. III. Obſ. 2. γ. Sed Dan. 3, 15. תתרמון *projiciemini*: Dan. 7, 26. יהעדון *removebunt, auferent*. (u) Dan. 2, 47. יכלת *potuiſti*: Dan. 5, 25. הדרת *glorificaſti*: ibid. שבחת *laudaſti*: ibid. verſ. 22. ידעת *noſti*: Dan. 2, 41. חזיתה *vidiſti*: v. 31. הוית *fuiſti*. Ita, ſecundum literas, legerem Dan. 4, 19. רבית *creviſti*. Maſoretharum punctatio רבת *creviſti*, Talmudica eſt, qualis conſpicitur Cod. *Sanhedr.* fol. 102. b. l. 6. (x) Scil. ſuperveniente litera ל, quam Futuris quoque præfigi, diximus *Interpr.* §. 71. *Rabbiniſ.* §. 41. י præformativum (vocali ſua, Syrorum more, vi §. 25. II. Obſ. 3. in locum

3. *Formæ* Verborum occurrunt *mixtæ*, ex diversis non tantum Temporibus [y], ac

---

(:) præcedentis rejecta) per Syncopen excidit, §. 56. I. 2. v. gr. Dan. 2, 20. להוא pro ליהוא *erit*: vers. 43. להון pro ליהון *erunt*, M. Dan. 5, 17. להוין pro ליהוין *erunt* F., rad. הוא coll. §. 48. II. (y) v. g. 1. Ex *Participio & Præterito*, Gen. 16, v. 11. &c. וילדת *& mox paritura es*: Ez. 8, 16. משתחויתם *incurvantes se fuerunt*: Jer. 15, 10. מקללוני quod juxta literas foret מקללוני *execrantur me*: מ innueret participium, & afformativum ו (quod Talmudicis saltem pluralem exprimit masc. in participiis, Vid. *Rabbin.* §. 34. 2.) Præteritum. Sed *Kimchi* facit compositum ex קלל & קלה, ה in ו mutato. 2. *Ex Futuro & Præterito*, 1 Sam. 25, 34. ותבאתי *& venisses*. Solum futurum fuisset ותבאי, præteritum solum ובאת: quanquam in præterito etiam cum י paragogico dici potuisset ובאתי *& evenisses*, ut Jer. 3, 4. וקראתי *& vocabis*. Ita Job. 22, 21. תבאתך *eveniet tibi*, ex תבא & באה coll. §. 39. I. Obs. 2. Vid. tn. §. 54. I. ac similiter Deut. 33, vers. 16. תבואתה *veniet*, (scil. ברכה *benedictio*): quod juxta literas legeres תבואתה ex תבוא

ac Generibus [z]; sed & variis Conju-
B b 2 gatio-

& בָּאתָה (3. fœm. sing. cum ה Parag.; vel, Imperfectione tertiæ simul applicata, supr. Obs. 2. בָּאתָה *venit*: q. d. tam certo *veniet*, ac si iam *venisset*. Quo etiam referunt 1 Sam. 21, 3. יוֹדַעְתִּי *significavi, notum feci*, quasi י præformativum esset futuri ex Hiphil, Afformativo Præteritorum connexum. it. Hos. 11, 3. תִּרְגַּלְתִּי *assuefacio, pedetentim ambulare feci*, ut pueros, qui primum gressum tentare incipiunt: quasi sit ex תִּרְגֵּל & הִרְגַּלְתִּי Enim vero quia cum compositione Temporum, insuper etiam confunderentur personæ; quoniam afformativo utrinque primæ personæ, ibi quidem conjungeretur præformativum tertiæ, hic vero secundæ personæ: satius erit, illud ex solo præterito Piel derivare, ו posito loco dagesch fortis, supr. §. 41. III. Obs. 5. (*a*) hoc vero ad nomen referre, formæ תִּפְאֶרֶת, תִּפְאַרְתִּי unde Jes. 46, vers. 13. *ornatus meus*. Vt sit sensus: Dum mea, *mea* inquam *assuefactio* (ut Gen. 24, vers. 27. cap. 49, vers. 8. Ez. 9, v. 10. Dan. 2, vers. 30.) *cum Ephraim*, i. e. dum nutricis instar benignissime tracto Ephraim, ille suscipit idola brachiis suis &c. (z) Dan. 8, v. 22. יַעֲמֹדְנָה *stabunt*: 1 Sam. 6, v. 12. וַיִּשַּׁרְנָה *& recta iverunt*, pro וַתִּישַׁרְנָה coll. §. 20. Obs. 3. *β*. Gen. 30, v. 38.

gationibus [a], ac distinctis Radici-
bus

וַיֶּחֱמַנָה & *incalescebant.* In quibus omnibus Præformativum maribus convenit, sed afformativum fœminis: nisi formam ex parte Chaldæam expressam dixeris qua de §. 41. II. Obs. 2. *β.* In ultimo autem uterque sexus concurrebat, calore libidinis corripiente fœminam non minus quam marem. Sed Ez. 37, 7. וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת & *accesserunt ossa*; præformativum saltem sexui sequiori in 3. pers. convenit, afformativum vero masculo. Forte, quia in hoc ipso commate עֶצֶם in masculino construi, Suffixum ו indicat. At similis mixtura datur Jer. 49, 11. וְאַלְמְנוֹתֶיךָ עָלַי תִּבְטָחוּ & *viduæ tuæ in me* SPERABVNT. (a). (1) *Ex Kal* & *Niphal* Ps. 68, 3. כְּהִנְדֹּף *secundum propelli*, ה Niphal indicat, reliqua vero omnia Kal. Vid. tamen supr. §. 41. III. Obs. 1. (*δ*). Ez. 9, 8. וְנֵאשֲׁאַר & *relictus*: ex נִשְׁאַר *relictus fuit*, 3. præt. Niphal, & אֶשָּׁאֵר *relinquor*, 1. fut. Kal. Scil. videtur dicturus Propheta, (persuasus primum, futurum aliquem relictorum numerum.) וְנִשְׁאַר & *relictus fuit.* Cum autem vocem hanc jam inchoasset, &, prima ejus Syllaba ex parte tunc pronunciata, observasset, neminem relictum fuisse, præter se solum, in medio locutionis cursu se ipsum quasi corrigit, dicens וְאֶשָּׁאַר & *re-*

fiduus eram ego ſolus. Vel ex ejusdem Conjugationis diverſo ſaltem numero componitur. Bona, quam de aliis pluribus conceperat, ſpes ſuppeditebat primam pluralem וְנִשְׁאַר *& relinquebamur ego*; ſubjecturus *& N. N.* Sed, cum undiquaque circumſpiciens, neminem vidiſſet, niſi ſe ſolum; corrigit pluralem antea conceptum, & deſinit in ſingulari וְאֶשָּׁאֵר *& relinquebar.* Si ultimum (ֶ) foret, ſine compoſitione, haud operoſe formares ex ſolo part. Niph. pro נִשְׁאָר *relictus*, cum א epenthetico § 53. ob quod, ſyllaba compoſita in ſimplicem reſoluta, & (.) in (..) mutatur §. 18. II. coll. §. 17. hypoth. III. & majoris in ſono diſtinctionis ergo (-:) pro (:). coll. §. 26. XV. Quid ſi vocalibus mutatis, legas in particip. Niphal. rad. אָשַׁר *felix, beatus fuit*, poſteriori א more Rabbinis inprimis uſitato vocalem longam deſignante? וְנֶאְשַׁר *& felix factus ſum*, ego ſolus. Certe geminum deprehendes Neh. 13, 16. Hoſ. 10, 14. & in צַוָּאר *collum*, ferme ubivis. (2) *Ex Kal & Hüphal* Gen. 40, 20. הֻלֶּדֶת *gigni*, ex הוּלַד coll. §. 20. Obſ. 3. (β) vel ad formam verborum פֹּ coll. §. 44. Obſ. 4. ex לֶדֶת *naſci.* Et ita Ez. 16, verſ. 4. הוּלֶּדֶת coll. §. 26. VIII. 1. (3) *Ex Niphal & Pual* Jeſ. 59, 3. Thr. 4, 14. נְגֹאֲלוּ *contaminati ſunt*, ex נִגְאֲלוּ *contaminati ſunt* ſc. ſanguine proprio, & גֹּאֲלוּ *contaminati ſunt*, nim. ſanguine proximi a ſe per-

cusſi: quod, pluribus in mutuam cædem ruentibus, haud difficulter fieri poteſt. Ita fere *R. Sal. b. Melech* in M. I. h. l. Conf. *Interpr.* §. 91. Sed 1 Chr. 3, v. 5. נוּלְּדוּ *nati fuerunt*, poteſt ex ſolo Niphal derivari, pro נוֹלְדוּ; Si quidem Dageſch impreſſum dixeris vi §. 20. Obſ. 3. β. quomodo foret נִלְּדוּ §. 18. l. coll. §. 26. VIII. 1. Quod ſi durum videatur, compoſitionem retine, coll. *Interpr.* §. 85. 2. (4) *Ex Niph. & Hithp.* Deut 21, v. 8. וְנִכַּפֵּר *& expiabitur*: Ez. 23, verſ. 48. וְנִוַּסְּרוּ *& erudientur*. In quibus נ indicat Niphal, Dageſch mediæ radicalis Conj gravem, ſupr. §. 41. I. Obſ. 3: &, quia ſimul primæ radicali Dageſch impreſſum eſt, in qua præteritum ac participium Niphal (quibus ſolis per Afformativa creſcentibus נִ illud præformativum competit) id non agnoſcunt; vicem id ſuſtinet ת characteriſtici Hithpaël, ſupr. §. 41. III. Obſ. 4. not. γ. Sed Prov. 27, 15. נִשְׁתָּוָה *aſſimilatur*, part. fœm. cum tono extraordinarie in penultima, rad. שוה; Dageſch inſuper e medio ejecit, §. 20. Obſ. 2. coll. §. 41. III. Obſ. 4. & in Jeſ. 1, v. 16. הִזַּכּוּ *purgamini & purgate vos*, 2. maſc. pl. imperativi, rad. זכה, quia tonus eſt in ultima, ſolum Dageſch mediæ radicalis hanc gravem Conjugationem indicat: primæ enim in Imperativo invenitur etiam in Niphal. Conf. ſupr. §. 41. III. Obſ. 4. not. β. (5) *Ex Hiphil*

&

bus [b]. Quin

& *Hüphal* Zach. 5, v. 11. וְהֻנִּיחָה & *collocata* prius ab alio etiam invita, deinceps *locavit* quaſi ſeipſam, rad. נוח coll. §. 44. Obſ. 3. ( ) Hüphal indicat, (.) vero mediæ radicalis Hiphil. Jud. 9, 9. הֶחֳדַלְתִּי *ceſſare facerem* vel *coactus* &c. in ſolo Hiphil foret הֶחְדַלְתִּי *ceſſare facerem*; in Hüphal vero הָחֳדַלְתִּי *cogerer dimittere*. Durius eſt, cum ה interrogativo, primæ radicali Kal, ( ) apponere loco ( ), ut nonnulli volunt: cum nuspiam alternent invicem. (6) *Ex Hüphal & Hithpaël* Jeſ. 34, 6. הֻדַּשְּׁנָה *pinguefacta eſt*, ac *ſe ipſam pinguefecit* vel *incraſſavit*: nudum Hüphal foret הֻדְשְׁנָה, & Hithp. הִדַּשְּׁנָה pro הִתְדַּשְּׁנָה rad. דשן, coll. §. 11. II. Obſ. 1. & §. 41. III. Obſ. 4. β. Lev. 13, 55. 56. הֻכַּבֵּס ex הֻכְבַּס & הִתְכַּבֵּס *ablui*, coll. *Interpr.* §. 90. Num. 1, 47. הָתְפָּקְדוּ ex הָפְקְדוּ *recenſiti fuerunt* ab aliis, & הִתְפַּקְדוּ nec *recenſuerunt ſe ipſos* coll. inſuper §. 20. Obſ. 2 Deut. 24, 4. הֻטַּמָּאָה *polluit ſe ipſam*, a marito priori quaſi *coacta*; ex הֻטְמְאָה & הִטַּמְּאָה coll. §. 41. III. Obſ. 4. not. (γ). (b). 1. *Ex Quieſcenti prima atque ſecunda* Ezech. 36, 11. וְהֵטִבֹתִי & *benefaciam*: (..) præformativi indicat פי

rad. יטב; & *cholem* tertiæ cum præmiſſo (׳), quieſcens media טוב: ex illa ſola ſpecie foret וְהֵטַבְתִּי; ab hac vero vel וְהֵטִיבֹתִי ut וַהֲקִימֹתִי *& ſtabiliam*, Gen. 6, 18. vel minimum וְהֵמִיבֹתִי, ut in ſecunda הֵמִיבֹת 2 Reg. 10, 30. *benefeciſti*. Certe (..) in quarta ante tonum non retineretur, niſi foret impurum, Vid. §.21. coll. §.17. Caut. 6. Ita Jeſ. 50,7. אבוש *erubeſcam*, 1. ſing. fut. Kal; ex יבש foret אבש, & ex בוש eſſet אֵבוֹשׁ. Atque ita cum ה Parag. Jer. 17, 18. אבושה *confundar*. At Zach. 10, 6. וְהוֹשְׁבוֹתִים *& reductos eos locabo*: ו Præformativi indicat quieſcens prima ישב, unde foret וְהוֹשַׁבְתִּים *& habitare faciam*, ſeu *locabo eos*: ſed ו literæ ב arguit imperfectum ſecunda שוב, ex quo ſolo dicendum fuiſſet וַהֲשִׁיבוֹתִים *& redire faciam* ſeu *reducam eos*. Et fallor, aut (:) literæ ש, quod in nulla memoratarum ſpecierum locum ibi invenit, ſubinnuit inſuper quieſcens tertia שבה, e voce paſſiva נִשְׁבִּים *exules*; in hunc ſenſum: *& in captivitatem deportatos* ſeu *exules* hactenus *reducam*, & *eos locabo* firmiter. Sed Cant. 3, 11. צְאֶינָה *egredimini* F. formam habet quaſi ex צאה; quamvis non occurrat, niſi יצא, unde dicendum eſſet צֵאנָה ad formam לֵכְנָה *ite* F. Ruth. 1, 8. coll. §. 49.

II. (2). *Ex Geminantibus secundam*, & *quiescentibus tertia* ה, Prov. 24, 28. והפתית *ut blandiendo conteras* labiis tuis: ex פתת foret in Hiph. הפתות ad formam הסבות *avertisti*, rad. סבב 1 Reg. 18, 37. ex פתה autem in Piel esset פתית, unde Jer. 20, 7. פתיתני *pellexisti me*. Si ה interrog. alias sibi serviles præmitteret; sine compositione, ex solo פתה formatum, verteres & *numquid seducas* labiis tuis quenquam? Durius est, neglectis punctis, ex Hiphil legere הפתית; quia radix פתה in hac Conjugat. est inusitata. Sic Psal. 77, 10. חנות *misereri*: nam ex geminantibus foret חן, formæ רד *sternere*, Jes. 45, 1. coll. §. 41. I. Obs. 2. p. 352. aut Perfectorum more חנן Jes. 30, 19. Sed ex quiescentibus tertia חנות Jud. 19, 9. *castrametari*: q. d. *gratiose locare castra, gratia sua cohabitare* mihi. (3) *Ex quiescentibus tertia* א & ה 2 Chr. 36, 21. למלאות ut est in quibusd. Codicibus; pro quo in aliis hic, & Ex. 31, v. 5. למלאת *ad implendum*. coll. §. 25. II. Obs. 3. Et sic Lev. 12, vers. 4. מלאת *impleri*: Jud. 8, 1. קראת *vocare accersere*: Prov. 8, 13. שנאת *odisse*. In quibus omnibus, mera analogia verborum ל"א ultimum ה respueret; ל"ה autem omisisset penultimum א, si absque hac foret compositione. Quare similiter deprehendimus Zach. 13, 4.

בְּהִנָּבְאוֹתוֹ *in vaticinari ipsum*: pro quo vers. præc. 3. ex una sola specie dicitur בְּהִנָּבְאוֹ; ex sola specie ל"ה foret בְּהִנַּבּוֹתוֹ. Et ita Jer. 50, 20. תִּמָּצֶאינָה *inveniuntur*: ל"א omitteret י, & ל"ה respueret א: eodem prorsus modo, ut Ez. 23, 49. תִּשֶּׂאינָה *portabitis*. Qui codices legunt תִּשֶּׂאנָה sequuntur supra p. 392. explicatum צֶאינָה *exite*. (4) *Ex forma Perfectorum & Imperfectorum*, Ex. 16, v. 50. וַתִּגְבְּהֶינָה *& efferebant sese, elato erant animo*. Ex גָּבַהּ foret תִּגְבַּהְנָה coll. §. 41. III. Obs. 3. ex גָּבָה vero תִּגְבֶּינָה coll. §. 48. II. 2 Gen. 8, v. 7. יְבֹשֶׁת *exarescere*, ex יָבֵשׁ & בֹּשֶׁת coll. §. 46. II. §. 43. Obs. 2. Et sic Num. 14, v. 16. יְכֹלֶת *posse*: 2 Sam. 21, v. 12. תְּלָוּם *suspenderant eos*; pro תְּלוּם ex תלה, secundum literas: sed secundum puncta, pro תְּלָאוּם coll. §. 49. Obs. 2. Jer. 42, v. 10. שׁוֹב תֵּשְׁבוּ *habitando habitabitis*: ex forma Perfectorum retinuit ו ultimæ præmissum, omisso ה, quod in imperfecte formatis cæteroqnin solet adjici: in eo vero Imperfectorum formam exhibet, quod abjecerit primam, vi §. 46. II. Sic Ps. 89, 10. בְּשׂוֹא *in elevari*, i. e. coll. *Interpr.* §. 201. II. 2. *cum elevant* vel *attollunt sese*, ex נָשָׂא coll. §. 44. 2. Num. 17, ult. תַּמְנוּ *absolvimus*; (:) literæ מ perfectorum formam innuit, quæ plena fuisset תַּמְמְנוּ.

(β) * *Chald. formæ* occurrunt *mixtæ ex diversis* etiam *linguis*, Ebraica potissimum & Chaldaica ^c, Syriaca rarius.

(γ)

---

ut מְרַדְנוּ *rebellavimus*, Dan. 9, 9. sed defectus mediæ arguit analogiam geminantium Ain; quæ integra foret תַּמְנוּ, ut בַּזֹּנוּ *prædati sumus*, Deut. 3, 7. pro quo Deut. 2, v. 35. dicitur בָּזַזְנוּ. Vid. §. 43. Obs. 2. At Jer. 19, vers. 3. תִּצַּלְנָה *tinnient*, pro תְּצִלֶּינָה spectat ad §. 45. I. Obs. 2. (c) * Dan. 3, 13. הֵיתָיוּ *adduxerunt*, 3. pl. Aphel, rad. אתה: quoad imperfectionem primæ, Chaldæum est, §. 46. 1. reliqua sunt Ebræa, coll. §. 48. II. 1. Obs. Esr. 5, 3. 13. לִבְנֵא *ædificare*: terminatio est Chaldæa, defectus autem præformativi Ebraismum sapit. Pure Ebræum foret לִבְנוֹת, pure Chaldæum לְמִבְנֵא. Vid. plura supr. p. 387. 388. it. § 41. I. Obs. (γ). p. 354. §. 47. I. Obs. Ita in Nominibus forma mixta occurrit Esr. 4, 13. מַלְכִים *reges*, &c. in Pronominibus v. g. Dan. 2, 29. אַנְתָּה *tu*: נ expressum sapit Chaldaismum, terminatio vero literis significata est Ebræa אַנְתָּה, quam Vid. supr. §. 36. I p. 318. Et sic in suffixis, v. gr. Esr. 5, 3. לְכוֹם *vobis*; vers. 4. לְהֹם *illis* &c. Litera enim ם in talibus est Ebræa; reliqua sunt Chaldæa. Plura vide supr. §. 39. I. Obs. 3. p. 320.

(γ) * Inprimis obſervatu digna ſunt *Verba nonnulla*, quæ *quoad literas Imperfectorum naturam exprimunt, quoad puncta vero perfectorum*; vel in omnibus [d], vel in quibusdam [e].

CAP. VI.

DE VERBO IMPERFECTO.

§. 43.

Verba Imperfecta ſunt, *quorum* litera *radicalis, a qua Imperfecta denominantur, inter conjugandum vel formandum, deſi-*

(d) * Dan. 3, 13. c. 5, 2. לְהַיְתָיָה *ad adducendum*, Infinit. Aphel rad. אתה coll. §. 46. Obſ. 1. §. 48. II. 2. Obſ. β. Dan. 4. v. 27. בְּנַיְתַהּ *ædificavi eam*: Vid. ſupr. §. 39. IV. Obſ. 1. p. 342. (e) Dan. 5, verſ. 13. הַיְתִי *adduxit*, ex אֲתָא coll. §. 46. §. 48. I. 1. & inde quoque Dan. 5, verſ. 3. cap. 6, verſ. 17. 25. הַיְתִיו *adduxerunt*. Vipe ſupra p. 394. (4).

deficit aut quiescit [f]: dividunturque in Defectiva & Quiescentia.

I. *Defectiva*, & quæ ea sequuntur, *literam mobilem* quandoque *tollunt*, & non initialem in conjugando *abjectam compensant per Dagesch forte*, imprimendum literæ deficientem sequenti [g]. Suntque eorum species duæ נ״פ, & Geminantia secundam.

2. *Quiescentia*, in *quibus litera* quiescibilis *quiescit*, ordinarie *compensanda per vocalem longam*, sub litera quiescentem præcedente [h]. Species horum sunt potissimum quatuor: י״פ, quo & referri possunt א״פ dicta; item Quiescentia secunda, ac ה״ל & א״ל, De quibus singulatim.

Obs.

(f) Non ab actu dicuntur Imperfecta, sed a sola potentia: quæ, extra Geminantia secundam, tum demum ordinarie in actum introducitur, quando literam, unde imperfecta dicuntur, analogia afficit cum (:), inprimis quiescenti.

(g) Vid. supr. §. 17. Caut. 3. (α).

(h) Vid. l. c. (β).

Obſ. 1. Quæ dupliciter Imperfecta ſunt, plerumque utriusque ſectantur formationem [i]. Sed

(β) Imperfecta non dantur quoad duas literas contiguas, præterquam Ebræorum בּוֹא [k], Chaldæorumque הֲוָא vel

---

(i) Pſalm. 75, v. 2. הוֹדִינוּ *laudavimus*, 1. pl. præt. Hiph. rad ירה, pro הִיְדַהְנוּ coll. §. 46. I. β. §. 48. II. 2. Am. 4, v. 3. תֵּצֶאנָה *exibitis*, 2. pl. fut. Kal, rad. יָצָא coll. §. 46. I. (α). & §. 49. II. 1 Reg. 11, v. 4. הִטּוּ *inclinarunt*, *flexerunt*, 3. pl. præt. Hiph. rad. נטה coll. §. 44. I. §. 48. II. 1 Ez. 23, 49. תִּשֶּׂאינָה *portabunt*, ex נָשָׂא coll. §. 44. I. §. 49. II. Vid. etiam §. 42. Obſ. 3. (*k*) Vnde eſt, ad ſolam quidem analogiam quieſcentium ſecunda, v. gr. Pſ. 45. verſ. 16. תְּבֹאֶינָה *ingredientur*, ut תְּשֻׁבֶינָה *revertentur*, Ezech. 16, 55. coll. cap. 13, 19. at Eſth. 4, 4. וַתָּבֹאינָה *& venerunt*, ſolis literis illud, ſed punctis infra citatum imitatur: literæ enim requirunt וַתְּבֹאֶינָה, puncta vero וַתָּבֹאנָה Gen. 41, v. 21. litera י eliſa. Similiter in *Hiphil* v. g. Gen. 43, 9, Num. 14, 24. הֲבִיאֹתִיו *venire fecero eum*, ad formam וַהֲשִׁיבֹתִים *& redire faciam eos*, Gen. 28, 15. it. Lev. 7, 30.

תְּבִיאֶינָה *venire facient*, ut תְּהִימֶנָה *perstrepent*, Mich. 2, 12. Perinde ut e themate קוֹא dicitur Prov. 25, 16. וַהֲקֵאתוֹ *& exspues illud*. 2. masc. sing. præt. Hiph. formata tantum ex §. 47. I. 3. ut וַהֲשֵׁבֹתוֹ *& restitues eum*, Deut. 22, 2. In quibus omnibus, ob geminam Quiescentium secunda formam (descriptam §. 47. I. 3. in illis quoque verbis obviam, quæ quoad ultimam Perfecta sunt), utriusque speciei analogia satis manifesta non est. At 2 Reg. 3, 24. וַיַּכּוּ *& venerunt*, absque dubio utriusque speciei servat imperfectionem. (ַ) præformativi mediam quiescentem innuit, & tertia א cum vocali præcedente sublata penitus, formam induit verborum ל״ה vi §. 49. Obs. 2. Ita contextui conveniunt omnia. De Israelitis jam tum in plurali locutus fuerat, *& surrexerunt & percusserunt*, amplius *venerunt* in ipsam Moabitarum terram, percutientes &c. Diluta nimis sunt, ac ipsi contextui contraria, quæ vel קרי exhibet, vel alii, ו pro א alternare judicantes. Illud jam præcesserat, sine manifesta tautologia non repetendum; & hoc cum pluralibus præmissis ac postpositis concordat minime. Vnde & æque inepte statuunt apocopen tertiæ א, obviam alias in hac radice, 2 Sam. 5, 2. 1 Reg. 21, 21. & l. c. vers. 29. Mich. 1, 15. Quemadmodum alibi cum media quiescenti observat analogiam tertiæ א, v. g. Jos. 13, 1. בָּאתָ *venisti*, M. Gen. 16, 8. בָּאת *venisti* F.

vel הֵיא [l] ac חֵיא [m]. Nam.

(γ) Quæ, præter ſecundam ו, primam habent נ, quoad hanc ſemper ſunt perfecta [n]: quæ autem præter ſecundam ו, ter-

Exod. 5, 23. בָּאתִי veni: Gen. 26, 27. בָּאתֶם veniſtis: Gen. 32, 6. בָּאנוּ venimus: & inprimis 1 Sam. 25, 8. בָּנוּ venimus, quod præter imperfectionem ſecundæ, quoad literas exprimit analogiam verborum ל״ה, & quoad vocales formam verborum ל״א. Vid. infr. §. 49. Obſ. 2. ac conf. 1 Sam. 10, 7. Gen. 20, 9. Pſ. 66, 11: coll. Num. 16, 14. it. Deut. 21, 12. coll. Jer. 35, v. 2. &c. (l) Vnde יְהֵא erit, תְּהֵא eris &c. paſſim penes Rabbinos. Barten, ad Cod. Jevam. cap. 16. th. 2. תְּהֵינָה erunt, 3. pl. fœm. (m) Dan. 5, 19. מַחֵא in vita ſervans; (ַ) ſub מ ex (ְ) factum, propter Dageſch e prima radicali extruſum, indicat mediam radicalem abjectam, Geminantium more compenſandam §. 19. 2. unde &, quo minus more Quieſcentium formatum cenſeas, in quibusdam Codicibus (ְ) ſervatur, vi §. 20. Obſ. 1. (..) autem ultimæ præmittitur, more quieſcentium tertia, §. 48. I. 2. coll. ſupr. §. 42. Obſ. 3. Exhibet hæc radix Ebræorum חיו ac חיה mixta quaſi invicem; & ſimiliter tam apud Syros quam Arabes ſecundam abjicit.

(n) Job. 42, 11. וַיָּנֻדוּ & condoluerunt: Jer.

tertiam habent ר; perfecta ſunt, quoad ſecundam o,

2. In omnibus Imperfectorum Speciebus quædam Verba dantur, quæ vel nonnunquam p, vel perpe-

49, 8. 30. נֻסוּ *fugite*: Deut. 28, v. 25. תָּנוּס *fugies*. (o) Eſr. 9, verſ. 11. צִוִּיתָ *juſſiſti*, rad. צוה, coll. tantum §. 48. II. 2.

(p) Jer. 3, v. 5. הֲיִנְטוֹר *an reſervabit*, prima radicali manente: at in eadem perſona Pſ. 103, 9. יִטּוֹר *reſervabit*. Ita Pſ. 68, verſ. 3. תִּנְדּוֹף *dispelles*, in fut. Kal: at in eodem Job. 32, 13. יִדְּפֶנּוּ *propellet eum*: Deut. 33, v. 23. יְרָשָׁה *hæredita*, imperat. Kal. cum ה Parag. at ex eodem dicitur c. 1, v. 21. רֵשׁ & cap. 2, v. 24. רָשׁ *heredita, occupa*. Gen. 8, verſ. 12. וַיִּיָּחֶל *& præſtolatus eſt, expectavit*, 3. maſc. fut. Niph. ubi alias prima י mutatur in ו, coll. 46. III. Hoſ. 7, verſ. 12. אַיְסִירֵם *caſtigabo eos*: Prov. 4, v. 25. יַיְשִׁירוּ *dirigent*: Ita Pſ. 5, 9. הַיְשַׁר *dirige*, & Gen. 8, 17. הַיְצֵא *egredi fac*: ſed utrumque ex mente Maſoretharum. Literæ enim analogiam imperfectorum ſervant: juxta quas ibi legendum הוֹשַׁר & hic הוֹצֵא. At utrumque eodem loco conſpicitur Pſ. 118, 11. סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי *circumdederunt me, etiam circuiverunt me.*

tuo q, Perfectorum sequuntur naturam; siue in quibusdam r, sive in omnibus s.

3. Quam-

*Ch. Dan. 5, 2. הַנְפֵּק *egredi fecit, produxerat*: sed Dan. 3, 26. פֻּקוּ *egredimini* (q) Cujusmodi fere verba פ"נ in futuro Kal, quorum secunda radicalis Gutturalis est, vel ר; ac Participia Kal Geminatorum, v. g. Ps. 82, 8. תִּנְחַל *hæreditabis*, Jer. 3, 18. הִנְחַלְתִּי *possidendam tradidi*: 2 Chr. 28, v. 15. וַיַּנְעִלוּם & *calcearunt*, vel *calceis induerunt eos*: Ps. 109. 23. נִנְעַרְתִּי *excussus sum*: Lev. 20, v. 10. יִנְאַף *mœchabitur*: Job. 24, vers. 12. יִנְאָקוּ *gement*: Jes. 20, 4. יִנְהַג *abducet*, &c. Hab. 2, 5. יִנְוֶה *habitabit, in sede manebit*: Exod. 15, 2. וְאַנְוֵהוּ *& habitare faciam eum*, &c. Vid. supr. Obs. 2. γ Gen. 3, 14. אָרוּר *maledictus*: vel per Meton. *excommunicandus*, aut *cum execratione ejectus esto*, e cœtu omnis jumenti &c. * *Chald.* Dan. 4, 4. עָלְלִין *venientes, ingredientes*, secundum literas. Perperam vero Masorethæ עָלִּין scribunt, abjecturi ultimam: cum etiam ibi, ubi Imperfectorum more abjicienda foret litera, non abjiciatur nisi ea, a qua Verbum denominatur Imperfectum; quæ hic secunda est. Vid. supr. princ. §. 43. (r) Vt verbum לָקַח *sumsit, accepit*, in toto Niphal, & nonnunquam in Imperativo ac Infi-

3. Quamplurima Verba, Imperfecta, sub formis diuersis, unam retinent eandemque significationem t.

nitivo Kal, v. g. 1 Sam. 4, v. 22. נִלְקַח *surreptus fuit*: vers. 17. נִלְקְחָה *surrepta, capta fuit.* Exod. 29. 1. לְקַח *sume*: Deut. 31. 26. לָקֹחַ *sumere, accipere.* Item קלל in Conjugat. Gravibus, v. g. Lev. 20. 9. קִלֵּל *maledixit*: Job. 24. 18. תְּקֻלַּל *maledicta erit.* (s) Exempla vid. pag. præced. ad lit. q.

(t). (α) *Geminantia*, & פ״י: v. g. Deut. 19. 19. זָמַם *cogitaverat*: Gen. 11. 6. יָזְמוּ *cogitarunt* Job. 39. 14. תְּחַמֵּם *calefacit*: Deut. 19. 6. יֵחַם *ardet, incalescit*, coll. §. 46. I. §. 41. III. Obs. 3. ( ) enim sub præformativo Geminantibus non competit, nisi in Niphal ante primam indagesschabilem: at in verbis quiescentibus prima י, convenit futuro Kal ordinarie, Vid. Gen. 30. 37. 41. c. 31. 10. Psalm. 51. 7.

(β) *Geminantia, & Quiescentia ultima*: Cant. 7. 10. דּוֹבֵב *loquens*: Deut. 33. 25. דָּבְאֶךָ *sermo tuus*. Ita Ps. 38. 7. שַׁחֹתִי *depressus sum*: tam (-) literæ ש quam ו ad ח, produnt radicem שחח. Sed Jes. 51. v. 23. שְׁחִי *deprime te*, 2. foem. sing. Imperat. Kal, (:) literæ ש prorsus non competit Geminantibus. Jud. 2. v. 14.

שֹׁסִים וַיָּשֹׁסּוּ אוֹתָם *diripientes*, & *diripuerunt eos*. Dageſch forte literæ ס impreſſum, prodit mediam Geminatam: quod quia in præcedente voce nec ס impreſſum eſt, nec litera hæc duplicata, juxta Obſ. 2. (q). ו præmiſſum aliam Imperfectorum ſpeciem non admittit, quam Quieſcentium tertia.

(γ) *Geminantia*, & *Quieſcentia Ajin*: Ez. 6, v. 9. וְנָקֹטּוּ & *faſtidio afficientur*; Dageſch innuit rad. קטט 3. pl. præt. in Niphal: ſed c. 20, 43. וּנְקֹטֹתֶם & *faſtidio afficiemini*, ex eod. præt. Niphal; in quo defectus Dageſch, requirit mediam quieſcentem. Et ex iisdem fundamentis 1 Reg. 21 25. הֵסַתָּה *ſeduxit*, *incitavit*, ex סתת formabis, inuſitato alias: ut 1 Sam. 26, v. 19. הֱסִיתְךָ *incitavit te*, procul dubio ex סות. Conf. infr. §. 45. II. Not. 1.

(δ) *Defectiva prima*, & *Quieſcentia ſecunda*: Gen. 9, 19. נָפְצָה *conſperſa fuit*, 3. fœm. ſing. Kal, quam (ְ) literæ פ urget: c. 11. 4. נָפוּץ *diſpergemur*. Præmiſſum פֶּן, ut & totus contextus, futurum urget, (Vid. *Interpr.* §. 151. I.); cujus præformativum cum (ָ) habeat, indicat imperfectum media. Ex priori enim ſpecie foret נִפּוֹץ. Ita Gen. 17, 11. וּנְמַלְתֶּם & *circumcidetis*: ſed v. 23. וַיָּמָל & *circumcidit*. (ָ) præformativi rurſus innuit imperfectum ſecunda: alias ex defectivo prima diceretur וַיִּמֹּל &c.

(ε) *Quiescentia prima, & secunda*: Gen. 12,13. יִיטַב *bene sit*: Num. 24, 5. טֹּבוּ *bona sunt* Exod. 2, 9. וְהֵינִקְהוּ *& lacta eum*: ibid. וַתְּנִיקֵהוּ *& lactavit eum.* Vt ibi (..) impurum præformativi primam quiescentem denotat: ita hic ejusdem (:) in Hiphil, quiescentem mediam. Gen. 9, 24. וַיִּיקֶץ *& expergefactus est*: Jes. 29, 8. וְהֵקִיץ *quum expergiscitur*. Quia (..) hoc præformativi in tertia ante tonum in (:) corripitur, ut Ezech. 7, 6. הֲקִיצֹתִי *experrectus sum*; innuit in Hiphil mediam quiescentem. Deut. 9, v. 19. יָגֹרְתִּי *timui*: & c. 18. 22. תָגוּר *timebis*. Ibi ceu in præterito (ob Afformativum), initiale י radicale est; hic (ָ) præformativi, indicat mediam quiescentem. Et ita inferri licet in seqq. Exod. 25, v. 12. וְיָצַקְתָּ *& fundes*: atque Job. 28, 2. יָצוּק *fundet.* Sic Ezech. 44. 18. בַּיָּזַע *in sudore*: & Gen. 3, v. 15. בְּזֵעַת *in sudore.* Vt ibi prima radicalis י expressa est; ita hic (..) impurum, indicat mediam quiescentem. Gen. 10, v. 11. יָצָא *egressus est*: & Zach. 3, 3. צוֹאִים *excrementa, sordes.* Ps. 96, 9. חִילוּ *pavete, contremiscite*, (coll. §. 55. 1. ad formam רִיבוּ *contendite*, Jes. 1, 17.); & Jer. 4, v. 19. אוֹחִילָה *contremisco, doleo*: secundum Masorethas quidem. Literæ vero אוחולה formam mix-

tam exhibent ex diverſis radicibus חול & יחל, diſtinctisque Conjugationibus: nam ׳ literæ א Hiphil indicat, radicis יחל: ׳ vero literæ ח deſignat Kal radicis חול, unde etiam ſignificatio eſt haurienda, ut Jer. 6, verſ. 24. Vid. ſupr. §. 42. Obſ. 3. Similiter ſub alia ſignificatione occurrit Mich. 5, verſ. 6. יְיַחֵל *ſperabit, expectabit*; Job. 32, 11. הוֹחַלְתִּי *exſpectavi*, ex Hiphil: ׳ autem præformativi primam ׳ indicat. Sed Gen. 8, verſ. 10. וַיָּחֶל & *expectavit*, it. Jud. 3, verſ. 25, וַיָּחִילוּ & *expectarunt* &c. in quibus (ָ) præformativi mediam quieſcentem innuit. Jeſ. 9, v. 17. וַתִּצַּת & *ardet*: Dageſch in צ indicat primam ׳, coll. §. 44. Obſ. 3. β. Sed Jeſ. 27, verſ. 4. אֲצִיתֶנָּה *ſuccendam eam*: ſchva præformativi in Hiphil primæ quieſcenti non convenit; ſed ſecundæ vel quieſcenti, vel certe geminatæ: quam ſi eligas, vocalis longa ׳ alternabit pro brevi cum Dageſch, pro אֲצַתֶּנָּה, ut אַשְׁמֵם *deſolabo eos*, Ez. 20, verſ. 26. rad. שׁמם. Certe יִצַּתּוּ *exurentur*, Jeſ. 33, verſ. 12. & Jer. 51, verſ. 58. formam gerit יִסַּבּוּ *vertebant ſeſe*, Ezech. 1, v. 9. 12. 16. Atque adeo convenientius ex ſecunda geminata derivatur, quam ex eadem aut prima quieſcente. Vid. ſupr. (α). Jeſ. 7, 5. יָעַץ *conſuluit*: & Jud. 19, 30. עֻצוּ *conſulite*, Jeſ. 40, 28. יִיעָף *defatigabitur*, unde

Jeſ.50,4. יָעֵף *laſſus, defatigatus*: & Jud. 4,21. וַיָּעַף *poſtquam defatigatus fuerat.* ו ſequente Dageſch, tantum futuro præfigitur: quod ſine præformativo nunquam. Quod ſi י præformativum, ejus (ַ) indicat imperfectum media. Plura exempla occurrunt paſſim.

(5) *Quieſcentia ſecunda, & tertia*: Num.15,31. בָּזָה *ſprevit* M. & Zach. 4,10. בַּז *ſprevit* M. coll. §. 26. II. 2. Jer. 16, 16. לְדַיָּגִים־וְדִיגוּם *ad piſcatores, & piſcabuntur eos*, (poſterius vel dicitur pro וְדִיגוּם coll. §. 11. II. Obſ. 1. §. 3. Obſ. 1. ex Piel: vel rectius, pro וְהֵדִיגוּם ex Hiphil; ablato præformativo, ad formam רִיבֹתָ *litigaſti*, Job. 33, v. 13. pro הֲרִיבֹתָ, & בִּינֹתִי pro הֲבִינֹתִי Dan. 9, v. 2. *conſideravi.* Vtrinque tamen Imperfectum ſecunda). Sed Gen. 48,16. וְיִדְגּוּ *& piſcium more copioſiſſime multiplicabuntur*: in quo (:) primæ radicalis quieſcens, aliam non admittit ſpeciem, quam quieſcentium tertia. Num. 11, 8. דָּכוּ בַּמְּדֹכָה *contuderunt tudicula* ſeu *piſtillo*; in priori tonus penultimæ, & in poſteriori ו literæ ד indicant mediam quieſcentem: ſed Pſ. 51, v. 18. וְנִדְכֶּה *& contuſus*, eſt ex quieſcentibus tertia; quod non modo (..) ante ה præmiſſum indicat, ſed & (:) literæ ד. Gen. 50, 5. כָּרִיתִי *fodi*: tertia י quieſcens in (.), indicat כרה: at c. 49. 5. מְכֵרֹתֵיהֶם *gladii, machæræ*

ipſo-

pugiones ipſorum, & Pſ. 22, 17. כָּאֲרִי *fodientes* (part. Kal, ם apocopato), coll. §. 57. II. 2. ſunt ex כּוּר. Ibi enim (..) impurum, ſecundam pereuntem innuit: hic א ejus vicem ſuſtinet, quod Chaldæis frequentiſſimum. Conf. §. 17. Caut. 6. & §. 47. I. it. §. 53. I. Jeſ. 60. 17. יִסָּפוּ *conſumentur*: & (.) ס raphato præmiſſum atque (-) præformativi, mediam quieſcentem indicant, Sed Gen. 18, 23. תִּסְפֶּה *perimes*, terminationem habet quieſcentium tertia: nec (:) primæ admittit imperfectionem ſecundæ, ſub prima compenſandæ. Deut. 32, 6. קֹנֶךָ *poſſeſſores tui*: ( ) primæ in participio Benoni, quieſcenti ſecunda competit, non tertia. Sed Gen. 4, 1. קַיִן קָנִיתִי *Cain acquiſivi*. Prioris forma Nominibus competit ex quieſcentibus ſecunda derivatis, ſupr. §. 29. I. form. XVIII. 6. p. 265. Cujus tamen ſignificatio deſumenda venit ex verbo ſequenti; in quo tertia quieſcens eſt conſpicua Jon. 2. 11. וַיָּקֵא *& evomuit*: (-) præformativi indicat imperfectionam mediæ. At Jer. 25. verſ. 27. וּקְיוּ *& vomite*: (:) primæ radicalis non præcedit ſecundam pereuntem, ſed notat quieſcentem tertiam. Jer. 2, verſ. 31. רַדְנוּ *dominati fuimus* (ſc. olim, non nunc: emphaſi in præterito poſita, ut Rom. 6, 17. & in illo Ciceronis de Catilina *vixit*, it. apud Comicum: *imo habui*), ad formam קָמְנוּ Vid. Hoſ. 12, 1. Sed Gen. 1, 26. וְיִרְדּוּ *& dominabuntur*, ex רדה: (:) enim primæ radicalis ſecundæ per-

eunti præmitti non poteſt. Pſalm. 40, verſ. 5. וְשָׂטֵי *declinantes, ſectatores*: ( ) impurum ſecundam quieſcentem innuit. Sed Num. 5, 12. תִשְׂטֶה *declinabit*: & terminatio, & (:) primæ tertiam quieſcentem indicant. Neh. 9, 10. הֵזִידוּ *ſuperbe egerant*; ( ) præformativi ante primam mobilem dageſſchabilem, notat imperfectum ſecunda; ſed 1. Sam. 17. 28. זְדוֹנְךָ *ſuperbia. arrogantia tua*, eſt, ob (:) primæ ex זדה, formæ רְצוֹנְךָ *voluntas, beneplacitum tuum*, Pſ. 40, 9. ex רצה. Jeſ. 32. v. 11. וְעֹרָה *nuda te*, 2. maſc. ſing. imperat. Kal, cum ה Parag. in quo ֹ primæ imperfectionem ſecundæ denotat: ſed Lev. 20. 18. הֶעֱרָה *nudavit*, eſt quieſcens tertia.

(ζ) *In triplici forma ſunt* Eſth. 1. 22. שֹׂרֵר *principatum gerens*: Prov. 8. 16. שָׂרִים יָשֹׂרוּ *principes principatum gerunt*; unde eſt Gen. 12. 15. שָׂרֵי *principes*, cum ( ) impuro, coll. §. 17. Caut. 6. & Gen. 32. 29. שָׂרִיתָ *princeps fuiſti*. Item Iob. 9. 13. שָׁחֲחוּ *deprimuntur*: Pſ. 44. v. 26. שָׁחָה *incurvavit ſe*: & Ieſ. 51. 23. שְׁחִי *deprime te*. Similiter Jeſ. 8. 22. מְנֻדָּח *propulſus*: Jer. 51. 34. הֱדִיחָנִי *expulit me*, aut ſecundum literas הֱדִיחָנוּ *expulerat nos*: & Pſ. 118. 13. דַּחֹה דְחִיתַנִי *impellendo impuliſti me*. Num. 33. v. 55. וְצָרְרוּ *& anguſtiabunt*:

§. 44. *Verba* פ״נ I. *Primam radicalem* non tantum

1. *Ex analogia cum (:) quiescenti* (ob Præformativum ,) *notandam*, *abjiciunt* [b]; facta ejus compensatione, in sequenti litera, per Dagesch forte [c]. Sed &

2. *In*

Gen. 32, 8. וַיֵּצֶר לוֹ *& angustia fuit ipsi*: & Thr. 1, 7. צָרִים *angustiantes.*

(a) Compendii ergo: & ut omnis malæ pronunciationis declinetur occasio; quæ, Tyroni imprimis, suppeditaretur, litera נ servata. Vid. supr. §. 2. p. 11. (b) Quomodo virtualiter נ retinetur, exclusum sola figura. v. gr. ex *Kal* Lev. 21, v. 21. יִגַּשׁ pro יִנְגַּשׁ *accedet*, coll. §. 17. Caut. 2. Obs. it. §. 41 III. Obs. 3. Ex. *Niphal* Exod. 20, 18. נִגַּשׁ *adductus est*: c. 19. 22. הַנִּגָּשִׁים *adducti*, vel *accedentes*. Ex *Hiphil* 2 Sam. 17, v. 29. הִגִּישׁוּ *admoverunt*, *adduxerunt*: 1 Sam. 14, vers. 18. הַגִּישָׁה *admove*: Mal. 2, 12. וּמַגִּישׁ *& afferens*. Ex *Hüphal*, 2 Sam. 3, 34. הֻגָּשׁוּ *admoti fuerunt*: Mal. 1, 11. מֻגָּשׁ *admotus*, coll. §. 27. 1. * *Chald.* Dan. 6, 28. מַצִּל *eripiens*: Dan. 3, 29. לְהַצָּלָה *ad eripiendum*, rad. נצל.

(c) Quæ radicalibus constanter adhæret, in

2. *In Imperativo* [d], *ac Infinitivo* [e] *Kal*,

unam cum illis vocem coalescens, vid. §. 5. Obs. 1. & 4. Secus si præfixum fuerit, absque quo literæ radicales suam significationem retinent; quo casu, ne eo separato, radicalis defecisset sine causa, נ servatur. v. g. Esth. 6. v. 13. לִנְפֹּל *cadere.* Accidit enim voci, quando ל præfixum habet: etiam sine eo *cadere* denotat; unde 1 Sam. 29, v. 3. נָפְלוֹ *cadere eum.*

(d) Quia a futuro descendit, supr. §. 41. II. 2. γ. p. 358. in quo (:) primæ radicalis quiescit. V. g. 2 Sam. 1, 15. גַּשׁ, & Gen. 19, v. 9. גֶּשׁ־ quasi ex גַּשׁ *accede*, coll. §. 14. §. 18. Gen. 45, 4. גְּשׁוּ *accedite*: pro quo Jos. 3, 9. &c. גֹּשׁוּ *accedite*, & Ruth. 2, 14. גֹּשִׁי *accede* F. Quia vel accentus ordinativus, vel tonus literam נ afficit, cum quorum neutro (:) potest consistere; forma perfecta atque imperfecta veluti concurrunt una, Vid. supr. §. 42. Obs. 3. Gen. 13, 14. שָׂא *tolle*, coll. §. 49. * *Chald.* Dan. 3, 26. פֻּקוּ *egredimini*, ex נפק.

(e) Num. 18, 19. בְּגֶשֶׁת *in accedere*: 2 Sam. 14, v. 10. לָגַעַת *attingere*, coll. §. 26. IX. pro לִנְגֹּעַ *tangere*, quod habetur Gen. 20. 6. Vid. §. 43. Obs. 2.

Chald. Infinitivus Peal, quia prima radicalis cum (:) quiescenti notatur, nihil in fine

Kal, cum (:) mobili aut vera vocali efferendam, extrudunt: secunda, in Imperativo cum (-) vel (..), rarissime Perfectorum vocali, notata; in Infinitivo vero litera ת in fine assumta, præcedente gemino (∴).

Obs. 1. Aliquando etiam tertia Radicalis *hoc modo* abjicitur, inprimis si ante aliud נ [f] vel ת [g] fuerit.

2. Verbum נָתַן *imperfecte formatum*, extra Præteritum Kal, in cæteris hujus Con-

---

adjicit, sed sequitur num. 1. v. g. *Jonath*. Jes. 56, 10. לְמִבַּח *latrare*: pro quo, ad formam Perfectorum coll. §. 43. Obs. 2. Exod. 11, v. 7. לְמִנְבַּח Et ita Esr. 7, v. 20. לְמִנְתַּן *dare*.

(f) 1 Chr. 29, 14. נָתַנּוּ *dedimus*: Gen. 4, 23. הַאְזֵנָּה *auribus percipite* F. Jud. 19, v. 13. וְלַנּוּ & *pernoctabimus*, (formæ קַמְנוּ de qua vid. inf. §. 47.) ex לוּן. 2 Chr. 29, 19. הֵכַנּוּ *præparavimus*. 1. pl. præt. Hiph. rad. כּוּן. Ezech. 32, vers. 16. תְּקוֹנֵנָּה *plangent*, *lamentabuntur* F, ex קוּן coll. §. 47. At Jes. 60, 4. תֵּאָמַנָה *nutrientur*, *educabuntur* F. Ruth. 1, 13. תֵּעָגֵנָה *differetis*, nulla abjecti נ facta est compensatio.

(g) Jud. 15, 18. נָתַתָּ *dedisti* &c.

Conjugationis temporibus, *sub secunda radicali* vocis in fine non crescentis, *amat* (..) h.

3. Formationem Verborum פ״נ imitantur.

(a) Radix לָקַח i:

(β)

(h) Gen. 12, v. 7. אֶתֵּן *dabo*; c. 1. 17. וַיִּתֵּן *& dedit*: c. 14. 20. וַיִּתֶּן־ *& dedit*, coll. §. 18. Sed Jud. 16, 5. נִתֶּן־ *dabimus*, coll. §. 26. IX. 1. Gen. 4, 12. תֵּת *dare*, coll. §. 57. I. 2 Esth. 2, 9. לָתֵת־ *ad dandum*: 2 Reg. 4, 42. תֵּן *da*. Vid. supr. §. 41. III. Obs. 1. (ς) (i) 2 Reg. 5, 16. אֶקָּח *sumam*, pro אֶלְקַח coll. §. 41. III. Obs. 3. §. 17. Caut. 7. §. 27. 1. Et ita Gen. 2, v. 15. וַיִּקַּח *& sumsit*, coll. §. 41. III. Obs. 3, Gen. 6, 21. קַח *sume* pro לְקַח quod legitur Exod. 29, 1. &c. Jer. 17, 23. קַחַת *recipere*, coll. §. 26. IX. 1. pro לְקַח *sumere*, quod habetur Jer. 32, 14. &c. Sic Gen. 18, 4. יֻקַּח *sumatur*: cap. 12. 15. וַתֻּקַּח *& accepta fuit*, ex Hüphal. Quo referunt Job. 4, v. 10. נִתָּעוּ *commoluntur*, vel *evulsi sunt*, ex *Niphal* rad. לתע. Quanquam alii statuant formam compositam, vel ex Præt. & futur. *Niphal*, vel ex Niphal & Hithpael, radicis תעה, coll. §. 42. Obs. 3. Modo tonus foret in ultima.

(β) Verba nonnulla a י incipientia: & quidem ינח i, יצב k, יצג l, יצע m, יצת n, & יקף o perpetuo; יצק p, יצר q &

(i) Jud. 3. 1. הִנִּיחַ *reliquit, collocari sivit*: Hos. 4. 17. הַנַּח *sine, missum fac.* (k) Ex. 15. 8. נִצְּבוּ *consistant, steterunt*: Gen. 28. v. 12. מֻצָּב *constitutus*, part. Hüph. (l) Jer. 51. 34. הִצִּיגַנִי *constituit me*: secundum Masorethas sc. Sed secundum literas הִצִּיגָנוּ *constituit nos*, oratione nomine totius Ecclesiae, non singulorum, concepta. Exod. 10. 24. יֻצַּג *sistetur*, 3. fut. f. Hüph. coll. §. 27. 1.

(m) Jes. 58. 5. יַצִּיעַ *sternet*: Esth. 4. 3. יֻצַּע *stratum erat, sternetur.*

(n) Jes. 9. v. 17. וַתִּצַּת & *incendit*: 2. Reg. 22. 13. נִצְּתָה *accensa est*: Jer. 11. 16. הִצִּית *succendit.*

(o) Job. 19. 6. הִקִּיף *circumduxit.* (p) Lev. 14. v. 26. יִצֹק *effundet.* Sed 1. Reg. 22. 35. וַיִּצֶק & *effluxit*: Psalm. 45. 3. הוּצַק *effusus est*, &c. sequuntur formationem verborum פ״י. (q) Jerem. 1. v. 5. אֶצָּרְךָ *formarem te.* ו enim in כתיב expressum אצורך, notat vocalem *O* præmittendam. Nisi tamen ex צור formes אֲצוּרְךָ, usu penes Chaldæos ac Rabbinos in sensu *for-*

& יסר [r], atque * *Chald.* ידע [s] ac יכל [t], in Kal plerumque; יגע [u] vero, יחם [x], יקץ [y], & ישר [z] non nisi semel.

§. 45.

mandi, effigiandi, frequentissimo. Sed Gen. 2. 7. וַיִּיצֶר *& formavit.* (r) Hos. 10, v. 10. וְאֶסֳּרֵם *ut corripiam, castigem eos.* (s) Dan. 2. v. 30. תִּנְדַּע pro תֵּדַע *scies*, coll. §. 11. II. Obs. 3. unde & nomen מַדַּע *scientia*, Dan. 1. v. 4. 10. 11. 12. ad formam מַצָּב *statio*, Jos. 4. 9. Jes. 22. 19.

(t) [* Dan. 8. 26. יִכַל *poterit*, & ita, secundum Masoram quidem, Dan. 5. v. 16. תִּכַל *poteris*: cujus tamen literæ formam postulant Ebræam תּוּכַל, ut cap. 2. 10. conf. §. 46. I. Obs. 2.

(u) Jes. 40. 30. וִיגָּעוּ *& laborabunt*, alias Hab. 2. 13. וְיִיגְעוּ *& laborabunt*; quomodo etiam eodem Jes. 40. v. 31. occurrit.

(x) Jes. 57. 5. הַנֵּחָמִים *incalescentes*, Part. Niph. in quo (..) compensat dagesch e Gutturali extrusum §. 20. Vid. tamen §. 45. I. Obs. 2. Sed Deut. 19. v. 6. יֵחַם *incalescet*, futur. Kal.

(y) 1. Reg. 3. v. 15. וַיִּקַץ *& expergefactus est.* Alias Gen. 28. 16. וַיִּיקַץ *& evigilavit*, &c. (z) 1. Sam. 6. 12. וַיִּשַּׁרְנָה *& direxerunt, recta iverunt* coll. §. 42. Obs. 3. alias Num. 23. 27. יִישַׁר *rectum erit* &c.

§. 45. Verba *Geminantia secundam*,

I. *In Conjugationibus Levibus*, *secundam radicalem abjiciunt* [a]: &, *impresso* quidem *tertiæ* radicali *Dagesch* [b],

1. Sub-

(a) 2 Reg. 22, 19. רַךְ *emollitum est*, pro רָכַךְ: Deut. 2, v. 3. סוֹב *circumi*: 1 Reg. 7, 15. יָסֹב *cingebat*, coll. infr. 3. γ. pro סְבֹב & יִסְבֹּב
* *Chald* Dan. 2, 16. עַל *venit, ingressus est*, pro עֲלַל: Dan. 5, 7. לְהֶעָלָה *adducere*, pro לְהַעְלָלָה coll. §. 19. II. §. 26. XII. Dan. 4, 3. לְהַנְעָלָה *adducere*, coll. §. 11. II. Obs. 3. §. 17. Caut. 2. (b) Quia (:) retrahendum, ante aliud (:) in litera dageſſchata (coll. §. 11. II. cum §. 3. Obs. 1.) latitans, in vocalem mutari debet §. 24. I. quæ repræsentet primam originem, Hypoth. III. §. 17. Vnde &, tono præsente, vocalis longa retrahitur, quoties ex ista (:) factum fuerat. v. g. Jes. 6, 12. וְרַבָּה *& augebitur, crescet*, pro רַבְבָה ex רַבַב coll. §. 19. Et sic Ps. 88, 18. סַבּוּ *circuiverunt me*: Gen. 49, 23. וָרֹבּוּ *& jaculati sunt*, pro רָבְבוּ, radicis רָבַב, coll. §. 41. III. Obs. 1. (γ) & (ζ). Sic Job. 24, vers. 24.

1. Substituunt, pro (:) retrahendo, vocalem ejus primitivam ^e^.

רמו *extolluntur.* Porro *Imperat.* 1 Sam. 22, vers. 17. סבו *circuite*, pro סְבֻבוּ, ex סֹבֵב. *Fut.* Jos. 6, 4. תָּסֹבּוּ *circuibitis.* *Hophal* Ez. 41, 7. מוּסַב־ *cinctus, ambiebatur*, pro מוּסָב coll. §. 14. §. 18. c. 41. 24. מוּסַבּוֹת *versatiles.*

* *Chald.* Dan. 5, 10. עַלַּת *ingressa est*, secundum puncta: pro עַלְלַת, quam formam literæ postulant. Et ita ad analogiam Ebr. Dan. 5, 13. הֻעַל *adductus fuit*: vers. 15. הֻעַלּוּ *adducti sunt*, pro הֻעַלְלוּ Vid. supr. §. 41. I. Obs. 2. γ.

(c) Secus quando * *Chaldaice, voce* ab initio *per Præformativum crescente, defectus* secundæ radicalis *abjectæ per Dagesch* forte *compensatur primæ* radicali *imprimendum*, §. 19. II. In talibus enim, causa cessante §. 17. Caut. 7. commode non modo (:) potest retrahi, ac sub ultima radicali retineri: sed & sub ipso Præformativo vocalis Perfectorum manet. Atque adeo nullus sequentium trium numerorum penes Chaldæos obtinet. V. g. Dan. 7, 7. מַדִּקָה *comminuens*, pro מְדַקְקָה. Pro הַדֵּקֶת tamen occurrit Dan. 2, 34. וְהַדֵּקֶת *& comminuit*, coll. §. 42. Obs. 2. β. §. 27. 4.

(β) In *Niphal* tamen pro puncto ita retrahendo, *plerumque adhibetur* (-) [d], interdum ו [e], rarius (..) [f]:

(γ) In *Hiphil* vero communius (..) [g], ra-

(d) Num. 34, 4. וְנָסַב & *circumducetur*, coll. 3. pro נְסַבֵּב: Gen. 19, v. 4. נָסַבּוּ *circumcirca posuerant se*, pro נסבבו: Ezech. 1, 9. יִסַּבּוּ pro יִסַּבְּבוּ *vertent sese*: Jes. 52, v. 11. הִבָּרוּ coll. §. 20. pro הִבָּרְרוּ *purgate vos*.

(e) 1 Sam. 5, 8. יִסּוֹב pro יִסַּבֵּב *circumducetur*. Sic. Num. 36, 7. תִּסּוֹב *avertetur*: Jes. 34, 4. וְנָגֹלוּ & *convolventur*, pro נִגְלְלוּ. Sic Nah. 1, 12. נָגֹזּוּ *tonsi fuerunt*: Num. 17, 10. הֵרֹמּוּ *efferte vos*, coll. §. 20. Ez. 6, 9. וְנָקֹטּוּ & *fastidio erunt*, coll. §. 41. III. Obs. 1. (δ), (ζ).

(f) Ez. 26, 2. נָסֵבָּה *aversa est*, pro נְסַבְּבָה Sic cap. 21. 12. וְנָמֵס & *liquefactum est*: Jes. 49, v. 6. נָקֵל *vile, leve est*: 2 Sam. 17, 10. הִמֵּס *liquefieri*, Ez. 20, 9. הֵחֵל *profanari, prostitui*: coll. §. 20. Lev. 21, v. 9. תֵּחֵל *prostituetur* F. part. 1 Sam. 15, 9. וְנָמֵס & *tabescens, liquefactum*. (g) 2 Reg. 16, 18. הֵסֵב *avertit, abduxit*: 1 Sam. 5, 9. הֵסֵבּוּ *abduxissent*:

rarius (-)[h].

2. Pro (:)[i], sub ultima Radicali dagesschanda . i, exprimendo, in Præteritis adhibent וֹ[k], in cæteris

Jer. 21, v. 4. מֵסֵב *aversurus*: 2 Sam. 5, v. 23. הָסֵב *diverte*: 2 Chr. 14, v. 6. וְנָסֵב & *circuibimus*.

(h) Jes. 25, 12. הֵשַׁח *depressit*: coll. §. 41. III. Obs. 3. 2 Reg. 23, 15. הֵדַק *comminuit*: Jes. 8, v. 23. הֵקַל *vilipendit*: c. 18, 5. הֵתַז *amputavit*: 1 Sam. 5, 9. 10. הֵסַבּוּ *circumduxerunt*: Jer. 10, 25. הֵשַׁמּוּ *devastarunt*: 2 Sam. 20, 18. הֵתַמּוּ *absolverunt*: Ez. 31, 3. מֵצַל *obumbrans, umbram faciens*, &c.

(i) Ne dagesch compensativum, vel excideret penitus, §. 11. II. Obs. 1. vel minimum, ob rapiditatem (:) mobilis §. 9. p. 94. perciperetur parum evidenter. V. g. 1 Sam. 22, v. 22. סַבֹּתִי *causa fui*, pro סַבֹּבֹתִי: 2 Sam. 6, v. 22. נְקַלֹּתִי *vilis factus sum*: Deut. 2, v. 31. הַחִלֹּתִי *incœpi*; coll. §. 18. I. §. 26. XI. Deut. 3, v. 7. בַּזֹּנוּ *diripuimus*: Mich. 2, 4. נְשַׁדֻּנוּ *vastati sumus*: coll. §. 26. VI. & XIV. Thr. 3, vers. 44. סַכֹּתָה *operuisti, protexisti*: Job. 16, v. 7. הֲשִׁמּוֹתָ *desolasti*: Jos. 6, vers. 3. וְסַבֹּתֶם & *circuibitis*: Mich. 4, vers. 13. וַהֲדִקּוֹת & *comminues* F. (k) Gen. 37, 7. תְּסֻבֶּינָה

Temporibus ־ְ־ [l].

3. Præformativi *vocalis brevis* syllabæ simplicis [m],

(α) *Elevatur in analogam longam* [n]: Sed (β)

---

circuibunt, pro תְּסֻבֶּבְנָה: Gen. 41, v. 54. וַתְּחִלֶּינָה & *inceperunt.*

(l) * *Chaldæi* dagesschantes primam, §. 19. 2. (:) retinent: v. g. *Onkelos* Gen. 49, vers. 4. אַחִילְתָּא *profanisti*. pro Ebræo חִלַּלְתָּ, Vid. ad Obs. 2.

(m) * Quando igr. (:) virtualiter in litera dagesschata latitat, ut penes *Chaldæos*, §. 19. 2 tunc ordinaria Præformativorum vocalis servatur: v. g. Dan. 2, v. 40. תַּדִּק *comminuit*, pro תַּדְקִק coll. §. 41. III. Obs. 1. (ε). ibid. מְהַדֵּק *comminuens*, coll. §. 41. III. Obs. 2. (γ). Dan. 4. 24. מִחַן *misereri*, Infinit. Peal, pro מִחְנַן, compensatione dagesch extrusi per vocalem longam neglecta, §. 20. Obs. 1. Quæ facta est per vocalem longam Dan. 2, 24. הַעֲלְנִי *introduc me*; sed ibid. vers. 25. הַנְעֵל *venire fac*, per literam נ, §. 11. II. Obs. 3. Dan. 6, 25. הַדִּקוּ *comminuerunt*: Dan. 2, 34. וְהַדֵּקֶת & *comminuit* F. pro הַדְקַת coll. §. 27. 4. §. 42. Obs. 2. (β). (n) Vid. §. 18. II. coll. §. 6. Obs. 2. v. g. 2 Sam. 3, 12. הָחֵל *incipiendo*: Deut. 2, 25. אָחֵל *incipiam*: 2 Reg.

(β) *In* Participio *Hiphil* in (..) [o]: &

(γ) *In Kal* [p] atque *Niphal* [q], in (_).

Obſ. 1. In quibusdam, Compenſatione per Dageſch negleƈta, (:) retrahitur [r].

16, 18. הסב *avertit*, præt. Hiphil. in quo (.) ſyllabæ compoſitæ, antiquitus proxime accedebat ad *E*, vid. p. 53. coll. §. 17. hypoth. III. Ez. 41, 7. מוסב־ *converſus*, conf. §. 14. cum §. 18. Jeſ. 28, 27. יוסב *verſabitur*, coll. §. 20. Obſ. 3. (o) Jer. 21, v. 4. מסב *averſurus ſum*. (p) 1 Sam. 16, 11. נסב *circuibimus, deſleƈtemus, accumbemus*: ſignificatione vel ex nomine היסבה aut מסבה deſumta, vel ex uſu verbi in ſcriptis profanis. Vid. Cod. *Berach*. f. 2. b. l. 37. fol. 42. a l. ult. coll. comment. *Raſchi & Kimchi*. (q) Num. 34, v. 4. 5. ונסב *& circumgyrabitur*. 1 Sam. 15, 9. ונמס *& tabeſcens*. Videntur in his duabus Conjugat. obſervaſſe primam originem poſterioris (:), coaleſcentis in verbo Perfeƈto cum Præformativi (:) in eand. ſyllabam compoſitam. Conf. §. 17. hypoth. III. (g). (r) Gen. 11, 7. ונבלה *& confundemus*, pro ונבלה *fut. Kal*, rad. בלל, cum ה Paragog. Ez. 41, v. 7. ינסבה

2. Vbi vero, Chaldæorum more, compenſatio fit in litera abjectam præcedente; ibi non modo (:) retrahitur, ac ſub ultima radicali retinetur: ſed & vocalis ordinaria ſub Præformativo manet [s].

3. * *Chald.*

& circumgyrabatur, pro וְנָסַבָּה *Præt. Niph.* ſic Jeſ. 19, verſ. 3. וְנָבְקָה *& evacuabitur.*

(s) Deut. 9, 21. וָאֶכֹּת *& contudi*: hinc in *Hiph.* Deut. 1, v. 44. וַיַּכְּתוּ *& contuderunt*: Num. 14, 45. וַיַּכְּתוּם *& contuderunt eos*, formæ וַיַּדְבְּקוּ *& adhærere fecerunt*: qua de §. 22. I. Obſ. 2. Aut ex *Kal*, coll. §. 26. X. Gen. 24. 48. וָאֶקֹּד *& verticem inclinavi*: verſ. 26. וַיִּקֹּד *& verticem inclinavit.* Hinc Gen. 43, v. 26. וַיִּקְּדוּ *& inclinarunt verticem.* Job. 31, v. 34. וָאֶדֹּם *& ſilui*: Joſ. 10, 13. Am. 5, v. 13. וַיִּדֹּם *& ſiluit.* Hinc Ex. 15, 16. יִדְּמוּ *ſilebunt*: Jer. 8, 14. וְנִדְּמָה *& ſilebimus.* 2 Reg. 22, v. 4. וְיַתֵּם *ut abſolvat*: Job. 22, 3. תַּתֵּם *perficis, integras pronuncias*: Deut. 34, 8. וַיִּתְּמוּ *& conſummati fuerunt.* Num. 23, 8. אֶקֹּב *exſecrabor, deteſtabor*: vid. Job. 5, 3. 1 Reg. 9, v. 8. ישׁם *obſtupeſcet.* Lev. 11, v. 7. יִגָּר *ruminabit.* coll. §. 27. 1. §. 41. III. 3. Jer. 19, 3. תִּצַּלְנָה *tinnient*, pro תִּצַּלֶינָה. Job. 24, v. 24. הֻמְּכוּ *depreſſi ſunt*, pro הוּמַכוּ. Hinc Dageſch ante

3. * *Chaldaice* participium in Peal vel regulare eſt [t]; vel, ſi ſecundam abjicit, pro puncto retrahendo abhibet (ַ) [u].

primam indageſſchabilem compenſato, juxta §. 20., eſt Zach. 2, 17. נֵעוֹר *excitatus fuit*: Mal. 3, 9. נֵאָרִים *maledicti eſtis*: Jeſ. 57, 5. הַנֵּחָמִים *inflammati, incaleſcentes*: Jer. 22, v. 23. נֵחַנְתְּ *gratioſa facta es.* Vel, Dageſch ſine compenſatione excidente, juxta §. 20. Obſ. 1., Mal. 2, v. 5. נִחַת *contritus fuit*: hinc Pſ. 18, v. 35. וְנִחֲתָה *& conteretur.* Ez. 25, 3. נִחַל *profanatus fuit*: hinc Ez. 7, 24. וְנִחֲלוּ *& prophanabuntur*: Ez. 22, 16. נִחַלְתְּ *proſtituta fuiſti.* Pſ. 69, 4. נִחַר *aduſtum, exſiccatum fuit*: hinc Cant. 1, 6. נִחֲרוּ *ſuccenſi ſunt*: &, coll. §. 27. 4. Pſ. 102, 4. נִחָרוּ *exuſta ſunt*: a quo tamen Jer. 6, 29. eſt נָחַר *exaruit.* Huc referrem 2 Sam. 22, 27. תִּתַּפָּל thematis פלל *ſeverum judicem agis*, ex Chaldæorum *Ittaphal*; niſi Pſ. 18, 27. pro eo foret תִּתְפַּתָּל, quod ſuadet in ſuperiori Metatheſin, §. 58. coll. §. 41. III. Obſ. 4. β. Sed תִּתָּבָר *purum te exhibes*, commode hinc formatur; Dageſch excidente, pro תִּתְבָּר juxta §. 20. Obſ. 2. (t) * Vid. ſupr. §. 43. Obſ. 2. (u) * Dan. 4, v. 4. cap. 5. 8. ex mente quidem Maſoretharum, עָלִּין *venientes, ingreſſi*: non tamen ultima-

II. *In Conjugationibus Gravibus,*

1. Secunda radicali retenta, pro Dagesch forti characteristico, & prævia vocali, substituunt (ו) x. Vel

2. Pro

---

sed media radicalis fuisset abjicienda §. 43. recte Autor literarum עללין *ingredientes.*

(x) *Piel* Jes. 59, 19. נוססה *fugere fecit, fugavit*: Thr. 1, 22. עוללת *fecisti, operatus es*: Job. 16, 15. ועוללתי *& posui, tractavi*, vel ex usu Chald. *introire feci*: Exod. 5, 7. וקוששו *& colligent*, &c. Fut. Job. 12, 17. יהולל *infatuabit, insanire faciet*: Ps. 59, v. 7. ויסובבו *& circuibunt*: Lev. 19, 10. תעולל *racemabis*: Jer. 31, 22. תסובב *circumdabit, circumgyrabit* F. Lev. 19, 26. תעוננו *ex nubibus conjicietis*: Ps. 26, v. 6. ואסובבה *& circuibo*: Part. Deut. 33, 21. מחוקק *legislator*: Jud. 5, 14. מחוקקים *legislatores*: 1 Reg. 17, 10. מקוששת *colligens* F. Nah. 2, v. 8. מתופפות *pulsantes* F. Imperat. Thr. 1, v. 22. ועולל *& fac* Infinit. Exod. 5, 12. לקושש *ad colligendum*. *Pual* Thr. 1, 12. עולל *peractus est*: Eccl. 2, 2. מהולל *ad insaniam adductus*. *Hithpael* Jes. 24, 20. והתנודדה *& movebitur*: Jer. 46, 9. והתהוללו *& insano impetu agitamini*. Futur. 1 Reg. 17, 21. ויתמודד *& dimensus est*

2. Pro secunda radicali, in locum Dagesch characteristici transmota, statuunt similem primae y.

Not. Geminantia secundam

I. Interdum confundunt formas cum Quiescentibus secunda z, vel tertia radi-

 ca-

---

se: Ps. 64, 9. יִתְנוֹדְדוּ *movebunt sese*: Ps. 42, v. 7. תִּשְׁתּוֹחָח *deprimit, humiliat sese.* coll. §. 41. III. Obs. 4. (*a*). Jer. 48, v. 27. תִּתְנוֹדָד *commovebis te*: Ps. 42, v. 12. תִּשְׁתּוֹחֲחִי *deprimes te* F. Ps. 73, 21. אֶשְׁתּוֹנָן *me ipsum exacuebam*: Ps. 20, v. 9. וַנִּתְעוֹדָד *& erigimus nos.* PARTIC. Ps. 78, 65. מִתְרוֹנֵן *cantillans, gestiens*: Zach. 9, 16. מִתְנוֹסְסוֹת *elevantes sese* F.

(y) *Piel* Eccl. 10, 10. קִלְקַל *detersit*: Jes. 19, v. 2. וְסִכְסַכְתִּי *& commiscebo*: Jes. 9, v. 10. יְסַכְסֵךְ *veprium instar commiscebit.* IMPERAT. Prov. 4, 8. סַלְסְלֶהָ *attolle eam.* *Pual* 1 Reg. 20, v. 27. וְכָלְכְּלוּ *& sustentati, comeatu instructi fuerunt*; coll. §. 26. XIV. *Hithp.* Jer. 4, 24. הִתְקַלְקָלוּ *instar rei levis se moverunt*: Dan. 8, v. 7. וַיִּתְמַרְמַר *& exacerbavit se*: Nah. 2, 5. יִשְׁתַּקְשְׁקוּן *allident sese*: coll. §. 41. III. Obs. 4. (*a*), §. 54. I. 2. (z) Ps. 91, 6. יָשׁוּד *vastabit*, pro יְשׁוֹדֵד, Vid. §. 47. I. 1. γ. Ex. 16, 20. וַיָּרֻם *& vermificavit, produxit vermes*: Eccl.

cali [a].

2. Pro litera geminanda, in pauciffimis eft, Syrorum more, א [b].

§. 46.

12, v. 6. וְתֵרֹץ & *conteretur*: Jef. 42, 4. יָרוּץ *quaffabitur*. * *Chald.* Dan. 2, 35. דָּקוּ pro דַקּוּ *comminuerunt*. (a) Pf. 77, 10. חַנּוֹת *mifereri*: v. 11. חַלּוֹתִי *incipere me*, juxta LXX. Ez. 36, v. 3. שַׁמּוֹת *defolare*: Vid. §. 42. Obf. 3. p. 393. (b) Job. 7, v. 5. וַיִּמָּאֵס & *diffolutus*, *liquefactus fuit*, pro וַיִּמַּס. Sic Pfal. 58, 8. יִמָּאֲסוּ *liquefcent*: Jer. 30, 16. שֹׁאסַיִךְ *diripientes te*, pro שֹׁסַסַיִךְ: ni dicere velis, ad formam Chaldaicam, permutari cum quiefcentibus fecunda. Job. 40, 21. 22. צֶאֱלִים *umbrofa opaca*, pro צְלָלִים. Job. 25, 5. יַאֲהִיל *fplendebit*, transpofitis infuper literis prioribus, pro יְהַלֵּל; nifi, fervato literarum ordine, vertas *tentorium habet* fcil. juftitia Jef. 18, 2, 7. בָּזְאוּ pro בָּזְזוּ *diripuerunt*: Jef. 36, 12. חֹראיהם, id quod in כתיב habetur, pro חריהם, quod extat 2 Reg. 18, 27. Sed fatius eft, derivaffe illud ex quiefcenti tertia חֲרָאֵיהֶם *ftercora fua*, ad formam חַטָּאֵיכֶם *peccata veftra*, Jef. 1, 18. Arabibus enim hodienum خَرِيَ *cacavit* fignificat, *alvum de-*

§. 46. In Verbis פ״י,

I. *Prima*, ex analogia *cum* (:) *quieſcenti notanda*,

1. *in Kal quieſcit in* (..) vel (ִ) c, *ſecunda etiam radicali* (extra perſonas in (ִ) & ו creſcentes f), *cum* (..) *vel* (-), d rariſſime

ו e

---

poſuit, & خُرْءُ *fimum*, apud Avicenn. part. I. p. 193. l. 43. it. p. 256. l. 41. Quemadmodum alterum ſupr. p. 75. ſqq. ex iisdem locis adductum, שֵׁינֵיהֶם *urinam ſuam*, legere licet; voce ex quieſcentibus media derivata, quod שין Æthiopibus hodienum *minxit*, & derivatum inde Nomen *urinam* &c. denotet. coll. §. 43. Obſ. 3.

(c) Perfectorum enim ſyllaba hæc compoſita (.) parvum habebat, ad *E* inclinans, ſupr. p. 53 conf. §. 17. hypoth. III. §. 18. II. (d) Vid. ſupr. §. 41. III. Obſ. 1. (5) coll. infr. Obſ. 3. v. g. Gen. 25, 58. אֵלֵךְ *ibo*: Job. 19, v. 10. וָאֵלַךְ *& abii*. Jeſ. 34, 5. תֵּרֵד *deſcendet* F. Thr. 3, 48. תֵּרַד *deſcendit* F. * *Chald*. Eſr. 7, 18. יֵיטַב *bonum videbitur*. (e) Gen. 35, 14. וַיִּצֹּק *& profudit*: c. 34. 15. נֵאוֹת *acquieſcemus*: Vid. v. 22. 23. 2 Reg. 12, 9. Hoſ. 13, v. 15. וְיֵבוֹשׁ *& exaruerit*; alias ſemper יִיבַשׁ *exareſcet*, Jeſ.

וֹ [f] *notata.*

2. Extra Kal *mutatur in* וֹ [g]: quod (α) In *Niphal* [h] & *Hiphil* [i], quiescit in hholem.

(β)

19, 7. &c. (f) Hic enim est Cant. 1, 8. תֵּדְעִי *scies*: Lev. 23, v. 43. יֵדְעוּ *intelligent*: Gen. 34, 18. וַיִּיטְבוּ *& bona visa sunt, placuerunt*: Nah. 3, v. 8. הֲתֵיטְבִי *numquid melior eris?* Mich. 1, vers. 8. אֵילְכָה *ibo*, coll. §. 54. I. 1. (α).

g) Vid. supra §. 3. Obs. 2. Certe *brevis* Perfectorum *in longam mutata*, (vi §. 43. 2. coll. §. 18. II.) in Hüphal quidem in וּ abit: quæ vocalis sine fulcro ו non potest consistere: *in Niphal* vero, minimum in persona tertia *confunderetur cum Kal*: in Hiphil autem (ֵ) ex (ִ) productum, literæ י quietem non concederet, quam tamen, ob (ְ) quiescens, sibi postulat, vi §. 43. not (f), p. 396. sqq. At reliquarum, quibus cum alternare solet, quiescentium nulla huc quadrat, præterquam וֹ. ה enim non quiescit, nisi in fine: & א Ebraice non servit, nisi ab initio, vel post præfixum, post præformativum nunquam.

(h) 1 Chr. 2, 3. נוֹלַד pro נִילַד *natus est*: Gen. 48, 5. הַנּוֹלָדִים *nati illi.* (i) Gen. 11, v. 27. הוֹלִיד pro הֵילִיד *parere fecit*, vel *genuit*: Jes. 66, 9. אוֹלִיד pro אֵילִיד *gignam*.

(β) In *Hophal* autem in Schurek [k]

Obſ. 1. Huc referri poſſunt

(α) Ebraice *Verba* quædam *ab* א *incipientia* (ſcil. אָבַד [a], אָבָה [b], אָכַל [c], אָמַר [d], אָפָה [e], אָצַר [f], & plerumque אָחַז [g], interdum etiam אהב

---

* Dan. 2, 15. הוֹדַע *notum fecit*: Dan. 6, 11. מוֹרא *laudans*: Dan. 2, v. 23. מְהוֹדֵא *idem*, coll. §. 41. III. Obſ, 2. (γ). rad. ירא coll. §. 43. Obſ. 1. Eſr. 4, verſ. 10. הוֹתֵב *habitare fecit*.

(k) Eſr. 3, 11. הוּסַד pro הֻיסַד *fundatus fuit*: ſic 2 Chr. 8, 16. מוּסָד *fundatus*. * *Chald.* coll. §. 41. I. Obſ. 2. (γ), Dan. 4, 33. הוּסְפַת *addita fuit*. (a) Vid. ſupr. §. 41. II. Obſ. 1. v. g. Job. 20, 7. יֹאבֵד pro יְאַבֵד *peribit*, quaſi ex יֹאבַד coll. §. 25. II. Obſ. 3. Et ſic Jud. 5, 31. יֹאבְדוּ *peribunt*. (b) Deut. 13, 8. תֹאבֶה *voles*: c. 29. 20. יֹאבֶה *volet*, coll. §, 48. I. 2.

(c) Gen. 2, 16. תֹאכֵל *comedes*, & v. 17. תֹאכַל *idem*. (d) Prov. 1, v. 21. תֹאמָר *eloquetur* F. (e) Ez. 46, 20. יֹאפוּ *coquent*, coll. §. 48. II. 1. (f) Neh. 13, 13. וָאוֹצְרָה *& theſaurarios, quæſtores feci*; coll. §. 54. I. 1. (α). (g) Jud. 20, 6. וָאֹחֵז *& apprehen-*

אָהַב [h] & אָסַף [i]) quorum *prima radicalis in futuro Kal quieſcit in* ֹ, *ſecunda*, in cæteroquin Perfectis [k], *cum* (..) *vel* (-) *notata.*

(β) *Chaldaice* vero א *ſchvandum*,

(א) *In Peal quieſcit* in (..) [l].

(ב) *In Aphel*, vel in ו mutatur, quieſcens in cholem [m]; vel in י, quod quieſcit in (..)

di; coll. §. 56. I. Obſ. 2. Job. 18, 9. יֹאחֵז *apprehendet*, &c. tantum Eccl. 7, 18. תֹּאחֵז *retinebis.* (h) Scil. in 1. perſ. ſingul. ut Mal. 1, v. 2. וָאֹהַב *& dilexi*: Hoſ. 14, v. 5. אֹהֲבֵם *diligam eos*; coll. §. 56. I. Obſ. 2. alias v. gr. Prov. 3, v. 12. יֶאֱהַב *diliget.* (i) Mich. 4, v. 6. אֹסְפָה *colligam*: Pſ. 104, verſ. 29. תֹּסֵף *colliges, auferes*; coll. §. 56. I. Obſ. 2. Alias ſemper Perfectorum more, ut Deut. 28, v. 38. תֶּאֱסֹף *colliges* &c. (k) Vid. ad lit. (b) & (e). coll. §. 43. Obſ. 1. (l) * Vocali ſcil. quæ brevi Perfectorum analoga. V. g. Dan. 4, v. 30. יֵאכֻל pro יֵאכֵל *comedet.* Dan. 7, 23. ותאכל *conſumet etiam*: Dan. 2, verſ. 7. יֵאמַר *dicet*: verſ. 36. נֵאמַר *dicemus*, coll. §. 43. III. Obſ. 3, Dan. 2, verſ. 9. לְמֵאמַר *dicendo.*

(m) * Ex אֲבַר *periit*, eſt Dan. 2, 24. תְּהוֹבֵד *perire facies, perdes*, coll. §. 41. III. Obſ. 2. γ. ib. & verſ. 12. לְהוֹבָדָה *ad perdendum.*

(..) n.

(ג) *In Huphal* tranſit in ו, quieſcens in Schurek o.

2. Verbum יָכֹל *in futuro Kal* (ad formam Hüphal) *primam in* ו *mutat*, quieſcens in ſchurec, ſecunda cum (-) notata p.

3. י in *Hiphil* ſæpe retinetur, ut vel

(α) *quieſcat in* (..) q; vel

(β)

(n) * Dan. 6, 24. הֵימִן *credidit*. coll. §. 41. III. Obſ. 1. (ε), ex אמן. Vnde Partic. Dan. 2, 45. מְהֵימַן *fidelis*, coll. §. 41. III. Obſ. 2. γ. Vnde etiam ex אתה, Dan. 5, v. 3. הַיְתִי *venire fecit, adduxit*; cum punctis Perfectorum, quoad primam. coll. §. 42. Obſ. 3. γ.

(o) * Dan. 7, 11. וְהוּבַד *& perderetur*, rad. אבד, coll. §. 41. I. Obſ. 2. γ. (p) Gen. 19, v. 19. אוּכַל pro אֽוּכַל *potero*: ſic Gen. 15, v. 5. תּוּכַל *poteris*: c. 13, 16. יוּכַל *poterit*: c. 24. v. 50. נוּכַל *poterimus*: Joſ. 24, v. 19. תּוּכְלוּ *poteritis*. Ad quam formam occurrit etiam * *Chaldaice* Dan. 2, v. 10. יוּכַל *poterit*: ſimiliterque, minimum ſecundum literas, Dan. 5, 16. תּוּכַל *poteris*: quamvis puncta hic referant formam Chaldaicam תּוּכַּל, qua de ſupr. §. 44. Obſ. 3. (γ). (q) Gen.

(β) Ipſo *per* (..) *moto*, *Præformativum habeat* (:) [r].

II. *In Imperativo & Infinitivo Kal*, *primam* etiam cum (:) mobili, aut vera vocali efferendam, *extrudunt*: ſecunda in Imperativo cum (..) vel (-) notata [t]; in Infinitivo vero ת in fine aſſumto, præcedente gemino (⁚) [u].

III.

12, 16. הֵיטִיב *benefecit*: 1 Sam. 20, 13. יֵיטִיב *benefaciet*: Exod. 2, 9. הֵילִכִי *abire fac, abduc* F. Quod alias ſemper ו habet, ut 2 Reg. 17, 27. הוֹלִיכוּ *ire facite, ablegate*, &c. Jeſ. 13, 6. הֵילִילוּ *ejulate*. * *Chald.* Eſr. 5, 14. וְהֵיבֵל & *abduxerat*: Eſr. 7, 15. וּלְהֵיבָלָה & *ad abducendum*. (r) Job. 24, 21. יֵיטִיב *benefaciet*: Jer. 48. 31. אֵילִיל *ejulabo*. (s) Quippe qui ſequitur formam Futuri, §. 41. II. 2. (γ), in quo (:) quieſceret, Vid. §. 43. ad (f). Vnde videtur in prioribus uſurpatus §. 25. II. Obſ. 3., & forma quaſi ex Kal, & Hiphil, compoſita: Vid. §. 42, Obſ 3.

(t) Gen. 26, 18. לֵךְ *abi*, ex תֵּלֵךְ *ibis*; Gen. 20, verſ. 7. דַע *ſcito*, coll. ſcil. §. 41. III. Obſ. 3. Et ita * *Chald.* Dan. 6, v. 16. דַע *cognoſce*, ex ירע, coll. §. 41. III. 3. (u) Deut. 28, 52. רֶדֶת *deſcendere*: Joſ. 4, v. 24. דַּעַת

III. *Primam* י *mutant in* ו *mobile*,
1. *In Niphal* dagesschandam x:
2. *In Hithpael* verborum ירה y, ידע z, יכח a, & יסר b secundæ dagesschatæ præmissam.

ידע *scire*, coll. §. 26. IX. 1. * *Chaldaice*, cum (:) primæ radicalis quiescat, observatur I. Obs. 1. β.

(x) Gen. 17, vers. 17. יִוָּלֵד *nascetur*: Ps. 130, 4. תִּוָּרֵא *timearis*: Jes. 1, v. 18. וְנִוָּכְחָה *& redarguemur*: coll. §. 45. I. 1. (α).

(y) Lev. 5, 5. וְהִתְוַדָּה *& confessus fuerit*: Neh. 9, 3. מִתְוַדִּים *confitentes*: Esr. 10, v. 1. וּכְהִתְוַדֹּתוֹ *& juxta confiteri ipsum*, i. e. *cum confessus esset ille*: Dan. 9, 4. וָאֶתְוַדֶּה *& confessus sum.*

(z) Gen. 45, 1. בְּהִתְוַדַּע *in notum facere se*, i. e. coll. *Interpr.* §. 201. II. 2. *dum manifestaret sese*: Num. 12, v. 6. אֶתְוַדָּע *notum me faciam.*

(a) Mich. 6, vers. 2. יִתְוַכָּח *disceptabit*, er schilt sich mit &c.

(b) Ez. 23, v. 48. וְנִוַּסְּרוּ *& erudient se*, es werden sich dran spiegeln, coll. §. 41. III. Obs. 4. Not. γ. nisi mavis ex *Niph.* coll. §. 20. Obs. 3. *& erudientur, corrigentur*: vel ex Niph. & Hithp. mixtum §. 42. Obs. 3.

§. 47. *Quieſcentia* Ain, *ſecundam radicalem ubivis* c *abjiciunt* d:

I. In Conjugationibus Levibus,

1. *Pro* (:) retrahendo, *ſubſtituunt vocalem primitivam* e: & amplius, *Ebraice*

(α)

(c) In Gravibus Conjugationibus non minus, ac Levibus; ſecus ac Gemniantia, de quibus §. 45. Imo in quocunque tempore. Id quod de nulla Imperfectorum ſpecie valet. Vnde & difficillime judicatur, quænam quieſcentium literarum ſecundam radicalem conſtituat: niſi nomina hinc derivata, eam quandoque afferant.

(d) Ad formam Perfectorum קָטַל, חָפֵץ & קָטֹן coll. §. 41. III. Obſ. 1. dicitur, ſecunda cum prævia vocali, coll. §. 17. Caut. 2. abjecta, קָם *ſurrexit*, מֵת *mortuus eſt*, & אֹר *luxit*: niſi quod pro קָם juxta ſeq. I. 1. (α) ſit קָם Deut. 34. v. 10. De Gravibus Vid. II.

(e) Per quam compenſatio fiat ſecundæ pereuntis, §. 17. Caut. 3. β. §. 41. 2. (:) enim nihil compenſare poteſt abjectum. v. g. Gen. 38, 18. מֵתָה *mortua eſt*, pro מוּתָה: Jer. 15, 9. בֹּשָׁה pro בּוּשָׁה *erubuit*, coll. §. 41. III. Obſ. 1. (α), (γ), & (ζ).

(α) *In Kal pro* (-) [f] quidem (nisi tertia radicalis (:) expressum ceperit [g]), *ac pro* (..) *Participii* [h], *adhibent* (ֲ).

Sed Gen. 7, 22. מֵתוּ *mortui sunt*: 1 Sam. 14, v. 29. אֹרוּ *lucent, illuminati sunt*: Cant. 4, v. 10. טֹבוּ *bona sunt*: Jes. 1, v. 6. זֹרוּ *compressa sunt*: Jer. 27, v. 18. בֹּאוּ *venerunt*. * *Chald.* Dan. 4, v. 30. סָפַת *completa fuit*: pro סָפַת Dan. 4, v. 9. יְדֻרוּן pro יְדוּרוּן *habitabant*, M. Sed secundum Masoreth. יְדֻרָן *habitabant*. F.

(f) Gen. 37, v. 7. קָמָה ex קוּמָה *stetit erecta*, quod quasi e קָוַם. Sic Exod. 10, 23. קָמוּ *surrexerunt*.

(g) Tunc enim, ob syllabam compositam, (-)retinetur, coll. §. 42. Obs. 1. v. g. 2 Sam. 12, 21. קַמְתָּ pro קוּמְתָּ *surrexisti*. Sic Prov. 9, v. 12. וְלַצְתָּ *si irrisor fueris*: Ez. 28, v. 8. וָמַתָּה pro מַתָּ *& morieris*, cum ה Paragog. coll. §. 41. III. Obs. 4. β §. 54. I. 1. β. Cant. 5, v. 5. קַמְתִּי *surrexi*: Gen. 19, 19. וָמַתִּי *certe moriar*, coll. §. 41, III. Obs. 4. β. Jer. 2, 36. בֹּשְׁתְּ *erubuisti*, F. pro בּוֹשְׁתְּ formæ יָכֹלְתְּ *potuisti*. F.

(h) Esth. 2, 14. שָׁבָה pro שׁוֹבָה vel שֵׁבָה

(β) *Pro* וֹ frequentius *substituunt* וּ, vel (ֻ) [i].

(γ) *In Niphal* pro quocunque puncto retrahendo, *adhibent* וֹ [k].

(δ) * *Chaldaice* pro (ַ) [l], vel (ֵ) Ithpeël [m], adhibent (ָ), in paucis (ְ) [n]. ac

(ε) *Pro* (ֻ) frequentius usurpant וּ [o].

2. Pro

---

reversa, revertebatur. Sic Pſ. 3, 2. קָמִים *surgentes*.

(i) Pſ. 18, 39. קוּם *surgere*: Gen. 19, v. 14. קוּמוּ *surgite*: Joſ. 7, v. 10. קֻם *surge*: Deut. 2, 13. קֻמוּ *surgite*.

(k) Ez. 38, 7. הִכּוֹן pro הִכּוֹן *præpara te*: Eſth. 3, verſ. 15. נְבוֹכָה pro נְבוּכָה *perplexa*: conf. infra 3. γ. Jer. 4, v. 4. הִמֹּלוּ *circumcidimini*.

(l) * Dan. 5, 12. שָׂם pro שׂוּם *posuit*: Dan. 3, 12. שָׂמוּ pro שׂוּמוּ *posuerunt*: Eſr. 6, v. 12. שָׂמֵת pro שׂוּמֵת *posui*, coll. §. 42. Obſ. 2. β.

(m) * Dan. 2, v. 5. יִתְּשָׂמוּן pro יִתְּשׂוּמוּן *disponentur*, ſingularis יִתְּשׂוּם Vid. infra Obſ. 1. β. (n) * Dan. 4, v. 9. יִתְּזִין *aletur*, coll. §. 41. III. Obſ. 1. (ε). (o) * Dan. 7, v. 5. קוּמִי *surge* F. verſ. 10. יְקוּמוּן *stabunt*: Dan.

2. Pro (:) *sub ultima radicali exprimendo*, sæpius in Præteritis (Niphal [p] & Hiphil [q]) usurpatur וֹ, in Futuris vero (Kal [r] & Hiphil [s]) interdum ◌ֵי—.

(β) Idque quoties accidit, toties pro vocali retrahenda in Hiphil venit (◌ִי) [t], nonnunquam (..) [u].

2, 39. תָּקוּם *surget*. F. Sed הוּךְ habet (◌ָ) ex (-) Perfectorum, §. 41. III. Obs. 3. Esr. 5, 5. יְהָךְ *veniebat*, coll. §. 27, 1.

(p) Ezech. 11, v. 17. נְפוֹצֹתֶם pro נְפֹצְתֶּם *dispersi fuistis*.

(q) Vid. mox ad (t) & (u).

(r) Ez. 16, vers. 55. תְּשֻׁבֶינָה pro תְּשׁוּבֶנָה *redibunt*: sed ibid. dicitur etiam, ad formam (quoad (:) tertiæ) perfectam תְּשׁוּבְןָ *redibunt*, coll. §. 57. II. 3. Ita Jes. 54, 10. תְּמוּטֶינָה *dimovebuntur*: c. 60, 8. תְּעוּפֶינָה *advolabunt*.

(s) Mich. 2, 12. תְּהִימֶינָה *perstrepent*: sed Job. 20, v. 12. תְּשִׁבֶנָּה *restituent*.

(t) Gen. 9, v. 17. הֲקִימֹתִי pro הֲקִמֹתִי *stare feci, constitui*.

(u) Mich. 5, vers. 4. וַהֲקֵמֹנוּ *tunc constituemus*: Num. 11, vers. 11. הֲרֵעֹתָ *male fecisti*:

3. *Præformativi* vocalis *brevis* ſyllabæ ſimplicis, *Ebraice* quidem

(α) *Elevatur in analogam longam* x. Sed

(β) In participio Hiphil mutatur in (..) y. &

(γ) *In Kal* z *atque Niphal* a tranſit in (ָ). At

(δ)

Exod. 19, v. 23. הַעֵדֹתָה *conteſtatus es*: coll. §. 26, XI. Num. 16, verſ. 15. הֲרֵעֹתִי *male feci*: Prov. 25, 16. וַהֲקֵאתוֹ & *evomes illud*; coll. §. 39. IV. Obſ. 2. β.

(x) Num. 30, 25. הֵקִים *confirmavit*; (.) enim in ſyllaba compoſita Perfectorum, olim ſonuit *E*, Vid. §. 6. p. 53. ſqq. coll. §. 18. II. Num. 7, v. 1. לְהָקִים *erigere*, pro לְהַקְוִים: 2 Sam. 7, 25. הָקֵם *ſtare fac*: Exod. 40, v. 2. תָּקִים *eriges*. Exod. 40, v. 17. הוּקַם *erectus fuit*, pro quo dicitur 2 Sam. 23, v. 1. הֻקַם *conſtitutus eſt*, coll. §. 26. VIII. 2.

(y) Gen. 9, v. 9. מֵקִים *ſtabiliens*.

(z) Jeſ. 33, 10. אָקוּם *ſurgam*.

(a) Gen. 10, v. 18. נָפֹצוּ *diſperſi fuerunt*: 2 Sam 18, 8. נְפוֹצֶת *diſperſa*; ſecundum Maſoram quidem. Literæ vero requirunt נְפוֹצוֹת

(δ) * Chaldaice *redit in* (:) [b], raro in (ֽ) [h].

Obs. 1. *In Hüphal*, compensatione extraordinarie neglecta, retrahitur (:) [d]. Et

dispersæ, coll. *Interpr.* §. 120. (b) Vi §. 17. Caut. 7. coll. §. 5. Obs. 4. v. g. Dan. 2, 39. תְּקוּם pro תְּקֻם *surget*: At Dan. 7, vers. 4. הֳקִימַת *constituta fuit, seipsam erigens*; formam habet ex Aphel ac Hüphal mixtam. Vid. supr. §. 42. Obs. 3. (c) Ex forma Ebræa, si quidem duo Afformativa concurrunt: v. gr. Dan. 5, 21. יְהָקִים *confirmabit*: Dan. 2, 21. מְהָקִים *confirmans.* Quamvis enim Chaldaice reliqua tempora descendant a Præterito: id tamen formam induit Infinitivi Ebræorum. Vid. §. 41. I. Obs. 2. II. 2. Vnde etiam Præformativo ה pereunte, Dan. 2, 44. תָּסֵף *consumet* F. Dan. 5, 19. מַחֵא *vivificans*, Vid. §. 43. Obs. 1. β. Sed cum schva est, utroque etiam Præformativo durante, Esr. 6, 5. יְהַתִיבוּן *redire facient.* (d) Gen. 43, 18. הוּבְאוּ *introducti fuerunt*: 2 Reg. 14. v. 6. יוּמְתוּ *morte afficientur.* Si quis paululum liberior fuerit, non verebitur legere הוּבָאוּ & יוּמָתוּ &c. ne compensationem negligat omnem: quæ alioquin observatur ubivis. Vid. §. 19. Caut. 3.

(β) * *Chald.* in Ithpeël præformativum ת dageſſchatur [e].

2. *Participium* Benoni (α) in iis, quorum Præterita ſub ſecunda radicali (..) habent vel ו, ad horum imitationem, itidem vocales has (..) vel ו collocat ſub primam [f].

(β) * *Chald.* ſecundam radicalem in א vel י mutat, punctis Perfectorum ſervatis [g].

II.

(e) * Eſr. 4, v. 22. יִתְּשָׂם *conſtituetur*: Dan. 2, 5. יִתְּשָׂמוּן *disponentur*: Dan. 4, v. 9. יִתְּזִין *aletur*: Eſr. 5, v. 8. מִתְּשָׂם *appoſitum.*

(f) Gen. 48, 21. מֵת *mortuus*: Ex. 12, 33. מֵתִים *mortui*; quaſi formæ גָּדֵל 1 Sam. 2, v. 26. *creſcens*: Prov. 4, 18. הֹלֵךְ וָאוֹר *incedens & lucens*, pro אוֹר quaſi formæ גָּדוֹל h. e. *continuo magis lucet magisque*, coll. *Interp.* §. 109. Sic 1 Sam. 2, 26. הֹלֵךְ וְגָדֵל וָטוֹב *incedens & creſcens & bonus evadens*, i. e. *quotidie creſcebat magis, reddebaturque melior.* Pſ. 22, 10. גֹּחִי *extractor, eductor meus*: Pſ. 71, v. 6. גּוֹזִי *exciſor, abruptor meus*: 2 Reg. 16, v. 7. הַקּוֹמִים *inſurgentes illi*: Cant. 5, 2. אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר *ego ſum dormiens, ſed animus meus* VIGILANS. (g) * Dan.

II. In *Conjugationibus Gravibus* pro secunda radicali abjecta,

1. Similis tertiæ substituitur; &, pro Dagesch forti, ad primam radicalem apponitur ו (h).

2. Pauca primam duplicatam in locum secundæ abjectæ statuunt,

2. v. 31. קָאֵם *stans*: Dan. 7. v. 16. קָאֲמַיָּא *adstantes*. Et hanc formam ubivis retinet autor literarum. Sed Masorethæ, procul dubio pronunciatione Syrorum (quibus non modo extra masculinum sing. media semper mutatur in י: sed & in eo ipso masc. sing., in quo figuram א exhibent, per י illud efferunt, Vid. Adit. Syr. §. 4. II. 1.) incitati, pro א, extra duo jam adducta loca, semper substituunt י. V. g. Dan. 2. 38. דָּאֲרִין *habitantes*: quod illi legi volunt דָּיְרִין. præter necessitatem.

(h) Ps. 9, 8. כּוֹנֵן *paravit, solide stabilivit* M. Ps. 90, 17. כּוֹנְנָה *paravit* F. Ps. 21, 13. תְּכוֹנֵן *parabis*: 1 Sam. 14, 13. מְמוֹתֵת *mori faciens, interficiens*: Zach. 4, 10. מְשׁוֹטְטִים *discurrentes, circumeuntes*. Ita in *Pual*, Ps. 66, 17. רוֹמַם *exaltatus est*: Jes. 53, 5. מְחוֹלָל *confossus*. Et in *Hithpaël*, Ps. 91, 1. יִתְלוֹנָן *commorabitur* &c.

unt, adhibita ante eam, pro Dagesch forti, litera simili tertiæ radicali [i].

3. * *Chaldæi*, sæpius secunda radicali in י mutata, *retinent puncta Perfectorum* [k]. (β) Id quod imitantur pauca Ebræa [l].

§. 48. *Quiescentium tertia* ה, (* *Chald.* א, ה, י,).

I. *Voce*

(i) 2 Sam. 19, 33. כִּלְכֵּל *sustentavit, aluit*: Job. 16, 12. וַיְפַרְפְּרֵנִי *sed attrivit, comminuit me*; Vid. Ps. 74, v. 13. Jes. 22, v. 17. מְטַלְטֶלְךָ *projiciens, migrare faciens te*: Hab. 2, v. 7. מְזַעְזְעֶיךָ *commoventes, devexaturi te*: Esth. 4, v. 4. וַתִּתְחַלְחַל *& horibili dolore affecit se F.*

(k) * Dan. 6, vers. 8. לְקַיָּמָה *ad confirmandum*. Sed ex forma Ebræa, Dan. 4, 34. מְרוֹמֵם *extollens*.

(l) Esth. 9, vers. 27. קִיְּמוּ *stare fecerunt, confirmarunt*: Vid. vers. 31. 32. 21. 29. Dan. 1, 10. וְחִיַּבְתֶּם *& damnabitis, reum efficietis*: Jos. 9, v. 12. הִצְטַיַּדְנוּ *paravimus nobis in viaticum, in viaticum accepimus*, l. c. v. 4. וַיִּצְטַיָּרוּ *& legatos se simularunt*.

I. *Voce a fine non crescente*, desinunt
1. Omnia *Præterita* in הָ—— m: * *Chaldaice* in ִי n; extra *Peal*, quod אָ—— o *habet*, rarius הֵ—— p, potissimum in intransitivis.
2. *Futura* q ac *Participia* r in הֶ——: * *Chald.*

(m) Jes. 5, v. 13. גָּלָה *exulavit*: c. 23, v. 1. נִגְלָה *revelatus fuit*: Lev. 20, 11. גִּלָּה *revelavit, detexit*: Job. 3, v. 3. הֹרָה *procreare factus est, ad concipere faciendum incitatus est*: coll. §. 20. 2 Reg. 24, v. 14. הִגְלָה *abduxit, exulare fecit*: Esth. 2, v. 6. הָגְלָה *in exilium abductus fuerat*: Lev. 5, v. 5. וְהִתְוַדָּה *& confessus fuerit*; coll. §. 46. III. β.

(n) * *Ithpeel* Dan. 3, 19. הִתְמְלִי *repletus fuit*; *Pael* Dan. 2, v. 24. מַנִּי *præfecit*: *Ithpaal* Esr. 5, 1. הִתְנַבִּי *vaticinatus fuit*: *Aphel.* Esr. 4, 10. הַגְלִי *abduxerat, exulare fecerat*: Dan. 5, v. 13. הַיְתִי *venire fecit, adduxit*, ex אֲתָא coll. §. 46. Obs. 1. β. ב. §. 42. Obs. 3. γ.

(o) * Dan. 2, 16. בְּעָה *petiit, postulavit.*

(p) * Dan. 2, 22. שְׁרֵא *habitavit.*

(q) Amos 5, 5. יִגְלֶה *exulabit*: 1 Sam. 3, v. 7. יִגָּלֶה *revelabitur*: Hos. 2, v. 12. אֲגַלֶּה *manifestabo*: Eccl. 6, 4. יְכֻסֶּה *operietur*, q. d. *oblivione delebitur*: Jes. 14, 14. אֶדַּמֶּה *assimilabo me*; coll. §. 41. III. 4. β (r) 2 Sam. 15, 19.

* *Chald.* tertiæ radicali præmittunt (..) [s].

3. *Imperativi* in (..) [t]; * *Chald.* in ִי [u].

4. Infinitivi וֹ [x]; * *Chaldæorum*

גלה *exulans*: Jes. 53, v. 7. נענה *humiliatur*: Prov. 11, 13. מגלה *revelans*: Jes. 53, 4. מענה *afflictus*: Jes. 8, v. 7. מעלה *ascendere faciens*: Ez. 9, v. 2. מפנה *obversus*: Ps. 37, 35. מתערה *diffundens, explicans se, virescens.*

(s) * *Chald.* Fut. *Peal*, Dan. 5. v. 7. יקרא *leget*: *Ithpeel*, Dan. 6, 8. יתרמא *projicietur*: Dan. 5, v. 12. יתקרי *advocabitur, accersetur*: *Pael*, Dan. 2, 4. נחוא *indicabimus*: *Ithpaal*, Dan. 2, 9 ישתנא *mutabitur*: *Aphel* Dan. 2, 7. נהחוא *significabimus.* Particip. *Peal* Dan. 2, v. 5. ענה *respondens*: *Ithpeel* Esr. 5, v. 3. מתבנא *ædificatus*; *Pael* Dan. 6, vers. 11. מצלא *orans*: *Ithpaal* Prov. 18, v. 9. מתרפא *sanatur*: *Aphel* מורא *laudans*: a ירה coll. §. 46. I. 2.

(t) Ez. 12, v. 3. גלה *exula, migra*: Ez. 23, v. 46. העלה *ascendere fac.*

(u) * Dan. 2, 4. חיי *vive*: Esr. 7, 25. מני *præfice, constitue*: ad differentiam Præteriti, ubi מני *præfecit*, Dan. 2, 24. 49.

(x) Esth. 9, vers. 18. עשה *facere*:

rum Peal in א̈ — y

Obs. 1. Participium *Paul* ה in י mutat z: (β) * *Chaldæorum* vero Peil sæpius habet יְ a.

2. *Futura* & *Participia* reliqua rarius occurrunt cum (..) b.

3. *In-*

Jud. 13, v. 21. לְהֵרָאֹה *videri, apparere*: Ps. 40, v. 2. קַוֹּה *expectare*.

(y) * Dan. 5, 8. לְמִקְרֵא *legere*: Dan. 3, v. 20. לְמִרְמֵא *projicere*.

(z) Esth. 3, v. 14. גָּלוּי *manifestum*. Sed Hos. 11, 7. תְּלוּאִים *suspensi*; coll. §. 3. Obs. 2. At Jes. 3, 16. י Participii hujus videtur in כתיב mutatum in ו, coll. §. 3. Obs. 2. voce נְטוּוֹת. Vt non opus sit, literam י periisse statuas cum Masorethis. Vid. §. 58.

(a) * Dan. 2, 19. גְּלִי & vers. 30. גְּלִי *manifestum*, coll. 9, III. 2. §. 26. XV. Sed Esr. 5, v. 11. בְּנֵה *exstructus*, *ædificatus*: Dan. 4, 1. שְׁלֵה *tranquillus*: Dan. 3, 19. חֲזֵה *visus*, *conveniens*, *decens*: vers. 22. אֵזֵא *accensus*, pro אֲזֵא coll. §. 26. XVI. &c. ordinariam Participii terminationem retinent. (b) Ad formam Chaldaicam. Vt Gen. 26, v. 29. תַּעֲשֵׂה *facies*; Jer. 17, 17. תִּהְיֵה *eris*: Lev. 18, 7. &c. תְּגַלֵּה *reteges*. *Part.* Jes. 55, 4. וּמְצַוֵּה *& mandans*, *præceptor*: Jes. 64, 3. מְחַכֵּה *sperans*:

3. *Infinitivi*, (α) ſæpius ה *ultimum mutant in* ת [c];

(β) Nonnunquam tertiam mutant in cognatas quieſcentes [d];

(γ) Haud raro ultimam quieſcentem habent in (..) [e].

II. *Voce in fine creſcente*,

I. *Tertia* radicalis *non ſchvanda* ſimpliciter *abjicitur* [f], una cum puncto præ-

---

Gen. 24, verſ. 21. מִשְׁתָּאֵה *attonitus, obſtupeſcens*; coll. §. 41, III. Obſ. 4.

(c) Jud. 18, v. 30. גְּלוֹת *exulare*: Ez. 21, v. 29. הִגָּלוֹת *retegi, revelari*: Lev. 18, v. 16. גַּלּוֹת *retegere*: Pſ. 132, v. 1. עֻנּוֹת *affligi*: Jer. 24, v. 1. הַגְלוֹת *abduxiſſe*: Prov. 18, verſ. 2. הִתְגַּלּוֹת *manifeſtare ſe*.

(d) Jer. 7, 5. עָשׂוֹ *facere*. Unde cum Suffixo Exod. 18, v. 18. עֲשׂוֹהוּ *facere hoc*: ut Samaritanorum בְּהוֹוְהוֹן *in eſſe eos*, Gen. 4, 6. Hoſ. 6, 9. וּכְחַכֵּי *& ſecundum expectare*, i. e. coll. §. 127. 197. 3. *ut expectant*.

(e) Jer. 25, v. 29. הִנָּקֵה *abſolvi*: Exod. 22, v. 22. עַנֵּה *affligere*: Vid. Jer. 30, v. 11. Deut. 13, 16. Ez. 23, 46. &c. Lev. 19, v. 20. הָפְדֵּה *libertate donari*.

(f) Ez. 39, v. 23. גָּלוּ *exularunt*, pro גָּלְהוּ Sic Am. 6, 7. יִגְלוּ *exulabunt*: Gen. 1, v. 22.

prævio; pro quo * *Chaldaice* in Participiis plur. masc. venit (-), vocali literæ abjectæ ad sequens י dimissa g.

Obs.

פְּרוּ וּרְבוּ *fœcundi estote & multiplicamini*: Jes. 49, 21. גֹּלָה *fugitiva, exulans*: Am. 6, 7. גֹּלִים *exulantes.* Niphal Gen. 35, 7. נִגְלוּ *revelati fuerant*: Jes. 49, 9. הִגָּלוּ *revelamini, manifesti estote*: 2 Sam. 22, v. 16. יִגָּלוּ *revelabuntur.* Piel Ez. 23, 10. גִּלּוּ *detexerunt*: Jes. 47, 2. גַּלִּי *retege* F. c. 16. 3. תְּגַלִּי *manifestabis, prodes*: Job. 20, 27. יְגַלּוּ *manifestabunt*: & ita in reliquis. * *Chald.* Dan. 4, 19. רְבַת וּמְטַת *crevit & tetigit*, coll. §. 42. Obs. 2. γ. Dan. 3, 27. שְׁנוֹ *mutarunt sese*: Dan. 4, 13. יְשַׁנּוֹן *mutabunt*: Dan. 3, 26. אֱתוֹ *venite.* In reliquis Conjugationibus sæpius voces formant juxta Obs. 3. sqq.

(g) * Benoni, Dan. 3, 27. חָזַיִן *videntes*: cap. 5. vers. 9. שָׁנַיִן *mutantes, mutabant sese*: Dan. 5, vers. 23. שָׁתַיִן *bibentes*: Dan. 3, vers. 24. עָנַיִן *respondentes.* Peil Dan. 4, 24. עֲנָיִן *afflicti, miseri*: Dan. 3, 25. שְׁרַיִן *soluti.* Pael Esr. 6, 10. מְצַלַּיִן *orantes.* Dan. 5, v. 6. Ithpaal מִשְׁתָּרַיִן *soluti*, rad. שרה coll. §. 20.

Obſ. 1. *In tertia fœminina ſingulari*, quoties, pereunte tertia radcali ה, cum maſc. confunderetur [i], *mutatur in* ת.

2. ה non ſchvandum interdum in literam cognatam (י), rarius ו, mobiles mutatur [k], quod (י) in Participio Kal ple-

(h) Thr. 1, 3. גָּלְתָה *exulavit*: Lev. 20, 18. גִּלְּתָה *revelavit*. (i) Non autem confuſionis periculum eſt, ſi ſuffixum addatur, (quo cum ה maſculinum perit; vid. §. 39. I. Obſ. 2. fœmininum vero tranſit in ת l. c. IV. Obſ. 2,): vel pro ה usurpetur Afformativum ה ex §. 42. Obſ. 2. Hinc Lev. 25, 21. עָשָׂת non עָשְׂתָה *fecit* F. Sic Lev. 26, 34. הִרְצָת *gratioſam, gratam faciet* F. Ez 24, 12. הֶלְאָת *fatigavit* F. Item Ruth. 3, 7. צִוַּתָּה pro צִוְּתָה *illa præcepit ei*; coll. §. 39. IV. Obſ. 4. non צִוְּתַתָּה. Quia §. 17. Caut. 7.

(k) KAL Deut. 8, 13. יִרְבְּיֻן *multiplicabuntur*: niſi forte ex forma Chaldaica, qua de infra Obſ. 4. legendum יִרְבְּיָן in plurali fœminino; ad quod genus ſpectat præcedens collectivum וְצֹאנְךָ Vid. §. 31. II. Exc. 1. β. Pſ. 36, 9. יִרְוְיֻן *inebriabuntur*: Pſ. 77, verſ. 4. אֶהֱמָיָה *tumultuabor, perſtrepam*: cum ה Pa-

plerumque dageſſchatur, præmiſſo (ְ) l.

3. * *Chald. in tertia plur. fœm. Præteritorum, manet*; præcedente in Peal (ָ) m; in cæteris (ְ) n.

Ff 4. *In

ragog. coll. §. 27. 4. (*a*). Piel Prov. 26, 7. דַּלְיוּ *elevate, attollite*: Jeſ. 40, 25. תְּדַמְּיוּנִי *aſſimilabitis me*: Exod. 15, 5. יְכַסְיֻמוּ *operient eos*: coll. §. 26. VII. & VIII. Hiph. Job. 19, 2. תּוֹגְיוּן *mœrore afficietis*, 2. pl. fut. cum ן Paragog. §. 54. I. 2. ex יגה. Sed in הִמְסִיו *liquefecerunt*, Joſ. 14, 8. tertia tranſit in י quieſcens more Chaldæorum: quo de Vid. infr. Obſ. 6. unde vocalis literæ ו periit. Gen. 21, 16. כִּמְטַחֲוֵי *ſicut jaculantes, jaculatores*: Jeſ. 16, 9. אֲרַיָּוֶךְ *irrigabo te* F. pro אֲרַוֶּךְ coll. §. 27. 4. §. 18. §. 3. Obſ. 2. Vid. §. 39. IV. Obſ. 1. ſic tertia ſchvanda juxta II. 2. Job. 3, 26. שָׁלַוְתִּי *tranquillus fui.* (l) Cant. 1, 7. כְּעֹטְיָה *velut declinans*: Sed Thr. 1, 16. בֹּכִיָּה *flens*: Pſ. 128, 3. פֹּרִיָּה *fructum ferens, fœcunda*: Prov. 31, 27. צוֹפִיָּה *ſpeculans*: Prov. 7, v. 11. הֹמִיָּה *tumultuans*: Jeſ. 41, 23. אֹתִיּוֹת *eventuræ*.

(m) * Joſ. 24, v. 7. וַחֲזָאָה & *viderunt.*

(n) * Joſ. 10, v. 1. אִתְרְמִיאָה *projectæ ſunt*: Gen. 19, verſ. 36. עֲדִיאָה *conceperunt.*

4. *. In *Infinitivis* [o], *Participiis fœm.* generis [p], & *Afformativis futurorum* ן— [q], *mutatur in* י, *mobile* per punctum ordinarium.

5. * In *prima singulari* Præteritorum, *mutatur in* י *quiescens in* (..) [r] *vel* (.) [s]. Et

6. * Raro quoque *in tertia fœm. singulari* [t], ac sæpius *in tertia masculin. plur.*

(o) * Dan. 6, 9. לְהַשְׁנָיָה *ad mutandum*: Dan. 2, 10. לְהַחֲוָיָה *indicare*. (p) * Dan. 7, 19. שָׁנְיָה *diversa*: l. c. vers. 3. שָׁנְיָן *diversæ*: vers. 7. מְשַׁנְּיָה *diversa*, ex Paël.

(q) * Dan. 5, vers. 17. לֶהֱוְיָן pro לֶיהֱוְיָן *sunto*; Vid. §. 42. Obs. 2. (ε). (r) * Dan. 2, v. 26. חֲזֵית *vidi*: Dan. 4, v. 2. הֲוֵית *fui*.

(s) * Dan. 7, 19. צְבִית *volui*. (t) * Dan. 7, v. 15. אֶתְכְּרִיַּת *transfixa fuit*. Sed Dan. 6, v. 18. הֵיתָיִת *adducta fuit*, secundum puncta subscripta, Transpositionem §. 58. 2. videtur adhibuisse vocalium, pro הֵיתִיָת coll. §. 20. Obs. 2. rad. אתה coll. §. 46. Obs. 1. Verum duriuscule hæc forma deducitur: & durius hoc verbum passive reddimus in Aphel, aliis Scripturæ locis contradicentibus. Pronius omnia fluent, si in prima sing. legeris

plural. [u] Præteritorum, tertia radicalis *mutatur in* י, *præcedente* (ִ); quod in fœminino nonnunquam dagesschatur, in masculino vero schurec afformativi ו expellit, fulcro manente.

2. *Tertia Schvanda in* י *mutatur: quod quiescat*

(*α*) *in Præteritis*, Conjugationis *Kal* quidem in (ִ) [x], cæterarum vero in (ֵ) [y]: * *Chaldaice* v. contra.

 Hoc

הֵיתִית vel הַיְתִית coll. §. 42. Obs. 3. *γ. venire feci*, igitur *adduci curavi* lapidem quendam, qui *ponetur* super orificium foveæ.

(u) * Dan. 7, 9. cap. 3. 21. רְמִיו *projecti, deturbati sunt.* Sed Dan. 6, 17. רְמוֹ *projecerunt.* Dan. 3, 28. שַׁנִּיו *mutarunt*: Esr. 5, v. 2. שָׁרִיו *incœperunt*: Dan. 5, 20. הֶעְדִּיו *amoverunt*: Dan. 5, 3. הַיְתִיו *adduxerunt*, ex אתה coll. §. 46. Obs. 1. *β.* ב. §. 42. Obs. 3. *γ.* Sed אִשְׁתִּיו *biberunt*, Dan. 5, 3. 4. est ex Peal, cum א Prosthetico, Vid. §. 52. (x) Ez. 12, 3. גָּלִיתָ *exulasti*: Gen. 3, v. 13. עָשִׂית *fecisti* F. 1 Sam. 20, 12. 13. גָּלִיתִי *exulavi*: Jos. 24, 13. בְּנִיתֶם *ædificastis*: Exod. 1, 18. עֲשִׂיתֶן *fecistis* F. Gen. 26, vers. 29. עָשִׂינוּ *fecimus.*

(y) 1 Sam. 2, v. 27. נִגְלֵיתִי *manifestatus*

hoc eſt, י illud in *Peal quieſcit in* (..) [z], at in reliquis in (.) [a].

(β) *in Futuris* autem *ac Imperativis* in (∵) [b].

Obſ. 1. * *Chald.* ante נָא Imperativi Peal, tertia א manet, quieſcens in (ָ) [c].

2. * *In ſecunda ſingulari Peal* י illud ſæpe (cum Afformativo Ebraico) *puncta ſua* retinet [d]:

3. Si dicta hactenus ad incrementum per Suffixa traxeris,

(α) *Ebraice* ה etiam ſchvandum ſimpliciter abjicitur [e]:

(β)

---

fui: Jeſ. 57, v. 8. גִּלִּית *revelaſti*: Jer. 29, v. 4. הִגְלֵיתִי *exulare feci*. (z) * Dan. 2, 23. בְּעֵינָא *petiimus*: Dan. 3, 24. רְמֵינָא *projecimus*: Dan. 2, verſ. 8. חֲזֵיתוּן *vidiſtis*.

(a) * Dan. 3, verſ. 2. מַנִּיתָ *conſtituiſti*.

(b) Cant. 3, 11. וּרְאֶינָה & *videte*: 2 Reg. 22, v. 20. תִּרְאֶינָה *videbunt* F. Lev. 4, v. 2. תֵּעָשֶׂינָה *fient*, 3. plur. fœm. Niph. (c) * 2. Sam. 1, 24. בְּכֶאנָה *flete*. (d) * Dan. 2, 43. חֲזַיְתָ *vidiſti*: ſed Dan. 3, v. 12. מַנִּיתָ *conſtituiſti*. (e) Deut. 32, v. 7. עָשְׂךָ *fecit te*.

(β) * *Chaldaice* vero tertia vel abjicitur [f]; vel in י [g] mutatur, aut א [h].

§. 49. *Verba* ל״א

I. *Voce a fine non crescente, pro* (-) [i] & ֹ [k] (extra Infinitivum [m]) *ultimæ Syllabæ assumunt* (ָ) [n].

(f) * Dan. 2, v. 11. יְחַוִּנַּהּ *indicabit illud.* (g) * Dan. 4, 32. כְּמִצְבְּיֵהּ *secundum velle suum*: Dan. 3, vers. 19 לְמֵזְיֵהּ *ad accendendum eum*: Infinit. Peal, rad. אזה coll. §. 46. Obs 1. β. §. 56. I. 3. (h) * Jud. 6, 18. עַד מֵיתָאִי *ad venire me*, rad. אתה. (i) Ad compensandam quietem tertiæ radicalis, §. 17. Caut. 3. (β). (k) Scil. proxime mutatur illud in (-), §. 42. III. Obs. 3. (l) v. g. *Kal.* Gen. 2, 20. מָצָא pro מָצָא *invenit.* 1. Sam. 20, 21. 36. מֹצֵא pro מֹצֵא *inveni*: Gen. 18, v. 26. אֶמְצָא pro אֶמְצָא *inveniam.* *Niph.* Gen. 44, v. 16. נִמְצָא *inventus est.* *Hoph.* Lev. 10, 18. הוּבָא *venire factus, adductus est.* (m) Quod etiam iste, ad differentiam Imperativi, (-) non adhibeat loco ֹ, supr. §. 41. III. Obs. 3. lit. (u) p. 369. Vnde nec opus, ut illud, ad tertiam moram supplendam, elevetur in analogam longam.

II. *Voce a fine creſcente*,

1. א ex analogia *ſchvandum quieſcit* [n]

(a) *In Præterito Kal* quidem *in* (ָ) [o], *in cæteris Præteritis* [p] (& ex for-

---

Vnde dicitur Gen. 19, 11. לִמְצֹא *ad inveniendum.* (n) Conf. §. 3. Obſ. 1. cum §. 43. (f). (o) Gen. 31, verſ. 37. מָצָאתָ *inveniſti* M. Jeſ. 57, verſ. 10. מָצָאת *inveniſti* F. Gen. 18, verſ. 3. מָצָאתִי *inveni*: Jud. 14, verſ. 18. מְצָאתֶם *inveniſtis*: Gen. 26, verſ. 32. מָצָאנוּ *invenimus.* (p) *Niphal* Gen. 31, 27. נַחְבֵּאתָ *occultatus fuiſti*: Jer. 50, v. 24. נִמְצֵאת *inventa fuiſti*: Jeſ. 65, v. 1. נִמְצֵאתִי *inventus fui*: Ez. 20, 43. נִטְמֵאתֶם *polluti eſtis.* *Piel* Joſ. 17, 15. וּבֵרֵאתָ *& præcidis*, coll. §. 20. Jeſ. 14, v. 23. וְטֵאטֵאתִיהָ *& everram eam*, ex טאה coll. §. 41. III. Obſ. 5. β. Ezech. 34, v. 4. רִפֵּאתֶם *ſanaſtis.* *Hiph.* Jer. 4, 10. הִשֵּׁאתָ *deceptum declaraſti* M. 1 Reg. 17, 13. וְהוֹצֵאת *& educes* F. Exod. 29, v. 46. הוֹצֵאתִי *eduxi*: Exod. 16, verſ. 3. הוֹצֵאתֶם *eduxiſtis.* *Hithpael* Ez. 37, 10. הִנַּבֵּאתִי *vaticinatus ſum*: coll. §. 41. III. Obſ.

forma מָלֵא etiam in Kal q) *in* (..):

(β) In Futuris ac Imperativis vero, in (⁛) r.

2. א vero, *ad quod* ה *adjicitur praecedente* analogice *gemino* (⁛), vel

(α) *per* (..) *movetur*, *praemisso* (:) s; vel

(β) *Quiescit*, *per* (..) *compensatum* t.

4. Not. β. (q) Job. 36, 17. מָלֵאתָ *implevisti*: Lev. 19, 14. 32. יָרֵאתָ *timuisti*: Jer. 6, v. 11. מָלֵאתִי *replevi* Gen. 31, v. 31. יָרֵאתִי *timui*: Num. 12, 8. יְרֵאתֶם *timuistis*: sed Jos. 4, 24. יְרָאתֶם *idem*, quasi ex יָרָא coll. §. 26. I. Sic Esth. 7, 5. מְלָאוֹ *replevit eum*. (r) Ruth. 1, v. 20, 21. תִּקְרֶאנָה *vocabitis*; Jer. 50, 20. תִּמָּצֶאנָה *invenientur*. *Imperat.* Ruth. 1, 20. קְרֶאןָ *vocate*; coll. § 57. II. 3. (s) Cant. 8, 10. מוֹצְאֵת *inveniens* F. 1 Reg. 10, vers. 22. נֹשְׂאֵת *portans*: Gen. 44, 1. שְׂאֵת *portare*, Inf. Kal. coll. §. 44. I. 2. (t) 2 Sam. 18, 22. מוֹצֵאת *inveniens* F. Esth. 2, 15. נֹשֵׂאת *portans*: Jud. 8, 28. לָשֵׂאת *ad portandum*: coll. §. 25. II. Obs. 3. Sic Deut. 30, v. 11. נִפְלֵאת

Obs. 1. *Verba* ל״ה & ל״א sæpe *formas* suas *permutant* invicem, vel

(α) Quoad literas u; vel

(β) Quoad puncta x; vel etiam

(γ)

---

occultata, separata: Num. 5, v. 20. נִטְמֵאת *polluta*: Gen. 24, 15. יֹצֵאת *exiens* F. c. 24. 11. צֵאת *egredi*. Vide etiam §. 56. II.

(u) Pro א est ה Pf. 60, v. 4. רְפָה *sana*: Pf. 4, v. 7. נְסָה *tolle*; ס quoque posito, pro שׂ coll. §. 2. Obf. 1. Vid. Job. 4, 2. Jer. 19, 11. לְהֵרָפֵה *sanari*: 1 Reg. 22, verf. 25. לְהֵחָבֵה *occultari*: Pf. 74, 11. כַּלֵּה *cohibe*. *Et contra* א *pro* ה Job. 4, 14. קְרָאַנִי *accidit mihi*, passim. 2 Reg. 25, verf. 29. וְשִׁנָּא *& mutavit*: 2 Chr. 16, 12. וַיֶּחֱלָא *& ægrotavit*: Thr. 4, 1. יִשְׁנֶא *mutabitur*: 1 Sam. 22, verf. 2. נֹשֶׁא *exactor*: Deut. 33, v. 21. וַיֵּתֵא *& venit*, pro וַיֶּאֱתֶה, forma Chaldaica. Vid. §. 56. I. 5. β. 48. I. Obf. 2. Lev. 12, v. 4. מְלֹאת *implere*: Neh. 5, v. 7. נֹשְׁאִים *exigentes*: Ez. 43, verf. 27. וְרָצֵאתִי *& delectabor*. (x) *In* ל״א *occurrit punctatio verborum* ל״ה v. g. Pf. 143, 3. דִּכָּא *attrivit, contrivit*: Jer. 51, 34. מִלְּאָ *implevit*: Am. 4, 2. וְנִשָּׂא *& auferet, tollet*: Pf. 119, 101. כָּלִבְתִּי *cohibui*: Pf. 89, 11. דִּכֵּאתָ

(γ) Quoad utrumque y.

contrivisti: Jos. 6, 17. הֶחְבְּאַתָה *occultavit*, pro הֶחְבִיאָה cum ה Parag. §. 54. I. (γ) vid. tamen §. 42. Obs. 3. Jos. 24, 14. &c. יְרָאוּ *timete*, pro יִרְאוּ coll. §. 25. II. Obs. 3. ne confundatur cum futuro יִרְאוּ *videbunt*, verbi רָאָה Eccl. 7, vers. 26. וּמוֹצֵא *& inveniens*: cap. 8. v. 12. חֹטֵא *peccans*: 2 Reg. 2, v. 21. רִפֵּאתִי *sanavi*: Jer. 51, 9. רִפֵּאנוּ *curavimus*: 1 Reg. 19, 10. קַנֹּא *zelando*: Exod. 21, v. 19. רַפֹּא *sanando*, &c. *In* ל"ה *punctatio verborum* ל"א 1 Reg. 17, v. 14. תִּכְלָה *deficiet* F. Ps. 115, v. 119. אֶשְׁעָה *delectabor*, *respiciam*: Prov. 13, v. 4. מִתְאַוָּה *concupiscit*: Jer. 3, v. 22. אָתָנוּ pro אָתִינוּ *venimus*, rad. אָתָה: Dan. 10, v. 14. יִקְרָה *eveniet*, &c.

(y) (*a*) ל"א *sub forma* ל"ה *sunt*, v. g. Ez. 28, 16. מָלוּ *repleverunt*, pro מָלְאוּ quod est Gen. 29, v. 21. Sic 1 Sam. 6, 10. כָּלוּ *cohibuerunt*, *incluserunt*; Vid. Hag. 1, v. 10. Ita Ez. 39, vers. 26. וְנָשׂוּ *postquam portaverint*, coll. Job. 24, vers. 10. Jer. 8, vers. 11. וַיְרַפּוּ *& curarunt*, coll. c. 6, v. 14. Ruth. 2, vers. 9. וְצָמִת *quum sities*, coll. §. 56. I. 5. 2 Sam. 3, 8. הִמְצִיתִךָ *feci inveniri*, *tradidi te*. 1 Sam. 25, v. 33. כְּלִיתִנִי *cohibuisti me*: Ps. 32.

CAP. VII.

DE PARTICVLIS.

§. 50.

P*articulæ*, nomine veniunt omnes Voces indeclinabiles. Quarum aliæ *Incon-*

1. נְשׂוּי *condonatus, levatus, ablatus*: Pſ. 139, 14. נִפְלֵיתִי *mirabilis factus ſum*: Job. 18, verſ. 3. נִטְמִינוּ *polluti fuimus*: 2 Reg. 2, 22. וַיֵּרָפוּ *& ſalubres facti ſunt*: Jer. 10, v. 5. יִנָּשׂוּא *portabuntur*, cum א Paragog. coll. §. 54. II, 1, vel transpoſitis literis, dicitur pro יִנָּשְׂאוּ, coll. §. 58. Jer. 26, 9. נִבֵּיתָ *vaticinatus es*: Job. 28, v. 16. תְּסֻלֶּה *æquiparabitur*; coll. Thr. 4, 2. Ez. 8, v. 3. הַמַּקְנֶה *ad zelotypiam provocans*: 1 Sam. 10, v. 6. וְהִתְנַבִּיתָ *& vaticinatus es*: v. 13. מֵהִתְנַבּוֹת *a vaticinando*, &c. (β) ל״ה *ſub forma verborum* ל״א ut Job. 30, v. 8. נִכְּאוּ pro נִכּוּ *percuſſi ſunt*: Jer. 38. v. 4. מְרַפֵּא *remiſſas reddens*: 2 Reg. 17, 9. וַיְחַפְּאוּ *& palliarunt*: Ez. 39, v. 2. שִׁשֵּׁאתִיךָ *reducam te*: Lev. 10, v. 19. וַתִּקְרֶאנָה *& evenerunt* F. Job. 4, 14. קְרָאַנִי *evenit mihi*: Hoſ. 13, v. 15. יַפְרִיא *fructificabit*.

Inconnexæ, per se vocem constituere possunt:

Connexæ aliæ quæ in oratione semper aliis adhærent; suntque potissimum ומה דכלב z. Ex quibus

I. מ (ex מִן) *præfigitur per* (.), *sequente Dagesch forti*: quod tamen, si litera sequens fuerit י schvatum, ex eadem (præter duo a) una cum (:) excidit. b.

II.

(z) i. e. *at quid* vult sibi, *quod Caleb* contradicat? (a) Gen. 1, 7. מִתַּחַת *a parte inferiori, a fundo*. Dagesch est compensativum pereuntis נ, coll. §. 17. Caut. 3. (α). Vid. *Kimchi*. Michlol f. 13. col. 2. l. 21. sqq.

(b) Potest enim hæc litera in tali vocali quiescere, §. 3. Obs. 1. coll. §. 24. I. 1. v. g. Gen. 49, v. 24. מִידֵי *e manibus*, ex יְדֵי coll. §. 34. I. & II. 4. absoluti יָדַיִם *duæ manus*: Jes. 2, v. 3. מִירוּשָׁלַםִ *ab Hierosolymis*, coll. §. 56. I. 5. (c) Quæ sunt Dan. 12, v. 2. מִיְּשֵׁנֵי *de dormientibus*: 2 Chr. 20, vers. 11. מִיְּרֻשָּׁתְךָ *ex hæreditate tua*,

II. ה *Interrogativum cum* (-:) *præfigitur* [d]: (β) rarius, potissimum [e] ante Præfixum, cum (-·) sequente Dagesch [f].

III. וכלב [g] (* Chaldæorumque ד [h]) *ordinarie cum* (:) *præfiguntur;* & Ebræa *ante vicinum tonum* nonnunquam etiam *cum* (ָ) [i].

Obs.

(d) Vid. §. 5. Obs. 4. coll. §. 25. I. Gen. 3, v. 11. הֲמִן *an de.* (e) Gen. 18, vers. 21. הַכְּצַעֲקָתָהּ *an secundum clamorem de ea*, coll. *Interp.* §, 67. Jes. 27, 7. הַכְּמַכַּת *an juxta plagam.* At Articulus præfixo nunquam præponitur: vid. *Interpr.* §. 55. (f) Cum occurrat etiam v. g. Lev. 10, v. 19. הַיִּיטַב *an placebit, bonum videbitur?* Num. 13, vers. 20. הַשְּׁמֵנָה *an pinguis?* (g) Gen. 1, v. 2. וְרוּחַ & *spiritus*: Num. 11, v. 31. כְּדֶרֶךְ *juxta viam*: Gen. 1, 14. לְאֹתֹת *in signa*, v. 1. בְּרֵאשִׁית *in principio.* (h) * *Chald.* Onkel. Gen. 1, v. 29. דְּעַל *quod super*: ibid. v. 30. דְּבֵיהּ *in quo*: *ibid* v. 14. בִּרְקִיעַ דִּשְׁמַיָּא *in expanso cœlorum.* (i) Gen. 13, 14. וָנֶגְבָּה וָקֵדְמָה יָמָּה & *versus meridiem, ac ad or-*

Obſ. 1. ו tamem *Schurec recipit*,

(α) Ante Affines במף [k], (niſi nonnunquam ob vicinum tonum habeat (ָ) [l]; itemque

(β) *Ante literas* (extra י o) *cum* (:) *ſimplici* [m], aut compoſito ſub litera non Gutturali [n] *notatas*.

2. ו *Con-*

tum, & *verſus mare*. Gen. 18, 10. כָּעֵת *circa tempus*: Gen. 41, v. 19. כָּהֵנָּה *ſecundum illa*: Gen. 1, 6. לַמָּיִם *ab aquis*, vel & *inter aquas*; Vid. *Interp*. §. 199. coll. p. 140. ſqq. Neh. 5, 8. בָּנוּ *inter nos*. (k) Difficillime enim duæ literæ, quarum quælibet labia contrahit, ſupr. §. 2. p. 13. enunciari poterunt; ita conſtitutæ, ut non niſi unica temporis mora ipſis poſſit impendi. Vid. p. 60. Hinc v. g. Gen. 1, 7. וּבֵין & *inter*: Gen. 2, v. 17. וּמֵעֵץ *ſed de arbore*: Jeſ. 19, 4. 16. וּפָחַד & *timebit*.

(l) Gen. 1, 2. וָבֹהוּ & *inanitas*: c. 44. 9. וָמֹרֵת *certe morietur*: Exod. 15, v. 16. וָפַחַד & *timor*. (m) Gen. 1, v. 18. וּלְהַבְדִּיל & *ad ſeparandum*. (n) Sequitur enim naturam ſimplicis, pro quo tantummodo alternat. Vid. ſupr. §. 9. III. Obſ. Vnde Gen. 2, 12. וּזְהַב & *aurum*.

(o) Nam. ex יְהִי *erit*, fit Gen. 1, 6. וִיהִי & *erit*; coll. §. 24. I. 1. non וּיְהִי &c.

2. ו *Conversivum in Præteritis* adhæret quidem per punctum alias usitatum; sed (præter primam pluralem [p], & pleraque Quiescentium tertia [q]) *tonum ex penultima* (radicalium acuta) *dimittit ad ultimam* [r] (afformativam).

3. ו *Conversivum Futuris præfigitur per* (-) [t], *sequente Dagesch forti* [s]: *ac*, extra

(p) Gen. 37, v. 20. וְאָמַרְנוּ *nam dicemus*, (q) Gen. 1, 14. וְהָיִיתִי *& ero.* (r) Gen. 3, v. 18. וְאָכַלְתָּ *& comedes*: Gen. 9, v. 11. וַהֲקִימֹתִי *& stabiliam*: Exod. 26, 33. וְהִבְדִּילָה *ut secernat*: Jes. 6, v. 12. וְרַבָּה *& crescet*: Jes. 24, v. 23. וּבוֹשָׁה *& erubescet* F. Hab. 1, 8. וְחַדּוּ *& acutiores erunt*, &c. (s) Ceu characteristico, per quod ו Conversivum secernatur a nude consignificativo. Vid. §. 11. II. (t) Ob syllabam propter sequens dagesch compositam. Vid. §. 6. Obs. 2. *Vtut* enim (:) *sub* ו *concipias*, tanquam litera servili §. 5. Obs. 4. *elevandum tamen* id *foret*, ob subsequens (:) in litera dageschata latitans §. 11. II. coll. §. 3. Obs. 1. *in vocalem brevem*, §. 24. I. *quæ nec* (..) *esse potest*, *nec* (.) *vel* (_) *chatuph*, ob defectum conditionum §. 24. I. 3. & 4. positarum. *Neque etiam*

tra pausam [u] tamen, ac primam singularem [x],

(β) *Tonum* plerumque simul *ad penultimam* simplicem *retrahit ex ultima* [y].

4.

(.); quamvis (:) mutandum, sit primitivum: *quod*, minimum in tertia masc. Conj. Gravium, *Conversivum confundi posset cum nude consignificativo*. Vnde Gen. 1, vers. 5. וַיִּקְרָא *& vocavit* &c. (u) Gen. 2, vers. 21. וַיִּישַׁן *& obdormivit*: Gen. 3, v. 6. וַיֹּאכַל *& comedit* M. ibid. וַתֹּאכַל *& comedit* F. (x) Gen. 3, v. 12. 13. וָאֹכֵל *& comedi*: Gen. 20, vers. 13. וָאֹמַר לָהּ *& dixi ad eam*: tonus in ultima manet, quamvis insuper ante tonum vicinum, supr. §. 16. III. (α) 4. (y) V. g. ex יָקוּם *surget*, Ex. 21, 19. fit Gen. 4, v. 8. וַיָּקָם *& insurrexit*, coll. §. 18. I. Et sic ex תּוֹסֵף *addet* F. Gen. 4, 12. est l. c. v. 2. וַתֹּסֶף *& addidit*. Similiter tonus ad penultimam retractus est; quamvis vel ultima non fuerit mobilis, vel mobilem non præcedant duæ vocales longæ; v. g. Gen. 1, 16. וַיַּעַשׂ *& fecit*: Gen. 4, 7. וַיֵּדַע *& agnovit*: Gen. 4, v. 16. וַיֵּצֵא *& egressus est* &c. at in וַיִּקְרָא *& vocavit*, Gen. 1, vers. 8. &c. tonus manet in ul-

4. * *Talmudici usurpant* etiam א *per* (-) *præfigendum*, sequente dagesch forti [z].

Not. דִּי [a], פִּי [b], ac מִן [c] sæpe sunt Particulæ expletivæ.

CAP. VIII.

---

tima. (z) * Quid si huc referas Esr. 4, 13. אַפְּתֹם *ad incrementum*, thematis פָּתָה *dilatari?* Certe occurrit ם *heëmanthicum* in שִׁלְשֹׁם *nudius tertius*, חַרְטֹם *magus*, & hujus ipsius radicis פִּתְאֹם *subito*. Ad cujus formam foret אַפְּתֹם l. c. nisi quod, ultima radicali pereunte, coll. §. 29. §. 43. (:) sub primam redierit. Vid. §. 33. IV. (a) Jud. 6, v. 5. וּבָאוּ כְדֵי אַרְבֶּה לָרֹב aut secundum literas, sensu eodem sub forma futuri, quod proxime quoque præcesserat, יָבֹאוּ coll. *Interpr.* §. 213. 1. *veniebant instar locustæ quoad multitudinem*: coll. Jud. 7, 12. Ita Jer. 51, v. 58. וְיִגְעוּ עַמִּים בְּדֵי רִיק וּלְאֻמִּים בְּדֵי אֵשׁ *& defatigabuntur populi in vanum & nationes in igne*: Jes. 66, 23. וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ *& erit de mense in mensem ejus, & de Sabbatho in Sabbathum ejus.* (b) Hos. 10, 12. קִצְרוּ לְפִי חֶסֶד *metite in benignitate*, est status constr. absoluti פֶּה *os*, coll. §. 39. II. Obs. 3. β. cum *Interpr.* §. 29. 1. (c) Exod. 15, v. 5.

CAP. VIII.

DE FIGURIS ETYMOLOGICIS.

§. 51.

Figurarum hic aliæ Voci aliquid otiose superaddunt; aliæ aliquid ei, sensu salvo, detrahunt. Quæ superaddunt, sunt *Prosthesis*, *Epenthesis*, & *Paragoge*. Sed detrahunt *Aphæresis*, *Syncope*, & *Apocope*. Quibus addi potest *Metathesis*.

§. 52. Rarior est *Prosthesis*, quæ *præponit ab initio literam* ב s, *vel* ל t, *alias*-

Gg que

בְּמוֹ־אֶבֶן *ad instar lapidis*, &c.

(s) Exod. 13, v. 8. בַּעֲבוּר *propter*. Sed Vid. *Interp*. §. 166.

(t) Prov. 11, v. 26. לְאֹם *gens*, *natio*, ex אֹם. Et huc referunt v. g. Eccl. 7, v. 29. לְבַד *tantum*; it. Jes. 8, 6. לְאַט *sensim*, *leniter*; ex אַט 1 Reg. 21, v. 27 Verum in his atque talibus, præfixum non est otiosum: sed si ni-

aliasque [u] punctatas.

§. 53. *Epenthesis* in medio vocis *inserit*, non tantum

I. Literas *Quiescentes* א [x], י [y] &

---

hil aliud significaret, verteret nomen in particulam; sive adverbium ea fuerit, sive præpositio, aut conjunctio: vid. *Interpr*. §. 132. Præterea notio præpositionis subinde clare conspicitur, v. g. Gen. 2, 18. לְבַדּוֹ *in solitudine sua*: vid. *Interpr*. §. 153. Ita alterum לְאַט ad verbum *in submissione*, i. e. submisse &c.

(u) Jes. 28, v. 28. אֲדוֹשׁ *triturando*, pro דוֹשׁ. Integra enim phrasis est אֲדוֹשׁ יְדוּשֶׁנּוּ *triturando triturabit*: quorum posterius necessario est ex quiescenti media. Quod si quoad primum conf. §. 43. Obs. 3. non erit א prostheticum, sed prima radicalis.

* *Chald*. א adjectum est Dan. 5, vers. 3, 4. אִשְׁתִּיו *biberunt*, pro שְׁתוֹ rad. שתה, coll. §. 48. II. 1. Obs. Et huc etiam referri posset Esr. 4, vers. 12. אשכללו: quod quia quadratum, sub forma Pael (Vid supr. §. 41. III. Obs. 5. *δ*.) legeres אֲשַׁכְלְלוּ & muros *perficiunt*. Nisi magis placet dictum supra ad l. c. p. 378. coll. §. 41. III. Obs. 4. *β*. (x) Hos. 10, v. 14. וְקָאם *& surget*, 3. præt. mascul. Kal. rad.

ו [y] & י [z], post vocalem potissi-

קוּם coll. §. 47. I. Prov. 10, 4. רָאשׁ *depauperatur*; Neh. 13, 16. דָּאג *piscis*; Prov. 24, 7. Ez. 27, 16. Job. 28, 18. רָאמוֹת *excelsæ, elatæ*: Ez. 28, 24. הַשָּׁאטִים *depopulantes illi*: c. 16. v. 57. הַשָּׁאטוֹת *diripientes illæ*: Zach. 14, 10. וְרָאֲמָה & *exaltabitur*: Ps. 22, v. 17. כָּאֲרִי *fodientes*; facta insuper apocope literæ ם pro כָּאֲרִים, coll. § 57. II 2. §. 43. Obs. 3. p. 408. ad differentiam הַכָּרִי *Primores*, 2 Reg. 11, 19. Quæ omnia ex Quiescentibus Ain: quibus hæc litera quasi nativa est. Vid. supr. §. 47. I. Sed occurrit & alibi, v. g. Gen. 13, 9. אַשְׂמְאִילָה pro אשׂמיל *sinistrabo, ad latus sinistrum me convertam*: Vid. 2 Sam. 14, 1. ubi וּלְהַשְׂמִיל *aut ad sinistram declinandum*: Jes. 19, v. 6. וְהֶאֱזְנִיחוּ & *elongabunt, retro abjicient*, forma cum Chaldaica mixta, pro וְהִזְנִיחוּ; Eccl. 12, 5. וְיָנֵאץ & *florebit*, 3. masc. fut. Hiph. rad. נצץ, quia נִצָּה *flos* &c. Dagesch habet, §. 19. Vide tamen §. 45. II. Not. coll. §. 3. Obs. 2. (y) Ps. 30, 4. מִיּוֹרְדִי *a descendere me*. Vid. tamen §. 8. I. 2. Obs. p. 85. sqq. Jes. 18, 4. אֶשְׁקוֹטָה *quiescam*; coll. §. 54. I. 1. (α). §. 26. XV. 2. Sam. 10, 4. מַדְוֵיהֶם *vestes eorum* pro מַדֵּיהֶם

(z) Eccl. 10, 12. יַגִּיד *indicabit*: Ps. 142, 5.

mum cuilibet homogeneam. Sed &

II. *Ante Suffixa*, inprimis Futurorum, *literam* נ; qua cum *tonus* semper *servatur in radicalium ultima.* Hinc

1. *Ebraice*

a.

הביט *intuere, prospice*: Exod. 25, v. 31. &c. תיעשה *fiet*: Gen. 16, 6. ותעניה & *humiliatura erat eam*: Hos. 6, 2. יחיינו *vivificabit nos*: Hab. 3, 2. חייהו *vivifica, conserva eum*: Deut. 15, 14. העניק *torquis instar imponendo*: Neh. 7, 3. העמיד *adstare*: Am. 9, 8. השמיד *exscindere*: Jes. 59, 4. להוליד *generare*: Jer. 50, 20. תמצאינה *invenientur*: Ez. 23, 49. תשאינה *portabunt*: Esr. 10, v. 16. לדריוש pro לדרוש *ad quaestionem habendam.* * *Chald.* Dan. 4, 16. מראי *Domine mi*! Idque secundum Masorethas. Verum nil obstat, quo minus vel מראי legas, ex singulari מרא Dan. 2, 47. pro Ebraeo מורה; vel ad imitationem Nominum dominii, quae in forma plurali usurpantur de persona unica (coll. *Interpr.* §. 10.), מראי *Domini mei*, ex sing. מר Talmudistis usitato. Sed Dan. 7, v. 6. באתר *post*, dubio omni procul א habet e-

α. Pro vocali suffixis הוּ [b], הָ [c], & נִי [d] *præmittenda*, adhibetur (:) [a]. Et amplius

β. Vltimæ radicali non vocalizatæ, *adjicitur* (∵) vel (-) [e]. Sed

γ. (··) ante ךָ corripitur in (∵) [f]. At

pentheticum, indicem vocalis. (a) Quia tonus nunquam in antepenultima, §. 16. & vocalis Suffixo præmissa, nihil determinati per se significat: Vid. supr. §. 39. IV. Obs. 4.

(b) Deut. 22, v. 30. יִצְּרֶנְהוּ *custodiet eum.*

(c) Jer. 2, v. 24. יִמְצָאוּנְהָ *invenient eam*: coll. §. 39. IV. Obs. 1. (d) Prov. 1, v. 28. יִמְצָאֻנְנִי *invenient me.* At Job. 19, vers. 2. וּתְדַכְּאוּנַנִי & *conteretis, comminuetis me*; (-) habet pro (:), ad formam *Chaldaicam*, ubi foret תְּדַכְּאוּנְנִי coll. §. 20. Obs. 2. (e) Quia si ultima non vocalizata cum (:) afficitur, §. 3. Obs. 1. ob concursum duorum schvaim, prius mutandum venit juxta §. 24. I. V. gr. Jer. 22, 24. אֶתְּקֶנְךָּ *abrumpam te*: Ps. 63, 4. יְשַׁבְּחוּנְךָ *celebrabunt te.* (f) Ob §. 18. v. g. Jes. 60, v. 7. יְשָׁרְתוּנֶךָ *ministrabunt tibi*

2. *Chald.* g נ *Epentheticum*, puncto Suffixi retento, *dageſſchatur*, *præmiſſo* (.) h.

β. Verbo in Afformativum ן exeunte huic nude Dageſch imprimitur, reliquis notis נ Epenthetici ceſſantibus i.

Obſ. 1.

(g) * Vbi ante Suffixa Futurorum hujusmodi נ epentheticum inſeritur ordinarie, in aliis rarius. (h) * Dan. 4, 2. יְבַהֲלֻנַּנִי *conturbabat me*: Dan. 5. 7. יְחַוִּנַּנִי *ſignificabit mihi*: Dan. 7, 16. יְהוֹדְעִנַּנִי *notum faciet mihi*: Dan 6, 17. יְשֵׁיזְבִנָּךְ *liberabit te*: Dan. 3, 15. יְשֵׁיזְבִנְכוֹן *liberabit vos*: Eſr. 7, 21. יִשְׁאֲלֶנְּכוֹן *petierit vos*, vel coll. *Interpr.* §. 66. *petierit a vobis*: Dan. 5, 17. אֲהוֹדְעִנֵּהּ *ſcire faciam eum*: Dan. 4. 14. 22. יִתְּנִנַּהּ *dabit illud*: Dan. 7, 23. תְּדוּשִׁנַּהּ וְתַדְּקִנַּהּ & *triturabit eam & comminuet eam.* (i) * Dan. 2, 5. 9. יְהוֹדְעֻנַּנִי *notum facient mihi*: Dan. 4, v. 2. יְבַהֲלֻנַּנִי *conturbabunt me*: Dan. 5, verſ. 6. יְבַהֲלוּנֵּהּ *conturbabunt eum.* Quod enim ן afformativum ante Suffixa retineatur, nec perpetuum ſit נ Epentheticum, patet ex Dan. 5, v. 21. יְטַעֲמוּנֵּהּ *guſtare facient ei*: Dan. 7, v. 10.

Obs. 1. Tale נ Epentheticum excluditur nonnunquam, potissimum ante aliud נ vel ךָ, & compensatur in sequenti litera per Dagesch forte k.

2. Rarius deprehenditur נ Epentheticum

(α) Ante הוּ & הֶם Suffixa Particulæ מִן l.

(β) Ante (וֹ) m.

יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ *ministrabunt ei.* It. Dan. 4, v. 16. cap. 5, v. 10. יְבַהֲלֻךְ *turbabit.* (k) Job. 7, v. 14. תְּבַעֲתַנִּי *perterrefacies me*: Num. 6, vers. 24. וְיִשְׁמְרֶךָּ *& custodiat te*: Gen. 3, v. 9. אַיֶּכָּה *ubi tu* (es)? ex אַיֵּה coll. §. 39. I. Obs. 2. §. 54. I. 1. β.

(l) Job. 4, vers. 12. מֶנְהוּ *ex eo*: coll. §. 11. 2. §. 26. XIII. Psalm. 68, 24. מִנֵּהוּ *de ipso*: Job. 11, vers. 20. מִנְּהֶם *ab illis.* Sic Ps. 18, vers. 23. מֶנִּי *a me*: Jes. 46, vers. 3. מִנִּי *a me*: Dan. 4, v. 28. מִנָּךְ *a te.* In quibus omnibus tamen dici potest Dagesch assumtum ex §. 20. Obs. 3. (α) ob vocalem brevem syllabæ simplicis; coll. §. 6. Obs. 2.

(m) Esth. 3, vers. 8. יֶשְׁנוֹ *est ille*, (a. v. *essentia ejus*): Num. 23, v. 13, וְקָבְנוֹ *& exsecrare eum*: Prov. 5, vers. 22. יִלְכְּדֻנוֹ *capient ipsum*: quod tamen juxta literas יִלְכְּדֻמוֹ *capiet eum.*

(γ) Ante (ּ)

§. 54. *Paragoge producit* vocem *litera* aliqua *in fine adjecta.* Et quidem

I. *Vsitatissime* 1. *litera* הָ —

(α) *In Personis Futuri* [o], ac *Imperativi* [p], (infinitivi [q] rarius), in fine alicquin *non crescentibus.*

(β) In Pronominibus secundæ personæ mascul. singul. [r], ac plural. fœmin. [s]; item

---

(n) Pſ. 64, v. 7. תַּמְנוּ *defecerunt*, pro תַּמּוּ.

(o) Gen. 11, v. 3. נִלְבְּנָה *excoquemus lateres*: c. 45, v. 28. אֵלְכָה *ibo*: c. 11. v. 7. נֵרְדָה *descendemus*: c. 49, 1. אַגִּידָה *indicabo*: Pſ. 55, verſ. 7. אָעוּפָה *avolabo*: Jeſ. 5, v. 19. יָחִישָׁה *accelerabit.*

(p) Gen. 19, verſ. 32. לְכָה *i, agedum*, ex ילך. Sic c. 11, verſ. 4. הָבָה *da* ſcil. conſilium, i. e. *agedum.* coll. §. 22. IV. Obſ. 1. δ.

(q) Exod. 29, v. 29. לְמָשְׁחָה *ad ungendum.* i. e. coll. *Interpr.* §. 127. 128. §. 200. *ut ungantur*: Ezech. 16, verſ. 5. לְחֶמְלָה *clementia utendo*, coll. §. 26. 14. * *Chald.* Eſr. 5, v. 9. לְמִבְנְיָא *ad ædificandum*; ex מִבְנֵא coll. §. 48. II. 2. Obſ.

item tertiæ perſonæ plural. utriusque generis [t]. Et ſic quoque in harum perſonarum Afformativis [u], atque Suffixis [x] ex illis formatis.

(γ) Rarius in Nominibus [y],

(r) Gen. 3, v. 14. אַתָּה *tu* M. (s) Gen. 31, v. 6. וְאַתֵּנָה *& vos* F. Ez. 13, v. 20. אַתֵּנָּה *vos* F. dageſch euphonico literæ נ impreſſo, §. 20. Obſ. 3. (t) Gen. 44, 3. הֵמָּה *illi:* Ez. 16, v. 51. מֵהֵנָּה *præ illis*; coll. §. 50. I. (u) Mal. 2, verſ. 14. בָּגַרְתָּה *perfide egiſti:* Am. 4, verſ. 3. וְהִשְׁלַכְתֶּנָה *& abjicietis*; coll. §. 20. Obſ. 3. Jeſ. 32, 9. שְׁמַעְנָה *audite*: Job. 27, v. 4. תְּדַבֵּרְנָה *loquentur* F. (x) Jer. 29, v. 25. בְּשִׁמְכָה *ſub nomine tuo.* Speciale in ſecunda fœmin. Nah. 2, 14. מַלְאֲכֵכֵה *operatio tua*; coll. §. 26. 1 Ez. 23. v. 48. זִמָּתֵכֶנָה *facinus illarum* c. 13, v. 20. כִּסְּתוֹתֵיכֶנָה *pulvilli veſtri*; Ez. 40. v. 16. אֵלֵיהֵמָּה *poſtës, columnæ eorum*: Gen. 21, 29. לְבַדְּנָה *in ſolitudine ipſarum*: Ez. 1, 11. גְּוִיֹּתֵיהֶנָה *corpora ipſarum.* (y) Gen. 14, v. 15. לַיְלָה *nox*: Deut. 4, 41. מִזְרְחָה *ad orientem*; Vid. *Interpr.* §.

Participio singul. [z] mascul., Particulis quibusdam [a], ac tertia Præteritorum fœminini generis; in qua tunc, perinde ut in Nominibus, ה fœmininum mutatur in ת [b].

2. Litera ן in Personis Verborum per (יִ) [c], vel (וּ) [d] crescentibus.

(β) Extraordinarie in Infinitivo [e].

Obs. In

192, 2. Hos. 7, vers. 4. בֹּעֵרָה *ardens.*

(a) Gen. 23, 13. שָׁמָּה *ibi*, ex שָׁם. At hic ה in fine *locale* est, *Interpr.* §. 192. 2. vicem præpositionis sustinens, quæ nomen mutat in Particulam. Conf. *Interpr.* §. 132. II. §. 158. 2. Deut. 18, vers 21. אֵיכָה *quomodo?*

(b) 2 Sam. 1, 26. נִפְלְאַתָה *singularissima, admirabilis.*

(c) Ruth. 2, vers. 8. תִּדְבָּקִין *adhærebis*; Vid. II. Obs. Jes. 45, v. 10. תְּחִילִין *paritura es.*

(d) Jes. 13, 8. יְחִילוּן *dolebunt*: Deut. 8, 3. יֵדְעוּן *noverant*: v. 20. תִּשְׁמְעוּן *audietis.*

(e) Esth. 8, 6. בְּאָבְדַן *in interire*; & c. 9. vers. 5. וְאַבְדָן *& perire.* At rectius ad Nomina referas, per ן heëmanthicum aucta: proinde etiam illud formam habet Regiminis. Atque ita juxta *Kimch.* 1 Reg. 6. v. 19.

Obſ. In quibusdam poſt ה Paragogicum Futuri ac Infinitivi, in ת mutatum, aliud adjicitur Suffixum f.

II.

לְתֵּת ad dandum, ex נָתַן; coll. 1 Reg. 17, v. 14. עד יום תתן ה ad diem usque dare Dominum. Sed & hic nulla utrinque urget neceſſitas. Futurum retinere licebit ubique; ibi conſtructione penes profanos uſitata, qua ל denotat *ut, ut des*, Vid. *Interpr.* §. 71. *Rabbin.* §. 41. coll. ſupr. §. 41. Obſ. 2. (s). hic oratione ex abrupto ad Deum converſa, *usque ad diem*, quo *dabis o Domine* pluviam &c. (f) Job. 22, 21. תְּבוֹאָתְךָ *eveniet tibi*: hinc, (ְ) omiſſo, Deut. 33, 16. תָּבֹאתָה cum duplici Parag. *eveniet*. Vid. tamen ſupr. §. 42. Obſ. 3. Exod. 40, 32. בְּקָרְבָתָם & *in accedere eos*: Jeſ. 30, 19. כְּשָׁמְעָתוֹ *ſecundum audire ipſum*: Ez. 16, 52. בְּצַדֶּקְתֵּךְ *in juſtificare te*, i. e. coll. *Interpr.* §. 201. II. 2. *quia juſtam declaras tu*: 2 Sam. 3, 11. מִיִּרְאָתוֹ *ob timere eum*, i. e. coll. *Interpr.* §. 174. II. 1. *eo quod timebat ille.* Vel nomen ſtatue loco Infinitivi uſurpatum, vi *Interpr.* §. 38. Perinde ut Hoſ. 7, v. 4. חֻמְצָתוֹ quod vertere licet: *fermentari eum*, vel *fermentatio ejus.* At in ſequentibus Nominibus ה Paragogicum ante Suffixa retineri putant; ſc. 2 Sam. 23, 6. כֻּלָּהֶם *comple-*

II. *Minus usitate*: nempe

1. Litera א, quæ potissimum post ו Verborum adhibetur [g].

2. ו, quæ *in Nomine* usurpatur *post formam constructam* [h].

3. י

xus eorum: 1 Reg. 7, v. 37. לְכֻלָּהְנָה *omnibus illis* F. Ez. 16, 52. בְּתוֹכְהֶנָה *in medio earum*. De quibus Vid. supra §. 39. III. Obs. 2. Quod si, variatis vocalibus, integra Pronomina in fine addita dixeris, non opus erit, ad Paragogen hanc minus usitatam confugere. Istud enim legeres כֻּלָּהֶם, illud לְכֻלָּהֶנָּה, & hoc בְּתוֹכְהֶנָּה; de quibus alibi prolixius.

(g) Jos. 10, v. 24. הֶהָלְכוּא qui *iverant, venerant*: Jes. 28, 12. אָבוּא *voluerunt*: Ps. 139, 20. נָשׂוּא *efferunt se*: Jer. 10, 5. יִנָּשׂוּא *portabuntur*: Joel 4, v. 19. נָקִיא *innocuus*: Ez. 41, 15. וְאַתִּיקֶיהָא & *peristylia ejus*: Esr. 3, vers. 7. יָפוֹא *Joppe*, coll. Jon. 1, vers. 3.

(h) Quoties scil. ea, litera hac, quæ quoad significationem otiosa est, omissa, fuisset necessaria. V. g. Gen. 1, 24. וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ & *vivens terræ*: Num. 24, v. 3. בִּלְעָם בְּנוֹ בְעֹר *Bileam filius Beoris*.

3. י (vel cum (.) præcedente vel absque eo); quæ *adhibetur* in

(α) Pronomine 2. perſonæ fœmin. ſing. [i]; & ſic quoque in Afformativis [k] & Suffixis [l] ejusdem perſonæ.

(β) Participiis maſcul. [m].

(γ) Nominibus ac Participiis fœmin., ſæpe poſt formam Conſtructam [n].

(β)

(i) 1 Reg. 14, 2. &c. אַתִּי *tu* F. (k) Ez. 16, 18. 36. נָתַתִּי *dediſti* F. Jer. 4, 19. שָׁמַעַתִּי *audiviſti.* (l) Pſ. 116, 19. בְּתוֹכֵכִי *in medio tui* F. verſ. 7. לִמְנוּחָיְכִי *ad quietem tuam* F. ibid. עָלָיְכִי *ſuper te.* (m) Gen. 49, 11. אֹסְרִי *ligans.* Exod. 15, v. 6. נֶאְדָּרִי *magnificatus.* (n) Jeſ. 1, v. 21. מְלֵאֲתִי *plena*: ſed Thr. 1, 1. רַבָּתִי *magna*: Pſ. 110, 4. דִּבְרָתִי *ratio*: Gen. 31, 39. גְּנֻבְתִי *furto ablatum*: Hoſ. 10, 11. אֹהַבְתִּי *amans, quæ amat*: Jer. 51, v. 13. שֹׁכַנְתִּי *habitans, o quæ habitas!* Jer. 22, v. 23. מְקֻנַּנְתִּי *nidificans, quæ nidificas!* Jer. 3, v. 4. קָרָאתִי *vocaſti.* F.

(δ) Particulis quibusdam [o].

Obſ. 1. ה Paragogico accedente,

(א) *tonus in ſede priſtina relinquitur*,

(α) *In Nominibus* [p] ordinarie; item

(β) *In Pronominibus* [q], indeque factis augmentis ſervilibus [r]; atque

(γ) *In Conjugationibus levibus* quieſcentium [s] ac geminantium [t] Ain, nec non Perfectorum Hiphil [u].

Extra hos caſus

(ב) *Tonus in verbis dimittitur ad ultimam* [x].

2. Pauca quædam ſunt, in quibus etiam (:) ſecundæ radicalis Kal, (more fere

(o) Jud. 5, 14. מִנִּי *a*: Deut. 1, 36. זוּלָתִי *præter* &c. (p) Vid. ſupr. §. 23. (q) Vid. §. 36. I. (r) Vid. ſupra l. 1. (β). (s) Jer. 3, 12. שׁוּבָה *revertere*: Gen. 35, v. 3. נָקוּמָה *ſurgamus*. (t) 1 Sam. 14, v. 36. נָבֹזָה *prædemur*: Jer. 17, v. 18. אֵחַתָּה *terrear*.

(u) Neh. 13, v. 8. אַשְׁלִיכָה *projiciam*.

(x) Pſ. 39, 2. אֶשְׁמְרָה *cuſtodiam*: Vid. §. 22. III. Pſ. 85, 9. אֶשְׁמְעָה *audiam*; l. c. IV. Pſ. 25, 20. שָׁמְרָה *cuſtodi*; coll. §. 22. III. §. 24. l. 4. Gen. 22, 5. נֵלְכָה *ibimus*; coll. §. 22. II. Lev. 5, v. 26. לְאַשְׁמָה *reatum contrahendo*, ex

re Suffixorum Pronominum), redit in vocalem primitivam, (·) amplius elevato in (ָ) [y].

§. 55. *Aphæresis* aufert ab initio vocis

1. Interdum Præformativum Imperativi ac Infinitivi Niphal & Hiphil [z]; superveniente potissimum una ex literis כלב [a].

2.Rarius

אֲשָׁם coll. §. 22. IV. §. 24. II. (y) Ruth. 2, vers. 8. תִּדְבָּקִין *adhærebis* ex תִּדְבְּקִי Deut. 4, v. 26. תֹּאבֵדוּן *peribitis*: Ruth. 2, v. 9. יִקְצֹרוּן *metent*: Ps. 4, v. 3. תֶּאֱהָבוּן *diligetis*: Jos. 4, 6. יִשְׁאָלוּן *rogabunt*: Deut. 1. v. 17. תִּשְׁמָעוּן *audietis*: Exod. 15, 14. יִרְגָּזוּן *commovebuntur*. &c.

(z) Jes. 1, vers. 17. רִיבוּ *contendite*, *litigate*; Gen. 24, vers. 2. שִׂים *pone*: Jud. 19, v. 9. לִין *pernoctare*.

* *Chald.* Esr. 4, v. 21. שִׂימוּ *ponite*.

(a) Prov. 24, v. 17. בִּכָּשְׁלוֹ pro בְּהִכָּשְׁלוֹ *in corruere ipsum*, i. e. *quum corruerit* vel *impegerit ille*; coll. *Interpr.* §. 201. II. 2. Thr. 2. vers. 11. בֵּעָטֵף pro בְּהֵעָטֵף *in obrui*, *obtegi*. Sic Ez. 26, v. 15. בֵּהָרֵג *in occidi*: Jes. 1, v. 12.

2. Rarius Præformativum Præteriti Hiphil [b].

3. Ipsam nonnunquam literam radicalem [c].

§. 56.

לֵרָאוֹת *videri*, i. e. *ut videantur, appareant*: coll. *Interpr*. §. 200. Exod. 10, 3. לֵעָנוֹת *humiliari*: Job. 33, 30. לֵאוֹר *illuminari*: Num. 5, v. 22. וְלַנְפִּל & *ad cadere faciendum, prosternendum*: Jes. 3, v. 13. לָרִיב *ad contendendum, litigandum*: 1 Sam. 2, 33. וְלַאֲדִיב pro לְהַדְאִיב & *ad cruciandum*; Job. 29, 3. בְּהִלּוֹ *in splendere facere ipsum*, i. e. *cum splendere faceret ipse*, coll. *Interpr*. §. 201. II. 2. pro בְּהַהִלּוֹ, quod amplius pro בַּהֲהִלּוֹ rad. הלל coll. §. 45. I. §. 26. XI. coll. §. 58. Si ductum literarum sequaris; in pluribus horum, applicatio hujus figuræ erit otiosa: & contextui nihilominus consulitur. Quo de alias.

(b) Job. 33, 13. רִיבוֹתָ *litigasti*; coll. §. 47. I. 3. Et sic Dan. 9, 2. בִּינֹתִי *attendi, adverti*: Jer. 16, v. 16. וְדִיגוּם & *piscabantur eos*.

(c) Ps. 23, 6. וְשַׁבְתִּי pro וְיָשַׁבְתִּי & *manebo*. At nil inepti significat, si, servatis literis, ex שׁוּב derives: q. d. *sæpius illuc redibo, adibo iterum iterumque, ad meam interea*

domum reversus. Jes. 26, 16. צָקוּן pro יָצְקוּ *fuderunt*: quam significationem retinebis, quantumvis ex צוּק, cujus formam gerit, derives: vid. supra § 43. Obs. 3. (ε) p. 405. Jud. 19, 11. רַד pro יָרַד *descenderat, declinasset.* Sed & hoc sine coacta hujusmodi figura ex רדד Jes. 45, 1. Ps. 144, 2. formare licet, dies *prostraverat* sc. *se* vel *lucem* suam, ad occasum *nimium.* Ez. 17, 5. קַח pro לָקַח *sumsit*: Hos. 11, 3. קָחָם pro לְקָחָם *accepit eosdem*: Jer. 42, v. 10. שׁוֹב pro יָשׁוֹב *sedendo, manendo*; sequitur enim תֵּשְׁבוּ *manebitis*, coll. *Interpr.* §. 108. Ps. 89. v. 10. בְּשׂוֹא pro בִּנְשׂוֹא *in elevari*, i. e. *quum elevant. attollunt sese*, coll. *Interpr* §. 201. II. 2. 2 Sam. 22, v. 41. תַּתָּה *dedisti*, pro נָתַתָּה quod est Ps. 18, 41. in eodem prorsus argumento. Vnde, ex duobus scil. hisce locis inter se collatis, fundamentum peti potest pro tota figuræ existentia. Ex qua etiam derivari possunt v. g. בִּירָה *castellum*, pro אבירה *robusta*: נָשִׁים mulieres, ex אֲנָשִׁים *viri*; ut singulare אִשָּׁה *mulier*, ex אִישׁ *vir*: דָּם *sanguis*, rubicundus scil. (ex אדם *rubuit*) pro אָדָם, quod א apud Samaritanos retinetur. * *Chald.* חַד *unus*, ex Ebrorum אֶחָד *unus*, Vid. Ez. 33, 30. &c.

§. 56. *Syncope concidit* e medio vocis, vel literam, vel punctum vocale.

I. E. literis, concidit

1. ה *Articuli, quoties supervenit eidem una ex literis* כלב [d].

2. נ in vocibus אֲמֶנֶת, אֶנֶף, בֶּנֶת & תֶּנֶת; pro quibus dicitur אֱמֶת [e], אַף [f], בַּת [g], atque תֵּת [h].

(β) Sed *accedente* aliquo *incremento* finali, נ cum integra forma *reassumendum* est; *nec*, permutatione

---

(d) Gen. 25, 31. כַּיּוֹם pro כְּהַיּוֹם *circa hunc ipsum diem.* Sic Ex. 19, 11. לַיּוֹם *ad diem istum*: Gen. 1, vers. 18. בַּיּוֹם *in isto die*, Rarius tamen retinetur Articulus v. g. Gen. 39, 11. כְּהַיּוֹם *circa diem quendam*: Ps. 36, 6. בְּהַשָּׁמַיִם *in ipsis cœlis*: 2 Chr. 10, 7. לְהָעָם *pro hoc populo* &c. (e) Gen. 24, 48. *veritas.* (f) Gen 27, 45. *ira*. Vid. *Ab. Esra* Comment. ad Ps. 51, 8. (g) Gen. 11, 29. *filia.* (h) Gen. 4, 12. *dare.* Et ad eundem ferme modum in nomine inde derivato מַתַּת Eccl. 3, 13. pro מַתֶּנֶת *donum.*

ne vocalium peracta, *abjiciendum* i, *nisi quando cum* (:) *quiescenti efferatur*: quo facto, defectus ejus per Dagesch compensetur in litera sequenti k.

Obs. Sic per Syncopen ablatum est נ in עֵז l, חֵךְ m.

(i) Gen. 19, 8. בָּנוֹת *filiæ*. (k) Ps. 91, 4. אֲמִתּוֹ *veritas ejus*: Gen. 49, 7. אַפָּם *ira ipsorum*: c. 19, v. 1. אַפַּיִם *facies*, *vultus*: Deut. 22, 16. בִּתִּי *filia mea*. Ez. 28, 6. תִּתְּךָ *dare te*. (l) Lev. 3, 12. hinc Gen. 27, 9. עִזִּים *capræ*: ex Arabico عنز quod *deflectant* ut plurimum e via regia ad virescentes frutices. Non refragabor tamen, si quis recepta hactenus derivatione servata, ab עזז *robustus fuit*, dixerit ita dici, *in relatione ad oves*, quibus sunt *robustiores*. Quo faceret illud *Aristotelis* hist. animal. lib. 8. c. 10. *oves quidem saniores sunt capris*, ἰσχύουσι μᾶλλον αἱ αἶγες τῶν οἰῶν, *sed capræ sunt ovibus robustiores*. (m) Job. 12, v. 11. hinc Prov. 8, v. 7. חִכִּי *palatum meum*. *Talmudicis* enim non minus, ac *Arabibus* media נ exprimitur. Vid. Cod. *Chullin* f. 103. b. l. 13. coll. *R. Sal. Jarchi* & *Kimchio* ad Ps. 22, 16. it. *Avicennam* Part. I.

חִטָּה [n], & הֹדּוּ [o]; defectu, voce quocunque modo creſcente, per Dageſch indicato.

(β) Quo referri ſolet שְׁתַּיִם ex maſcul. שְׁנַיִם [p], cujus etiam puncta retinet.

3. א (vocali præcedente manente [q]) *conciditur*.

(α) in futuro Kal verborum פא in prima perſona ſingulari ordinarie [r], in

---

f. 86. l. 30. f. 125. l. 36. f. 142. l. 32. f. 195. l. 20.

(n) Deut. 8. v. 8. hinc Gen. 30. 14. חִטִּים *tritica*. (o) Eſth. 1. v. 1. Apud profanos נ regulariter exprimitur, ut & apud Syros, Arabes, Æthiopesque. Nec dubium, *Latinorum* &c. *Indiam* inde derivatam. (p) Vnde Gen. 4. 19. שְׁתֵּי *duæ*: c. 5. 8. שְׁתַּיִם *idem*, coll. §. 34. II. 4. Obſ. Vide tamen de hac voce ex inſtituto ſupra §. 11. p. 103. ſqq.

(q) *Quia hoc*, una cum י, de quo infra 6. *quieſcit*. Proinde, ſi, pereuntibus illis, vocalis præcedens ſimul periret, vi §. 17. Caut. 2. nil retroire poſſet in locum præcedentis ablati. (r) V. g. Gen. 24. 33. אֹכַל *comedam*: Deut. 12. 20. אֹכְלָה *edam*: Gen. 24. 14. אֹמַר *dicam*: Gen. 20. 13. וָאֹמַר *& dixi*: Jud. 20. 6. וָאֹחֵז *& apprehendi*: Mal. 1. v. 2. וָאֹהַב *nihilo-*

in reliquis rarius [s].

(β) Cum vocalem suam in locum præcedentis (:) collocaverit [t]; vel amiserit penitus, juxta II. Obs. 2.

minus dilexi: Mich. 4, v. 6. אֹסְפָה *colligam.*

* *Chald.* Onkelos, Gen. 24, v. 30. איכול *comedam*, utriusque vocalis matre lectionis expressa.

(s) Ps. 104, v. 129. תֹּסֵף *colliges, contrahes*: Prov. 1, 10. תֹּבֵא *voles*; Ps. 139, vers. 20. יֹמְרוּךָ *loquentur contra te*, coll. *Interpr.* §. 66. 1 Sam. 28, v. 24. וַתֹּפֵהוּ & *coxit eum.*

* *Chald.* Infinit. Peal v. g. Dan. 3, vers. 2. לְמֵתֵא *venire*, ex אתה, coll. §. 46. I. Obs. 1. β. Et ita Dan. 3, v. 19. לְמֵזֵא *ad comburendum*, ex אזא: Esr. 5, v. 11. לְמֵמַר *dicendo*, ex אֲמַר &c.

(t) Vt Jes. 29, v. 7. צֹבֶיהָ pro צֹבְאֶיהָ *militantes ejus*; Job. 35, 11. מַלְּפֵנוּ pro מְאַלְּפֵנוּ *docens nos.* Sic Ez. 28, v. 16. וָאַבֶּדְךָ & *perdidi te*, pro אֲאַבֶּדְךָ 2 Sam. 22, vers. 40. וַתַּזְרֵנִי pro וַתְּאַזְּרֵנִי quod Psalm. 18, vers. 40. legitur, & *accingis me*: 1 Chr. 22, v. 38. שֵׁרִית pro שְׁאֵרִית *residuum*: Psalm. 118, vers. 23. נִפְלָת pro נִפְלָאת *mirabilis facta est*; coll. §. 42. Obs. 2. Eccl. 10, 5. שֶׁיֹּצָא

4. ר (α) vocis אֶחָר, quoties nota fœminini accesserit [u].

(β) Ex לֶדֶת semel [x].

5. Nonnunquam ה in ת mutatum, ante Suffixa [y].

6.

---

pro שֶׁיּוֹצְאָה *quæ egreditur*; coll. §. 3. Obs. 2. 2 Reg. 19, 25. לַהְשׁוֹת *ad desolandum*, pro לְהַשְׁאוֹת quod occurrit Jer. 37, 6. Sic Job. 29. v. 6. כְּחֵמָה *butyro*. pro בְּחֶמְאָה coll. §. 25. II Obs. 3. §. 18. II. Ita extra hunc casum excidit Job. 1, 21. יָצָתִי *egressus sum*. (u) Gen. 2, v. 21. אַחַת *una*: Vid. pluribus supra ad §. 6. Obs. 2. p. 62. (x) Vnde 1 Sam. 4, 19. לָלֶת *ad pariendum*. (y) Prov. 7, 8. פִּנָּה pro פִּנָּתָהּ *angulus ejus*. Sic Ps. 49, 15. וְצִירָם *& figura, imago ipsorum*; secundum Masoram quidem. At juxta literas וְצִירָם *& cardo ipsorum* in eo vertitur, ut detrudant justum in sepulcrum. Hos. 13, 2. כִּתְבוּנָם *in intelligentia ipsorum*: Zach. 4, v. 2. וְגֻלָּהּ *& lenticula ejus*: Job. 5, 13. בְּעָרְמָם *in astutia ipsorum*: Jud. 9, 49 שׂוֹכֹה *ramus ejus*, coll. vers. præced. Hos. 2, 7. פִּשְׁתִּי *linum meum*: Neh. 5, 14. פֶּחָם *dux ipsorum*. Sed de hoc vid. §. 39. I. Obs. 2.

6. י, vocali præcedente itidem manente [z]

(α) Prima radicalis, ordinarie quoties in futuro Kal quiescit in (..) [a]

(β) Ex ה in verbis quiescentibus tertia factum [b]. Item

(γ) Ante Suffixa pluralium [c]. Et

(δ) Ante ultimam Hiphil [d].

(ε) In voce יְרוּשָׁלַםִ [e]. Ac

(z) Vid. supr. ad 3. (a) Gen. 15, 8. אֵדַע *sciam*: Jes. 7, 16. יֵדַע *cognoscet*. Sed Mich. 1, v. 8. אֵילְכָה *ibo*. (b) 1 Reg. 9, v. 3. בָּנִתָה *ædificasti*: c. 8. 44. בָּנִתִי *ædificavi*: Job. 5, 12. תַּעֲשֶׂנָה *facient* F. Jes. 10, 13. שׁוֹשֵׂתִי *spoliavi*, forma præterea ex שׁסס & שׁסה mixta, & שׂ pro ס posito Vid. §. 42. Obs. 3. §. 2. Obs. 1. (c) Gen. 1, 21. לְמִינֵהֶם *juxta species suas*; quia (..) Suffixo præmittitur.
(d) Zach. 11, v. 5. וַאעֲשִׁיר pro וְאַעְשִׁיר & *ditabo*, coll. §. 25. II. Obs. 3. (e) No

(ζ) In terminatione plurali [f]. Et

(η) Imprimis quando vocalem (potissimum heterogeneam) sibi subscribendam, in locum præcedentis (:) remittit; aut crasin patitur vocalium [g].

7. ה

---

pro Duali habeas. Quinquies tamen, ex sententia Masoretharum, scribitur perfecte. v. g. Jer. 26, 18. ירושלים. Sed vide sis supra §. 9. p. 92. §. 12 Obs. 2. p. 122. (f) Lev. 26, v. 1. אלילם *idola*: Gen. 1, 2. התנינם *cete illa*. (g) Nah. 1, v. 4. ויבשהו pro ויבשהו *& arefecit illud*. Sic Thr. 3, 33. יגה pro ויגה *& mœrore affecit*: Joel. 4, 3. &c. ידו *extendent*: Eccl. 11, 3. יהוא pro יהיו *erunt*; cum א insuper Paragogico. coll. §. 54. II. 1. Quod si requiritur singularis, ut præcedens העץ suadere videtur, Chaldæorum formam licet eligere יהוא; nec opus, ad analogiam quiescentium Ain formatum dixeris; de quibus §. 47 I. 3. δ. Nah. 3, 11. תהי pro תהיי *eris*; coll. §. 17. Caut. 7. nisi sit Enallage Generis. Exod 2, 4. ותתצב pro ותתיצב *& stitit sese*; coll. §. 26. III. cum alioquin voca-

7. ה Pronominis, tam *interrogativi cum ſequente* [h], quam perſonalis cum præcedente [i] *voce coaleſcentis* quandoque; nec non in Nomine לבת *flamma* [k]. Vti ב in בת *pupil-*

Hh 5 *la*

lis brevis foret in ſyllaba ſimplici, contra §. 6 Obſ. 2. Huc multi trahunt Gen. 8, v. 10. ויחל pro וייחל *& expectavit*: Sed, quia ante ח Dageſch excidit, ſine compenſatione per vocalem longam, § 20. Obſ. 1. & ob §. 43. Obſ. 3. malim formare ex quieſcenti media. (h) v. g. Ex. 4, 2. מזה pro מהזה *quid* eſt *hoc*? Jeſ. 3, 15. מלכם pro מה־לכם *quid vobis*? Vid. *Kimchi* ad Pſ. 37, 7. Mal. 1, v. 13. מתלאה *quæ fatigatio*? Ez. 8, v. 6. מהם *quid illi*? 1 Chr. 15, v. 13. למבראשונה *propterea quod in principio*: 2 Chr. 30, 3. למדי *ſecundum id quod ſufficit*. Vid. *Interpr.* §. 162. I. §. 179. III. 1. p. 281. ſqq.

(i) Eccl. 4, 2. ערנה pro עד־הנה & v. 3. ערן pro עד־הן *usque ad illa*. (k) Exod. 3, 2. quod dicitur pro להבת; loco cujus להבת Ez. 20, 47. 1 Sam. 17, 7. ex abſoluto להבה Num. 21, 29. &c. formæ יבשה coll. §. 26. XII. 1.

la [l]: ac ת in מְשָׁרַת [m] &c.

II. Punctum vocale concidit, potissimum *sub prima radicali* א, vocum אֱמוֹר [n] אֱלֹהַּ [o] atque אֲדוֹנ [p]; quoties in אֱמוֹר præfigitur ל, in reliquis vocalis schvati composito sub

---

(l) Pſ. 17, 8. Thr. 2, 18. alias בְּבָבַת עֵינוֹ *pupilla oculi ejus*. Zach. 2, 12. (m) 1 Reg. 1, 15. pro מְשָׁרֶתֶת *miniſtrans*. (n) Gen. 2, 16. לֵאמֹר *dicendo*. Contra Deut. 4, 10. בֶּאֱמֹר *in dicere*: Joſ. 6, 8. כֶּאֱמֹר *ſecundum dicere*, i. e. *dum diceret*, & *poſtquam dixiſſet*, coll. *Interpr*. §. 201. II. 2. & §. 197. 2. (o) Hab. 1, 11. לֵאלֹהוֹ *Deo ſuo*: Gen. 21, 23. בֵּאלֹהִים *per Deos*: c. 3. 5. כֵּאלֹהִים *ſicut Dii*: c. 17, 7. לֵאלֹהִים *in Deum ſupremum*: c. 24. 3. וֵאלֹהֵי *& ſummus Deus*. * *Chald*. Dan. 6, v. 24. בֵּאלָהֵהּ *in Deum ſuum*: Dan. 5, 4. לֵאלָהֵי *Deos* &c. (p) Quoties ſcil. in hac voce אָדוֹן *dominus*, aliquod acceſſerit incrementum finale, propter quod (ָ) literæ א in (:) tranſit, vi §. 21. §. 25. I. V. g. Gen. 18, 12. וַאדֹנִי *& Dominus meus*: Gen. 24, 36. לַאדֹנִי *domino meo*: Jeſ. 24, 2. כַּאדוֹנָיו *ita Domini ejus*: Exod. 21, v. 4. לַאדֹנֶיהָ *domino ejus*

ſub א analoga q. Quo facto r,

2. (·.·) literam א præcedens, tranſit in (··) s.

Obſ. 1.

(ancillæ). (q) Nam alia præeunte vocali, ſchva compoſitum manet, ut Job. 4, 17. מֵאֱלוֹהַּ *a Deo*: Gen. 5, 22. הָאֱלֹהִים *Deus ille ſummus*: Pſ. 86, 8. בָּאֱלֹהִים *inter Deos*: Exod. 22, 19. לָאֱלֹהִים *Diis*. Sic Job. 3, 19. מֵאֲדֹנָיו *a Dominis ſuis*: Deut. 10, verſ. 17. הָאֲדֹנִים *Dominorum quorumcunque*.

(r) Quia omnibus ad conciſionem apte diſpoſitis, ea tamen non ſemper adhibetur: dicitur enim v. g. Job. 24, 11. &c. וֵאלוֹהַּ *& Deus*: c. 12. 4. &c. לֵאלוֹהַּ *Deo*: Deut. 10, 17. וַאדֹנֵי *& Dominus ſupremus*: Pſalm. 136, 3. לַאדֹנֵי *Domino ſupremo*: Neh. 8, 10. לַאדֹנֵינוּ *a ſupremo Domino noſtro*: Gen. 40, 1. לַאדֹנֵיהֶם *contra Dominum ſuum*: 1 Reg. 1, 11. וַאדֹנֵינוּ *& Dominus noſter αὐτοκράτωρ*. *Chald. Dan. 2, 19. Eſr. 6, 9. 10. 15, לֶאֱלָהּ *Deo*. (s) Ad compenſandam quietem literæ ſubſequentis, §. 17. hypoth. III. Caut. 3. β. Poterant etiam huc trahi, quæ vel *Chaldaice* e verbis פֵּא formata, primam א quieſcentem in (..) exhibent; vel Ebraice tertiam radicalem א, cui ה adjiceretur præcedente gemino (·.·), quieſcen-

---

Obſ. 1. * *Chaldæorum* אֱרַיִן id imitatur, quoties præfigitur ב [t].

2. Quod dum pauca alia Ebræa æmulantur,

(α) א plerumque *ſimul*, juxta I. 3. *tollitur* [u], ac

(β)

---

tem habent in (..). Verum, cum hæc utrinque ordinarie fiant, & vix exempla proſtent in contrarium; nolui referre ad *Figuras*, extra ordinem applicandas: contentus, illa tradidiſſe ſupr. §. 46. I. Obſ. 1. β. hæc §. 48. II. 2.

(t) * Dan. 2, v. 14. בֵּארַיִן *in iſto tempore.* Contra Eſr. 5, 5. וֶארַיִן *& tunc.*

(u) 1 Reg. 11, verſ. 39. וַאעַנֶּה pro וַאֲעַנֶּה *& affligam*: Jeſ. 13, verſ. 20. יַהֵל pro יַאֲהֵל *figet tentorium*: Jeſ. 41, verſ. 25. וַיַּאת ex אָתָה *& venit*; coll. § 57. Obſ. 1. Sed Mich. 4, verſ. 8. תֵּאתֶה *veniet* F. Deut. 33, v. 21. וַיֵּתֵא *& venit* M. pro יֶאֱתֶא quod eſt Job. 37, verſ. 22. haud inepte ad formam Chaldaicam referes: quæ in priori, quoad primam ſaltem radicalem talis eſt, quoad tertiam vero Ebræa (Vid. §. 42. Obſ. 3. β.): in poſteriori vero mere Chaldaica, Vid. §. 46. Obſ. 1. β. §. 48. I. 2. Prov. 8, verſ. 17. אֹהֵב *diligam*; coll. §. 41. III. 3. §. 27. 1 Gen. 32, 5. וָאֵחַר *& commoratus ſum*: Gen. 49, 6. תֵּחַד *unietur*: Jer. 2, 36. תֵּזְלִי *ibis* F. Prov. 17, 4. מֵזִין *auſcul-*

(β) Pro (ֶ) præmisso sub servili sæpe venit (ָ) x, rarius ֹ etiam extra futurum Kal y.

§. 57. *Apocope* in fine resecat

I. *Vsitatissime* literam ה Quiescentium tertia, in Futuris ac Imperativis in fine non crescentibus,

po-

---

tans, ex מָאזִין pro מְאַזִּין coll. §. 26. XV.

(x) Job. 32, vers. 11. אָזִין *auscultabo*, pro אֲאַזִּין: Num. 11, v. 25. וַיָּאצֶל *reposuit*, pro וַיַּאֲצֵל: Ez. 21, 33. לְהָכִיל *ad consumendum*: Zeph. 1, 2. אָסֵף pro אֶאֱסֹף *congregabo*. Sed Vid. Jer. 8, 13. Sic 1 Sam. 15, 5. וַיָּרֶב & *insidiatus est*: Ps. 69, 21. וָאָנוּשָׁה & *ægritudine afficior*. Ps. 33, 1. נָאוָה *competit*, *congruit*, pro נַאֲוָה rad. אוה q. d. nihil *desiderant*, quam laudem & Dei gloriam. In plerisque tamen reliquis horum, forma ex Quiescentibus Ain derivata, sensum invenies satis convenientem contextui.

(y) Num. 32, vers. 30. Jos. 22, vers. 9. וְנֹאחֲזוּ *tunc possessores fient*: 1 Sam. 15, v. 6. אֹסִיפְךָ *ne perdam*: *auferam te*: Jer. 46, v. 8. אֹבִידָה *perdam*: 2 Sam. 20, 5. וַיּוֹחֶר & *tardare fivit*, quasi ad formam Aphel Chaldæo-

potiſſimum ob ו Converſivum, & Particulam אַל. Et quidem

1. *In Conjugationibus illis, quarum prima radicalis* (vel quæ ejus loco ponitur) *vera gaudet vocali*, ſine ulteriori permutatione z: præterquam quod (ָ) & (ַ) rariſſime videantur permutata a.

Obſ. a שָׁחַח litera ו in Hithpael ante ultimam aſſumta

(α) Quieſcit, notata cum ſchurek, puncto præcedente ſublato b.

(β) In plurali autem per ו movetur, puncto præcedaneo manente c.

2.

rum. (z) *Niph.* Jer. 20, 7. וָאֶפָּת *& perſvaſus ſum*: *Piel* Num. 22, 31. וַיְגַל *& revelavit*; Pſ. 119, 18. גַּל *revela.* *Hithp.* Gen. 9, 21. וַיִּתְגַּל *& nudavit ſeſe*: Jeſ. 41, v. 10. תִּשְׁתָּע *te ipſum reſpicies.* (a) Gen. 7, 23. וַיִּמַּח *& deletus fuit*: Pſ. 141, 8. אַל־תְּעַר *effundes*: Pſ. 37, 1. תִּתְחַר *bilem tibi moveas.* At 1 Sam. 21, v. 14. וַיְתָו *& ſignavit*: Prov. 23, 3. אַל תִּתְאָו *ne concupiſcas.* (b) Gen. 18, 2. וַיִּשְׁתַּחוּ *& incurvavit ſe M.* 1 Sam. 25, v. 23. וַתִּשְׁתַּחוּ *& incurvavit ſe F.* (c) Gen. 49, verſ. 8.

2. *In* aliis vero *Conjugationibus, quarum prima radicalis schvata* est, pro schva adhibetur (∵) [d]. Et tunc

(β) *Sub præformativo* punctum ordinarium *modo manet*, (etiam (.) ante Gutturalem) [e]; *modo cum* (..) *vel* (-),

---

יִשְׁתַּחֲווּ *incurvabunt se*: Jos. 23, 7. תִּשְׁתַּחֲווּ *incurvabitis vos*. (d) Ob concursum duorum (:), quorum prius sonum exprimit primæ originis, quam habuit posterius, §. 17. hypoth. III. v. g. in *Kal*, Gen. 3, v. 22. וַיִּבֶן *& ædificavit*: c. 1. v. 22. יִרֶב *multiplicabitur*: Gen. 31, 10. וָאֵרֶא *& vidi*: Neh. 9, vers. 9. וַתֵּרֶא *& vidisti*: 1 Sam. 24, v. 16. וְיֵרֶא *& cognoscet*. Gen. 1, 16. וַיַּעַשׂ *& fecit*, coll. §. 26. IX. *Hiphil*. Num. 23, 4. וָאַעַל *& ascendere feci*: Exod. 33, v. 12. הַעַל *ascendere fac*: Zach. 13, 7. הַךְ *percute*, rad. נכה. (e) 2 Reg. 9, 33. וַיִּז *& sparsit*. Sed Jes. 63, 3. וַיֵּז *& aspersit*, rad. נזה: Gen. 26, 17. וַיִּחַן *& castra posuit*: c. 4. 5. וַיִּחַר *& exarsit ira*. Sed Job. 19, v. 11. וַיִּחַר *& exarsit*: Hos. 2, v. 15. וַתַּעַד *& ornavit se* F. 2 Reg. 13, 17. וַיּוֹר *& jacula-*

(·), in Hiphil vero cum (∵) *permutatur* f.

Obf. 1. Si fecunda radicalis una fuerit ex בדטכקת (litera ד ante ב non præeunte), fchva fub prima manet g.

2. In verbis הָיָה & חָיָה ultima radicali abjecta, prima notatur cum (.) h, Præformativo fchvato i.

3. Ver-

---

tus eft. (f) Gen. 12, 8. וַיֵּט & *diftendit*, ex נטה: Pf. 72, 8. וְיֵרְדְּ & *dominatus eft*: Jef. 41, 2. יַרְדְּ *dominari faciet*: 2 Reg. 17, 6. וַיֶּגֶל & *exulare fecit*: Pf. 105, 24. וַיֶּפֶר & *crefcere fecit*: Neh. 13, 14. תֶּמַח *deleri fines*; coll. §. 26. IX. Deut. 9, 14. הֶרֶף *remitte*: Pf. 51, 4. הֶרֶב *multiplica*; fecundum Maforethas fcil., at literæ requirunt הַרְבֵּה. (g) Num. 21, 1. וַיֵּשְׁבְּ & *in exilium abduxit*, coll. §. 3. Obf. 1. Exod. 18, 9. וַיִּחַדְּ & *gavifus eft*, coll. §. 9. II. Obf. 2. Prov. 7, v. 25. יֵשְׁטְ *declinavit*, coll. fupr. β. fic Gen. 21, 16. וַתֵּבְךְּ & *flevit* F. *Hiph*. Gen. 21, 19. וַתַּשְׁקְ & *potavit* F. c. 9, 27. יַפְתְּ *alliciet.* (h) Vtpote in quo fequens י omnium commodiffime quiefcit, §. 3. Obf. 1. (i) Ob §. 17. Caut. 7. periit enim (:) primæ radicalis, propter quod præformativi (:)

3. Verbum רָאָה in tertia maſculina cum ו converſivo, ultima abjecta,: ſub prima retinet, (-) pro (.) ſub præformativo (י) adhibito [k].

II. * *Chaldaice* uſitatiſſime *reſecat literam* ה terminationis Nominum יָּה— [l] וּה— [m] & וּה— [n], præcedente vocali manente.

§. 5. Obſ. 4. in vocalem abierat. v. g. Gen. 1, 3. וַיְהִי *& fuit*: ibid. יְהִי *erit*: verſ. 6. וִיהִי *& ſit*; coll. §. 24. I. 1. ex יִהְיֶה c. 1. 29. *erit*. Atque ita Gen. 5, 3. וַיְחִי *& vixit*, ex יִחְיֶה c. 17. 18. *vivet*. (k) Gen. 1, 4. וַיַּרְא *& vidit*, ex יִרְאֶה *videbit* c. 22. 8. Diverſam formam vide ſupra ad (d). (l) * Dan. 2, 5. נְוָלִי *ſterquilinium*: Dan. 2, v. 33. אָחֳרִי *alia*. (m) * Dan. 7, v. 10. רִבּוֹ *myrias*: pluralis enim eſt l. c. רִבְבָן *myriades*, coll. §. 33. II. Obſ. 4. (n) Dan. 2, 39. מַלְכוּ *imperium*: Dan. 5, 11. נַהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ *illuminatio & acumen*, &c. Ita ן reſecatur in Pronomine, v. g. הִמּוֹ Eſr. 4, 10. pro הִמּוֹן

III. Rarius quoque resecatur,

1. א Verborum ל״א o.

2. ם Pluralis p.

3. ה Paragogicum

(α) Afformativi נָה, (ָ) tamen plerumque manente q: In שמען

illi. (o) Jer. 32, 35. הַחֲטִי *ad peccandum incitare*: Mich. 1, 15. אָבִי *venire faciam*: Gen. 20, v. 6. מֵחֲטוֹ *a peccare*, i. e. coll. *Interpr.* §. 74. II. 1. *quo minus pecces*: conf. tamen §. 149. Obs. Jes. 53, 10. הֶחֱלִי *ægrotare fecit*: Ps. 141, v. 5. יָנִי *franget*: Jer. 19, 15. מֵבִי *venire faciens.* (p) 2 Reg. 11, 4. לְכָרִי *una cum arietibus*, i. e. *præfectis*: v. 19. הַכָּרִי *præfecti illi*: 2 Sam. 22, 44. עַמִּי *populi*: 1 Sam. 20, 36. 38. חֵצִי *sagittæ*, pro חִצִּים coll. §. 20. Obs. 2. Psal. 22, 17. כָּאֲרִי *fodientes*, coll. §. 53. 1 Gen. 40, 16. חֹרִי *foraminum*: Jes. 38, v. 12. רֹעִי *pastorum*: Job. 31, 28. פְּלִילִי *judicialis*, coll. v. 11. ubi פְּלִילִים in eadem prorsus constructione. (q) Gen. 33, vers. 6. וַתִּגַּשְׁןָ וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ & *accesserunt*, & *incurvarunt sese* F. Ruth. 1, 20. קְרֶאןָ vocate.

שְׁמַעַן [r] vero, קְרֶאןָ [s], (ָ), more alias cum litera ן abjecta consueto, simul perit; & ibi (-) furtivum adhibetur, hic puncta transmoventur.

(β) Vocis אֶכָּבְדָה [t] ac לְךָ [u], vocali præcedente relicta.

§. 58. *Metathesis transponit*

(r) Gen. 4, 23. *audite*. F. (s) Exod. 2, 20. *vocate accersite* F. (t) Hag. 1, 8. *glorificabor*.

(u) *Ita* Num. 23, 13. Jud. 19, 13. 2 Chr. 25, 17. *i, agedum*. Prout quidem, observatis punctis, legi volunt. Quod si quis solas literas intueatur, non inepte leget, ibi quidem אֶכָּבֵד, hic vero לֵךְ, sensu prorsus eodem: nisi quod occasionem removeat Talmudistarum placito, Cod. *Joma* f. 21. b. l. 18. sqq. extanti, & passim alibi; examinato ab *Abarbanele* Comment. ad l. c. prolixius. De (י) in Job. 41, 25. הֶעָשׂוּ pro הֶעָשׂוּי *qui factus est*; Job. 15, 22. וְצָפוּ & *prævisus*, &c. vid. §. 3. Obs. 2. (γ) Quamvis hoc in præterito retineri possit,

1. Literas, tam Quiescentes ו & י x quam

וְצָפוּ הוּא אֱלֵי־חָרֶב & *circumspiciunt ipsorum quilibet ad gladium*, vel ex desperatione sese occisurus, vel aggressurus hostem: illud vero conferri queat cum Jes. 3, 16. quo de §. 48. I. Obs. 1. (x) Jer. 17, 23. שׁוֹמַע pro שְׁמוֹעַ *audire*; ob particulam præcedentem, sequentemque Infinitivum per ו copulatum. Jos. 6, v. 13. הוֹלֵךְ pro הָלוֹךְ *eundo*: iterum ob infinitivum sequentem per ו præcedenti junctum. Sed vice versa Prov. 13, v. 20. הָלוֹךְ pro הוֹלֵךְ *ambulans*; quod juxta literas הֲלוֹךְ *ambula cum sapientibus*, וַחֲכָם & *sapienter te gere*, i. e. coll. *Interpr.* §. 214. *ut sapias.* Ita 2 Reg. 14, v. 6. יוּמַת pro יָמוּת *morte afficietur*: sed secundum literas יָמוּת *morietur*. It. Esth. 1, 16. מוּמְכָן qui vers. 13. dicitur מְמוּכָן it. 2 Reg. 11, v. 2. הַמְּמוֹתִים *qui morte afficiebantur*: Jerem. 5, v. 8. מְיֻזָּנִים pro מְזֻיָּנִים *armati*: secundum literas מוּזָנִים *bene pasti, saginati*, ex זוּן *alere*, unde מָזוֹן *alimentum*, Jud. 12, v. 3. וָאָשִׂימָה pro וָאָשִׂימָה & *posui*. Num. 24, 22. קָיִן pro קֵינִי: id quod legitur v. 21. * *Chad.* Dan. 3, 17. יְשֵׁיזִב *liberabit*: vers. 28. וְשֵׁיזִב & *li-*

quam Mobiles quasdam y.

beravit, ex שֵׁיזֵב pro שֵׁזֵב coll. §. 41. III. Obſ. 5. (a), (*). (y) Jeſ. 15, v. 5. יְעוֹעֵרוּ pro יְרֹעֲעוּ *frangent*, vid. Pſalm. 2. verſ. 9. vel pro יְעוֹרְרוּ *excitabunt*, (prima duplicata loco tertiæ,) radicis עוּר *evigilare*: Job. 39, 30. יְעַלְעוּ *abſorbent*, pro יְלַעֲעוּ quod pro יְלַעֲעוּ rad. לוּע, Vid. §. 47. II. 1. 1 Sam. 2, v. 33. לַאֲדִיב *ad cruciandum*, pro לְהַדְאִיב coll. §. 55. 1 Ez. 36, 14. תְּכַשְּׁלִי pro תְּשַׁכְּלִי *abortum facies*: 2. Sam. 20, 14. וַיִּקָּלֲהוּ pro וַיִּקָּהֲלוּ & *congregati fuerunt*. Sic Eſr. 4, 4. וּמְבַלֲהִים & *perturbantes*: Pſ. 18, 27. הִתְפַּתָּל *eluctaris*, pro הִתַּפָּל 2 Sam. 22, 27. coll. §. 41. III. 4. β. Huc referunt Num. 12, 11. נוֹאַלְנוּ *ſtulte egimus*: Jeſ. 19, 13. נוֹאֲלוּ *ſtulte egerunt*: Jer. 50, 36. וְנוֹאָלוּ & *ſtulte agent*: ab אֱוִיל *ſtultus*, Vid. §. 56. II. Obſ. 2. β. Sed proprie huc ſpectant voces quæ utraque forma uſitatæ ſunt: cujusmodi כֶּבֶשׂ Lev. 4, 32. &c. & כֶּשֶׂב Lev. 3, 7. &c. *agnus*: שַׂלְמָה Exod. 22, 8. &c. & שִׂמְלָה Jeſ. 3, 6. &c. *veſtis*. It. * quæ Chaldaica ex Ebræis formata ſunt, literis transpoſitis, v. gr.

2. Puncta vocalia. z.

Dan. 5, 12.. מְפַשַּׁר pro מְפָרֵשׁ *interpretans.* Durius enim est, derivatum hoc dicere ex פְּתַר Gen. 40, 16. 22. &c. *interpretatus est*: unde פִּתְרוֹן *interpretatio*, vel פֹּתֵר *interpres*, l. c. v. 8. Cum Ebræorum שׁ chaldaice quidem transeat in ת; non vero vice versa. Ita Dan. 2, v. 49. בִּתְרַע *in porta* ex Ebr. שַׁעַר coll. §. 2. Obs. 2. (z) Jes. 30, 19. יָחֳנְךָ pro יָחְנְךָ *miserebitur tui*: Lev. 26, 43. בָּהְשַׁמָּה pro בְּהָשַּׁמָּה *in desolari eam*, i. e. coll. *Int.* §. 201. II. 2. *quum desolabitur illa*; coll. §. 20. Obs. 3.

* *Chald.* Dan. 6, v. 18. הֵיתָיִת pro הַיְתָיִת *adducta fuit*; ut volunt interpretes. Sed Vid. ad §. 48. II. 1. Obs. 6.

INDEX RERUM.

A.

א quomodo efferatur p. 11
ubi quiescat 16
A vocalium cur prima 50. 51
dux elementorum in Latina, Græca & aliis linguis 15
אב ratione suffixorum 334
Ablativus quomodo apud Ebræos efferatur 305
Absolutus status 305
Accentus domini mutant vocales 247
Accusativus quomodo formetur 321
Afformativum a suffixo differt 34. 385
Alternantes ob euphoniam 121
את quomodo propter suffixa mutetur 333
את ante נו_ & ך quam vocalem requirat 348
quam in reliquis ibid.
Aspiratio ex literis בגדכפת per dagesch lene tollitur 105

B.

ב quomodo præfigatur 338
בהבראם 3
בין & singularium & pluralium suffixa habet 336
ביני 336
בתר 336

C.

Cateph - Patach 238
Carmina Ebræorum quam script. sibi postulent 25. seq.

Casus obliqui apud Ebræos quomodo conslentur 320
Chaldæi voces Ebræorum faciunt suas 15
Chirek quem sonum habeat 53
cur innitatur fulcro 79
quod interdum amittit 80
quomodo & ubi mutetur 186.193
Cholem vid. Hholem
כְּתִיב unde 57.67
Circellus supra literas quid notet 121
Compensatio quotuplex 149. compensant Ebræi quoties aliquid tollunt 184
Conjugationes quot apud Ebræos 348
Consonantes quot apud Ebræos 1
unde dicantur ibid.
Constructus status 305
infert vocalium mutationem 306

D.

ד raphatum cum sibilo effertur 12
an inter serviles 33
Dagesch quid & quotuplex 103
lene 105
forte 112
neutrum 103
lene ubi imprimatur 105
ubi non inprimatur 106
forte ubi & quibus inscribatur 112
characteristicum 112
compensativum ibid.
Euphonicum 113
forte ubi compensetur 161.163
horum sedes & officium ibid.
quodlibet horum ex literis schvatis excidit interdum 114
quandoque literæ ך inditur 115

E.

Ebræorum literæ quot 1

unde

unde probetur earum numerus ib.
quibus Deus uſus in conſignando decalogo 2
extraordinarie ſcriptæ involvunt extraordinariam ſignificationem 4. 5
ע litera quomodo pronuncianda 6
Emphaticus ſtatus 305

F.

Formatio conjugationum 347. ſeqq.
Forma activa quæ 345
paſſiua, quam literis radicalibus præponat 349. 353
Piel 349
Püal 350
Hiphil 350
Hithpael ibid.
Hüphal Chaldæas afformativas admittit 354
Formatio temporum 354
Formæ verborum mixtæ 386
Futurum quas afformativas habeat 300

G.

Geminantia ſecundam radicalem 416
Genitivus quomodo fiat 322
Genus Nominum 280. 281
Gutturales reſpuunt ſchva ſimplex 209
earum pronunciatio lentiſſima 11

H.

ה ubi & quomodo quieſcat 16
הּ paragogicum & locale 138
intendendi 134
afformativum ibid.
ſuffixum ibid.
præfixum quomodo præfigatur 325
Hebræorum literæ vid. literæ Ebræorum.
Hholem fulcrum quare habeat 79
quod frequenter amittit 80
in nominibus manet, in verbis corripitur 186

alternat cum Kametzhatuph 228
cum ſchurek 230
cum Kybbuz 231

I.

י ubi quieſcat 17
quomodo mutetur 179
Imperativus quomodo formetur 358
Jota, unum a lege non peribit; quomodo intelligenda hæc ſit phraſis 65

K.

Kamez quomodo efferatur 48. ſeq.
quomodo mutetur & ubi 169. ſqq.
cum patach alternat 222
Kametshhatuph 83
alternat cum Kybbuz 241
קְרִי unde 57.67

L.

Lex in quot ſectiones apud Judæos diſtributa 10
Litera ablata punctum etiam aufertur 146
Litera a longa Plauti quæ 42
Literæ Ebræorum vid. Ebræor. Literæ.
Literæ absque vocalibus poſitæ an otioſæ 64
Literæ aſpiratæ quomodo adſpirationem dimittant 29. 30
alternantes 19. interdum transponuntur & eliduntur 19. 20. ſeq.
dentales 11
dilatabiles 25
finales 25
gutturales 11
labiales 12
mobiles 15. ſeq.
palatinæ 11
quieſcentes 16. ubi ſchva reſpuant 18. ſeq.
radicales 33
ſerviles 31. ſeq.
variabiles & invariabiles 23
cur ita dicantur ibid.

M.

Makkeph 103. 129
Mappik 103. sq. 118
cui literæ indatur ibid. sq.
Maforæ throno motæ 54
Maforethæ 56. 66.
Mafculina quædam pluralem formant more fœmininorum 296
מֶתֶג frænum f. retinaculum notat 122
adftrictum 124
quibus literis adjiciatur 124
laxum ubi detur 127. 130. sq.
duplex 122. fq.
Milra & Millel 132
Mofis fcripta quibus diebus prælecta fuerint 9
Mutationis initium a qua vocali fiat 151

N.

נ quomodo pronuncietur 11
a Chaldæis, loco dagefch fortis fæpe adhibetur 117
epentheticum 135
paragogicum quibus perfonis adjiciatur 358
Nomen nudum 252
auctum ibid. 279
Heemanticum ibid.
fimplex 289
compofitum ibid.
mafculinum 281
fœmininum 281
Nomen commune 282. 289
quomodo nomina moveantur 293
Nomina ex Kal. Piel ac Pual derivata 253
Numerus quotuplex apud Ebræos 294
pluralis quomodo formetur 295
dualis rarius occurrit 295
numerum pluralem irregulariter quæ forment 302
ternarius numerus facer 348. feqq.

O.

Organi unius literæ alternant 13

P.

פ & ס diſtinctionis notæ 9
פרשה quid 10
פֶּה quomodo propter ſuffixa varietur 334
Participia quomodo formentur 357. 294
Patach quomodo ſonet 44
furtivum an ſit vocalis 92
quomodo mutetur 190. ſq.
alternat cum Tzere 221
cum ſægol 234
cum Chirek 235
Cateph patach 238
Pluralia tantum 305
Præfixum & præformativum quomodo differant 34
Præformativa 385
Pronomina quotuplicia 317
defectiva 324
inſeparabilia 325
interrogativa 324
perſonalia 317
reciproca 323

Q.

Quadrata verba 375
cur ita vocentur ibid. ſq. 377
Quieſcentia 397
quotuplicia ibid. ſeqq.

R.

ר adſpirationem habet 13
aliquando ſervire videtur 33
reſpuit Dageſch 212
interdum tamen admittit 115
Raphe quid 120
Reciproca pronomina 323
Regimen ſ. ſtatus conſtructus 305

S.

S.

ס distinctionem qualem in Pentateucho significet 9
Scheva quid 93
quotuplex 94
ubi occurrat 95
compositum ubi locum inveniat 102
compositum ubi suum hhateph abjiciat 204
compositum quandoque in simplex redit 218
compositum cum simplici alternat & unum compositorum cum altero 244
Schvaim concurrentium mutatio 198 sq.
Sægol quomodo mutetur 190
quomodo pronuncietur 51
alternat cum Kamets & Patach 239
cum Chirek 241
Sectio legis aperta & clausa 10
סתומה quid 10
Singularia tantum 304
שֶׂה quomodo propter suffixa mutetur 331
Status absolutus 305
constructus 305
emphaticus ibid.
שׁ ex אֲשֶׁר quomodo præfigatur 326
Suffixa 326
gravia 329
levia ibid.
verbis adjecta 339
Suffixa particularum 335
singularia adduntur nominibus pluralibus 324
de suffixis regulæ 330. sq.
qua ratione vocales mutentur propter suffixa 331
Suffixi & afformativi differentia 34. sq.
Schurek fulcro quare gaudeat 79
cum Hholem alternat 230
Sylaba simplex 130.131
composita 132

T.

T.

ת raphatum qua ratione efferendum 12
ט nonnunquam servit 33
ת characteristicum cum prima sibilante in hithpael transponitur 371
post צ in ט mutatur 372
Tsere sonus 51
Tsere ubi mutetur 181
ubi maneat ibid.
alternat cum Chirek 225
cum patach 226
cum sægol 227
Tonus vocum est vel in ultima, uel penultima 132
quando in ultima ibid.
quando in penultima 135
interdum translocatur 140
retrahitur sæpe ibid. 141

V.

ו fulcrum vocalium Hholem & schurek quiescit 16
Verbum perfectum 346
imperfectum 347. 396
raro sequitur perfecti naturam 402
Vocales quot Ebræorum 37. sq.
qualis inter vocales & consonantes differentia 37
longæ quomodo coaluerint 43
alternantes 224
an, quæ hodie dantur, literis sint coævæ 56
longæ ubi sedeant 60
breves ubi ibid. 62
absque literis positæ quomodo legendæ 63
Vocalium sonus 48. 49. 50. sq.
mutatio quomodo instituenda 155

LITTERIS MARGGRAFIANIS